

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + Keep it legal Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

- + *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.
- + *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.
- + Beibehaltung von Google-Markenelementen Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.
- + Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

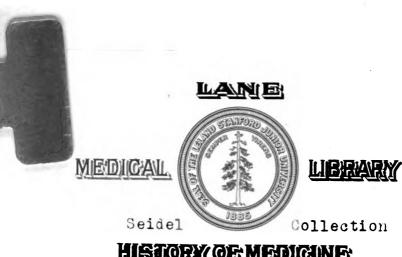
Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter http://books.google.com durchsuchen.

Aramæische pflanzennamen

Immanuel Löw

VND) NYTHUNT 'ZCIENCE'Z) HIZIOUX OF NEDICINE

ARAMÆISCHE

PFLANZENNAMEN

VON

IMMANUEL ĻÖW.

MIT UNTERSTÜTZUNG DER K. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN IN WIEN.

LEIPZIG,

VERLAG VON WILHELM ENGELMANN.

1881.

Digitized by Google

60236

Buchdruckerei von Georg Brög in Wien, IX., Maria Theresienstrasse 19. (Unter der Leitung von P. Smolensky.)

LANE LIBRARY

HERRN GEHEIMRAT

Prof. Dr. H. L. Fleischer

in

LEIPZIG

zum 21. Februar 1881

zugeeignet.

YMAMMI MMAI

LANE LIBRARY

Inhalt.

Vorwort]
Vorbericht	1
Aramäische Pflanzennamen	31
Anhang: Punische Pflanzennamen	399
Nachträge und Berichtigungen	117
Nachträge und Berichtigungen von Prof. P. Ascherson	127
Abkürzungen	4 31
I. Register der systematischen Pflanzennamen und der latein. Wörter "	139
II. Register der griechischen Wörter	146
II. Aramāisches Register	159
V. Arabisches Register	17 3
Berichtigungen von Prof. Fleischer	189

YMAMMI JWAI

Vorwort.

Die Untersuchungen, welche der vorliegende Band enthält, wollen in erster Reihe einen Beitrag zur aramäischen Lexicographie bilden. Sie behandeln an 1200 aramäische oder in das Aramäische als Fremdwörter aufgenommene Pflanzennamen.

Man wird trotz der umfassenden lexicographischen Arbeiten, die wir auf dem einschlägigen Gebiete teils besitzen teils jetzt erhalten, die Notwendigkeit eingehender Einzelforschung nicht in Abrede stellen wollen. Sie ist für den bezeichneten Sprachkreis um so nötiger, als hier für das Verständnis der Realien die archaeologischen Vorarbeiten, die der Lexicographie der classischen Sprachen so wesentliche Dienste geleistet haben, meist fehlen. Hoffentlich zeigen die Untersuchungen, die ich vorlege, dass solche Einzelforschung nicht nur notwendig sondern auch lohnend ist. Das Verdienst der größeren lexicalischen Arbeiten, wie des Thesaurus syriacus von Payne Smith und des Wörterbuches über die Talmudim und Midraschim von J. Levy, soll damit nicht geschmälert werden. Ich habe viele ihrer Angaben berichtigt und bedaure nur, dass man es den Berichtigungen nicht immer ansehen wird, welche Achtung ich vor dem Gelehrtenfleiße der würdigen Verfasser habe. Was sich für den Umfang der in den behandelten Sprachen und Literaturen vertretenen Flora aramaea ergibt, ist aus den einzelnen Artikeln zu ersehen und wird durch Herrn Prof. Ascherson anderwärts zusammengestellt werden.

Das Buch war im Januar 1878 druckfertig. Sein Umfang und die Kostspieligkeit des bunten Druckes stellten die Herausgabe in Frage, als der verewigte Wilhelm Engelmann sich auf Empfehlung des Herrn Prof. Fleischer bereit erklärte dasselbe in Verlag zu nehmen. Ich kann nicht umhin, ihm und seinem würdigen Sohne und Nachfolger, Herrn Dr. Rudolf Engelmann meinen Dank auszusprechen.

Besonderen Dank schulde ich auch der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, die zur Deckung der Druckkosten einen Beitrag bewilligte.

Die Drucklegung begann im Juli 1878 und wurde im Februar 1881 beendet. Die Schwierigkeit des Satzes und der mehrfachen Correcturen, meine Entfernung vom Druckorte Wien und längere Unterbrechnigen, welche die Arbeit zur Zeit der Ueberschwemmung meines Geburts- und Wohnortes Szegedin (März 1879) und sonst erlitt, tragen Schuld an der ungewöhnlichen Verzögerung des Druckes.

Die Revision hat Herr Prof. P. Ascherson, in Berlin, Herr Prof. Th. Nöldeke in Strassburg und mit seinem bekannten, auch mir gegenüber vielbewährten Wohlwollen Herr Prof. Fleischer in Leipzig gelesen. Ersterem verdankt der botanische Teil der Arbeit mehr, als die mit seinem Namen bezeichneten Bemerkungen vermuten lassen, Letzteren außer den mit ihren Namen bezeichneten Anmerkungen sehr viele Berichtigungen, Correcturen und stillschweigend benützte Winke. Vielfache Anregung und Belehrung verdanke ich meinen Lehrern, Herrn Dr. Israel Lewy, Herrn Prof. E. Sachau und Herrn Dr. M. Steinschneider in Berlin, Letzterem vorzüglich für die Liberalität, mit der er mich in literarische Hilfsmittel Einsicht nehmen ließ. Schließlich will ich noch den Verwaltungen der kais. Bibliothek in Wien und der königl. Bibliothek in Berlin für die Bereitwilligkeit, mit welcher sie die Benützung ihrer handschriftlichen Schätze gestatteten, Dank sagen.

Szegedin, am 4. Februar 1881.

Immanuel Löw.

Vorbericht.

Eine Untersuchung der talmudischen Pflanzennamen führte zur Zusammenstellung und Sichtung der Pflanzennamen des ganzen aramäischen Sprachgebietes. Es kam hiebei außer dem Talmudischen und Targumischen fast nur das Syrische in Betracht, das durch die Uebersetzertätigkeit der Syrer veranlasst wurde, auch auf diesem Gebiete seines Sprachschatzes Umschau zu halten und das vorhandene Sprachgut zu verwerten. Die Literatur der Mandäer bot wenig, die der Samaritaner fast nur die Misgeburt nur Gen. 412,18, das aus n.c., Bruder, gebildet ist, um ein vermeintliches nur in nur wiederzugeben, wie Geiger gezeigt hat.

Die Verschiedenartigkeit der Quellen, die Uebereinstimmung vieler Namen des talmudischen und syrischen Kreises, die große Anzahl zum Teil gemeinsamer, die Schranken des Eigenen verratender Lehnwörter griechischen und persischen Ursprungs lässt vermuten, dass uns ein beträchtlicher Teil des hiehergehörigen Sprachgutes erhalten ist. Der Reichtum an Namen wird nicht Wunder nehmen, wenn man bedenkt, dass die Völker, von denen die Rede ist, vorzugsweise von Pflanzenkost lebten, wie denn "die vielen Gemüse der Syrer" in Griechenland sprichwörtlich geworden sind. Plin. z 16: Syria in hortis operosissuma, unde quoque in proverbium Graecis multa Syrorum olera.

Digitized by Google _ _

Dem talmudischen Schrifttume fehlte es nicht an Gelegenheit Pflanzen zu erwähnen. Reste babylonischer, auch palästinensischer Volksmedizin haben darin ebensogut Erwähnung gefunden, wie eigentlich Halachisches, in dessen Bereich auch die Pflanze und ihre Kultur geköft. Der hargadische Lehrvortrag beschränkte sich auf einen kleinen Kreis von Pflanzen, meist Typen, denen die h. Schrift Ausgangspunkt und Richtschnur gewesen war. Das neue Testament wäre fast ohne Pflanzennamen ausgegangen, hätte nicht ein halachischer Anlass zur Nennung einiger geführt.

Aus später Zeit erst erhalten wir in nichthalachischem Zusammenhange aus fremder Quelle eine Liste von 30 Obstarten. Sie steht im Alfabet des Ben Sira, welches in das 11. Jahrhundert zu setzen ist, und ist von Schorr im Bundehesch — s. Justi Bund. S. 37 — nachgewiesen worden. Die Liste selbst, älter als das Werkchen, dem sie einverleibt ist, verdient, besonders wegen Nr. 24 und 26, hier mitgeteilt zu werden. Ich gebe sie auf Grund von 5 Texten, die im Ganzen übereinstimmen 1).

Nebukadnezar stellt Ben Sira auf die Probe und verlangt von ihm, um zu erfahren, ob er ein Prophet sei, dass er ihm die Anzahl der Bäume des königlichen Gartens angebe. Ben Sira antwortet: Es sind dreißig Arten. Zehn tragen ganz essbare Früchte, zehn solche, deren Inneres, zehn solche, deren Aeußeres gegessen werden kann.

Digitized by Google

¹) Für E schulde ich dem würdigen Besitzer, Herrn Halberstamm, für die Abschrift aus D Herrn M. Mannheimer in Darmstadt Dank.

A Alphabetum Siracidis utrumque, cum expositione antiqua ed. M. Steinschneider Berol. 1858 p 21 b f. — B Varr d ms Leyd. das. p 31a. — C Schorr, Hechaluz VIII 24. — D ms der Hofbibliothek in Darmstadt. — E Cod. Halberstamm 219 Bl. 3 von hinten. Reihenfolge aus D, meist — C. Reihenfolge in E: I. 7. 2.1.3. 5. 4. 28. 6. 11 11. 15. 14. 12. 16. מלפלין (פיסתקין פארישין (פיסתקין פארישין 18. III. 21. 22. 27. 29. 25. 23. 24. 30. 26 (nur neun). In A. I 3. 2. 8. 6. 1. 2

I. Ganz essbare Obstarten: ענכים 2 ענכים 3 תפוחים 4 תפוחים 4 תפוחים 5 תאינים 9 מכתרים D מנתרים D מנתרים D מנורלים D מורלין D מורלין D מורלים D מורלים D מורלים D מורלים D מורלים D שזררים D

II. Das Innere essbar: רימונים 12 רימונים (om A aber Uebers. ערמונים 13 (om A E; A Uebers. בלומים 13 (שהבלום (A I) בומנים 14 (כלומ (om A) אלונים 17 שקדים 16 אנוזים 15 בררנים 19 קרומים 18 קמפילין B קמפילין B (om E).

III. Das Aeußere essbar: 21 מחניות 22 זיתים 22 תמרים A C מחניות B אחניות B גרגניות B אחניות D מחניות D אחניות B אחניות D אחניות B מחניות D אחוכין E בא מרסקים C פרסקים B ברסקים E ביומיסקין A אחוכין D אחוכין D עוזרדין B מרובים C חרובים E ביומשניות C om B אופין D שוופין D שקופין B שויעין E שופין P שוופין D עוזררין C (ווררין C שוופין B שויעין B שופין B עלופין A עלופין A עלופין A עלופין A עלופין B עלופין ביימשופולין

I. 1 Weintrauben, 2 Feigen, 3 Aepfel, 4 Birnen, 5 Quitten,
6 (Citronat-) Citrone, 7 Maulbeeren, 8 Maulbeerfeigen, 9? 10?

^{5. 4. 14.} סנוברין הסתקין II 11. 15. 16. הסתקין 10. 20. 19. 18. (nur neun) III 21. 22. 27. 25. 28. 29. 24. 23. 26. 30.

II. 11 Granatäpfel, 12 Kastanien, 13 Eicheln, 14 Pistazien, 15 Nüsse, 16 Mandeln, 17 Eicheln?. 18 s. unten Nr. 15 b. 19? 20?.

III. 21 Datteln, 22 Oliven, 23 Kirschen, 24 Pflaumen, s. Nr. 105 b 25 Pfirsiche, 26 הומשניות s. Nr. 103 u. 229 c. 27 Johannisbrod, 28 Spierlinge, 29 Mispeln, 30?.

Justi, Bundehesch S. 37 (cap. XXVII) übersetzt die Stelle: "Von Hauptfrüchten giebt es 30 Arten, von welchen man 10 Arten innen und außen essen kann, wie Feige, Apfel, Quitte, Citrone, Rebe, Maulbeere, Birne und die übrigen dieser Art. 10 können außen gegessen werden, innen können sie nicht gegessen werden wie Dattel, Pfirsich, weiße Apricose und die übrigen dieser Art. Folgende kann man innen essen: Nuss, Mandel, Granate, Cocosnuss, Haselnuss, Kastanie, Pistazie, und was noch mehr von den vielen Hauptfrüchten dieser Ordnung sind".

Die 30 Obstarten nahm Adam, nach Ben Sira, aus dem Paradiese mit. Dasselbe berichtet Masudi Ibn Awwâm Vorrede p. 10.

Die Anlässe, aus denen das talmudische Schrifttum Botanisches berichtet, sind mannigfach; sie im Einzelnen aufzuführen ist Sache der talmudischen Botanik, der die Aufgabe zufällt, die Beziehungen des nachbiblischen Judentums zum Pflanzenreiche darzustellen. Sie beachtet den Umfang der Pflanzenkenntnis, die Rolle, welche die Pflanzen in der Naturbetrachtung, wie sie sich in Bildern und Ausdrücken darstellt und ausprägt, spielen, die Verwertung der vegetabilischen Rohproducte, die Landwirtschaft und in Verbindung mit dieser die agrarische Gesetzgebung: lauter Beziehungen, die, wie schon der Midrasch hervorhebt '), vom religiösen, wenigstens vom religionsgesetzlichen Leben getragen und durchdrungen sind.

Digitized by Google

¹⁾ Pesikta de R Kahana 46a Buber; daraus Sch. haschir. r. 13ff p. 52 Z 28 Lpz.

Zur Klärung der Anschauungen vom Pflanzenreiche, — dies Eine sei hier hervorgehoben, — und zu einer gewissen, allerdings kaum über die sprachlich fixirten Unterscheidungen hinausgelangenden Einteilung führte das weit ausgeführte Verbot der Mischung heterogener Dinge. Der Landwirt, — denn es unterliegt keinem Zweifel, dass das Verbot sich praktische Geltung verschafft hatte, — forderte genaue Bestimmungen für Gleich- und Verschiedenartiges, und je unsinniger die Gartenkunst der Römer das Pfropfen der Obstbäume betrieb, umsomehr sahen sich die Gesetzeslehrer veranlasst, die nähere oder entferntere Verwandtschaft der Kulturpflanzen nach annähernder Schätzung festzustellen.

Die Begründung des Verbotes beschäftigte die jüdischen Schriftgelehrten aller Zeiten. Speculation, Astrologie und Erfahrung wurden angerufen, um dasselbe zu rechtfertigen.

Die ältern und jüngern rabbanitischen Begründungen, vorzüglich das, was Maimonides beigebracht hat, fasst ein Karäer des 15. Jahrhunderts, Kaleb Afendopolo in Konstantinopel, kurz zusammen. Kaleb hat durch sein nach Maimonides gearbeitetes Pflanzenverzeichnis mit vulgärarabischen (türkischen), neugriechischen und italienischen Synonymen unseren Dank verdient; darum sei der gereimten Argumentation, mit der er seine Vorschriften über Heterogenes einleitet'), hier Raum gegönnt.

"Alle, die unter dem Monde hier leben, denen ihr Schöpfer die Kraft hat gegeben, ihre Art, wie sie fest ist gesetzt, zu erhalten, in zwei der Klassen hast du sie zu spalten: die Pflanzen die eine, am Wasser die sprossen, die Tiere die andre, des Lebens Genossen, die Alle vom Schöpfer der Welt sind bestellt, ihre Art zu erhalten, vom Anfang der Welt. In jedem der einzelnen Wesen den Sinnen erscheinet vollkommen die Art, ohn' Entrinnen."

¹⁾ Aderet Elijahu, Goslow, fol. p. 12 des Anhangs von Kaleb Afendopolo.

"Für jede der unten hier lebenden Arten ein Stern ist bestellet, dass ewiglich wahrten die Wasser des Lebens, von oben geleitet, die Bäche des Lebens, auf Erden bereitet. Die Gestirne beherschen je Eines vom Ganzen, wie die Sonne, der Mond, das Gedeihen der Pflanzen."

"Verschied'nes zu mischen, welch' sünd'ger Gedanke, lass' ab, mit der Art, dass das Ew'ge nicht wanke! Zu ändern die Kraft, die erzeugt, ist verhasset, ein Leugnen der Schöpfung, so recht ihr's erfasset; ein Leugnen sogar ist's der Lehr' insgesammt, der Lehre, dem Schöpfer der Arten entstammt".

"Wer menget, was nimmer zusammengehört, die Ordnung der Welten der freventlich stört, verwirrt der Gestirne Gesetze und Bahnen, gegründet vom Schöpfer, befolgt ohne Mahnen, erhaltend die Arten in Allem, was lebet. Drum wanket die Feste der Erde, sie bebet, wenn, beirrend die Zeugkraft der Art, man ergänzt, wo der Schöpfer die Schöpfung hat weise begränzt, Geschöpfe und Arten erzeuget hienieden, die der Bildner der Wesen zu schaffen gemieden, als hätt' eine Lücke der Schöpfer gelassen, — der Schöpfer, dess Wesen wir Alle nicht fassen".

"Du siehst ja, was Mischung hervor hat gebracht, zur Dauer in Wahrheit ist's nimmer gemacht; umsonst sie entstehn, die Arten vergehn, die nicht sind entquollen allmächtigem Wollen".

"Vom Schöpfer des Alls der Befehl d'rum ertönt: nimm wahr meine Ordnung, die Mischung verpönt; das Mengen Verschied'ner, es ist mir verhasst, so wie dir die Torah zusammen sie fasst".

Die Mischnah und die gleichaltrigen halachischen Sammlungen enthalten eine Reihe von Pflanzennamen, die, obgleich hebräisch, mit aufgenommen wurden, schon weil die talmudisch-aramäischen Erklärungen meist an sie anknüpfen. Die Gemaren geben uns hier erwünschten Aufschluss und sind in diesen wie anderen Realien vielfach unsere einzigen, meist zuverlässigen Führer. Ihre Autorität ist 6

in dieser Hinsicht größer, als in Rücksicht auf die eigentliche Interpretation älterer Texte.

Der Zustand der talmudischen Texte und die Zuverlässigkeit der nachtalmudischen Sprach- und Sacherklärung, d. h. der Wert der jüdischen Schultradition über Talmudisches, sind zwei Punkte die hier, wenn auch nur flüchtig, in's Auge gefasst werden müssen, weil sie zu den wesentlichsten Grundlagen der folgenden Untersuchungen in Beziehung stehen.

Was den Zustand der talmudischen Texte betrifft, so stellt sich, wie bekannt, die Sache für den Babli ziemlich günstig, da wir, auf Handschriften und zahlreiche Citate gestützt, in der Lage sind, einen im Ganzen verlässlichen Text herzustellen. Von dem Werte des Aruch, um diesen besonders hervorzuheben, zeugen zwei Pflanzennamen, die er allein aufbewahrt hat: אורי s. Nr. 11b und אורים 199. Aruch selbst sieht jetzt einer, auf einen ausreichenden kritischen Apparat gegründeten Bearbeitung entgegen; ich habe bei meiner Arbeit das Ms. der Hochschule für die Wissenschaft des Judentums, mein eigenes Zacuto-Ms. (Kohut, Aruch p. XLII) und die Agg. Pesaro, Basel und Prag benutzt.

Minder günstig steht es mit dem Texte des Jeruschalmi. Kaum Eine Handschrift und wenige Anführungen bei älteren Autoren, neben einem ganz unzuverlässigen, verwahrlosten Texte! Als kleine Probe diene folgende, für unsere Untersuchungen wichtige, Stelle.

j Kil. I 2746 ff wird eine Reihe von Pflanzen erwähnt, aus denen Bastarde hervorgehen. Die Stelle lautet:

תני גוי שהרכיב אגוז על גבי פרסק אע"ם שאין ישראל רשאי לעשות כן גומל ממנו ייחור והולך וגומע במקום אחר מה נפק מינהון קדריה פרסקיה הרכיב תריד על גבי דרכון אע"ם שאין ישראל . . . מה נפק מינהון כירבי לבנון זרגון ולפת מה נפק מנהון פמר פימרה סולינון לוזון ובוממין מה נפק מביגיהון פיסמקין זיתין ורימון מה נפק מביגיהון שיזפין:

Die Pflanzennamen sollen aber lauten:

מה נפק מנהון °קריהפרסיקה ^ההרכיב תריד ע"ג 'פרסק . . . מה נפק מנהון °קריהפרסיקה ^ההרכיב תריד ע"ג 'ירבוז יקריסולכנון ^{- ז}ורגון ^מולפת . . . יאסמפלינן ^{- א}שומר ¹וכרפס ⁻⁻פימרוסילינון ⁻⁻לוזין ⁻⁻לוזין ⁻⁻פוסמקין ⁻⁻זיתים ⁻זורימין ⁻⁻שיזפין :

Die Frage nach dem Werte der Tradition über talmudische Wort- und Sacherklärung ist selten gestellt worden. Die Einen stellten sie nicht, weil es über ihren Gesichtskreis gieng, an der Richtigkeit von Ueberliefertem zu zweifeln und weil sie außerdem für Realien kein Interesse und darum kein Verständnis hatten. Die Art, in der man das Studium der halachischen Literatur betrieb, führte von der Erkenntnis der wirklichen Verhältnisse des talmudischen Lebens ebensoweit ab, wie von einer nüchternen Interpretation, und doch darf man sich nicht verhehlen, dass ein ausschließlich philologisch wissenschaftliches Interesse ohne religiösen Rückhalt lange nicht ausgereicht hätte, die talmudische Literatur auch nur zu erhalten, geschweige ihr eine treue Pflege angedeihen zu lassen. Die Anderen, Anhänger der historischen Kritik, hatten, mit Ausnahme Weniger, bisher keine Zeit, auf die Realien des jüdischen Altertums einzugehen; ihr Interesse war historischen Fragen zugewandt, archäologische Studien, wie sie mein Vater

8

ab T Kil. 215 פרסן על נכי עונס (Var. עכוש) dh. Birne (Nr. 153), falsch da es Nuss heiszen mus s. cSachs Beitr. I 156, Lonsano, Ma'arich sv Ar. ms. הרקון איני איני איני ירבון ע"נ ירבון בריה פרסיקה. dT Kil. aO תרד ע"נ ירבון vgl. T Kil. 111 eAr. קריה פרסיקה. Muszafia aus RSchimsch. הרכון האינין איני לכנין האינין איני אינין איני אינין צפין אינין אינין אינין אינין צפין אינין איניין איניין אינין איניין איניין אינין אינין איניין

zuerst in größerem Umfange betrieb'), blieben bislang ohne Nachahmung und um den Wert der Schultradition, die freilich in historischen Fragen versagte, kümmerte man sich wenig.

Wir besitzen in den Commentaren der frankogermanischen Schule, wie sie als zusammenfassende Autorität Raschi darstellt, eine in die babylonischen Schulen hinaufreichende Tradition, die, gestützt auf das sorgfältigste und hingebendste Studium der Literatur, einen Complex von Sacherklärungen bietet, welche in vielen Fällen uns da, wo wir sie controliren können, geradezu überraschen.

Der wichtigste Faktor der Erhaltung dieses Verständnisses der talmudischen Schriften war die Kenntnis des Aramäischen, die sich in den babylonischen Schulen weit in die Zeit der Araberherschaft hinein erhielt. Noch Hai Gaon, um den letzten Depositär aramäischen Sprachgutes in Babylon zu nennen, zeigt eine Kenntnis des Aramäischen, deren Proben es uns bedauern lassen, dass wir nicht mehr von ihr besitzen²). Es sind das wertvolle Reste, teils in seinem eigenen Commentar, teils in Citaten bei Andern, vorzugsweise im

¹) Leopold Löw, Beiträge zur jüdischen Altertumskunde. Band I: Grafische Requisiten und Erzeugnisse bei den Juden. Leipzig 1870-1871. Band II: Die Lebensalter in der jüdischen Literatur. Szegedin 1875.

Hai G. (st. 1038) steht BBahlul nahe genug, um mit ihm in Erklärungen übereinzustimmen; Beispiele sind nicht selten.

Aruch des Natan b. Jechiel erhalten. Fast Alles was bei Aruch als aramäisch, כלשון ארמי, bezeichnet wird, ist Hai zuzuschreiben').

Die Halachot gedolot enthalten noch einiges talmudisch nicht belegbare Aramäische, bezeugen also, dass die Sprache im 8ten Jh. noch lebte, und man wird nicht fehlgehen, wenn man annimmt, dass das Aussterben derselben im 9ten Jh. begonnen habe²). Wie sich der neusyrische Dialekt, den jetzt noch Juden in Kurdistan sprechen, zum alten Jüdisch-aramäischen historisch und sprachlich verhalte, ist noch unbekannt.

Zu den untrüglichsten Prüfsteinen der talmudischen Tradition gehören die syrischen Glossensammlungen, die Vertreter syrischer, teils gelehrter, teils aus der lebenden Sprache schöpfender Tradition. Ihre Angaben, den jüdischen gegenübergestellt, ergeben ein sehr befriedigendes Resultat. Als besonders schlagendes Beispiel sei koom hervorgehoben (s. Nr. 54). Es fehlt aber auch nicht an

Hier nun Folgendes:

Hai zu Kel 13.: רקני סיי כרזל נתון כתוך העץ והוא עשוי לישע ולהחליק ist auch bei BB für רקני סיי כרזל נתון במיית רוקאן ist auch bei BB für פֿוֹט. במיית רוקאן dolabra BB". PSm fand die Stelle nicht und ließ daher das Wort weg.

²⁾ Vgl. Renan, Hist. gén. d. langues sémitiques 3. éd. p 234.

י) Die Artikel findet man bei Kohut, Aruch hassälem p VI zusammengestellt. Ich bespreche ארני אינא אינינא 78. מיריינא ibd. מיריינא ibd. מיריינא 140. מחלא 278 קיבורא 201 פרחא 251 פותא 78.

Fällen, in denen sich die traditionelle Erklärung als unzulänglich, ja als falsch erweist. Man sehe z. B. Nr. 72.

An Hülfsmitteln der Erklärung kommt in Betracht, was wir von Hai Gaon in seinem Commentar zur letzten Mischnah"Ordnung" besitzen, was Aruch und Andere aus ihm und älteren gaonäischen Gutachten — die wir zum Teile noch besitzen — anführen. Sodann die Commentare, obenan Maimonides 'Mischnahcommentar, der eine reiche Ausbeute arabischer Erklärungen bietet.
Zur Richtigstellung dieser vielfach verstümmelten Fremdlinge habe ich die sehr wertvollen arabischen Handschriften des Mischnahcommentars, welche die k. Bibliothek in Berlin kürzlich erworben hat'),
vergleichen können. Zu bemerken ist für den Commentar, dass Maimonides ausschließlich arabisch erklärt und dass die spanischen Erklärungen sämmtlich von den Uebersetzern herrühren.

Von vielen Seiten schon wurde eine Bearbeitung der talmudischen Botanik gewünscht. Die beiden Historiker der Botanik, Sprengel und Meyer, haben auf die Pflanzen der Mischnah aufmerksam gemacht; jener hat sogar die in Kilajim vorkommenden Namen nach Maimonides' arab. Erklärungen zu bestimmen gesucht. Ihnen schließt sich Clément-Mullet an, frz. Uebers. d. Ibn Awwâm, Vorrede p. 12: "On trouve dans la bible et notamment dans Isaïe (XXVIII, 34) des documents sur les pratiques agricoles des Juifs. On peut encore en trouver de plus détaillés et par-là même fort intéressants pour la question dans les livres de la Mischnah de Angulo (Péah) et de Seminibus (Zeraïm)". Dem verdienstvollen Kenner der einschlägigen arabischen Literatur wird man die Unkenntnis der talmudischen Literatur wohl zu Gute halten.

Der einzige neuere Versuch, die talmudischen Pflanzennamen zu behandeln, rührt von Josef Schönhak her, der in seiner kurzen hebräischen Botanik und Mineralogie — תולדות הארץ II Warschau

¹⁾ Ms. Or. 40 566 ff (Nr. 93-101 Steinschneider).

1859; Bd. I enthält eine Zoologie — talmudische Pflanzennamen verzeichnete. Ueber Duschak, Dr. M., Zur Botanik des Talmud Pest 1871, 133 Seiten, kann ich leider nichts Gutes sagen. Von welcher Art die Arbeit ist, zeigt am Besten eine Stelle, die man in der Anmerkung findet ') und die als Probe genügen dürfte.

Eyrische Quellen sind, von den Bibelübersetzungen und anderen Texten abgesehen, in erster Reihe die Glossographen Bar Ali und Bar Bahlul, — jener, soweit er in der Hoffmann'schen Ausgabe und im Thesaurus Syriacus von Payne Smith fasc 1—4 vorliegt, dieser nach der für Bernstein gemachten, der k. Bibliothek in Berlin gehörigen Abschrift des cod. Huntington und des cod. Marsh., soweit dieser reicht. Die Abschriften sind, wie aus der Vergleichung mit dem Thesaurus hervorgeht, mit der größten Sorgfalt angefertigt. BB's Glossen sondern sich, was Botanisches betrifft, in Glossen aus anderen Lexicographen, besonders Bar Serôsche wai (um 900 nChr.), der sehr hoch zu schätzen ist, und aus medicinischen Schriften, wie Bar Serapion, der kaum etwas Aramäisches bietet, und Gabriel ibn Bochtjeschû, dessen arabisches Compendium aus Dioscorides, Galenos und Paulos Aeginetes²) nichts Syrisches liefert, dafür aber eine Flut von Undingen erzeugt hat. Auf dem Wege über arabische

²) Paulos des BB ist nicht immer der Aeginetes (Gesen. BA et BB 30); dieser ist in arabischen Citaten, meist aus Gabriel, gemeint. ZB BB 776: 12

¹) S. 131: "Der Talmud nennt den Lorbeer Dafna (δάρνη). Muthmasslich haben wir in dieser chaldäisch-griechischen Benennung des dem Apollo geheiligten Baumes einen Dialect des hebräischen zafana von zafan abscondere adumbrare, ζοφος dunkel (vgl. λαυρος Stmmw. sansk. lar verbergen, verfinstern, Dial. νάρο, daher λαύρα Gasse, weil sie die Aussicht durch Häuser verdeckt (B. B. 4), χ-λήρο das Loos, eigentlich das Verborgene — die Zukunft enthaltend, larva, die das Gesicht verbergende Maske, lura der bergende Schlauch, luridus . . . delirium geistige Finsterniss".

Umschrift des Griechischen in's Syrische sind nämlich die griechischen Pflanzennamen in furchtbarer Weise verstümmelt worden und BB hat es sich nicht nehmen lassen, all die corrupten Wörter als eigene Schlagwörter oder bei irgend einem der Synonyma als Begleiter aufzuführen.

An der Hand der griechischen Texte und der arabischen Uebersetzungen des Gabriel lassen sich diese Jammergestalten meist leicht rectificiren; nur muss man sich der Mühe unterziehen, sie aus allen Ecken der großen Glossensammlung zusammenzulesen. Es ist unbedingt zu misbilligen, dass hichergehörige Glossen im Thesaurus nicht unter das betreffende syrische Wort gestellt werden; wir haben Gemisch genug im Aramäischen, auch wenn wir syrisch geschriebenes Griechisch, — ob es nun aus Gabriel herrührt, oder aus den Septuaginta¹) sich in einen Glossographen verirrt hat, ist einerlei, — nicht in ein syrisches Wörterbuch aufnehmen. Es ist dies nicht der einzige Fehler in der Glossenverarbeitung bei Herrn P. Smith, — das wird man an vielen, zum Teil sehr bedenklichen Beispielen im Laufe der Untersuchung sehen²), — aber es ist derjenige, der mit einiger Mühe am Ehesten zu vermeiden gewesen wäre.

Das Wichtigste von Allem, was uns BB bietet, sind die Fragmente der syrischen Uebersetzung des Dioscorides von Honein ben Ishâk 3), meist mit , ab und zu mit

عنه في كتاب هم شيء من الاشيافات التي يكتمل بها Paul. Aeg. ۲ p 861 proteus, ad claritatem oculorum.

¹) Vgl. Otium Norvicense II. Tentamen de quibusdam vocabulis syrograecis in R Payne Smith S. T. P. thesauri syriaci fasc. I-III reconditis . . F. Field. Oxon. 1876.

²) Beispiele: s. unten Nr. 7, 8a, 24, 37, 44, 58d, 68, 104d, 111 Anm., 126 Anm., 137, 148b, 229b, und sonst.

³) Aus dieser Uebersetzung kannte man bisher nur einige Randglossen 13

eingeführt. Was so eingeführt wird gehört der Diosc.-Uebersetzung an; Ausnahmen stammen aus Honein's lexicalischer Arbeit, welcher vielleicht auch die Fragmente der Uebersetzung entnommen sind. Man braucht nur einige der Fragmente mit dem griechischen Texte, den ich meist beifüge, weil es Vielen an Zeit, Lust oder Gelegenheit fehlen dürfte, den Dioscorides einzuschen, zu vergleichen, um in das Lob, das arabische Literarhistoriker dem Honein spenden, einzustimmen. Man wird sich in diesem Urteile nicht beirren lassen, wenn man die entstellte Uebersetzung der Namen Pedanios Dioscorides Anazarbaios liest, die Usaibia im Namen Honein's mitteilt und elKifti wiederholt. اردس سارس Priechisch (۱) Honein soll gesagt haben Dioscorides heiße (الخارج عنّا : Steinschn., der die Stelle (يناديش نيادش) und das bedeute zuerst beibrachte, Toxic. 355 (17) vermutet Pedanios إيدانيس) Dioscorides aber zerlegt er in dioscori: عثجار) Botaniker und des) (dus) Gott. Usaibia's Notiz hat neuerdings August Müller DMG 31,526 abdrucken lassen; man findet dort auch, was im Fihrist und von elKifti über Honein's Kenntnis des Griechischen gesagt wird. Auch ohne die syrische D.-Uebersetzung zu kennen, durfte

⁴⁾ Gabriel und Honein schreiben immer دیسقوریدس (– des).

in der Pariser Hs des J. Baitar. De Sacy Abd. p. 97: كالمنائة ; ibd: بالجراريب "La traduction Syriaque porte, comme un sac à provisions خالف المنائة بالمنائة بالمنائة على المنائة بالمنائة بال

י) Bei Aßaf heißt Diose. בעלכותי (Jellinek B. hamidr. 3, 155 בעלותי S. Steinschn. Donnolo 24 (Virchow Archiv 38, 88) Hebr. Bibliographie 9, 19. Münchner Catalog 82.

عُرجون steht PSm 1046 Z 17 zu ἐκπορευόμενος; das. Z 19 خرجون = ἐκβαλόντες.

³) Das heiszt شَجَّار (Wenrich de auct. gr. vers. p 217), nicht wie Aug. Müller wollte.

Müller nicht daran zweifeln, dass Honein die mitgeteilte Erklärung so nicht gegeben haben kann; von dem arabischen Dioscorides, den Honein revidirt hat, kennt man genug, um zu wissen, dass diesem, den de Sacy (Abdall. p 52) nicht umsonst als "célèbre" bezeichnet, nicht "Alles zuzutrauen" ist. — Es ist sehr zu beklagen, dass des Honein syrische Uebersetzung verloren gegangen ist. Was Meyer G. d. Bot. 3,36 aus Wenrich de auct. Gr. verss. p 216 über einen syrischen Dioscorides anführt, der in irgend einer europäischen Bibliothek existiren soll, rührt nach Steinschn. aO 354 Anm. aus folgendem Verzeichnis her: "Libri imprimendi in lingua arabica, Romae in typographia Serenissimi Magni Ducis Hetruriae cui praeest Jo. Baptista Raymundus". Auch bei Libri, Histoire des sciences mathématiques en Italie depuis la renaissance des lettres, Paris 1838 I 242 vgl. IV 73 Note unter der Rubrik syrisch: Dioscorides cum commentariis et sine commentariis').

Was es mit dem syrischen Dioscorides-Auszug des Bar Hebräus für eine Bewandtnis habe (Meyer aO, BHebr. chron. eccl. III 477), weiß ich nicht. Wir sind auf die Fragmente bei BB, die mein griechisches Register nachweist, angewiesen. BB, oder wer sonst das Excerpiren besorgte, hat sehr korrekte Excerpte geliefert; Verschreibungen sind in diesen Citaten seltene Ausnahmen. Wo Gabriel so korrekt war, dass er mit Honein zusammentraf, wird er von BB, wie alle übereinstimmenden Aussagen zweier Quellen, mit فالمنا في المنافعة والمنافعة وال

¹) Diese Nachweise verdanke ich Herrn Dr. Steinschneider, der über die beiden Abdrücke des Verzeichnisses in: Politecnico, repertorio mensile etc. Milano 1863 Nvbr. Nr. 89 p. 251 berichtet.

Karšunî des cod. Cambridge — auch cod. M ist karšunisch — مربعه عمله, das er als Var. giebt, nicht erkennt (وصتحمه فولس).

Honein hat eine große Anzahl griechischer Namen beibehalten müssen; wo er übersetzt, ist er, soweit wir controliren können, sehr verlässlich; wo er das griechisch Bezeichnete nicht kennt, gesteht er dies ohne Umstände ein. Beispiele hiefür sind: ⁴χρίθμον, μελία, s. Nr. 187 *νάσκαρθον, ⁶σίσαρον, ⁶σκάνδυξ und die Fische ⁶χωβιὸν und ⁶σμαρίς²).

¹⁾ Gosenius hat in der, neuerdings in der 8. Aufl. wieder abgedruckten Abhandlung über die Quellen der hebr. Lexicographie, p. XII einen durch veranlassten Irrtum Castells berichtigt, er selbst hat aber mit verwechselt.

²⁾ aBB 587 كام المراكب المرا

Ob BB selbst die Uebersetzung excerpirt habe, ist fraglich; BA hat oft die entsprechenden Worte Honeins, aus dem er ja schöpfte (s. Vorr. 2, i.e., i.

Ob Honein nicht noch einige der Tiere des D als ihm unbekannt bezeichnet, weiß ich nicht sicher.

17

2

¹) S. N. 169.

²⁾ Gesen. BA BB aO را المحمدة المحمدة

sonst oft. Ausdrücklich citirt ist Honein's [arab.] tefsîr des D s. unt. Nr. 58c dh des Stephanus Uebersetzung, die er revidirt hat. Außerdem wird noch Honein aus Zakarja citirt: zB. 712 שיט אול und sonst.

Honein') hat seines Vorgängers Sergîs (Sergios) Rîšzinâjâ') Uebersetzungen gewiss sorgfältig beachtet. Sergius' eigentümlicher Sprachgebrauch, von BA und BB, vielleicht aus Honein's Lexicon, citirt, mit bezeichnet und oft erwähnt, war in manchen Punkten schon Honein dunkel. So in der Glosse BB's:

**Cipalicalia (So in der Glosse BB's:

**Cipalicalia (So in der Glosse BB's:

**Rabban unter φῦχος Nr. 175 d, Sergius: summâktâ, es sei das, was man "jetzt"

**Liaza Kaar

**Liaza

**Liaza Kaar

**Liaza

**Li

Sergius wilkommenen Beitrag zu der Kenntnis der syrischen Pflanzennamen gegeben. Die Uebersetzung enthält Galen, de simpl. med. temp. et fac. XI 789 — XII 158 Kühn d. h. Buch 6—8, die alfabetische Aufzählung der einfachen Heilmittel, ist im 6—7 Jh. copirt, im Brit. Mus. vorhanden und wird von PSm lexikalisch verwertet. Ich kenne aus ihr soviel, als bei ihm bisher (bis 1) verarbeitet ist. Viel Neues wird uns die Uebersetzung für Pflanzen nicht mehr bieten, das kann ich auf Grund des bisher Veröffentlichten behaupten. Benutzt habe ich das Bruchstück der Galenübersetzung [höchst wahrsch. d. Sergius], das bei Sachau, Inedita syriaca, abgedruckt ist. Wright ibd.

Eine wichtige Quelle ist die syrische Uebersetzung der Geoponica: Geoponicon in sermonem syriacum versorum quae supersunt ed. Lagarde 1859, oder wie der syrische Titel lautet:

³⁾ Khas Mright Catal. p 1187.

¹⁾ Starb 873.

²⁾ Erste Hälfte d. 6. Jh. Ueber ihn BHebr. Chron. eccl. I 205.

שמחשש אמיטים אין אפימים

"Buch der Landwirtschaft von Junius."

Um die Mitte des vierten Jh. schrieb Vindanionios (od. Vindanios) Anatolios Berytios, ein Syrer aus Berytus, Günstling des Julianus Apostata, mit dem er 364 im Kampfe gegen die Perser fiel, ein Werk über die Landwirtschaft, das aus 12 Büchern bestand. Dieses griechisch geschriebene Buch liegt den Geoponica des Cassianus Bassus, der sein Werk dem Constantinus Pogonatus (st. 685) oder Copronymus (st. 775) widmete, zu Grunde und wurde auch von Palladius fleißig benutzt'). Unsere gr. Geoponica sind eine Ueberarbeitung des Werkes von Cassianus Bassus. Des Cassianus oder, was wahrscheinlicher ist, des Vindanionios Geoponica sind in's Syrische übertragen worden. Aus dem Syrischen (s. Nr. 337) wurde das Buch in's Arabische übersetzt; diese Uebersetzung wird von Ibn el Awwâm als das Buch des Junius von der Landwirtschaft citirt. Junius ist aber kein Anderer als Vindan-ionios, wie Rose gezeigt hat. 2)

¹⁾ Daher die häufige Uebereinstimmung des Syrers mit Palladius.

²) Ueber das Verhältnis der Geop. des Vindanionios und des Kassianus belehrt Meyer 2₂₅₈, besonders V. Rose, Aristoteles Pseudepigraphus 1863 8. 268—270, aus dem die obige Uebersicht geschöpft ist. Man vgl. Steinschneider toxic. 494, der im Johannes schon Junius vermutete.

المان الفائدة المحمد المحمد

Ein کتاب الفلاحة ist BB 763 sv عناب الفلاحة mit einem arab. Excerpte vertreten.

Ueber den Ursprung der syrischen Uebersetzung ist nichts bekannt. (Die Handschrift ist im 9. Jh. geschrieben Lag gA 123.) Ist es Vindanionios' Werk, das uns darin vorliegt, so wäre die Urheberschaft Sergius' nicht ausgeschlossen. Der Sprachgebrauch weist wenigstens auf diesen hin.

Sergius hat ἄλφιτα mit καλ wiedergegeben, wie BB berichtet, während dies Wort bei Honein uA. δρακόντιον bedeutet. In den Geop finden wir hierin Sergius' Sprachgebrauch.') S. Nr. 176. Sei-

20

Digitized by Google

nem durch BB bezeugten Sprachgebrauche entspricht auch אות (אוב בויבה) Nr. 137 [u. און און s. 58 167f?] auch ביבה 58.

Die Geoponica enthalten einen großen Schatz syrischen Sprachgutes; die Zahl der Pflanzennamen beträgt 176, zu denen die entsprechenden griechischen, die Lag gA 124 ff nachweist, meist vorhanden sind. Ein gutes Zeugnis für die von Lagarde entdeckte und

Dass BB Sergius aus Råsain meint, sieht man aus 520, wo er ihn mit der sonstigen Einführung ** ausdrücklich nennt:

المحمد [2 Sam 20] مديمها المحمد المح

BB meint wahrscheinlich die bei Sachau abgedruckte Schrift des Sergius, die eine astronomische Erklärung als Anhang zu des Sergius' Uebersetzung von Galen's περὶ χρισίμων ήμερῶν, enthält. Sach. Ined. p κoff.
..... Das von BB als bei Sergius in der von ihm bezeichneten Schrift häufig vorkommend erwähnte richten kommt in der bei Sachau abgedruckten Schrift häufig vor:

Kindress p so; mo, in bis 13 to; Kto, it to it Kindreds to und Lo;; >>> Kima Kindress Komb Kindress Komb Kindress Komb Kindress mak constant of the property o

veröffentlichte Handschrift sind die geringen Varianten des Bruchstückes (Geop 43₁₂—45₂₆) das von Land, Anecdota IV 100 f aus einer anderen Hs abgedruckt worden ist. Dass das fragliche Stück den Geop entnommen ist, hat Nöldeke in der Anzeige des Land'schen Buches im Lit. Centralblatte bemerkt; Land war es entgangen.

Die 176 Pflanzennamen der Geop verteilen sich folgendermaßen. Syrisch, wenigstens syrisch allgemein üblich, sind 100:

Sonst erklärt Sergius häufig griechische Wörter. Beispiele BB 888: Kang dus jet zu Kajo. 820: Kisa Khuzaza zu "xxxθαρίδες". Rabban: Καιοί [Geop 34, Κεακα κανθαρίδες ε 22,; κατα βδέλλα Geop. s. PSm]. 846: κασαί zu analata ἔχταζις ?? [PSm 869: Κατ zu \alanatka] BB 746: WK κωα. ن بادر سون معنى السحاء حمود على معمد على معمد المعمد المع Kalos Kok zu contactel πατρίκιος ? 730 : Klas Serg. : - Kalos σασιητίω - 761 Καιτορονία ? Serg. Sach. Ined. p. ביא פיש "Grund" [sonst heißt syr. ἀπολογία so] — 850 : מרג או Serg. u. BS zu χύριος. 779: του zu Κυριος ΙΙ. προφήτης? — 725 Καρω zu πέρας 779: Κάρασω zu σωροία. 783: Κίσαν zu عد عمد وتر الاهام (Jes. 34_{10} (الاهام کمک PSm برتانه وقت کمک و برتانه و کمک و برتانه و کمک הרבבא הוכש אסיביא הרבבא במסלים אויה אויה אינים א הרבבא κها در الرامال) حتى الموات المورك المرامل عند المرامل في المراكم وركم وركم عن المركم عن المركم ال יים של אין שבל ביכנות הפאינית הבח יים אינים איני

814 ΚΊΣΚὰ ΚΑΙΔΟ Κάλανο zu κοιτών (αξακο. — 747 ασκ σεί zu φιλοπάτωρ 749 κασλα σεί φιλομαθής. 22

Kor, Karsk, Klaik, Kirk, Kalik, Klark, الكريهم، المراماء الكريم، المماع، المماع، الأسائل الأمامير (؟), الإلمام الأعماء الأعماء الأعماء (الانعماء ؟؟) Khualas (Klala), Kalas, Kias, Klias, Kiass, Khuaus, Kaha, مدليع (Uebers.), محصه , هما المام , محمه , Kuell, Kong Kla, Kie, Kendu (P), Kong, Kalo Lila, Kaza, (Kazza), Kaja, Kaja, Kaha, Kahal, Kall, المعاء جعاء الازامي، المحمد، الالهاماء، المعدد، Kail Ja (Uebers.), Kara, Kaik Jan, Klan?, Karan, Kalan, Kuan, Kasan, Kisan, Klika, Kahitia, masa الاهم الانالاء الانعب الانعب الالمعانب الالمعانب المراع (؟), المانملع, الرغع, المسعنع (؟؟), الاغيب, المعارب, لازيس (١), محاص, لانص، (١), لاهيه (١٩), لاهيامه, لايله, لايله لالائه, لالعمان, لالمعمد, لالمعلمد, لاتبلد, لادمد, لامعمد, Koleae, Kinae?, Kine, Kn to Kine, Knae, Kitz, Kaka, Kona, Kana, Klaa, (Keit Kala 16_2), Kizah.

Lehnwörter 30: مرمئله ، المنصله ، المربعه ، المربعة ، ا

Griechische meist talmudisch und arabisch gleichfalls nachgewiesene Lehnwörter 28: Kotk, Kushk, Lulank, Kushk, Kushk,

Griechisch beibehalten sind 18 (20): αἴγειρος (doch s. Κία, κας) ἀμάραντος, ἀρμενιακόν μῆλον, ἀσφόδελος, ἐλελίσφακος, ἐλένιον, 23

(ἐλλέβορος doch s. Κισσίοω), ἐνούλιον, ἔρπυλλος, θαψία, καλακάνθη, κάχρυς, κνέωρος, (κόνυζα), (κύτισος), λιβανωτίς, πισσός (πισσάριον), πολύγονον. φιλύρα.

Eine schätzenswerte Quelle ist Aßaf's des Juden handschriftliches Werk.

Unter dem Namen Aßaf ging manches Pseudepigrafische; uns interessirt hier blos das medicinische Werk, das neben vereinzelten als aramäisch bezeichneten Pflanzennamen, die in den verschiedenen zusammengesetzten Heilmitteln vorkommen, auf p 47 ff cod. Münch. eine Liste von 123 Heilmitteln, meist Pflanzennamen, enthält, die zunächst aramäische, hebräische, griechische, romanische, lateinische, arabische, persische Synonyma und dann Angaben über Beschaffenheit und Wirkung der Heilmittel verzeichnet. Gewöhnlich giebt die Liste nur aram., gr. u. romanische Synonyma, die anderen Sprachen sind seltener. Wo mehrere - welche? - Sprachen übereinstimmen, sagt sie: "in allen Sprachen". Das Verzeichnis ist von dem ganzen Werke nicht zu trennen [durch das Ganze geht dieselbe Terminologie] und richtet sich nach Dioscorides, dem Nr. 1-24 in der Anordnung folgen, und dessen Artikel teilweise wörtlich, teilweise freier wiedergegeben werden, teilweise anderen Angaben Platz gemacht haben.

Ich habe durch die Güte des Herrn Dr. Steinschneider die Handschrift der Münchener Bibliothek [s. Steinsch. Catal. München Nr. 231 S. 82 ')] benützt; sie ist von hohem, nicht gut taxirbarem Alter, in schöner Schrift geschrieben und sehr korrekt.

¹⁾ Die Beschreibung lautet: "Perg., 277 f. III Handschr. (ist eine der ältesten); versch. Halbquadr., III stark abgefressen. Ueber die falsche Notiz in Benfey's Orient und Occid. 2, 659, 767 s. Virchow Archiv 39 309; 42 61. 24

Es unterliegt keinem Zweifel, dass wir es hier mit einer aus syrischer Quelle geflossenen Arbeit zu tun haben. Hai Gaon erwähnt ein aramäisches Buch, das Pflanzennamen aram. u. gr. erklärt [s. Nr. 5 wo das aram. Citat steht und Nr. 36]; darf man von ihm auf Andere schließen, so blieb die syrische medicinische Literatur den Juden nicht unbekannt. Dioscorides ist um die Mitte des 9. Jh. in's Syrische übersetzt worden; ein hebräisches vom syrischen Dioscorides abhängiges Werk kann also sehr wohl in's 10te oder 11te Jh. gehören. Diese Zeit hat Zunz aus Anführungen bei Anderen für Aßaf fixirt. Ges. Schr. I 160.

Die aramäischen Pflanzennamen Aßaf's sind:

אבגר p, אמלג p, אוילא p, אספרגל אנקת איילא p, אבגר אבגר אבגר אבגר הארייא הארייא ברקוקים גברוכתא p, כנפשג p, בלילג p, בלילג p, ברוכתא gr. arabis., ברותא בששא ביותא p, גלונגידין p, גלונגידין p, הלילג גרגירא הרדפני gr., או p, ואנ p, זופא רבא זופא רבא זופא p, זערורים arab., חייא לעלמא חלתית , חומעא ,? חממא p hebrais., חלילקים p, חלתית ,חומעא ,? חנדקוקא ,חימצי זרע כיפא ,ח' כרייא . מעירא? .יכרוחא .? הרנפוק ,ח' כרייא . "übers. gr., עיקר כורכטא כסייא דפורא ז כסוני הכלך הכלילא דמלכא הכלונתא סימקתא p, כרפסא, כ' דחמרי ,כ' דמיא, כרפסא arab., אלישן תורא, לישן תורא ,לופא p, מרדנוש , מטיתא ,מחרי כלכא ,מרייא p, גנעא ,ניניא ,משלחתא דכשמא ,מרייא סני רגלא הישרא übers. gr., סועדא סומקא gr., סומקא סחי כארעא. סרג p, עושרפן אין עגלא עיריוני עיין עגלא אין עושרפן, סרג arab., עקר קרחא ערא , ערמניתא ,ערמניתא ,פשר אלפא , פותא ,פשר p, פספסתא ,יערא ,ערמניתא ,ערמזא? ,ערא צכר .פשר שתין arab., צחרא .צררא ,צררא פשר פשר פשר פשר ... ז קינדול קינרוש ?, קינרוש פר, קלמותא קייסא דכסמא gr., קלפותא p, קורעותא ,קורניתא ,קורעותא p, ארעא קרעא, רומא דארעא ,רענין ,רומא דארעא ,שבובנא ,שבובנא ,שבובנא ,רענין ,רומא דארעא שביתא p, שכלילתא p, שושן ברא משושל ברא שושן ברא ישושל ישמרא ישמרא זי שכרונא שושן ברא ישושל ישמרא ישמרא ישושן ברא יישמרא תודרה ישער גכרא P.

Hebr. Bibliographie 12, 85. — I [Pseudo-] Aßaf b. Berachja (s. Hebr. Bibl. 13, 105 Anm. 3) usw."

Hebräische, teilweise die entsprechenden aram. vertretend:

אמד אזוב אורן אורז אורות אנס אגוז אכיונה אפונים אלונים אכרוכ אמד אמד אזוב אורן אורז אורות אנס אגוז אכיונה אפונים אלונים אכרונ אשל זית הדם הדרר דלועים דוחן הדראים הגרגיר אפן בומנים (אתרונ) אשל הכרישים כרכום כוסמין כמון חרול חרוב חרדל המה הכנה הגרד לפת לוז הפלפלים (-ן) פינם פול ערמון (עפץ) עולש עדשה הכנה הגרד לפת לוז קושם קשואים קציעות קצח קצח קפום קנמון קיק קידה צנון פשתן פקועות האינה שקר שעורה שמר שחלים שומשמין שום בנות שוח רימון התם התאינה השקר אור אור התורמים תמכה התלתל התות קצו תורמום

Zweifelhaft ist p 115 b ייקומא הרחם שורש ייקומא. 94 b: עשב פאל. 94 b: עשב אלכאב הרחם שורש ייקומא (etwa: הנקרא יהמכתא)

Ganz vereinzelt bieten auch Araber und Perser Syrisches. Den syrischen Fremdlingen ist es bei Vullers (Lex. pers.) nicht gut ergangen. Musste sich doch (רים ראס העבר) dazu bequemen aus "Rhinoceros" corrumpirt zu sein! Vgl. "Mar Thoma", nicht erkannt in: مربوما und Aehnliches.

Aus griechischen Quellen ist zu verzeichnen: ἀδοριοῦ Nr. 5, βήσασα D, διάξυλον D s. Nr. 290, und elardia Ps Apuleius s. Nr. 200 e, μεοῦδα D 519, μπαρτοῦλα Chald. DCge bei Lngk.-τρίφυλλον und φεριπόνιον Lngk 59. Σασᾶ, cod. C. Σαλᾶ D451 = κρίνον also: σοῦσαν. Cod. N. Diosc., zu βρυωνία λευκή: λαλλαβιαρια.

Für die Bestimmung leisten die syrisch-griechischen Synonyma einerseits, die syrisch-arabischen andrerseits die wichtigsten Dienste. Für die griechischen Pflanzennamen habe ich Fraas, Synopsis plantarum florae classicae 2. A [Titelausg.] Berlin 1870, Sprengel's Dioscorides-Commentar und andere Hülfsmittel zur Hand gehabt, 26

die zugleich für den arabischen Dioscorides vielfach maßgebend sind. Ein nützliches Buch ist Lenz, Botanik der alten Griechen und Römer, Gotha 1859.

Arabische Hülfsmittel sind außer Avicenna — s. Verz. d. Abkürzg. — und Kazwînî des Abu Gafer Ahmed ibn Ibrahim ibn abi Châlid al Gezzâr handschriftliches Buch über die einfachen Heilmittel, s. Verz. d. Abkürzg. — Dazu kommt Ibn el Awwâm in der Uebersetzung von Clément-Mullet — der arabische Text mit der spanischen Uebers. Banqueri's war nicht zu erlangen — und Ibn Baitâr in der unzuverlässigen Uebersetzung Sontheimer's, die ich durch den schönen cod. Sprenger controliren konnte. Die inzwischen erschienene Textausgabe (Bulâk) habe ich nur noch hie und da eingesehen. Ibn Baitâr enthält den ganzen arabischen Diosc. In dem prächtigen Wiener cod. C. des griechischen Diosc., s. S. 29 Z. 3 sind von jüngerer Hand die arabischen Bezeichnungen neben die Pflanzenabbildungen geschrieben.

Die Kenntnis des neuarabischen Sprachgebrauches ist bei dem Conservatismus der semitischen Sprachen und der arabischen Droguisten von der größten Wichtigkeit.

Ich benützte Forskal, Berggren, Husson, Hartmann, was in Reisebeschreibungen, wie Robinson's Palästina, Seetzen usw. zerstreut angegeben wird und die vortreffliche Uebersetzung des Abdallatif von de Sacy, über die Meyer Gesch. d. Bot. 3, 302 urteilt, der Commentar entfalte "eine bewundernswürdige Gelehrsamkeit, verbunden mit einer seltenen Schärfe der Kritik. Auch bei naturwissenschaftlichen Gegenständen beschämt er nicht selten die Naturforscher von Fach".

Persisch-arabisch-griechische Synonyma schöpfe ich meist aus Vullers, bei dem auch die griechischen Fremdwörter mit wenig Glück behandelt sind. انطونیه [۱. یا] ἐντύβια ist nach ihm aus σόγχος crrpt, اغیرس [αἴγειρος] aus κάρυον, اومالی [ἐλ u. αι]-όμελι aus aquaμελι, اقو یلاسمون [l. ὁποβάλσαμον] "aquabalsami" u. dgl. mehr.

Persisches und viel Arabisches hat Du Cange im gr. Glossar, das ein lat. Specialregister der Pflanzen enthält und dadurch das Material zugänglich macht. Pott hat diese aus arabischen medicinischen Quellen stammenden, von DCge zum großen Teile aus dem cod. 1843 verzeichneten, vielfach sehr entstellten Wörter in seinen Zusammenstellungen, Zeitschr. f. d. Kunde d. Morgenl. V. 75 ff. s. bes. S. 58. VII. 91 zuerst behandelt. Gesammelt sind die Pflanzennamen DCge's bei Langkavel, dessen Buch aber nicht in allen Punkten verlässlich ist.

Langkavel bemerkt S. XXIII, er habe keinen Grund dafür auffinden können, warum DCge nicht alle Synonyma des Diosc. aufgenommen habe; er selbst hätte sich aber die Mühe nicht ersparen dürfen, sie alle zu sammeln.

Die Synonyma des Dioscorides sind streitig; ein Teil von ihnen, derjenige, der griechisch oder lateinisch ist, lag zum Teil schon den Syrern und Arabern vor: der arabische Dioscorides (ms. Leyden) enthält statt der griechischen Synonyma arab., pers., syrische. Es ist bekannt, dass Dioscorides, wie andere griechische Aerzte, zu den Stiefkindern der classischen Philologie gehört; man wird sich daher nicht wundern, wenn man erfährt, dass auf seine Synonyma fast gar keine kritische Sorgfalt gewendet worden ist. Die Weigelschen Abschriften, die Sprengel benutzte, erschöpfen die Wiener Handschriften nicht. Dies zeigen schon die Synonyma, die für uns das meiste Interesse haben: die der "Aφροι.

Die punischen Synonyma des D hat Bochart zuerst behandelt; sein ungewöhnlicher Scharfblick bewährt sich auch hier.

Was Sprengel, Gesenius und zuletzt Blau beigebracht haben, ist von geringer Bedeutung. Ich stelle die Punier im Anhange 28

Mein Bruder Moses, auf dessen Genauigkeit ich mich verlassen darf, hat für mich den in der zweiten Hälfte des 5ten Jh. geschriebenen cod. Constantinopolitanus des Diosc. der Wiener kaiserl. Bibliothek (Sprengel: "C") durchgesehen; ich konnte daher die schon bekannten Punier berichtigen und einige neue mitteilen. (Nachträglich hatte ich Gelegenheit den cod. C noch einmal zu vergleichen und auch den cod. Neapolitanus der Wiener kais. Bibliothek durchzugehen.) Im Ganzen sind es jetzt ihrer 90, eine erkleckliche Anzahl, wenn man bedenkt, dass die Bibel kaum 100 Pflanzennamen enthält. Zu deuten sind nicht alle; für gelungen ist die Deutung nur dann zu halten, wenn auf semitischem Gebiete ein übereinstimmender Name nachgewiesen ist, wie ζερα φοιστ דרע משת, ιεβαλ יכל, τιτλω תלתן, אמעמע נפון usw. Blau versuchte es, einige nicht als punisch bezeichnete Synonyma mit Hülfe semitischer Wurzeln für punisch zu erklären: ein gefährliches Spiel. Für mich dient in solchen Fällen als Warnung, dass Dietrich in den Abh. zur sem. Wortforschung S. 56 f καια. s. C sv, das aus χόνυζα καια. verschrieben ist, für semitisch erklärt hat.

Ich war bestrebt das Material aus den talmudischen Schriften, den syrischen und arabischen Quellen beizubringen und zu verarbeiten. Manche meiner Bestimmungen, auf philologische Combination und auf die maßgebenden botanischen Quellen, wie z. B. Boissier's Flora orientalis, gestützt, sind genügend gesichert, manche, da Pflanzenbeschreibungen von Juden und Syrern niemals beabsichtigt, selten gegeben wurden, schwankend, manche nicht genau genug, weil der Sprachgebrauch sich nicht überall genau fixirt hatte. Das Aramäische ist nicht überall von Fremdwörtern zu sondern; soweit dies anging, ist es geschehen. Den Nachweis findet man im aramäischen Register.

Die Gruppirung des Stoffes ist hoffentlich übersichtlich genug. Die beigegebenen Register werden die Benützung erleichtern und die Controle ermöglichen. Knappheit der Darstellung gebot die Fülle des Stoffes und der Umfang, den das Werk im Gegenfalle gewonnen hätte. Näheres Eingehen auf die talmudischen Stellen musste ich mir versagen. Nur die Palme hat mich zu ausführlicher Darstellung verleitet; man wird ihr den Rang, der ihr damit in unserer Flora angewiesen wird, nicht streitig machen wollen.

Pflanzennamen.

a. אָבְאל'), b. אָבְאל איז איז אַבּאל מיז איז אַבּאל, d. אים איז איז (l. אָבָאל).

Agrimonia Eupatoria L, gemeiner Odermennig.

Abgâr-Wurz ist nach Abgâr benannt, wie Eupatorium nach Mithridates Eupator. Plin. 22 29. In Syrien nachgewiesen Boissier, Flora or. II 727f.

3

י) אבנר אבנר אם Aβaf 100° πράσιον (Nr. 210) מרוביו לבן marrubium, marobbio, weil εὐπατ. ein Syn. von πράσιον ist.

^{*)} Mow 182. IAww IIb 253. Bt ar. Text II 144 خافت Berggr 827 Agrimonia خافث (?) אוני 849 Eupatorium nur Letzteres. Vull I 107 אוני 142 וغافت 143 אוני 145 ואוני 145 מוני 145 אוני ואיני אוני 145 מוני ואיני ואיני אוני ואיני ואיני

^{3) ?} s. Nr. 310 f.

a. אַבּוֹב רוֹעָה אָבּהב הַרְעִיָא - b. אַבּוּב רוֹעָה אָבּהב הֹבֹא

a. D 496 مرمور = δαμασώνιον Uebers. PSm 205 مرمور الراعي (عدم BA 29 عصاد الراعي (BA 29 مرمارة الراعي (BB عصاد الراعي (BB غرمارة الراعي (BB غرمارة الراعي (BB ترمارة الراعي (BB ترمارة الراعي (BB ترمارة الراعي (BB ترمارة الراعي BB II 513 = مرمار الراعي (Ba Danach: Alisma plantago L, Froschlöffel.

الراعی ونرسیان داروا به معملت الراعی ونرسیان داروا المعملت ا

The Geop 112_6 μα αλα ($iη3_5$). Unübers. 102_{16} αι μα πολύγονον.

שנשבימא Aßaf 50° gr: פוליקונבוס πολυγόνατον? [vielleicht steckt darin eher das synonyme, πολύχνημος, πολύχνημον Fl.] 101^b 52^a 53^b richtig: שַּבַשְּבַשְּ שִּהַ שִּבַשְּ פִּיּ

D 509 πολυγόνατον BB 706, 748 كثير العقل 1. Bt II 351 كثير الركب = العقد الكثير العقل [Dies unter Nr. 148a] كثير الركب عدا المحديمة s. unt. Nr. 315.

שלום = בים ולנושט. Bt II 195 πολύγονον ἄρρεν und δηλυ. Berggr 870 Polygonum בים ולנושט Centinodia d. h. il poligono maschio Langk 89. Plemp. übersetzt zu Avic I 229. 150 beide Syn. mit Polygonum.

Danach ist איניא, הומרא דרעיא mit Polygonum, Knöterich zu übersetzen.

Fleischer zu Ly I 227a عصا الراعى Dipsacus fullonum. كالموروبي ويفاع Diosc. cod. C. marg., Bt ar. Text I 121 Sonth. Uebers. II 518 mit عطا الراعى Hirtenkamm. Dipsacus silvester Mill. s. Nr. 204, heißt verga del pastore, virga pastoris, dem arab. u. syr. Namen entsprechend. Bt II 84 عدادات ganz richtig als Deminutivum von عصد الراعى erkannt: es bedeute syr. عصد Auch Sonth übersetzt عداداع verkürzt, s. Nr. 100b.

3. **Ke isk**

Honein: ἐρείκη PSm 21 ثمر العوسيج, ورق العوسيج Bt Nr. 100. In seiner D Uebersetzung D 114 ἐρείκη δένδρον ἐστὶ θαμνῶδες, ὅμοιον μυρίκη, μικρότερον δὲ πολλῷ ist das Wort beibehalten.

mine אر اخباه الحداث الطرفاء القي (؟) تصديري حلمة

¹) S. Nr. 38.

PSm 1052 "tamariscus minor"! Es ist identisch mit dem aO unmittelbar darauffolgenden حمنه, was PSm entgieng. Galen, BA PSm 382 العقول, النبوت المنتن, محمله معناهم معانية مناهم معانية مناهم معانية المنتن ا

אביבא wird auch אביבא BA PSm 169 النبوت الحاج sein. [Wahrscheinlich steckt darin eine Corruption von אטכל Nr. 104 b. Fl.] 'Epzíxn ist Erica arborea L, baumartige Haide. Sträucher mit Nadelblättern oder Dornen wird auch אביבא bezeichnen.

4.

אָלְדָנָא. אַנְדָנָא.

Ferula Asa foetida L. Zeufelsdreck.

a. Pers. انگذان davon انگذان Lag gA 8 Fleischer zu Ly I 278° Silphium, σίλφιον BA جماعت PSm D 430 Rabban مملوف PSm D 430 Rabban مملوف تات الانجدان Die Pflanze selbst im Gegensatz zu جماعات.

אנרנא Ab. zara 29° Targ j 5 M 29₁₇ Ly TW = לענה. vgl. Midr. Sam. Anf. Ly I 106° hat sich falsch אנדנא notirt; der Artikel ist zu streichen. Raschi: marrube? Doch auch C heptagl. בענה אַ הַּאַמָּמִנּטּע marrubium D 454".

BB σέσελι, σεσέλεως (?) απιως (?) βΒ αδοσελιος (?) <math>β ΒΕ απιως (?) βΒ απιως (?) βΒ απιως (?) βΒ απιως (?) βΕ απιως (?) βΓ απιως (?)

b. אביי חלְּהְיח בּרְלּאֹא DCge app. χαλτίθη. Asa foetida, Teufelsdreck. PSm 1296. 934 רסבובה אלא הסברים 1274, 1280 אברוני. Ar. סייש ועיברוני

D 431 ὁπὸς Κυρηναϊκός BB 657: \αδιαλία Συσφαλα αλαία Αλαία Αλαία πολική. — 850: Καλιδία κάπος παλική και κάλιας ΡSm 934: κάλιδιας κάλιας 36

[dort l. مناهدی الآنجان الانجان مناهدی 1273 مناهدی الانجان الانجان مناهدی الانجان مناهدی الانجان الانجان

D ibd. όπὸς Μηδικός PSm 934 κλιτο κλιτοπ, Συριακὸς id. aus Galen.

ארתה Teb. jom 1, Ukz. 3, (Sifre II 107, 96b Friedm.) Schabb. 20, T. 17, b 140a j 17c, "Man rechnete es zu den Gewürzen, denn trotz seines übeln Geruches wird es als Würze an Speisen getan" Maim. zu Ukz. aO, wo die Uebers. ungenau ist. קורם של Ab. zar. 2, Chull. 58b Asa foetida in granis, wie der offizinelle Name lautet.

אלום Teb. jom 1, Hai G אלום (Var. אלום Sei αλιμος gr. אלום מליח ושרת אלום בו פריח ווארם אלום אלום בו שוחרת בי שלום און אילום בי שוחרת בי שלום און אילום בי שלום און אילום און אילום בי אילום און אילום און אילום און אילום און שלום און אילום און אילום און אילום און אילום בי שלום אילום אילום אילום ווארם און שלום אילום אילום בי שלום אילום אילום בי אילום אילום אילום אילום בי אילום אילום בי אילום בי אילום בי אילום אי

5.

עדל אדל ארלארנאי

Lepidium²) latifolium L. Rfefferkraut, breitblätterige Kresse³).

¹⁾ Berggr. und Bocthor sv Asa foetida haben auch die vulg. Form, die auch Seetzen IV 136 (Fleischer) erwähnt ist.

²) S. Nr. 269. — ³) S. Nr. 339.

معدی مرابع شطرح المندیون: 657: المندیون 657: المندیون 657: المندیون 657: المندیون 657: المندیون میراند محمد المندی میراند شطرج (مرابع نام 1459 Die letzte Glosse wohl die Rabban's D 320, wegen der genauen Schreibung مرابعدها.

"Das Heilmittel, das auf oder an Gräbern wächst" soll Lepidium âdlâ im Buche des Paradieses und in dem des Honein, καλλας κανήμασι. Dies hat der syr. Galen bücher de compositione medicament. Δαλλας μνήμασι. Dies hat der syr. Galen bücher des Galen, χια βούς ται . . . παρὰ τοῖς παλαιοῖς μνήμασι. Dies hat der syr. Galen wiedergegeben: Τοῦς παλαιοῖς μνήμασι. Der Standort trifft für Lepid. lat. nicht zu.

ير schr. شطرج, nach Berggr Lepidium p 858. Bt II 115 = λεπίδιον D 320 berberisch عُصاب Vull sv u. II 502 II 490 pers. شيره ,لبذيون S. Nr. 152c.

D 281 γιγγίδιον οἱ δὲ λεπίδιον, 320 λεπίδιον Manche γιγγ. Daher übersetzte Stephanos γιγγίδιον: شاهتر. JAs. 1867 IX 10 Anm. 1 (Bt I 265 falsch شامتر) verweist ihm das ibn Baitâr. Gemeint ist wohl شطر BA PSm 706 hat wirklich شطر BB: شطر ist danach ebenfalls γιγγίδιον; Paulos erklärt es: شاهتر. Bei D: Syrer: ἀδοριοῦ ? (Ob = Nr. 10? Fl.)

ארל T Schebiit 5_{11} j VII 37°_{43} ערל פערל 1. ערל 37^{b}_{50} ארל Auch Maim. Tum. Ochlim 1_{14} u. Kessef Mischn. z. St. irrig ארנים 38

wird eingelegt. Schuch, Gemüse und Salate der Alten S. 60: Das Pfefferkraut, piperella, ist scharf, Plin x 70 "urens", wird in Salzlake und Milch eingemacht, nach Plin & 51 nicht ohne Milch gegessen.

6.

אדן

עירניתא Schabb. 21 מחילת הְאַדְּן so punct. Maim. ms. ar. j: עירניתא b 20b: אחוונא Ms. Münch., RAscher. אחוינא Agg.; nach b: Weidenbast, worten der ארבתא Daher Maim. 'סרפיה') Wolle, die auf einem Baume entsteht. עמרניתא das Wollige, hier vom losen Bast.

Gesen. hat damit des Hesych tyrisches ἀδὰ zusammengestellt, das ἰτέα bedeutet. Aramäisch nicht nachweisbar.

7.

ארשתיו אניזא

hat PSm 40 verschrieben aus Kong Nr. 34.

mand. אים (1) موف (105 mand. Wollflocke Nöld. mand. Gr. 105 menst nicht als aram. bekannt". S. aber Ar. א 22 2.

ماوند حومجزي

Uebersetzung dreier Pflanzennamen. Mäuseohr.

a. Das nabatäische, ârâmäische. D 327 ἀναγαλλίς ¹) Anagallis arvensis L, Gauchheil. PSm 251 BB عمرية: المناعل النام واناخيرا زعم PSm falsch: "secundum Aramæos: myosotis nabatæa". Unübersetzt ἀναγαλλίς Galen und BB, der منيري, s. خيري, Nr. 1 erklärt und sagt es gebe zwei Arten منيري (so)? was sich auf D's δήλεια und ἄρρην beziehen muss. PSm aO und 252 Gabriel منا لله bezeichnet die beiden Arten, κυάνεον und φοινικοῦν mit: المناجون und مناجون المناجون المناجون المناجون المناجون المناجون المناجون المناجون المناجون المناجون ألما المناجون ا

اناكيرا hält PSm für انار كيرا [Nr. 151 c] es ist aber اناخيرا Bt I 96 nabat. = اناغالس (nicht Anagyris). (Hier, wie I 90 اناغالس الماغالس الماغال

b. Das Mäuseohr der Griechen μυὸς ὧτα D 334 β 214 = μυὸς ὡτίς. BB 497: حديث اذان الغار الرومى 334 β 214 = μυὸς ὡτίς. 334 β 334

D: καθ' ὅλου δύναται τὰ αὐτὰ τῆ ἐλξίνη. PSm 211 BB = αυδικ aus Galen XI 823 Κ ἀλσίνη ἡ μυὸς ὧτα κίφακων ακ κίων.

عرد (* PSm 22 zu جرد الله عرد الله عرد الله على الله على

¹⁾ Pun. Verzeichnis Nr. 23.

^{8.} Nr. 323. اسمانجوني 1. سوسن اسما 343 sprengel D II 343

9.

(אדראי) אדראי

ארוא kennt kein syr. Lexicograf. PSm führt es aus BOr, auch bei Knös Chrest. 1127 abgedruckt, an: אוֹבא בּבּוֹל בּבּּיּג בּבּיּג . Ohne hierauf zu verweisen hat er 824 aus BB dieselbe Stelle: ווב בביא heiße בביא. Ueber die St. s. Nr. 71. Das Wort ist zweifelhaft und wird vorläufig nur durch das Talm.

אדרא Ly sv R. hasch. $23^a=$ קתרום, Sanh. $108^b=$ נוסר. j Ket. VII 31^d_{37} und daraus Ber. r. 15 p 25 Lpz. = תרהר. Ein immergrüner Baum.

10.

.へひずかん

ازرگون vom pers. ازرگون PSm 169 sv ἡριγέρων D 590 (Senecio vulgaris, gemeines Kreuzkraut) اندر Nicht bestimmt Meyer 361, nach IAww. Il 268 "buphthalme jaune fonce". Bei den Arabern

¹⁾ σάμψυχος, σάμψουχον, —ς, σαμψούχος.

^{*)} Blau DMG 31 491 aus Ni'met-ullah's pers.-türk. WB آذريون = آذريون كل جخطي ,مرسن ,صارى كُل

mit اذربویه verwechselt Avic 129 vgl. Lag gA 10، اخربویه aber Plemp, die hebr. Uebers. u. ms. Berl. اذریون

Langk 74 unter Senecio vulg. άζαρίτ, κερά (?) άζάριον.

11.

אמלא.

a. كَنْ od. كَنْ Kal. u. Dmng 77,4 Bickell: Lauge. PSm 125 aus Susanna: σμήγματα الشنان BA BB Elías Nisib. Drei Arten: syrischer اشنان زاتا , persischer und wilder. Gabriel und Galen: اشنان = AS9 BA فنان (الالمحدد) المنان = PSm 859 BA فنان عدد المنان عدد المنا BB zu κλιακ: ιακιρία, doch wohl δορύχνιον? obwohl dies fast unmittelbar darauf aus der DUebersetzung D 569 angeführt wird, aber nicht übersetzt ist¹). Dort l. κανας f. κανας όροβος (8. Nr. 170) اشان = کاملک دهر ناک steht BB PSm zu مدای از ا allein zu مادر عمد عند الفان . 334 (عدم معد) 334 الفان عاد عدم عدم عند الفان عاد الفان عاد عدم عدم عدم الفان الفان عدم عدم عدم الفان الفا auch Richt. 9 בלבסטד BS bei BB 526 = וشنان (s. מלחה) auch Richt. 9 so genommen: main Karial miasa Kahas ('ahaa בלפואי האוא של נוש שולשות הכלע לבכח הכשבה") . Für مع und مع hat auch PSm nur unsere Stelle, kennt aber sein oben erwähntes اشنان زاتا dort nicht mehr. C 858 Khai [aus Ferr., der Khai hat]. S. b. — Auch nach Bt ist II ة ألاح 332 ahnlich dem ألمان, wie nach Sergius.

در وقنيون Wie Bt I 419 (د

BB öfter, obwohl PSm 489 Z 2 nur ein Beispiel hat. Das ist auch die Geschichtsquelle בּיבُوتَقَى גَיْ عُوتَقَى Rothstein, de chronographo arabe anonymo, qui cod. Berol. Sprenger. XXXº continetur Bonn. 1877 p 45, wo der arab. Historiker sagt, die Geschichte gehe im Pentateuch und Bet mautbê bis auf Nebucadnezar, von da ab habe er die Chronik benutzt. Rothstein sucht darin ein griechisches Wort auf דנא.

^{*)} BA Nr. 6154 = べつる。

ist Sonth Verz 269 Gattungsname von Salsola. בُلَّر nach Forsk. 69. CIX Suæda baccata. Forsk. Schanginia baccata Moq. Tand. אמלא danach Salsola.

Nidda 62° wird כברית mit בורית. Schwefel, erklärt, wie Mal. 32 כברית Pesch. איש פבלים Die Erklärung, Gegenstand einer Discussion, kann nicht mit Ly gestrichen werden. Auch Ar. hat sie sv הווער אווער הווער הווער הווער הווער אווער הווער הווע

Eine Salsola-Art ist nach Ar. Erub. 28b פֿלאַ ירקא דקוליא לפּליא א דקא דקוליא וואר פֿלאַ בּרָית בירקא בירקא בירית bibl. Pflanzenstoff wie mischnisch. Maim. Nidda 9a בֹיִרית פֿליי א נור אווי פֿליי א פֿליי א פֿליי אווי פֿליי א פֿליי אווי אווי פֿליי אווי פֿליי אווי אווי פֿליי אווי פֿליי אווי אווי פֿליי פֿרישינה פֿליי אווי פֿליי פֿרישינה פֿליי פֿריי פֿרייי פֿרייי פֿריי פֿרייי פֿרייי פֿריייי פֿרייי פֿרייי פֿריייי פֿרייי פֿרייי פֿריייי פֿר

12.

الامهد ۱۱۲ (معامد)

a. BA Nr. 286 مجرة السماق كالمات المحمد الم

b. BS, PSm aO und BB منجرة البلوط, محملات المحالكة البلوط, المحلكة البلوط, المحلكة البلوط, المحلكة المحرة البلوط, المحرة البلوط, المحرة البلوط, المحرة البلوط, المحرة البلوط, المحرة البلوط, المحرة المحرة

c. = باذروج ocymum BA aO u. PSm. Ob wirklich مرمة für vorhanden war, ist zweifelhaft. Elias Nisib. kennt nur محمه qv.

Digitized by Google

d. = الثيل والحلفاء K ist من und سم zu verdanken, deren Bedeutungen K ruhig zu من stellt.

אונ Peah 1, Dem. 1, Ma'as. 1, die Frucht rot. Kel. 26, TMachsch. 3 Sifra Kedosch. p 87b ed. Weiß. RSchimschon bemerkt in seinem Comm. zur Stelle wie zu Peah es sei nicht קורנילייר im Sifracomm. קורמיכל cornouiller, Kornelkirschbaum. Doch hat noch Bertinoro zur St. קורניאוליום), קורניאלו corniolo, — li, neben Sumach, das er aus Maim hat. Sumach in Palästina Robinson III 656, 699.

13.

אואורריכת

pers. Lag gA 12. PSm sv. Bt I 30 ms: ازاددرخت.

14.

אחוא

targ. beibehaltenes אדן bibl. Samaritaner חליםו ob. 8. 1, Geiger, DMG 16, 732 — אדן s. ob. אדן Nr. 6. Weide Schabb. 20ab. Ganz verfehlt ist, wenn Kohut sv. an σχοῖνος denkt und daraufhin s. Nr. 105 b.

15.

אמנאי אלדע אמלא אלדיי

Rhamnus, Wegdorn.

אָקָד bibl. ביייא BB in Tirhân = פיייא PSm sv und 2009 zu ביייא, das demselben Dialect angehört: frische Blätter von אבא.

¹⁾ Pun. Verz. 18 ἀταδῖν.

^{*)} **ベリ**ベ = とがいる べいっ PSm 132. Vgl. Gen. 50₁₀.

Pauvo; des D ist nach Fraas Rhamnus oleoides L, ölbaumblättriger Wegdorn. المعالمة bezeichnen mehrere Rhamneen, viell. zunächst Rh. paliurus L Judendorn.

abzuweichen, ist Grætz, Monatschr. 21, 390 übel bekommen. Verleitet durch die große Verbreitung, die der Opuntiencactus, Opuntia ficus indica Haw. in Palästina wie am ganzen Mittelmeerbecken gefunden hat, — Robinson I 394 III 235. Socin Paläst. 52 — glaubte er in dieser aus Amerika eingewanderten Pflanze, deren arabischer') und neugriechischer Name التين الأفريقي Lane 325° Hartmann 176, φραγκότουα — den fremden Ursprung noch nicht vergessen hat, das biblische Atad entdeckt zu haben: ein exegetisches Gegenstück zu dem Bilde, auf dem der Opuntiencactus zur landschaftlichen Staffage — der Verkaufung Joseph's gehört. Schouw, die Erde, die Pflanzen und der Mensch 42 IIehn 385 Langk. 75.

Mischnisch. Schebiit 7 $_s$ T. 5_{11} TKil. 3_{1s} j V 30^a_{56} הקנים וההגין הקינרס והחלימה והרמוע והאשר - j Ber. VI 10^b_{59} j Kil. V 30^a_{59} והוודד והאשרין.

16.

ナケンナド

رته = اطماط (Avic 138) Bt I 56 (Avic 138) کتمکث BB کتمکث Bt I 56 (Avic 138) کتمک I 489, 178 = بندق هندی = 178 Selig-

¹) مبارة Opuntia, figuier d'Inde, nopal, Fleischer, Seetzen IV 37. "Wolff, arab. Dragoman 2A. 107: ""syrischer Cactus çabbâra d. h. die Dulderin"". Sonst bedeutet es Aloe vulgarie L, übertragen wohl auch Agave americana L." Ascherson.

mann Liber fundam. pharm. 1830 p 32 | Semen Nymphææ Fructus est similis nuci avellanæ Indicæ

17.

אתרוננא .ליף בא האליננא אמנונא.

Gitrus medica cedra

Pers. לֹבֶי בُעני Fleischer Ly TW I 77b und Ly I 186b Lag gA 52 daher אתרונגא תרונגא. Ueber die Frucht Hehn 321 ff. Deutsch: Citronat-Citrone.

κατικ D 150 τὰ δὲ μηδικὰ λεγόμενα ἡ περτικὰ ἡ κεδρόμηλα, ρωμαϊστὶ δὲ κίτρια BB 517 Rabban: [κτιμα] κτιμα Galen PSm 134 κτιμα

Neh. 8₁₆ Geop 67, K. bei PSm: καις, κίσις, κίτρις (?); auch 1239 hält er καις κίσις nur für χίτρις ähnlich. Er erklärt: αρισμούς?

Mischn. אתרונ Ma'as. 1_4 2_6 TTerum. 10_2 Me'ilah 6_4 Sukkah 3_4 -57-11 b 35 j III 53^4 von der Tradition für סרי עץ הדר Lev. 23_{40} gehalten. S. LLōw B. Chan. IV 1861_{344} .

Talm. Formen אתרונא אתרונא Ly sv. אתרונא j Gitt II $44^{\rm b}_{36}$ Targ. עם אמרונא Targ. עם jer. — Hal. ged. Ber. VI בשך (?) דאמרונא.

18.

KNAZIK

od. من — BA BB PSm 134 Lag gA 52₁₀ البقلة الاترجية باذرنجوية Melissa. المنابع يا Lag aO, Avic 144 im Mugiz und ms Berlin, — Bt I 108 Mow. 41. Bt = بعدان منابع بعدالها Berggr. 862 Melissa بادرنجويه.

19.

pl. j Ma'as. 55^bss zweifelhaft, aber nicht griechisch, wie Ly I 62 will. Auch Kohut's ὀξεῖα Ar. sv. ist unbrauchbar.

20.

אֹגמֿוּ

Mischnisch. TKil. 314 — jKil. V 30°57 הישני — pl. Joma 78° עם של חישים אור. עמני לאוני עם אורשים אורשים עם של חישים לאוני עם אורשני עם אורשים לאוני עם אורשים אורשים לאוני עם אורשים באוני אורשים אורשים באוני אורשים או

21.

אירוםא אליבאא.

Iris, Schwertlilie.

Gr. נְסָב, davon אירום mischn., אירום ויירום.

a. PSm 171 Galen, BA BB كمنهم مدعه BB: السوسن السانجونى BB: الاسمانجونى السمانجونى السمانجونى الاسمانجونى الاسمانجونى المده منهم منهم السمانجونى المدهن السمانجونى Αιβυχή... اعدهن المدهن الدهانجونى IAww II مهما المدهن السمانجونى IAww II مدهن السوسن السمانجونى المرسان السمانجونى المرسان السمانجونى المرسان السمانجونى المرسان السمانجونى المرسان السمان كون السوسن السمان كون المرسان السوسن السمان كون المرسان ا

Aßaf 1 p 60° שושן ברא = נוען ברא Der ganze Artikel des D, fast wörtlich.

b. BS اصل السوسن الاسمانجوني wie bei Aßaf. Iris vorzugsweise die Wurzel, weil diese officinell war.

c. D 581 ἐρτημερον οἱ δὲ ἰριν ἀγρίαν PSm 171 السوسن البرى كرينهم البرى البرواني البرى البرى البرى البرى البراني البر

d. ארבים אדי D 522 ξυρίς οἱ δὲ ἰριν ἀγρίαν. Rabban PSm 64 בים אולים און, wo man sich das Vermuten erspart, wenn man die folgende Glosse BB's kennt: בים אולים און ביים אולים און ביים אולים און ביים אולים און ביים און ב

אירוס א Kil. 5_8 j V 30 * 55 = אירוסא bei RSchimsch. zu Ohol. 8_1 ; Agg. אירסה wohl אירסה אירסה אירסה אירסיה. Aber Maim.: מוסכירו licht סיסימכרו סיסימכרו סיסימכרו (סוסכירו Die Uebers. noch מינמא

22.

[אלגוסין.]

Schönhak sv und Ly I 80° "eine Bohnenart" T Ma'as. 3₁₄. Es ist aber unzweifelhaft Corruptel aus אַלוּ נְרִיסין wie man aus dem Zusammenhang sehen kann. j Ma'as. V 52°₃₁ Ar. קלקי steht es richtig.

23.

אלצרא אילסרא.

Gorylus avellana, Hasclnuss.

Aus ποντικόν wurde סונדק , j Nasir I 51°27, αις της ων der Größe nach aufgezählt sind: Granatäpfel, Nüsse, Haselnüsse, Pfeffer, 48

بندق BB 761 کیوم ,جلوز داده = סונדק BB 761 بندق BB 761 بندق اطعی میرد داده علی میرد المان الما

Bt I 178 489 Mow 135 مَنَّهُ = سُدق هندى, hebr. Uebers. ندقة أنهُ s. Nr. 16. - BA BB PSm مندقة wohl مند wohl مندة wohl مندقة مناه بندقة أنه المراه بندقة المراه بندقة أنه المراه المناه بندقة أنه المناه الم

im arab. D f. κάρ. ποντ. Journ. As. XV 1870, 141 Anm. — بَأُوْزِ im arab. D f. κάρ. ποντ. Journ. As. XV 1870, 141 Anm. — übertragen: Pillen = وجازات s. Steinschn. Maim. Gifte 10042, daraus syr. PSm 471 in derselben Bedeutung. Span. bodoque; Dozy et Engelmann Glossaire sv verweist auf de Sacy Chrest. III 68.

אילְסָרִין wahrsch. אילערין nach אילאסרין Var. אילערין, j. אילערין אילאסרין תאלרסין אילאסרין אילערין חach j Demai II אילערין j אוי אילערין j Ma'as. I $48^{\rm d}_{66}$ zu lesen ist.

Vermuten kann man אלכסין in אלכסין, Ab. zara 14° Z. 2 Ar. אלכסין, das neben אילסרין steht wie אילסרין in der angef. St. — אילסרין war neben שקד überzählig, man hielt daher später אילטרין ליים שקד האבילני – ליסטוקריאה "Haselnuss. Aßaf 36 p 71° אבילני – ליסטוקריאה.

24.

حجبذ ممضب

Astragalus, Iraganth

mehrere Arten des im Orient reich vertretenen Astragalus, wofür man bibl. אוֹנ נכאת hält.

BB كثيرا، Galen für אסגס 1508: PSm 283. 1508 אלאראר יינון übers. אבלא הסבים. 1509: אלאראר יינון, 1529 אסגים. Durch C 334 verleitet, hat PSm 1419 τραγάχανθα in ביינון des BB nicht erkannt, schreibt كثيرا und übersetzt "sæpe, multoties"!

אנקת איילא Aßaf 103 p 82b aram., = דרקקנתי. 111b 116b 172a ... 111b 116b 172a ... 111b 116b 172a ... 49

Digitized by Google

25.

Myrtus communis, L. Myrte.

Talm. אסא = Mand. Syr. — Arab. آس In Syrien und Aegypten, wo sie nur cultivirt vorkommt, مرسدن. (Bibl. הרם).

Die Beeren בי וליט = פיל אים PSm 583 Z 3, Geop 47_5 $53_{2\cdot 3}$ 109_{29} . בנת אסא Hal. gedol. Berach. VI בנת הדס j Orlah I 60°_{75} .

N. 17.

PSm 654 meally BB: Korki moder Korl 1. Korki = Kilonia.

Targ. u. Talm. s Ly TW u. Ly I 116b, der unter אסא II Gittin 69a: אסמא כלכא אכסא הרנוגלא Dies nach Ar. u. Raschi: Alter, Hund, Verrückter, Hahn. אסא כלכא אכסא הרנוגלא mit "alter Hund" zu übersetzen ist einigermaßen wunderlich. Levy, der es tut, fügt hinzu: "Auch im Syr. wird אסא in der Magie angewandt; vgl. PSm 291". Dieser führt nun aus Norberg eine Stelle an, die aber schon auf des Buxtorf אסא II hin auf etwas "Magisches" bezogen worden ist. So kehrt des Aruch Erklärung auf dem Wege Buxtorf, Norberg, P. Smith wieder zum Ausgangspunkt zurück. Denselben Weg hat die "weibliche Ceder" אחשותא s. S. 60 zurückgelegt.

Die mand. Stelle steht Sidrâ Rabbâ I 110, : ראזא דירהאטתא und bedeutet, wie Herr Prof. Nöldeke, der sie mir mitteilte, sagt, wahrscheinlich: "Das Mysterium der Liebe [dh. der Liederlichkeit, so heißt הַחָּמָא im Mand.] wollen wir mit Myrte begehen". "אסא, Myrte, steht auch Sidrâ Rabbâ I 106, u. I 346, neben anderen wohlriechenden Pflanzen".

Bibl. אנייט = הדס Gesen. HWB.⁸ sv., wo man mit Verwunderung immer noch liest: "nach Simonis wie salix a saliendo, von eilendem, schnellem Wachsthum?" als ob salix mit salio irgendwie verwandt wäre! הדס ist auch mischn.; halachisch im Feststrauß. Haggadisch gern mit הדסה, dem Namen der Esther, zusammengestellt.

26.

אספרגום

oder 'σν = ἀσπάραγος, der junge als Gemüse gegessene Trieb verschiedener Bäume, Sträucher und Kräuter. Galen de alim. fac. β 58, 59, VI 641 K. bespricht die asparagi verschiedener Pflanzen. Die Reihe eröffnet der ἀσπάραγος der κράμβη, Kohlkeim, auch κῦμα, cyma genannt. Talmudisch bezeichnet asparagos nur den Kohlkeim, daher wird Ned. 610 bestimmt: "Wer sich Kohl durch ein

Gelübde versagt, darf auch Kohlkeim nicht essen, wer [aber nur] Kohlkeim sich versagt, darf Kohl essen". Diese Stelle hat den Erklärern Schwierigkeiten bereitet, weil der Gebrauch des Wortes asparagos ihnen nicht bekannt war. TDemai 4, wird ebenfalls Kohl erwähnt, aus dem man den asparagos herausschneidet.

Spargel selbst wird talm. nicht erwähnt. Asparagus-Wein Ber. 51^a Kidd. 70^a GA der Geon. XI 3^b Berlin, ist wahrscheinlich der Wein, den man mit Pflanzentrieben ansetzt. Plin. 18 19₁₀₆.

Die βλαστοί der Bäume, die nach Galen aO cap 60 p 644 den asparagi der Kräuter entsprechen, sind die talmudischen לולבים, Schebiit 7, לולבי זרדים והחרובים . . . האלה והבומנה והאמרין. Galen bezeichnet als die besten βλαστοί: οἱ τῆς τερμίνθου, דר καὶ ἄγνου καὶ ἀμπέλου καὶ σχοίνου καὶ βάτου καὶ κυνοςβάτου (מרוב s. Nr. 15) wäre nach der gewöhnlichen Erkl. Weinschoss. חרוב Johannisbrod hat Galen nicht, weil nur die Frucht importirt wurde und auch diese bei ihm als κακόχυμον und ξυλώδες bezeichnet wird.

BB PSm 316 ἀσπάραγος, Triebe und Schösse, κία l. κία, der Pflanzen. κία κια κια ist γογγύλης ἀσπάραγος D 254.

PSm 554.1008 sv אלעני PSm 554.1008 sv PSm 965 BA: שביי PSm PSm

PSm 316 BB 114 sv ἀσπάραγος Rabban מת אוֹאלאהא = dann: בוֹבּהא בח בוֹבּהא zu ergänzen: Sergius בּוֹבּהא nach BB 708: Sergîs nenne מוֹן אוֹאלאה צוֹא lies ἀσπάρ.: אוֹבּהאֹא...

فعنه من اسماء الهليون مهم حديمة على المحالي الهليون مهم حديمة BB 853: من اسماء الهليون مهم حديمة Das ist المخطان Das ist مليون Schlangenholz Vull., aber sv مليون falsch

י איבא ביא אינא א Justi Bundehesch Gloss. — Hai G. zu Kel.

ان مائيون المائية ist έλειος [ἀσπάραγος]; es steht Sachau Ined. 94_{14} bei Galen dafür. Vgl Geop γ 13_8 .

Geop zweimal falsch für Kilaark s. PSm.

Anm. Zu gintiân bemerke ich, dass es אַנּאַדוֹמאָא D 341 Enzian ist. aber nicht mit מבול האם sondern בכן ובה מסכיא האם sondern בכן ובה מסכיא האם sondern בכן ובה אום sondern אינים ובים אום sondern אינים וויים שנים אום sondern אינים וויים שנים אום sondern אינים ווים אום sondern אינים ווים שנים אום sondern אינים אום sondern אינים אום sondern אינים אום sondern אינים שנים אום sondern אינים שנים אום sondern אינים שנים אום sondern אינים אום sondern אינים שנים אום sondern אינים אום sondern אום sondern אינים אום sondern אום sondern אום sondern אינים אום sondern אום so

27.

אפומלייא

j Ned. VII 4065 ? Vermutungen wie φυλλάμπελον (Ly) ἐπιμηλίς ('ir David) sind wertlos. Das. Z₇₀ אסייה ist dunkel, aber gewiss nicht griechisch wie Ly will. Eher zu יסייא bibl. aram., עסייא Pes. 1116 Rabbinow.

28.

کافیوکادیمیم

ein Baum Land Anecd. IV 121 u. Uebers. p 80 "άμφιδέξιος"?

29.

KLOGSIK

PSm 366 aus Gal. XI 841 K βουβώνιον = ἀστὴρ ᾿Αττικὸς weil es βουβῶνας καισαστὰκ heilt. PSm 299 Gal. u. BB. sv "ἀστ. Αττ." auch באשור [= לבאשור PSm 1424 ? ?]

30.

אובנא.

Cyperus (papyrus L Rapyrus u. andere Spec).

²⁾ Berggr. 868 Papyrus nilotica et Aegypt. حشيشي ورق, قرطاسي بردى. [Auf Malta: bordi Grech-Delicata, Flora Melit. p 38 Ascherson.]

¹) ১৯৯৯ finis, C 586 "alga, juncus" ist falscher Zusatz von Mich.
ন্যা D' den Syrern vielfach ন্যা D' Nöld. mand. Gr. 150 Anm. 1, weil ein sûf in der Bdtg. Meertang ihnen unbekannt war; ihr এবক ist n. pr. (Nöld.)

Ueber Papyrus s. Hehn 215 und die Nachweise Langk's 122. Für קייר Papier und die talm. Benennung קייר – so punct. Ms. Maim. ar. und erklärt : كاغد – כאנר: charta – sowie für Erzeugnisse aus Papier s. LLöw, Graphik I 96 ff.

b. אומא bibl. u. talm. Ly sv. נמי talm. Binse, Binsenstrick Kil. 6, Maim بردى Bikk. 3, Maim. Uebers. גררי arab. ms: אברדי. Schabb. 24, und oft.

- d. מנג ist Parah 3, nach Hai G. eine Pflanze, die den vorgenannten ähnlich ist. צמי ליש"קא nach Raschi Ab. zar. 75b אנמי ליש"קא.
 - e. Zur Gattung Binse, Juncus, gehört auch:

של = אברהא Juncus communis Meyer 3₆₂. Bt I 36 = σχοῖνος ἐλεία D 544 aber auch ענט. PSm 21. Talm. אברתא ist davon verschieden s. Nr. 93c.

f. محان, محامرا

PSm 1125: Job 40₁₆ Hex. عند [8₁₁ مامه ؟] βούτομος dafür Jac. Edess. الكناب das hier und PSm 1072 neben عند والزل التحلي القصب النبطي القصب النبطي المامة Nisib. الكناب Nöld. Gr. 87. [ناول التحلي 121 eine Crucifere.]

g. المعنى selbst ist zweifelhaft. PSm 192 كالما wahrscheinlich zu l. كارا،

h. בוצלנה Kidd. 62b בוצלנה opp. שחת bedeutet nicht "Schilf, Binse, Rohr" Ly.

¹⁾ الرقة pers. Ly I 443b) BA PSm 930 وستان معاهدة eine Hülsenfrucht الرقة Frtg: Benefactum, Speise, die man vom Tische eines Freundes mitnimmt. So fasst es K, der aO seine Syn. für Geschenk zusammenstellt und 957 zu الشن) pers.) alle, auch هما المعالمة ا

Zu בע Neg. 11, wo es Spule bedeutet, ("canette", kleine Spule von Rohr)
Manche: aram. אחרוריתא auch bei Aruch; R. Schimsch. u. R Asch.
אחרורייתא das schwerlich etwas Anderes ist als בעשמה BA
Nr. 5858 PSm 324 lignum super quod circumvolvitur stamen telæ.
[S. dazu ماشوره D. M. G. XII, 1858 S. 333—335 Fl.]

31.

Hipte.

PSm 372 BB شابانج dieses Bt I 131. II 79 برنون nach Forsk. LXXIII Conyza odora = Conyza Dioscoridis Desf. BB 933 (C 895 anethum, BB) جنابانج المحامد (so) عامانج المحامد المح

32.

אוֹזא אַרְזַא.

Zunächst wohl *Pinus Cedrus* L Ceder, dann alle Coniferen, besonders Abietineen. Uebersicht der Bedeutungen:

a) κέδρος, της bibl. Bibelüberss. Galen. BB. Geop 110, (ις 18₁) κίτις με ρl. masc. 49₁₅ κέδρου τὸν κάρπον (ζ 12₉) und κίτις 113₆ (ιη 15₃) κυπαρίσσου τὰ σφαιρία. — κίτις 117₂₁ zu demselben Zwecke cuneus e robore Plin ιζ 27₄₃.

مستونه اهل الشام الشربين وهو جنس من الصنوبر يتخذ من خشه حلاتك ويسمونه اهل الشام الشربين وهو جنس من الصنوبر يتخذ من خشه حلاتك القطران: مستونه حتى الصنوبر: مستونه والصنوبر: مستونه والمستونة والشربين: مستونه والمستونة والشربين: مستونه والمستونة والشربين: مستونة والمستونة والمس

من بنه القطران منه القطران منه القطران منه القطران منه القطران الاتابة محمد المناه ال

Es scheint, dass das bibl. אָרָה Ceder und Juniperus Oxycedrus L. bezeichnet. Letztere ist nach Honein mit κέδρος אוֹא gemeint, denn עונים בובוא und des BS שביים meinen diesen Baum. S. Nr. 333. Scharf darf man in den mitgeteilten Glossen חיפית nicht nehmen; man war auch über κέδρος nicht einig. Es ist nach Fraas 260 Juniperus excelsa M. Bieberstein, Wachholderbaum, wurde von den Syrern teils für Juniperus, Wachholder (בוֹס) allgemein, teils für J. Oxycedrus gehalten. Verschiedene syr. Schreibweisen f. κέδρος Middeld. zur Hex. Jes. 41, p 492. Talm. במרום דורם בורחם בור

- b) κυπάρισσος Geop 4_9 (β18 $_4$) 66_{30} ? 48_{22} Pallad ια 14 p18 4_9 Bip. cupressus.
- c) πίτυς Galen. [Zach. 11_2 Hex. Lag. Anal. 156_{26} bei Bergius. Nöldeke] Geop 119_7 κτίκα καναιά ρητίνη πιτυίνη (68); 106_{18} . 69_{30} κτίκα κυματί. 98_{23} (62_7 ?) D 90 Rabban BB 747 εμπα ματίς επαραματίς επ
- e) πεύκη BB 736 Gabriel: عصم , einer der Namen von , Kiefer, dessen Arten griechisch πεύκη und κῶνος (! منوبر) sind. 850 zählt er auch πίτυς (عمله , k) unter die Namen desselben.

י) LXX: קדרון

Daher sagt er 745 πίτυος ὁ φλοιός: בית אולים בעל ביי איז איז ביי אולים בי

אין בלפא האבירוא הנחנות נושא בלפל האולא מה הנא בנוא מה האבירא בלא בנוא מה

Geop ζ 24₁ πίτυς κάρπιμος. Keine Frucht tragende πεύκη kommen bei Theophr. h. pl. γ 10 den Niclas z. St. anführt vor, in unseren Geop nicht.

- f) Geop 52, (η35) ἀρχευθίς.
- g) Geop 65₂₃₋₂₄ 98₂₃ zweifelhaft.
- h) אלוא المنوبر = دله A. BB (aus D?) אלוא عب الصنوبر الصغار BA. BB (aus D?) אלוא שלוא BB من BB المحمد المنوبر الصغار BB من المنابر الصغار المنابر الم
 - i) Kair hat bei BB mehrere Erklärungen.
- α) die schon angeführte: ثمر الصنوبر, in der Tora" Gen. 43_{11} auch عبد الصنوبر.
- β) Same der Libanonceder Libanonced Libanonceder Libanonceder Libanonceder Libanonceder Libanon
- د) Manche: كمعدل مهر عمده, auch BB 660 كمعدلم كمعدم به منبل وتنبل منبل وتنبل وتنبل
 - عرق شجرة باليمن يقال : BS [صرو (P, BB irrig ¹)] ضرو wegen (ζ)

¹⁾ Richtig Nr. 44e BA.

Daselbst noch محمده بعد , wo Gabriel Dioscorides und Paulus Aeg. anführt. ضرو haben die arab. Botaniker und Lexicogr.; dann ist مان wohl Fremdwort.

- n) Schamlî hat es für شوکران gefunden. Das war verschriebenes موجدان. Nr. 326.
 - ϑ) s. can Nr. 63 b = oben ϑ).

ارز بجن Ceder (und Juniperus Oxycedrus?). Talmudisch dasselbe, in Ermangelung einer besseren Bezeichnung aber auch alle Nadelhölzer; in Folge der bibl. Zusammenstellung Jes. 41₁₉ übertragen auf immergrüne Bäume. Geop 12, schon von Sachs Beitr. I 181 angeführt, werden 14 immergrüne Bäume genannt, wie Henoch cap. 3: "14 Bäume, welche sich nicht entlauben". Dillmann z. St. verweist auf Geop aO und sagt: "Das Buch der Jubiläen hat 13 Bäume, welche mit Ausnahme des Mandelbaumes zu den immergrünen zählen . . .; im Testament des Levi cap. 9 wird, wahrscheinlich mit Bezug auf die Stelle des Buches der Jubiläen, von 12 immergrünen Bäumen gesprochen". Talmudisch 24, ursprünglich wohl 14, Arten j Ket. VII 31°34 f Ber. r. 15 p 25 Lpz. Tanch. Terum. 9 p 284 Stettin, der Anfang auch Schem. r. 35 p 261 Lpz. 10 Arten b R. hasch. 23° Bb 80°. Jes. 41₁₉:

ארוא־ארו 1.

ברתא־ברוש 5.

תורניתא־שמה . 2.

6. ארא דרא b. j אראר Tanch.

אמא־הדם .

אספינדמון

4. אפרסמא־עץ שמן

7. פקסינון j שורבינא־תאשור Tanch.

Dazu kommen:

9. דולבי־ (א') ערמונים

אלונים פסיתא לווים בלומין ל-אלונים (ח. בלומין ל-אלונים בסיתא לווים בלינא לווים אלונים (ח. אלונים לווים לווים בלינא ארוב ארוב בווים אלונים (ח. בלינא ארונים לווים בלינא בארוב (גופר באלונים (ar. בלינא בארונים (ar. בלינא באלונים (ar. בלינא בווים (ar. בלומי-אלונים (ar. ברים (ar. ברים

Schabb. 157a: ארזי ואשוחי nach Raschi männliche und weibliche Cedern. Auf ארזי למצור darf man sich aber für die Bedeutung nicht berufen, denn die Bedeutung ist für das mandäische Wort erst aus Buxtorf geholt. Von Herrn Prof. Nöldeke erhielt ich folgende Auskunft: אשוהא kommt Sidrâ Rabbâ I 265₁₂ vor: Gott sprach zu Noah, der die Arche bauen soll: "ntödte Cedern (arzê) vom Lande Libanon und Ašoha's (אשוהיא für שוהיא) vom Berge Athûr" und 380₁₁ "ner tödtete Cedern von Harrân und Ašohas vom Libanon"". "Man denkt an die Zusammenstellung von ברושים und ארוא im AT. . . . , so dass ארוא לשוהא talm. ארוא שוהא und ארוא עודא kommen noch einmal im Parallelismus vor: SR II 111₁₇ ff."

אים מירי רארזא בארא מירי בארזא אים מירי בארזא מירי בארזא Ab. zarah 14° als Erklärung zu (Zapfen und) Kerne der Pinie s. Ly sv. Maim. Ab. zar. 1_s: סייפית קצם קריש, die Früchte des kleinen סייפית, ganz wie BB oben S. 57₁₈ und Bt II 305. 318 wo mit Avic 251 zu lesen: האל פֿישה שנובר אום אובר הארזא בעובר אום הייפית ולשישות הייפית ולשישות הייפית וליין ביישה האצמרובילין. Kaleb: אצמרובילין שובר אובר אובר אובר אובר אובר אובריאה אממרובילין הייפית לופ אובר אובר אובר אובריאה אממרובילין הייפית הייפית לופ אובריאה אובריאה אובריין הייפית הייפית אובריים אובריין הייפית הייפית אובריים אובריים אובריים אובריים האובריים אובריים א

33.

אלא האלבא.

ארייא Aßaf 81 p 78b gr. כמומילון χαμαιλέων, mit Verwechslung von chamæleon und chamæmelum, wie beim Plinius Valerianus

الميس (ا Vull. sv. Perles Monatschr. 15, 152.

34.

אוֹאה אלים

Orobanche, Ervenwürger.

^{*)} Forsk. LXVIII: Orob. crenata = speciosa D. C. arab. Haluk metabi. Jetzt Halûk (Ascherson).

35.

بخف فختح

Orchis, Knabwurz, Knabenkraut.

D 473 צטעס פֿפּענק Orchis Morio L Knabwurz Fraas 279. PSm 407 Galen. 97 aus DaO Rabban. ברבהובים PSm 407 Galen. 97 aus DaO Rabban. PSm 270 zu ברבהובים, אנובראונים?

D 474 ὄρχις ἔτερος = σεραπιάς. PSm (Gal.) 97 ω ω ων ων ων und D Uebers. PSm 98 Z 4 die LA πράσω bestätigend. Citate bei PSm aus Plin. u. Stephanus Thesaurus sv sind überflüssig. κων ist fem. Land Anecd. IV 416 ff. PSm sv und 1012 ω ω ω ιλίων, 1194 sv κω. [Levit 2180 citirt B Hebr. Gramm. I 13, 16. Nöldeke.]

36.

مخف بهديم

Gezzâr im 4. Grad בصى الثعلب pers. ף הורידאן (1. 1) 162

Digitized by Google

manche طريعان s. Vull sv. τρίφυλλον. طريعان - PSm 463. البوزيدان — Satyrium album, Bt I 183 eine Art خصى الثعلب, welches Mow davon unterscheidet.

κι Δογος ? ?) Satyrium. (κι Druckf. Mich.'s) (PSm 198

37.

אשנרוע אשמרא

Buxus sempervirens L Buchsbaum.

- a) πυξός, בארבי aus d. B. d. Paradieses; die Lexicogrr.

 PSm 408. Hexapl. Geop. BB 730 πύξινον בסבים =

 אבסביבר

 B Hebr. Chron. eccl. III 265, BA Nr. 1581
- b) Rabban = בוסא שלק. Rabban, BB 749 auch φιλλυρέα
 D 118 איים אין אייניא בייטא בייטא.

Große Unbeholfenheit zeigt PSm 594 unter المحادث الساح السا

¹⁾ Schon Cels. Hicrob. I 331. Saadja u. Abulwalid: — [= Tectonia grandis nach Royle bei Forbes Watson, Index of the native and scientific names of Indian and other Eastern economic plants and produits London 1868 p 496 Ascherson].

אשררוע j. u. Targ. = סיפרון j. u. Targ. אשרר. j. Joma 41°8 שור האשרר. j. Joma 41°8 שור Samar. Gen. 614 für סים: נוסר Schiffe aus Sesam, holz findet Kohn, Monatschr. 14, 176 verwunderlich. Cast. sv denkt an ייאלון, vielleicht mit Recht. Es wird aber שור sein, das Forsk. XCVI neben (شيش) Ebenholz und שור als indisches Holz bezeichnet. שור ווי או halten Manche für שור Lane. Dies שור ist das bisher nicht erkannte Sasamholz des Arrian, Periplus cap. 36, Geogr. gr. min. I 285 Müller. Große Schiffe ... ξύλων σανταλίνων καὶ δοκῶν καὶ κεράτων καὶ φαλάγγων σασαμίνων καὶ ἐβενίνων. Das sind des Cosmas Indicopleustes σποάμινα ξύλα Meyer Gd Bot. II 389. 90, und die σποάμινα ξύλα, mit denen nach Diosc. 121 f Ebenholz gefälscht wird. Nicht συκάμινα, wie Sprengel conj., da auch die Araber שור ווי שור ווי או lesen Bt ar Text I 8 Z 14 und Bt sagt: פת ווווי ווי או lesen Bt ar Text ! Šišam = Dalbergia Sissoo Roxb.

38.

人となる

Tamarix L. Tamariske.

Bibl. אשל, ar. לול die zugehörige aram. Form kenne ich nur aus Aßaf 123 p 86 אשל aram. ברוקום = אתלא l. μυρίκης. D 113.

اكل Forsk. LXIV. Sonth Verz. 269 Tamarix articulata. — Hartmann Nilländer 173 Tam. nilotica Ehrb.

אשלה hat schon der Chronist für "großer Baum" gehalten, wenn er 1 Chr. 10₁₂ אלה dafür setzt. Jüd. Quellen und Samaritaner darum Gen. 21₃₃ סרדים. S. Beer Leben Abraham's S. 174. Rapp. Er. Mill. 241.

הבנים (בנים bibl. בבנים B Hebr. Chron. eccl. III 235. PSm.; ἐβένινοι δοχοί talm. אבלינא.

الاثل الكزمازج: هكانكا الحده عليه حاصة كزمازج شمرة الطرفاء: بناكم حديث المرمازج وهو حب الطرفاء والعذبة: ١)

D 114 ἀκακαλίς θάμνου καρπός ἐστι γεννωμένου ἐν Αἰγύπτω ἐοικως κατά τι τῷ μυρίκης καρπῷ: [l. κάκικα] κάκικα אור ברעול בוכון PSm 356 hat D übersehen und übersetzt falsch.

D 499 κόρις . . φύλλον ἔγει παραπλήσιον τῷ τῆς ἐρείκης [μυρίκης?], θάμνος δ' ἐστὶ εὔστομος, so mit Ald., δριμὸς καὶ εὐώδης BB 843 Rabban:

(?) مامعنا المحمد المحم

Geop 40₁₂ κτι μυρίκη (ε32₂). Vgl. Nr. 320b. S. Nr. 37c.

غرمازغ .ii حكم المحكم 1159 نمرة الطرفاء ,جزمازج 199 PSm. بدومازغ des K stammt aus der syr. Umschrift. Pers. كرمازك dav. كرمازك .

39.

حصدر

pers. PSm u. Lag gA 20.

40.

ברנאה, ברנאה

neue Ueberschr. مريافلن اخر Bt II 500 حزبيل neue Ueberschr. hinter مريافلن ms. Berl.] nach PSm pers. (was unmöglich ist)? بوحا

Μυριότολλον Aßaf 122 מיריוםילון. BB 505 מיריוםילון das Wort bedeute: "der Zehntausendblättrige".

41.

لالمربيهم

a. φλόμος, verbascum, Königskerze. D 595 eine besonders zu
 Dochten geeignete Art: λυχνίτις. Φλόμος, Docht genannt, wie syr.

ا) Ms. عذبه und weiter عذبه ا عدبه Bt ar. Text II 118. Sonth II 186.

ארנים, weil man die Blätter zu Dochten gebrauchte. PSm 473 BA BB: eine wollige Pflanze aus der man Dochte macht, wohl aus K. BA Nr. 2310 dafür יייים und = BB الفريدة الفراسين BB 757 φλόμος Rabban Bo übersetzt Honein auch D 597 in dem Art. ἄρκτιον PSm 400: מרגובויה. Nicht übersetzt ist es D 546 χρυσόγονον φύλλα ἔχει ὅμοια δρυτ . . ἀνθος δὲ παραπλήσιον τῷ . . φλόμῷ, ῥίζαν ὅμοιαν γογγύλη בי הרגובוים בי הרגובוים אונים מונים אונים מונים אונים מונים אונים אונים

Nicht übersetzt ist φλόμος Physiol. Land IV 3821 عدمه.

BB 718 برصير, nicht برصير, nicht برصير, nicht برصير, من hicht قديم عدم المحدم hicht تربه سمكة aber im arab. Text I 123 Z 2 بربه شكه 2 χerbascum".

b. = פוצינא בילה, הלבה ein babyl. Wort Nedar. 66b — opp: קרא Kürbis Ketub. 83b. Sukka 56b u. Joma 78a MsM — auch von Ly angeführt, richtig für: בינוקא der Agg. S. unten 278.

42.

[(בסוא) בורא]

Targ. = שית ist kein Pflanzenname.

43.

جزد ملحه [ملحمه].

.زيتون الكلب : Alchimisten هد هذهمك

44.

בלבקא בּנְמְמָא

Ristacia palästina Boiss. Terebinthe.

a) بُطّٰم Robinson Pal. I 346. III 221.

Bibelübers. אַלָּה אָלָּה אָלָּה אָלָּה אָלָּה אָלָּה אָלָּה פּרָבּרּאָר שׁלָּה וֹאַלָּה אַלָּה אָלָּה אָלָּה אָלָּה אָלָּה אַלָּה וֹאַלָּה PSm 1435, Sachau Ined. 95, u. PSm. BA BB בּחלים בּרֹבּר PSm 1435, בּרַבּרּאָר אַבּר וֹבְּבּר בּרִבּר אַ Rabban בּרַבּר בּרָב וּשׁבּי וּשִּבְי וּשִׁבְּי וּשִׁבְי וּשִׁבְּי וּשִּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְי וּשִׁבְּי וּשִׁבְי וּשִׁבְּי וּשִּבְי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְי וּשִׁבְּי וּשִּבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִּבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי וּשִׁבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי וּשִּבְּי וּשִׁבְּי וּשִּבְּי וּשִבּי וּשִּבְּי וּשִּבְּי וּשִׁבּי וּשִּבְּי וּשִּבְּי וּשִּבְּי וּשִׁבּי וּשִּבְּי וּשִּבְּי וּשִּבְּי וּשִּבְּי וּשִּבְּי וּשִּבּי וּבּי וּבּיי שִּבּי וּשִּבּי בּי וּשִּבּי שִּבּי וּשִּבּי וּשִּבּי וּשִּבּי שִּבּי וּשִּבּי שִּבּי וּשִבּי שִּבּי שִּבּי וּשִּבּי שִּבּי וּשִּבּי שִּבּ

s. Ly.

b) Terebinthe bibl. אֵלָה mischn. Schebiit 7, s. ob. Nr. 26 S. 52.
Maim. אָלָה wofür die defecte Schreibung spricht.

במנים (בוֹמנה) Schebiit das T 5,1 Frucht bibl. pl. במנים Pistacia vera L Pistazie. Die Frucht mischn. מסתקין. Die Pistazie gedeiht

in Palästina gar nicht und wenn man die Bdtg Pistazie für botnim festhält, so waren sie sicher kein Landesprodukt, sondern wie noch heute, ein aus Nordsyrien importirter Handelsartikel. So Rosen DMG 12, 502. Der südlichste Ort Syriens, wo sich noch gute Pistazien finden, ist Ma'lûlâ. Wetzstein DMG 11, 520. Der sicheint ein einheimischer Baum zu sein, während allerdings Pistazien, Stelle ob. S. 49 Z 13, j Demai 22^b69 als ausländische Frucht bezeichnet werden, worauf schon der Name hinweist.

שהה יסחקין, אם החקין, הם החקין עודה עם עם עם להודים. Im Edict des Diocletian (Waddington, Édit de Diocl.) Psittacia das heißt Pistacia, πιστάχια Oribasius I 57. Man hielt d. Pistazie für einen Bastard aus Mandelbaum אלו חלוב של הוא הוא הוא הוא אום ביי אום ביי

c) کمیدم') κολω Frucht von Moringa, arabica Pers. und M.

pterygosperma Gærtn. BA Nr. 5584, کمیدم کمی البان کی البان البان کی ال

فيمه العدد من اسماء العبيراء (ع) المحدد من اسماء العبيراء (ع)

D 645 βάλανος μυρεψική. Glans unguentaria s. D II 637. Die Frucht Galen: μυροβάλανος Δολο. JAww II^b 145

¹⁾ Salz ist das hebr. 51ND, für welches es Gen. 37_{85} 42_{88} $44_{29\cdot 31}$ und sonst durchweg steht. NT = 36_{18} Mt. 11_{23} 16_{18} Luc. 10_{15} 16_{23} Act. $2_{27\cdot 31}$. 1 Cor. 15_{55} Apoc. 1_{18} 6_{8} $20_{18\cdot 14}$.

البان = Avic 139 Bt I 115 Vull: بان Hællen-Fustuk = dem syr. Namen.

d) Pistacia Lentiscus L مرتبه D 92 der Baum oder Strauch, aus dem auf der Insel Chios Mastix gewonnen wird. BB 655 Rabban: مصحمعه الشجرة التي تكون من عرقها المصطكى.

syr. wie auch Gezzâr berichtet, Mastix. Bt. II 408 منك الكية der Mastixbaum. Der Name kommt aber vom Namen der Insel Chios.

D 54 σχίνινον ελαιον Rabban: תבאה אלובא הרבא, D 718 σχίνινος οίνος רבים אלובא הרבים. Dan. 1064 Hex. Bugat Not. S. 116 "σχίνος ist der Baum, der בים hervorbringt", wie Bernstein DMG 3, 411 richtig übersetzt. Micha 65 Hex. Alii עבוב vgl. 48 σχίνον nach Hieron. S. Field z St.

Aßaf 104 p 83° מסמכי röm. lentiscus, gr. מסמכי שיסקינום . — מסמכי auch Ber. r. 91= bibl.

nicht bestimmt. Maim. المحكم والله المعلق ا

¹⁾ Cancamum Nr. 32i. 2) Nr. 23.

45.

באיא בינא

Tamariske?

46.

[במשא ביסא.]

BA BB PSm 546 "Futter" علن Talm. schwankt die LA zwischen علن Vgl. حمله حصله Futter. S. Ly.

47.

[C C X]

bibl. בכאים für בי gehalten, eine wenig gesicherte, unwahrscheinliche Erklärung. Ar. בי ist eine Art Balsam[staude?] יפש איט ווייים איי ווייים איי ווייים איי ist eine Art Balsam[staude?] איי anonym. Verz. d. einf. Heilmittel und die Lexicogrr. — j Kil I 27°37 בכיים in einer dunkeln crrpten Stelle?

48.

בוכריא

Schebiit 72. TKil. 312: בכרוייר הורכייר neben הלכיצין wie Scheb. aO. Auch ייאַע, בנגר Beta rubra, rote Rübe" Fleischer Ly 1285 nicht באסברים wie Guis. z St. Man hält es für βάκχαρις, Syr. באסברים aus D 390 PSm 437. Schwerlich mit Recht.

49.

حدمهة

50.

حدمت

PSm איליא ווא בענדא איניא די בענדא (Verschrieben aus אילנדא das., s. 154 בענדא

5I.

פלהלא בּלוּמָא.

Quercus, Eiche.

שלה — Bibelübers. אלה [= Targ. Nsyr. Bibelübers. auch בלתם. — Jes. 1₅₀ 1Chr 10₁₂ Pesch: בלתם βάλανος, δρῦς. Letzteres Galen, Geop. S noch Nr. 12 b und PSm במוחה, 858 במוחה, 858 במוחה אונים אונ

PSm 1520, 1529, fälschlich zwei Artikel, طران بَلْنَعِكَم بَلْنِعِكَم المُعْدِينِ الْمُعْدِينِ الْمُعْدِينِي الْمُعْدِينِ الْمُعْدِينِ الْمُعْدِينِ الْمُعْدِين

S. 223 בינים. Geop 70, בינים. Diesen Pflanzennamen fand Aqu. in שרים. Gen. 14, Field z. Hexapl. ad l. Hier. quaest. in Gen. p. 23 Lag. Dasselbe meint Ber. r. 42 p 75, Lpz. ע' השרים מגרל פרנים. Berühmt ist der Ballût (van de Velde Reise II 90) oder Sindiân des Abraham bei Hebron, Robinson II 717 Rosen. DMG 12, 478. 507, eine Quercus Ilex L. od. pseudococcifera nach Socin 295. Berggr. 872: Quercus Pseudosuber (?) sindijân, qu. vulg. ballût.

Die Eichel mischn. אלין T Menach. 9. T Tahar. 7. Kelim 17₁₆ Chull. 12^b Kidd. 47^a 83^a. Angeblich auch אלכסין s. Nr. 23.

Galläpfel אומטא אפנא אפנא אפנא בפּינא s. LLöw Graph. Requ. I 152. BB 855 Rabban אואגיג D 137 ביינאר בארא בארא בארא בארא בארא באראבאראראראיז.

Zusammensetzungen mit κίαλο 1) κλίκ ίαλο D 449 χαμαίδρυς 726 χαμαίδρυττης οἶνος BB 420 ασκίπους Ταξά κατά κατά 2 κλία 2 κατά 2 επό 2 επό

52.

حەلىكى.

PSm 486 BA פرد الحمار بهار conj. βούφθαλμον. Lag. Symmicta 84 verweist auf אולק, planta generis salsuginosi" Frtg.

53.

حمدکم.

sein kann. Βάλσαμον wandert zurück als με (Lag). 'Οποβάλσαμον erscheint als καρποβάλσαμον (200) (300) (

Talm. משחא für קין שמן ob. S. 59 l Z. Ly sv. Ber. 43° משחא לפרסמא obenso מישא די פורקמא Sidrâ R. I 21721, nicht: סורק(א)מא. Var. שווממא wie mir Herr Professor Nöldeke unter Hinweis auf Euseb. Theoph. mitteilte.

Talm. אפורסמא ist aus der aramäischen Form אפורסמא ist bloße Umschrift des gr. Wortes. Zu erwähnen ist BB 914: ist bloße Umschrift des gr. Wortes. Zu erwähnen ist BB 914: ואבאבא כאני ועעוני Balsamöl. Ly TW combinirt damit שונית = ריחוש ed. Ven. [Ar. און: דיחוש? Die Bedeutung "Frucht eines gewissen [Balsam-] Baumes" hat er sich zurecht gemacht aus C 826 μύρον pec. myrobalsamum.

54.

حم لكه.

Allium Gepa L. Zwiebel.

ist auch Zwiebel in allgemeinen Sinne, wie in "Zwiebelgewächs"; man kann daher sagen بصل الثوم bulbe d'ail.

D 314 βολβός PSm 688.466 BA رعمر بحمر (? s. ob. رحمر) بصل الزيز BB السيف [K السيف الدرى بصل الدرى بصل الدرى العدم والسيف السيف السيف المحتمة العدم والسيف والسيف المحتمة الم

Σκίλλα Geop 51₁₁₋₂₇₋₂₉ 71₂. 58₂₀₋₂₇ 84₂₇ 102₁₀ 105₉ 113₃₀:

Κασω. — 119₁₀ Δαω. 71₁₀: ασμασ. D 315 Scilla maritima L.

Meerzwiebel Galen, Sachau Ined. 97₁₁ f καμα l. Κασω. PSm 318 Δασωκ ΒΒ 671 [l. ناصاد].

نصل الفار ماه الفار ماه الفار ماه الفار ماه الفار الماه الم

BA 4781 حصنات BB 443 احتال المحاتات BB 443 احتال المحاتات BB 443 المحاتات المحاتات BB 443 المحاتات المحاتات BB 443 المحاتات المحاتا

אמהות. und talm. häufig. Teile s. Nr. 336. Die hoblen Schafte בני בצלים Ukz. 28 TNedar. 3, die Zwiebeln selbst, wie es scheint nur die, die man um Brutzwiebeln zu erhalten im Felde lässt, heißen Zwiebelmütter אמהות Peah 34. j III 17°43 Rab: סודנרא.

(sv RSchimsch., Ag: פורי), Samuel צומחתא. j Maas. I 49 ₅₇ zu 1₆ (RSchimsch. ביותרא: משיפקל). — Brutzwiebeln?

Arten ב' הכוסרי: Ned. 9_8 Kil. 1_8 j Erub. 20° neben בני המדינה וכני המדינה ו ובצלים הנמכרים ובני המדינה וכו' 1_6 ובצלים הנמלים הנמכרים ובני המדינה וכו' 1_6 ובצלים הכוסרים . הסרוסים . 1_8 אורים המדינה וכו' 1_8 הכוסרים .

ב' של רכפא ב' Maas. 5_8 j 52^*_{30} כל שעוקצו נמעך לתוכו oder: כל שאין Tos. 3_{14} .

ב' הקיצונים TSchebiit 2₈. Schebiit 5, j 36• קיימנאי) Sommerzwiebeln.

55.

בַּצַלְצוּל.

Kil. 13 nächstverwandt mit פללנולה. Ar. u. Or zarua: פללנולה, Ar. u. Or zarua: פללנולה. der Form nach wahrscheinlicher. Ar. denkt 1) an das ar. der Form nach wahrscheinlicher. Ar. denkt 1) an das ar. wilde Zwiebel zwiebel zwiebel, was nicht angeht; 2) הנלא ישר wilde Zwiebel = Maim.: "בצל המדכר" wilde Zwiebel, [nicht: "die in der Wüste wächst" Ly] "vielleicht Deminutiv, בצל המדכר". Für die Form ist das gewiss richtig; auch Fleischer Ly I 279° erklärt sie für Deminut. — Lonsano Ma'ar. מלכולה.

56.

حقله ودنه.

PSm 575 aus Versehen sv was Lag. Symmicta 118 berichtigt. Bei BB steht der Art. vor "Jeschu Bocht erwähnt sie unter den Mitteln für die Harnblase") und sagt:

נוֹעָ29, φλυκταΐναι) 111, (ις 13, κύστις). S noch PSm 378 Z 19 vu. 702 Z. 1 = Δβαί 6. גבל מקוות השתן הנקרא שלפוחית שהיא נכל מקוות 14. ונכל מקוות השתן הנקרא שלפוחית שהיא נכל מקוות 76

[א'בב: H] א'בב הממח בים בשיחש מדובבת המבלשל אניא האלשלש.

Gegen χύστεως διαχοπή wird D 540 ιππουρις Schachtelhalm empfohlen, auch Gal. XI 889. Doch passt die Beschreibung nicht. Auch giebt es gerade für Krankheiten der Harnblase viele Mittel.

57.

でのかり

bar Serapion PSm 606. Vielleicht mit Novar. zu l. בבל או 8. בבל או 2

58.

حدمه

Artemisia L.

Die verschiedenen Arten der Artemisia sollen hier zusammengestellt werden. Vgl. Boissier III 360 ff.

المحون جلى = حعة ها pilatro, piretro ist المرخون جلى = حعة ها Nr. 240. Die المرخون جلى المحكم الموات Verwechslung mit المرخون Nr. 240. Bt aO, sie ist aber nicht selten in med. Schriften.

Talm. s. Ar. sv. Die talm. Identification von שלפוחית, שלפוחית und מרפחת, שלפוחית möchte ich nicht vertreten.

2. Artemisia judaica L. Hartmann, Nilländer 173 Δ΄ –

Sonth. Verz. 279 Robinson Pal. I 138. Sprengel D II 506 Meyer 377 aus JAww. (Nach Lane 1628 auch Absinthium Ponticum =
Artem. pontica L.) Syr. C 898 Δ΄ – 606 aus Nov 134 [so l. f. معمد نائم ist den syr. Lexicogrr. geläufig, wird aber für mehrere Arten gebraucht. D 369 γ24 σέριφον Artemisia maritima BB 632 معمد الشي Bibl. ה نائم Job 30, nach Wetzstein Reiseber. 41 = معمد الشي Vgl. DMG 24 (1870) 234. Hitzig z. St. will darum ה יש ; man sieht aber aus معمد , dass w richtig ist. — Langk. 72 DCge σήχ, σούχ, σύχ.

steht PSm 602 sv βρυωνία aus BS. Ich kann nicht glauben, dass BS βρυωνία mit ἀβρότονον verwechselt habe, und vermute, dass in βρυωνία eine alte Corruption aus vorliegt. BS wird unter diesem Worte nicht angeführt, was dafür spricht, dass sein Artikel an die unrechte Stelle geraten ist. Doch kann man bei der Art und Weise, wie BB arbeitete, auf argumenta e silentio kein Gewicht legen.

3. Artemisia [abrotonum L. Stabwurz¹), zarter Beifuß?] D 370 γ26 ἀβρότονον ἄβρεν BB 10: المعالم المع

Galen, den man sich bei PSm an zwei Stellen holen muss 20. 615. ἀβροτ. ἄβροτ. ἄβροτ. ἄβροτ. ἄβροτ. Δαμα και ΒΒ αus Sergios angiebt. BB 211 دعدای مدیدی در تا D 62 ἀβροτόνινον Rabban: حدیدی ارمنی

Digitized by Google

יורץ (14. od. 15tes Jh.). אין abrotanum Cod Leyd Scal 15 p 2r (14. od. 15tes Jh.).

Ponein giebt also, wenn die arabische Erklärung von ihm herrührt, ἀβρότ. mit kaisûm wieder. Doch meint BB nicht diese Stelle, sondern die entsprechende des arab., von Honein revidirten, Dioscorides.

Geop 108_{17} κόλιον 110_{24} $111_{(6)27}$; = άβρότονον 109_{30} (נגף). Auch Aßaf hat beide Erklärungen 47°(b) פוליום ברוכתא, 172° מוליום ברוכתא 51° מפרומנון ברוכתא Das gr. Wort allein 57° "alle Sprachen". Steinschn. Donn 136,3. BB noch 10. 211 άβρότονον χεχαυμένον Eine Probe Karmsedinājāschen Sprachgefühls und PSm'scher Aufmerksamkeit ist 590: خد علم plur. حد علم !! Genau so gut wie das bei ihm von Lag. nachgewiesene אלון זם für אלים.. בי פל באי oder אוני יש für אלים יש oder ישנים ישנ für אותם לה שלא and לאם בל 594 (מתותם) so قيسوم Berggr. 825 (Artemisia) abrotonum قيصوم angeführt Baudissin zur arab. قيطوم [6] Gezzar Steinschn. فيطوم [7] Uebers.des Job 20₁₈ LXX wo es für στρύχνον steht s Field, Hexapl. z. St. Meyer 3₈₂ aus JAww. Qazwînî I 293 l. Z. قيصوم التصوم = pers. ارطامیسیا ,بوی مادران Avic 248. [Vullers بوی ماران, syr. arab. محمد عند BA BB PSm 177 مميرهم قيصوم قسوم BB 855 [شويلاء mit ders. Erkl., wohl dasselbe. PSm 79 όσυρις 1) nach Schamli: verschrieben oder verwechselt.

الربخ اسف البرنج ا

[Berggr. 875 Santolina, Garderobe قسوم انته Forsk LXXIII Kaejsum = Santolina fragrantissima Forsk.]

4. Artemisia [vulgaris L] Be i f u ß [campestris L Feldbeifuß] [so l.] Geop مرنجاسف 126 Nov. 126 عمون [so l.] 10422 Κίμαμ (ιζ 212) άρτεμισία S. Nr. 167 f. BB 941: Κίμακ مهنا الابلنجاسف التفاحي; cod. H منهم الابلنجاسف التفاحي [1. الابلنجاسف التفاحي والقيصوم عدمونه البلنجاسف وقال مسيح الشصورا (80) حشيشة تنبت على جوانب المحقول والسواقي لونها بين الخطرة [خضرة] والغبرة لها رايحة طيبة ولها زهرة صفراً Uebers. C 932. BB PSm المدمنات العامل المام الم PSm übersetzt: Timas quæ pallidi subflavique coloris est Es ist aber aus D 465 βότρυς π 6 α ἐστὶν ὅλη μηλίνη . . . πολλάς ἔγουσα μασγάλας, τὸ δὲ σπέρμα ὅλοις τοῖς κλωνίοις περιπέφυχε. Die Uebersetzung BB 427 wκ [l. anilas] anilas نح حصح ممل مذرحه محمد معددهم المدهم المدهم ist natürlich تفاح المحمد المجادة المحمد ال nicht Name der Pflanze. BB PSm 465 Z 1 spricht über βότρυς عنقود) = ἀμβροσία, citirt Dγ119 und bemerkt nicht, dass D selbst das Synon. βότρυς άρτεμισία dazu giebt. Botrys, auch άμβροσία und άρτεμισία, ist Chenopodium Botrys L Traubenkraut, άμβροσία hält man für Ambrosia maritima L. Die Syrer verstehen darunter eine Artemisia s. u.

5. Artemisia absinthium L, schwerlich von Art. pontica unterschieden, Wermut. Beide fehlen in Syrien Boiss. aO.

Berggr 831 Artemisia سويلا etc. BB PSm 534 دليوهم, BB (C 707) بلنجاست دايوهد دوس دايوها.

zu punct. nach Bt II 113 شواصل = 517 sv سواصر Druckf.]

Bt sagt dort nicht wie bei Sonth. steht مسك أبه was falsch wäre, sondern Letzteres heiße auch مسك المجن . "Misk Olii" = A. annua Boiss. III 371.

D 367 ἀψίνθιον عصم Galen. BA BB PSm 348 — wo K alles Bittere beibringt, حمد بالله المناط بالمناط (أفستسن — حنظل حدة المناط), bei den Arabern auch اسنط Gavâl. sv u. Sachau z. St. Geop 1022 44, هم علم علم 4729 48, 5827 Wein damit angesetzt, — 9729 9921 10228 1136. Der pharmaceutische Name "herba Absinthii" BB 688 BS: بات الافستين ونواره

- 6. Artemisia maritima L Seebeifuß, in Syrien nicht nachgewiesen, wohl aber A. fragrans Willd. in Cappadocien Boiss. III 366 D 369 ἀψίνθιον θαλάσσιον, τινὲς δὲ καὶ σέριφον καλοῦσι, ὅπερ πλεῖστον ἐν τῷ περί Καππαδοκίαν (Ταύρω) ὅρει γεννᾶται BB 654 Gabriel الله قد يسبه قوم: , σέριφον معنعه معناهم, so, davon sagt D: الافستين البحرى وينبت في جبال قابادوقيه
- 7. Artemisia arborescens L Sonth Verz. 279 مثية = Artemisia. Forsk. LXXIII In Palästina Boiss, 373.

Vielleicht gehören zu σέριρον folgende Glossen: BB PSm 319

المناحمة المن

i) Bt I 59 خَبُونَ nicht خَبُونَ 1 354, s Vull sv der I 726 noch: hat. Löw, Aram. Pfanzennamen. 6

8. Zu 4. אינגא Art. vulg. in Mesopotamien Boiss. 371 talm. אינגא אוצרי Sukk. 12b pl. שוצרי [neben שוצרי qv] Ar. אינגא שקורין סלקירא Aßaf 72 p 77 שוצרי (ms Hochschule) Alfasi שוצארי Aßaf 72 p 77 שוצרי eine Erklärung, die höchst wahrscheinlich aus Aßaf stammt. Dieser sagt: אינגא שקורין סלקירא wächst an Flüssen, riecht gut [talm.: riecht schlecht], hilft gegen alle Krankheiten des Kopfes, wenn sein Saft in die Nase getropft wird und ebenso angewendet gegen של האינגא סוליקירא).

ברוניסוס finde ich nicht; ob es wohl aus βότρυς crrpt ist? Vielleicht βρεφόνια Synon. zu κόνυζα policaria (D 468) (Langk 68 der hinzufügt "βριφοῦγα Diosc.", bei dem aber 469 Z 4/5 φε-βριφοῦγα steht! Pulicaria D 563 ἔρβα πουλικάρια. Der gelehrte Nachweis über pulicaria b. Langk. stammt aus Meyer 2227.) סוליקאריאה ms. סוליקאריאה ms. סוליקאריאה Maimonides, Pirke Mosche 45ab, lat. Uobers.: eupatorium?

59.

אָרְרָא, בְּרְרָא, בְּרָרָא Gypresse.

Bibl. ברות ברוש. Targ. ברותא ברתא ברותא לes Saadja ist nicht "arab. mit aram. Endung" Gesen⁸. sv sondern das aram. 82

Wort selbst. אויאל s PSm 607 über dessen Artikel man bei Lag. Symmicta 89 das Nötige findet. Die Syrer: אייל, das auch GA d Geon. Berlin 42 a f dafür steht. אייל s Lag gA 7. Phæn. Es ist gewiss nicht rätlich auf die bei Gesens. ausgesprochene Vermutung, שורכן [פורכין [שורכן assyr. survan sei durch Metath. aus ביהיבו entstanden, einzugehen. Man hat an שורכן vergessen, das [neben شريين, welches allerdings aram. Lehnwort ist s. Nr. 333] die Verschiedenheit des ב zur Genüge beweist.

60.

[גביא]

61.

المنتن

μελισσόφυλλον PSm 648 Galen. DUebers. εν βαλλωτή. BB:

Δεος Κυζηπο τουν νικό Ικίη κυζη αλλούσωνουπος

83

اللاعيد النحل BB PSm عشب النحل BB PSm اللاعيد الكربية BB PSm اللاعيد الكربينة Melisse = BA Nr. 2706 اللاعيد الكربينة. Was K hat, حدمت usw., gehört zu اللاعيد الكربية.

62.

גוגמי pl.

63.

KIRY

Nuss.

a. pers. אָנוֹ, arab. בּעני – bibl. אַנוּן armen engoyz, babli auch אַמנוזא Juglans regia L, Wallnussbaum. Bibl. s Winer sv. Robinson III 294, 427, 539, — Lag gA 25.

Mischn. אנוזה Nuss. [der Baum Schir ha-Schir. r. 51] אנוזה Peah 15. Ma'as. 12. T.11. Aufbrechen, knacken מים Schabb. 172 T.1316 ע. sonst. Nachtisch, besonders Kindern als Leckerei: Sangen (geröstete Aehren) und Nüsse קליות ואנוזים מחרים וקליות 194 אנוזים תחרים וקליות 195 B. mez. 412 אנוזים תחרים וקליות 196 אנוזין ולוזין ולוזין 196 אנוזין ולוזין 196 אנוזין ולוזין 196 אנוזין 196 אנוזים מחרים וקליות 196 אנוזין ולוזין למוזין 196 אנוזין ולוזין 196 אנוזין ולוזין 196 אנוזים מחרים וקליות 196 אנוזים מחרים וקליות 196 אנוזים מחרים וקליות 196 אנוזים ווארטים ווארט

¹⁾ Auch der Nussgarten des HL wurde symbolisch auf dasselbe bezogen, worauf man den "verschlossenen Garten" deutete. MRBuck, Medicinischer 84

Ketub.: ברוך אתה ה' אמ"ה אשר צג אגוז בגן עדן שושנת העמקים וכו' Die äußere Schale (Leifel), auch die Blätter, Färbemittel Schebiit 7₃ Schabb. 9₅ Eduj. 7₄. Die Schale Brennmaterial TBeza 3, Nussöl in Medien das einzige TSchabb. 2₃ b26⁴.

Arten 1. אנווי סרך Orlah 3, Pesikta de RKah. XI s Graph. aO, aber schwerlich Ortsname, vielmehr von סרך, leicht zu zermalmende Schalen. ושׁל von Nüsse, die sich durch Reiben im Gegensatz zum Knacken aufmachen lassen: hat Fleischer zu Ly TW II 574 nachgewiesen "digitis fragile putamen" der Piniole Plin 1810». Also Butternuss. (Neugr. leicht zerbrechliche Mandeln: מַּמְמָרְנִין Ausland 1878 Nr. 11 p 204.) Maim. zu Peah 4, בינונים (ציקרונין Rüsse von mittlerer Härte. 3) בינונים (ציקרונין (ציקרונין היינונים (ציקרונין (ציקרונית (ציקרו

και Geop 22, 23₂₃₋₂₅ 49₈₂ 52₁₇ 66₂₉ 73₁₂ 90₂₅ D 158 χάρυα βασιλικὰ BB 821 Rabban: مثمرة المحالمة المحالمة

الرنج بالرجيل أنه الربح BB 618 BS نارخيل بالرجيل أنه Bt II 544. نارخيل Zfd K V 82 und C. Muller Prolegg. zu Geogr. gr. min. CVIII. Cocosnuss. جوز الهند Nux indica ist meist Cocosnuss, doch manchmal auch Muscatnuss.

Digitized by Google

Volksglauben und Volksaberglauben aus Schwaben, Ravensburg 1865 S. 35 "Nuss ist symbolisch so viel als vulva, woher zu verstehen was Nussaufschlagen bedeutet". Die Nuss der Eulogie ist vielleicht vom Nussgarten des HL unabhängig. Vgl. Plin. 12 24.

64.

Lit

Daucus Garota, L. Möhre

pers. גיר (*בֹּלֵע arab. 'בִּבְּׁיִי Hartman Nilländer 177. אוו Hal. Gedol. Ber. VI Rand: שמונקי [pa] stinaca Perles Monatschr. 8 159.

حديث من الله العمل جزر بستاني BB

^{&#}x27;) S. Nr. 37 i. ') Vull siser pastinaca. I 933 دوقوس δαῦκος der Same; die Wurzel شقاقل شش قاقل کزر بری PSm 1406.

ebenfalls الجزرس بن الجزرس باذ وصف bei cod. M, daher bei PSm., fehlt die Glosse.

PSm 850 sv δαϋκος, der Same, wie Vull aO, κίμα τις aber 802 sv manaka: Kansia. So wird für des BS in dér Bedtg. zu lesen sein, da er Kansia, die Anderen nicht kennen.

D 281 καυκαλίς Pimpinella Saxifraga L Bibernell, οί δὲ δαῦκον [ترخر قوقالس .Das, nicht γογγύλη ist Vull ا ۱۳۹۳ نوع من الجزر البرى 717 unter p: papalis, wie natürlich: Gabriel: قال جبريل عن جالينوس وفولوس ان قوما يسمونه ١٩٥٦ه وحكى عن ديسقوريدس ان فافاليس غير الدوقو Galen. XI 15 K.: καυκαλίς. ένιοι δέ τοῦτο δαῦκον ἄγριον ὀνομάζουσιν Paulus Aegin. ζ 733 Caucalin alii daucum silvestrem appellant. Freilich hat D bei uns dasselbe.

wächst in Palästina j Demai 22° j Challah 60°. איסתסניני Druckfehler איסמנינותיא El. Fulda richtig: איסמטיני. Ly hat daraus einen besondern Art. gemacht, der zu streichen ist. Es soll Bastard von לפת Weinrebe und לפת Rübe sein ob. S. 83: man dachte an σταφυλίνος-σταφυλή.

D 281 γιγγίδιον Daucus Gingidium L, Gingidium? s. ob. Nr. 5 נננידין j Pesach. 29°, Erkl. zu תמכה, Pes. 26, das in Babylon als aram. vorhanden war. Clément-Mullet zu JAww. II 251 vergleicht der Ueber- שת בוש אלסרים. Maim. ms. ar. האל der Uebersetzer richtig "eine Art עולשין, die aber in Gärten wächst"; σέρις אנדי JAww II 146. Raschi marrube [wie zu אנדי S. 36] Ar. cardo, Andere מררייונ marobbio.

¹⁾ Fleischer Ly II 208 Z 7 vermutet für ווסורה junge Saat Metathese aus ארוסה עים. Zur Gewissheit wird dies durch ביש. Gras, das noch keine Halme hat: Klaza Kula ita Lara Kla PSm 1880.

65.

עופנא. (אופנא) נופנא. Vitis vinifera, Weinstock.

Bibl. جنن, gewöhnlich ك PSm 764. Geop für χισσός 4421 عدم المعالق بين PSm 764. Geop für χισσός 4421 عدم المعالق المع

שלבט = bibl. כרם, Weinberg, Weingarten, Weinrebe, Weinstock. K bei PSm aO und Geop 104₁₁ בבבע מעד δος 13₂₆. Auch im Bundehesch ist בלבט der Weinstock p 64₁₂ Justi.

אין mischn. bibl. nur pl אין אין חובר האלא דליא הוברא אוואר. Mischn. u. syr. der Teil des Weinstockes der auf Bäumen emporläuft. BS PSm 905 sagt dies ausdrücklich: Zweige des Weinstockes בּבֹבא die auf Bäume "steigen" שלם und nicht beschnitten werden. עום אין אוואר אווי שלה עות מות אוואר שלה של עות מות אוואר שלה של עות מות אוואר שלה של עות אוואר אוואר

¹⁾ Geop 67. Khaar - 12137 yananapyn.

Weinstöcke auf Pfählen, die oben verbunden sein konnten, Varro aO jugatæ vineæ bilden den ערים Peah 78 T. Peah3 Ende. Kil. 61 ff. Eduj. 24 Maim.: ערש عريش HL116 erklärt sich aus den عرائش Lauben aus Baumzweigen, die in mehreren Gegenden Palästinas auf den Dächern stehen und in denen während der 6 heißen Monate die Leute schlafen Wetzstein Zeltlager 89 DMG 6, 215. S. Delitzsch z. St.

Flüchtig seien erwähnt ארכובה Peah 7, Kil 7, ארבובה Geop 34, ωμος קום an der Traube mischn. שרכיל Ukz. 13 TTem. IV Ab. z. 42 u. s. מרכיל Rebe, Ranke, Ranke, Reischer Ly I 564. — Traube אשכול הארבו הארבו

¹⁾ κλήματα Geop 18₂₂.

38₂₀ 57₂₉ 94₃₅ 70₃₀ 114₁₅. צמוק Bikk. 3₃ j Ned. 41⁴ בריען בריע Bikk. 3₃ j Ned. 41⁴ בריען בריען BB אבין BB בריען BB בריען BB אבין BB בריען BB בריען BB בריען BB בריען BB בריען BBkk. I 63⁴ בריען Bikk. I 63⁴ בריען Bikk. I 63⁴ בריען בריען בריען Bikk. I 63⁴ בריען בריען בריען Bikk. I 63⁴ בריען בריען בריען בריען Bikk. I 63⁴ בריען בריען בריען בריען בריען בריען Bikk. I 63⁴ בריען ברי

Zusammensetzungen mit Kusay.

α. 1 ''Αμπελος λευκή . . 2 βρυωνία . . 3 όριοστάφυλον . . 5 άρχεζωστις . . 4 ψίλωθρον . . 6 άγρωστις . . 7 κέδρωστις D 673.

1. אובת 1. או

2 PSm 602. Beibehalten auch D 608 κακαλία . .

²⁾ Monatschr. 7, 452 ἰχώρ!

³) Suche man in des Apulej. Cap. 67 Bryonia . . Syri Hugadessi.

φύλλα φέρει λευκά, εὐμεγέθη, καυλὸς δὲ ἐξ αὐτῶν μέσος, ὀρθός... ἄνθος ἐχων ἐοικὸς βρύῳ ἡ ἐλαίᾳ Lac. und Sarac: βρυωνίᾳ. BB 821:

معمد کیم برامه دیم بردن برد برد بردامه است هندیرده است هندیرده و بردیرده می بردیرده است بردیرده بردیرده بردیرد

3. steckt wohl in معمده 4. unter dem Vorhergehenden und BB 760 مثان النشل بحب عدية المعالمة النشار بحب عدية النشار بحب عدية المعالمة ألم النشار بحب عدية المعالمة ألم النشار بحب عدية المعالمة ألم النشار بحب عدية المعالمة المعالم

D 676 ἄμπελος μέλαινα.

Aßaf 18 p 67° der Reihenfolge nach D_{α} 20 p 36 βρύον entsprechend : משר [1. ב משר שתין 105° p 105°, p 105° שתין שתין הלבן הלבן הלבן D0° Doch 40 p 72°, איקסימא לימין.

א בובא הביא BA BB Gal ἄμπελος ἀγρία Galen XI 826 Κ. D 672. s PSm 764. אנסן שדה = הומן שדה בייא הבייא.

אובשים) σταρίς. Galen PSm 353 Geop 11₁₈
(β33₂ σταρυλή?) 23₁₀ (ε 52 περὶ σταριδοποιτας κατέρκα κέτος.
100₃ BB 646 zu בייא (ΕΓος. κατέρκα κατέρκα κατέρκα). BA 5871: κατέρκα κ

المعادة المع

= pers. ميويزج so ms. u. ar. Text, [nicht دويزج] und II 542. Avic. 209. Mow. 258. Falsch Frtg sv und Berggr. 878 Staphisagria מירכוג. מירכוג: ביי ולנוט. Aus Ersterem wurde χαροῦρας DCge. ἀγριοσταφίδα, fehlt bei Lang K. 32, der nur χάβαρ, aus demselben Worte crrpt, hat.

65.

בבל נחפנא עמר גופנא.

Gossypium, Baumwolle.

Mischn. צמר נסן. Kil 7, TSchabb. 10,. Von der Form der Blätter benannt. בכל במל BA 4768 בכל PSm 765 und wie PSm 870 erkannt hat BB falsch zu διάμετον durch Verwechslung von قطب und قطب BB 700. BB قطن hat Bumwolle Windischmann Zor. Stud. light βάμβαξ ngr. βαμβάχι, bombyx, Langk 18. C 522 aus zusammengezogen בכל בכל באר zusammengezogen בכל באר בין וואר בין אונה באר בין אונה באר בין וואר בין אונה באר בין וואר בין אונה באר בין וואר בין אונה בין וואר בין אונה בין וואר ב

به محن محن محن الله BB 441 unter k: عدن محن محن $\mu\pi \delta \mu \beta \nu \xi$ و المحام مثبت مغمد عدد η مثبت مغمد عدد المحد المحد المحدم المحدد ال

Der Samen enthält fettes Oel, nach Ar. (משחא דקוא (קאוא) Schabb 21° [Koreisch ep. de stud. Targ. ed Bargès: קו בוצא (arab.) oder בוצא.]

66.

بنبنه ورورده

Eruca sativa Lmk. Rauke.

Mischn. גרנירא , talm. ארנירא ,גרנילא ,גרנילא (Hart-

¹) Den Widerwillen gegen Zusammensetzung hätte das Wort überwunden, 92

Digitized by Google

mann Nill. 177 Lane sv جرجير بساني) Maim. z. Mischnah und 775 aus Gal. Geop 91₆₋₁₄ 92, 98₆ εύζωμον D 282 Aβaf 65 p 75^a hebr. u. aram., איזומון. Name von den runden Körnern, Fleischer zu Ly I 436b, vielleicht, doch minder wahrscheinlich, davon, dass man den Samen zur Aufbewahrung mit Essig oder Milch in Kügelchen, τροχίσκους, formte, DaO. Bibl. πίσκ hielt man für gargîr, weil es die Augen erhellt (מאירות) Joma 18b (Pirka de R ha Kadosch 30^a 41^a 19^a.) Schabb 109^b. Plin. x 49 putant subtrita eruca si foveantur oculi, claritatem restitui. Ueber die talm. sonst angegebene Wirkung (מרכה הזרע) DaO Plin ו 44 concitatrix Veneris, ähnlich x 49. Salax Ovid Rem. am. 799 Col. 1 372 109: Incitet ut Veneri tardos eruca maritos. Galen VI 777. Gitt. פירצא חיורא einen Magenwurm, empfohlen. Plin. aO bestiolas omnes innascentes corpori arcet. Man aß Blätter und Samen Ma'as 4, wie von der Kresse. — נֵרְנִיר nicht ינרגר) ist zu schreiben. Ly richtig geschieden, nur das Schebiit 9, הרגר של אסר nicht "ein Senfkorn (?), das auf der Wiese wächst" ist, sondern wie Sukkah 39b, Maim. ms. ar. u. A. גרגיר (שכנהרות) Wiesenrauke. j. falsch: גרגיר (שכנהרות) aus dem Vorhergehenden wiederholt. Maim. בجبي الفحص (סחצי) Uebers.: של מרכר. Raschi אורוגא הגדילה באחו [eruca auch אירוגא,] Wahrscheinlich جرجس السري der Araber, E. longirostris Uechtr. JAww. II. 301 Lane sv. Auch D erwähnt die wilde Art. — جرجر برى Vull. I 153 Frtg. zu الايهقان = Kazw. I 277 [l. جرجير] = Bt arab. Text. I 71. —

wie מנדסין Elfenbein Fleischer zu Ly TW II 579a und das entsprechende

נרגר מלח Beere, Korn. גרגר מלח Menach. 1. Teb. jom 1.4 TSchabb. 2.5 — נרגר יחידי ערגר Peah 7. Tahar. 8.10.5 ערגר על Ukz. 1.5 wo alle 3 Ms Maim ar. גרגר. Schabb 6.5 Ms Maim. ar: ארנוניים אווי Hai zu Ukz 2.2 aus TTahar.

KLiay'z

Melilotus, Süsz- od. Honig-Klee und Irigonella specc.

בּגנפֿנָט מאניססא הנדקוקא, חנדקוקא = גרנרניות בּגרניים בּגנפֿנָט מאניססא הנדקוקא, חנדקוקא = גרנרניות בּגנפֿנּט בּגנפֿנָט בּגנפֿנָט פּוֹפּ Art Melilotus die Syr. u. Ar. בּגנפֿנּט מפּג מבּגנפֿניט בּגנפֿניט בּגניט בּגנפֿניט בּגניט בּגנפֿניט בּגנפֿניט בּגנפֿניט בּגנפֿניט בּגנפֿע בּגניט בּגנפֿע בּגניט בּגניט בּגניט בּגנפֿע בּגניט בּאניט בּגניט בּגנייי

D 458 1 τρίφυλλον 2 ὀξύφυλλον Βμηνυανθές 4 ἀσφάλτιον 5 χνίχιον eine Kleeart. Uebers. PSm 1520. Honein behält das Wort bei, während BA BB auch dieses حدقق نام خدقق المعاملة wiedergeben. Gabriel hat die gr. Synon. 2 معممه [Berggr. 867 oxytriphyllon احتدقوقا المعاملة عند المعاملة عند المعاملة المعامل

b. [Mischn.] נרנדניות j Erub. III 20d₁₈ j Peah 21a₅, b Erub. 28a, beide Talmude halten es für הנרקוקי, zweifellos mit Recht. ז steht durchaus fest. Ber. 57b — Kallah 16a₁₇ Coronel. Pirka de R. hakad. 28 Schænblum. Agg. נודנור b. Erub. Aruch verweist auf das arab. Wort, und giebt als zweite Erklärung קוליינד"רו culiandro, = Raschi: אליינדרא wegen נד Coriander — man las also ז d. Lonsano, 94

Ma'arich verweist auf Matthioli [s. Sprengel D II 622], der loto d'Egypto (Melilotus offic.) für handakûk erkläre, nicht trifolium, Klee. Auch er führt die Erklärung ציריוש cérises an, die Raschi Ber. aO giebt, der also das Wort in zwei Bedeutungen nimmt. Aendern darf man das franz. Wort nicht [Fleischer Ly I 432ª Z, will "cierges"] da die Bedeutung Kirschen (Nr. 105 d) für גרגרניות bei den Casuisten feststeht. Ich will nur anführen: Kirschkerne, גרעיני גודגדניות, die man in Deutschland aß, weil es sich darauf gut trank, GA מהר'ה איז 38 p 12° und Alphabet des ben Sira Nr. 23, ob. S. 3, wo es durch cerasi wiedergegeben ist. Ob diese Annahme berechtigt ist, bleibe, obwohl ich sehr an der Bedtg. Kirschen zweifle, einstweilen dahingestellt. Hingegen behaupte ich, dass trotz der Autorität aller handschriftlichen Ueberlieferung — auf die Varr. des b Sira wird man kein Gewicht legen — das syrische Wort, an dem man nicht zweifeln kann, uns berechtigt anstatt נרגרניות überall גרגרניות herzustellen. Eine durchgängige Verschlechterung von r in d und umgekehrt ist nicht beispiellos 1).

י) Am bekanntesten ist als Beispiel hiefür אולי, das uns in dieser auch von Massoreten gebrauchten (s. Frensdorff's Ausgaben), crrpten Form so geläufig ist, dass Frankel zum j אוס"ב in אוס"ב in הואל הואלים ist, dass Frankel zum j הואלים in הואלי

1529 Z 11 f. Geop 102_{30} ($i\zeta$ 8_1) μηδική. 110_4 ($i\zeta$ 9_4). Ebenso Aßaf 60 p 74⁶ מריפולון־פספיסת Doch auch allgemein für Grünfutter = Vull sv Fleischer Ly I 129⁶ = חחש. "Asp-ast" = Ross-nahrung Nöld. DMG 32, 408 Lag. Semit. 46 f.

כליל מלכא Ketub. 77b. Ly II 339a falsch nach Landau; richtig 533a.

68.

אינשא השיוא

den Aal will ich besprechen, um zu zeigen, dass BB mit der Sorgfalt, die ihm PSm zuwendet, nicht verwertet werden kann und dass er, um nach allen Seiten hin erschöpft zu werden, eine specielle Behandlung erheischt.

BB PSm 785 erklärt: אבור הוא הואסוא הואסוא

י) Balken = targ. אָסָא דיקא בווא. Berach. אָסָא דיקא בווא א משראבר = קמא בשורא = קמא . פשורא = 96

nit einem Seitenblicke auf den viel misbrauchten Ibn Bait. II 504, der unglücklicher Weise ein مراخوز (s. Nr. 193) an die Hand giebt. PSm zeigt hier, dass er von seinem Artikel مراخوز 659 في المحالية 659 لا المحالية 659 لا المحالية والمحالية وال

Was nun אור בורית, betrifft, so sind es Verschreibungen aus לבורית, das nach dem talm. בוריתא Aruch, Fleischer Ly I 432b und dem nach Fleischer aus dem Aram. entlehnten (פֿעַבּי (פֿעַבּי [auch عَرِيث (פֿעַבּי) Lane 401b 404c "ein Fisch ohne Schuppen, den die Juden nicht essen"] vorhanden gewesen sein muss. Dasselbe ist מונה mit dissimil. r oder eine ältere Form, von

Syn. von Aal, oder, da der Artikel BB's doch in Unordnung geraten ist, errpt aus * עלבווא = talm. אלבווא Ar. sv. Hal. gedol. Dagim, Aal. "Phalangium" was nach BB ולברא bedeutet ist zu lesen: אברוא BB 715 zu באל בעל auch באלאלא BB.

69.

[جحمح

nulmus" PSm 810 alter Fehler, schon bei BA [richtig 3047], von K aufgenommen, aus: معند البق عليم المناه also عند البق المناه ا

Digitized by Google

811 (2023 2) u. (2023 2) sind zu streichen. (2023 850 PSm conj. (2023 ist zweifelhaft. Ulme s. Nr. 71.

70.

دوبك

71.

.∵. ₽₽₽

Ulme.

aus δρῦς, δρύινος 25₁ 38₂₉ 39₇₋₁₂ 45₂₀ 49₈ 52₁₂₋₁₄ 61₂₁ 69₁₈ 75₄ (84₁₇). Zu sprechen ist نامة BA: المنابة BB: المنابة المنابة BB: المنابة المنابة المنابة المنابة BB: المنابة المنابة المنابة المنابة المنابة المنابة المنابة BB: المنابة المناب

دردار wörtlich = شجرة البق Ulme Sonth Verz. 276 Berggr. 882 [851 Fraxinus excelsior L., auch nach Munby derdâra.] Mow. 160 Avic 159 261 Bt I 416. Die Gallen der Ulmen enthalten mückenartige Tierchen δηρία κωνοποειδή D 110 f die den pers. arab., in's Syrische als übertragenen s. Nr. 69 Namen lieferten. Es ist sehr zu verwundern, wie das persische dardâr in der 8. Aufl. des Ges.'schen HWB neben dem semitischen דרדר stehen bleiben konnte. Schon Celsius II 136 hatte die Sache richtiggestellt.

BB, daher K, auch Kaia, wie oben aus BB [Honein] angeführt worden ist und Kiia; für beide wird Kiaia oder dardar zu lesen sein. Wie fatal die Aehnlichkeit von 7 u. 7, a und i ist, sieht man aus PSm 825 "Koaiaa adolescentuli" das in dem Thesaurus denn doch nicht, wenigstens nicht ohne Verweisung auf das richtige Koaiaa 946 stehen sollte.

Mit Ausnahme des δρῦς im Geop., erkenne ich für κίπιπ und κίπιπ nur die Bedeutung Ulme an. BB spricht PSm 825 Z 5 f viel über das Wort. Es soll bedeuten a) المجرة البق عداء المجرة البق عداء المجرة البق عداء المجرة البق العرب das aber unfraglich nur Schreib fehler¹) für نه is t. Nur darauf beruht des PSm "3) zizyphus lotus" und es ist verlorene Mühe, für diese Bedeutung eine besondere Punktation zu suchen. BB 853: عداء البق عداء عداء المجرة البق arbor ex qua viscus conficitur عداء المجرة البق عداء المجرة البق عداء المجرة المجرة المجرة المحرة المحرة

ددار BB schließt den Satz mit dem arabisch geschriebenen ab und fährt fort: "Andere erklären ris 'aba ein Baum [? der als erster im Baumgarten pardêsâ oder am Flusse gepflanzt, [bewirkt, dass] alle um ihn gepflanzten Bäume [uppiger üppiger treiben". Aus dieser Stelle hat PSm, da das oberwähnte daddår in cod H mit syrischen Buchstaben geschrieben ist, - ein Versehen, dem man bei dem Umstande, dass er aus einem karšûnischen Codex abgeschrieben ist, der seinerseits wieder aus einem in Neskhi geschriebenen copirt wurde, öfter begegnet, - einen besondern Artikel gemacht (824 i) ohne zu bedenken, dass der Anfang der Erklärung "Andere "erklären" bei ihm keinen Sinn giebt. BB will gar nicht ככון sondern ההיאן und seine Erklärung ist Reminiscenz aus der oben Nr. 9 bezeichneten Stelle. LA און der BOr richtig [BA: און האולים בבא = PSm 946 Z 3 vu] und hat nicht ⊀inn—n gestanden [od. um dem ⊀ gerecht zu werden Kikaa-a] so ist Genitiv a irrig zum Stamme gezogen. - BB noch: Andere: ein Holz das man anstatt Wachs حزمته ohne Oel brennt. PSm verweist hiefür auf – 77.

Zur Verwirrung des Artikels dardar trägt bei, dass عرام, bibl. und mischn., الانتجام auch arabisch ist. K gebraucht عردار PSm 947 Z 2 in diesem Sinne, und Petermann Reisen I 74 berichtet ausdrücklich عردر lebe in dieser Bedeutung noch. Es wächst in Galiläa häufig und dient Bauern als Nahrungsmittel, (Schwarz d heil Land 317) zu mehr als buchstäblicher Erfüllung des Fluches Gen 3₁₈. Kôs und dardar ersetzte man talmudisch durch Artischocken und Cardonen, und die spätere Kabbalah hat es nicht unterlassen Cardonen (oder Artischocken) besonders für die Trauerzeit vor dem 9ten Ab angelegentlich zu empfehlen: denn es bestehe ein Nexus zwischen dem Südenfall, seiner Dornenstrafe und der Zerstörung des Tempels. (Palaggi, Moed lekol chaj IX, 28) Kôs und dardar 100

sind nemlich sowohl nach jüdischer als nach christlicher Ansicht nach dem Sündenfall erschaffen. Dornnamen s. בסוברא, שלא בסוברא, שלא בסוברא, שלא בסוברא, שלא בסוברא, שלא בסוברא באל בסוב

72. רְּבְּיִבֹא דּוֹחִינָאי Ranicum, Hirse.

Bibl. פּבּט 4 دخن Es liegt kein Grund vor, des Ezech. dôchan für Sorghum vulgare Pers., Mohrhirse zu halten'), der nach Italien erst zu Plinius' Zeit kam. Etymologisch lässt sich die Benennung auch für die gemeine Hirse rechtfertigen, indem auch diese meist braun ist [miglio nero, rosso, bianco] also recht gut "rauchfarben" heißen kann. Auch μελίνη ist nicht Mohrhirse.

Die Syrer geben folgende Uebersetzungen.

Panicum italicum L Kolbenhirse ελυμος Galen במשמאל PSm 199. D 241 οί δὲ μελίνην PSm 1016 במשלה, אם הואס, אם הואס הואס חוד או ביש החשוא PSm 834 BB ביש הואס וו הבא ביש וויים וויים

D 472 πραταιόγονον . . . φύλλα έχει δμοια τοῖς τοῦ μελαμπύρου . .

¹⁾ So entscheidet sich auch Hehn 452.

مد مر مر المنام المنا

ist überall zu schreiben Lag gA 27 pers. کأورس Nešwân bei Wetzstein Dreschtafel 281. Panicum miliaceum bezeugen die Lexica Lane, Vull., doch nicht ohne Schwanken nach den nächstverwandten Arten. JAwwam II*77 Anm. = غرة vulg. ارزن [= دُرة Lorsb. Arch II 37 Wetzst. aO "wohl mit Hirsen dasselbe Wort"]. Langk 123 Holcus sorghum L ταροῦ osttürk. taru = κέγγρος ἐνδικός. Sorghum in Aegypten Dura beledi, in Syrien Durra maçri.

i) Dies Isaac Tyrnau in seinen Minhagim; er sagt aber, es könne auch tatárka אַרְסְרָאָם. Buchweizen, darunter verstanden werden.
102

die Mischnah unter מרבי Sorghum, Mohrhirse — nicht Meerhirse — versteht oder die gemeine Hirse oder Holcus Dochna Forsk. d. h. Penicillaria spicata Willd. lässt sich schwerlich entscheiden. Vorläufig kann man bei der Mohrhirse bleiben. Schwieriger ist מרבי (סובי (

Mohn wird in Palästina wenig gebaut, mehr in Syrien, hat aber aramäisch keinen einheimischen Namen (حمد s. Nr. 151). Es wäre nicht allzu auffallend, wenn er in den talmudischen Schriften übergegangen wäre, wie andererseits erklärlich wäre, dass man in dem Nachbar des ölhaltigen Sesams, in Ermangelung genauerer Kenntnis der Hirsearten, den Mohn gesucht hätte.

Es ist gewagt hier der Tradition zu widersprechen; darum will ich noch Folgendes hervorheben:

- a) So sehr Mohn und Sesam zu einander gehören, so hat doch auch die Aufeinanderfolge von Hirse und Sesam nichts Auffallendes. Behandelt doch Dioscorides die vier mischnisch verbundenen Pflanzen fast genau in derselben Reihenfolge. I 239 β 117ff: ὄρυζα [118 χόνδρος] 119 κέγχρος 120 ελυμος 121 σήσαμον. Gewiss ein interessantes Zusammentreffen!
- b) Wenn Pesach. 35^a, wo von einem Teige die Rede ist, und Sesam fehlen, so liegt darin nicht etwa der Beweis, dass man Mohn unter 'e verstand, sondern nur eine schadhafte Ueberlieferung der Baraitha die nach Mechilta aO zu ergänzen ist. Sesam bietet keine Schwierigkeit, denn er wird ein wenig geröstet mit Zucker und Reismehl zu Kuchen gebacken.

ו ist also mit Hirse zu übersetzen, wie das entsprechende syrische Wort.

בסילא בונָתא.

 جاورس دخن (PSm 1071 هرس الذرة الماه، هرس دخن (دون) برنون الماه الكثيب المنسبة الذرة الماه، الذرة الماه الكثيب الكثيب الكثيب المنسبة المحاسبة المحا

الامتان (دن المامة Δ 488 φάλαρις BB: وعن المامة على المامة الما

Honein gebraucht και auch für Graupe. D 239 lässt χόνδρος, alica, aus zweikörnigem Spelt bereiten. Dies wird RDime sagen wollen, wenn er κότη durch (και εκκιτίς schwerlich hat man dieses Wort auch für Graupe gebraucht. M. kat. 13b.

Χόνδρος Getreideart כנדרום Kusari I 64 p 170 Cassel. = خندروس Avic 275. Mow 144 = کندم روی Bt I 396. JAww Meyer 360 دیدم دروی Ferrar. حیشاکی C 440 Zea.? Graupe, χόνδρος PSm شکوی غکرنی شکوی عکم نیمت خالف استان عکم نیمت کاریمت خالف استان عکم نیمت کاریمت عکم استان استان

soll Gabriel für ζειὰ gesetzt haben. Das ist, da gilbân

¹⁾ Ganz schlecht ist was Ly I 390° aus seinem TW wiederholt "vgl. 1600 hochaufschießen und 1600 milium". "Hochaufschießen" ist des C misverstandenes extulit und das zweite Wort ist griechisch.

s. Nr. 233. مختنى عا Verlesen aus

Lathyrus sativus L [nach Delile Descr. de l'Egypte H. N. II 70 und Aschers.] bedeutet, unmöglich. BA bietet dafür ein willkommnes جلب, das ich nur noch aus JAwwam Meyer 384 كليا (wohl pers.?) "eine speltähnliche Getreideart" kenne. Es muss aber in der Bedeutung Spelt vorhanden gewesen sein, da auch talmudisch בולכא pl. wiedergegeben wird. Niemals aber konnte ein Talmudist unter כוסמין, das stets unter den Getreidearten, nie unter Hülsenfrüchten genannt wird, eine Hülsenfrucht verstehen. Was ich hier behaupte ist unumstößlich sicher und wird dadurch bestätigt, dass das hebräische, nachbiblische ist sondern کرسنة Aequivalent des arab. اداه ۱۵ مان ist sondern der regelrechtesten Form der Lautentsprechung כרשנה. Ich hebe dies hervor, weil Wetzstein, Lagarde und Fleischer die Verwechslung befürwortet haben. Levy aber hat sehr gefehlt, wenn er zu גולכא, das כוסמין erklärt, als gleichbedeutend נולבינא] נילבונא ist falsch] setzt. Dies Wort, dem Lautbestande nach ganz genau = جلان, das Maim. zu Kil 1, und Ar. sv שול dafür setzen, steht j Kil. 27 als Erklärung zu einer Hülsenfrucht: כרשינה Nr. 127 c. Ueber כרשינה spreche ich zu Nr. 170. Ueber sei hier das Nötige gesagt. [Ich bekenne mich durch die hier gelieferten Beweise von der Verschiedenheit der beiden Gewächse vollständig überzeugt. Fleischer.]

Es giebt keine talmudische Tradition, die כממין setzt, und kann keine geben. Ich muss zunächst Maimonides gegen den für einen Talmudisten schwerwiegenden Vorwurf, er habe die beiden sehr verschiedenen Pflanzen verwechselt, in Schutz nehmen, und freue mich, dies tun zu können.

In seinem Commentar zu Schabb. 20₃ steht nemlich zu gerechter Verwunderung: karšînîn d. h. arabisch kirsanna, ist hebr. kussemet und ist ein Viehfutter. Aehnlich Schabb. 1₅ wo man die ver-

Digitized by Google

zweifelte Anstrengung der Tossafot des Jomtob Lipmann Heller nachlesen kann, des Maimonides Ehre zu retten. Im arabisch en Texte des Mischnahcommentars steht aber סוממת nicht; die Verwechslung fällt also dem Uebersetzer zur Last.

Spelt, kussemîn, Challah 42 als eine Art Weizen bezeichnet, ist eine der fünf Getreidearten, die immer beisammen erscheinen; ja wo man es nur auf die häufigen, gangbaren Getreidearten abgesehen hat, nennt man Weizen, Gerste und Spelt כוסמין (Challah 11 Pesach. 24 Schebuot 53 — und oft.) Ich hoffe, dass man einsehen wird, es sei einfach verboten, hier vom durchaus feststehenden mischnischen Sprachgebrauch abzuweichen, zumal לשנה בשנו bisher nicht beachtet die Möglichkeit von

D 239 τράγος, dem χόνδρος ähnlich, Graupe. Rabban sagt darüber PSm 1509: Es ist לוביל, die Griechen, dh. nicht D, bei dem das Wort noch nicht vorkommt, nennen es ձλιξ. An einer andern Stelle sagt Rabban: es ist eine Art אונה [Graupe]. Ferner sagt er τράγος D 543. PSm hat "τράγος" erkannt, wusste aber weder hier noch 1510 אונה בייל עם עם עם עם אונה אונה בייל אונה

Unklar ist לבים oder אוֹבים PSm 399 K = אוֹבים PSm 399 K = אוֹבים PSm 399 K = אוֹבים אוֹבים PSm 399 K = אוֹבים או

Es steht bei BB in folgender Stelle: سهم كل الاعمام المعلى الهدل (محدمة متحكم الهدل المعلى الهدل معلى الهدل المحدمة متحات الهدل المحدمة متحدمة المعلى الهدل المحدمة ا

יערסנא (talm, אינדסנא.

י) talm. אושלא חושלא PSm 1056 במבלא = 1404. וرسان معلی 1404.

عدم مناره حداثه من المعالم حداثه المعالم حداثه المعالم حداثه المعالم المعالم

73. דולבא הפגבאי

Platanus orientalis L. Platane.

ערטון wurden öfter für Kastanie gehalten. BSira 12.

74.

דמוע

(mischn.) j Ber VI 105, j Kil. VII 305 פין דשא?

75.

دورد موسع

Uebersetzung von ἐππουρις PSm 925 الغيل ذنب الخيل ذنب الخيل ذنب الخيل ذنب الخيل دنب 126 Langk 126 Equisetum ζαναχ الغرس πουλγατ, σαναγ πουλγατ lies ζάναπ ούλγαίλ.

Digitized by Google \

76.

دورد حمزدي

D 683 σκορπίουρον Syn. zu ήλιοτρόπιον (τὸ μέγα und μικρόν) PSm 925 D 685 σκορπιοειδές βοτάνιον . . σπέρματα [ἔχον] οὐραῖς σκορπίου ἐμφερῆ, βοηθεῖ δὲ καταπλασσόμενα σκορπιοπλήκτοις BB:

Kama Kajaa er m esi wk mmakasiaam Kajaar Kansaal isaan Kajaar Kanalmasi Karaada Nicht hieher gehört: Kara am Kama [80] Kiaaa aana Kalal malaar Kiasa Aus der DUebers., ich finde aber die Stelle nicht.

77. «بولک».

Geterach officinarum Willd. Geterach.

Eigentlich das Tier scolopendra s. unter Nr. 207.

Βε Ι 309 Vull I 99] ΒΒ PSm 925 וسفارد הגבר 315 מבים 315 אין אוליני הגבר בורים וואוליני האבר 316 מבים מואר אוליני האבר אוליי אין אוליי אוליי אוליי אוליי אוליי אוליי אין אוליי אין אוליי אולייי אוליי אוליי אוליי אולייי אולייי אולייי אולייי

Scolopendrium *vulgare* Sm Hirschzunge D 456 φυλλῖτις Bt. ΙΙ 272 φύλλα ἀνίησιν ὅμοια λαπάθφ . . οὕτε δε καυλόν κτλ BB: 108

Digitized by Google

لافلت الانتاع المناع المناع المناعاء ال

קנדנה Schebit 7, neben לוף השומה. Var דנדנא, falsch j. עמר הנדנה. Maim לוף השומה. Aruch wird nur in der Ueberset zung citirt (מינמא), nicht von Maimonides, der ausschließlich arabisch erklärt. In den arabischen Handschriften steht nirgends ein spanisches Wort. Die Erklärung menta, Minze befriedigt nicht.

Als Vermutung ist vielleicht Folgendes beachtenswert.

78.

פסבא דקלא.

Phænix dactylifera L. Dattelpalme.

Mischn. בל) bibl. אבל. Biblische Nachrichten und literar. Nachweise Winer RWB. Schenkel Bibellex. Rosenmüller Bibl. Naturgesch 297. Talmudische Nachrichten gesammelt LLöw Graph. Requ. I 78. — Allgemeines: Hehn 180.

Die Mischnah unterscheidet mehrere Arten von Datteln. RMeïr nennt Ab. zar. 1, drei: חצב, דקל מב [j. חצר oder מיקלבם [vielfach verschrieben; Ar. u. j. meist ניקלבם]. Schon die

Digitized by Google

babylonische Gemara klagt, wie man sehen wird, mit Recht über die Dunkelheit der Stelle 14^bm. — קל מב gute Datteln. Nicht Palmbäume.

hat Buxtorf erkannt als die Dattelart des Nikolaos aus Damascus: Augustus hat sie nach Nikolaos, von dem er sie erhielt, benannt. Athen. id 652 A Pauly, Realencycl. sv Nicolaus 3, Plin 17 9 § 45 Sicciores ex hoc genere nicolai, sed amplitudinis præcipuæ, quaterni cubitorum longitudinem efficiunt. Sie werden auch im Edict Diocletian's erwähnt. Waddington Ed. de Diocl. p. 17 verweist auf die von Mommsen angeführte Descriptio totius orbis cap 18.: Nikolaum vero palmulam invenies habundare in Palestina regione in loco qui dicitur Hiericho; similiter et Damasci minores palmulas sed utiles. Auch Isidorus Orig. XVII 7 hat das Wort. Der j. Gemara sind sie wohlbekannt. In einem Mittel gegen eine Mundkrankheit מסרינא babl. צסרינא s. Perles Monatschr. 24 362 der j. übersah und צפרינא mit einem pers. zafar — vgl. בלשינין PSm — vergleicht] sind Dattelkerne נלעינין רחומרין Par. st. 'התם nach der genaueren Tradition "Nicolaus"-Kerne נקלביסין j Ab. z. II 40^d33 j Schabb. XIV 14^d32 נקלביסין. Sie

¹⁾ التمر اليابس = قَسْب De Sacy Abd. p 118 la datte sèche.

waren als vorzügliche Sorte zu Geschenken geeignet j Ber VI 10°33 ... cqtmop. wurden gezüchtet j Dem. II 22°11 und bildeten einen Handelsartikel j Ma'as. scheni IV 54°16 ... Erwähnt sind sie Bamidb. r. 3 p 371 Lpz. dafür M. Ps. 92 irrig מקולטין.

Der Verkauf der genannten Arten an Heiden wird untersagt, weil die caryotæ — wohl auch die andern — an den Saturnalien und besonders an den Kalenden ein beliebtes Festgeschenk der Römer waren. Pauly sv. Man vermisst in der Mischnah die Erwähnung einer Sorte, die den chydæis des Plinius entspräche, wenn die nicht in τιπ stecken. Das Etymon das Plin. darin findet, χυδαίος, wird wohl eigene Erfindung sein, willkommen, weil daran das geistreiche Aperçu sich knüpfen ließ: ιγ 946 Quos ex his honori deorum damus chydæos appellavit Judæa, gens contumelia numinum insignis.

In der Naturbetrachtung der talmudischen Zeit spielt die Palme eine hervorragende Rolle und wenn die Minutien der Halachah uns mit den einzelnen Teilen der Palme, mit ihrer Pflege und Verwertung bekannt machen, führt die Haggadah eine Reihe von Bildern vor, die, von biblischen Andeutungen ausgehend, aus eigener Anschauung belebt und ausgeführt werden.

Im Anschlusse an Ps 92₁₃ bewegt sich die Haggadah hier gern in der Gegenüberstellung von Palme und Ceder. Die ursprünglichste Fassung dieser Ausführungen liegt, wie ich von meinem Lehrer, Herrn Dr. Isr. Lewy weiß, in der Barajta der 32 Middot des R Elieser Nr. 21 vor: Der Fromme blüht wie die Palme, ist aber nicht wie sie, die keinen Schatten spendet und aus der kein nutzbares Gerät verfertigt wird, sondern wie die Ceder auf dem Libanon, Schatten spendend und nutzbringend. Weiter ausgeführt ist die Parallele in Ber. r. 41 p 71 Lpz. Bam. r. 3 p 371 Lpz. Midr. Tehill. 92 Jalk II 119⁴ Tanchuma Bam. 15. Ber. r. ist nach Bam. r. zu corr. Was die alte Barajta vom Schatten sagt, wird so gefasst, dass das hoch über die Erde sich erhebende Laubdach der Palme, das seinen Schatten in große Entfernung wirft, 112

6) Die vielbewunderte Liebe der Palme ist ein Vorbild der Liebe des Frommen zu seinem Gotte, nach dem er sich sehnt, wie die Palme nach dem fernen Geliebten.

Eine eigene Klasse bilden die Symbolisirungen des Palmzweigs (das heißt der Blätter nach botan. Sprachgebrauch) insofern er als Bestandteil des Feststraußes am Hüttenfeste in allen Perioden der jüdischen Kanzelberedsamkeit einer bevorzugten Beachtung teilhaft wurde. Man könnte an den "vier Arten" des Feststraußes die naive Frömmigkeit des Midrasch, die Geschmacklosigkeit der späteren Deraschah und die leider weitverbreitete Flachheit der modernen Predigt verfolgen und durch eine lange Reihe von Beispielen belegen.

Palmhirn s. u. S. 117.

Teile der Palme. Es ist uns, vorzugsweise aus Babylon, eine Reihe von Bezeichnungen erhalten, die hier zusammengestellt werden soll.

אחקה אחקה Sukkah 13°. Niddah 24° nach Raschi Seitenschösse, die die Palme zu Anfang treibt.

Für Zweig gilt bibl. קס pl. ממרי Sukka 32° כמי דתמרי Schwerlich für Zweige in שיצים שככמים j Schabb. 4°52 j Bezah 62°23 eher die 2 verstümmelten Fruchtfächer, die nach Nachtigal in Fezzân sis heißen. Dieselben zwei Wörter TSchebiit 716 Pes. 53° ohne dass der Sinn sich feststellen ließe. שצים wie aus der Stelle j Bezah, auf die mich Herr Dr. Lewy verwies, hervorgeht, eine Art schlechter Datteln. In demselben Sinne שיצים pl M. kat. 10° . شص schlechte Datteln, die keinen Stein haben . شم صص Letzteres Vull. II 470° als arab. شش das Vull. nicht fand. Schr.

לולכ frischer Zweig überhaupt. Palmzweig (eig. Blatt) אַרָּיוּת Sukk. 32° pl אַרְיּוּת 46 [doch nicht vom "Vertrocknen, Versengen": Ly II 107°] אַרְיּוּת syr. אַרְּאָה K PSm Zweig der Palme und ähnlicher Bäume, בּיִּה אָרָא אָרָיוּת, Danach, wie Field zur Stelle bemerkt, Symm. Gen. 40₁₆ βαϊνά für אַרָּין [das mischn. auch Gebäck bedeutet und nicht mit Ly zu bezweifeln ist. Nur b. hat אַרִּרִין, Mischn. אַרִּין באַרָּין באַרָּין. Bezah 26 Eduj. 310] s Raschi z St. Ar. אַרִּרִין. Betov midr. באַיִּין באַרַין. Ly I 187.

Die Rippen der Palmblätter שיזרי חריות eig. Wirbelsäulen. אירה של שכולת j Sukk. 53°52 wie Spindel der Aehre שדרה של שכולת Ukz 12 —, Ms Maim ar. שורה die beiden Formen wechseln oft — TPeah 311: Spindel der Traube opp. Blütenstiele מסיגין. Brennmaterial: jSchabb. III 5°67 קני וחרייתא wirc [wie קני וחרייתא Rohr und Palmzweige Pes. 82° und Palmstiele Parah 3,] Ly II 107° hat daraus כנסת שיירי שיירי und für מסיגין verlesen und lässt den j. einen blühenden Unsinn sagen, was

¹⁾ C 595 Nov 289 ist Druckfehler.

ihm nicht widerfahren wäre, hätte er die Stelle im Zusammenhang vor Augen gehabt. Palmzweige gebraucht man zum Dachdecken [Robins. Pal. I 272] Ber. r. 41. Bam. r. 3 סיכוך. MTehill. 92 falsch mit Uebergehung des dunkeln שסעת קורות über das man eine Vermutung LLöw Graph. Requ. I 217 Anm. 325 findet. Zum Liegen oder Sitzen [wie jetzt in Aegypten käfigartige Gestelle aus den Blattrippen, נדר von שנדרן] Schabb. 125b 50b נדר von גדר abschneiden, auch vom Abschneiden der Früchte vom Baume = __ Ly sv aus Ar.: גרד steht richtig TSchabb. 1017 u. TMaas. 214 nach den Berichtigg. עדר wie die Agg immer haben TBer. 421 Bm 89b] j Schabb. 7a16-28 גדע Midr. Koh. מעוות 150 $_6$ Lpz. — j Schebiit II מאסין דקלייא הוון משקין בקלייא הוון משקין א eine dunkle Stelle. Vielleicht ist folgende Uebersetzung die richtige: "Man sprengte [im Sabbatjahre, da man nicht wie sonst begießen durfte] die Dattelbäume [junge Dattelbäume müssen begossen werden] mit neuen [הרתתא] Besen und Palmstielen [über die man das Wasser laufen ließ]. Kasser [PSm] 87 anjuman BHchron, eccl. III 265,0 Khuzias Var. Khzuas] = Arab. יאביבה (יאביבה) Jes. 1423 Maim zu Ukz 13 מאנים. Es müsste * כנשתא heißen. בנשתא = Besen ist sonst nicht nachweislich fund kann auch aO etwas ganz anderes bedeuten und ann dittographirt sein.] aber כַּלָשׁ fegen ist talm. bezeugt Ly sv aus Bmez. 85°. Palmzweig ני') Ar. u. Ly sv, nicht blos abgeschnittene, wie כרבא. Die am Stamme sitzenbleibenden Blattblasen כרבא كرك). Der Knoten, den die gegenüberstehenden Einfügungen der

ist das ägyptische Wort für das syrische مُنَسَدِّة s Bocthor ud W. Balai. Fleischer, Seetzen IV 462 Z 9 vu — Kunåse, Kehricht, Wortspiel zur Beschimpfung der Kenîse Kirche: Delitzsch Jesaj. 525.

י) Man sehe Fleischer zu Ly I 557a lZ., wo die Bedeutung aus dem Arab. zuerst nachgewiesen ist. Derselbe Teil scheint mit אחסי (versch. von עיקר חריות של דקל 1: אסי 1: Sukk. 32a gemeint zu sein. Ar. איסי הריות של דקל 1: אמי פרסייתא Bm 30b Ar. אומי פרסייתא אומיים פרסייתא אומי פרסייתא אומיית אומי פרסייתא אומייתא אומיים פרסייתא אומיים פרסייתא אומיים פרסיית אומיים פרסיים פרסיים

Blättchen bilden: מימת. So nach der richtigen Erklärung von Jehudai und Hai Gaon. [Scha'are Simchah R.Js. Giath I 102 Manhig 66] Sukkah 32° BKamma 96° מימת — תימת — Knoten neben wird gesichert durch j Schabb. VII 10°39.

Palmblättchen בים הסיל הוצא mand. אוצא Nöld. Gramm. 61. [Fleischer, wie S. 115 Anm. 2.] s PSm sv. מומא und שביא und אוניבא 1508 und 1518 [terjânâ wird von PSm ohne Verweisung an zwei verschiedenen Stellen behandelt!] Für das talm. אונים genügt Bk 96° und Sukkah 32° לולנא דסליק כחד הוצא "ein Palmzweig, der in ein Blättchen, nicht in zwei ausläuft" Hai Gaon Scha'ar Simch. aO 101 Manhig aO. — Ein angebliches בר בא Palmblättchen s. Nr. 72 Ende.

מור mischn. קורא der Gipfeltrieb, das Kopfmark oder Hirn der Palme, Palmkohl, eine weiße, fleischige, süße und schmackhafte Substanz, gut beschrieben von Maim. zu Ukz 3,: קור דו ראס אלגכלה ויספי אלגפאר [אלגפאר 1 ms והו עוד אביץ רכץ [רכץ] יקטע מן אעלי סי' קור קורא כל' רכנן ובשיית נומאר : Hai Gaon z St אלנכלה שבה אלנכן אליאבס so ist zu lesen. Die Syrer: BB 841. 737: אולא הרפלא בא شعم النغل الجمار: لحمد ١٦٥٨ ١٩٥٨ لب النغل ... الغمار: ١٩٠٨ ١٩٥٨ م Es wurde gegessen, doch nimmt صهزكم فتحم النغل وهو الجمار man es, da der Baum einmal ausgeschnitten stirbt, gewöhnlich nur von wilden Bäumen; daher konnte man annehmen, ein Dattelbaum werde nicht in der Absicht, dass sein Hirn gegessen werde, gepflanzt. Ber. 36* j. 10b56. Der Umstand, dass Palmhirn und der Blütenstand der Palme [כסניות] keine Früchte waren, bot der halachischen, auf Feststellung der richtigen Eulogie bei ihrem Genusse ausgehenden Klassification einige Schwierigkeit. Man bestimmte, dass beide in die Kategorie der Früchte nicht gehören. TMa'as. scheni

Dafür spricht النحوافي Lane 777° The palm-branches next below the قلبة, which latter are the branches that grow forth from the heart of the tree.

116

 1_{14} TUkz. 3 bei RSchimsch. zu 3_7 Erub. 28° . מור וכסניות auch sonst beisammen erwähnt TSchebiit 2_{s1} j 35° s f.

Der لم المن entsprechende Ausdruck أم hat sich, weil er willkommnen Doppelsinn, bot in haggadischen Stellen erhalten Ber r 41 p 71 Lpz. Jalk. II 119^d Ps. Nr. 845. Bam. r. 3 p 372, Lpz. Tanch. Bam. 15 p 490 Stett. vgl. Sukk. 45^b.

בּרָא נְבָרָא Fasergewebe am Grunde des Blattstieles, wie grober Zwilch, welches den Gipfel des Baumes ganz bedeckt. Für die Ausspr. Hai G. zu Ukzin 3, מבארא aus Schabb. 90b wo Ms M. נברא hat.

PSm 34 النور (Nov. = النور), K auch النور (Nov. = كامه (Psm 372 [Nov. = كامه (Psm 372 [Nov. = كامه (Psm 372 [Ohne Verweisung] النورية (Psm 372 [Ohne Verweisung] النورية (Psm 372 [Ohne Verweisung] النورة (Psm 372 [Ohne Verweisung] (Psm Mit ders. Erklärung. BB hat المعاملة (Psm Mit ders. Psm Sent, Darm darh deke gesichert ist aus Barh. gr. I 2214 (Psm Julian) steckt in المعاملة (Psm Mit ders. Erklärung. BB hat المعاملة (Psm Mit ders. Behat II 187 ا

¹⁾ Ein Wort Sisteht PSm sv. K

²⁾ Dozy-Engelmann Glossaire p 245: "Cairo pg., fr., caire, angl. coir, koir, kyre (les fibres de la noix de cocs, dont on se sert aux Maldives pour en tresser du fil avec lequel on coud les navires). En arabe ce mot s'écrit ou كنبار ou كنبار, que l'on prononce Kimbâr, cambar ou combâr; voyez M. Wright, Glossaire sur Ibn Djobair p. 29 f et M. Defrémery, Mémoires d'hist. orient. p 295, n. 2."

denkt da BB erklärt: אבניא (s PSm אכבניא u sv אבניא denkt da BB erklärt: רישביא [? אבניא [?] אבניא [?] אבניא הגא. C 773 hat אוראים catena, funis, chorda?]

Dass ביאוע ein Strick aus Cocosfasern ist, erfuhren wir aus Kamûs. Erub. 58° wird etwas Aehnliches berichtet. Es wird ein Strick aus מרכילא ווא מסקימא und אססיקמא erwähnt, d. heiße: נרנילא Cocosnuss) und dieses, nach anderer Ueberlieferung jenes, sei איס דיקלא דחד נבארא Den Ausdruck דיקלא דחד נבארא gebraucht Abai Schabb. aO.

Die Bedeutung von נברא geben die GA der Geonim bei Aruch sv folgendermaßen: Zwischen den Blattstielen hat die Palme etwas einem groben Stoffe (בנד עבה) ähnliches, das wie ein Gewebe ist und zu Stricken verarbeitet wird. Je näher dem Hirn umso feiner ist es...es umgiebt das Palmhirn und der oberste Teil ist zart wie dieses, heißt daher ברקורא.

תור TSchabb 931 תורי דקל j 11b25 b 90b Ar. תררים 9: Unterhalb des Netzwerks sind am Palmhirn Fäden נידים ms. so, nicht נידים Agg] mit denen man nähen kann.. Dies ist das יי womit R. Huna sich umgürtete [als er um Wein zur Sabbatweihe zu kaufen seinen hemjân verpfändet hatte. Var: דיתאה s Ar sv. Megill. 27b. Ly I 431b ohne den Zusammenhang zu kennen: "R. Huna band Reiser".] אורי Ab z 75° u. nach Raschi u. Aruch: Palmzweige.

מיב Faser überhaupt, auch ציב, Hai zu Ohol. 18, לגיי (aramäisch)

— אנתא Ar. בי den man vergleiche. ענתא Vaj. r. 22 p 164 Lpz,

Bam r 3, 372, Lpz מיבים Ber. r. 41 zu Stricken.

Die Blütenscheide, spatha מתחלא Ber 36b, der Blütenstand, die Rispen, Datteltraube כמניות Pes. $52^{\rm b}=$ mischn. Orlah 1, Ukz 3_7 sg. אדא כסוני j Bk $5^{\rm b}_{72}$ eine einzelne Rute, von der Rispe abgeschnitten.

בוסרא BA PSm 687 falsch gufra (s. auch sv

שלש הפונט (מומארא Nöld. Gr. 112 die Syr: פולא הפונט Nöld. Gr. 112 die Syr: לבלל (Nachtigal I 124: graua) Hai G. ebenso מלט arab., auch R Chananel zu Pes. aO, wo so zu l. für מלט ist die Blütenrispe (mit dem essbaren Kolben) oder auch mit der Scheide, (auch die Scheide allein) Lane.

קכבר TSchabb. 7, od. מכברות Hai Ukz 1₃ pl. קכבר j Pea 18° 50 (pt. act. von בּבּד fegen, kehren Ber. 8, Ter. 11, Bezah 2,) Die Traube der Palme, die völlig aussieht wie ein Besen und holzig ist. Hai: ארכנא דהוצי und ששיי וויא, צעף אלתמר. Auch Ar sv.

מיסָאני richtig. Bmez. 676 Schabb. 110° מיסָאני Die Bedeutung ergiebt sich aus: מיסָאני הרפלא הוא המכריא המוף בחים בוא המכריא הואלים מכלי איי בכבללא הלב איי בכבללא הלב איי בכבללא הלב איי בכבללא הלב איי בבבללא הלב איי בבבללא הלב איי בבבללא הלב אייי בבבללא בולים.

Novar 289 معمد) = معمد [s Frtg.] BB dies arab. Wort geradezu für معمد Traube s. معمد المحال ... Danach ist معمد Rispe, Dattelrispe = [Trauben]-Kamm, Traube, obwohl معمد المحال المحال

קיבורא s. Ar. קיבורא קיבורא Sanh. 26 Bb 5°. קיבורא Chull. 78° Ar. (Agg ככם) der Blütenstand mit den Blüten oder unreifen

von der Dattelpalme, und قُنُو aber عَذْق كير ist كياسة (عنّ كير ton dem Weinstock. Die beiden Wörter عنقود und عنقود werden aber auch selbst wieder schlechthin durch كباسة erklärt, so dass die wesentliche Synonymie derselben feststeht. Fl.

²) Prosper Alpin, bei de Sacy Abdall. 74 Vocant arborem dach el (دقل) et ramum cui appensi sunt dactyli samarrhich (دقل)

בנאסא פּנְּסָא פְּנָסָא פְּנָסָא פְּנָסָא פְּנָסָא פְּנָסָא פִּנְסָא פְּנָסָא פְּנָסָא פִּנְסָא פִּנְסָא פִּנְסָא פּנָסָא בּוֹנְסָא (Ly II 289 hat die Stelle mit dem crrpten ברמא d. Agg für נרמא des Ar. über das er selbst sv berichtet. Uebrigens bedeutet weder אום חסבה חסבה "Holzstange", sondern Letzteres, wie ja der Zusammenhang erfordert, Palmzweig s. ob. אוה היי היי היי אום באר בארבון באר בארבון באר בארבון ב

רכב של תמרה 1. רכב א דיקלא Bb 83° 62° Bm 108° Ar. רכב של תמרה 1. רכב של תמרה TKil 1₁₀.? Vielleicht ein auf die Erde gelegter Stamm, der Wurzel schlägt. Plin יץ 8₃₆ in Assyria ipsa quoque arbor strata in solo umido tota radicatur, sed in frutices, non in arborem.]

Die männliche Blüte, mit ihrem Kolben, wird gegessen s Lane sv طلع was Ar. נסוג, wo das Verfahren beim Befruchten beschrieben wird, berichtet. Die männliche Palme oder Blüte heißt Agg und Hal. gedol.: ניסוני

Die unreise Frucht hat arabisch für die verschiedenen Stadien ihrer Entwicklung eine Reihe von Namen. s. d. WBB sv. בוסר. Dieses wird aram. (בשהיא השלא בוסרא) nicht von der Dattel gebraucht. Aram. ist: בוסרף PSm 1167 (בשהיא הובר) וואב ביי in der Erklärung zu sisânâ ist opp. zu האבי "Dattelkämme sind das, woran unreise und reise Datteln hängen, nachdem die reisen abgefallen sind".

¹⁾ PSm sv 7. col. 713 S. Nr. 278. 1) s. unten.

גורקא. das ist die besser bezeugte LA für גורקא, ist nach dem Nachtrag Fleischer's Ly I 432b Z 11 ff. غورك عورك pers. eine unreife Traube, Dattel, Olive. Aßaf 46a hat die genau der pers. entsprechende Schreibung נורך und erklärt: Saft von unreifen Trauben: עמים הענכים החמוצים.

דוריות Ber. r. 85 Ende, s LLöw Graph. Requ. I 219, erklärt Lonsano, Ma'ar. sv בולה). Ber. r. 43 p 77₁₆ Lpz hat dafür מתכים ... דורונות während Ber. r 85 כתבים daneben hat, das Oth emeth auch für כתבים herstellt. Ly I 387 verweist auf Midr. Schir ha-Sch. מפרם 33° Amst. 65₂₆ Lpz: דורונות und erklärt δωρεά?

Dunkel bleibt אמרתי אעלה. Schir ha-Sch. אמרתי אעלה. 60: "Die Palme trägt mindestens drei אלכנין. Abun bar Chisdai sagt bei ihm zu Hause nenne man אלכנייא – אלכנייא also Frucht-

¹⁾ Wohin gehört باهين botri constantes dactylis semimaturis et maturis, und اهان scapus racemi dactylorum, quum viridis est.

²) אלכינא Ly aus j Meg. II 73° u gehört nicht damit zusammen. Bemerkenswert ist die wunderliche Etymol. Ly's es sei אל" בינא "zur Bezeichnung des Collectivs" vorgesetzt!!

תוחלא Chag. 15^b s. Rabb. z St. der Sache nach — ביי Datteln deren Steine nicht hart werden . Sprachlich entspräche . שיחלא das aber sachlich nicht passt. שיחלא, das aber sachlich nicht passt. שיחלא unreife Datteln deren Kern man aussaugt, איי wie Tebul jom 36.

Frische, reife Datteln im Gegensatz zu trocknen reifen: חמרה תמרה TPeah 1, j I 16°43 richtiger רישנה Sg. איני המרים המרים המרים דלברא הלברא הלא (TChull. I (RSchimsch. zu Ukz. 2, בישה (wie auch מרים רמונים 100 אינים המרים רמונים 100 אינים המרים רמונים 100 אינים דער המרים בישות TKelim Bm 5 (RSchimsch. 27, jMa'as I 48° בישות 148° בישות רומב בישות 148° בישות לרומב לעינה של רומב בישות 148° בישות (der Kern [der noch weich ist] der unreifen Dattel [Ly: "feuchte Feigen"].

Die reife Frucht תמר) אבריא (תמר) BB. העלביא Nov. 290. Geop 52,7.

תמרים Dem. 1, TPeah 7,6. המכבד של תמרה Ukz. 1,5 pl תמרים Dem. 2, Ma'as. 1,2 Teb. jom 3,6 der Baum: Peah 1,6 u. sonst pl ממרים Sg bibl. חמר (ebenso mischn? auch) ממרה Kel. 16,2 Später (Midrasch) unterscheidet man חמר Frucht, חמרה den Baum wie אנוה שנו Ber. r 41 p 71 Lpz.

Talm. ממריא od. ממרין המרין המרין המרין וומרא ob. S 110 aus j. ממרין mand. pl. Nöld, m. Gr. 18 und 173 führt מנה aus Geop præf. Ende und Gitt. המרה an, die zu ממרה und מתרה Sotah 49° (jenes Land Anecd. II 106) gehören, also = mischn. חמרה Denom. Denom ist nach allgemeiner Annahme מוֹם s. Joma 2° j 41° b 38°) מוֹם TJoma 1° j 40° b 28° gerade aufsteigen wie die Palme. [Verschieden davon ist ברבאל BB בבל Rauch, ברבאל ב, dessen ב sich aber mit n nicht versöhnen lässt; es kommt von בבל, wegtreiben.]

j 44° u. Die Bedeutung ist sicher, die Etym. dunkel. אחלם die Höhlung, die in der reifen Dattel dadurch entsteht, dass der Kern, anfangs eine weiche Eiweißmasse, in ausgereiftem Zustande hornartig wird und dann einen kleineren Umfang hat: er ist laxe distans vom Fleische, Plin. יץ 7,33. Aehnlich אות בותבות בותבות Sukk. 2,5.

Der Dattelkern: נלעינה od. נלעינה Kallah 15b Coronel: u. ל sei unsicher, nicht wie Schabb. 77b y und א. Besser vertreten ist ל Orlah 1s s. Rabbinow. Ukz. 2p pl. נלעינים Schebiit 7s Schabb I 4b ווא הוא הוא הוא הוא הוא בל בים אור בים הוא אורים. בים הוא בלעינים ווא בל בים הוא בל בים הוא בלעינים ווא בלעינה אורה. שעורה שעורה שעורה שעורה s. Böttcher § 715 \(\zeta\) und die Anm. 1) בע § 714 e) \(\alpha\) wonach das dem arab. nom. unit. analoge Bildungen sind. Ly hat בעינה שערה בעינה אורים בעינה שעורה ביש הוא בעינה בעינה הוא בעינה אורים בעינה אורים. בים הוא בעינה הוא בעינה הוא בעינה בעינה אורים בעינה בעינה בעינה בעינה בעינה אורים בעינה בעינה

Talm. קשיתא pl. קשיתא Kern Schabb. 29ª Joma 76b. Oliven-

י) Als Reminiscenz, ausschmückend מתמרים ועולים Ber. r 45 p 81 lZ Lpz.

לונן BB 897 ל דויתה BB 897 ל האמנא הברל במל האל מא ל מאר מא א הברל במל א וופא: PSm 300 אמבואר ביישל א וופא: איישל א עצו. אברא מביישל א מביישל א אברא מביישל א אברא מביישל א אברא מביישל א אברא ביישל א אברא מביישל א מביישל

Der Teil des Stieles, der an der Frucht sitzt, heißt Stempel מותל ') Ukzin 2, [nur hier mit der Var. אותל schon bei Hai G.] von einer Weinbeere Tahar. 10, Toß. 11 bei Maim z St. Hai zu Ukz. R Schimsch. das. החותם וואד המר RSchimsch alle zu lesen TChul I für היתים ממא ביבשה ומהור ברומב נרעינה ממאה: Früchte, die vom Baume gefallen sind: גובלות המרה ביבשה ומהורה ביבשה pl. besonders von Datteln Ber 6, b dazu 40 Orlah 1, ברומב ומהורה ביבשה ביבשה אובלות המרה אובלות המרה אובלות המרה אובלות המרה אובלות המרה ביבשה הובלות המרה ביבשה הובלות המרה ביבשה הובלות המרה ביבשה אובלות המרה ביבשה ביבשה הובלות המרה ביבשה ביבשה הובלות הובלות

Dattelhonig, mischn. unter Honigarten im Vordergrund stehend רכש תמרים Ned. 6, TBer 4, Sifre II 297 j Bikk I 63 Syr.

¹⁾ Kada _ Nr. 179 Kada θυσάνια.

دس المعام. Die Unterscheidung von المعام. Trauben = جعما Bienenhonig wird Erfindung des K sein.

Dattelwein שכר תמרים, שכר D 718 φοινικίτης BB: ביל Man weichte ausgepresste Datteln, um Wein zu machen ein (שורין). Σικέρα s DCge sv und sv χουμέλι col 1758 ist nach Hieron. alles Berauschende, außer Wein. BB:

בביא ה כלכנים וכנים לבי כל בפיא בביא בילא בביא הולאיטא: כלפילא אפוטא וולינא וולכניא הולבילא הולאיטא:

ist Lane 1391b ein Getränk aus Datteln und مكرث

Aus den vielen Erzeugnissen der Dattelfaser sei als aram. erwähnt: בייחלא דהוצי Ar. sv aus Hal. ged. Schabb. 23 P 20° Kstpl. — so l. Hai zu Kel. 26, für שמלא דהוצי — Durchschlag, Seiher שמלא דהוצי aus בבבר Frtg. בבבר בבבר בבבר בבבר הוא kleiner Strick Ar. sv. BB 950: المرك المناور لعمل K bei PSm 1225 falsch? בבבר Hai zu Kelim الربل و ein Gürtel برشل pers. الربل و Trig. برشل Price و الدسون ein Gürtel و الدسون أسلام المناور المحل و الدسون أسلام المناور المحل و المناور المحل و الدسون أسلام المناور المحل و الدسون أسلام المناور المحل و المناور المحل و المناور المنا

דקולא, דיקולא Korb s Ly I 421b Fleischer das. 443b.

An diætetischen Regeln für den Genuss der Datteln fehlt es nicht. Plin. 17 9₅₀ sagt, man esse Datteln so lange, bis Gefahr droht: ut finis mandendi non nisi periculo fiat. Das hat Ula, dem in Pumbaditha oder Sora ein Korb, (tirjân), Datteln vorgesetzt wurde, dem aber der anfangs begehrenswert erscheinende "Honig" übel bekam, erfahren. S. LLöw Graph. Requ. I 81. Ihr Wert als Nahrungsmittel wird Ket. 10^b (Joma 18^a) gewürdigt. Sie werden als Mittel gegen Diarrhöe empfohlen, was auch Fraas 277 tut.

Nachtrag: BB 797: برکامی به درم عددهم به المدرن این این المدی فدی فدی این این المدرد این این المدرد این المدر

¹⁾ Von Gesen, ist mit diesem Worte nu zusammengestellt worden. Syr. Noole.

79.

المغطاء المناع

Uebersetzung von τραγοπώγων.

nach كية النيس = لمانه 1509 مية النيس = لمانه D 284 PSm 940. المانه الم Bt = ذنب الغيل daher hat PSm 925 zu ἐππουρις beide arab. Syn. Bt II 432, 301, 103 wo شعراص zu l. gr. kistos nicht kissos. Bt sagt Honein habe χίστος D 119 α 126 Cistus, Ciströschen irrig übersetzt. Dies Wort steht für ύποχιστίς. D das. α 127 PSm 82. طرانیث 1 Mesich . حدمة und حدمة Mesich (مرانیث 1 PSm 82. 1509 אלא Avic. 183 Bt II 157 Berggr. 855 Hypocistis. 841 Cistus. מראטים הנקרא זקן התיש Sim. b. Zem. Duran Mag. Abot Livorno 1785 fol. p. 36b] لعية التيس. Letzteres Av. 199 cistus, Mow. 235 = ὑποχιστίς. Simon Januensis: ciseos (cistos) kissos = taratith gehört also zu κίστος nicht zu κίσσος Hedera helix wo Langk 36 es hat. Plin. κδ 48₈₁ hat cissus u. cistus nicht verwechselt, was gegen Fraas 113 anzumerken ist. Das Syn. τρωγοπώγων (so) für κίστος D 120 Cistus creticus L und andere Specc. von denen das Ladanum kommt, führt wie mir scheint auf die -für Cistus und Hy لعية التيس τραγοπώγων لعية التيس pocistus. Ladanum, ehemals officinell, jetzt nur noch zu Rauchwerk, lässt D in Uebereinstimmung mit vielen Anderen so gewinnen, dass man das Harz von den Bärten der den Strauch abweidenden Ziegen sammelt. Ueber dies Bärte, die Herodot γ 112 für die Hervorbringer des Ladanums hielt, geht der Weg zu τραγοπώγων, χίστος und Cistus.

¹⁾ Tarathit bezeichnet wohl Cytinus Hypocistis L. Tertüth jetzt in verschiedenen Gegenden bald Hydnora abyssinica A. Br., bald Cynomorium coccineum L, bald Cistanche lutea Lk. et Hfmg., sämmtlich Cytinus ähnliche Wurzelparasiten. Ascherson, Verhadl. d. bot. Ver. Brandenbg. XX (1878) p. L.

Kίστος schreibt D, κίσθος Gal., Paulos Aeg., Hesych [auch Plin κδ 48₈₁ κς 31₄₉] Sprengel D II 401 irrt aber wenn er für τ der Araber قسط anführt, denn das ist رابع عمد و qv Costus, während die Ar. κίστος mit θ قسترس schreiben. Daraus sieht man auch, dass Verschreibung in قسوس, Avic 247 sehr leicht war.

Κίστος D 126 = χίσθαρος = χίσσαρος¹) θάμνος ἐστὶν ἐν πετρώδεσι τόποις φυόμενος . ἄνθη ἄρρενος ὥσπερ ροιᾶς²) ἐπὶ δὲ τοῦ θήλεος λευχά. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικήν. BB 854. ٩κ [l. عصمه عصمه عصمه عصمه على المواضع المحبرية والذكر احمر كالورد (اوالانثى ابيض وقوته مقبضة ينبت في المواضع المحبرية والذكر احمر كالورد (اوالانثى ابيض وقوته مقبضة In diesen Stellen ist keine Spur einer Uebersetzung durch لمحبر die also auf hypocistis gegangen sein wird.

80. ~```

وزيعها.

BA Karia BB Karia BA 1) Kartan K = ماريون

Mit wenig Glück hat Bernstein DMG 4 206 in χίσσαρος κίπου — Jes. 55₁₃ Hex. für στοιβή — gesucht.

²) Plin. κδ 48₈₁ rosaceus. Aber im folg. cap. vergleicht D die Blüte des hypocistis ebenfalls κυτίνω ροιᾶς. Solche Blüten hat Cistus in der Tat. [Wetzstein hat für Cistus villosus L einmal عُبِوْء, einmal مُريطُه, krêṭa, aufgezeichnet. Ascherson.]

Nr. 1) oben סוֹנעפני gehört zu χαμελαία mit der von Bt mehrfach gerügten Verwechslung. Nr. 3) Helleborus verdankt die Erwähnung nur den analogen Arten: schwarz und weiß. Nr. 4) "Bernstein" (Lag gA 53)?

81.

יאַקאָן אַיבאַן (אַיבאַקיאַ

nur die wirklich üblichen genannt werden sollen [Weizen, Gerste und Spelt] nicht miterwähnt. Kil. 1, Tos. 2₈ Chall. 1, Pes. 2₅ b 35^a Men. 10₇ b 70^{a5}).

"Man hat", sagt Wetzstein, "mit Unrecht gezweifelt, dass šîfôn der Hafer sei, denn auch im Arabischen heißt er šûfân; dass er aber jemals in Palästina oder Syrien als Getreide cultivirt

Digitized by Google

¹⁾ C 440 Kairs chaæleon. Daher? 2) S. Nr. 168. 3) S. Nr. 196.

Bt Π 253 (t).

a) Kelim 98 gehört hieher, nicht zu שיסין pl. שיסין wie Hai G irrig annahm, weil er so, nicht שיסון las. Unrichtig, weil dort kein Plural stehen kann. 128

82.

הובאי.

Targ. für מלוח, קוץ, שמיר s. Ly TW I 191 Dornstrauch.? Vgl. אברבא? Mit כוכא ist das Wort nicht zusammenzustellen Monatschr. 15 153.

83.

നാര്.

PSm 991. Lag. gA 38. skr.

84.

ممليلمم

pers. אבלה Mow. 13 אבלה Pott ZfdK VII 103 Terminalia Chebula Retz. רבובה PSm falsch: rectius רבובה. PSm 1013 בער PSm 1013

129

¹) Sifin nannte man mir in der Oase von Dachel und in der kleinen Oase Andropogon annulatus Forsk. Ascherson.

Digitized by Google

Die dritte Art: مليل Terminalia Bellerica Roxb. Alle drei Myrobolani genannt, gehörten im Mittelalter, zu den unentbehrlichsten Droguen und kommen einzeln und beisammen unzähligemal vor. Heutzutage werden sie höchstens als Gerbematerial nach Europa gebracht, im Orient aber noch viel gebraucht.

85.

הרגנין

[הוננין, חרנינין] Pes. 39° eines der Bitterkräuter. Man hält es für ὀρίγανον. Soll es griechisch sein, so ist sachlich ἡρύγγιον möglicher, für welches die Tradition das daselbst genannte ה] hält. — j Kil. I 27°38 הרחבינה gehört nicht her, ist aber unerklärt.

86.

מהורף בהדוף.

Nerium Oleander L., und andere Species Oleander.

PSm 1050 = دفلى [aus ροδο-δάφνη wie man allgemein annimmt; jetzt دفلى nach Lane auch Laurus nobilis L, nach Sonth. Verz. in dieser Bedeutung mit dem Zusatz واروى = pers. كوانده والمعالية عنه المعالية كالمعالية عنه المعالية الم

Pοδοδάρνη hat seinen Weg in's Arab. gefunden; im Syrischen und Talmudischen erscheint es in der obenstehenden Form, im Punischen nach D's Nothis ganz unverändert [pun. Verz. Nr. 68].

¹⁾ Seligmann Liber fundamentorum pharmacologiae 1830 p. 23.

²⁾ בר הזר נוונין ist auch לע ist auch כר הזר נוונין. ist auch כר הזר נוונין ist auch כר הזר נוונין. Sanh. 98° wie man schon längst erkannt hat. בר הזר נוונין muß man sich merken, denn es ist bei Juden und Syrern ständig.

ארדון Sukk. 32° giftig, daher nicht zum Feststrauße geeignet. Nach Raschi: weil — wie in Wirklichkeit der Fall — die Blätter spitz zulaufen. [Ly sv "stachelig"; das sind sie nicht]. הרדום לא הרדום לא בעומים בעו

87.

Iris pseudacorus L. Wasserschwertlilie.

Lag gA 40₂₇ BA Nr. 3386. PSm 1067. Salmas. Hyl. Iatr. 36. S. noch Nr. 44a. Berggr. 826 Acorus, calamus aromaticus offic. اقارون = اكر ايكر عرق الايكرواج Vull. (I 149: مُعرة الايكرواج allerlei Formen. Urspr. wohl warc.

88. הירא וַרְדָּא. Rose (Blüte).

Das Wort nicht semitisch Curtius 353 Hehn 434 Fick,

י) Schem. r. 23 p 238, Lpz ירדינון falsch (?) aus קדרינון Jelamdenu (Aruch קדרינון).

Spracheinheit 1873 S. 368. Mischn. יָרֶד wie Ms Maim ar. richtig punct. Schabb. 14. Mand. = Talm. אורדא

איזה בובא Sirach 241, φυτὰ ιόδου oder wie der urspr.

Text gehabt haben mag. Darauf geht BB 708: בּבְּיִבּׁה אוֹה הַ בּבְּיִבּׁה הַ וּאָנָה הַ שִּׁלָה הַ אוֹה הַ נּיִבָּה אַ הַוֹּה אַ בּיִבּּה הַ אַנָה הַ אוֹה הַ נִיבָּה אַ הַבּּה אַ הַבָּה הַ הַ בּיִבּה הַ הַּאָנָה הַ הַנִיף אַנָה הַ יַּאוֹהַ הַ נייַבּה אַ אַנָה הַ יַּאוֹהַ הַ נייַבּה אַ אַנָה הַ יַּאוֹהַ הַ נייַבּה אַ אַנָה הַ יַּאוֹהָ הַ נייַבּה אַ אַנָה הַ יַּאוֹהָ הַ נייַבּה אַ אַנְהַ הַּ יִּאוֹהָ הַ נִייִבּה אַ אַנְהַ הַּ יַּאוֹהָ הַ נִייִבּה אַ אַנְהַ הַ יַּאוֹהָ הַ נִייִבּה אַ אַנְהַ הַּ יַּאוֹהָ הַ נִייִבּה אַנְהַ הַּיִּיּ הַ יַּאוֹהָ הַ נִייִבּה אַנְיִיבְּה הַנִּיִּי אַנְהַ הַּ יַּאוֹהָ הַ נִייִבּה אַנְהַ הַּ יַּאוֹה הַ בּיִבּיה הַבְּיִיבּה הַ בּיִּיבּה הַ בּיִּיבּה הַ בּיִּיבּיה הַ בּיִּיבּה הַיִּיבּיה הַ בּיִּבְּיה הַ בּיִּיבְּיה הַ בּיִּיבְּיה הַ בּיִּיבְּיה הַ בּיִּיבְּיה הַ בּיִּבְּיה הַ בּיִּבְּיה הַ בּיִּבְּיה הַנִייִּ הַ בְּיּבְּיה הַ בּיִּבְּיה הַ בּיִּיבְּיה הַ בּיִּבְּיה הַּ בּיִּיבְּיה הַ בּיִּבְּיה הַ בּיִּבְּיה הַּיִּיה הַ בּיִּבְּיה הַּיִּיה הַ בּיּבְּיה הַ בּיִּבְּיה הַ בּיּבְּיה הַ בּיִּבְּיה הַ בּיּבְּיה הַ בּיבְּיה הַ בּיּבְּיה הַ בּיּבְּיה הַ בְּיבּיה הַ בּיּבְּיה הַ בְּיבְּיה הַּבְּיה הַיבְּיה הַ בּיּבְּיה הַ בְּיבּיה הַ בּיּבְּיה הַ בְּיבְּיה הַ בְּבָּיה הַ בְּיבְּיה הַ בְּיּבְּיה הַ בְּיּבְּיה הַ בְּיבְּיה הַ בִּיּבְּיה הַ בִּיבְּיה הַ בְּיבְּיה הַ בִּיבְּיה הַ בִּיבְּיה הַיּבְּיה הַ בְּיבְּיה הַ בִּיבְּיה הַ בְּיבְּיה הַבְּיּיה הַיּבְיה הַבּיּיה בּיבְּיה הַיּבְיּיה בּיּבְּיה בּיּבְּיה בּיּבְיּיה הַּיּיה הַיּבְּיה הַיּבְּיּיה בּיִיבְּיה הַּבְּיּיה הַ בִּיּבְּיה הַּבְּיּיה הַ בִּיּבְּיּה הַבְּיּיה הַבְּיּבְּיה הַ בִּיבְּיה הַיּיה הַיּיה הַיּבּיה הַיּבּיה הַיּבּיה הַיּבְּיּיה הַיּבְּיה הַבְּיּיה הַיּבְּיּיה הַיּיה הַיבְּיה הַיּיבּיה הַיּיה הַיּיה הַיּבּיה הַיּיה הַיּבּיה הַיּיה הַיּבּיה הַיּיבּיה הַיּבּיה הַיּיה הַיּיה הַיּיבּיה הַיּיה הַיּיה הַיּבּיה הַיּיה הַיּיבּיה הַיּבּיה הַּיּיה הַיּבְּיּיה הַבְּיּיה הַיּבּיה הַיּבּיה הַּיּיה הַיּבּיה

BB 925 BS: אַכ אָנ אָר אָזיס אָני אוֹב א אָני אָנ אוֹני איז א אָני א פּביא איז א פּביא און PSm falsch pæonia aus Bt II 585 — Talm. s Ly.

89.

יעביאם

PSm 1070 ورسی Memecylon tinctorum Willd. nach Sprengel. Meyer 3289.

90.

ەنىلى.

Geop 42_{11} = τροσωπίτις (ε 48_4 u. Nicl. z St.) = "Arctium Lappa L" Langk. 76 μπαρδάνη, βαρδάνη, Bardana. Parduna Meyer 3_{406} .

91.

יצייחדינין.

Geop 67₃ ein Baum: PSm Druckf. Kring. 1.

92.

امالک۲.

Lolium spec. L. Lolch.

Mischn. יוונין pl. syr. aus dem Griechischen, dem eine syrische Form خدا يا Grunde liegt, zurückentlehnt. المدنى, [die Form weist, wie Lag. Semitica 63 zeigt, auf المدنى, [die Form weist, wie Lag. Semitica 63 zeigt, auf المدنى, [die Schriften aus Matth. 13, daher zumeist in dem der Parabel entsprechenden Sinne. PSm 1117 Aphraat. 150, ff und sonst. Die Syr. geben dafür مُعَامِن اللهُ إِنَّ اللهُ ال

D 538 φοῖνιξ Lolium perenne L. φύλλα ἔχει ὅμοια κριθή . στάχυν δὲ ἐμφερῆ τῆ αἴρα BB Florent.: מוֹאַר אוֹי אַ אַרְאָבּאָר אַ אַרְאָבָּאָר אַ בּעִר Unterscheidung von der Palme. PSm אַרְאָבּאָר אַר װּצְּיּ Eine Lolchart ist angeblich auch אַרְאָבּאָר, oder = Unkraut ף? PSm 422. Syr. od. arab. Vull: رُغَيْدا s. Lane ein Korn unter Weizen = مِدِا Bt I 499: Etwas wie Lolch.

וונין der nächste Verwandte des Weizens Kil. 1, unter den gemischt er vorkommt TTerum 6,0 und ist eigentlich blos degene-

¹) Dass ich keine überflüssige Arbeit mache, indem ich den Pflanzennamen eine genaue Untersuchung widme, wird die Ratlosigkeit, in der man sich den talmudischen Pflanzennamen gegenüber häufig auch da befindet, wo die Quellen leicht zugänglich sind und genügenden Aufschluss geben, zur Genüge dartun. Wünsche, Dr. Aug., Neue Beitr. zur Erläuterung der Evangelien aus Talmud und Midrasch, Göttingen 1878 S. 165 zu Mt 1325, sagt über zönin: "Nach dem Aruch bedeutet das Wort: schwarze Körner, welche nach den Glossatoren als Futter für die Tauben dienten. Nach Maimonides ist es eine geringe Weizenart, welche wegen ihrer Verwandlung in der Erde zönin, die Treulose, genannt wird. Raschi versteht darunter eine Roggenart."

rirter Weizen, wie man mit Griechen und Römern annahm, Sifra Kedoschim j Kil. Anfang Ber. r 28 Ende, und durch den Anklang an τιπ begründete. Simon b. Zem. Duran Magen Abot Livorno 1785 fol. p 36^b führt dies ebenfalls an: Weizen artet in Lolch aus der منام] heißt. Er ist Menschen schädlich, wird darum nicht gegessen Ter. 2₆ wird aber als Taubenfutter benützt j Kil. 26⁴₅₆ Geop ιδ 1₅ Tauben, 7₃ Hühnern, denen Col. τ4 lolium decoctum geben lässt.

Abr. b. Dav. zu Sifra יול = prov. juelh, Lonsano Ma'ar. נוייו ital. gioglio span. joyo. Aruch נקרא יולו viell. נקרא יולו.

93.

بحضما

a. Bibl. u. mischn. ارونا برا برونا المديم برونا المديم المديم المديم المديم برونا المديم ا

¹⁾ Berggr. 866 Oesypus "Isopus, Humida" روفا رطب — Die Pflanze : فرفا 855: Hyssopus 875 Satureja thymbra. Sonth. Verz. 277 Hyssopus offic. Der arab. Name ist aus dem Aram. entlehnt.

hyssopus siccus, schr. hyssopus aber 316 hyssopus virens, recens schr. œsypus. Richtig d. Lexicogrr. PSm 1110 — Can Geop 119,4. 1 Kön. 438 liest Ephr. I 455 F so für Can der Pesch., das die Lexicogrr. schon so kennen BB 463: Can BB: Can BB: Can BB: Can BB 463: Can Weiteres Can zu lesen, was wegen and des Textes dringend geboten scheint, verhindert blos, dass JAww. Meyer 385 und Bt II 449 ein Sempervivum kennen, das Lexicogra hyssopus

Aßaf 88p 804 aram. זיפא רכא gr. ὀρίγανον, satureia.

b. Mischn. Arten: רומי(ת'), מדברי(ת'), כוחלית, אזוב יון Nega. 146
Parah 11, Tos. 11 Sifre I 124, 43°, I 129, 46° Mechilta 11°,
Friedm. Der "griech." Schabb. 143 aber ein Wort אזביון s. u.

בוחלית Hai zu Neg. aO פֿחָלֶת daraus Ar. איזובשיש בוצבע כמו כחל איזוב שיש בוצבע כמו כחל ב

Stehende Reihe bilden הסיאה והאזוב והקורנית Ma'as. 3, Schebiit 8_1 TKil. 3_{12} Ukz 2_2 u. Tos. bei RSchimschon. TSchabb. 15_{12} TSchebiit 5_{10} j VII $37_{59}^{\rm b}$:

- 1. קורניתא ביאה 2. איזובא איזובא פורנית 3. קורניתא הקורניתא איזוב b Schabb. 128^a : " איזוביתא הקורניתא " אברתא אתרי
- c. Schabb. 109b אוב וונב Drei Erklärungen 1) אוב מרתא כר המג (אברתא בר המג ברתא בר המג (אברתא בר הינג אוב יון. Ms. Maim. ar. שומשוק (אברתא בר הינג אוב יון. 2) מרוא חיורא (ע. 3) שומשוק ע. welchem die Bestimmung, die Ysopstengel, die rituell verwendet werden sollten, müssten je 3 Blütenköpfe haben, passe, was richtig ist da השים שומשוק, Origanum majorana L, Majoran rundliche Blütenähren zu dreien (bis fünfen) an der Spitze der Zweige trägt. Σάμψογον s. Nr. 8 c.

Nach der Umgebung in der אברתא erscheint, auch Ab. zara 29° neben צתרי, kann es nicht wie Bernstein DMG 9 875 wollte אבילא sein. Sachs' abrotonum [s. حدث] geht aus sprachlichen Gründen nicht. Da בר הינג לווי , die Epitheta, jeden-

¹⁾ S. Nr. 175.

94.

سعمد

Lag. gA 42 PSm 1112. 1146 pers. جفت آفرید "als Paar geschaffen" Dozy DMG 23, 190 für das Sontheimer'sche "der geschorne Ehegemal" Bt I 250. Mow. 82 — نوفرا ist zweifelhaft, es hat dieselbe Erklärung wie das oben Genannte; لوفرا hat zwar Vull., aber in anderer Bedeutung s. PSm 1146.

95.

יאטין דאליי

Olea europea L, Oelbaum,

Bibl. איז = Mischn., pl. מיח [defect. wie ê häufig, besonders wo Vocalbuchstaben sich häufen, daher nicht "höchst auffallend" Ly. Tos. ed. Zuck. hat übrigens יון Amm. Marc. bei Pott Et. Forsch. II 234 zaita, arab. زيت , das Oel زيترن.

Stellen PSm 1119. Auch die Frucht, Olive, heißt hebr. und aram. so. Geop præf 28. 14_{18} 15_{17} 18_{29} 19_{27} 20_1 67_7 68_{18} in 10_{24} in præf 28. 4_8 9_{22} 35_{12} $44_{8\cdot 26}$ 48_{24} $50_{8\cdot 12}$ 69_4 u. sonst, ἀμόργγι, amurca.

אונגעני Geop 84, ἐλαία ἀγρία (θ10,). Κότινος BB 832 באבא כנבל חלאר חלאר שולא איל שמולסם אונגעני הארא באבל הארא באר משבא מחור חסיד. 136

Oliven, die man zu Oel verwendet, heißen זיתי שמן, solche die gegessen werden: קלומסין, Diese sind wertvoller und größer Ar sv Colum ב8: omnisque olea major fere ad escam, minor oleo est aptior.

קלוססין TTer 4_3 [נ'ן falsch] = Ar. קלוססין Druckf.] der aus j 41°_{19} כלוכסין eitirt, mein ms Zacut's כלוכסין, j Agg כלוכסין, כלוכסין, t TTer. 3_{16} neben essbaren זתים לאכילה.

Oliven zu Oel זתים Ter. 1, auch נכתשין) gepresste werden im Gegensatze zu eingelegten, (נכמשין 2,6), יותי בכשין genannt. Man

י) ארם für das Auspressen der Oliven Schebfit 4, 8, TMenach. 9 und s. 137

legte Oliven ein Ter. 10,6. Plin 123,5: "Auch in Aegypten geben die fleischigsten wenig Oel; die äußerst kleinen aber in Decapolis in Syrien - vielleicht gerade die aus Beth Sean der Mischnah - nicht größer als eine Kapper (nec cappari maiores), empfehlen sich durch ihr Fleisch. Es werden daher zum Essen die überseeischen, obschon ihr Oelgehalt geringer ist, den italienischen vorgezogen; in Italien selbst aber die picenischen und sidicinischen. Sie werden vorzugsweise in Salz oder, wie die andern, in amurca (Gæscht, Oelschaum) oder sapa (Mostmuß) eingelegt; manche, colymbades, schwimmen auch im eigenen Oele; diese werden auch zerquetscht (franguntur)1) und mit frischen wohlschmeckenden Kräutern eingemacht." Dies colymbas, κολυμβάς (auch χολυβάς, χολυμπάς) ist σειδρ. Uebrigens widersprechen sich aaO Mischnah u. Tos.; jedenfalls kann man nicht sagen es stehe für ייתי כבש der Mischnah, was Ly I 338 tut, wenn man sich die Texte nicht erst dazu zurechtlegt, was hieher nicht gehört. Ueber אנורי Aguron oleum Meyer 3370 s Perles Monatschr. 3, 426 21, 369. Ly I 25° ist der Artikel misglückt. שור אגורי wird II 55° zurückgenommen.

96.

זנגביל ושבשל.

Zingiber officinale Rosc. Ingwer.

المجيل Zfd K. VII 127 Sachau zu Gawâlîkî. Aus dem Gr. sind umgeschrieben بيرحنة, أهيدنا, منهجنا, أهيدنا, نصيدا

י) אוס Schebiit 4, אועם Ter. 10, Ma'as 4; Orlah 3, אוס סצים 1

streichen, u. ירמיבא יו Pes. 42b nicht "feuchter Ingwer" sondern "conditum zingiberis", frischer, mit Zucker eingemachter Ingwer D 301. — C 808 מובא cinnabaris nicht zingiber. 787 מובא hat Ferr. zengebil gelesen zu haben geglaubt für בינברא BB 853 בינברא s. PSm. (נוי) גינברא גינברא אול בינברא bat Ferr. zengebil gelesen zu haben geglaubt für בינברא s. PSm. (נוי) גינברא Ar. sv hält man mit Recht für dass. — Formen für zingiber Langk. 102.

97.

ורחבה, ורחנבה.

Lag. gA 17. PSm 1114. 1156 ohne Verweisung. Langk. 101
Zingiber Zerumbet Rose. زرناد.

98.

זרע כיפא.

Lithospermum.

Aßaf 66 p 75° aram., στερματος, röm. saxifraga das Meyer 3₅₄₃ in 4 Bdtgen nachweist, deren Eine Milium solis d. h. Lithospermum officinale L ist. BB 472? ಪ್ರತಿ ಹಿಸಿದ್ದಾನ ಹಿಸಿದ್ದ ಪ್ರತಿಗಣಕ್ಕಾಗಿ.

D 488 λιθόσπερμον.

99.

. انعد

Berberis spec. L. Berberitze.

ngr. Sprachgebrauche Berberis suchten Bt. I 70. D II 398. Sim. Jan. bei Langk 35.

Vull: ميرباريس, سرشك, sehr oft: امبرباريس, انبرباريس, انبرباريس, sehr oft: اميرباريس verschr. so Berggr. s Pott Z f d K V 77. — S. Nr. 197.

100.

مذلذتم.

m Roman בנע ייררא אינרא, אינרא, אינרא, אינרא (so Ar.) גינע ייררא m Bt yedra span. edera, ellera it. ענע m Vull. Aßaf 175° בישום $m 111^a=111^a=106$ עץ המכך m l: m p.

BB 854: اللبلاب الشهرى = حبل المساكن. Jenes Kazw. I 296. Berggren 848 Elatine للاب Vull I 118 zu عَشقَه, neben الاطنى, neben الاطنى bedeuten bei den pers. Lexicogrr. Schlingpflanzen überhaupt, stehen daher zu كشوث ,قفر ,ارنج ,غساك ,سيان ,سن ميويزه, نويي jetzt Dolichos Lablab L. s. مرينج , نوييد

Epheu als Gartenpflanze Kil. aO will Mussafia durch credit erklären. Doch ist proprichtig, obwohl auffallend bleibt, wie es neben Iris und Lilie, in einer Kategorie mit diesen, stehen kann. 140

Man zog Epheu gern in Parks und Gärten s. Günther, die Ziergewächse und ihre Cultur bei den Alten I Bernburg 1861 Gymn. progr. S. 14: In Grotten Theoer. γ 14. ι 46. Propert. ι 43. Diod. Sic. ι 41., auf Gräbern Virg. Cul. 404, als Bekleidung auf Baumstämme und zur guirlandenförmigen Verbindung höherer Bäume Plin. Ep. ι 6₈₂. Epheukränze Plin HN ι 4 ι 35₆₃ der [jüd.] Priester Tac. Hist ι 5.

Wegen حدلدلک انک füge ich ein:

BB 725 הבף אליענביסי אלחבו הלאל במוצאלה ביז איל שלה ובחוד אורב בו ביינול ביי

Auch Arab. بربوسیوسی Bt I 120. Vull. I 212 بارقلومانون ؟ — C 710 هـ محت

ه بعد المعنى المعنى المعنى المعنى المعنى Land Anecd. IV 6944. عن المعنى المعن

¹⁾ P8m 1230 aus Galen: べあない. . . . wahrscheinlich zu 1. べるのない。

Als Epheuart wird bezeichnet جوم pers. Lag gA 20 aus Av. 150 بادشقان wie er für فان — will: hebr. p aber Plemp u. ms Berlin. بدسفان (g) Bt I 125 ف oder ق. Auch Vull sv. ف pers. . Nach Boissier, Flora or. II 1090 heißt Hedera Helix L. persisch Pitschek,

b. אבובא מבובא בובא ברובא D 534 ἐλξίνη Convolvulus¹) arvensis

L. durcheinandergeraten mit D 582 ἐλξίνη-παρθένιον-σιδηρῖτις-ήρακλείαἀσυρία [περδίκιον] s. Nr. 271 PSm BB בברובא καιαα ἀσυρία??

Σεκτί αιταικ ΒΑ αιταικ, αιταικ, κιιαα ἀσυρία??

σιδ-ηρῖτις? αιτικ ΒΑ σιταικ, αιταικ μερδίκιον, αιταικ βΒ 720:

περδίκιον, αιτικια, κιιαι καιακ καιακ βΒ 720:

και καια μα επίκα μα επίκα με επισικά επισ

vulus, petit liseron, wie ἐλαιόμελι اقواملی aquameli" Vull.] und vieles Andere.

Sergius nannte έλξίνη: κάστε Nr. 171 hat PSm aus Gal. für: λινόζωστις.

und ואני bezeichneten gewiss allerhand Schling-pflanzen von V בל חבל מבע benannt. Wie בלאלי aus בלאלי ist שום aus בבלבלא geworden Nr. 2 Ende.

An Convolvulaceen wäre noch zu erwähnen C. Scammonia L., Purgirwinde, deren verhärteter Milchsaft aus Einschnitten der

¹) Convolaceen der in Frage stehenden Flora findet man bei Boissier, Flora Or. IV 84 ff. Diagnoses plantarum orientalium nova series 1 Nr. 11 p 81 ff. 142

Wursel fließend das orientalische Purgirharz oder Scammonium, ein seit Hippocrates berühmtes, neuerdings im Ansehen gesunkenes, heftiges Purgirmittel. سقبونيا. Cressa cretica L [nach Forsk. u. Delile انداوة] D 482 ἀνθυλλίς. PSm 286 عدامها aus Gal., das Z 1 aus der D. Uebers.

101.

[.Kaba.]

Spreu, dürres Reisig¹) nicht PSm 1171 "planta quædam aquatica حلفاء arundo epigeios Bait I 375" Nov. "nasturtium aquatile" C 274 sondern حلفاء gilt bei den syr. Lexicogrr. genau soviel als عام , هشيم , هشاء S. Nr. 121.

102.

تاولالا فحسك

BA BB המצא לעשו besser bezeugt als 'הַ Ar.'s, muss gegen Aruch, den עמצא, אמצא verleitete, eine Hülsenfrucht sein. Chull. 52b.

103.

ידט בי שבוּמָאי

Apfelart.

¹⁾ BB 818 BS: عَمَاكِ مَكَمَ بِعَدَادً καλάμπ.

Man sehe Nr. 111.

talm. Ket. 60° Beza 26° Raschi, Ar., Maim's Uebers. zu Kil., er selbst nicht, בישין Quitten; mit Recht von Lonsano, Ma'arich, abgewiesen. Sie werden, was bei Quitten nicht der Fall ist, roh gegessen. Es ist, wie syr., eine Apfelart. Plin. ב 938 kennt eine Quittenart, die roh gegessen wird, j führt קרירה pl., das er für Quitte erklärt, geradezu etymologisch auf מריש לקרירה nur für den Kochtopf bestimmt') zurück, was, obwohl Spiel, zeigt, dass Quitten gekocht wurden.

Quitten, Cydonia vulgaris Willd. heißen איספרגלין אופבי איספרגלין איספרגליין איספרגלייין איספרגליין איטפרגליין איטפרגליין איספרגליין איספרגליין איספרגליין איספרגליין איספרגליין איספרגלייין איטפרגליין איטפריין איטפרגיין איטייין איטפרייין איטפריייייין איטיי

'Or zârû'a II 13° כרישין Druckfehler für 'a. Harkavy, Jud. u. slav. Spr. S. 58 hat das nicht bemerkt und sucht für das erklärende die Bedeutung "Lauch". Im böhm. WB finde ich Quitte kdoule, kdule, also vielleicht קרוכי zu l. Böhm. auch kutna also viell. קורני.

Kaleb erklärt ספרגלים seien verschieden von חבושים und חבושים und מפרגלים. denn diese sind = חמשיות (an anderer Stelle חמשיות) =

י) Crrp. סירואילאש Zedah le derech 1146. Steinschn. Catal. Berlin p 139 מיליסטוניאה = חבושים.

^{&#}x27;) Plin. 12 17 . . e vino et aqua coquuntur et atque pulmentari — Gemüse — vicem inplent, quod non alia præter cotonea et struthea.

104.

بكبهم للأبر

Bedeutung. אור בא 2 a) Galen. u. Hex. איטיע 2 [עצוץ] Targ. Est. II 27 הינחא 2 Ly TW.] das Geop 2 2 הינחא 2 $^{$

145

י) S. Sergius מריב אבים Nr. 304. Der ar. D f. κόνυζα Salm. hyl. 112. Saadj. Jes. 7,

ينبوت ,شوك (ع محتكم لعمد محتم الغيرنوب محتم اطنة الغيرنوب العديد مهلك اطنة الغيرنوب عدل محتم العديد معتم العديد عديد العديد عديد العديد العدي

b. איזמא איזמא (Perles will: pers. هنر المسحكة איזמא (Perles will: pers. هنر المسحكة المستحكة المستحكة المستحكة المستحدة المستحددة المستحددة المستحددة المستحددة المستحددة المستحدة المستحددة المستحدد المستحددة المستحددة المستحددة المستحددة المستحددة المستحددة المستحددة المستحددة المستحدد المستحدد

Talmudisch stellt sich die Sache folgendermaßen:

T Kil 1,1 אנא יומא ein Baum d. h. Strauch. Auf beide kann כשות Nr. 171 gepfropft werden. Danach GA d Geonim ed Lyck p 18 היומא ein Kraut (עשב), הומי ein Strauch. Aruch היומי = היומי ist unbestimmt, dürfte aber umzukehren sein.

Cuscuta wächst Erub. 28° auf היומתא und stirbt, wenn die Mutterpflanze abgehauen wird. Schabb. 107° u. wächst es auf בוֹלי. Eine בוֹליב Art die auf בוֹליב wächst pers: עולי והיני Ull. vgl. c. "Bier" ביל mit בולים erwähnt Lane; Ketub. 77° wird aus כשותא ein "Bier" gebraut — wie man annimmt aus den היומתא der darauf wächst. Ly falsch "Lupinen, die in Dornsträuchern wachsen".

Mischn. הָנָה (פּא) fem. ein Dornstrauch. Als solcher auch T Kil. 3_{15} bezeichnet. הָנין הוורד והאטרין והוורד הקנים Erub $34^{\rm b}$ היגין j Kil. $30^{\rm s}_{56}$ אָנין T Schebiit 5_7 היגין בעוץ דעיקר הוורד ועיקר הָאָנָא T Schebiit 5_7 געצוץ Ly TW (חנתא, היגיתא).

¹⁾ Agg crrpt מומאומא schon von El Wilna corr., von Lyaber, mit einer dornenvollen Erklärg. aus dem gr. Wörterbuch, aufgenommen. Auch אוויים ist gr.!! I 461b.

 $^{^2)}$ Ly I 17_h "Stangen" wie immer falsch für Rohr. $146\,$

היוםי והיני B k 81° u. sonst s Ly. Der Strauch ist bis 3' hoch, buschartig, daher konnte man sagen, Palmen sehen aus großer Entfernung aus wie hag-Sträucher אָנֵיִא j Rh. היוםי Ly sv. Daraus wurden Ber. r. 38 p 66₂₈ Lpz באלו הגבים nach 4 M 13₃₃.

c. Schabb. 110b קיני (Ar. 'ה) אר היגתא רומיתא (Ar. 'ה) אר אונגא היני (Ar. 'ה) אונגא (BB PSm 1190 römische hag Sträucher. Näheres ergiebt sich nicht.

"Romitha" sagt Ly I 495° nach Raschi, aber der meint nicht "Romitha" sondern "die Römische" viell. Griechische [Alh. Graecorum Boiss.?] בֹאֹל sein, das auf אם היגתא wächst und ist nicht gr. Man vgl. Nr. 171. Etwa * הנגונא?

Eine Dornart ist:

d. ארק bibl. u. mischn. — talm. u. targ. ארקא aus dem bibl. ארקא. Sprachlich identisch ist das von Celsius verglichene בנו "Rr. 142 a] Solanum cordatum Forsk 47 בנו "prunelle d'œil" I As. 1870 XVI 299. — Ein komischer Irrtum ist ארביר אווא אומרה עמרה עמרה עמרה עמרה "PSm 445 "forte sit melongena etc." Es ist Micha 1 בנית לעמרה בפרא "Pesch: רביר אווא בפרא בפרא בפרא PSm selbst aus BB: "Städtename".

105.

. بحنصه

Ich schicke voran:

a) Amygdalus persica L., Pfirsichbaum D 150 μηλέα περσική, die Frucht μήλον περσικόν. Galen, Geop ι 13 ff. περσικόν. Persicum allein Apic. § 167 Schuch, duracina persica § 26 aus Meyer 2₂₄₇. Δωρακινά als besondere Pfirsichsorte Niclas ad Geop. lc. woraus ροδάκινα ngr ροδακηνεά κιτρτικ Kaleb, Fraas 68 Druckf. — κεά.

[Περσέα, ein noch nicht ermittelter Baum, Lag Anal 156, Δ.] s. Nr. 121.

Περσικόν ist syr. nicht aufgenommen, dafür talm. häufig-

פרסקין פרסקין אפרסקין פרסקין nach Kil. 14 nah verwandt mit dem Mandelbaum, aber doch, was die Botanik bestreitet,²) heterogen. Man pfropft Pfirsich und Mandelbaum aufeinander Col. ב 15 Geop aO. Maim zu Kil. אלפוך, so, l. Uebers. שלפיל persigo span., prov. persegas. Maim. sagt: Pfirsiche sehen, so lange sie klein sind, zu Anfang ihres Wachstums, wie Mandeln aus. Text der Uebers. corrpt: רכשהין נגמרין סוסן נקראין se auch Kaleb falsch hat. Es liegt ein Uebersetzungsfehler vor; ענאב שלפילו s. u.

Περτικόν BB 726 BS: الغرن 80 κερτική 518:

حدلك وتصديم منصوب من حداث وهو الناعر الماء من الماء من الناعر الماء من الناعر الماء من الناعر الماء من الناعر الماء الم

Syr. war also δωράκινον üblich geworden; Ġavâlîkî weiß schon nicht, ob دراقن syr. od. gr. ist; bei Vull. دراقن "syr." Bt I 417. Arab. und pers. Lexicogrr. خرخ wie die Syrer. Lautlich = [H einmal معند] das aber nicht Pfirsich bedeutet, und bei keinem der syr. Lexicogrr. mit wiedergegeben wird. [K zähle ich nicht unter die Zeugen, die zu vernehmen sind]. Nur BB, nicht BA giebt dafür خرخ, das der Arab. 2 Kön. 149 blos aus dem Syrer herübernimmt, der seinerseits mn. hebr., beibehalten hat. منافعة Syrer herübernimmt, in der angef. Bibelstelle aber wie gesagt nur das beibehaltene hebr. mn Dornstrauch. Dies bibl. mn

י) Das. 175 u j Sotah 17524 24555 בוקרטין, פנקרטין schwerlich Pfirsich oder gar = קרטין Kapper. Vgl. LLöw Lebensalter 260.

²) Ascherson Verhndl. d. bot. Ver. Brndbg XX, LII. 148

und das محمد Pflaume halte ich für durchaus verschieden. Prunus spinosa L. Schlehe ist von Celsius I 478 für das Arabische ohne Beweis angesetzt, um Dorn und Pflaume zu vermitteln.

Neusyr. List aus dem Arab. neu aufgenommen, wenn es Pfirsich bedeutet.

ist 1) = اجاص = Prunum Berggr. 871 2) Malum Percum, pêche 861. Lane 820^b. In Aegypt. chôch Pfirsich, barkûk Pflaume.

b. אבים Pflaumenbaum, אבים (sing.?) die Pflaume BA Nr. 3701 בובר falsch, pl בים PSm 1243 בובר Dies arab. Wort PSm 1386 BS: zu בים אוף?? — Galen. PSm 1244. BB 841 Rabban — D בים אוני אויי בים אוף? BS κοκκύμηλα: אבים אוף PSm: אבים אוף richtig.

Pflaume: אוניסה אוביסה אוביסה אוביסה אוביסה אוביסה אוביסה אוניסה אוביסה אוביסה אוביסה אוניסה אוניס

149

Waddington Édit de Diocl. p 17 zu damascena sicca des Edicts: "Des pruneaux; la prune de Damas était aussi cultivée en Italie, où on la faisait sécher au soleil (Pallad. Novbr. ζ 16). Le mot damascenum, comme carica pour la figue, désignait aussi une prune quelconque. Athen. β 33. Geop. ι 73. Le nom est conservé en Angleterre, où les prunes appelées damsons sont fort estimées".

auch = مناه الثيل الحريف العالمية [1. مناه BB, الثيل الحريف العالمية العالمية [1. مناه BB, الثيل الحريف العالمية على التيل الحريف العالمية العالمية العالمية العالمية التيل العربية العالمية التيل العربية العالمية التيل العربية التيل التيل العربية التيل التيل العربية التيل ا

Targ. מילוא: חוח בער. TW Fleischer zur St. II 570: של. Dorn, Stachel, Haken. Auch vom Dornstrauch. Mand: מיליתא Dorn, Angel. BB: שלא , شوكة , בסבא מראה "aramäisch". Die Glosse habe ich DMG 31 537 mitgeteilt.

c. Prunus Armeniaca L Aprikose, vulgärarab. mišmiš.

Μῆλα ἀρμενιακὰ D 150 die Früchte. PSm 1238 ביי אוברא ווד אוברא וו

Βερίχοχας (aus præcocia s. Langkav. 5) Geop 13₂₃ κοιδοίκ 150

PSm 620 הוספים aus K איסיות (ו. א'מעש). Falsch בים בים in אנספים בירופקד PSm 595 BB 841: . . אנספים בירופקים הוא הוספים הוא מיינה אומ בירופקים בירופקים בירופקים בירופקים אומיינה בירופקים בירו

d. Prunus Cerasus L. Kirschbaum.

Κερασέα, κερασία Geop 1323 1426 192729. 5813 6028 672 7618 ff.

Τασίο. D 147 κεράσια BB Rabban 828 המה . . شبه النبق BS 828 (المداخ) 856 Gabr. معمد المداخ المدا

106. من

Ocimum Basilicum L.

PSm 1221 aus BH. und Elias Nisib. zufällig angeführt PSm 54 Z 1. sonst: معمله, wogegen حُول spricht. BA BB El. Nisib: معمله auch Bt I 110 = باذروج DMG 23 195 Forsk. LXVIII. Sonth Verz. 276 Lane sv = شاهسفرم Jetzt spricht man: Rihân. Vull: بستان افروز — باذروج — حول I 142 — بستان افروز — باذروج — حول I 162.

D 283 ἄκιμον Rabban PSm 1067 κοα, D 62 ἀκίμινον κατώς Des BA αιτώνος hat Mich. — C 238 — zu μα hinaufgelesen und klagt bei der Gelegenheit über die tenebræ der Glossographen. PSm 88 sv "ἄκιμον" Rabban: κταμάς κατώς κατώς κατώς κατώς κατώς κατώς το κατώς φύλλα μέν έχει ἀκίμος . . . μελανθίφ. Nicht Honein spricht also minus adcurate, sondern PSm. Das BA BB

Die D Uebersetzung hat ὅκιμον = শেσο PSm 360 Z 2; πυκνόκομον .. PSm 1006 sv. Διωσπ. D 682 λινόζωστις = παρθένιον ἔχει τὰ φύλλα ὅμοια ὡκίμω, πρὸς τὰ τῆς ἐλξίνης, ἐλάττονα δέ. κλωνία δι(α)-γόνατα, μασχάλας πολλὰς .. κινοῦσι κοιλίαν BB 470.

لعلمة و المحملية 80 كاردة و المحمد كاردة و المحمد كاردة و المحمد المحمد

Bασιλικὸν war unschwer zu erkennen PSm 548 in פספרים syr.: ביים pers. הא سفر Der syr. Name ist zu l. היים חמברים nach יים der pers. ist schon erwähnt worden; יים מפרים vielleicht אים ביים ביים איים ווארים איים ווארים איים ווארים איים ווארים איים ווארים ווארים

الم حَبَى كهانى - شاه اسبرم auch صَيْمران = ريحان = شاهسبرم لا المدنى المعترى لا Lane: معترى oder حبق الصعترى basilroyal. BB 928: عدمانم على على على المدنى على المدنى على المدنى على المدنى المدنى

باذروج ist verschrieben aus مابونح

D 390 מבניסק, eine Art Ocimum Uebers. PSm 360 מבעובר הוב אוויסק. Nach PSm 317 ist auch במבא כבות הובא במבא בייסה. אמברים בייסה ein Art Ocimum. In Wahrheit: wohlriechende Pflanze überhaupt BB 668. ממבי אמבים אמבייסה BA Nr. 4474 אמבייסה.

πόλιον PSm das. BB unter πόλιον = — Rabban aus D 459. PSm 962 vermutet = πόλιον.

Polium montanum Berggr. 870. = فوليون Vull. Av. 153 Mow. 80 JAww. 3_{65} Bt I 249.

semen ocimi C 710 aus BB PSm 1159 مند هاماه BA: هاد علمه PSm corr. فانجه Bait. II 261"?

C 281 aus Nov 281 "Cichorea" (کاسنی) Da Elias Nisib. es bei PSm nicht hat, wird es nur aus verschrieben sein.

غدلمه حتر قد محدمده محمده المحدمد و BB وهو المروم المروم

107.

. الأنام

Ropulus, Rappel.

 Λ εύχη, (לכנה) Hos. 4_{13} (תדהר) Jes. 41_{19} Hex. جور Arab. Geop 19_{27} 54_{28} $67_{1.8}$ (π ίτυς 13?) 99_{27} (ε 2_{20}) PSm 1228 BA جود BB [dort l. für خدی – نحدی

alle Pappeln Sonth Verz. 274 "Bocthor u. d. W. Peuplier und Wetzstein DMG 11 478 Anm. 5": Fleischer zu Ly TW I 422⁵, daher tautologisch حور ابيض Populus alba L. Forsk. LXXVII. Berggr. 870. weiß ist arabisch nicht geläufig, aber doch vorhanden. Aŭαρα Steφ. Byz. "syr. u. arab." s Krehl Relig. d. vorislam. Arab. S. 52 und die Zusammenstellung über Αύαρα C. Müller zu Arrian Peripl. c 19 Geogr. gr. min. I 272.

Für κία 1) PSm aus Galen. Λευκές Galen XI 58 K. Wenn man schon citirt, so soll man lieber Galen., dessen Uebersetzung man excerpirt, als D 450 anführen. 2) κλήθρη aus Lag Anal 156₂₆.

ראביים αίγειρος الحور روى PSm 1232 א ביים אויים. 27 ביים אויים א

fârisî die Schwarzpappel. Wetzst. aO] das K dann syrisch umschreibt. Ebenso falsch 316 sv المحمدة und Vullers I 108 سمودت (ومى اغيرس αἴγειρος, der Baum aus dem عرر رومى gewonnen wird, wie auch unter حور رومى

Avic. 153 steht جوز رومى unter gim, doch rührt die Verwechslung nicht von Avic. her, da noch Gerard von Cremona es unter حور hat, wie Plempius sagt.

Geoponicon eine Art Καιτα. PSm 1011 BB Δκ. Gemeint ist Geop. β 84: Λεῦκαι καὶ ἐλάται. [Unser syr. Text fängt β 9 an.].

Gabriel sagt BB 666 zu مولدت oder و es sei : هو الحور = gr. معدن λεύκη ?

C 753 " populus nigra"?? Geop. 23₃ (δ 15, αίγειρος =) 97₁₇ (φ 41).

108.

Λειχήν, Flechte,

als Hautausschlag 1) und Pflanze. D λειχὴν ὁ ἐπὶ τῶν πετρῶν, οἱ δὲ βρύον καλοῦσι. BB 469 حزازة الصحيد القالم المحالمة المحالمة

^{&#}x27;) Λειχήνες κπων D 184 Rabban BB 469: العرن '' καπων D 184 Rabban BB 469 العرب '' ist sein eigenes Syrisch aus der angeführten Stelle. BB 470 خزاز الخيل

²⁾ Sergius nennt die Krankheit Lichen (καικο (ἐςνίο) καικοί (καικο) ΒΒ PSm 779 und gebraucht καικο 1) für καικοίς (auch 964 Z 14 vu zu: ἐχχύμωσις sugillatio, sanguinis sub cute effusio; wie dort für το zαικοίο zu lesen nach Field Otium Norvicense II. 20]
2) für καικοίο ΒΒ 838 3) für καικοίο ΒΒ 921. — PSm 1239.

BB المخزاز الذي على الصبر [۱. الصغر] BA المحترد على الصبر [۱. الصغر] BB المحترد من المحترد ال

109.

Kiqui

Pirus Malus L. Apfel (Frucht).

חָזּוּר חָיוּוּר] חַזּוּר ich für irriges Umschlagen in die geläufigere Pi"ûlform vgl. מְּכּוּר und מְבּוּר.].

PSm 1238 μ ñlov Pesch. u. Hex. Geop 147. 205. 223. 2318. 246-11-27. 4715. 50_{27} . 59_{24-26} . 75_{17} . 99_{10} . 115_8 . Myléa Kigler Kllok Galen.

hat. Das hebr. Wort bezeichnet trotz der verschiedenen Deutungen, die es erfahren — Tristram 334 versteigt sich bis zur Aprikose — den Apfel. Höchstens kann man zugeben, dass bibl., vielleicht nur in poetischer Sprache, auch die Quitte mitinbegriffen war. Mischnisch 155

heißt tappûach nur Apfel, Kil 1, TTer 8, und sonst, Quitte mit einem gewiss hebr. Namen שַּׁרִישָּׁ [s. 162]. אָרָה ist zunächst etwas kugelförmiges, sphærula, globus, = אַרְּהָּבְּיּשָׁרְּיִּי ein kleiner — runder — Haufen, genau wie אוס Tamid 2, ... Abazar. 4, und Fersenrundung, Ballen, Pesikta 36 Buber und Parallst ... אוס עקיבו שלי ישליט פוואר פוואר אוס פוואר פוואר אוס פוואר פוואר אוס פוואר פוואר אוס פוואר פוואר פוואר אוס פוואר פוואר פוואר פוואר פוואר שיים פוואר פווואר פוואר פ

Apfelwein TBer. 4, TAb. z. 5 יין תפוחים und sonst. אויין und sonst. אויין und sonst. אויין und sonst. אויין und sonst. Hal. ged. Ber. VI ייין Apfel (Perles Monatschr. 8, 159).

110.

חירוא oder חיורא.

Dornzweige, die man zwischen Rohr durchflicht um Felder einzuhegen. So die traditionelle Erklärung. Hai G. bei Aruch: eine Dornart, die in Babylon häufig ist und בֹ הוֹל heißt. Das liest Ly II 34 falsch בֹ בֹ בּ Denn 1) schreibt Hai בֹ ausnahmslos 5, in Drucken ב. 2) schreibt er בֹינוֹט, für בֹינוֹט, das er natürlich nicht für eine "Dornart" hält, sondern dafür, was es ist.

כיוראן, richtig bei RIsGiath Scha'are Simchah I 54, unrichtig שנם Kel. 22₁₀. 10₆: כיוראן 14₆. Er hat es zu שעם Var שנם AO u. Joma 78⁶ Sukk. 20⁶ denom. למין ? Kel. 22₁₀. Zu 10₆: כמין כלים כלים לווראן עץ הוא והוא רך ואינו משתבר בין לח בין יכש ועושין ממנו כלים hätte man auf Kork beziehen können, nur dass ich nicht weiss wie Hai sagen konnte: שעם, Kork, sei dem Bambusrohr ähnlich. Fleischer zu Ly II 202⁶f eine Art Rohr, zu der auch das Bambusrohr gehört. Bt I 404 Golgol Dietz 12 Arundo farta, flexilis. Sonth Verz. 275 Canne d'Inde. Berggr. 833 Bambou, canne, roseau des Indes. — מינול הביל, בע des Hai Gaon doch vorhanden gewesen sein musste.

ינים מקועה Nr. 267 זינים משבת (1

Sprachlich und sachlich gehört hieher BB 691 בּבּׁתוֹרָא:

Ueber עורד, das es nicht giebt, s. 229.

Etwas wie Rohr, arundo, oder juncus scheint auch אליה PSm 1168 nach Qatr. zu sein. Die Stellen sind zu unsicher, um hier ein sonst unbekanntes syr. אורא (דל für 1) zu suchen.

111.

אָרֶשְּׁרְ אִלְּאָ. Iriticum, Weizen. ')

Bibl. mischn. הְשָה zu V בשׁ חנמ Fleischer zu Ly II 203ª: rot, rötlich, braunrot, rotbraun werden Arab: عُنْطة [gew. عُنْطة].

PSm 1251 πυρὸς, σῖτος Pesch. Gal. uA. Geop 2₂₀ 3₁₅ 8₁ 10₂₂₋₂₅₋₂₉ 22₃₀ 41₁₈ 70₁₇ 108₂₅ 116₁₀ BB 746 BS zu عمام 678 عمام PSm 749.

Mischn. אָנְהִי und rötlicher אָנְהי opp לכנה und rötlicher אַנורי אַנורי opp אַנורי אַנורי שומתית. Bb 5₆, j: שמתית Bb 84° Bk 96° Chull 55° j Peah 17°₃₀ fj M. scheni 44^d j Ter. 41^d₀.

בא שחם שאבל ∨ Zu √

Erwähnenswert ist was mit Bezug auf Job 31,0 "so möchte statt Weizen Gedörn aufgehn und statt der Gerste Unkraut", Jalk. Job 919 R Hôšajâ sagt: Die Schrift giebt hier eine praktische Lehre (למדתך תורה דרך ארץ): Ein Feld, das voll Dornen ist, taugt zu Weizen, eines voll Unkraut, zu Gerste. Die syrische Bauernregel lautet dem entsprechend: "Im šibrik (Dorn)-Boden glänzt das Gold" d. h. es ist vorzügliches Ackerland Wetzst. Dreschtafel 286. Dass der jüdische Landmann sehr wohl auf die Beschaffenheit seines Ackers zu achten wusste¹), lehrt Schabb. 85^a; zu Gen. 36₂₀ Dies sind die Söhne des Se'ir ישכי הארץ die im Lande wohnen ישכי הארץ wörtlich "die auf der Erde wohnen" wird gefragt: "Wohnt denn die "ganze Welt" ("alle Welt") im Himmel?" Es will aber sagen, sie sind mit der Bodencultur ישובה של הארץ vertraut gewesen und wussten zu sagen: dieses Joch taugt zur Oelpflanzung, dieses zu Wein, jenes zu Feigen: רחורי anspielend auf יריח: sie rochen die Erde, אין sie kosteten sie, wie die Schlange (הייא), um ihre Güte zu beurteilen.

Zu איף BB 801 איר ארבא אין וلصّوان, בי וلصّوان בי וلصّوان (Job. 41₁₅) אין וער בי ושמרה מוסים מים מים מים מים מים מים מים אונים (Job. 41₁₅) אונים מים מים אונים אונ

Die Aehre שדרה, שורה, שורה, אורלא, שורלא, שורלא, שורה, סלפות oben S. 114. Spelze, gluma לבוש לושיל, Granne, arista pl לבוש Ukz. 12.3 Ms Maim. ar. 573 מלעין שלים, 574 שולין, 574 מלעין הישט שליין, 572 richtig מלעין הישט שליין, 572 richtig מלעין הישט שליין, אור אור בו בו הואל בו בו אורל בו הואל בו עוור בו אורל בו הואל בו בו ה

steht für Halmknoten BB:

¹⁾ PSm 930: منى السنبل = داس Granne. PSm verweist auf Bait.: سنبل Valeriana Jatamansi!!

... مرهمه مناع دهم و دعن لحصد دهما المرهم و دهما و دهما

برنوبه targ. بعک قش را Stroh فتی را

(so punct.) Geop 97₂₀ φρύγανα (ψ 41₂) 54₁₄ Lag gA 53₂₃.

Aeltere Fem. Form κάτερ C 836 Mich: Jes. 33₁₁ 41₂, κάτερ (σμίλαξ) Nah. 7₁₀ Hex. C 773 κεκό. BB:

فیک حصل دون حدیث ول بده وده الله و الله الده وده وده و الله و ال

PSm 992 steht aus dem علم علم علم zu dem Worte المحددة (?) eine ähnliche Erklärung: es werde jedes المحددة genannt?

bibl. u. mischn. Stroh, auch Spreu. Mischn.: auch Stroh und reifer Halm an dem noch die Achre sitzt und in der Achre das Korn. قشن, Fleischer de glossis habicht. 37, in Syrien: "de culmis nondum demessis" opp. اقتر تبن [ἄχυρα PSm 177 Geop. 2₁₉₋₂₀. Physiol. p 4 Tychs. Jes. 11, 65₂₅ u s. Middeld. zu Hiob 21₁₈ Hex.] Lag. aO hält wunderlicher Weise p für pers. کار (۹۹۹) [Etymologisch hat das echtsemitische Wort mit dem pers. کار ووسنده nichts zu schaffen. Fl.]

αusdrücklich als Bezeichnung des D 332 für PSm 1251, der aber blos "Bt II 487" anführt. D: χελιδόνιον τὸ μιχρὸν, οἱ δὲ πυρὸν ἄγριον ἐχάλεσαν. PSm 434 χελιδόνιον και und dgl. Verschrr.

112.

م نندر

Uebersetzung von ἀείζωον, Sempervivum.

PSm 1253 Gal. Geop. ἀείζωον 4, 10₂₃ 91_{8'16} مشغبهار ,حى العالم متعبد العالم (ΒΑ. ΒΒ 521 [Flor: متعبد معبد العالم متعبد العالم الع

PSm 1254 Z 2 noch Nichts, tappt darum im Register des Baitar herum. Lag gA 63: pers. mêš-i bahâr Vull. sv. [Ursprünglich persisch مَيشُك بهار oder mit älterer Form مَيشُك بهار, Immerblühend. Eine andere Benennung ist مَيشُك جوان, Immerjung. Fl.]

Das große, kleine und ein drittes ΑΚΑΝΙΚ BB PSm 3.

Aßaf מַמְסְרֵיכִיכּוּלא לעלמא 52 p 73°. 47^{b} אייזון פּפָסְרֵיכִיכּוּלא 93^{b} סמסרכיכא פֿסְקַרֵיכִיכוּלא פֿסָסְרֵיכִיכוּלא פֿסָסְרַיכִיכוּלא E [ital. sopravvivolo = Sempervivum tectorum L.]

مهانالمه المهاند الم

D 393 Στρατιώτης δ ἐπὶ τῶν ὑδάτων . . . ἀνόμασται δὲ διὰ τὸ ἐπινήχεσθαι τοῖς ὕδασι καὶ χωρὶς ρίζης ζῆν. Φύλλον δὲ ἔχει ἀειζώου ὅμοιον. Στρατιώτης ὁ χιλιόφυλλός ἐστι θαμνίσκος μικρὸς . . ἔχων τὰ φύλλα ὅμοια νεοττοῦ πτερῷ . . ἄνθη λευκὰ, μικρὰ . . καὶ τὸ σκιάδιον . . . ἀνήθου τρόπον.

Wegen des Syn. ἀείζωον ἄγριον erwähne ich τηλέφιον D 337 Uebers. Rabban, PSm 1459 مالافيون 1420 Galen, wo wieder statt auf Galen XII 140 K. auf D aO verwiesen wird. Auch die Araber طلافيون (80) Avic 186 Bt I 164.

An Crassulaceen wird noch erwähnt:

113.

بخضه.

Urtica. Brennessel.

¹⁾ Οξύβατον acetabulum bestimmt die Bdtgen von אונים die PSm 1079 hat, vgl. 1360 אינים 1) Näpfchen, 2) Maß, κοτύλη (sonst אינים) DMG 25 675 Geop. 10325 10830 u. ברוים Geop. 174 3718 391) Mikw. 105 אינים schalenförmige Vertiefung am Boden von Gefäßen, nach aussen concav. 8. Hyrtl S. 155.

114.

مذنتم

Uebers.? von γάλιον...γαλάτιον D 590. PSm 634 (die Uebers. aus D.

115.

مِلْدُسِمُ اللهِ المِلْمُلِي اللهِ اللهِ الهِ اللهِ المِلْمُلِي المِلْمُلِي اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ ال

Galbanum von Ferula galbaniflua Boiss. et Buhse').

PSm 1275. المحمد علي المحمد المحمد

¹⁾ Boissier Flora or. II 988 wird angegeben es heiße vulgo Kassnih [? Kasni ist pers. Cichorie] oder Boridscheh, das ist بارزد und طود BB. pers. برزد .

²⁾ Kannan ? Fl.

116.

ملحسي

Ornithogalum, Vogelmilch?

مايص, BA Nr. 3885 u K. خليص, das zu خليص, Alle haben PSm 1382. 99 sv "ὀρνιθόγαλον" مذعوبه. K identificirt مذعوبه und مدعوبه

117.

חלחלוחין.

TPeah 1, P Vgl. S. 17326 ?

118.

مدلمنكم.

P BA K griechische Gerste شعير روى Bt I 396 = χόνδρος Mow. 114 کندم روی Vgl. Nr. 4b.

119.

مكسكم.

oder مليك = كونتيب PSm = كليات Paulos, aber Rabban مليك = تردري المهنات الموات . Letzteres Sonth. Verz. 272 u Bt I 217 = Erysimum. Galen: مليك unübers. PSm 373 BB PSm 1282 Gabriel: مليات مليات (vgl. Nr. 195, 2) [lies المان عليات المليك also عليات المليكة المليكة عليات المليكة عليات المليكة عليات المليكة عليات المليكة المليكة عليات المليكة عليات المليكة الملي

Hier liegt Verwechslung oder falsche Identification von ἐρύσιμον und ὅρμινον vor, denn zu letzterem giebt Rabban inal und die Uebers. aus D 476 es sei ἐμφερὰς πρασίω τοὺς φύλλοις, αιαντίω l.: αιαντίω usw., was weder Lag gA 48, der die Stelle deutsch übersetzt (falsch: Lauch, πράσον) noch PSm 98 der an serapias denkt, bemerkt hat. Gabriel's Stelle wird unter inal wiederholt PSm 1440 ورونيون gr: ὅρμινον πολικότων äus اورونيون ähnlich usw.

Aßaf 64 p 75° תודרה aram., = gr. רודרון.

120.

مذحنكم

Anchusa.

a. [tinctoria L = Alkanna tinct. Tausch.] Ochsenzunge. Rabban behält einmal das gr. ἄγχουσα bei, PSm sv معتبة, übersetzt aber sonst immer κλιμος Β523 ἄγχουσα = ὀνόκλεια PSm κραμος. κικριμος, 260 καρμος, απός μια sagt, auch خادمه und Gabriel errpt: سام المعامد und sv معتبة und Gabriel errpt: انقلا 133 انقلا 133 انقلا 133 PSm 1325 عدده والمعامد المعامد الم

 $D \, 524 \, \, ag{γχουσα έτέρα κάτωκ κάτωκ = ملحمه = شنبار = ملحمه خوده و نامیم نامیم در نامیم و نامیم در نامیم و نامیم در نامیم و ن$

¹⁾ Auch 1284 falsch so. Das Kidde Kons l. Kons.

b. Es soll auch خطى dh Althæa bedeuten. Warum ich das nicht glaube, werde ich zu المحالي Nr. 308b sagen, das neben حلامة المحالية المحالية المحالية المحالية gesetzt wird. Allerdings hat auch Berggr. 829: Anchusa: مناور خسر أخس ألما المحالية المحالية ألم المحالية المحالية

- c. Gesen. HWB⁸ wird gesagt bedeute Portulak. Das ist nicht wahr.
- محمدها المعالم hat BB nicht. Dieses heißt محمدها المحمدها المعالم الم
- e. Ly II 61 behauptet es bedeute Melde. Das ist nicht der Fall. Am allerwenigsten aber ist es ἄλιμος [s. meine Anmerkung zu Ly I, S. 280, Sp. 2 unten. Fleischer] "ein salzähnliches" [Levy] Gewächs. πταν Kil. 1₈ Tos. 3₁₂ ist = Αnchusa, Ochsenzunge, πταν ist davon verschieden j Ber. 10^b, j Kil. 30^a, und schwerlich ἄλιμος.
- f. K (PSm 1342) hat unter عدمت [aus BB's حطى والمدخلين على العلم على العلم على العلم والعلم العلم العلم العلم والعلم العلم والعلم العلم ا
- שילה איא כימוצים ה כבי אישה היאור 194 BB . שילה איא כימוצים הוכנה הבל אישה המהכב : 949 שילה כית אכלים הוכא לבבלא האוא המהכב הנא וילא מהא

121

مذفح.

a. Κεία. Schilfrohr Geop præf 24: Κεία. Το Κία το Κία το Κία το Κια καλάμου πλωτοῦ ἢ βάτου. Niclas' Emendation ἢ λωτοῦ für πλωτοῦ wird durch den

¹⁾ Saum, Wurzel DMG 27, 623 — ns. cincinnus Hoffmann gloss.

b. Talmudische Pflanzennamen, die hieher gehören, hat Ly II 62 schlecht gesondert. Zu סלבי סל. סלבי סל. gehört als Schilf, Riedgras: Kelim 17, eine Matte aus סָלָים oder קְלָהְ Hai G, daher Ar., Maim. חלפא , בשׁל , Maim. חילף הולים, דצות הילף הוליח. TSukka 1, קלף ל. 20° Ar. אילף בולים אוליח הוליח הוליח הוליח וקירמטו הירק ביים החליםין וקירמטו הירק. אובלים הירק ביים וקירמטו הירק.

Zu خلاف sagt BA: "ohne tešdîd" weil man wegen des syr. chellâfâ geneigt ist chillâf zu sprechen; die der arab. entsprechende Form wäre خفک.

c. Die Unklarheit vermehrt K PSm 1288 πτερίς, Farnkraut: علاف qv خلاف und BB PSm 947 δρυόπτιρις

Digitized by Google

הלכי, בובא. — Chull. 110° wachsen הילםי auf weggeworfenen Traubentrestern, und die Bedeutungen Schilf und Weide gehen nicht an. Farnkraut, wenn syrisch gesichert, ginge eher.

- معلمت [- حد] حتى يلكم خلاف (خلاف) معلمت [- حد] حتى يلكم خلاف (خلاف) معلمت الهندبا البرى τύφει. Poterium spinosum L. ?

f. ΥΔΑΔ. PSm 1288 aus Galen ΥΚΑΔΙΔ περσέα Gal. XI 97 K.?? S. ob. Nr. 105.

BB hat aus D 165 περσέα δένδρον ἐστὶν ἐν Αἰγύπτω: καιὶκα لَبْخ Αἰγύπτω اللّٰبَح تكون بعصر Lies لَبْخ Sprengel ad l. Frtg sv. Bt II 412 [bei Freytag zweimal unrichtig vocalisirt, l. لَبُخَا und لَبُخُ. Fl.]

122.

بهجرهم

[auch BB so, nicht عبل P od. عبل [المحدة] Bäume ohne Frucht, schattig, in Edessa häufig. PSm 1303.

123.

ייביבא מֹמֹמֹאי

Amomum.

Mischn. ממם neben Costus Ukz. 3, (Nidd. 51b) Sifre II 107, 96^b חימום, Hai, Ms Maim. ar. Agg חמם, jErub. 25^d, הכושת והחכם ותמם .ו

بندندی = کامده کافی PSm 1298. 226 ماما = مندندی 69: מממא Aßaf 12, 64^{b} אמומון aus D lpha 14 auch מומאמא (arab.).

Es dürfte für sicher gelten, dass hebr. מבכב ar. nicht erst aus griechischer Hand zurückgewandert sind. Wie es mit der Lagarde'schen Ableitung aus "hamahaoma der leibhaftige Haoma, so gut wie haoma" gA 177₁₅ steht, kann ich nicht beurteilen; den Eindruck großer Wahrscheinlichkeit macht sie nicht.

Maim. جرمان = Hai קנסון = דארצינו Zimmt Nr. 292. Hai führt noch die Erklärung: אמלתא an = אמלתא nach: הימלתא Ber. 36^b "die aus Indien kommt". Man wusste nichts Bestimmtes über Amomum; ebenso wenig wissen wir etwas Sicheres. Costus und Amomum sind wie in der Mischna bei Diosc, nebeneinander behandelt. הימלתא ist das oben S. 139, erwähnte conditum zingiberis.

124. مخنع هخنی

C 304 [aus Ferr.] lilium silvestre. Nicht bei PSm; vielleicht אממבלו א Bus?

125.

محفحنهم

Rumex, Ampfer.

איט Aßaf, ביוס hebr. wäre * מוח punisch ἀμοῦτ s Verz. محمد مناض المعدم محمد مناس المعدم محمد مناس BB 454 حامص BB 454

[K's Sing. محمد ist zu verwerfen] PSm 1306 λάπαθον aus Galen. BA Nr. 3926 معتداً حَيْضًا حَيْضًا حَيْضًا حَيْضًا مَاضًا كَالْضًا عَيْضًا مَاضًا كَالْضًا عَيْضًا مُعْلَالًا D 237 λάπαθον in der Uebers. immer محمد pl. s. S. 6229.

PSm 164 and related aus Galen; aus 1306 ist aber ersichtlich, dass das Wort mit related übersetzt ist. Ist man schon der verkehrten Ansicht, dass jedes mit syrischen Buchstaben geschriebene Wort ein Anrecht auf ein — Grab im Thesaurus habe, denn es wird nie darin gesucht werden, so muss man zum Mindesten auch die syr. Uebersetzung dazustellen, wenn man nicht irreführen will.

ABaf 55^b אומעא aram., — אים f gr. $\lambda \acute{\alpha} \pi \alpha \vartheta \alpha$.

حماض, Lane: حميض, حُمَّاض Hartmann Nilländer 178 Rumex acetosa L. Sauerampfer. In Aegypten cultivirt Forsk. LXV.

126.

نحمرنه.

Rheum, Rhabarber.

روند صنى pers. rêwand = روند صنى عن BB 899 روند صنى بين به 915 من وند صنى 915 من وند من 911؛ ولين به 915 من 911؛ ولين به 915 من 911؛ ولين به 915 من وناد من وناد المراد المراد

Ob PSm 926 دند صنى wirklich "croton tiglium" ist? Ueber "dend de la Chine" s. de Sacy Abdall. 75 ff Kern von Jatropha Curcas L oder Croton Tiglium L. BB 853:

Digitized by Google

י) So, falsch, auch BB [C 486], doch auch richtig בילים. PSm 951, obwohl er مُراسنُلُ kennt, unter ע אוֹד!! Das. מרתבא BA Nr. 4500 בע היליט בארא היליט בארא שוויא האלא BB Talm. מרתבא היליט בארא היליט בארא אוניים בארא היליט בארא אוניים בארא אוניי

الرند او الدند المعدية معدده معدده مند الرند او الدند

Rheum Ribes Gran. dorniger Rhabarber.

BA Nr. 4480 الرياس المناس الرياس المناس الم

127.

ייביא נומגאיי

Gicer arietinum L Kicher.

a. Ar. הימצא Moeld. Gr. 120.

دروه المحمد ال

المحدد المحدد

Kicher und "Emesa" haben K zu Falle gebracht: PSm 1049 hat er die Stadt zu Kantana was PSm wunderbar findet, ohne sich dessen zu erinnern, dass er 367 dem C den Fehler

Pulled by Google

Galen. XI 876 Κ χριοί Κυσων ? = Κυσωνή Κυσων, 877 ἐρέβινθος ἄγριος Κισων εταν εταν κατάν κατάν

Arab. jetzt בֿّאָם Hartmann Nill. 178 Forsk. LXX Maarich, span. נרואנסום garbanzos Dietz³ II 135

ist lautlich = أَفَان Frtg I44b ein Kameelfutter?

Kil. 3 אסונים הגמלונים große Kichern Maim. א'השופין של bezeichnet aram. alles Große" [Ar. sv]; das. א'השופין glatte Kichern. Maim. ולבים Uebers. הלקים

glaube, am Ehesten dürften richtig sein: נילכונא – פורקדן – בילכונא – בונא – בורקדן [j. Lathyrus sativus L, gemeine Platterbse, מילותא od. מילותא (?) ervilia dh. Lathyrus cicera L rote Platterbse. Sicher ist blos, dass zwei Lathyrus-Arten gemeint sind.

Zù Lathyrus gehört:

d. בולא abs. שורלא bibl. הרול Spr 2431 Targ. nur das. הורלא جرلی ، Geop 18 λάθυρος (γ10) 116 (ιδ 1) für dasselbe, nicht wie Lag. prov. 78 wollte: f. ὄροβος, denn dort entspricht λαθύροις κλία, ὀρόβω κινα, τήλει κάλλι, πίσω (0), φακή κινελ, σίτω L. Danach hat Ferrar. "cicerculae" Recht gegen PSm ervum, ervilia. Die Lexicogrr: = شلطیت حرلی, (۶) کشنی, سلطیت درایی, شلطیت درایی in Aegypt جلبان . BS: هطمان حبومي, K: هجلبان BB 455: PSm 62 فرود العامه و المناع عدس مر اسود المناع PSm 62 فرود جلان عدد Bt. BBnoch Kaline متربع Bt. BBnoch √liα − 365 ἄραχος eine Art Wicke, "ähnlich den καίτασ" 991 ممامت = Khaline, شلطیث هرطمان, "sed BB avena" zu str.; كانور kann nicht gemeint sein. خُلَّر die Arab. = فول od. od. مرُول ist مرُول ist مرُول ناد. Dasselbe Wort wie مرُول dem ماش ähnlich = مألك ahnlich ماش bibl. ist nicht Brennessel und gehört nicht zu אדר, sondern eine Lathyrus-Art Nöld. mand Gr. 55. Talmudisch nicht vorhanden; als bibl. Reminiscenz spät midraschisch zB. Pirke de REliezer XXX p 52,6 der unpaginirten ed Lmbg 1867: חרולי המדבר.

ا جلبان Lathyrus hat BA zu ملسك lathyrus, nicht pisa PSm 1270. K giebt dazu was er für Lathyrus gesammelt hat: جمعة (Nr. 253°) الماء الما

Digitized by Google

Avena. خطمان ist die von Syrern aufgenommene Form. Des Thomas a Novaria 277 Fænum græcum (Nr. 258) ist عليه für حليه.

128.

محتولعظم

Golchicum spec. Herbstzeitlose.

Bibl. אַבּשָּלָח BB 834 בּבּשִּׁם Rabban D 581 κολχικόν: Δρυοδάκτυλος PSm 392. 1052 die Blüte vgl. 33 sv אַבּבּאָר בּבּאָר בּבּאַר וּשׁוּטּ. אוֹני וּשׁוּטּ וּשׁנִּי וּשׁוּטּ וּשׁנִּי וּשׁנִּי וּשׁוּטּ וּשׁנִּי וּשׁנִּי וּשׁנִּי וּשׁנִּי וּשׁנִי וּשִּׁנִי וּשׁנִי וּשׁנִי וּשׁנִי וּשִּׁנִי וּשִּׁנִי וּשִׁנִי וּשִּׁנִי וּשְׁנִי וּשְּבּיּיִי וּשְׁנִי וּשְּבּיּיִי אִישְׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִיי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְּבְּילִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי בּיּיּישְׁנִי וּשְּבְּיּיִי וּשְׁנִי וּשְּבְּיּיִי וּשְּבּייִי וּשְׁנִי וּשְּבְּישְׁנִי וּשְׁנִישְּׁנִי וּשְׁנִי וּשְּׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְּבְּישְּׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְׁנִי וּשְּבּיישְׁנְי וּשְׁנִי וּשְׁנִּישְּיי בּיּישְּישְּישְּישְּיִי בּיישְּישְּיש

Berggr. 853 Hermodactylus سورنجان, اصابع هرمس. Sonth. Verz. 275 Iris tuberosa, l'hermodacte خانق الكلب. Berggr. 842 خانق الكلب Petermann Rei-Herbstzeitlose, jetzt pers. Neujahrsrose كُل نوروزيه Petermann Rei-sen II 252.

PSm als zweite Bdtg aus K: "fel reptilium venenosum" ביה אלא הוצא ביותר. Falsch. Es heißt: "Gift". K wusste, dass Colchicum giftig ist, und wiederholt blos was BA zu אינהא, das Lehnwort aus dem Pers. ist, sagt. PSm 1091 Lag. gA 41, Fleischer zu Ly I 561° für talm. איהרא ist Gift und Galle.

129

Aconitum, Eisenhut.

Land Anecd. IV 82₁₆ מלינס ביים ווגיים BA אטאסארלאס, PSm 1323. BB 837 מלינס בא באונט ווגיים בא אברים ביים אונים ווגיים מאסטאל האבא אברים ביים אונים אונים

Digitized by Google

318 مصل الفار اسقيل معملك علا به D 574 παρδαλιαγχές BB مصل الفار اسقيل معملك علا به D 574 παρδαλιαγχές BB عبد نحت PSm 1323. BB 847 مبد نحت PSm 1323. BB 847 مبد علا الكلب علا دلات الديب علا به Nr. 279 موض الكلب علا دلات الكلب علا والكلب على الكلب على الكلب

130.

مصفه باولا،

Lactuca, bes. sativa L, Lattich, Gartensalat.1)

BA Nr. 3998 PSm Galen pl (Geop 92₃ 98₄ 115₂₄ θρίδαξ και BB 674 Rabban αι (Ferrar. 1000: ' 1000: ' 1000 [Ferrar. richtig] and dem Schreibfehler και machte Cast. 971 mit Hülfe des misch nisch en אורדין philitum, beta fatua". Das ist zu streichen. Man sieht, es waltet über der aramäisch en Lexicographie kein günstiges Geschick. Sachs Beitr. I 107 spinnt den Faden weiter und knüpt אררדין an θρίδαξ an!

Aßaf אַ מרולי הוזרת מרולין מרולין מרולין (Kaleb: תורת ווגע מרולי ש מרולי פיקרומרולי ווגעססטאנסי ווא פיקרומרולי ווא פיקרומרולי ווא פיקרומרולי ווא פיקרומרולי ווא פיקרומרולי ווא פיקרומרולי ווא ברייא ווא ברייא.

קּוָרָת so richtig ms. Maim ar Kil 1, das חזרת מורת אור און קינים Maim. — Pes. 2, 10, pl Ukz 1, 2, Ab.zar 3,

¹⁾ Boissier, Flora or. III 805 Lactuca cretica Desf. in Syrien und Palästina. 806: L. tuberosa L. fil. in Syrien 809 L. Scariola L. Syrien, Mesopotamien, bei Aleppo, Damaskus, Sinai-Halbinsel am Sanct Katharinenkloster. β sativa Damaskus, Acgypten, forsan a plantis cultis elapsa. 829: L. Orientalis Boiss. in Syrien bei Damaskus, so auf dem Libanon, bei Jerusalem, am Sinai. Sehr verbreitet P. 810: L. saligna L. in Syrien, Mesopotamien, Babylon, Persien, Aegypten.

TJoma 4_3 TTer 4_6 ') Pes. $39^a =$ אסת Als Bitterkraut. Die Samaritaner benutzen als Bitterkraut מרור zu ihrem Pesachopfer eine Lactuca-Art, die unsrer Lactuca virosa ähnlich ist. Petermann, Reisen I 239. II 470. Zu אסת s. Ly und Nr. 137.

Es macht blass, mehrt Würmer und Samen und ist schlafbefördernd. P. de Rhakk. 29, 73^b خس Hartmann 177 Khazz, Sonth. Verz. 275 خص Lact. sat. In Mesopotamien خس Salat Meyer 3₇₀. Auch Maim. ms arab. بخ gewöhnlicher عند.

131.

חפריתא

j Schebiit 37° ss ??

132.

מרפשא קרובא.

Geratonia Siliqua L. Johannisbrodbaum.

Misch. ١٦٦٦ مَرْنُوب الدوب الشامى وهو الغرنوب 1365 D 147 Rabban BB 828 الشامى وهو الغرنوب الشامى وهو الغرنوب الشامى وهو الغرنوب الشامى وهو الغرنوب 855 Gabriel الشامى عنوب الشامى عنوب الغروب الشامى عنوب الغروب الغروب الشوك Δαδ.: χερατωνία عنوب الشوك DCge χαρρούβα. [Luc. 15₁₆ Cureton hat für κοιος ومحالا المتحالا ومتحالا ومتحالا المتحالا ومتحالا ومتحالا المتحالا ومتحالا ومتحالا

Talm. s LLöw Graph Requ. I 86 Peah 1, 2, 6, Dem. 2, Schebiit 4,0 7,07 Ter. 11, Ma'as 1,08 Ukz. 1, BBathr. 2,013 neben norw nicht unter die Fruchtbäume gerechnet Lewy Progr. 35. Er muss geimpft werden, soll er essbare Früchte tragen Hehn 335, der ihn darum als Produkt menschlicher insbesondere semitischer Kunst und Mühe bezeichnet. Bbathr. 4,000

Man unterschied nach den Ortschaften, an denen sie wuchsen, drei Arten. 1) הרובי שימה Sifre II 105, 95b21 j Ma'as. 48c4 ראב'ד

י) Lies nach ed Wilna: החורים ודברישים והלפת ודברוב שדרכן להשתמר שני ימים תורמין עליהם ב׳ ימים.

zu Sifra, RSchimsch. ibd. und zu Ma'as. 1₁. Jalk. שומה, Sifra Bechukk. 3p 115° Weiß שקמה.

2) גרודא (נידוד : ibd. בידודה ibd. פר. ד. 147 ונידוד : Ber. ד. 147 ונידוא Ber. ברודא : Buber z. Pes. 886.

Bt I 354f erwähnt 3 Arten 1) سابول (2 صيدلاني ms.: شابوني 3) die dickste, aus der Honigsaft gewonnen wird.

Der Baum הְרוּכִיתִא mischn. ארובית j Sota I 17^b20 j Peah VII 20^a66 Midr. Sam. XIII. XXVII. Bam. r. 9p 406₁₆ Lpz. Pes. r. IV.

Kil. 12 neben פול המצרי qv als nächstverwandte Art aufgeführt. Nach j z St hier nicht Johannisbrod, sondern eine persische
Art der ägyptischen Bohne, deren Schoten dem Johannisbrod ähnlich
sind. (במין פול [ה]מצרי פרסי הוא). Ein eigentümliches semitisches Sprachgefühl bekundet Levy, wenn er daraus macht: "Eine Art der ägyptisch-persischen Bohne".)

133.

... مرحممی

PSm 1366 حب القلقل, وَلَقِل Mow 94. Av. 179 Bt I 282. II 312. 8. S. 180₁₉.

134.

ירף לא. מורף לא.
Sinapis, Senf.

والشّاد مَ نكمه معدى عن المُنْ والشّاد مَ نكمه معدى عن المُنك اقول الحُنْ والشّاد مَ نكمه معدى عن المُنك المؤلف الحُنْ والشّاد مَ نكمه معدى المُنك المُنك

ممده sinapis alba C 612 [aus Ferrar.] ist pers. سيد

שלה BA BB ביה אם ist Schreibfehler]. Das arab. Wort PSm 471 = "βουνιὰς" neben غبلول [das. βουνιὰς ארשה בו [das. βουνιὰς ארשה בו ασκληπιὰς", das bei Galen nicht übersetzt ist. BB 707 במו בו איי במוחם בו איי בייא בייא איי בייא בייא בייא איי בייא בייא אייא בייא בייא אייא בייא בייא אייא אייא אייא אייא בייא אייא איייא אייא אייא אייא אייא אייא איייא איייא אייא אייא אייא אייא אייא אייא אייא איייא איייא איייא איייא איייא אייא איייא איייא איייא איייא איייא אייא איייא איייא איייא אייי

Bt II 238. 318. Nach Berggren 847 Draba خابری = غملول harf mouscharfi.

Schuch, Gemüse und Salate, 64: Dem Senfe ähnlich ist λαμψάνη, lapsana, auch rapistrum, welche ein Gemüse aus Blatt und Stengel liefert, das aber nahrreicher und dem Magen dienlicher als Ampfer ist. D 259 Varro γ 16₂₅. Col φ 7, Plin φ 71 x 96. Junge Triebe in Salzlake eingemacht Col. u. Plin. aO. Entweder Ackersenf oder besser Hederich, Ackerrettig, oder grauer Senf, dessen blühende Stengel noch heute unter dem Namen λάψανα τοῦ βουνοῦ zu Gemüse abgebrüht werden, der in Apulien noch lampsana heißt und ebenfalls ein Gemüsekraut ist.

D's λαμψάνη, Sinapis incana L, grauer Senf BB کا دک محکمد:

135.

חרחבינה.

Pes. 26 b. 39a Bitterkraut. TSchebiit 53 ebenfalls neben חמכה. Die Blätter essbar. Alfasi u Maim nach ihm וֹשׁלְּסִבּינה [Agg ' القُرْصَعَنَّة] ms. Maim. hebr. Berlin 567 fol. und ms. arab. 567 quarto אַלקרצענה = RAscher. [Mit قرظ, das Ly II 109ª beibringt und Fleischer II 208a 458b bespricht, hat es aus sachlichen und sprachlichen شوكة = بقلة الهودية = Bt II 287. 289 = بقلة الهودية يهوديه II 114 = شوكة ابراهيم = "Abulfadli" bei Celsius I 167. = Vull sv Im arab. D 363 steht für ἡρύγγιον, Eryngium, Mannstreu: deren Blätter roh und gekocht und zudem in Salzlake eingemacht gegessen werden. Blau hat das arabische Wort glücklich wiedererkannt im punischen χερδάν. s pun. Verz. 84-5. - Von Eryngium-Arten wächst nach Boissier Flora or. II 820 ff in Syrien: E. Barrelieri Boiss., daselbst und bei Jerusalem E. glomeratum Lam. (arabisch: 'Ud el Kuzm). In Syrien, im Libanon und Antilibanon: E. falcatum Laroch. Im Libanon: E. Heldreichii, im Libanon und Antilibanon: E. Billardieri Laroch. In Syrien, Palästina, Mesopotamien, Aegypten: E. creticum Lam. In Aegypten: E. campestre L.

Syr. PSm 962 Galen عدم 169 معلم 169 هـ [(۲) هـ الهوديد BB فرتنج جبلى, قرصنة und sv عند und 159 معند كالمعالم عند عند كالمعالم عند المعالم الم

Der Beiname jüdisch kommt geradezu von dem Gebrauche, den die Juden am Pesachabende von diesem Kraute machten. Auch Sonchus [oleraceus L(?)], ähnlich verwendet, heißt so, wie nach Schilte ha-gibbor. 90° der Ethrog in Deutschland "Judenapfel" hieß, vom Gebrauche der Juden, ihn am Laubhüttenfeste zum Feststrauße zu

¹⁾ Ein syr. 102: Nr. 304.

nehmen. Die Benennung ist jedenfalls unschuldiger als die einiger Pflanzen, die deutsch den "Juden" enthalten. Judenkirsche (Physalis Alkekengi L.) ist eine Kirsche, die keine Kirsche, Judennuß eine Nuss, die keine Nuss ist; Judenpilz und Judenschwamm (Boletus luridus) und Judenhut (Impatiens Noli me tangere L) verewigen das Andenken der mittelalterlichen jüdischen Spitzhüte, und Judendorn (Zizyphus vulgaris Lam., aber auch Z. Spina Christi Wild.) für Christdorn ist schwerlich eine volkstümliche Beherzigung dessen, dass auch der Heiland "ein Jude gewesen ist". Judenpappel — von der Hutform? — und Judenrute (Sarothamus scoparius Koch) wird auch nicht ohne Tendenz benannt sein, ich kenne aber den Grund nicht. Judenbart (Saxifraga sarmentosa L. fil.) heißt wegen der herabhängenden fadenförmigen Ausläufer so. Vgl. Nr. 319.

הרחבינה selbst wird man in Ermangelung einer verlässlicheren Erklärung für Mannstreu halten können, die jedenfalls als Bitter-kraut benutzt wurde. אברבא steht syr. PSm 139. 169. für πρύγγιον, und ist vielleicht doch nicht = אברבא. Nr. 147.

136.

(مهنعمی) مهنخمنی

Helleborus, Niesswurz

خربق, doch wohl Fremdwort wie Nr. 133, nicht mit Hoffmann gloss. zu Arist. herm. 175° unter V حرق خرق مذه, عنا setzen. Pott Zfd K V 79. PSm 1366 Galen ἐλλέβορος عمادهای. Geop. BA BB Elias Nisib. BHgr I 24, 6.

 $ext{Geop } 4_{16}$ ב. Aßaf 120, 85^{b} פיסרום מילנום $ext{n}$ הרגפום $ext{R}$ Geop 44_{28} 45_3 Land Anecd IV 83_{10} .

BB 444 BS عماد من (mit k.) 893 BS dasselbe zu حمد (mit: k.) K PSm 1366 عمد kašūfā danach zu berichtigen. PSm 195 BB عمد C 429 فعد distinctus albo et nigro, soll heißen: helleborus albus et niger.

137.

אשָׁין אַבּא

Thymus, Thymian.

ein Genit. = d verkennend das Wort als was unter deinreihte!

BB 981 حتى منك المحاشا وهو التومع والقروح BB 981 حتى منك المحاشا وهو التومع والقروح BB 981. Die arab. Syn. sind dunkel 1) توضع , تومع 2 قدوح ,قروح ,قروح ,قروح ,قروح ,قروح (PSm vermutet توجع ودنه 1 611 أثومس المحاشا 1 611 أثومس أرمش 1 439 Z 7 تومس أرمس أرمش 1 439 Z 7 تومس أرمس أرمش 1 أكوب المحادد عما المحدد ومعاملات المحدد والمحدد والمحدد

Talm. אַשָּאי (מְּשָּאָף פּן קורנית qv Schabb. 128° Maim. Schebiit. 8, בומו פאט איט ויפוש וואפנייאור Auch Mussafia u Celsius I 423 haben das talm. Wort richtig mit בומו בומו identificirt.

Ly II 122 hat sehr zur Unzeit Lust verspürt von der Tradition abzuweichen und verglich مخسي "Laktuke". Sein Irrtum ist umso gröber, als er das talm. Aequivalent von محسن عند علمه عند عند علمه عند المعاملة والمعاملة والمعاملة

138.

لمحد.

Rabban's aus D 467 τύφη, Typhas spec., Rohrkolben, was PSm 1446 entgangen ist, der darum Lial damit zusammenwirft und zu einer Pflanze macht. In der Uebersetzung ist für Lial zu l. κυπερίδι Nr. 221.

139.

Humer.

Lag gA 50 طالسفر Mow. 170 Bt II 147. Gezzâr im 2. Grad.

140.

אלביי שלפחא שלופחא.

Lens esculenta Mnch. Linse.

Bibl. ערשים. Mischn. אַרְשָׁה besonders als Maßbezeichnung und Gefäß. TSchabb 4, TKel. bm 3 TErub. Ende. Tahar. 108 אַרשׁים. — ערשׁים TTahar. 11 Ende u. RSchimsch. aO. Hai zu Kelim 15 führt schon das analoge gr. סקום an. Belege für lens und lenticula Rænsch, Itala u Vulgata 2A 316. Auch אַרוֹם wird so übertragen Ar. sv. — Aegyptische Maʿas. 58. Plin ווי 31 hat zweierlei ägyptische Linsen. Zum Todtenmal Brüll, Jahrb. I. Bb 16b. j Ber. 6a.

Daher nahm man an, Jakob habe Linsen gekocht, weil Abraham's Todestag gewesen sei. P de REliezer XXXV p 64.

جابونية PSm 724 جانبوية = عدس مر BB بلافت، PSm 724 جابونية BB:

ردیم المحمد الم

προδερο κτιρο καθι πο φοιροπίσει) στοροκ κτιρο στορος εν ερεβίνδο διοια το σπέρμα πυρός διαίος μα δύοσμος PSm. 4) Daraus PSm 583 κτιρο φοιροπισει) στορος επισευνα το σπέρμο τορος επισευνα δε εν κριθαϊς και πυροϊς. 3) Gehört zu κδύοσμος PSm. 4) Daraus PSm 583 κτιρο το σπέρμο στορος στορος

s. Nr 175. — Was ist PSm 653: "אנגי פניאנא פניא BA." BA Nr. 2724 אכל פניאנא arab.: غدير.

141.

יבצא יבלא

Gynodon Dactylon Rich. gem. Himmelsschwaden.

هلا النيل بالنيم وقال جبريل (ان) الثيل PSm 16₈₃. كا يوسعنه بالنيانية والمحالية الخرى في اسماء النيل الله وقال مسيح الخرى في اسماء الهزارسان [حكم] المحالية المحالية الهزارسان وقال مسيح بالنيم وقال جبريل (ان) الثيل اسمه بالنونانية المخرى في اسماء الهزارسان [حكم] الشيل المحالية وجاء به مرة الخرى في اسماء الهزارسان [حكم]: المحالية وجاء به مرة الخرى في اسماء الهزارسان [حكم]: المحالية وجاء به مرة الخرى في اسماء الهزارسان [حكم]: المحالية والمحالية ووليرييج (المحالية المحالية والمحالية ووليرييج (المحالية والمحالية وعالية المحالية وعالية المحالية وعالية والمحالية والمحالية وعالية المحالية وعالية وعالية والمحالية وعالية والمحالية وعالية وعالية

¹⁾ BB immer تيل.

druckt die Stelle nicht ab, excerpirt sie aber auf höchst ungeschickte Weise. Für den "Parnassos" verweist er auf D 129 "Parnassia palustris" ohne zu merken, dass er es mit Bruchstücken der D Uebersetzung zu tun hat. Er kommt zu dem falschen Schlusse: Latius tamen apud Syros patere videtur ἄγρωστις. Das ist nicht der Fall. Gemeint ist D 528 ἄγρωστις, 529 ἡ ἐν τῷ Παρνασσῷ γεννωμένη, 530 ἡ ἐν Κιλικίᾳ γεννωμένη. Gabriel erwähnt ἄγρωστις noch einmal unter den Syn. von ἄμπελος λευκὴ, nach D 673 worüber PSm bei Lag. gA 39 Belehrung gefunden hätte.

שלי, יאל (vulg. איל yerva Dozy Engelmann p 22] Bt I 234 II 550 Panicum Dactylon L., gemeiner Himmelsschwaden = Sonth Verz 287 איל Digitaria Dactylon Pers. dh. Cyn. Dact. Rich. = Forsk LX negîl. Dasselbe ist ἔγρωστις Fraas 302, nicht Triticum repens L Queckengras, an dessen Stelle jenes im südlichen Europa die officinelle Graswurzel, Radix Graminis, liefert.

Danach ist יבלא, בלא, wo es eine bestimmte Pflanze bezeichnet, der Himmelsschwaden [so bei Galen und den Lexicogrr.], wo es in verallgemeinerter Bedeutung steht, Gras, Quecke [so Geop 17₂₂₋₃₀ 18₃, wo es neben خام steht].

Talmudisch bedeutet יכלא dasselbe. Was davon gesagt wird, entspricht dieser Bestimmung. D 529 lässt die Wurzel zerquetscht, λεία, auf Wunden legen; nach Plin κδ 118 dient der Wurzelabsud ad vulnera conglutinanda; das Kraut selbst leiste zerquetscht, tusa, denselben Dienst und schütze Verletzungen vor Entzündung. Vgl. Galen. XI 810 K. Ab. zarah 28° verharschen Wunden (מרידי) בירדא דיכלא Equipment (ברידי) בירדא דיכלא בעתא) wenn man ברידי (ברידי) בירדא דיכלא בעתא).

¹) P8m 27 Z 7 == ぱい.

kehrt in einem babylonischen Sprichworte wieder, welches besagt, es müsse Jeder nach seiner Weise bedient werden. "Dem Weintrinker setze man Wein, dem Ackersmann aber קמי ('רפוקא גיררא דיבלא so Bam. r. IX 406, Lpz 586 Wilna aus Sotah 10°: גריריא דובלא, eine zweifellos schlechte LA, von Ly I 372 unbegreiflicherweise vorgezogen und mit der auf Rechnung von דְּבֵילָהָא דָּבֵילָהָא Feigenkuchen zu setzenden, rein aus der Luft gegriffenen Uebersetzung: schlechte, unreif abgefallene Feige, versehen. Der Artikel דובלא ist also zu streichen. Auch Sot. aO ist נריוא] von En Jakob und Zacuto bezeugt. Letzterer giebt als Varr. zu des Ar. בריוא דחלםי = נרישי רשאים (nicht נריםי ,גרישי noch נריםי. Essbar ist nach Galen die Wurzel von agrostis, die dem Ackersmann beim Ackern oder Umgraben häufig genug zu schaffen machten - quas aratrum frequenter evellit, wie Vegetius, ars veterin. a 56 p 283 Bip., von graminum radices sagt — um uns das Sprichwort erklärlich zu machen. Es kann der Sache nach nur von der Wurzel die Rede sein und גרירא ist vielleicht so zu nehmen. Ar. מנד 3 aus Erub. 19b נורדייתא דקני [Agg. נורריי [Agg. wurzel - von Schilfrohr, aus dem viele Rohre entspringen". Raschi: "Rohre, die aus einem Wurzelstock an der Erde wachsen und oben auseinandergehen²)".

Vom Rhizom des Himmelsschwadens ließe sich der Ausdruck ebensogut gebrauchen, wie von einer Arundo, nur dass ברירא in der erstangeführten Stelle nicht das bedeuten kann. — Gitt. 68b gegen ברישא: Ein Riedgras, Schænanthum und Himmelsschwaden: חילםא חילםא רימא ויבלא. Plin. aO efficacissime capiti contra dolores adalligatur.

י אר (בסק : Ta'an 23 החיק ist Druckf. Zacuto fügt hinzu Bm 76b l Z לרסקא Men. או ריסקא ביה מסי ריסקא ביה לרסקא ליה (Graben.

²⁾ Das giebt Ly I 357b falsch wieder mit: "Der Stamm einer Stange, in welchem nämlich nach unten zu mehrere Stangen verbunden sind, die oben auseinandergehen."

Zur Not konnte man aus den niederliegenden Stengeln ein Aushilfsgeflecht zu Versöhnungstag-Sandalen machen, Joma 78b: בר־הימני ,בר־הוצי, wie die Construction dringend erfordert nach בריקורי, בריקולי, ברקולי, ברקולי (Hal. gedol.) ברבולי בריקורי, בריקולי, ברקולי בדקולי. צו (Hal. gedol.) בריקורי, בדיקולי, בדיקולי. צו (Rabbinow. z St.

[Ableger] und אוצה sind heterogen: jener Baum, dieses Kraut. TKil. 3₁₆ אות TSchabb. 15₈ u. Parallst. u. Ber. r. 31 Ende אונובות Gazellenfutter. Zur Einfassung von Aeckern oder zur Abgrenzung j Peah 16^d₅₅ Bb 56^a, verhindert Grenzverrückung Beza 25^b. Aruch s. Epheu geht nicht an, denn Epheu heißt אונובות Ich halte mich an des Hai G. Erklärung: Himmelsschwaden oder etwas ähnliches, vielleicht des D calamagrostis, "in Babylon an Wegen wachsend". Der Wurzelstock ist, einmal vorhanden, schwer auszurotten, und wächst er einmal auf der Ackerscheide, so wird er, wenn man über ihn wegackert, neutreibend im Getreide die alte Grenze bezeichnen.

Sprengel Gd Bot I 181 hat auf Calystegia sepium RBrown geraten und von da aus ist es mit einem keltischen σουβίτης, Epheu, verglichen worden s. Pott Zfd K V 64. Im Geop. steht für 186

Digitized by Google

قرب عن 8_{21} (β2 1_{5}) $12_{1.3}$ (γ 10_{7}) f 17_{1} (γ 5_{7}) — 17_{29} 18_{3} 52_{10} 104_{10} (ιζ 20_{2}) 115_{25} Edrîsî, Meyer 3_{294} , "Garasthos = نام نام نام ".

D 544 وروزية في قائم BB 654 Genitiv, wie sonst, aus d. Ueber-schrift: هند معمده وي سلامه الله المامية المامية

'Ολόσχοινος PSm 991 caracacalaca Gal. 669 BA caracaca Gal. 669 BA caracacalaca Gal. 669 BA caracacalaca Gal. 669 BA caracaca Gal. 669 BA caracac

איסקיננתום Aßaf 14 p 65^b ארכיר alle Sprachen איסקיננתום [= 47^a 56^b etc.] Schænanthum, Squinantum, Sqwinanti, in allerlei Schreibungen bei den mittelalterlichen Pharmacologen, kam von Andro-

¹⁾ Danach ist Sprengel D II 355 zu entscheiden: اجامى kommt wirklich von arundinetum, denn es ist blos Uebers. aus dem Gr.

pogon laniger Desf. und Andropogon Schænanthus L, ist aus unseren Pharmacopæen verschwunden.

BB hat 408 noch: מבלא כבי ליבי d. h. wohl: "jablâ ist [in der vorher angegebenen Bdtg.] bestätigt". C 365 "it ביי ביי ביי בייי genus quoddam radicis, syringa (?)"

Zum Schlusse sei erwähnt: σχοῖνος PSm sv aus Cyr.

= Jer. 8, αιν nicht etwa aus αιν crrpt, sondern σχοῖνος in der Bedeutung Strick genommen.

142.

יבניסיא יַבְרוּחָא.

مورخ, das die Araber für syr. erklären').

a. BA 4379: المنجان فهيل المانتجان فهيل BB 408

Nov. 278 Melanzani. BB محمت محمة عمل PSm 433

hat بانتجان الاسود erkannt, حامت nicht. Das erklärende بانتجان ist

Solanum melongena L. Lane 145b = Hartmann 178 der بانتجان الاسود hat (مقد مقد مقد أنب S. lycopersicum). Synn. Bt I 116 وعد مقد أنب I 296 Lane 532a Solanum cordatum ob. Nr. 104d

b. Mandragora officinarum L. (= vernalis Bert.) Alraunwurzel.

Pesch. Hex. Targ. = בּבֹרְאִים μανδραγόραι Land Anecd.

IV 83₁₃. Die erotische Wirkung kennt auch das Elefantenweibehen,
das. 44₂₅ im Physiologus.

يبروح = عددهم اللقاح BB 481 Rabban يبروح = عددهم اللقاح mit dem Zusatz عددهم. 628:

¹⁾ Jos. bell. ζ 25 erwähnt die Wunderpflanze Baaras, die man allgemein für Mandr. hält. Da Βαάρας neben dem Ortsnamen Βαάρας genannt ist, kann es kaum aus jabruch erklärt werden. "Zonaras (Ann. VI p 308) und Plycas (Ann. III p 278) kannte ebenfalls die Pflanze Βάαρ oder die ρίζα Βαταρίτις ή φλογοειδής (flammæ similis)" Seetzen IV 379. Man denkt für den Ortsnamen an γγρ., also Γιγισ. — Nach Simon b. Zemach Duran Mågen 'Abôt p 35b geht jabruch (Πηρική "arab.") im Wasser unter. Boissier IV 291 Mandr. arabisch: "Rabouhe."

אינים או בימים באר בימים בימים

143.

יְסְמִין. Jasminum, Jasmin.

אסמים איסטרים איסטרים

144.

ורבסוא ירבוןא.

Blitum virgatum L. Erdbeerspinat, Beermelde.

Mischn. איי בין (pers.) איים איז PSm 1164 (535, i) βλίτον Galen. BB: ייש אוג אוא JAs. 1870 Janv p. 50 blète, arrochefraise, Blitum

Coult day Google

145.

Kinz.

Ferula spec.

ירואָר (t) pers. אוני און ירואָר Vull. II 947 BA 4511 איניאָר ein Baum, dessen Milchsaft, Opopanax, medicinisch verwertet wird = בבר און Wurzel איניאן BB 417. 715. 716:

حصة المارس الدوية على المارس المارس الملكة المارس الملكة المارس الملكة المارس المارس

¹⁾ Nach underer I.A PEWAY eine besendere Pfinner (?).

on any property of the second second and the second second

D 399 a πάναχες 'Ασκληπιόν b π. Χειρώνιον . . φύλλα ἀμαράχω ἐμφερῆ . . c π. 'Ηράκλειον . . ἐξ οὖ ὁ ὁποπάναξ συλλέγεται D 396.

PSm 438 אייבים BA, die Wurzel nach Gabriel אמינים lies בי באדיים. Aber אייבים באדיים PSm ist zu l. איינים פו בא שליים וואר PSm ist zu l. שולפעות BB unter שליים אייבים אייבים וואר שליים und BB 625 sv שליים איינים איינים איינים איינים איינים איינים האיינים איינים איינים איינים האיינים איינים איינים האיינים האי

Sagapenum ist das Gummiharz einer orientalischen Umbellifere, wahrscheinlich einer Forula. DCge σικβινίτζα fehlt Langk 40, der andere Verschreibungen anführt. Sein σεραπίων, σεράβιν = Seraphinum. Dies steht nach Flückiger noch in der Pharm. Witenbergica von 1741 für Sagapenum. στατις Donnolo, Aßaf u As Steinschn. Donn. 14784 Maim. Gifte 10488.

Aßaf 55 p 73^b (בּלְּמָבֶע), daraus אסוסינקון. 51^b אסוסינקון, אסוסינקום, לבינה, אסוסינקום, לבינה, אסוסינקום משלה בינה, לבינה, לבינ

Mischn. ירואר ein Bitterkraut, neben עסוום ומורא von RMeïr genannt; nach RJose sind מורא und עסוום identisch (אחד הוא) und gleich: ירואר; nach Anderen: ist מירואר ? ?

146.

ירענה.

TSchebiit 5, j VII 37, היירענין unter Pflanzen die Waschstoffe liefern [מיני כביסות] El Fuld יירעין. Schabb. 90° Nidd. 62° 191

s. unter תרדין, weniger gut bezeugt und wahrsch. Verwechslung.

Anklingend ist يَرَنَّادُ Cyprus, eine Pflanze mit der gefärbt wird. s. مرنا = حنا Bt II 600. Vull. حنا = درهد، und sv

147. بخمم

Euphorbiae specc. Wolfsmilch.

PSm 1274 حلبوب und 1273 حلبوب, nur ملح ملح، nur ملح المحال المح

ا بَعْنَةُ heißen in Syrien alle Wolfsmilcharten" Rosen bei Fleischer,

²⁾ Asclepias gigantea Seetzen IV 108 (Fleischer) w. das. 358.

الليتوع Ms. bis (٥)

Robert C 391 l. كالمحكم. Die 7 Arten JAww IIa 375 Vull sv يتوع der die vierte لاغيثه in لاغيثه sv od. يتوع nicht erkennt. Sein ملحد هما sv ist ohne Zweifel ملحد هما.

wird durch Aßaf 49 p 73°, der uns den aramäischen Namen erhalten hat, gesichert: מרום, aram. איתומלום הלבלובא (Milch) בלבלובא [Steinschn. Donn. 14249], deutlich zu עבר (Milch) gehörig. PSm 178 BB: אובר בעיף בייף בייף בייף בייף בייף בייף אום בייף אום בייף בייף אום בייף אום

τιθύμαλλος Geop 995 (ε 212) 9920 11029 11729 (ε 519). heißt λαθυρίς im arab. Diosc. Berggren 857 Lathyris, Epurge.

— Mow 249. Av. 210 Bt II 459 Kazw. I 298 = ماهودانه heißt.

Μοψ. 159 Αν. 229. Βτ Euphorbia II 79. D 655 κυπαρισσίας = χαμαίπιτυς ΒΒ 420 aber χαμαιλεύκη: Dagegen chört zu D 610 χαμαιλεύκη s. Spr. ad loc. ποιεὶ πρὸς ὀσφύος ἀλγήματα ἐν ϋδατι λεία πινομένη BBibd: κατα ἐν ϋδατι λεία πινομένη BBibd: κατα ἐν ϋδατι λεία πινομένη ΒΒibd: κατα ἐν ὑδατι λεία πινομένη ΒΕιρω

κατα ἐν ὑδατι λεία πινομένη ΒΕιρω

κατα ἐν ὑδατι λεία πινομένη ΒΕιρω

κατα ἐν ὑδατι λεία πινομένη

κατα ἐν ὑδατι λεία πινομένο

κατα ἐν ὑδατι λεία πινομένη

κατα ἐν ὑδατι λεία πινομένο

κατα κατα

κατα κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

κατα

Für κλασιο pl κασιο = ὀσφύς Middeldpf zur Hex. 2 Kön.

18 pag 403 BA Nr. 3733. C 393 "Κασιο (so) quinque ex vertebris
dorsi BB" ist falsch excerpirt und verschrieben aus BB, jetzt PSm

1311 κασιο [vgl. κασιο 1313, κασιο 1350], wo gesagt wird, an
der Hüfte (κασιο) lägen 5 von den Wirbeln des Rückgrats.

Berberisch تاكوب Euphorbia Vull. — Bt I 201 Frtg. I 182. ibietet vielleicht den Schlüssel zu dem punischen νοχου βάτ. S. pun. Verz. 65.

148.

حمِفَم وَاقِهِ. Dorn.

والدردر . والحُرش . Gesen.] Bt 4484 eine Art والدردر . والحُرش . Arab. Syn. اشب, دَغل حلفا . Arab. Syn. والدردر . والحُرش . 4609 عكرش, اشب, دَغل حلفا . هم 4609 عكرش الله علام علام عكرش والحاج عاقول محمد الدغل المناقب الدغل المناقب الدغل المناقب الدغل المناقب العلقاء من الله المناقب والعيل من الله المناقب ال

רבים Pesch. פְּמָיִר קוּץ; ἄκανθα Geop præf 13 ($5 10_2$) 36_{28} (ε 29_5) 115_{28} (ιδ 22_4) wo zwar ὑπὸ κνιδῶν ἤ τινος ἀκάνθης בכם אולא כב עבטא, doch gehört, durch die andern Stellen gesichert, ἄκανθα zu אולס, zu געסא, nicht wie Lag gA 54_{15} sagt: 54_{15} sagt: אולס, stehe "für κνίδη in den Geopp."

Es ist das allgemeinste Wort für Dornstrauch, daher: באראלאלאלים [arab. gebrauchen die Syrer בּהְּבּים (bibl. מוֹנָי, מּשׁבִּים (bibl. מֹנִי מִיבּי מֹנִי מִּבְּי מִיבּי מִּבְּי מִבְּי מִבְּי מִּבְּי מִבְּי מְבִּי מִבְּי מְבִּי מִבְּי מִבְּי מִבְּי מִבְּי מִבְּי מִבְּי מִבְּי מִבְּי מְבִּי מְבִּי מִבְּי מְבִּי מִּי מִבְּי מִבְּי מִבְּי מִבְּי מִבְּי מְבִּי מְבִּי מְבְּי מִבְּי מְבִּי מְבִּי מְבִּי מְבִּי מְבְּי מְבִּי מְּבְּי מְבִּי מְּבְּי מְבְּי מְבִּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבִּי מְּבְּי מְּבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְּבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מִּבְּי מִּבְּי מְבִּי מְבִּי מְבְּי מִּבְּי מְבְּי מְבִּי מְבִּי מְּבְּי מְבְּי מְיּבְי מְיּי מְּבְּי מִי מִּבְּי מְּבְּי מְבְּי מִי מְּבְּי מְיּבְּי מְיּים מְּבְּי מְּבְּי מְיִי מְיּבְּי מְיּי מְּבְּי מְיּי מְּבְּי מְיּי מְּבְּי מְּבְּי מְּבְּי מְיּבְּי מְיּבְּי מְּבְּי מְיּבְּי מְּבְּי מְיּבְּי מְיּי מְּבְּי מְיּבְּי מְיּבְּי מְּבְּי מְיּבְּי מְי מְּבְּי מְיּבְּי מְּבְּי מְּבְּי מְּבְּי מְּבְּי מְיּבְּי מְיּבְּי מְּבְּי מְּבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְּבְּי מְבְּי מְּבְי מ

C 782 (Δος), spina l. σ. Wasserbehälter DMG 27
623 ist das (Κ) das Lag gA 54 für skr. kumba, κύμβη

^{1) =} Prosopis Stephaniana Spr. Boiss, II 634.

²) צומר און kimmôs nicht — s hat Bär Jes. 34₁₃ Hos 9₆ aus guten Hss und Duran Magen Abot 3 f 58b. Ein Sg אמרון Ges. sv. war nicht vorhanden. Nöld. Mand. Gr. S. 169.

Fleischer zu Ly II 282b DMG 3 95 f Lane. כוב hebr. Dorn ist aus der einen Stelle Ber. r 49, 48d Amst. 90,7 Lpz nicht für gesiehert zu halten. כובין s. Pesikta 93° Buber Anm 225 neben זרררי. Im Uebrigen s. Ly.

Arten von Cas:

- b) "Ακανθα λευκή D: باذاورد daher schwankt BB bei במבא das sowohl des D λευκάκανθα als sein ἄκανθα λευκή sein konnte. Ersteres übersetzt wörtlich "במבאר, letzteres PSm אבאראל במבאר במבא מבוא וلباذورد الشوك الابيض 356 אבאראל במבאר מבוא וلباذورد الشوك الابيض

hat اقتتا لوقي : Moww 40 Av 140 Bt I 110 70. II 114 باذاورد in syrischer Umschrift dem Lexicographen Karmsedinâjâ und seinem Bearbeiter PSm Unheil gebracht. Mit leicht begreiflichem Irrtum hat ein Abschreiber aus האראות, die dritte Silbe für arabisch herausgelesen. Darin hat der gute Maronite Georgios unser Wort nicht erkannt und sein Artikel ein sehr bedenkliches Licht auf seine Urteilsfähigkeit. BA erklärt PSm 433 inne für Kinn was und das fatale مملحكم مملحكم معالم K noch إورد اسض الشوك الابيض : حكاته ورد blos wegen [CAD]. PSm ist, da er seinen Quellen zum Opfer fiel, zu berichtigen; er dachte in seiner Verlegenheit an βάτος, das aber geschrieben wird. An dem Artikel ist noch auszusetzen, dass sub 2) die Verweisung auf בו fehlt und sub 4) angeführt wird: "Laud. CXXIII 88 v" wo Kaks sensu incerto stehe in dem Satze: Kmlk isahas Kiks wk "Deus in mente concipitur ut kird, das wird aber heißen: Gott wird begriffen wie in einer Idee [KK+K=]! [Oder KiK= Nöld.]

عمد الناورد يشبه الهندبا ومع نباته شوكة وهو ابيض زعم قال يعقوب باذاورد يشبه الهندبا ومع نباته شوكة وهو ابيض زعم قال يعقوب القسيس ان اسمه الشكاع حمد حدد باذاورد وشوقع حتى حدد المعدد المعامد 1. كديم باذاورد وشوقع على المعامد عمل المعامد ال

- c. Kairikaa 8. Nr. 99.
- d. BB κετ τολικτ [κτοπι] κιτιπαι [l. κεσε] κεσε Αρικι [l. κεσε] κετα Κεσε Ηοπεί κτιται καιδέρως und das. ἀγρία ἄκανθα. Vor κετ wird χεσικ einzusetzen sein: μελάμφυλλον.
- و. حموجه حمونه أم غيلان وقال مسيع القرّظ يقال له الشوكة المصريّة ونسى شجرة السنط ويغرج منها صمغ وهو الصمغ العربي والقرظ الذي لهذه الشعرة يطعنوه ويدبغون به المجلود ويصلح ايضا القرط للعبر الاسود بدل العفص 196

رَّوْظ Frucht vom Sant. Das arabische Gummi fließt aus mehreren Acacia-Arten. Talm. ספים S. Graph. Requ. I 161. In die Tinte, tat man nach Maim. Gummi; in seinem Recepte بعن wie BB. s. Graph. Requ. aO. Meyer 3₃₁₅ behauptet mit Recht, die Araber haben Acacia vera Willd. u. nilotica Del. nicht unterschieden und beide mit sant bezeichnet. Ac. vera = ἀκακία; dies bezeichnet auch den Saft der unreisen Schote über den Pott ZfdK V 77 zu vergl. ist. Dieser Saft: منافع القاتيا ا

¹⁾ Braun, Zeitschrift f. Ethnologie 1877 S. 308: "Die Nil-Akazie (Acacia nilotica Del., ἀκάνθη Αἰγοπτία und Spina ægyptia der griechischen und römischen Autoren), welche in Aegypten noch heute den altägyptischen Namen Çant führt, war im Altertume nicht minder verbreitet, als heute. Ihr festes und zähes hellrotes Holz nimmt eine schöne Politur an und ist in Aegypten das einzige einheimische zum Schiffbau geeignete, obwohl seine außerordentlich krummfaserige Textur, die höchstens 3 M. lange Stücke zu schneiden gestattet, eine ganz eigentümliche, von Herodot, β 96, mit gewohnter Schärfe charakterisirte Technik erfordert. Die Rinde und die perlschnurförmigen Hülsen sind sehr reich an Gerbstoff und letztere werden unter dem Namen Qarrad zur Lederbereitung, wie auch zu arzneilichen Zwecken benutzt." Acacia vera und nilotica werden auch von Bentham als synonym betrachtet. Aschers.

nicht "gummi acaciæ arboris" Nov. Berggr. 825 – رب القرظ — היים Soubouth l. אַקקיא Gitt. 69b Mußafia: Succus acaciæ veræ [Ly falsch: Schote des Akazienbaumes], gegen Blut-flüsse. Auch zum Schwarzfärben; zum Gerben aber, wie BB ob. erwähnt, nimmt man die unreifen Hülsen von Acacia nilotica.

מבנא אחבברא בגבו לה מגיעה חובש מבנא בא פהא אחבברא אוכנה [אוכן ו] המבן אוא האממא בבא פהא אחבברא אוכנה הפאל בא כהה הפאל אוא בא להם איש בא לום.

אבסא = der Baum selbst PSm Galen., BB 718 Paulos: איני אולטויי PSm 3296.

g. Zu באבי gehört noch: ἀκάνθιον Gal. אמאנהאר PSm 356. BABB בלי באני D 359, βαμβακοειδής, daraus Honein, der auch für באני יואר richtig: באני (S. 92) hat. Mittel gegen אמים היוני העניט העניט

ו. כובא סעירא Aßaf 108 p. 84° aram. = hebr. קוצה, origanon קובס עיר 106°, אריגיאון קובשעיר מפשטיר אוריגנון, in der angebundenen Hs קובס עיר Eryngium?

j. الثوك (الماحدة PSm 1275. K auch sv الثوك und الثوك الماحة الم

l. קוף bibl. mischn. Dorn allgemein (denom. בְּתְקנּץ Schebiit 4, Ar. אר. 2.) pl. קוצים Kil. 5, in Arabien Kameelfutter j 30°, 64 26°, b Schabb. 144°. Daher verhöhnt ein trauerndes Kameel die Juden, die im Brachjahre ihm seine Disteln (חודים) aufgegessen haben. 198

Gegen ירק של קוצים '), Diarrhöe, wird empfohlen: ירק של קוצים 'Mass. Kallah I Coronel. p 3b. Agg: ארקין של קוצים sicher nicht Riemen oder mildernd "Geflechte von Dornen" Ly I 174a. Gitt. 70a für מוריקא דחוחי Saflor? von Disteln d. h. von dem Distelgewächs Carthamus tinctorus. Etwas Aehnliches will wohl ירק של קוצים.

149.

حىدى

Cheiranthus spec. L. Goldlack.

י) Ly I 410 = דרוא 128 Diarrhöe, wie die Zusammenstellung אוסא א Sifre II 1, 64b Anm. 26 LAd ms. Friedm. u. Pesikta 131a Buber zeigt. בבול (בוסה) ist Erbrechen, nicht "Gliederlähmung" Ly I 313 zu בוסה בייל (בוסה).

sein, wie man meinen könnte, da die Verschreibung sehr leicht ist und wie es scheint auch vorkommt. PSm 1005 عمري ها عدم المعاملة aus D 492 ἰβίσκος عمري خطى wahrsch. zu l. برى خطى selbe Wort bedeutet auch شندروس Sandarax ? Ἰζὸς geht nicht.

Mowaff. 110 JAww. II 256 Cl.-Mullet: Cheiranthus in genere, der gelbe: Ch. cheiri. Ebenso Meyer 371 aus JAww. Im arab. D für λευκότον μήλινον Frtg aus Gol. und Bt I 403 [Forsk. LXIX Matthiola incana R. Br. متور ,خبری Berggr. 858 Leucoium امتور ,خبری gleichgesetzt sind. — کنس Sonth Verz 286 Cheiranthus incanus (= Matthiola inc. R. Br), متور العناد ا

Aus der DUebers, ist noch zu erwähnen:

ΒΒ καροίδα κετώς [. .] καροίζ D 610 χαμαίχισσος . . φύλλα ἔγει ὅμοια κισσοῖς [πυροῖς cod C u. Plin] κλωνία . . ἀπὸ τῆς γῆς Lücke ἄνθη λευχόϊοις ὅμοια Plin. κδ 84 alba viola.

له الكبرى (عام 150 Αυχνίς . . ἄνθος ἐστὶν ὅμοιον λευχοίφ, ἐμπόρφυρον δὲ . . Αυχνὶς ἀγρία Αυχνὶς ἀγρία المحدد [العدم المحدد [العدم الكبرى [العدم المحدد الم

Bt II 14 Av. 220. sirag el Kotrub = Kotrub-Leuchte. Berggren 860 Lychnis, Flammula, Passefleur, Passerose منتور برى, سراج القطرب.

150.

[כלכידא]

ist ein Fisch Ly II 336, keine Pflanze, wie Schönhak wollte, denn מלקירא des ElFuld ist falsch j Peah 21°3 מלקורא j Erub. 20°4 מלקורא sei syrisch ein Fisch; das ist aus C 601 מבורא מבורא מלחים מלקורא מבורא מבו

151.

בלניתא כלניתא

wörtlich: Bräutchen, demin. von Lab.

a. D 323 ἀνεμώνη, Anemone, Windröschen, zunächst wohl A.

Digitized by Google

Aßaf 67 p 75 כלינתא סימקתא. כלונתא סימקתא. Blüte rot, gegen Augenleiden. Daraus Opium אוסיון מיקנוס בלינתא דנני 54 אוסיון מיקנוס בלינתא Anemone, von den Alten zu den Mohnarten gezählt. Es wird also syr. wilden Mohn bezeichnet haben, zu dem man Anemone rechnete, die ngr. בֹינתא הבינת בלינתא בלינת בלינתא בלינתא בלינתא בלינתא בלינתא בלינתא בלינתא בלינת בל

b. קרמית TChallah 1, TPesach 129 b. 354 j 296, j Chall. 57463

¹⁾ Ann'omân ist arabisirt aus ἀνεμώνη: Dozy—Engelmann, Glossaire de mots esp., etc., p 373, nach Slane, Ibn Khallicân II 57. Lagarde sieht umgekehrt in dem gr. Worte ein Lehnwort aus dem arabischen النعان. Semitica p. 32.

ist dunkel. b erklärt שיצניתא, genauer: שיצניתא רמשתכחא ביני כלניתא, eine Pflanze (שיצניתא angeblich = כולנייתא (so l. Ar.) wächst. Ar. בולנייתא papaver מסאכיר eine Pflanze, die rund und kugelförmig ist (ככרור) Orzaru'a I 65 §. 215 Challah) und die Samen enthält": d. h. Mohnkopf. "Andere: מנקולי שוקלי ms: מנקולי Raschi שוקלי Zacut, ms Ar., Mohn.

Aruch und Raschi geben dieselbe Erklärung, die wir aus Aßaf erfahren. Zemach Gaon bei Zacut ms sv שיצני sagt zu המים שלא נתמלאו יסה: כ' sagt zu, eine Erklärung, die zu פלניתא gehören wird, das nach der zweiten Erklärung Ar. sv משיצניתא ist. Das Wort hängt wohl mit שייץ شيص schlechte, kernlose Datteln (S. 114,2) zusammen.

Mit קרמית wusste schon RChananel z St Pesach. nichts weiter anzufangen, als die Erub. 22°0 erwähnten קרמי דאנמא zu combiniren (קורמי). Eine Pflanze , die im Meere wächst s. Bt II 296, wo für ומלנ II 405 zu l. בול II 114 ומלנ II 46; nach ומלנ II 46; nach المرز Beide Namen hat Forsk CV. 37 für die neue, Sceura marina benannte Gattung, die aber Avicennia officinalis L. ist, deren Früchte ungenießbar sind, deren Kerne aber auf den Tisch der Eingebornen kommen, nachdem man ihnen die Bitterkeit durch Einweichen und Kochen genommen. Das könnten die אוני דאנמא sein. בו Kam. bei Frtg. Ben Sira's Alfab. Nr. 18 קרומים pl., eine Frucht, deren Inneres (kann auch auf den Kern gehn) gegessen werden kann. Vielleicht

c. Khala ist nicht Mohn 1). Dieser ist unter dem griech.

¹) Ueber Papaver in Syrien und Palästina s. Boissier Flora or. I 110 ff., besonders 110 P. hyosciamifolium Boiss. et Hausk., 111 P. Libanoticum Boiss., P. umbonatum Boiss., 113: P. Rhoeas L., drei Varietäten, 112 P. clavatum Boiss. et Hauskn. und 116 P. glaucum Boiss. et Hauskn., beide bei Tchermelik in Syrien. 117 P. hybridum L. nnd 118 P. Argemone L, beide in Syrien und Palästina.

Namen μήκων καταιτί. Geop 98_8 103_{25} (Land IV 82_{16} 83_{15}) 110_{30} (4 40_{10} $40_$

حمومه خشفاش دعومه هم الافرن وهو عُصَارَة الخشفاش الساني والبرّى: 3) حمومهم الافرن وهو عُصَارَة الخشفاش الاسود: 4) حمومهم عنه (الصنائم الاسود: 4) حمومهم عنه (الصنائم الاسود: 4) حمومهم عنه الدها الخشفاش الاسود: 4) حمومهم عنه المحموم المحمو

PSm 934 κατα του 1206 κατα του 1274 του 1206 κατα του 1206 του 120

Digitized by Google

مقرّن Bt خشخاش الاقرن: Gabriel PSm sv معرّن Bt.

Für θυλάκιον D 480 Uebers PSm 257 Z 4 vu sv καισκασίτως
 ἀνδρόσακες : καιία... Dies Geop 104,5 pl. ἐσχάραι (ιζ20). S. noch Nr. 310.

⁾ Aqu. Hos. 10, (קְצֶקְ) ἐπίζεμα. Es gehört zu $\sqrt{\dot{c}}$ Δαὶ. ἐροσεληνος PSm 351 ; ἀφρόνιτρον: ἀφρόνιτρον: ἀφρώδης καὶ τὸ ἀρρώδης Καὶ τὸ ἀρρώδος Lag. An. 142 $_{7}$.

ישבעל ישיעול husten, שיעול Ar. sv אייעול wo שועל steht, Jes. Pick z St:
von Tischbi corrigirt: שׁבּוֹל und das bedeute Husten. אבר ביבור PSm

Opium DMG 23 280 PSm 83, wo K sich durch Verwechslung von Opium und Mohn — der allerdings ngriech. ἀφιώνι heißt — hervortut und 339 أَوْرِنْ أَلَى أَلِي أ

Die jüdische Tradition hält סרנין oben S. 103 für Mohn.

Maim. Challah 1, לשלאש ביישלה, sol. zu Schebiit 2, f. שבאיש nach ms. = Aruch, der noch slavisch 1): [פי'מקום כלשון כנען] R Schimschon, Or zaru'a I 33b § 216 Challah: מקוביצה makowica poln., mokowice böhm., Harkavy die Juden und die slavischen Sprachen S. 54 Nr. 20, S. 43 Nr. 2, Mohn.

⁸⁷² sv אועלא, 378 Z 11. Hal. gedol. Teref. שעלא. Daher βήχιον PSm בעל ביצוא ביצוא ביצוא Geop 110₁₆ (גוו) βήττειν אול₂₀ (ג'צו). Dionys. 116₆.

י) Nachweise über יוסת המען Steinschn. Catal. Münch. 162 Anm. 2.

Jeschurun deutsch, II 128 Anm. Kohut, Aruch p. VII.

בי) אם Raschi Rhasch. 180.

jAb. zar. 40d, אופיון.

C 859, K PSm 1479 sv المحمدة vgl. Galen PSm 1161 عند und die Lexicogrr. [حمد "sandalia" K PSm 1475 sv المحمدة عند المحمدة الم

Verwandt mit בים ist viell.: ארוסתא BK 47b Bb 20a Ar., Agg. ארוסתא dissimilirende Correctur wegen ארוסתא ביניע אוסרוא bitter, aber nicht giftig. Ist nicht "aprisium" Schierling. Brüll Jahrb. I 206.

ist nicht Mohn[kopf] trotz der sehr natürlichen, schon homerischen Uebertragung von κώδεια auf Menschenhaupt Il. Ξ 499 f Θ 306.

Glaucium kommt von Glaucium corniculatum L., phæniceum Crantz; indess bezeichnet בוב auch Glaucium luteum Scop. = Chelidonium glaucium L = μήχων χερατίτις des D das großblütige Schöllkraut. So Meyer 3₈₆ aus JAww Berggren 852 Glaucium, Pavot cornu ماميتا ,شقيق اقرن. Aβaf 51^b Alle Sprachen מומיתא.

اشیافات شاف عمد ساز ۱39₁₁. 8albe von اشیافات شاف عمد الله PSm 55₆ 139₁₁.

בכבהיא במונא

Cuminum cyminum L, römischer Kümmel, auch: Reefferkümmel.

a. Bibl. und mischn. Σου μυπίκο γαμᾶν. Etym. dunkel. salivit, sale condivit" ist nicht gesichert genug, um darauf eine etym. Erklärung zu gründen, wie es bei Gesen. geschieht. Wie in der punischen Form — soweit die Schreibweise verlässlich ist — fehlt in der westwärts gewanderten, χύμινον, cuminum die Verdoppelung des m. So kam das Wort zu den Germanen [ahd. chumin, chumil, mhd. komel, kommel, kommil, kuemmel mit secundärer Verdoppelung, die dem betonten kurzen u (o) zu verdanken ist] und Slaven [kmin, das im Ungarischen, das den doppelconsonantischen Anlaut nicht verträgt, kemény (kömény) wurde, mit Umbildung nach dem Adj. kemény, hart]. Span. alcamonias, alcomenias, port. alcamonia

المون كرمانى محمد الكبون البرى [893] عدد الكبون البرى [893] عدد الكبون البرى الكبون البرى [893] عدد الكبون البرى [893] عدد الكبون البرى البرى [893] عدد الكبون البرى البرى البرى إقادة العالم الكبون البرى البرى البرى إقادة العالم عدد الكبون البرى البرى البرى إقادة الكبون البرى البرى إقادة الكبون البرى البرى إقادة الكبون كرمانى الكبون كرمانى البرى البرى البرى البرى إقادة الكبون كرمانى البرى البرى البرى البرى إقادة الكبون كرمانى البرى البر

PSm 300 مندی [ا. مناهای کمون هندی این مناه کمون هندی این کمون مناه کمون یا کمون ی

כמון Demai 2, in Palästina eine besondere Art; jz St auf Cyprus (קיסרום) eine mit gekrümmtem Samen. Ciminum siriacum 206

erwähnt Apicius 33 und 105 ed. Schuch neben äthiopischem und libyschem. כמונא Schabb. 1106. דרי Ter. 104 Schabb. 192 b. 134a Chilluf Minhagim von J. Müller Wien 1877/8 (Sonderabdruck aus Haschachar) S. 41 Nr. 46: zur Beschneidung.

b. לوياً ברוא Carum Carvi L, d. gemeine Kümmel.

 Π מיסיליין ביסיליין, (-י) Langk. 41. Aßaf 117 p $85^{\rm b}=$ "alle Sprachen": = gr. סלפוקומינון 115°.

c. אובים אלומשם BB 820.

مهدمه حتی جدده الله و المحدی و المحدی

D 599 Καπνός . . οἱ δὲ καπνός ὁ ἐν ταῖς κριθαῖς — nicht bei Paulus Aegineta — οἱ δὲ μαρμαρίτης . . βοτάνιόν ἐστι θαμνοειδὲς, κορίω ἐοικὸς · · τὰ δὲ φύλλα λευκότερα καὶ τεφροειδῆ · · ἄνθος πορφυροῦν. Εε

ist Fumaria offic. L, Erdrauch und andere Spec. Diese heißt sonst ') مَثْلَةُ اللّٰٰكِ = حَلَّمَ مَنْمَاء مَرَّه Lag. gA 82 dh. مَثْلَةُ اللّٰكِ = حَلَّمَ مَنْمَاء مَرَّه لَا لَهُ عَلَيْهُ اللّٰكِ عَلَيْهُ اللّٰكِ عَلَيْهُ اللّٰكِ عَلَيْهُ اللّٰهِ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللّٰهِ عَلَيْهُ اللّٰهِ عَلَيْهِ عَلَيْهُ اللّٰهِ عَلَيْهُ اللّٰهُ عَلَيْهُ اللّٰهِ عَلْهُ اللّٰهِ عَلَيْهُ اللّٰهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهُ اللّٰهِ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللّٰهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَّهُ عَلَيْهِ ع

153.

(مودوريم حجوبه

Pirus communis L. Birnbaum.

المناف المناف

In مرود امروت scheint pers. امرود امروت Vull. I 121. کتری Birne zu stecken. Bait II 388 انبرود برمود کتری

¹⁾ Vgl. Nr. 5.

als ausgezeichnete Art בו "Kaiserbirnen". Langk 8 neben ἀγούσατα (וֹבְּוֹם) ἀμρούτ, ἀμρού. Kaleb zu ארמום: vulgär ארמום peras ἀπιδιά אסיריאה. S ob. S. 3₁.

Wo das fremde کشری محداه hingehöre weiß ich nicht.

Die 70 haben ἄπιος für בכאים 2 Sam. 523-24. 1 Chr. 1413-14.

קרוסמומיל ('קרוסמומילין Crustuminum pirum nach Sprengel GdBot. I 180 Col. 1018. 19104 — mia Virg Georg 1888. Stellen S. 20811. Auf Birnbäume gepfropft aO u. j Kil. 27238. TKil. 14. — Pesikta 1876 Buber: מסק ואנא ?? ססק ואנא ??

154.

خممح

Uebersetzung von D 358 ποτήριον . . θάμνος ἀκανθώδης . . . BB 729 Rabban: حجم حدم درم و مناباته و منابات

155.

בסשבוא בוּקבּרְהָא

Coriandrum sativum L. Koriander.

עניתים (במתבים איליים עווג Vull. app. zend, mischn. ציית במתבים איליים (במתבים איליים איליים איליים איליים איליים איליים איליים איליים איליים אילים אילים

¹⁾ BSira Nr. 30.

²⁾ Oben Nr. 152°.

ים אדם לכ האדם (Mechilta Beschall, p 60 Woiß. Chag. 144 u. Par. Vgl. Sifre II 317 p 1856 Friedm.: אלו הגדות מושכות לכ אדם כיין.

C 176: " [aus μικ crrpt.] "Coriandrum" stammt aus dieser Stelle [im Append. d. Heptagl.] PSm hat die Stelle nicht gefunden und hat darum das Wort nicht aufgenommen. Es ist pers. gišnîz, kišnîg, das Lag gA 52 erwähnt, DCge Langk. 42 κισυνήτζι.

Punisch γοίδ = τ hebr. Lag. aO will es auf armen. ginz zurückführen: auf dasselbe wird von ihm auch zurückgeführt: ginz aber = koriandertragend. Für die von Hehn 135 angenommene Identität von μ und gith = Schwarzkümmel wird man sich schwerlich erwärmen.

A. zar. 10°. Den Augen schädlich Pes. 42°. Schabb. 109°. — Erkl.: romanische = culiandro ob. Nr. 67, Bertinor., צוליאנדרי, אוליינדרא Kaleb, der gr.: קולנדרו = culantro sp. κολίανδρον. L für r (coriandr.) ist im Mittelalter fast allgemein, nach Meyer 3₃₆₃ zuerst bei Simon Seth um 1075.

156.

مِشنہ خدمہ

 $m Hal.\ gedolot\ Ber.\ VI\ p\ 5^{*}\ Zolk:$ כיסאני לשנא דרבנן דמיקרו בייסאני לשנא ברבנן $m TBer.\ 4_4.\ 5_{12}$ שאהדנג ואינון קינבדים m Ar. Erub. $m 29^{6}$ כיסאני $m Ber.\ 41^{6}$ Hai G. bei Aruch ein Gebäck — etwa wie Cakes.

Aßaf 116 p 85 כסוני aram., gr. קימכלידא — röm. אירכא נרסולא
Ein Kraut mit runden Blättern, einer dicken Wurzel, gegen Hämorrhoiden und Diarrhöe.

Verschieden davon ist كالم (talm. אושב) BB 443 (פסיתא) במלא: BB 443 (פסיתא) במלא בשלי בי יייג מלחלא: (פסיתא) במלא בשלי בי יייג מלחלא: (פסיתא בשליא בי הייג מלחלא: 829 במלא בי הייג שליא (פסיתא), "persisch معمده" dh. حصنه Coralle Clément-Mullet, Essai sur la minéralogie Ar. JAs 1868 Sonderabdr. S. 173.

קרולין jSchabb. 10 – 1 Kön 10 – 10 אלמונים) אלמונים ארשא הפשמא הפשמא (אלמונים) בשמא בפשמא בפשמא בפשמא בפשמא בפשמא בפיתא בפיתא שפפר talm. במיתא – gewagt.

Digitized by Google

כסייא דמורי

Aßaf 85 p 79° aram. כסייא דמורי, gr. מראנון τράγος, τράγιον? כסייא דמורי אם יוכת עליהו עד צאת מימיו יערב בדבש ויומח כתוך העינים יכ היקם ויאיר אותם ויסיר הלוכן, ואם תשקה ממנו לכל סם שימות בו האדם ימלימ. ויועיל לכליות ולעוצרי השתן ויפוצץ האכן וכו'.

158.

مفكم ودمذكر

? BB PSm 1033 Z 6 vu zu ἐπιμήδιον, Gabriel: حزمة البرى. Die Erklärung ist aus D 520 oder Gal. XI 876 K. Aus Gal. PSm Avic. 139 افييديون (80 l.) Bt I 65. Berggr. 848 Epimedium افغيديون Schreibfehler.

159.

בחברא בוּפְרָא.

Lawsonia alba Lam.

Bibl. کڼې څېټ nach Delile Descr. de l'Eg. Hist. nat. II. 60 noch in Nubien, dasselbe κύπρ -ος cyprus. Wächst jetzt noch in Engedi Tristram 339 Robins. II 441. 536. Boissier Flora or. II 744.

Bibl. כפר, כופר mischn. Schebiit 76 כפר, כופר Maim. ביה, Manche בופר auch Aruch: girofle גוופלי, ein Anachronismus, da Caryophyllus aromaticus L. in der Bibel nicht vorkommen kann.

Trotz יְּהָנוּהְ בּשׁׁׁׁׁי bleibt es sehr gewagt אַרָּהָּהְ יַּחְנוּהָּהְ Ms. Maim. ar. אַרָּהָהְ Schabb. 5, b 54b, אָרָהְ זְּרְנְּהָה j 7°10 mit בּשׁׁׁ בּשׁׁׁ עוֹ בְּשׁׁׁ בְּשׁׁׁ בַּשׁׁׁ עוֹ בְּשׁׁׁ בְּשׁׁׁ עוֹ בְּשׁׁׁ בְּשׁׁׁ עוֹ בְּשׁׁׁ בְּשׁׁׁׁ בְּשׁׁׁׁׁ בְּשׁׁׁ בְּשׁׁׁ בְּשׁׁׁׁׁׁ בְּשׁׁׁׁׁׁ בְּשׁׁׁׁׁ בְּשׁׁׁׁׁ בְּשׁׁׁׁׁ בְּשִׁׁׁ בְּשִׁׁׁׁ בְּשִׁׁׁׁ בְּשִׁׁׁ בְּשִׁׁׁ בְּשִׁׁׁ בְּשִׁׁיִּבְּיִּהְ אַבְּעִּיִּהְ בְּשִׁׁיִּבְּיִּהְ אַבְּעִּיִּהְ בְּשִׁׁיִּבְּיִּבְּעִּהְ בְּשִׁׁיִּבְּיִּבְּעִּהְ בְּשִׁׁיִּבְּיִים בּשׁׁׁ עוֹ עוֹ בּשׁׁׁ בּשׁׁׁ צוֹ צוֹ צוֹ בּשׁׁׁ צוֹ עוֹ בְּשִׁׁיִּבְּיִים בּשׁׁ עוֹ בּשׁׁׁ צוֹ בְּשִׁׁיִּבְּיִים בּשׁׁׁ עוֹ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁיִּבְּיִים בּשׁׁׁיִּבְּיִים בּשׁׁׁ עוֹ בּשְׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁיִּבְּיִׁ בְּשִׁׁיִּבְּיִׁ בְּשִׁׁיִּבְּיִים בּשׁׁׁיִּבְּיִּבְּיִים בּשְׁׁיִּבְּיִים בּיִּבְּיִבְּיִים בּשׁׁׁ שִׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁ בְּשִׁׁיִּבְּיִים בְּשִׁיִּבְּיִּים בְּשִׁיִּבְּיִים בְּשִׁבְּיִּבְּיִים בְּשִׁיִּבְּיִים בְּשִׁיִּבְּיִים בּעִּׁבְּיִים בְּבְּיִים בְּשִׁבְּיִים בְּשִׁבְּיִים בְּשִׁבְּיִים בְּשִׁבְּיִים בְּשִׁבְּיִים בְּשִׁבְּיִים בְּעִיבְּיִים בְּעִּבְּיִים בְּעִּבְיִים בְּעִּבְּיִים בְּעִּבְּיִים בְּעִים בְּעִּבְּיִים בְּעִּבְּיִים בְּעִּבְּיִים בְּעִּבְּיִים בְּעִּבְּיִים בְּעִּבְּיִים בְּבְּיִים בְּעִּיִּבְּיִים בְּעִּבְּיִים בְּעִּיִּבְּיִים בְּעִיבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּבְּיִּבְּיִּבְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִּבְּיְ בְּיִּבְיִים בְּיִּבְיּבְיוֹ בְיּבְּיִים בְּיבְּיִים בְּיִּבְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִים בְּיבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיוּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיבְּיִּבְּיִּבְּיִּבְּיִּבְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבְּיִבְּיִים בְּיִּבְּבְּיבְּבְּבְּיבְּבְּיבְּבְּיבְּבְּיבְּבְּבְּבְּבְּיִּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְב

BB 721 BS: المنآء الفاغة . . . المنآء

160.

[כַפַּת הַיַּרְדָּזְ]

Kerith. 6° will eine Pflanze sein. — אוני herba odorata, cuius radix thus redolet Ferr." C 430. (עבורי የף) Vgl. TDemai 129 ף

161.

בּוֹבֹא כְרוּכָא.

Brassica oleracea L, Kohl.

Κράμβη جنے Geop. $35_{27:28}$ (ε 11_3) 47_{30} (ζ 24_1) κόμης Pallad.: gumen, comam s. Niclas ad l. Syrer: κράμβης. 91_8 98_6 103_6 . BB: حنی کنب آدمی [:893] ما کنب منی [:893] منابع منا

[888] ما محمد مه ادام دادم مددم كرب بحرى قال جريل ما محتى ما محريل ما محمد المحمد الم

D 262 χράμβη ήμερος, 263 ἀγρία, 264 θαλασσία. Fraglich PSm 451: מבובא הדבוא:

Mischn. אכרוב wechselt oft mit אכרוב. Die mss. Arab. des Maimonides schreiben fast durchgehends אכרוב, wie j Bezah V 63°13 Aßaf 90 p 80° und 33° hebr. אכרוב החיצוני 92 p 80° אכרוב החיצוני [dh.: של בעל בעל דפר Kil. 1₈ Schebiit 9₁ Ter. 10₁₁ של בעל — Nedar. 6₁₀ s. ob. Nr. 26. Ukz. 2₇.

Orlah 3, Ukz. 1, שרשי קולסי הכרוכ mss. Maim. קלסי אכרוכ mach RChanan'el Ar. נסס 1 Kohlstengel, nicht Köpfe, also nicht κῶνος Fl zu Ly TW II 576° sondern καυλὸς, caulis, das ja auch in den romanischen Sprachen die Bezeichnung für "Kohl" liefert: cavolo it., col span., caul prov., chou franz. Schabb. 8, כרוב

Hier ist zu erwähnen وَنِيط καρναβίτι neugr. Forsk. XXIX. Brassica oleracea botrytis, Blumenkohl Forsk LXIX. Sonth. Verz. 283 chou-fleur, Hartmann 177 Sachau zu Ġavâlîkî עונ. = Σέτμπ. dunkel; κραμβίδιον P Fleischer bei Sachau aO: κράμβπ. — Μίschn. ברוב דקיק ברוב דקיק: Κυεατί II 64 S. 170 Cassel קונבים, neugr. κάξρις κωνοπίδια Fraas 121 Blumenkohl.

¹⁾ S. Nr. 253c.

בסובבל בורבטה.

Grocus sativus, L. Safran.

Sk. kunkuma, pers. karkum Lag gA 58: נרכום s. u

عدد يوتى به من جبل اسود بقيليقيا : مهره هده الرعفران ومعه عدد المورد ا

D 39 Κρόχος, der beste χωρύχιος in Cilicien. — 67 χρόχινον έλαιον . . . Schluss: ἀναλογεῖ δὲ αὐτῷ καὶ τὸ λεγόμενον βουτύρινον καὶ ὀνύχινον 1) καὶ στυράχινον.

b. Mischn. ברכום TMa'as. Scheni 1,4 "er hat blos Farbe [Tanja §. 18], keinen Geschmack". Er wurde gebaut, man hatte ganze Saffranfelder Bb 81° jBer. 5° jBb 15° jNasir 56° עדרה מליאה כורכמין gSanh. 20° Midr. Rut r 5 Anf. p 7829 Lpz Midr. Sam. 20. Niddah 26 כרכום rötlich, verschieden erklärt. Hal gedol.: die hornförmige Kurkuma-Wurzel: arab. כרכום CTanch. wajjechi 10 p 1532 Stett.) מכורכם von der

י) P8m 71 מאסיב סיטאב falsch: "vasa quibus conservabantur unguenta וظفار الطيب quod vix intelligens Bernst. reddidit ungues odorati."
Bernstein hat aber Recht.

Sonne gebräunt Schir ha Schir. r. אל תראני 1342 Lpz, eigentlich nur: vor Scham "saffrangelb" werden j Peah 15°42 j Kil. 32°59 j Ketub. 35°45 j Sanh. 19°52 Schha Schir. r. בשושנה 21′55 Lpz Jalk. Kön. Nr. 176 Jalk. Sam. 162, und sonst. בסובר PSm 682 sv

c. כורכמא רישקא BS. oben 215,10 בסובבר הובמא כ' דרישקא BS. oben 215,10 Blüte (crocus Frtg. aus Kam. ') [NB aus dem fehlervollen Calc. Kamus; die richtige Form ist von den haarförmigen Staubfäden so genannt. Fl.] Der dunkle Beiname dient vielleicht urspünglich zur Unterscheidung von Kurkuma. מוך sv ככוחלא :Ar.: Bb 16 مرر الورد = הعم הסוהא :BB BS s. Tosafot z. St. 38a Bm 107b Schabb. 110a Hai G zu Kelim 15g aramäisch heißt כי'רו' [so RSchimsch. nicht (כי'רו' = יבשון . Targ HL 414 רשק so citirt Aruch מוריקא und Tosafot aO. Aruch sv.: רישקא und רשקין für נרדים, נרד. נרדים und רישקא und רישקא sind nicht mit Sicherheit zu bestimmen. BS, der allein uns das syr. Wort erhalten hat, giebt es einmal mit 🖈 in, einmal scheinbar mit بزر wieder. Man ist versucht, anzunehmen, die erste ود (Glosse, ob. S. 215, ما habe gelautet: [für جامع ما المنام ال Safranblüte, der eigentliche Safran, die Narben (stigmata). Dass בסוברא הוצם Safran bedeutete, können wir BS und Hai Gaon ohne Weiteres glauben.

d. Carthamus tinctorius L 3) Saflor. BB 451.

schawi?? [Entstellung von شعى Fl.] هُوى schawi??

ربى السَهْم وهو رشق : jaculatio BB أحمد Sein جعد jaculatio BB بعدماً

³⁾ Boissier Flora or. III 709 f: C. tinct. L.: Habitat in Aegypto, Assyria, Persia, Zacyntho ubi colitur, hinc inde inquilinus factus, ex India? Abyssinia? 216

وعقد من العلم المعدد وحداله القرطم برى وعقد من العلم المعدد المعدد وحداله وحداله المعدد وحداله وحداله وحداله وحداله المعدد وحداله وحدا

D 680 χνίχος 445 ἀτρακτυλίς = χνίχος ἀγρία Carthamus lanatus L.

Fraas 206 PSm 134 Galen. BA BB אים בער 22 ἀγρία κνίχος crrpt. C 438 במבט Orobus l. במבט בא Carthamum. — Nov. 277 = قرط , عصن Galla Ferrar. aus عنص — عصن verlesen. PSm 40 قرط , عصن المسلم Auch die arab. Erklärung ist dunkel. جنجل وهو حب (السنة Hartm. 177 Gangal, convolvulus, spec. mit essbaren Knollen. Bt. I 205 humulus lupulus [۲۹۶]) جوضعيص حديد والمسلم P Berggren 832 Atractylis قرط برى Bt II 293. S. De Sacy Chrest. I 269.

In der D Uebersetzung ΚοαΣο = χνίχος D 520: Μήδιον . .
ἔχει φύλλα ὅμοια σέριδι [nicht ἴριδι] ἄνθη πορφυροειδή · · καρπός · ·
ἐοιχώς χνίχω ρίζα σπιθαμιαία βακτηρίας ἔχουσα πάχος BB 516:

ΑΠΑΣΙΚΑΝΑΘΕΙΚΑΝ

Die Blumenkronen des Saflors enthalten einen doppelten Farbstoff. المحتجة المحتجة PSm 963 المحتجة المحتجة المحتجة المحتجة المحتجة المحتجة PSm 1378] und المحتجة المحت

oriundus." Er weist aus Syrien S. 707 C. flavescens L und S. 710 C. cœruleus L., aus Syrien und Palästina S. 707 C. glaucus β Syriacus M.B., γ tenuis M.B. und 708 C. nitidus Boiss, nach.

¹⁾ BB zu حب السمنه وهو العنعلان: هدمر BB zu حب السمنه وهو العنعلان

ונתמא בותמא (במן בותמא בותמא Pes. 42° ist Saflorsame, nicht cardamum DMG 17 680 Delitzsch, במובר C 829 aus BB Carthamum, cnicus. Nur aus פסולבר Dornen belegt Næld. mand. Gr. 39 Z 1 aus Barh gr. II 117 unter Vergleichung mit בסולב.

Dem איני הדיע steht خریع gegenüber. Doch kennen die Araber: عصفر 183 – 18 احریض 183 – عصفر 185. Pt I احریض 195. Vull. كاچره كاژیره ,عصفر باحریض [auch Kazw. I 292] كاچره كاژیره ,عصفر باحریض danach ist also عصفر باترین aus d. Aram. entlehnt, wie عصفر باترین anzusetzen?

Für בּשׁבּׁה erklärt Maim. nach einer Ansicht קוצה Schebiit 7, neben איסמים וקוצה ומואה geht das nicht gut. Schabb. 9, T 10, איסמים וקוצה ומואה auch TMa'as. Ende zu ergänzen aus j. 52°68 Nidd. 50° Bk 101° Pes. 56° — TPara 8 bei RSchimsch. 9,

العروق الصغر حفة حمة حمة حمة حمة حمة حمة حمة حمة على العروق الصغر حفة حمة المحتمدة الطاعة العروق الصغرة الطاعة الطاعة العروق العربية الطاعة العربية ا

اميران Chelidonium majus JAww II 114 Vull. ماميران الدونيون (Bt I 346. Av. 275) ماميران حواء الخطافى (Bt I 346. Av. 275) ماميران حواء الغطافى (Bt II 188 عروق الصّاغين das große und kleine Chelidonion pers. jenes عروق الصّاغين (Frtg. زردجوس); persisch زردجوبه d. h. Gelbholz. Ebenso der türk. Kâmûs unter المُرْد عوب dib Bedeutung المُرْد عوب an. Fl.]) مردجوبه II 570 كلم Mâmîrân aus China auch Bt, der wie BB — Honein — sagt, die Meisten nennen das kleine Ch. mâmîrân.

Syrer und Araber verstehen unter Chelidonion το μέγα nicht Chelidonium majus, sondern Curcuma longa, für welche mamiras des Paulus Aegineta ebenfalls gehalten wird: vgl. Meyer 2, 420.

St II 370 nach Gâfekî des D chelid. majus Golgol, Dietz 15:

eine aromatische, indische Wurzel von den Syrern Hord genannt. Sonth Verz. 284

curcuma longa. Langk. 29 Chelid. maj. χούρχουμ, ζατατζαου خطاطيف, μεμπρέν, μαμπρέ gehört also nicht dahin.

Auch des HL כרכום kann füglich nur die indische Pflanze sein, nicht Crocus. Gesen. sv: "Curcuma, Gelbwurz, indischer Safran (Crocus sativus)" ist falsch; schr. Curcuma [longa] Gilbwurz oder Crocus sativus, Saffran.

مرحد کارلکا،

Uebersetzung von D 519 λαγώπους . . φύεται . . ἐν πρασιαῖς BB 443 Rabban:

Bt II 411 لاغبوس Berggr. 856 الارتب Berggr. الأغبوس wie Bt ms hat.

164.

حدد حدمك

Uebersetzung von κλινοπόδιον D 446 θαμνίον ἐστι φρυγανῶδες ..
τὰ ἄνθη ὅμοια ὡς κλίνης ποσίν BB 860 ڪ ພκ رستعمله κλικής και κλίνης ποσίν ΒΕ και κλινης κλι

¹⁾ Gewiss; Cuche, Dictionnaire arabe-français, 8. 260, unter dem Stamme بسكة, als gemeinsprachlich "Semis مسكة pl. مسكة Fl.

ברב סבניצו.

رجل المجراد PSm 1157 بند 1560 crrpt بند. — بند. المجراد ist zweifelhaft. Meyer 2416.

166.

حذد صدوري.

Die D Uebersetzung s PSm 67 Z 3 und D 614 κατανάγκη... φύλλα ως κορωνόποδος.. κεφαλάς.. καρπὸς ὅμοιος ὁρόβω.. Τὸ δὲ ἔτερον μήλου μέγεθος:

مهدله مدند حدمه هدده هدده المدند المدند المدند المدند المدند مداسه المدند الم

Das Asulan. φοινιχοῦν das auf ἐρέβινθον folgt las also auch der Syrer: عماده.

167.

(יברָפַסָא.

Apium graveolens L Selleri, Eppich.

Mischn. كَنْس دروه Lag. gA 61.

¹⁾ PSm 743 sv Karall citirt aus Sanct. Vit. 198 v. Karall Karall und 750 Z. 19 inf. dieselbe Stelle aus BA, der sie aus Aller Karall Ka

- a. Geop 17₁₉ (γ 6₈) σέλινον 92, 98, هم المحالة ا
- b. D 412 ἐλειοσέλινον BB جحدیک جحدیک 471 :
 [عنام مین محمدی مین محمدی المین محمدی محمدی المین محمدی محمدی المین محمدی المین محمدی المین محمدی المین محمدی المین محمدی محمدی المین المین محمدی المین المین محمدی المین محمدی المین محمدی المین محمدی المین محمدی المین محمدی المین المین المین محمدی المین المین
- c. D 415 σμύρνιον Smyrnium perfoliatum Mill. kleiner Pferdseppich

 BB: معده المحالية على كرفس برى معده المحالية والمحالية والمحالية والمحالية والمحالية والمحالية والمحالية والمحالية والمحالية والمحالية المحالية المحالي

D: φαρμακώδη. Gal XII 128 Κ σμύρνιον . . σελίνου μέν ἰσχυρότερον, πετροσελίνου δὲ ἀσθενέστερον. Hieher BB 658 BS (Cast 303 الكرفس [المرومي المرومي ا

- d. D 414 iπποσέλινον PSm 280 αμλαναθίκ: Κοί Κωθίο Κιάνον = Κιώνον [aK] αμθίο.
- e. D 412 ὀρεοσέλινον PSm 99 من اسمآء الكرفس المجبلي Vull. I 140 من اسمآء الكرفس جبلي Berggr. 866 Oreoselinum اوداساليون

Ueber apium, σέλινον, s. die reiche Zusammenstellung bei Günther, Ziergewächse 23.

אברסמא דמיא , aram. סינקוכי, röm. סינקול, aram. כרסמא דמיא.

الماء, جرجير aber größer, جرجير beigt. Pieses ist in der D 272 σισύμβριον das auf σίον folgt. Dieses ist in der D Uebersetzung zu σισύμβριον ετερον mit حذه العين الماء عند أورة العين الماء عند الماء عند الماء عند الماء عند الماء عند الماء الماء عند الماء عند الماء الماء عند الماء الم

أ قَرَتْ بِه Lane 2215 = wodurch das Auge abgekühlt, erfrischt wird العَيْن أَوَّ بِهُ الْعَالَى الْعَالِي الْعَالَى الْعَالَى الْعَالَى الْعَالَى الْعَالَى الْعَالِي الْعَالَى الْعَالِمُ الْعَالَى الْعَالَى الْعَالَى الْعَالِمُ الْعَالِمُ الْعَالَى الْعَالِمُ الْعَالِمُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَالِمُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَالِمُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَالِمِ الْعَلَى الْعَالِمُ الْعَلَى الْعَلِي الْعَلَى الْعَلِيْعِلِيْكِ الْعِلْمِ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلِيْعِلِيْكِ الْعَلِيْعِلِيْعِلِي الْعَلِيْعِيْكِ الْعَلِيْكِ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلِيْعِ الْعَلِيْعِلِيْكِ الْعَلِ

²⁾ D 754 τον ξυστόν ærugo rasilis PSm 777 führt D u. BB aO an, nur dass er nicht hätte κατί zu dem masc. κατί setzen müssen. Doch wurde so von Syrern schon irrig für Fem.-zeichen gehalten. Nöld. mand Gr 161.

³⁾ Ich glaube, dass die Sache sich so verhält, wie ich im Texte behauptet habe; dann muss man sich aber die Verwechslung von und war und war und für die Würdigung der Zuverlässigkeit BB's merken. Bei dem großen Umfange, den BB's Arbeit hat, ist es nicht zu verwundern, dass er Einzelnes 224

g.D413 "πετροσέλινον" Petroselinum hortense Hoffm., Petersilie. BB
العرب يسمونه الصغر واقول ان الاعراب يسمونه (قدر الحمار ۱۳۸۹) حدومه لعر عبدنه [۳۵۹] حدامه حدمه لعر عبدنه العمار ۱۳۵۸ حدمه حدمه عدمه فطراسالينون من محدمه حدمه حدامه مناهد المرفس عدمه المرفس المخرى المرفس الصغرى المرفس الصغرى المرفس الصغرى

Aßaf 118 p 85^b כרסטא דחמרי aram. [BB: die Araber nennen es so] = פמרוסילינון מפרוסילינון בשרוסילינון בשרוסילינון בשרוסילינון בשרוסילינון בשרוסילינון שיוטירנון בשרוסילינון בשרוסילינון איזטירנון 45^b מורא aber 45^b מורא aber 5μ 0 איזטירנון בשרוסיף, bei Langk 42 irrig unter 5myr1 nium perfoliatum Mill. — Steinschn. Donn. 146_{78}

D sagt von der Petersilie: φύεται ἐν Μακεδονία Aßaf 119 p 85b: μακεδονία, Arab. بقدونس, بغدونس, بغدونس Forsk. LXIV. Berggr. 868, Delile 58 genauer مقدونس Bt II 527. Fraas 147.

K PSm 1226 zu بارشین بطرشیل – حسمتونیک PSm: petroselinum.

h. ברפס Schebiit 9_1 TKil 1_1 הכוסכר והכרפס (so) j Schabb. 10^{\bullet}_{36} . Maim שלינו gr. σέλινον.

Πετροσέλινον war, wie Honein ob. Zeile 4 berichtet, ins Syrische aufgenommen. Auch im j [s. S. 8₂] ist פימרוסילינון beibehalten: es soll Bastard aus Selleri und Fenchel sein, שומר וכרסס שׁנְנְרָוֹת. Schebit 9₁, dem Namen sach כרסס שׁנְנְרָרוֹת. Sium latifolium, nach dem jz St 38°₅₇ = πετροσέλινον.

Ukz. 32 Schebiit 72 دم החלב Kaleb zu القدونس (?) العلا القدونس

übersah, namentlich bei Worten, die er, wie King, nur aus Honeins Lexicon, kannte das ihm für Sergius' Sprachgebrauch als Quelle diente.

arab. מרשיל בי מנדנו persil, gr. קודימנדו, מקידונישי μαχεδονίσι, μαίδανο türk. אבגונו ma'danos. Petersilie? Fraas 147. Hai Gaon معد نوس

168. . مذنت

BA 4881 dem کلیم ähnlich, کاشم s. Nr. 174. So l. BB 450 für الحاشم Dieses (Vull. = الحادان روی Sonth Verz. 285 Seseli Berggren 858 کاشم روی Ligusticum, Seseli offic. Mow. 150 کاشم روی Bt II 336 λιγυστικόν 1) nach Fraas 145 Laserpitium Siler L, Laserkraut.

BB: מביא באלי בי מסביא ולאוה C 949 nach Avic 194 Ligusticum. PSm 1441 בו אוריבער, (80) τορδύλιον, nicht erkannt. D 404 Rabban: כל אוריבער, סריבא דבר , כל היי , כל אוריבער, כל הובא הברא richtig. Auch Vull. hat של הובאלי חובר חובר וולגוני וואר מיני וואר מיני וואר מיני וואר מיני וואר מיני וואר מיני מור אור. אוריבער מור אוריבער מוריבער וואר מיני מור אוריבער מוריבער אוריבער מוריבער מוריבער מוריבער אוריבער מוריבער אוריבער מוריבער אוריבער מוריבער אוריבער אייבער אוריבער א

169. "בילא כרתי (*)

Allium Porrum L, Lauch.

תרישה לוֹב לוֹב מונה nach Fleischer zu Ly TW I 428° auch πράσον" (עוֹבּה), dem die gr. Etymologen ausweichen. Vgl. das σ für של pun. Verz. 76. Sing. בראב fem. Geop. 93, ein Porree. = Kopf. Plur. Pesch. u. Targ. Num 11, πράσον Geop 92, 97, 98, 110, PSm 242 ἀμπελόπρασον aus Gal. u. D 289 בראב לוֹב ולכן. PSm בראב לוֹב ולכן

Digitized by Google

الله معلمه حكى جبريل مع ليبوسطيقون BB 469 (ا

^{*)} Man kann überzeugt sein davon, dass das Aramäisch der Juden hebraisirt war; aber dass man gegen Dinge, wie Doppelung des r sich sperrte, glaube ich nicht. בְּרָתֵי hat schwerlich je ein Mensch gesprochen für בָּרָתִי 226

BB 451 الكَأَتُ : 774 حَدَّهُ الكَأَلُثُ : 451 مِثَامِع بِهُمُ الكَالُثُ الكَالُ مُعَلِّم الكَلُّلُ فَعَلَم الكَلُّلُ الكُلُّلُ الكَالُ الكَالُ عَلَى الكُلُّلُ الكَالُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكِلْمُ الكَالُولُ الكَالْمُعِلَى الكَالْمُعِلَى الكَالُولُ الكَالْمُعِلَى الكَالُولُ الكَالْمُعِمِي الْلِيْلُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُولُ الكَالُ الكَالُولُ اللْلُولُ الكَالْمُ الكَالُولُ الكَالْمُلُولُ الكَالُ الكَالُ الكَا

معدید کا ۱۹۵۳ میرون الثانی وهو القفلوط [883] معدهای حتی به میرون الثانی وهو القفلوط [883] معدهای حتی به میرون شامی در التعدی میرون شامی در م

פֿרֵישָׁה der Form nach Demin., Schabb. 8, punct. Ms. Maim. ar. j9^d70 Machschir. 1, u. Tos. 1 pl בְּרֵישִׁים Schebiit 7, 83. Fördert die Verdauung Ber. 44^b vgl. Erub. 56^a Pirka de R. hakadosch p. 18^a Schönblum. Bb 2₁₀. כ' שדה ערישי שרה ברישי שהה Maim. ar. לוֹב כרשׁי שרה לער על Ukz. או מדה כ' שדה ردر العدم (das. سام و الفحص الفحص الم الفحص). j Kil. 27 كراث الفحصى כרישי שדה schwerlich mit Recht, da die Mischnah Ned. 6, כרישה nennt. Tos. 3 j 394 כרישה umfasste nicht überall auch Uebers. Ned. aO שם הכרתין שכארץ, mit Palästina übersetzt er מפלום: שום also wie BB und Bt: syrischer Lauch. M. scheni 2, מומות [so übersetzt cod. C. des Diosc. am Rande πράσον] = كراث الشهور ungeschickt ist Ukz. 1_{2.3} , החציר הנעשה כארץ הצכי des Maim. die כראת übers. Für הקפלומות הם כרתי המפורסמים Uebers. immer כרתי Sg קסלום TMa'as. sch. 1,7 nicht שי- j Ter. 47 und Parallst. — b. Chull. 97b. — aram. אים קסלומא 15*

j Schebi. 37°, j Ber. 10°, [dafür b 34° כרוב j Dem. 22°, j Dem. 22°, j Dem. 22°, gadıarı

Raschi פורייש, פוריש porées pl., altfranz. neben porrée = porreau. Hippeau im afr. Glossar.

יתְלֶת נְמֵּוּסְיִתָּא אֵיצְרָא דְּכַּרְתֵי ob. S. 227₁₉ b Ab. z. 10⁶ Gitt. 69⁵ הרתי ob. S. 227₁₉ b Ab. z. 10⁶ Gitt. 69⁵ סרתי wie Ar. auch aO liest. Ly I 154⁶ Z 4 vu falsch: drei Tropfen von ausgepresstem Lauch. כרתין j Schabb. 10⁸36.

ין כרתינין היי j Sukk. 53439 Ar. aus Jelamd. אול היי j Sukk. 53439 בּרְתָּן j Sukk. 53439 בּרְתָּן j Sukk. 53439 בּרְתָּן קוֹ grüne Vorhänge BH carm 724 schlecht gebildet nach האַמיניסי plur. בַּרְתָנִין Targ. Est. 16: Lauchfarben.

Bibl. חציר auch Kelim 17, TKel. Bm 6 חציר. Neub. Geogr. 264 weiß nichts von der Tos.-Stelle, die er später selbst anführt! Die Tos. sagt ausdrücklich בכע sei eine samaritanische Ortschaft.

170.

الانعمه

Viciae spec. bes. Ervilia1) Lk., Linsenwicke, Erve.

Digitized by Google

¹) Die in Syrien heutzutage kursennah genannte Leguminose ist nach den von Dr. Kersten mitgebrachten Proben *Vicia Ervilia* Lk. Ztschr. f. Ethnologie IX (1877) 304 Anm. Boissier, Flora or. II 595. 228

פּרְשִּינְהְ (so) פּרְשִּינִהְ arab. בּרְשִּינִין (so) פּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּיִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרִשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרִשִּינִין (so) בּרִשִּינִין (so) בּרִשִּינִין (so) בּרִשִּינִין (so) בּרִשִּינִין (so) בּרִשְּיִנִין (so) בּרִשִּינִין (so) בּרִשְּיִנִין (so) בּרִשְּיִנִין (so) בּרִשְּיִנִין (so) בּרִשְּיִנִין (so) בּרִשְּיִנִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּיִין (so) בּרְשִּינִין (so) בּרְשִּינִוּ הּ ברשִינָה בּרְשִּינָּה בּרְשַּנָּה בּרְשַּנָּה בּרְשִּינָּה בּרְשַּיִּבְּה בּרְשִּינָן (so) ברשִּינָה בּרְשִּינָה בּרְשִּינָה בּרְשִּבְּרְשְּנִין (so) ברשִּינָה בּרְשְּבָּרְיוּ בּרְבְּבְּבְּבְּיִינְה בּרְשִּינָה בּיִין (so) ברשִינָה בּרְשִּבְּרוּ בּרְבִּייִרְם בּרְשִּינִה בּרְשִּינִה בּרְשִּינִה בּרְשִּינִה בּרְשִּינִה בּרְשִּבְּרוּ בּרְשִּינִה בּרְשִּינִה בּרְשִּינִה (so) בּרְשִינָה בּעְבִּיְבְּיִיְנְהְיּיִין (so) בּרְשִּינָה בּעְבִּינְ בּעְבְּבְּיִינְה (so) בּרְשִּינִה בּיוּ בּעְבִּייִר (בּעְבִּיִּבְּבְייִין (so) בּרְשִּינִה בּיוּ בּעבְּייִּין (so) בּרְשִּינִה בּייִבּיוּ (בּרְשִּיִיִּיִּין (so) בּרְשִּייִין (so) בּרְשִּיִייִין (so) בּרְשִּייִין (so) בּיבְשִּייִין (so) בּרְשִּייִין (so) בּרְשִּייִין (so) בּרְשִּייין (so) בּרְשִּייִין (so) בּרְשִּייִּין (so) בּרְשִּייִּיוּ (so) בּרְשִּייִּיּיוּ (so) בּרְשִּייִּיּין (so) בּרְשִּייִין (so) בּרְש

Ueber die Verwechslung von לשיג und געייג s. ob. Nr. 72.

βίχιον, biciæ im Edict des Diocletian Waddington-Édit de Diocl. p. 9 Wicke, zunächst wohl Vicia sativa L, gemeine Wicke.

In Mesopotamien wird jetzt nach Ainsworth vorzugsweise "Vicia Nissoliana" cultivirt und heißt kursenna. Meyer 3₈₃. Nach Ascherson ist dies keine orientalische Pflanze. Die mesopot. Kursenna ist wohl doch mit der syr. identisch.

¹⁾ Zum Ausdruck : j Schabb. XIX 16d70.

בביטיפא במנלאי

Guscuta 1),

BB τως κόσες 854 BS τως κόσες... αξαισ. 896: τως κόσες κόσες Ναλ. 110 Hex. κόσες σμίλαξ will Bernstein DMG 4 212 dieses κόσες setzen. Das Wort ist dunkel; den Schluss der Glosse verstehe ich nicht. κόσες heißt: "es rankt weithin". [Μης Ντ. 278 hat aram. 1: κόσις].

Sergius gebrauchte حعمطی für έλξίνη oben Nr. 100 b. — Der Same von کثوث nach Vull. sv. syr. دینار.

Mischn. כשות, talm. אנא כשותא wächst auf verschiedenen dornigen Gewächsen אנא היומא (הגא) s. oben Nr. 104 b und vgl. das. c, ja wird auf diesen kultivirt, wie aus dem Verbote des "Pfropfens" auf den Einen und der Erlaubniss desselben auf den Andern hervorgeht. Man tat den כשות an den Palmwein und züchtete ihn in Babylon — doch auch in Palästina — zu diesem Behufe²). Die talmudische Nachricht bestätigt die folgende Notiz des Plinius

¹⁾ Kurdisch heißt nach der Etiquette in Kotschy's Iter cilic. Kurdicum 1859 Nr. 289 Cuscuta planistora Ten.: kozkou.

²) Anmerkung von Prof. Ascherson: Von der Kultur einer Schmarotzerpflanze ist gegenwärtig weder im Orient noch sonstwo etwas bekannt. Prof. Haussknecht schreibt über Cuscuta: Von Weinbereitung aus Cuscuta ist mir nichts bekannt. Cultivirt wird nirgends eine Cuscuta, da dieselben überall so gemein sind, dass man sie für cultivirt halten könnte. In Assyrien und Babylon habe ich dieselben oft weite Strecken überziehen gesehen z. B. auf Alhagi, Glycyrrhiza, Echinops, Centaurea, Convolvulus, Vitex Agnus castus und Anderen besonders Rosa Eglanteria L und Rubus sanctus Schreb.

ty 46, an deren Richtigkeit man mit Unrecht gezweifelt hat. Der Uebereinstimmung wegen gebe ich die ganze Stelle. Plinius sagt: "Nicht zu übergehen ist eine Pflanze, die in Babylon auf Dornsträucher gesät wird (seritur in spinis), weil sie nur da gedeiht, wie die Mistel (viscum) nur auf Bäumen; [sie wächst] aber nur auf dem Königsdornstrauch (spina regia). Es ist wunderbar, dass sie an dem Tage, an dem sie darauf gesät wird (iniectum est), sprosst — sie wird zu Aufgang des Hundssterns gesät — und äußerst schnell den Baum (arborem, pein Baum" d. h. perennirend! s. oben) überzieht. Condiunt eo vina (אשכה) et ideo serunt."

Gemeint ist unzweifelhaft eine Cuscuta1), nach Prof. Haussknecht und Ascherson: Cuscuta monogyna Vahl. die nach Haussknecht so "massenhaft auftritt, dass man sie wagenweise sammeln könnte", oder die weniger verbreitete Cuscuta chinensis Lmk. (= Cuscuta ciliaris Hohenacker), worüber Boissier, Diagnoses plantarum orientalium novarum, Series secunda Nr. 3 (Lips. 1856) p. 129 sagt: C flavescens, caulibus tenuiter filiformibus, floribus in umbellulas 3 - 7 flores basi şquamâ albâ triangulari suffultas dispositis etc. etc. Habitat ad ramos Alhagi sp. parasitica circa Mossoul. Nach Boissier, Flora or. IV 115 ff. finden sich in den Euphratländern noch: C. planiflora Ten., C. brevistyla A. Br. Hai G. Ar. sv beschreibt sie als eine Pflanze wie gelbliche Fäden aussehend, deren Wurzel in der Erde ist, die aber auf hîzmê pl. genannten Dornsträuchern leben, oder "eine goldähnliche Pflanze, die fadenförmig Dornen überzieht." Die Farbe wird neben Saflorfarbe und Eigelb genannt, in den Schlachtvorschriften des RJonah ed Coronel Wien 1871 p. 26° falsch מלוכיא = קשות (P P Nr. 190). Es wurde zum Palmwein שכר benutzt,

entlehnt. کشوث Das Wort Cuscuta ist wie Cassyta aus

was auch die Araber taten. Hopfen war zu Raschi's Zeit schon zu allgemein beim Bierbrauen (שכר) verwendet, um nicht im talmudischen משכח gefunden zu werden. Raschi erklärt denn auch immer durch הומלון. Mk 12b Schabb. 107b und sonst, Bm 42b. Das. הומלון soll nach Sar Schalom Gaon nicht gehörig von fremden Kräutern gereinigte cuscuta sein, durch deren Zusatz der Dattelwein nicht gut wird.

Raschi hält folgerecht Gitt. 69° משרתא רכשותא für die kugelförmige Hopfenblüte: doch sind auch die Blüten von Cuscuta k näu el förmig (capitato — glomeratus). Ly II 78° falsch: Blumenkelch des Kostus. Uebertragen ist כשות של קשות: gelbliche Fädchen, Flaumhaare. בשות של קשות "Flaum der Gurke", deren Kelch und Blume behaart ist Ukz. 2, Maim: כשות של קשות של שלט וلغوس عند قطعه so l. (gegen Ly II 428 u. 459 a l. Z.) im Comm. לغب الخيار: so l. (gegen Ly II 428 u. 459 a l. Z.) im Comm. לغب الخيار على الفوس عند قطعه المداهد على الفوس المداهد عنه المحادة على المداهد والمداهد عنه المحادة المداهد الم

172.

جهنه درازد.

Linum (usitatissimum L) Flachs.

Pesch. החשם, λίνον = Geop. 3₁₆ 5₂₆ 6₂ (β 40) مَع المُعَامِر الْكُتَانِينَ الْكُتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِ الْكِينِينِينِينَ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِ الْكَتَانِينِ الْكَتَانِ الْكَانِينِينِينِينِينَانِينِ الْكَتَانِ الْكَانِينِيَّ الْكَتَانِيْكِيْكِيْكَانِيْكَانِيْكِيْكِيْكِيْكَانِيْكِيْكِيْكَانِ الْكَ

Digitized by Google

Αινάριον, λινοποιὸς, gemeint ist, wie so häufig mit den "græcosyrischen" Eindringlingen LXX, Jes. 19, κέρο και ναι. Vgl. Kelim 16. μπαι ναιν; λινόσπερμον. Χυλάριον von Leinsamen wie BS BB 439 mucilago fæni græci C 417 — κέρο παι in astronomischem Sinne: λίνον με PSm 1220. — κέρο linteum 1225 und mit irrig zum Stamm gezogenen Præfix κέρο νου PSm aus BA ohne Arg aufgenommen. — Ebed Jeschu Kt. dPardêsâ ms Berol. 13° κέρος Leinwandstück. Zu perkâ DMG 27683 PSm 27324.

ביתנא targ. משתה Talm. Nedar 48°₁ Schabb 20° Chull. 51° u. j Sanh. 20°₇₃ u. sonst. בִּיתְּן targ., u. j M scheni 56°₄. Chull. 85°f

Flachsbunde אניצי אווא Ned 7₃ TSchabb 15₄ Var. עניצי Bm 2₁. TKel. Bk 4 עניץ של פשתן so l. für עניץ של פשתן.

בסבשא לוביא.

Phaseolus, Dolichos, Vigna, Bohne.

معدملكامهم اي طكسون: لمحملة المعاملة المعالمة الملكة ووجد المساعية معكنوس حفوع كالما مع مضمطم مجمعه محددهم مطلاه ملا زعم الله لوبيا هندى: مصحك مصمه وتفسيره القوس ١٩٢ صصدلمه حكى جبريل انها شجرة يسبيها قوم محمحمله واخرون المحمد عاما الروم يسونها فعضمه (١٥٥): مامحمله ملمحمله [١٥١) حكى جبريل عن ديسقوريدس انه شجرة يسو ايضًا مصحمل منص وتفسيره القوسي التوسي (ع) "Gabriel ibn Bocht Jeschu" giebt den Anfang des Art. τάξος D 577 PSm 1420 was dort nicht vermerkt ist. Σμίλαξ οι δέ θύμαλον, Ρωμαίοι δὲ τάξον καλοῦσι. Δένδρον ἐστὶ παραπλήσιον ἐλάτη τοῖς φύλλοις καὶ μεγέθει, في كبرها Gabr., ἐν Ἰταλία φυόμενον . . Hühner, die sie essen πνίγεται suffocantur, conj. πιαίνεται. [Κώκ عضع Hülfe leisten DMG 27 495₁₂ PSm sv.] "Wer im Schatten [der in Narbonien wachsenden] sitzt oder schläft, wird . . . getödtet." - "Bogen" geht auf vermeintliches τόξον für τάζος!! Auf lubia führte wohl das gemeinsame σμίλαξ. Taxus ist Eibe.

¹) Lubia ist der allgem. Ausdruck für Bohne. Dolichos Lubia Forsk ist die in Aegypten am häufigsten cultivirte, Vigna nil. eine seltene wilde Art. 234

לבונהא נבסילא.

Weihrauch.

Bibl. אוֹט לְבוֹנָה 🗀 ברּגָלא 🖟 אוֹט אָבוּנָה 🕳 ברּגָלא 🖟 אוֹט אָבוּנָה – ברּגלאא 🕳 ברּגָלא איי λιβανωτός. Pesch u. Targ. Nov 139 كاشم ? [Es ist bei Nov. hier, wie auch anderswo, eine Verschiebung eingetreten, wodurch das zu s. Nr. 168 "كندرلان" gehörende كندرلان gekommen ist. Fl.] — D 85 Λίβανος mehrere Sorten: σύαγρος ... δ σμιλευτός δν ένιοι χοπίσχον καλούσι, μικρότερον καὶ κιφρότερον όντα. Gabriel : عبيمه Manche الصغر لاخض : الصعم 1004 Manche : ن مريل هو اسم الكندر BB 475 جبريل هو اسم الكندر و σχιλευτός · · κοπίσκος. باليونانية وهو اللبان والكندر المُدَحْرَج (ا يستمى سواغروس واخر يستى هيسسولوطوس الذي يدعوه اناس فوفيلسوس [! κοπίσχος] الصغير العبّ الاخض ونوع اخر ابيض يستى محمد المعمد (واذا علك لان بطنًا كالمصطكى ويغتر الكندر كله بعلك الصنوبر المسى معهمهم [فيطوس .1] [632] معه دهم حكى جبريل انه من اسماء الكندر وهو (الذي يُقطع قطعًا مربعة ويطرح في جرار حتى يتدور فاذا عتق احمر ويسي سواغروس: D. 1) στρογγύλος 2) άμωμίτης · · ἐν · · τῷ μαλάσσεσθαι ἐνδιδοὺς ὡς μαστίχη. Δολοῦται δὲ πᾶς λίβανος τῆ πιτυίνη ρητίνη . . . Vorher 4) τέμνοντες γὰρ αύτον είς τετράγωνα σχήματα καὶ βάλλοντες είς κεράμεια, κυλίουσιν έως ἄν άπολάβοι το στρογγύλον σχήμα, χρόνω δε ο τοιούτος ξανθούται.

לבונה mischn. Ab. zar. 1, Kerit. 6. — לבונתא wird Schabb. 50b Aruch יסר richtiger sein als לבינתא Ziegel.

175. مخمر

a. Jes. 19, BH Schol z St Tullbg p 14 = كالم BA 5155 المحلب BB 464 علم المحلم مناه BB 464 علم عناه 855 علم المحلم عناه 855 علم عناه 855 علم المحلم عناه 855 علم 155 ع

سلطی استان به خدا به خدا به خدا به الله الله دویداران وقال مرق هو العدس الله یوکا الله الله الله یوکا الله یوکا الله یوکا الله الله یوکا او الذی یوکل او الذی یکون علی الماء:

D 583 Φαχός δς ἐπὶ τῶν τελμάτων εὑρίσκεται ἐπὶ τῶν στασίμων ὑδάτων, βρύον δν . . . Lemna, Wasserlinse. Vgl. Nr. 330.

False Geop $44_{13}=$ psilothrum Pallad. α 35_8 bei Nicl. Geop ιγ 15 annot. 5. ψίλωθρον eine Salbe zum Haarvertilgen.

b. PSm 1479 معالم Galen. BA معالم عبد المناه المنا

c. רבוקה שעל סני המים BA. BS. = mischnisch ולאבה ירוקה שעל

¹⁾ Mow. 171. Av 183 Bt II 152 (aus D 583). 186. 190.

[&]quot;
الفضرة التي على العرار (المنام على) العضرة التي على العرار (المنام التي على العرار (المنام التي على العرار (الا العرار (الا الا العرار (الا العرار (العرار (الا العرار (الا العرار (العرار (الا العرار (العرار (الع

לבל ולל (ישל ולל) BB PSm 605 = לבל Schabb 2, j: כיתן דמיי Wasser-flachs, b 20b מבל das Schwarze (Ar. אוכמותא ווויצי אוכמותא l. אוכמותא הארכא ווויצי ממא דארכא adas Schwarze, אוכמתא דארכא "das Schwarze, das sich an Schiffe oder Tröge ansetzt" — irgend ein Holzschwamm oder Pilz? באברא הכבא מוצי C 902 ulva BA u K oben.?

d. Man wird am Besten tun, all diese Ausdrücke mit Wasserlinse zu übersetzen. Wie weit man Algen, Tange und Lemnaceen unterschied, wissen wir doch nicht mehr. Auch die flora classica hat die Algen und Tange nicht in's Klare gebracht, weil den Alten, wie jetzt noch dem nichtbotanischen Sprachgebrauche, hier Vieles durcheinanderfloss, was getrennt bleiben müsste. Φῦχος hat die D Uebersetzung; oben 2366 ist mit 🗪 Φαχός gemeint.

من حدم حدم الله مسلالية صمومه BB 736 مناسبة [ا. المحمد الممحمة المالية وعمرية الاثام الابع عام الاب ألاكا منالا عالا علم الاثارة والم

י) Simon b. Zemach Duran Mågên 'Abôt Livorno 1785 fol. p. 36* erklärt: אלמחלאב הוא ירוקה שעל פני המים שהזכירו חז'ל

²⁾ Daraus C 605.

(احطود منه وقال جبريل وهو بالسريانية [سرانية العميرا [742] العميرا [742] دموم من المريانية السرائية الله مموده من المحمود من المحمود من المحمود من المحمود على ال

D 592 φῦκος θαλάσσιον ·· φυόμενον πρὸς τῆ γῆ, εὐανθὲς ἄγαν καὶ ἄσηπτον. Honein hat Sergius' Uebersetzung sich nicht angeeignet; wahrscheinlich fand er die Uebersetzung nicht berechtigt. Sergius gebrauchte sie wegen φῦκος rote Schminke, die im Orient wie mischn. פּיִם und sein Denom. פּיִם zeigen, unter dem fremden Namen Eingang gefunden hatte. Die Erzeugnisse des Meeres, Seetang, Schwamm (מְּשֵׁב denom. בְּיִם Koralle und Perle, haben mehrfach fremde Namen.

e. Geop. 71₁₀ κόχλακες και το κίνε [cf. Job. 8₁₇ Hex.] = κικο der Lexicogrr. zu κικο διαθούν τη ἀγρώστε haben oben Nr. 141. Theophr. hpl δ6₁: φῦκος ὅμοιον τη ἀγρώστε (κικο) zeigt vielleicht den Zusammenhang der Bezeichnungen.

f. Geop $71_{17\cdot 23}$ κικό φυχίοις τοῖς ἀπὸ θαλάσσης ἐχβρασσομένοις (ι 29_3).

176.

נה בא לופא.

Pesch. s. oben Nr. 93. PSm 4 مندن 94 منملا = فيلموش (فيلكوش) عمله عدر لمعال البيط البيط

¹⁾ Rabban BB 652 סאל מבלים Geop 41,19.

²⁾ سرنج (Kam. Frtg ein Heilmittel bes. auf Wunden.

(= 48\(^54\(^53\)^49\(^4)\) PSm 954 aus Galen und Sachau Ined. 97\(^{12}\) u nü bersetzt

D 310: "Αρον, Syrer λούφα, auch δρακοντία, Cypern: κολοκάσιον. Galen. Sachau Ined 97,1 عصمه مربح βρον PSm aus Galen منه 372 unübers. BA BB الموند السبط الموادد المو

Für tar ἐλαύνω von Metall: treiben, strecken Jes. 41, Hex Middeldpf z St. nam verwandt mit b... nuntal [denom. von κίας "Stab" Nöld.] opp. καιασία kraus [so l. C 669 für καιασία ,καιασία ,καιασία ,καιασία.].

Vull sv. دراقیطس, فیلگوش, فیلگوش الحراحه الحراحة الحراحه الحراحة الح

Berggr. 831 اذان الغيل, ارون Arum = Bt I 23 Arum Colocasia اللون الكبر قلقاس

Sergius, der wie oben angeführt, in der Galenübersetzung dracontion und aron unübersetzt beibehielt, tat dies, weil er

Digitized by Google

nach BB 463 für και (κηνρεί = ἄλφιτον, oft, zB. Rut 2_{14} Pesch u. Hex.) gebrauchte: και και ανίκ και Νυη hat zwar die Galenübersetzung für και ανίκ και PSm 217 also nicht BB's Angabe entsprechend, doch das G e o p. hat και wir klich für ἄλφιτα. 41_{22} (ε 41_2) 44_{29} (ιγ 4_1) 45_3 (ιγ 5_2) 45_7 = κιι 104_{16} (ιζ 20_6) 105_{24} (ιζ 29_2) 115_6 116_2 117_2 .

קום mischn. Fl. zu Ly II 533, eine Arum-Art, Zehrwurz, am Ehesten maculatum L. oder orientale. Ter. 9_5 Peah 6_{10} Schebiit 5_2 Tos. 4_2 Schabb. 18_1 . j Schebiit 35_{55}^d היא כצלים: "Für Zwiebeln gilt dieselbe Bestimmung wie für Zehrwurz". Maim. hat das misverstanden, erklärt lüf aaOO mit Bezug auf den Jeruschalmi für eine Zwiebelart und hat es offenbar für verschieden von לכל gehalten. Die Wurzel ist ausdauernd Scheb. aO Tos. 4_32_2 Kil. 2_5 — TMa'as 3_{10} הקולקם j Erub 20_{64}° . Der Same nicht essbar זרע לוף העליון של לוף 15_{66}° emend.: העליון של לוף richtig Maim. z St: העליון של לוף auch aus T Ma'as. R Schimsch.

Eingelegt wurden Zehrwurz, Senf und Wolfsbohnen TSchabb.

9, TMscheni 1,3 und Blätter von ילוף השומה אם ''. Hai zu Ukz. 3, Lûf ist der Colocasia ähnlich und hat breite Blätter; der wilde שומה noch breitere. Raschi Ned. 48b לום לום lupine?? Ar. sv. לום weist die Erklärung seines Bruders, der luf und kolkås für identisch hielt, zurück. R Daniel citirt aber: in den palästinensischen Büchern, בספרים של א"י, so. Darin scheint לשפת stecken.

¹⁾ S. die gewagte Vermutung Nr. 77.

habe Blätter wie Mangold סילקא und werde in Aegypten alle Tage gekocht wie "bei uns" — in Constantinopel — Mangold oder Rüben (מסת).

177. לְפְּהָא.

Brassica Rapa L. Rübe.

بنت, nach Ascherson jetzt: Brassica Rapa Sonth Verz 277. DMG 11 520 Hal. gedol. Ber VI غنقيلى γογγύλη شلجم المناس معاده المدرو Vull. Kaleb: شلجم مناسب مناسب مناسب مناسب مناسب مناسب مناسب المناسب مناسب م

אר אינט זיב בענא און אינט זיבער אינער אי

Galen: منع. D 608 βούνιον = ἄρκτιον PSm مخلفته also so zu lesen, nicht ἀρκτικὸν, für welches die syr. Uebers. auch bei Galen ἄρκτιον liest. Erst bei Gabriel ist βούνιον und βουνιὰς verwechselt; er sagt daher ἄρκτιον sei لفت برى.

Wenn PSm 472 zu βούφθαλμον אובן steht, so beruht das auf Verwechslung von יבע בול und ביב בול.

לסת mischn. Kil. 13.9. 3, Ma'as. 5, Chul. 7, Kel. 9, Ukz. 1,

178.

לשישית.

T Kil 3₁₂ T Scheb. 5₆ — j 37₈ שלשושית ?

179.

لغے محدثم.

Rlantago, Wegerich.

Nur Uebersetzung von ἀρνόγλωσσον? Der syr. Name ist לאם אלא doch steht leššân 'emrâ fast zu oft, um es als blose Uebersetzung betrachten zu können, und wird durch יושוט וליים) gestützt, das [mit

¹⁾ JAww. IIs 311 Forsk. LXII. Plant. major = Sonth Verz. 286, Berggr. 242

dem pers. کاوزبان Nr. 182] aber ebenfalls als Uebersetzung angesehen werden kann. BB 478:

ארן 1K18₃₈ Micha 7₁₇ Ps 72₉ Jes. 49₂₃ (s. BH schol. ad. l. Tullbg.) אווע לחך Nöld. ns. Gr. 35. בעל לחך Davon pt. בעל לחך der Leckende = die Zunge? und בעסייץ א ש סיייף Wie בעריים der Verschlingende = Schlund.

180. **حلاء**

181.

لغے برکہ ک

BB ليان العصافير Land Anecd. IV 102, محمد الله محمد الله العصافير المحمد الله الله المحمد المحمد الله المحمد الم

182.

بخامة رفا

Aus dem Griechischen übers. BB 478 بالن الثور (Gabriel بو المحمدة الله و المحمدة الله و الل

Gabriel's verschriebenes tuglossum hat C 951 gedankenlos aufgenommen, obwohl der tashif hier schon für BB oder einen Abschreiber zu grob war. Vielleicht entschließt sich PSm doch noch, soweit es tunlich, uns in den folgenden Buchstaben mit Dingen dieses Kalibers zu verschonen und die griechischen, blos transscribirten Wörter zu den entsprechenden Syrischen zu sammeln. Jedermann wird auf Gabriel'sche Fehler ebensogern verzichten, wie auf die besondere Aufführung von griechischen Wörtern aus den 70, die zu den betreffenden syrischen gestellt werden müssen. S. ob. S. 13.

Βούγλωσσον D 611 Bt I 190 بوغلصين. Forsk. LXII Sonth Verz 285 لسان الثور Borago officinalis L. Aus der D Uebers. BB 891:

183. **حزنہ**

מישונא: Bohne; jer: מישונא: Bohne; jer: מישונא: Maim. ماش שונא: Meerbohne, Phaseolus Mungo. אוליט שונא entspricht dem aus Zakarja angeführten. ממיר = ὄσπριον ist sehr schlecht und bliebe besser ungesagt.

Aruch צפורין angeblich = מפיר מפיר מערין aus TMachschir, 3, hat also die Stelle schon corrupt gelesen, die R Schimschon Machsch. 62 richtig gibt. Es ist der Stadtname Sepphoris und. Die Tos. spricht von den Einwohnern von Sepphoris und fährt dann fort: בראשונה היה גרים של פול ושל מופח של ציפורי [תום: ושל צפורין] ממא מפני בראשונה היה גרים של פול ושל מופח של ציפורי [תום: ושל צפורין] ממא מפני ששורין אותו במים בשעה שנורסין אותו קבלו עליהם אנשי צפורי שלא יהו עושין כן Graupenbereiter von Sepphoris בסים בשעה שנורסין צפורי gelesen, die R Schimschon Machsch. 62 phoris יבוםי צפורי j Pes 3042, j Mk 8163.

עָרוֹם weist auf Kal: בָּרַם gräupeln in unserer Stelle und TTebul jom 2 bei R Schimsch. 2, נֵרָסָה.

184.

[47022]

C 488 arbor quædam [Ferr.] oder Weinheber. Der Baum ist aus المناه والمناه والمناه المناه والمناه المناه والمناه والم

185.

כבסוא מורא.

Gummiharz von Balsamodendron Myrrha Ehrenb.

Pesch Targ אוֹם σμύρνα Εχ. 3023 Ps 458 Spr 717 HL 118 36 4614 52-614 Est 212 — Mt 211 Mc 1523 Joh 1939 — Geop 483. 4928. 9928 (κ 220) 10324 (κ 155) 10919-26. 1155 1171. D 78 σμύρνα BB 658 κ المحمد عند مناها عند المحمد المحمد

Zu bemerken ist, dass man מר עבר, auch Sprengel z St, mit des Dγαβιρέα irrig combinirt hat. Arrian periplus c 24 Geogr. gr. min. I 275. Müller z. St. [άβειρμιναία nach D geändert] hält dies für einen Ortsnamen. Des Plin β 35 Myrrhensorte Dusiritis (so) ist 246

Digitized by Google

mit dem arab. Götternamen Dusares combinirt worden von Krehl, Relig. d. vorisl. Ar. 53.

186.

حردانسي.

Aβaf 48 p 72° aram. מוריון (lies מוריון (lies מוריון (lies מוריון (lies) בשלים (lies) אול (תעי ברוב (lies) (מוריון (lies) (מוריון (lies) (מוריון (lies) (l

Landau conj. Pes. 107° für מי זריון schlecht مازريون.

πον Vull. av. ayr., = کردانه Es steht Bt II 488 für δυμελαία D 664 Daphne Gnidium L, dessen Frucht κόκκος κνίδεως pers. کردانه Κνίδειον ist Z 10 علمانه (80). Οἰνος δυμελαίτης PSm 74 المحمله BB 981 Gabriel aus Paulus: حمدانه nennen Manche المحمدانه (Paulus Aeg. ζ 737 Coccos cnidios semen est thymelææ, non chamelææ, ut quidam opinati sunt), Andere معمانه D: πυρὸς [ἄχνη], κέστρον, مناهم علی الکتان الذی یزرع ενέω-ρον, τῷ σπαρτῷ λίνω··παρόμοιον:

¹⁾ So 1. PSm 898 Z 5 für King Kan.

187.

בכמנשא מילא.

Fraxinus'), Esche.

Mελία. מילה sg. מילה, nicht 2) מילת Midd. 3, Erub. 3° s Rabbinow. z St. – TSchebiit 7,1 j IX 38d 1 b Pes. 13a: סימן להרים מילין סימן לעמקים דקלים סימן לנחלים קנים סימן לשפלה שקמים. Das ist eine gutbeobachtete Zusammenstellung. Die Esche, Fraxinus ist ein Gebirgsbaum. Aus der Eschenrinde zieht man einen Schreibstoff, den mein Vater Graph. Requ. I 159 im talmudischen מי מילין nachgewiesen hat: Schabb. 104b Gitt. 19a j Schabb. XII 13d₃₆ j Gitt. II 44b₁₉. Falsch Ly III 102. Die Esche wuchs also in Palästina, hat aber dennoch, wie es scheint, auch syr. keinen Namen. Honein sagt, μελία D 108 sei ihm un-🔁 Im Geop. des Junius waren sie erwähnt — Geop. erwähnt μελία mehrmals s. Niclas' Index sv, — in unserem steht die Stelle nicht. BB 497: has anira Flor.] aniar wit kilas وعجه الاطبيعة الاطبع الاطبعة الالماء الاللالافاماء الاغ arbor ماليا, Wull. hat das Wort in ماليا, arbor tenuis et procera ex cuius ligno hastas et sagittas conficiunt "nicht erkannt. Esche zu Lanzenschaften homerisch N 715 μείλινα δοῦρα, so dass μελίη allein Lanze heißt Π 143.

D 108 μελία bei Bt II 496 unter behandelt, obgleich dies nach Bt κρανία ist, Cornus 3) mas L Kornelle, Plemp. zu Av 210

¹) Fraxinus oxyphylla M. B. und Fr. Ornus L. wachsen auf dem Libanon. Boissier Flora or. IV 40.

ים מלין ומובלין (ב TOhol. 17 bei RSchimsch. zu 18, Bäume? Was sind עלי מילת TSchebiit 5,?

^{*)} Cornus - Arten gibt Boissier, Flora or. II 1092 aus Syrien, Palästina und Babylon nicht an. 248

ا ميران l. murrân cornus. Der Artikel D 153 steht Bt II 287 قرانيا BB 887:

صه المران وتحمل ثمرًا شبيهًا في شكله بالزيتون ويكون اولا اخطر [اخضر] ثم يحمر اذا نضيم وفي طعمه حلاوة وقبض ما:

C 832 übersetzt die Stelle: eine oliven ähnliche Frucht, anfangs grün, zur Zeit der Reife rot; ihr Geschmack ist süß und adstringirend.

Geop 70_5 γ(ωι) = απίμη (87_3) χρανέας. ?

Auch die Kornelle dient zu Lanzenschaften. Virg Georg \$447 bona bello cornus. حمنى, wie die Schreibweise zeigt, arabisches Fremdwort; doch war sicher * نحمنینی vorhanden. Davon aus Kornelle gemacht" dh. Speer BB 816 zu מורניתא [καταφονική ? ?] Sergius και (80) مرزاق , خربة kurzer Speer. Der priesterliche Hirtenstab heißt so BHebr. Chron. eccl. Abbel. u. Lamy III 138, 315, 331, (337, steht dafür Kanaz). PSm 437 βακτηρία אבויתא בסובית beweist, dass אורניתא בבסוביתא falsch ist; ed Urmia punct. denn auch richtig حمدانية 2K 1110 (חנית) = B Hebr. Gr. I 24_{23} und BB cod Flor. oben 217_{21} , wo es für β axt η $ho(lpha^1)$ steht. Targ. f. תדהר pl. מורינין Hai G Neg. 2_1 מורינין מרון = Maim. ? Ebenso RSchimsch., doch Ar. מורנין und מרן 2 hat מורנין, ed. Ven. I bei Ly TW מורנין, was den sg. מורנין, für den Baum ergäbe, während מורניתא das Erzeugnis wäre. Doch ist מורנית nicht sicher genug. Fleischer Ly TW II 569ab verweist auf κρανεία Speer wie μελίη und giebt die Ableitung: V , zäh, hart und zugleich elastisch sein". א מרן ist hebr. aram. nicht nachweisbar.

188.

[حميه]

Norberg "zea majzum". Nicht möglich. [Ich weiß nicht, was Norberg meint. Nöld.]

¹⁾ Für βακτηρία Jer. 48₁₇ Psalm. 23₄ Hex.

189.

خنعه.

Geltis, Zürgelbaum.

BA 5868 ein großer Baum mit Früchten wie Myrtenbeeren.

BB 521: אייבי אייבי און אופלו פשיטו הארכזי ונהריים וויים אייבי אייבי אייבי אוללא הארכזי בעל אייבי אייבי אייבי אוללא הארכזי בעל אייבי אייבי וויים אלון אלון אלון דברהלא הברהלא Brennholz neben מייש דוראים TMenach. 9 Tamid 29° Brennholz neben מייש וויים ווייים וויים וויים וויים ווייים ווייים ווייים ווייים ווייים ווייים ווייים ווייים ווייים ווייים

Alizier, Elsbeere Sonth Verz. und Bocthor bei Dietz³ II 93 Engelmann 53 zu span. almez. — Berggr. 859 Lotus, trèfle sauvage مس, خدتوق Verwechslung der verschiedenen Lotus. s. S. 94.

190.

حدلمصكم.

Gorchorus olitorius L, Meluchia.

hat schon Rosenmüller 115 gewarnt; vgl. Fleischer Ly TW II 568° לבים Mow 250 Av 212 Bt II 532. Falsch bei Berggr. 854 zu Halimus, Portulaca marina neben בלבים, ישוה אבים. Mußafia combinirt damit מלבים j Schabb VI 8°58. — Es wächst in den Tropen überall. Boiss. aO. "Corchorus ist im Oriente und in Aegypten beliebtes Gemüse und wird der Alten κόρχορος corchorus sein. Theophr. hpl ζ 72 Nicand. Ther. 626. 864 Plin κα 89 alexandrini cibi herba... Bernhardy ad Suid. II 351. coll. 221". Man sehe De Sacy Abdall. p 40 f. — מלוכיא ob. S. 231 l. Z.

191.

دلسعم.

Viola, Veilchen.

DMG 29₅₁₆ D Uebers. τον, Geop 87₁₃ (3 27₁ τννουλα ? ?) BB هـs. Lag gA 22: pers. بَنْفَدُ, arabis. يَنْفَدُ JAww II 270 Gavâl. sv u. Sachau z. St. Armen. Lag. manovšak, Moses aus Choren's "Manouschag" Meyer 3₅₃₆ ist dasselbe. BB 738 بنفشه انتخاب بنفست ارغوانی Der Beiname von τον ist πορφυροῦν D 607. [Türkisch بنفشه und منفشه walach., Alban., Neugr. mit M, s. Rössler, die griech. Bestandt. im Rumänischen 599. Nöld.]

192.

מַעֶלָה עָשָׁן.

Eine Pflanze, die zum Räucherwerk genommen wurde und das Aufsteigen des Rauches beförderte. Kerit 6^a T Joma 1, 2_{6.7} b 53^a 38^a j 41^a j Schekal. 49^a Sifra achare môt 81^b Weiß.

193.

בכר מרנא

Origanum Maru und andere Arten.

مُرُو, mand. אורוא Sidrâ Rabbâ I 106. 347. BB 559:

שי בכנהא שו ב אוכבא צביוא ב אהוש מאא ל אהובעל

Digitized by Google____

האביא הכלשאא יוכש ישוניא היהשמא היכש • كامانك حدة مد المركب [C. 1—] نطح زّعم اقول أنما هو المرو وهو a) C853 hat die Stelle المخزامي والمرماحوز ومنه اخر مرو نزر مرو أ ريحان أ): falsch zu den vorhergehenden edisch gelesen, und hat falsch אוֹר. b) kehrt BB sv nicht wieder, während die anderen alle noch einmal behandelt sind; ich suche es in . so ms. اردشیردار Bt امرو eine Art اردشیران Bt اردشیران 8 so ms. الصيتران المخرامي = حدد Nov. 280: ارد Sonth. ارد

- مرو دارون Bt بحدها . وحدها PSm 918 wo für مرو دارون على على على المحدودة على المحدودة على المحدودة على المحدودة المحدود
- d) אווב Sabb. eine der Erkl. für מַרְוָא חָוִוּרָא בּכֹרָהֹא Raschi: Salbey, Salvia. Das weiße Maru, Eigentum der Sonne, خرامي وأحير والمعالم Bundehesch, Windischmann zor. St. 109. PSm 953 . كارمًا Bt كا Aßaf 77 p 77 مرو سفيد = دارمك . Aßaf با Vull ימרייא gr. מליים פקום - s ob. Nr. 140 - סלבייא מליים בסלבייא מרייא - s ob. Nr. 140 - סלבייא also marvâ, denn das meint marjâ Salvia, wie Raschi. Ob aus Aßaf?
- od. C. des D am Rand zu μάρον] مماحوز دخة و [cod. C. des D am cod. zu BB 659 σαμψούχον (αρακερω so. BS dass. zu (αρακερω und PSm 997 zu waitawaan, watawaan, watawaan. — Mand. Sidrâ Rabbâ I 106. 347 מארמאהוז Gitt. 69b Z 2 נווא דמרמהון Agg. nicht خ Bt II 504. مماحوز nicht خ Bt II 504.
- o Vull. Frtg. خزام بانر المرو عشرق das weiße Marum Bt. I 365 nach Sonth Verz. 275 خرامه Lavendula spica u. a. Arten.
 - s. noch Nr. 106 هرو s. noch 296.

194.

מרפייתא

j. Ma'as. I 48d, ?

الشُّيُوخ 285 JAww. II مَرُو الشُّيُوخ Lane 508 auch مَرُو Marum. 252

195.

בכניף לאי מְרָרִיתָא.

المرخورة الهندبا البرى يوكل وكذا قال جريل انه نوع من الهندبا فالمندبا البرى يوكل وكذا قال جريل المركم المركمة المركمة

D 275 و مندس سريس المندس المندس المناس الم

2. מרריתא (πικρίς), מרריתא sind also etwas wie Cichorie, Sonchus, Chondrilla und verwandte Gattungen, vielleicht בשפשה μ

^{1) [}So l. BA 6660 für المناعة. Vgl. das. 6739. Nöld.] PSm 591 aus Galen المناعة عنا العامة ا

wie Lag. und Clément = Mullet zu JAww. II 357 vermuten Leontodon "taraxacum" Löwenzahn. Berggr. 876 Sonchus. طلغشقوق. — طلغشقوق. ist karšunî. طرخشقوق von Lag gA 52 für pers. erklärt تَلْجِ جَكُوك . بعضيد كاسنى = 747 Vull. I تلخ چوك, بالمعممم تلخ چكوك ist (s. ob.) ist (s. ob.) eine wirkliche Form, die da erscheint, wo BB syrisch erklären will. So PSm 53 מוֹם אולר (BB neben אכלים) wofür PSm 247 nur Bernstein's unbrauchbare Vermutung, es sei = mrnm (talmudisch) beizubringen weiß. Es ist ἄμυρον, — DCange ἄμυρον καὶ ἄφεδρος ἡ ἀτρακτυλίς —, über welches Dozy-Engelmann Glossaire 166 sagt: Almiron span. — Chicorée sauvage: اميرون Nach Mostaini heiße hindibâ barri: amirûn, das auch Bait. hat. Ibn al Hašša bezeichnet es als maghrebinischen Namen des hindiba barri. Dozy hat das griech. Wort darin erkannt. Auch ist aus الاميرون des Ibn Awwam II. 354, das Clément-Mullet unübersetzt lässt und Banqueri in isopyron ändern will.] 1529 sv طرشقوق لملاحصه عدي و vgl. Nr. 119) und BB 725 sv Kining ibei den Persern nach Sergius und Honein Acasil, BA Nr. 4643 und PSm 1202 BA, K zu طرشقوق stehe in der WBB nicht, so gibt er einen neuen Beweis dafür, dass er von den späteren Buchstaben keine Kenntnis hat: wenn Jemand unter 1 einen besondern Artikel hat, so ist es schwerlich zu viel verlangt, طلغشقوق von ihm schon Kenntnis habe. Auch طلغشقوق PSm 1328 unter עם ערוב עו. BA Nr. 3992 muss man nicht in .ändern wollen طَرِحْشقوق

c. مصحفات PSm 53: مصحفه PDas. noch: محمد به مصحفه Dieses بالمام به طهلیرج به طهلیرج به المحمد المحمد المحمد المحمد المحمد المحمد المحمد به علی المحمد المحم

Digitized by Google

blaue Blume", die guli kasni — كُل كاسنى — heißt bei Petermann Reisen II 227. 249. 253 "Pseudo-Kornblume". [طهل ist Nebenform von طهل "herb, bitter" Nöld.]

مروريه Bt II 512 = عضيد , عطث 603.

3. Auf مجنة oder مجنة geht das talm. und arab. مدترة und das griech. ἐντύβια zurück. Vull. انظونيا lies انظونيا ist schwerlich mehr.

Man nimmt an, Cichorium Endivia L, das für die durch Kultur entstandene Abart des bei Jerusalem und in Syrien') wildwachsenden C. divaricatum Sch. gehalten wird, stamme aus Indien. Lagarde hält Semitica 61 هندب für "eine echt semitische (Lagarde psalterium Hieronymi 158) Weiterbildung von مدب , wie bei Avicenna die Augenwimpern heißen". Die syrische Form مداد welche Lagarde entgangen ist, spricht für semitischen Ursprung des Wortes, der mir aber, von Lagarde's Ableitung abgesehen, nicht gesichert zu sein scheint.

Τρώξιμον, τρώξιμα Salm. Exercit. Plin. 898 التحصير PSm 1521 K: المنتاع المنت

¹⁾ Beide wachsen in Aegypten wild. Ascherson hörte dafür in Aeg. silis (d. i. σέρις), måggede, abn rukóbb, hindib. Silis heißt auch Urospermum picroides Desf.

zurückgewanderte Form des Wortes)] und יסיחלי), ein dunkles Wort. —

T שרה עני, מרוקסימון איניי, עולתא עולתא ברי. באר Ly II 192° – עולתא עולתא עולתא עולתא עולתא עולתא עולתא ווst also wohl Cichorium divaricatum, Cichorie, מרוקסימון עולשרן. הרינרי אנמיבין Cich. Endivia, Endivie.

196.

محفره لمبنه

عدينه و الديمة على الله المحمود على الله المحمود المحمود المحمود الله المحمود الله المحمود الله المحمود الله المحمود الله المحمود المحمود

D 500 γαμαίπιτης. Beibehalten: D Uebers. PSm 286 Z₂. S. Nr. 80.

197. حنظ منک

Lycium, Saft und Extrakt von Berberitzen und Rhamnus infectorius L.

Berggr. 860 Lycium, Oxyacantha neben בּישׁבּיט, καυλέν, καυλέν, κατλαζαχαράτ Lngk. 13 Pott ZfdK V 76 בּעלי Av. 172. Bt. I 400 311 Saft des בישׁבּים הרוֹם Rhamnus infectorius. Das Prāparat verstehen die Syr. unter λύκιον בישׁבּים. Es gibt 3 Arten [":"

8. PSm aO?] 1. Aus בישׁב , בישׁב , Lycium, der Strauch, = Oxyacantha; ὀξυάκανθα = Berberis ווֹב בּעֹר אוֹצר. 99.

- 2. Das indische Lycium D 126, auch Arrian im Periplus. Noch jetzt in Indien aus verschiedenen Berberitzen gewonnen. Meyer 288 Mow. 188. فيل زَهْرَجْ ,خُضْض هنديست.
- 3. Das "vom Berge der Araber gebrachte" Lycium, das chudchud d. h. hudud heißt. Bei PSm steht für κατρομος: und PSm verstand: "vom Berge der Araber, der chudchud heißt". Sein böser Geist hieß ihn gerade hier gewissenhaft die Glosse BB's verwerten und so bereichert er 1218 Arabien's Geographie um einen "παμπαμ 1) Nomen montis Arabum BB sub της ". "2) id quod sc. μορικό —

198.

مشجوثا

Bt II 39 ms. für مسجونا, syr. = ما التجسونه, lies nach ms.:

aus der nabat. Landwirtschaft. Meyer 375 rät auf

Pfeffer (۹۹) Mow. 155 مُسَجُسُونِهُ [Persische Form ungefähr مَسَخُسُونِهُ لَهُ عَلَى اللهُ اللهُ

Steinkrug"? Sollte das syr. Wort Kleine Salbe" sein? Nöld.] Vgl. Kanna Nr. 326.

199.

widy.

Ranunculus, Hahnenfuss.

BB 598 BS = کفیکے کفیکے کفیکے PSm 434 κάπου zu

α το κάπου 514 (so l.) برود (so l.) برود κάπου = 669

α το κάπου λίες βατράχιον 514 (so l.) النورد κάπου = 669

α το κάπου λίες γενικός και κάπου (PSm sv auch καμίση)

ΒΒ ein: معمد Κ PSm 649 Z 2 κάπου Gras C 542 , κάπου flos, foenum, stipula [vermeintliches بُرُود herba pec. ranunculus (Nûrtâ Barh. gr. I 334 = καπου Nöld.]

Viell. אוֹם des BB zu trennen von ההוא , doch ist dies = יُروه Blüte (?) bei BB أورة punct. wahrscheinlich richtiger nach talm. אוריתא

= كيكي 343 الضفادع 85 Vull. I 249. Bt I 151 II الضفادع 343 Rerggr. 343 ranunculus. PSm المائية المائي

In Syrien und Palästina ist Ranunculus durch mehrere Arten vertreten. So z. B. R. calthæfolius Jord. in Syrien, auch bei Jerusalem, ebenso R. Asiaticus L. Auf dem Oelberg: R. Hierosoly-258

mitanus Boiss. In Syrien: R. Cassius Boiss. und R. Damascenus Boiss. u. sceleratus. Man vgl. Boissier Flora or. I 24. 31. 36. 30. 48.

200.

איניא ניניא עום איניא בייא Ammi und ניניא בייא Mentha.

نانخواه 482: حكانص حتى تد بين مبني (انانغواه مملك أ ق حتى الممانات 808: فلنكم حمّ قدمن اسماء النانغواد وحدممة مسلم نانغواد: 929 lin. 8 Line الملكم: المحكمة Schwerlich richtig vocalisirt PSm 223 sv عمرية المحكمة und 229 lin. 8 nach BB. Gezzâr im 3. Grad النفد , griechisch بمرص, die alte lat. Uebers. richtig: ammi, syrisch מכנא d. h. ווי lies ויים das نانوخمه , نانغواه , نان خواه = ۱۲۵۲۰ II نانغواه = ۷ull. sv. als syr. hat ammi, anisum aliudve semen: طالب الغير, nicht الغير Bt II 543, = Av 216 Mow 260 Berggr 828 Ammi, semen Ameos. Nînjâ geht wohl auf den pers. Namen zurück.

 $ABaf 95^a$ ניניא = 1 מיינים ווער אמיום ווער פיניא = 1 ניניא. 32^{\bullet} מנייא 1. מנייא - נכנואה - נוניא - מנייא 1. ameos. DCge מַנִּיא מעסיעמ. D 409 'Aμμι Ammi, bei den Droguisten Ameos, von semen ἄμεως. b. ندخه Mt 23₂₃ Luc 11₄₂ ήδύοσμον Geop 984 Mentha, Minze.

BB 608 = حمده الله 138 Rab- نعنع = حمده اله 138 Rabban "ήδύστρον" ΚΔΙΙ 989 (COSA TOM, ΚΑΙΙ,) Anderco 1051 καρία Ebed Jeschu και, Galen ήδύοσμον = καραπίσι = BA کیمانص, K کیمانص Vull. ۱۹ هیرارما ۱۹۷۵ هیرارما ۱۹۷۶ هیرارما ۱۹۷۶ هیرارما lies هيرزاما Ob aus dem griechischen نافنع العنع الناء العنع entstellt? PSm 918 בכבולל l. עוֹעטת.

ינענע זו Ar. sv und sv מנתא Schabb VII ביחבר כרתין כרפם: מנתא אר. sv und sv כוחבר כרתין נענע כשומין כשומין נענע Landau falsch כשומין [j]. Die volle

17* 299
Digitized by Google

¹⁾ C 549: لملكم 1) funiculus cannabinus [Rædiger, Chrest. Gloss.] Geop. 2422 2) Semen quoddam esui aptum.

Form; sonst כנעה j. Ma'as. 52^{a}_{85} (Var. כועה j Ned. 37^{d}_{67} כנעה j Schebuot נגעה 34^{d}_{44} . j. berichtet, sie habe einen vierkantigen Stengel — wie ja alle Labiaten. Sie macht aber darum keine Ausnahme von der Regel, "dass es nichts Viereckiges in der Natur gebe", denn sie ist "voll Knoten", מלא קמרין, dh. Stellen an denen die Blätter sitzen. R Chananel erklärt מני an einer andern Stelle, zu Pes. 74^{a} mit Bezug auf Bäume: der Ort, an dem Aeste und Zweige wachsen. Vgl. oben Nr. 111 S. 159_{15} j hat also ... Zweifelhaft ist יוניה j Ned. 39^{c}_{64} .

c. תַּאָמֵיתָה (Zuckermandl, הַאָּמֵיתָה, hat durchweg Kâmes verkannt und für Patach gehalten; wer hebr. Handschr. kennt, wird wissen warum.] b. 128° ניניא – 140° מיניא בי 140° ביניא לפיניא לפיניא der Tos. aO₁₃ [und 15 wo es bei uns in der Tos. mit Recht fehlt]: in einen Kressensalat getan. Gitt. 69° gegen צירחא דליבא [so liest auch Ar. sv u. ניא בירחא דליבא esse man מיניא באפרוניט (כמין). Pfefferkümmel (כמין) und Sesam. Ab. zar. 29° gegen איסמומכא דליכא Pfefferkümmel, Kümmel (כרויא). Es ist nicht Minze sondern Ammi gemeint, das neben Pfefferkümmel genannt weniger auffallend als Minze ist. Dass איסיתא בעורא ביניא = אמיתא sondern Ammi ist wird man zugeben, wenn man Folgendes bedenkt: 1) nînjâist niemals Minze,

י) Was ist המתה TKil 3₁₂ Var הממה [= TSchabb aO ??]. — Was הוכתי Gitt. 69°? Aruch אמכנה pilatro. [בי ממרן l. ἄμμι τὸ κοπτικόν. Nöld.]

²⁾ Wünsche, Neue Beiträge zur Erläuterung d. Evangg. aus Talm. und Midr. Göttingen 1878 S. 291 citirt (zu Matth. 2323 ήδύοσμον) die angeführte Stelle: "Unter die Kräuter (שלחים) [l. Kresse, ממיתה], welche man am Feiertage zerrieben hat, darf man am Sabbath Oel, Essig und auch Minze (אמיתה) tun und sie mischen. Was ist האמיתה? Antwort: אינינייא. Nach der im Text gegebenen Erörterung wird man künftighin die Stellen über ענגע, nicht aber die über ninjä zu der neutestamentlichen Stelle anzuführen haben.

sondern ausnahmslos Ammi אינות בּלוֹנ. 2) D 409 sagt vom Ammi, das auf Kümmel, Dill, Pfefferkümmel folgt, es werde von Manchem irrig für æthiopischen Kümmel gehalten. Die Nachbarschaft in den talm. Stellen weist also auf Ammi. 3) nân'â ist mit nînjâ auch von manchen Syrern verwechselt worden, obwohl die Wörter nicht verwandt sind. 4) אַרְיִי וֹנִי וְּנִי וֹנִי וֹנִי וֹנִי וֹנִי וֹנִי וּנִי וּנִ וּנִי וּנִ וּנִי וּנִ וּנִי וּנִי וּנִי וְנִי וּנִי וּנִי וּנִי וּנִי וּנִי וּנִי וּיִ נְ נִינִ וּנִי וּנִי וּנִי וּנִי וְנִי וּנִי וְנִי וּנִי וּי וּנִי וּי וּנִי וְנִי וּנִי וְיִי וּיִי וּנִי וְיִי וּיִי וּיִי וְיִי וְייִי וּיִי וְיִי וְיִי וְיִי וְיִי וְיִי וְיִי וְיִיי וְיִיי וְיִ

e. BB 923 gibt noch einen Namen für die Minze. Die Stelle hat Abbé Martin aus dem BB cod. der Propaganda in Rom mitgeteilt JAs. 1872 XIX 475:

أَعَهُ اللهِ عَلَمْ يَدُّ [H حَقَوَية] ١٨١٨ [١٨ H] جددلذ

وخده (H وحدوث في الله النعنع وقال مسيع صعلب (H أنا النعنع وقال مسيع صعلب nur H) مسيع ان اسم النعنع والنعنع:

"Raqoutha, dans la sainte Ecriture" [falsch: فعنى = in einer Hs] "signifie une chose vile. Dans le dialecte de Mossoul on appelle ainsi la menthe. Messih Sahlab (?) a dit que raqoutha signifiait la menthe. "معلى, fehlt in cod. H., und ist mir sonst nicht vorgekommen. — رافونا und falsch رافونا Vullers = معلى. Vgl. بمعمرية.

201. برخم.

Gapparis spinosa L.1), gem. Kapperstrauch.

Alle Syn. des Gabriel PSm 1518 α Διατολί. Ich schalte die Varr. des cod Η ein: D 318 περὶ α καππάρεως, οἱ δὲ α κυνόςβατος ακπρία αναπρία εθαλλία πετραία ε θαλλία πετραία ε εθαλλία αναπρία ε εθαλλία ε εναπρία ε εναπρία ε εναπρία ε εθαλλία ε εναπρία ε εθαλλία ε εναπρία ε εναπ

¹) Boissier Flora or. I 420 führt mehrere Varietäten auf. In Syrien und Mesopotamien C. spinosa β canescens, in Damascus: g parviflora, am todten Meere, auf dem Sinai: γ Aegyptia.
262

sammengeworfen H: همليه النسبة PSm 260 الدائم الصفرة H: الدائم الصفرة الصفرة الدائم الصفرة الدائم الصفرة ألم المدائم الصفرة معمله الدائم الصفرة معمله المدائم المدائ

Honein gebraucht also, das ist der langen Stelle geringer Ertrag, בּבֹּה = κάππαρις, durch das Fehlen der Determination deutlich das Fremdwort kennzeichnend. BB 862 hat es ebenfalls: חבר און באר ביינו באר באר ביינו באר ביינו

ففة جمع البي مهجم أله فتجم الماء العصبية مع حصة م الماء ورد الكر معمدلة الله عامم الماء

Daraus verstehe ich soviel, dass عف Kohel. aO Kapperblüte bezeichnet [ob رن des BS richtig ist?] C 819: معن verres (Nov. 236, κάπρος) 2) citrinus cucumis [Ferr.]? معن germen [aus عن المعن المعنى ا

καρρετεταυch und Blüte hat, wie das ebenfalls aus κάππαρις entlehnte كَأَر, كبر γulgær قَبار Gavâlîkî 132, u Sachau z St.,

¹⁾ Die Schale der Kapperwurzel ist ein drastisches Purgativ.

שלף Mischn. אלף Mapperstrauch. Dieses Schabb. 150° (30° u) — j Schabb. 15°, dafür נעסה. Benannt von V נעסה spalten, vom Klaffen der Samen oder vom Aufspringen der reifen Frucht wie שלה nach Wetzst. von שלה die aufspringende, berstende Frucht, wie ') ebenf. nach Wetzst. 437 f פָּלַח הָרָמוֹן der Spalt des in völlig reifem Zustande seine dicke Schale sprengenden Granatapfels, wofür geradezu בוא הומכנא steht. Nr. 310.

אבריבה ("Blüte" s. Nr. 334 Anm. 2) talm. ארחם die Blüte Ber. 36ab der Kapper.

Ma'as 4s der Strauch: קסרס, קסרס, פרס קסרס, Samen-kapseln קסרס, j51° קסרס Knospe, בימיתא Frucht ["Blumenkelch" Ly I 198 falsch]. Die Frucht steht auf einem 1½" langen Stiel, der über die Blume hinausragt. Dies meint j. aO: "Alle Hüllen wachsen an der Frucht, hier ist die Frucht oben, die Hüllen unten". — b Ber. 36ab Strauch (mischn.) אלף, Blüten קסריסין, Früchte אלף, junge Triebe מבריסי, diese talm. אביונות אותא אים, אפריסי, אפריסי, אפריסי, hebr. אים בהא אים פריסים, אביונות פריסים, אומרים, אומרים אותא אותא אומרים, אומרים אומרים

¹) Deutsch: Klaffer, Rhinanthus Crista galli L von der klaffenden Kapsel (sonst Glitscher).

[&]quot;) Maim. z. St. אלנכר וואלנכר, die Frucht הלכבר, so ms. ar. für der Agg. אביונות, eine falsche LA, die Kohut, Aruch sv אביונות, zu abenteuerlichen Combinationen verleitete. — Der Zweifel, ob die Kapper als Baum oder als Kraut zu behandeln sei, rührt, wie Hal. gedol. Ber. VI ganz richtig erklärt wird, daher, dass sie sowohl aus der Wurzel als auch aus dem Stamme neu ausschlägt.

βλάστησις P Blüte talm. מרחא, Blumenblätter נימיתא, Schote בימיתא, Schote בימיתא nach d. richtigen LA s Rabbinow.: דשקלוה לניצא דפרחא והויא בימיתא.

Sicher für den Strauch steht מרוא Pes. 111b, viell. auch Chull. 59a umgekehrt für Kappern منقلع Schabb. 110a. Auch الفلح ist die Frucht (s. ob., Vull. sv شفلح (P)) und der Strauch Petermann Reisen II 144 Schfella', wie denn Baum und Frucht meist einen gemeinsamen Namen haben.

אָבִיזּנִה sg. bibl. אֲבִיזְנָה [Ly I 9b will wissen, dass es mischn. אָבִיזּנָה heiße; falsch.] Auch bibl. kann es nichts Anderes bedeuten als: Kapper.

202.

ירסים נרקים.

Narcissus, Narcisse.

BH carm. ed. Lengerke Königsbg. 1836 I, 6.

מאמים בית ידים בית ידים בית ואים בית הדים בית אוא בדים בית הדים בית וליקיים. וליקיים בית הבדים הידים בית הבדים הידים בית הבדים הידים בית הבדים הידים בית הבדים בי

D 646 Νάρκισσος 66 ναρκίσσινον. التُرْجِي pers.: نُرُس s. Ġavâlîkî u Sachau z St p 66 JAww II* 265. Mand. צורנים Norberg, aber nach Nöldeke steht Sidrâ Rabbâ I 107, 34620.

Talm. נרקים Ber. 43^b ני רגנוניתא (נינתא) targ. f. חכצלת Nr. 128 das lange für Narcisse gegolten hat, opp. דרכרא.

203.

بعده.

Filices, Farnkräuter.

D 678 θηλύπτερις, τὰ μὲν φύλλα πτέριδι ὅμοια [οὐ μονόμοσχα δὲ, ὡς τὰ ἐκείνης, ἀλλὰ von Sprengel in Klammern gesetzt!] πολλὰς ἔχοντα ἀποφύσεις . Filici similis facultate Paulus Aeg. ζ p 727. Für πτέρις steht κίτει auch in der Uebersetzung zu D 680 δρυόπτερις ') PSm 947, das. arab. ..., Gabriel das. Z 9 ... u. aus D 575 PSm 358 sv ΒΒ 745 αυτίτει πα ανίξητες πα ανίξητες πα ανίξητες πα ανίξητες πα ανίξητες με το κατίτες πα ανίξητες πα ανίξητες με το κατίτες κα ανίξητες και το κατίτες και το κατίτες και το κατίτες πα ανίξητες και το κατίτες και το κατίτες και το και τ

oder Καλία = πτέρις ? Oben Nr. 121 c S. 167.

Aßaf 44 p 73° נישְׁרָא aram. = איסטיריון gr., röm. סיליקי filix; aber 56° מרכם. חסרכם arab. סרכם. Da ὑποχιστὶς nicht gemeint sein kann, wird δρυόπτερις beabsichtigt sein.

Πτέρις des D: Aspidium filix mas, Wurmfarn, ngr. aber heißt ebenso, πτέρις, insbesondere der Adlerfarn, Pteris aquilina, = D. θηλύπτερις, ein Name dem der syrische nešrâ, nach BS gegen Würmer, Wurmfarn, entspricht.

¹⁾ PSm Gabriel contact Arkhin, Galen coult Cann. Πτέρις, nicht πτερίς, ist zu accentuiren, s. Pape sv. Nicht Farrnkraut. Ehrhart (1753 bis 1762) schreibt Fahrenkraut. Heufler E. Botan. Beitr. z. deutsch. Sprachsch. S. 19.

الدبق: الدبق lies مده کا کیل دارو النبق BB 853 کیل دارو النبق lies کیل دارو C 808 arbor culicaria aus verlesenem تر Ferrar.: مدهناه arbor ex qua viscus conficitur. Viscum دبق ۱۵۰۰ کاندنده کاند کانده کانده کانده کاندنده کانده کا

204.

بهائم برنف

Dipsacus silvester Mill. wilde Karden.

BB حتى العطشانة زعم شملى صبغ الزيتون Danach Ferr. gummi olivarum C 571. عُطْشَانة الله ist Uebersetzung von δίψαχος D 355. ديساقيس Bt II 198 I 466 Vull sv Berggr. 847 ديساقيس Dipsacus, cardon à bonnetier, chardon à carder d. h. Dipsacus fullonum. Vgl. Nr. 2 b.

Boissier Flora or. III 115 weist *D. silv.* Mill. nicht in Syrien nach, wohlaber die Var. comosus Ledeb. S. 116 *D. laciniatus* L. "Dipsacus fullonum Mill., Weberkarde, fehlt in den arabischen Ländern" Ascherson.

205.

ممحيلاً.

206.

من الخكم.

Uebersetzung von πολύσπερμος Geop 70_{20} (ι 84₈) 102_{16} =

207.

بخلاة بهف

Uebersetzung von πολυπόδιον Polypodium vulg. L gemeines Engelsüß. BB: بسأيه pers. بسأيه (älter بسأيك) zusammengesetzt aus بسأي , viel und باى , پايه , Fuß. Berggr. 870 — Mow 48. Bt 135, Av 147 falsch با بي , Frtg aus Gol. با بي . Simon Januensis bisbeigi Langk 127 διαπισφάχ. Hal. gedol. Schabb. 20 .

Dem syr. Worte ist die Ehre erwiesen worden, dass es in arabischen Quellen genannt wurde. Bait II 39 [cod. Sprenger 1898 fol. 152b] sagt: אَבْ رَعْلا oder الْحَدِّ فَلْ bedeutet syrisch der Vielfüßige سَعَى رَعْلا und ist das سَاكِح . Daraus wird bei Sonth: "Viele Leute in Syrien sind der Meinung" usw. Vull. sv سَعَى رَعْلا syr. od. gr." سَايِل auch الكَثِيرُ الْأَرْجُل Schon Gezzâr: Syr. المناس pers. ar. سَايِل pers. ar. المناس الله عن الله عن المناس الله عن الله عن

Digitized by Google

י לנד (für בער ביניד auch sonst in Umschriften. Vgl. אער ביניד (Steinschn. Polem. Lit. 369 Anm. — Samarit. און einmal für כיני geschrieben Brüll, Krit. Stud. üb. sam. Trgm. 1876 S. 39.

Auch das Tier σχολόπενδρα, Tausendfuß: PSm 925 C 537

BB 629 C 537

C 5

208.

משל בילאי פינלאי

Gyperus.

אר ביסול האר היים ביסול היים ביסו

209.

סדנ

> 210. «خنابز رغمه»)

Marrubium, Andorn.

 $Geop 23_4 50_{16} 105_{10}$ πράσιον (ιζ 23_4) 110_{21} (ις 11_3) 112_{21}

¹⁾ Kan Lev. 11, PSm 1279, Zach. 5, Hex.

^{*)} Wörtlich: Erdamboss.

ها الكلب 631 معه المنابع على المنابع الفراسيون . . 31 BB (15 مر) معه المنابع وهو حشيشة الكلب 631 معه المنابع المنابع الكلب 631 معه المنابع ا

D 454 πράσιον. Arabisch beibehalten; so in dem bei D 456 folgenden Art. στάχυς, θάμνος ἐμφερὴς πρασίω BB 643.. عملات عليه الفراسيون وتفسيره السنبلة, aus der syr. Uebersetzung nur: مرابع عنام Arabisch فراسيون s. Av 238 Bt II 251 Forsk LXVIII Marrubium plicatum (M. Alysson L.) Berggr. 861 Marrubium bium فراسيون البيض 838 [Leonurus] Cardiaca فراسيون العلب فراسيون العلب كوا. والعدان Vgl. jedoch انحيدان Vgl. jedoch فراسيون العلب

Warum es Hundskraut בּבְּבּה וּעליי genannt wird, weiß ich nicht, doch hat auch Aßaf 115 p 85° aram. סרסיון מחריכלבא – סרסיון מחריכלבא röm. Vgl. כבבר ob. 126_9 . Aßaf hat π pźσιον = אנגר 8. 33_{19} .

211.

مەددىدەمە.

کاس حدمه و با مه مه به به الله همه هم دوآء ستى بهذا الاسم دوآء ستى بهذا الاسم

212.

۰.۰. ممب

arbor amæna et infrugifera [Ferr.] C 588. Aehnlich ob. Nr. 122.

Digitized by Google

¹⁾ Gehört zu PolyPodium.

270

213.

منعنه [معمد] منعمد

Mentha aquatica L. Wasserminze und M. silvestris L.

معمد حدث کی النّام بات معمد منت المعنی المعنی الله النّام و النّام عدد اقول النّام بات النّام عدد اقول النّام بات النّام عدد اقول النّام بات النّام بات

וריים וואלי, Lmam, Nmam, eine Mentha. [Nach Simon b. Zemach Duran Mågen 'Abôt Livorno 1785 fol. p. 366 artet ממאם [lies מואם] in mentha ממאם.] Allerdings Berggr. 876 מואם [lies מאם] in mentha ממאם.] Allerdings Berggr. 876 ממאם באלי Serpyllum = Sonth Verz. 287 Serpolet und Bt II 559 meint auch Thymus Serpyllum. Für שמשה hat Berggr. 877 geradezu أمناه أعناه أنفا المناه أنفاع المناه أنفاع المناه أنفاع المناه أنفاع المناه عناه أنفاع المناه عناه أنفاع المناه المناه أنفاع المناه المناه أنفاع المناه المناه المناه أنفاع المناه المناه

¹⁾ قرة العيس 8. ob. 8. 224.

Als Fremdwort ist aufgenommen ביייע מסיסבר Ġavâlîkî sv Sachau z St. Vull. sv. = ואף ואף וואף Bt II 72 אווי so l. Mand. Sidrâ Rabbâ I 106 מוסאמבאר mit allerlei Varr. in den Vocalen.

214.

ക്ഷാഹദരം.

Lavandula Stæchas, Lavendel.

215.

·Kiles

Land Anecd. II 24, ein Baum, dessen Blätter ein Asket als Gemüse aß.?

216.

[ممعده

Digitized by Google

« بعاری هو الغراب به عند الغراب به الغراب به الغراب الفراب الفراب به الغراب به الغرا

217.

באבא פילקא.

Beta vulgaris, L. Mangold.

Jes. 51₂₀ Pesch. Hex. אוא, LXX σευτλίον. Hieron: . . LXX Syra lingua opinati sunt Thoreth (תריד) quæ dicitur beta.

Geop. 35₂₃ 93₃₀ σεῦτλον 98_{4·6} 110₅ 113₁₂ (κη 17₁) PSm daraus 312 falsch: معمد beta silvestris. Es steht: معمد المعامل ال

breitete Pflanze gründet sich nicht auf eine Stelle des Theophrast, selbst wenn die Voraussetzung Mahn's zuträfe, — was sie nicht tut — dass die Araber den Theophrast "sehr fleißig studirt haben". Silk, selkå geht vielmehr auf die griechische, von Mahn erwähnte Form σιχελός ngr. σεῦχλον zurück, welche auch die slavischen Formen, russ. swekla usw., und das ungar. cékla erzeugt hat. Die sicilische Art des Mangolds, die rote Rübe, ist auf diese Weise dasjenige Kind der Insel, das dem Namen der Heimat die weiteste Verbreitung verschafft hat.

מילקא (חרדין talm. Ber. 39° s Ar sv. und sonst. Erub. 28° = Mischn. סילקא (חרדין Ter. 1011 Tos. 45 אולפות, חלפות, חלפות, חלפות, חלפות, חלפות, חלפות, חלפות, חלפות, חלפות, חלפות (חולפות) Orlah 37 עלנד 14 Tos. das. bei RSchimsch. TTer. 510 Hai G. שולב לוועל (שולב וווועל wiederausschlagende wurzeln. — Roh ungenießbar Erub. aO j Schebiit 38°10 eingelegt Ter. 1011. Purgirt Sanh 64° (mit Palmwein?). — Ketub. 77° u Ber. 44° 57° Ab. zara 29°. — Die Uebertragung תרדא Bm 20° 25° "Verrückter" s. Sachs Beiträge I 107. Mit dem Namen תרדין Nichts zu tun. Gegen Reifmann, מרדין S. 22.

Ril. 13 התרדים והלעונים als nächstverwandt bezeichnet. לעונים nach Maim. قطن s. قطن Nr. 282 Atriplex hortensis, Gartenmelde, was wegen der Verwandtschaft mit Mangold sehr wahrscheinlich ist.

218.

و منح طن

BB معمد المحمد قال حين حثيثة يقال لها سيديريطيس . . .: معمد المحمد المح

¹⁾ Dass es kein syr. Kaik gibt habe ich ob. Nr. 130 gezeigt.

219.

במניא סניא.

Rubus fruticosus L und Varr. Brombeerstrauch.

Ex. 32.34 Dt 3316 Pesch. Targ. für קוף ; βάτος Mc 1226. Luc 644 Act. 730.35. Carm. Nisib. 39100. — Für βάτος Galen Sachau Ined. 9516 Geop 1218. (γ 107 τ/ο νος ρ?) 1726 7626 (ε 442 βάτος) 776.7 D Uebers. oben 14112. PSm במולה 433: عَلَيْنَ Etymologisirend in יינים Sinai gefunden. Pd R. Eliezer 41 p 87 Lmbg. u. BS: פיינים בייני אול אוניייה בייני בייני

العرب العر

¹⁾ Rubus fruticos. Forsk. CXIII doch auch Idæus.

Rhamnus Lotus L Gesen. Thes. sv. nach هن الله . Nöld. mand. Gr. S. 17. PSm من s. Nr. 30 f).

220.

منه وحلفه

BB 853 κιση κίση κατός αυτός νακ αία κατος.

Ταικό τος κυνόμορον, Hagebutte, Frucht von κυνός βατος.

Der syrische Name ist Uebersetzung dieses gr.

لاين الكلب ورد الساخ, عليق العدس = Berggr. 846 Cynorrhodos, rosier sauvage, eglantier غليق العدس, أسرين الساخ, ورد الساخ, عليق العدس عليق العدس, أسرين الساخ, ورد جلى عليق العدس كالكلب ورد جلى عليق العدس عليق الكلب نسرين - Verschieden davon ist nach Bt II 585 = Gezzâr: ورد صيني = نسرين - Berggr. 873 Rose Muscate ou de Damas نسرين, und BA BB PSm zu المعمد : دادكا.

221.

ممتوكا.

Cyperus L Cypergras 1).

Cyperus. BB 828 ممته السعد Cyperus. BB 828 ممته معدد السعد السعد المعادد المع

¹⁾ Die Erdmandel, Kaffeewurzel, Cyperus esculentus L. العزيز Seetzen IV 460 Z 4. Sie befindet sich auch unter den altägyptischen Pflanzen des Berliner Museums, Braun, in der Ztschrft. für Ethnologie Band IX 1877) Seite 296.

662: محمد معنی بنای خصا حصن معمد معنی کیاری محمد معمد معنی بود و دون محمد معنی بود بود و بود و

Aßaf 4 p 61 סוערא ווער, דיא , röm. עץ קיםירום על, röm. אין דיצי D 13 א ט- π ειρος, "iunoi radix" — אוו הוא קיםירום 38° 56° 101° .

Geop 26 κατω = ωσιωδι θάμνος, während κύπειρος: κατως = στασο heißt 1136 (ιη 163), verschrieben κατως ετάνω ετάνω ετάνω ετάνω. — 10318 nur: στασο Ντ. 138 S. 181 l. Z. Nr. 148 a). Cyperus ist nach Theophrast eine ägyptische Pflanze; ihr Name σάρι, bei Hesych σάριν, σάρον, bei Plinius sari, neugr. σάρια, plur., hat mit dem syr. und arab. Namen eine auffallende Aehnlichkeit. "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Bt II 21. Av. 218 Mow. 148. Berggr. 846 Cyperus, Souchet plante "

ενώπειρος D Uebers. Βτικος Β

222.

אָרְתָא. קעָרְתָא. Hordeum, Gerste.

ארתא (Gen. בארתא ist falsch. בארתא (בארתא) — Targ u Pesch.; אוּלאיזיה (Gen. 26, 21) Joh. 6, 13 1 Kor. 15, 4 Apoc. 6, — Geop 2, 15, 20 34, 16 5, 6, 10 10, 22, 23, 23, 20 52, 102, 107, 108, 110, 114, 114, 114, Viehfutter בארשא הפגוא opp Weizen בארשא הפגוא Physiol. Land IV 74 f. Die symbolische Bedeutung beim Opfer der verdächtigten Frau, Bähr, Symb. II 445 Frankel, Monatschr. 14 460.

BB 891 عمل الثعير معند معند معند الثعير معند الثعير الثعير الثعير Gerstenmehl ist. Ob. S. عبد علام،

שעורה Mischn., pl. שעורים wie bibl. TTer. 5, שעורים אדוטיות. Die eigentliche Gerstengegend war der Süden Palästina's.

223. مخه خضر

Adiantum capillus Veneris, Frauenhaar.

المحدد بدوهاوشان [بروسیاوشان ا] شعرالجار لحدیک BB 664 محدد بدوهاوشان [بروسیاوشان ا] شعرالجار لحدیک المحدد بدوهاوشان [۱] محدد بدوهاوشان [۱] محدد بدوهاوسای المحدد بدوهاوسای الم

s. Nr. 179 hat Sergius für Frauenhaar, das Honein: אבי s. nennt; für Wegerich, das man sonst מבל nannte, gebrauchen sie beide אכל

PSm 36 برسیاوشان, صحة پندن که Dies meint auch BA in der Glosse: وشان حذصت وشان معنی, mit der PSm. 278

Mows. 46: بَرِّسِياًوَشَانْ, Avic 146 ms Berlin 89 fol. بَرِّسِياًوَشَانْ D 616 'Αδίαντον — πολύτριγον — τριγομανές — κόριον ἔνυγρον 1).

ABaf $47^{\rm b}$ שער גכרא - שער גכרא - אדינטון - פיליטריכין - שער גברא - 37 p $71^{\rm a}$ אדינטון - 37 p - 38 p - 39 p - 30 p - 30 p - 30 p - 31 p - 31 p - 32 p - 32 p - 33 p - 34 p - 35 p - 36 p - 36 p - 36 p - 37 p - 37 p - 38 p - 39 p - 30 p

PSm 655 منفائر الغول, شعر الغول الغول هي BS. "asplenium trichomanes", (?) Haarlocken der Lilith.

224.

אמפה אן קפונ.

BB 665 عمد المعدد الم

¹⁾ בוסבר הבור בוסבר הבור bei allen Arabern übersetzt: (בוסבר הבור Abr. Meranda, Kebuzat Chachamim S. 10) באון Bt II 98. [Der האון ist Περσεύς; daher האון, und wie die anderen Entstellungen heißen. S. Ideler, Untersuchungen u. s. w. S. 86—90, Dozy, Suppl., I, 72. Fl.]

معدونه.

Aristolochia, Osterluzev.

מפרטרא אובא בבילים ולנפיני [-ند. 1] ושפעל אובא בבילים הפבילים ולנפיני [-ند. 1] ושפעל מפרטר הפבילים הפבילים הפבילים בא ולנפיני באלים בא באלים באלים

C 612 معلمات [Ferr., falsch], معلمات ') rhabarbarum, verwechselt م كانك في Mristolochia longa BB richtig. C. 685 BB 769 عدامات والوند unter p, falsch.

D 343 ff: ἀριστολογία 346 Aegypter σοροέφ. Apul. c. 19 Sophosph, Torinus in marg.: sophoeph. Erinnert sehr an das aram. Wort. Vull. append. zend. hat يُرَاوَنُد طويل [? معداها (corrpt aus براله 122 لا براله berberisch".

nicht Aristolochia clematitis, sondern boetica, was uns gleichgiltig sein kann.

gehört zu dem aram. schwach vertretenen Stamme בים im jer. Dial. מפלא, targ. j. אים אים Nældeke DMG 22 516, (verwandt mit سفن ספן מפר). Vielleicht ist es aber ägyptisches Fremdwort.

י) ש = χ PSm שמוביות סֿפּעניני. מביב β אֹנָניע. אוֹביד מֹפּעאָה אַניינין אַ אוֹביד מֹפּעאָה. ABaf chelidonion שילידוניון moloché מולושיאה.

²) [Ein König von Edessa führt den Beinamen 2012 Dionys. Telm. 71₉. Nöld.]

Kezi

Inula Helenium L. Alant.

י) Ms. Bt: עֹשִיט = hebr. Galen cod. Hbg. (Steinschn. Cat. 309) p 123

²⁾ Vgl. Dozy-Engelmann Glossaire p 232 f zu baladi, span. — "von geringem Werte". Zengebil samt hieß auch zengebil beledt zum Unterschiede vom echten Ingwer. Von der Bezeichnung "einheimisch" ausgehend nahm nach Dozy baladi die Bedeutung "de mince valeur" an, indem es auf verfälschte Waaren überhaupt übertragen wurde.

Des D ελένιον ist Inula Helenium L., eine Bedeutung, die nach Lane 1086^b مناعی auch jetzt hat = رأسَن) = Vullers sv واسن d. h. خرسا = راسن

C. 634 richtig (מות בין בין הערגה, capistrum Ferr." rührt daher, dass Ferrar. رأسن (hebr. נושל) verwechselt hat.] 892 falsch (אושט (אושט האלים בין בין האלים בין האלים האלים האלים האלים (אושט האלים בין בין בין בין האלים האלים פערבים אוברים פערבים אוברים פערבים אוברים פערבים אוברים פערבים אוברים אוברים

227. .بنامت

Mt 27₂₉ στέρανον ἐζ ἀκανθῶν, daraus Jakob von Sarug DMG 31 372 Z 9. Ob. Nr. 104 S. 146. [So Luc. 23₃₈ Cureton u. Apost. apocr. 324₁₃ Nöld.]

Rædiger, Glossar zur Chrest. sv: Lexicon Adler. العوسي العوسي العوسي العوسي العوسي العوسي العوسي العربي واقول شوكة الغار BB الغار والعبا اليض وهو كالتجلة: Die Stelle giebt BB unter بما الربي العباري PSm 712 als Erklärung zu Psalm 8314:

עוקץ עקרב

j Schabb. XIV 14d₁₉ j Ab. z. II 40d₂₁ = σκορπίουρου? D 683 = πλιοτρόπιον.

229.

حاذفا

a. בְּנֵרָא κόναρος pers.? 1) Zizyphus Spina Christi L., Christdorn und Rhamnus Lotus L, Lotos. BHebr. ms. Peterm. 4, 14 Berol. p. 21 schreibt: kennârâ:

مه فتحم فسس متحمد ممتنه لمله منتم كرامون كسيح كرم كنار مزمار طنبور جمع العزرور

BB: حَلْبُكُمُ النبق مَهُ حَادًا؟ . BB: بُنبق, سدر PSm 1098 Verwandtes zusammenwerfend, wie 51 نق سدر صنة المحكم zu Κκακ. – Λωτάρια Nov. 288 κ. 11α. Vgl. oben Nr. 71.

D Uebers. für λωτός BB: [κμι]') κτι وعن سه صملما مهنك النبق الرومي وهو اصغر من نبقنا يرهو شبيه بالغَّنَّابِ الْحَرَاسَانِي وذكر .Die Frucht von Rh . جبريل انه اسم السدرة وهبي شجرة النبق باليونانية Lotus ist kleiner als die des Christdorns.

سدر Hartmann 167 Zizyph. sp. chr. (= Rhamn. nabeca Forsk die Frucht. Doch steht سدر für λωτός der Griechen, ohne den Zusatz "griechisch", den Honein zu in dieser Bedeutung hat. Bt II 550. 5. JAww. Meyer 374.87. Vull: سدر = χόναρος, κόνναρος bei Athenæus ιδ 17 p 549 F auf den Guis. zu Demai 1, verwies.

¹⁾ Das ist Kenar Windischm. Zor. Stud. 1863 S. 108.

^{*)} Verschrieben wie Nr. 279.

C 422 scapus cannabis [?] caulis cinaræ et cinara [falsch] it. ulmus BB [falsch خ gelesen wie BA Nr. 3047 s. ob. S. 71,7] It. fructus arboris Sebesten [Nov. 291].

Talm. פָּנָרָא Pes. 111 auch בנארא בוארא Hal. ged. Ber.; קּנְרָא Pes. 111 מאכא בוארא Hal. ged. Ber.; קּנְרָא Pes. 111 מאכא אין Pes. 111 אין Pes. 1111 אין Pes

Ber 40^b כינרי pl. Erklärung zu mischn. רימין Dem. 1, nach Kil. 1, mit שיופין Zizyphus vulgaris Lam. Judendorn verwandt. Nach Kaleb und Schwarz d. heil. Land 314, hebr. Ausg. toseot ha'ares 14° auch arab. רימי שקמונה. Eine besondere Art und Dem. aO: רימי שקמונה, Trom nicht ungewohnter Flüchtigkeit "grenades" (רמונים) übersetzt. Maim. הולצאראקי, אולצאראקי הולצרקי הולצראקי הולצרא und Oelbaum ergeben: איזפון פולצראה וויזפון באראס בולנבקראום Promanisch. באר בארט אלנבקראום אלנבקראום באלנבקראום אלנבקראום אלנבקראום Promanisch. אויזפון באראס באר אוויזפון Promanisch. אויזפון באר בארט באר אויזפון Promanisch. אויזפון Promanisch. אויזפון אלנבקראום באר אויזפון Promanisch. Promanisch. אויזפון Promanisch. Proman

²) Ein eigentümliches Misgeschick hat der angeführten Stelle gegenüber über Herrn Wünsche (Neue Beitr. zur Erläuterg. d. Evangg. aus Talmud und Midrasch S. 178) gewaltet. Nachdem er das. die Stelle aus Berachoth 6², (das falsche Citat stammt aus Hamburger's Realencyclopädie), angeführt hat, führt er auf derselben Seite dieselbe Stelle richtig aus Meg. 6² an, übersetzt aber falsch.

= וויי, das in Aegypten häufig ist. Dasselbe unter וויי, und teilweise unter ייזפון.

b. Καμι γιαν Rhamnus Zizyphus L = Zizyphus vulg. Lam. Judendorn. Scisefun (š) hörte noch Rauwolf und dem entspricht σιζυφαία, σίζυφα Salmas. hyl. 91° 90°.

wie Judendorn noch jetzt في TPeah 1, Kil. 1, Maim. فيناب wie Judendorn noch jetzt heißt. Bt II 220. Av. 231 Forsk. LXIII. Meyer 3,9 Lane sv.

Dasselbe ist كَنَّاب PSm 1098 BA عُنَّاب, aber nach Honein, BS und Elias Nisib عُنْدُونُ was nach Lane auch eine Bdtg. von unnab sein kann. Sorbus domestica L Spierlingsbaum.

In dieser Bedeutung steht es im syr. Galen zu XII 87 K; Όη τὸ δένδρον, ἦς ὁ καρπὸς ὄα καλεῖται, ὑπὸ δὲ τῶν πολλῶν οὖα μετὰ דסי ט. PSm 243: אמ בכן באין די ארבביא די א אר ארבייא אוי איז א די ארבייא אוי אבאו מלא און אינים Wenn man zur lexicalischen Verwertung der Uebersetzung den gr. Text vor Augen hat, so macht die Stelle keine Schwierigkeit: "ΜΚ, ὄη, von Vielen wird es κα, οὖα, genannt". PSm hat die Stelle gröblich misverstanden und ein Wort אכבולא herausgelesen, dem er einen besondern Artikel widmet. Man wird nicht anstehen אכבוץ zu den denkwürdigsten Leistungen der syrischen Lexicographie zu zählen, die sich Raritäten wie talon für leontopetalon, bada für badavard, multoties nimis für Traganth würdig anreiht. Ich will hier nicht das Sündenregister der aramäischen Lexicographie zusammenstellen: es ist zu lang und wird voraussichtlich um manches Wunderding bereichert werden, ehe der Abschluss, ein gemeinaramäisches Wörterbuch, erreicht wird. Misgeburten wie אלנוסין ob. Nr. 22 und Misverständnisse, wie אלנוסין, dominus elephanti") verdienten, als Antidotum gegen unsere Lexica, einmal gesammelt zu werden.

Digitized by Google

¹⁾ C 376 BB 414 كلك كنك من كالله من عنه المنك عنه المنك كالله من المنك كاله من المنك كالله من ا

Eine Randglosse zu BH carm hat عناب المحكة PSm 1111 Z 12 als Berichtigung zur falschen LA كمعا. Die selbe Stelle Quatremère aus cod. Paris PSm 1098 Z 13 — 1105 كالمحكة المحكة المحكة ألى المحكة المح

د. PSm 51 منيزاً و معمل به pers. منيزاً و المناز ا

Talm. שיסקי pl. Bm 60° Bb 21° Hal. gedol. Ber. VI.

Aus BB aO C 881 الملكم عندان d. h. شيرَلُون ? ?, dass.: العمام). C 620 ممثناة nicht ممثناة wie DMG 3 125. Es ist pers. العمام möchte ich nicht einstehen.

Hal. gedol. aO: שתיתא דכנארי ודנובירי ודשיסקי BB 765 BS عسر שתיתא דכנארי ודנובירי ודשיסקי BB 765 BS عسرت אוא פרסבה 946 - בכבבל בשתלא הואבא שני הואבר בשלים הואבה ווענים פולא ולאבפני האיא יבן ווענים פולא ולאבפני האיא הביבוא המשמא [1.99 בשממא [1.99] שנים الغبيرا:

¹⁾ C 902 "panicum [?] Sorbum, zizyphum. Nicht ه pro ه. Vull. sv II 500° aus C dafür شيزفون.

significativa κόμιντακώ BA. Vox corrupta. Es ist aber nichts als die Anfangsworte der von PSm 461 sv α= βου aus BB mitgeteilten Glosse: κόμι κόμιντακώ με κόμιντακώ αυτομά αυτομ

Neben בהוכבים erwähne ich nochmals (s Nr. 103 S. 144) ein merkwürdiges Wort, das damit zusammenzugehören scheint. Das Alphabet des ben Sira Nr. 26 ob. S. 3 führt in Cod. Halberstamm חומשניות mit der Erklärung mespoli קרוינייאלי (?) auf. Kaleb hat חמשיות oder: חמשיות als = פרישים, חכושים = "mespila".

Ich habe das Wort bisher in keiner anderen Quelle als den beiden genannten, von einander weitabliegenden gefunden. Kaleb's Hauptquelle war Maimonides, der aber das Wort nicht erwähnt. Vorläufig kann ich über das hebräisch aussehende Wort, das Mispel bedeuten soll, gar keine Vermutung aufstellen. Auf den ich es versuchsweise zusammenstelle, wird wegen Fremdwort sein, und ist Spierling, nicht Mispel. Auf den Unterschied der Bedeutung wäre kein besonderes Gewicht zu legen, da die ganze Gruppe, die ich hier behandle, sich leider nicht genügend sondern lässt. Spielen doch bei BB auch die Pistazien, bei BA die Pflaumen hinein!

d. עוזרר בווֹרֹלא [nicht עוזרר, das gegen Ar. und mss ist.]

²⁾ Ein sonst nicht nachweisliches, hebr. aussehendes Wort ist שאסים Sifra ed. Weiß 87b im Comm. d. אב"ד. Crrpt? Das. ist für: והרימון והרימון בע lesen: והרימין והתותין.

الزعرور 186: عادن من المناف النورور 189 مناف المنافرور 189 مناف المنافرور 189 مناف المنافرور الزعرور 189 مناف المنافرور الزعرور حتى مصمولات المناف المنافرور حتى مصمولات المناف المناف المنافرور حتى مصمولات المناف المناف

¹⁾ Boissier aO II 662 sagt von C. Azarolus. Hab. in collibus siccis et montanis Anatoliæ orientalis in monte Argæo Cappadociæ, Mesopotamiæ ad Orfa et Diarbekir, totius Syriæ litoralis, Libani ad Gebel Baruck et Antilibani, totius Palæstinæ etc.

Cratægus sehe aus wie סרישין Quitte, sei aber bitter. עווער, wird in Jeruschalmi mit אספרגלין wiedergegeben s. ob. S. 144₁₃. Auf die maßgebende Stelle des Aphraates machte mich Herr Prof. Nöldeke aufmerksam.

Geop 67_2 αιων δλική κήτε ακ κδήτις? $(\iota\,3_4)$ μέσπιλον? 19_{28} κδιήτις $(\gamma\,13_4$ μελία) 23_2 κδήτις έλάτη $(\delta\,15_9)$ = 66_{30} $(\iota\,10_3$ μαλέαν). 67_1 μήλα.

- e. אורר (nicht אוררי), neben עוזרריי genannt, nächstverwandt mit dem Apfelbaume Kil. 1, Maim. אלעיזראן ושבעוט. Dozy Suppl. II 125° Tos. 1, אורר בין הוזרר ווין הוזרר ווין הוזרר סט. 287, Zu מוזרר gehörig, Aruch.
- f. ארדתא Bm 109° Pes. 111° Kidd. 73° Raschi: sorbier, cormier, Spierling d. h. = עוזררין. was aber wegen ז nicht geht.

 ארדין Pflanzenname Ukz 34 TSchabb. 9, TErub. 11

 TMscheni 113.
 - g. פרירא Brustbeeren Gitt. 69° nach Aruch. Vgl Nr. 310 b.
 - h. Khuiz C 923 sorba.
- i. עזרדין pl עזרדין Rohr oder Aehnliches Erub. 34°. Es stammt in letzter Instanz nur aus TKil. 3_{15} וורד (Var. וורד jKil. 30°_{56} דורד = TSchebit 5_{7} wo חרדיני statt בוחד zu lesen ist. Ableitung חרדיני entsprechend מנאים Bk 80° Schabb. 67° . Vgl. ob. S. 157_{1} .

230.

עומרפן

aram. Aßaf 54° = "alle Sprachen". Gegen Leberleiden.

231.

(עירית) עידית

TSchebiit 5,7.

حب بغداد.

Chrysanthemum coronarium L. Goldblume.

BB حمي ظور المحال عليه حدصة حدث ورد المحار ورد المحار وهو البهار حمي حلاكم [كابه حد حدة حدثة حدث حدد حرب المحال المحارم عماني ويقال له البقراني] ويكون عين الثور جنس من البهار وزعم شهلي انه الاتحوان وحكمة محدم حلكم:

D 485 βούρθαλμον PSm 472 בבל אובר ביי אובר ביי אובר ביי ביי אובר ביי אובר ביי ביי אובר ביי

233.

حبدونه.

Asphodelus.

حدة الأشراس وهو الخنى كاحدة مدمع حده المحتى كلاة مدمع حده المحتى كلاة مدمع حدال حداث المحتى المحتى العربية شراس المحتى تدريد المحتى ال

Aßaf 47b עיריוני l. asphodelos.

'Ασφόδελος D Uebers. PSm 340 Z 7 = D 669 Z 1 καίω. —
311 απλαμακ΄) = καίω, καίω, so, 309 απλαμακ΄
richtig corrigirt ἀσφόδελος: απλαμαλικός in alio asphodelus. καίως επίπα esse speltas, καίως, testantur BA et K et in lex. Freyt. legimus j frumenti species tritico similis". Eine sehr mislungene Auseinandersetzung! BB will sagen: "Asmudos, in éinem Cod. erklärt καίως = [Asphodelus] das ist j. Éin Cod. [s chreibt] aslodelos". καίως, das nach Cast. 649 milium heißt, wird von BA sicher mit καίως erklärt, das karšunisch geschrieben und dann für καίως Nr. 72 gehalten wurde! αι und j ist gewiss nicht j von dem man wissen darf, dass es wohl tritico similis ist, aber als Lolch Nr. 92 nicht durch Spelt wiedergeben kann.

Kleister aus Asphodelus -Wurzel Burckhardt Reisen 230 Gesen: سيريس. Berggr. 832 Asphodelus . بُرُوَاق, اشراس Forsk. LXV Asph. fistulosus . بررق

آوَانَ = خَنْمَى Gezzâr s. Donn. 135, Bt I 132. Mow. 113 [auch cod. C des Diosc. am Rand] خاتى Vull. sv. "syr." = سريش Avic. 271 Plemp.: Asphodelus. Bt I 53 protestirt dagegen, dass اشراس

Geop. 111_{27} ασλησιών 3 σφόδελος (τη 2_{5}). 118_{2} für σφένδαμνος (τη 16_{1}) = 66_{30} αρχιμονή.

Zu ختى bemerke ich, dass es auch androgyn bezeichnet, s. PSm 72 und 648 حدد المناه und 1519 المناه المناه

¹⁾ Aus ἀσσόδελος crrpt ist auch das oben S. 89 Anm. 2 mitgeteilte αλπαρος, wie die Glosse zeigt, welche BB auch zu αρολικό 'Ηλύσιον hat PSm 154, wo er αλπαροκία καμπάρο (λειμών ἀσφόδελος) erklärt.

zu Bikk. 1_5 : אנדרוגינום וו בעלא בעלא . BB אנדרוגינום וו 1. לו בנתי בעלא 1. הוא בעלא 1.

234.

ב אין עבוביתא.

Gynara Gardunculus, L. Cardonen oder Gynara Syriaca Boiss').

Mischn. عَرْب , עַכְּבִית (nicht عَوْب Wtzst. Delitzsch Job 360: Oft sah ich arme Dorfbewohner die 1½ Spanne langen und ½ Spanne breiten, dicken, fleischigen Blätter einer Distelart Namens 'akkub essen.]

BB בספא אין יבן אוריםאסטים לבל (יה ביניא שביניא אומים ביניא אומים האוב ובצריה האינים הלינים ביניא ביניא אומים א היבלמ ביניא ביניא ביניא היבלמ היבלמ ביניא ביניא ביניא היבלמ ביניא היבלמ ביניא ביניא ביניא היבלמ ביניא היבלמ ביניא היבלמים ביניא היבלמים ביניא ביניים ביניא היבלמים ביניא ביניים ביניא ביניים ביניא ביניים בי

D 538 Σκόλυμος [ούρητικός ??] ρίζα... ής δύναμις ποιεί προς τούς ἔχοντας τὰς μασχάλας καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα δυσῶδες... ἀπερθεῖσα ἐν οἴνω καὶ πινομένη. ἄγει δὲ καὶ οὐρα πολλὰ καὶ δυσώδη. BB:

صعمه محمده على الحراد في العواز في الصوم الكبير ويقال له ويقال له الكنجر الذي باكلونه في الاهواز في الصوم الكبير ويقال له معده محمده [سقولوموس .] خصح حرشف محمد هدمة عكوب كنجر محتى المعادن [4] 650 صعمل على المعادن المجدان [4] 650 صعمل على المعادن المجدان [4] 650 معمل على المعادن المجدان المجدان [4] 650 معمل على المعادن المجدان المجدان المجدان المعادن المعا

¹⁾ Cynara Cardunculus L verzeichnet Boissier Flora or. nicht, wohl aber III 558 C. syriaca Boiss.

³⁾ Κάτε [Mösinger Mon. Syr. II 58 v. 207. Nöld.] Achselhöhlung μασγάλη, targ. ΚΛΚΠΕ, mischn. ἩΕ.

Ich hebe dies Beispiel hervor, weil ich es für nötig halte, nachdrücklich zu betonen, wie wenig Georgios Karmsedinäjä es verdient, den alten Lexicographen an die Seite gestellt zu werden.

المنك pers. = شف Mow. 89 Vull sv. Cynara scolymus, Artischocke, in Andalus قناريّه Meyer 3₈₇. Syr. nach BB BA مركبار (المعمد). Die andere Art BB's معامعه ist ἀπαρίνη (۱۹) PSm 352 معامد عدد المعام المعا

865 صلكة من هو الكنير BB: الحرثف وهو الكنير الكنير المرثف المرثف الكيرد 852: صدكة مدلكة مدلكة مدلكة المرثف الكيرد 852: صدلكة المرثف الكيرد 852: صدلكة المرثف الكيرد 852: صدلكة المرثف الكيرد 852: صدلكة المرثف الم

ابو حني Tropæolum majus heißt um seines spitzen Spornes willen ابو حني Sonth. Verz.

Geop. 96, ατίτω) (ιβ 39 χινάρα).

כנגר Schabb. 109 Ar. (Agg. אבנגר) Hal. gedol. Ber. VI קירום Schabb. 109 Ar. (Agg. אבנגר) Hal. gedol. Ber. VI קירום אובור hantal wie Aruch erklärt und nach ihm Ly II 348. פנרח neben חיבות Ukz 16 Maim.: الخرب بالخرشف (ח) الذي يعرف في Schabb. Mit ב schreiben das Wort Berggr. 877 Spina alba, artichaud sauvage خرشف, Forsk LXXIII Charsjuf Sonth. Verz. 275 — Cynara scolymus DMG 12 179 خرشف, und das spanische alcarchofa, alcarchofa weist ebenfalls auf جرشف, wie man im Maghreb, nach Maim. auch in Spanien sprach. [Vgl. Dozy, Glossaire des mots espagnols etc. p. 85]. Die klassische Form ist خرشف. So Gauharî.

קינרס Kil 58 Tos. 312 j Ber. 10659 j Kil. 30458. Hal. gedol. Ber. VI Anf. TSchebiit 212 קינרס ,קינרס ,קינרס ,קינרס אפרס דוף. TBeza 319 b 344 Hal. ged. Jom tob. Oft mit ד für ד: b. aO, Ber. r. 20 p 364 Lpz: קינרס עכביות — עכביות — עכביות — Die Erde soll dir Dornen und Disteln hervorbringen, konnte der Mensch nur auf Kardonen und Artischocken beziehen. Vgl. ob. Seite 100. Midr. Est. בהראותו 20632 Lpz קינרס בקוצים (Seite 98) ist noch der Ausdruck: "ein Dorn im Auge": דיו Schm. r. 1 § 11 Wilna (vgl. Bam. r. 20 § 3 Wilna) nachzutragen.

שנכונית Ber. r. 63 p 11524 Lpz = Jalk. Ber. I32° (Auch sv., ms. עצכונית) und Tanch. Ki teze 4 p 661 Stettin erwähnt, dass Myrte (הרכו) und 1. עצכונית so lange sie klein sind, nicht zu unterscheiden seien. 294

⁾ Das meint عمنع الحرشف BA PSm 517 عبد العرشف.

בֹבֹה, עלְנִי, אַלְנָא.

Aloë.

Bibl. אולים ist Aquilaria agallocha Roxb., skr. aghil, agaru, der Griechen ἀγάλλογον Dα21 آلوه pers. Lag gA 11 PSm العود oder عود oder عود oder عود عود على عود على عود عود bers. Lag gA 11 PSm المندى عود العبوب s. Dozy, Supplément aux dict. ar., العبدى عربية العبدى عربية العبدى عربية العبدى عربية العبدى عربية العبد عربية العبدى PSm 1053.

Aßaf 19 p 67° קיים א דבם מא קיים א דבם מא – gr. קיים א לויין – gr. איילוכן – gr. ע בער בער אלויץ – gr. Uebers.: ligna aloës. Im Altertum und Mittelalter Räucherungsmittel, aber aus dem europäischen Handel längst verschwunden.

Verschieden davon ist Aloë, אלוא Gitt. 69° Ar. — עַלְיֵי TSchebiit 1₁₂ j IV 35°₆₂ אלווי wo wir erfahren, dass man sie auf Dächern hatte. Auf Dächern und Mauern ist der Standort von Aloë vulgaris L wirklich. Nur j Ketub. 31°d ist אלווים — Agallochon; es steht für עלואיא. [Mand. Sidra R. I 216, 14: אלמונים Nöld.]

PSm 192 אור 193 אור איר אור 193 אור

¹⁾ S. Freytag sv. ξ .

حتج ممتح

Geop 108₁₆ στρύχνον 109₆ (110₂₈ αιασαϊλωκ) s. PSm 305.
1521. αιασίλ τρύχνον αιασίλωκ sus Galen και σίν.
Neben dem folgenden κλικά με PSm 1521 ασιασαίλ d. h.
στρύχνον und 888 zu αλσίνωπ. Arab. iκ. — σιν κ. οb. S. 189₆.

237.

حنحه محنع

Solanum nigrum L. Nachtschatten.

ענבא דתעלא (ענבא דתעלא) Aßaf 96 p 81b סולמרון היסתרוכלום röm. solatrum.

D 565 στρύχνος κηπαῖος Sol. nigr. jetzt عنب الثقيب Forsk. LXIII oder عنب الذّنب Lane 338b letzteres Sol. villosum Hartmann 353. Gezzâr im 2. Grad pers. אלררארית lat. Uebers. amoubereix (?) d. h. Vull. عنب التعلب (Hundstraube) عنب التعلب II عنب التعلب

י) Gitt. יובי דתאלא dasselbe?

²⁾ Ucherall Quantitae.

ربِرِق 21 "syr." Frtg. رَبَرِق Vull. گربَرق په syr." P — Vgl. Vull. sv ارزه ,داردست.

D 567 στρύχνον ύπνωτικόν 568 μανικόν.

C 772 richtig معنى, 808 falsch معنى. — Lane 1931° غَبُثُ 'ubab" Frucht von Physalis alkekengi oder die Pflanze selbst = كَانُنْ pers. كَانُنْ Ebenso Bt II عند 182 für عند.

238.

עססית

pl עססיות TSchabb. 4, j 5°, j Ter II 41°, b 18° Geonim, Ar. sv. palästinensische Hülsenfrucht. S. Mußafia u. Ly II 90°. ?

239.

עַצָּה שֶׁבַּיָם.

j Erub. 25° j Schabb. 6°m.

240.

جفة مَثْنَهُ

Anthemis Ryrethrum L

(Anacyclus Ryrethrum DG.) Bertramwurzel.

الطرخون العبلى: 740 عاقر قرحًا وقال مسيع مثله العاقر قرحًا هو الطرخون العبلى: 740 عاقرة قرحًا عاقر قرحًا: 737 عاقر قرحًا: 737 عاقر قرحًا وكذلك أحب محمدة عاقر قرحًا: 707: حمة حمادت عبد حمادت العاقر قرحًا: 665 معدله وحمله معتم محمده معتم محمده معتم محمده معتم محمده عاقر قرحًا:

¹⁾ Als Philonianum BB 748 BS mit Verwechslung des Arztes und des Philosophen: Καρασίμα το καταθοίος από τος από το καταθοίος από το καταθοίος από το καταθοίος από το καθολικός universalia geworden sind!

עָרָא. (צרא)

Laurus nobilis L Lorbeerbaum.

אָרָן bibl. talm. für ידי Lorbeerbaum erklärt. אירן auch mischn. Wunderlich ist das Citat Gesen⁸ HWB "RTanchum zu Talmud Babyl. Para III, 8".

Die D Uebers. gibt δάρνη mit ΔΑΚη auch BB 859 zu κληματίς D 509 f κλημα άνίησιν ὑπέρυθρον, λυγῶδες . . περιελίττεται δὲ τοῖς δένδρεσιν ὡς σμίλαζ:

ملىدى الفنجكسة قال جالينوس هو غُصَين احمر شيد بعض الفنجكست يتطوق على الشجرة ويسبد قوم المحاملة واخرون دهة محاملة واخرون دهة والمحاملة واخرون دهة والمحاملة واخرون دهة والمحاملة والمحاملة

اً) [Wahrscheinlich شیئت = المعتدد Fl.]

موردور ما المالية المرابعة ال

Galen XII 31 K (DaO) δαφνοειδές . . μυρτινοειδές . . πολυγονοειδές. Für καθαρτική des Rabban hat D bei uns blos: έτέρα κληματίς.

Für κάνω. s. Kazw. I 254. = غار Gezzâr: = رند pers دفلی روی, pers دفلی دوی . Lorbeerbaum heißt jetzt arabisch auch دفلی روی , oder دفلی دوی , oder دفلی دوی , oder دفلی دوی . Lorbeerbaum heißt jetzt arabisch auch دفلی دوی , oder دفلی دوی , oder دفلی دوی و به این به ای

242.

Ropulus Salix.

ארבתא) ערְבְּתָא.

ist eigentlich Populus Euphratica Oliv. eine Pappel, die mit der Weide täuschende Aehnlichkeit hat. Syrisch bedeutet je den falls Weide, Salix. Wahrscheinlich eignet auch dem entsprechenden hebräischen Worte برجة diese Bedeutung neben der: Euphratpappel').

BB 708 خَدْبِ حَلَى المحتمدة كابلاكا الخَرْب والصفصاف. 414 (أ بلحكالا كابلا أحب حددها الغَرْب والصفصاف وهو الغلاف.

PSm κτη (*) = και D. DUebers. zu D 506. Λυσιμάχιον 2) . . καυλούς ἀνίησι . . λεπτούς ἰτέας . . . ἄνθος πυρρόν ἡ χρυσοειδές BB 464:

سبعته مبخ مبخ حصه سه محمد به بعد مهندی به به به مدخده مبخد دخه

Pesch. für ערכה, $i\tau$ έα = Geop. 48_{24} 49_{23} 62_{9} 69_{19} 73_{23} 76_{2} 77_{20} 94_{4} . PSm 963. [Plur خدم statt خدم Hex. ψ 136₂. Nöld.]

ערכתא Erub. 29^b Var. ארכא. Pes. 111^b war ערכתא Glosse zu ארכא, kam in den Text und zwang Raschi ארכא mit "Schiffe" zu erklären.

ערבה bibl. u. mischn. Bikk. 3, Sukk. 3, u. oft.

שובה bibl. Mischnah Sukkah 33 opp. ערכה. Ueber den Unterschied beider s TSukk. 28.9 b. 34° j z St. Eine genaue botanische Feststellung ist bisher nicht gelungen. Nicht aramäisch.

s. S. 167 — soll Weide bedeuten; PSm 673 bezweifelt dies wohl mit Recht. בינא si. Nr. 45. אונא 1323.

¹) Bt II 445 لوسياخوس (Berggr. 860 لوسياخوس) Blätter wie Pfirsich, daher الْخُويْخَة (so 1.).

artigen Exemplaren im Allgemeinen lanzettlich bis linealisch, kurz gestielt, fast oder völlig ganzrandig zu sein pflegen, während die langgestielten Blätter des erwachsenen Baumes in ihrer rundlichen Form und buchtig-gezähnten Berandung an die P. tremula L. erinnern." S. 98: In der kleinen Oase heißt der Baum Merssisch.

¹) d. h. ἰτέα. Höchst ungeschickt vergleicht Kohut Ar. sv. β'' mit letzterem Worte ein angebliches syrisches των. 8. noch Nr. 59.

حُدُداً.

Erythraea centaurium, Pers. Jausendgüldenkraut.

Aβaf 83 p 79^a ערכווא ערכווא מרבווי מרבוו אוריאהן – ערכווא ארום 110^b. — D 349 κενταύριον τὸ μιχρὸν καὶ λεπτόν: Vull. פּוֹלְנְעֵנִי בּוֹ פּוֹלְנִעְנִי . Avic 235 = Δνία 235

בְּרֹהֹא אַרְדָא.

Tuber, Truffeln.

Talm. אַרָדָא Var. ארדילא dasselbe. S. Ar. sv.

Geop. κατίαξα = κτίσας 90_2 , 97_{17} (1341_1 μυχήτης) 97_{611} (1366 βόλβοι). PSm 338 κτίξακ = κατίαξα = iσε κ(?),

"Turfâs" Vull. sv تواسی arab. jetzt Trüffeln ist wohl nur transponirtes futr. Ascherson, (Sitzungsb. der Gesellsch. naturforschender Freunde zu Berlin 16. April 1878 S. 102) sagt, turfâs "bezeichne die in 303

der nördlichen Sahara weit verbreiteten Trüffeln, z. B. Choiromyces Leonis Tulasne, für welche Art er sich sogar als Sectionsname Terfesia Tul. Eingang in die botanische Nomenclatur verschafft hat.

245. خدلند

Leontice leontopetalum L. Leontopetalum.

Arabisch daraus: عُطِنينا. Nach Boissier Flora or. I 99 wächst es in Syrien, Palästina und Mesopotamien.

معناه محتى مهدام وال جريل عطنا وهو (ادريون ويسى معناه محتى مهدام وال جريل عطنا وهو (ادريون ويسى الموانية و لمعلمه والمحمدة والدرون والمدون يسونها والمرون المحمدة والمحمدة وا

PSm 36 عرطنیا (Lag gA 10): عرطنیا PSm 858 عرطنیا (Lag gA 10): عرطنیا PSm 858 عرطنیا از بری افدوس PSm 36 عرطنیا افدوس ا

D 447 ^d λεοντοπέταλον, ^e λεοντοπόδιον, ^g λεύχηθρον, ^f θορύβηθρον. Die Syrer und Araber verstehen darunter Leontice Leontopetalum L Berggr 858 طقتا lies nach ibd. Leontopetalum عرطنياً

ist Trüffel Vull. und Bt II 309 كَانَة PSm فَعَبَلَ] PSm فعَدَا BA Nr. 2698 عرطنشا BB aus Rabban. "As-

¹⁾ Dies wäre = Nr. 10 آذربوبه steht aber irrtümlich für اذربوبه.

syrii" vocant — cf Larsow 15 — محلحه محدية عداده المهد وطعه مُر ينت بين الررع محدية حديثة حديثة الهبد وطعه مُر ينت بين الررع Nach Bt arab. Text II 119 bedeutet عرطنيا außer عرورمرم auch das, was in Syrien مهد, nach Manchen عسلي (so, nicht wie Sonth وقلعي) und waschen (قليعي nennen es قلعي (so, nicht wie Sonth علی الهشرق Bt II 534 كف الاسد Bt II 534 عرطنشا eine Art عرطنشا in Syrien, im Osten مهد oder عسلي معلي ويك اشنان .pers. مهد Vull. sv عسلي عسلي ويك اشنان .auger ومهد Vull. sv عسلي عسلي ويك اشنان .auger ومهد المهد المهد عسلي ويك اشنان .auger ومهد المهد ال

Man benutzt die seisenartige Wurzel zum Ausmachen der Flecken in Kleidern, besonders Cashemir-Tüchern, und auch Rauwolf, — man vergleiche Meyer 3214 f, — berichtet dies ausdrücklich von Leontopetalon, arab. aslab [l. asleg d. h. des Bait. aslengi, aslagi [gi =] des Alpago Bellunensis, eine Art Artanita und das talmudische אַשְּלֵּלֵב [so punct. Ms Maim. ar.] Maim. المال الم

D 302 Στρούθιον nach Fraas 107 Saponaria offic. L. Seifenkraut. Aßaf 94 p 81° צררא aram. [s. pun. Verz. 77] איסטרותיון gr., herba lanaria" schon DaO. Meyer 2_{ss} Scribonius Largus: struthium, quod est radix lanaria.

وليس هو المعروف بالكندس لكنه غيره ويقال ان المعروف بالكندس المعقيقة هذا الدوآء المعروف بالكندس لكنه غيره ويقال ان المعروف بالكندس انه هو العرطنيثا وما انه هو الدوآء الذي يسميه القُدَمَاء الكندس: عملة المعروف العرطنيثا وما يصف ديسقوريدس من امر هذا الدوآء ومن الغربق الابيض شهد على محقة لدق به Aram. Pfanzonnamon.

قول من قال هذا وحكى جبريل عنه وعن جالينوس مثل ذلك وقال هو عُشُب يغسل به الهل ('ديار ربيعه الصوف وغرطنيثا يفعل ذلك ويغسل به الهل ('ديار ربيعه الصوف:

PSm 303 במושם בונות BB: ביום בונות BB 865: בחשם בונות BB 865: בחשם בונות BB 865 בונות BB 865

مهمه حتی خر به محکمه بودی محمله اس ا مهمه حمدی کندس:

Berggr. 869 Phyteuma, Reseda minor "قوطوما Bt II 300 قوطوما s. Vull sv.

Zu ברא , das nicht mit Aßaf's צררא zusammenhängt, sei talm. אדרא erwähnt, das einen Stoff zu grobem Gewebe bezeichnet; hängt es viell. mit צררא zusammen, so wäre dies zu ändern. Bm 51ab Ketub. 8b MKat. 27b.

καιμά. steht Geop. 113₃₈ (ιη 20₁) ausdrücklich für: ὀξύσχοινον. 31₁₆ ?

^{.12.} PSm 59 ديار ربيغه (¹

ערשניתא Aßaf 109 p 84° aram., סלומום gr. φλόμος, איסקוםסמון פאים איסקוםסמון gr. φλόμος γgl. ob. S. 66 בסינים איס אומום של Verbascum?). Zu φλόμος vgl. ob. S. 66 בסינים איס ווכא Weiß mit diesen Bedeutungen nichts anzufangen.

Cyclamen, Erdscheibe, Schweinsbrod, Saubrod. Aßaf 80 p 786 aram. רקסתא, gr. קיקלאטינום, röm. טילוטרניים, Wurzel rund, von außen schwarz von innen weiß. Κυκλάμινος D 303 terræ malum Meyer 2409 Langk. 64 — Berggr. 846 Cyclamen hederæfolium L. معصل معمدهمه معممه BB 841 BS اذن الارنب رقف ركف ربع فور مريم Kazw. I 287 . حجمحة بغور مريم واظنه شجرة مريم محتى هو العرطنيثا: : ms فقيلاسوس 240 Avic عرطنيثا die Wurzel بخور مريم = شجرة مريم unter f, man sagt بخور مريم, eine Art عرطنيثا. Auch Bt II 260 unter f. Vull. جنر المثائخ = بجور مريم [Dies dürfte in dem verstümmelten Art. PSm 211 אלבים stecken. אלבים אלבים אלבים PSm: "Christus, Mariæ natura, مشيش مريم , كور مريم [المحتصمم] خبر المشائخ = مسيع ; zu lesen كور sei كور zu lesen des Vull. ??] عَرْطَنيتًا Bt.: ist بجور مريم, Wurzel von Cyclamen, "Radix خبر القرود in Africa عرطنيثا Arthanitæ" D II 478. dezzar im 3. Grad عرطنيثا [DCge χουβζέλκουροω, Langk χουβζελ κουκουρδ = ἀρτανήθε] بخور مريم ווי ווי אלרמח ווי אלרמח ווי Si Nr. 200. الفرخى الفرخى الفرخى

D hat ein Syn. ἀρκαρὰ, ἀρκὰρ, Langk. ἀρχρὰ an derselben Stelle an der Pseudo Apuleius c 18 ed Ack. — Langk aO — hat: "Syri elardia; florvia in marg. Torin". Bei Torinus steht aber: flargia. Ob man hier καραγ suchen soll? Nr. 200.

246.

حدعمه

Ulme.

Geop. 14_{30} (γ 4_6) πτελέα. 17_{15} $\stackrel{\overset{\cdot}{\smile}}{\smile}$ $\frac{\overset{\cdot}{\smile}}{\smile}$ $\frac{\overset{\smile}{\smile}}{\smile}$ $\frac{\overset{\smile}{\smile}}{\smile}$

307

Frtg hat einen Baumnamen خرف, der lautlich übereinstimmt, und von Lagarde, Proverbien 85 mit צוגא zusammengestellt wurde. Hebr. אריסה aber אריסה ist kein Pflanzenname, und dafür an scirpus zu denken, was man getan hat, Unsinn. Dies אריסה gehört übrigens nicht zu V

247.

المناثلاغ

Pæonia, Päonic.

BB 714 فنطوربون] الذي يسمى صلكة به وقنطوريون [.ا فنطوربون] كما قال جريل اى ذو الحمس حبّات او الاصابع [?] 762 عدلمده حبّ منسم ومنسم ومنسم عيدان فاوانيا حتى منطقع منحم المتعمد مناهم دواً عدمه ومناهم ومناهم

D 486 παίονια — Geop 42₁₀ — μεκα — πεντόροβον [die LA Galens] — γλυκυσίδη — [ἰδαίους] δακτύλους. PSm 688 καιωσισία — απόλιον. 727 καιωσισία [αξια]. Καιασισία επόλιον. 727 καιωσισία übersetzte Sergius BB 707 και των καιασισία καιασισία καιασισία επόλιον. Die Stelle aus Gabriel hat BB unter ἀγλαοφῶτις bei PSm 27, der die Stelle des Diosc. auch hier nicht fand.

Die Wirkung der Pæonie, die man besonders um den Hals zu hängen pflegte, s. Maim. More 3, 50, Pirke Moscheh 46b, an beiden Stellen neben Markasit erwähnt. Die Wirkung wird talmudisch der מנה zugeschrieben Nr. 251. عود الصلب Pæonia Sonth Verz. 281 Berggr. 867 = فاونيا Bt II 225. Av. 235. Vull. sv.

248.

פרנלא.

Raphanus sativus L, Rettig.

קונלא j Bb 17° 33 j Peah 20° (j Ber. 10° 37 סונלא, Frankel z. St.) Ab. zar. 10° Ber. 36° Erub. 28° Schabb. 123°. 141. — Aßaf 32° אונות = צנונות

نبرة Gavâl. 11. Fremdwort.

ענון Kil. 15.9 Ma'as. 52 Machsch. 46 Ukz. 12 neben מונון nach Hai G. אנון die runden, נפום die länglichen Rettige, talm. אנון l. הימא l. הימא והימא Agg. סולו Die Wurzel, der Rettig, שולה wird die große genannt שורש אנון גרול im Gegensatze zu den Wurzelzasern מיב, Maim.: sie sind den Palmfasern ähnlich شبه خوط الليف. In der Uebersetzung falsch לוף והמיתנא: in Tosafot Jomtob citirt: לוף והמיתנא:

Schabb. 2_2 צונות Toss. 2_3 in Alexandrien gibt es nur Rettigöl. Nach D 52 kocht man in Aegypten mit Rettigöl. Vgl. Édit de Dioclétien ed. Waddington p 10.

¹⁾ S. unt. Nr. 320.

תמוץ) נסוץ) Kil 13.4 Ukz aO, Maim. ללים, ist mit אלים, näher als mit אנון verwandt. Napus ist bei den Römern Brassica Napus Napobrassica, Kohlrübe. Napus und sein Verhältnis zu אַת sind dunkel; ob es im mischnischen סים vorliegt zweifelhaft. Es bezeichnet eine Rettigart j Kil. 27°55 deren Blatt und Frucht wie Rettig, אינון sind, während der Geschmack verschieden ist. Die Blätter sind wie die des סים bildet daher mit diesem nicht Kilajim. Maim. erklärt ישנון und von diesem syrischen Rettig sagt die nabat. Landwirtschaft, er habe Blätter wie die Rübe. Bt II 247.

אמת das oben von Hai = נסום, länglicher Rettig, gesetzt wurde ist talm. אות s Aruch syr. באכבא [l. באכבא des Hai: הימא = des المناق = فبكر رقاق.

249.

פגעין.

Schabb. 144b Z 1 Ar. prugna, Raschi: prunes, Pflaumen.

250.

פו.

Aβaf 8 p 63^b alle Sprachen, röm. σότικ. D 20 φοῦ Bt II 265 Berggr. 881 Avic 236 e Valeriana Phu.

¹⁾ Kaleb dasselbe aus Maim. فجل oder طروف oder طروف Schwars d. heil. Land 315. [Vull. ترب 1431 على Rettig zeigt DCge τάρπ (arab., denn aus dem arabisch-medicinischen Cod. 1843)= ραρανίς. Punisch. θορφάθ Nr. 50ab. بروت , بروت , persisch-türk., von den Türken auch طورب geschrieben, Rettig, Rübe. Fl.]

251.

פּוּתָא בַּהֹפֹא.

Rubia tinctorum L, Krapp.1)

In der D Uebers.: BB 498:

حدید بده حدی المحلی المحدی ال

D,603 Μύαγρος .. πόα φρυγανώδης .. φύλλα έχουσα έμφερή τοῖς τοῦ έρυθροδάνου .. σπέρμα .. ῷ χρῶνται κόπτοντες αὐτὸ πεφωγμένον, καὶ περιπλάττοντες ῥάβδοις καὶ ἀντὶ λύχνου χρώμενοι.

נרנצא: פואה נרנצא: franz. garance; auch וורנצא: קוצה, altfrz warance == guarance, garance: Krapp.

^{1) &}quot;Färberröte".

252.

KJas

? PSm sv. ~~~~ 1027.

253.

פולא.

Faba vulgaris Mnch, Bohne.

a. Bibl. أول عاد المات targ. (j Schebuot 3444 j Ned. 37457 j Ma'as 52a מולא – فول عاد المات ال

وتفلك المناب od. بافتى BB aus Jeschu Bocht PSm بافتى و od. بافتى الله و BB aus Jeschu Bocht PSm بافتى worauf Lagarde aufmerksam machte.

Mischn. לום Peah 83 Kil. 11 הסול והספיר nächstverwandt. Tos. 28 Ukz 15 und sonst. Sie sind samenmehrend Joma 184, daher dem Hohenpriester vor dem Versöhnungstage verboten. Dazu pflegt man das pythagoräische κυάμων ἀπέχεσθαι zu halten. Nach Göttling gA I 308, der aus Gellius NA δ 11 anführt, Pythogoras habe gern Bohnen gegessen, will aber das nicht sagen: enthalte dich der Bohnen, sondern: enthalte dich des Losens, das mit Hülfe von Bohnen geschah. — Graupen בריסין של סול הלבן בריסין של סול הלבן 150 אולם 150 Teb jom 11, als Maß Nidd. 82. שול הלבן 150 Weiße Bohnen

י) Hal. gedol. Ber. 6: בקילי חמצי ומלסחי ובקילי. Jajin Nesech בקילי. Reifmann verweist auf תשב"ץ וו Nr. 11.

Ma'as. 4_6 Kil. 7_7 (als Maß). — 1_1 nächstverwandt mit תרשיוי). — RSchimsch. כרסוונא j. z St. ססרווה Ar. ססרווה, El. Fuld פול הלכן, RSchimsch. שנישיח "faba blanca"; שעועית j = ססילותא (פתי") ססילותא ססילותא (ססילותא מסילית אועית Toss. Ab. z 5 מטליא = ססיליא המטליא, המטליא j Schabb. j0 מומלייא j1 מומלייא j2 מומלייא j3 אמימליא המטליא המטליא j3 מומלייא j3 מומלייא j3 מומלייא j3 אמימליא המטליא המטליא המטליא המטליא המטליא פרייא אונערא

Große Bohnen פולין הגמלונין TSchebiit 2_{10} TTeb. jom. (RSchimsch. zu 1_2) TKil. 2_8 .

b. איייא פולא מצרייא Nymphæa Nelumbo L. Nelumbium speciosum Willd., Nelumbo.

c. Nymphæa lotus, cærulea uA., Seerose:

skr. nflotpala. pers. نيمنا Vull. المناهد nymphæa nicht erkannt wurde. BB 596: نيمنا محتى كا محتى كا محتى العروس معتاد العروس كا محتى محتى العروس كا عادمات محتى محتى العروس كا عادمات عند العروس كا عادمات عند العروس كا عادمات عند العروس كا عادمات كا عادمات كا عادمات كا كا كا المارة عند العروس كا عادمات كا عادمات

י) LA שעשועית את zurecht gemacht nach der Etym. des j: משעשעת את המעים λειεντερία PSm אנגלילא Woher stammt σενουνίζ, σαουνίζ Langk. 4 Vicia faba L.?

BB Sergius: مصحمه المستوفر النبوفر المحمدة ال

Als Erklärung steht يلوفر zu عمد, عمد (?) nach Lagarde die Endsilben von المنهود, هملهود. BB führt sie aus Simeon de Taibûteh an.

indisch Av. 236 Bt II 264. — مُثل (mit u) Bt II 106 = فل شدى Mow 162: مثل .— Av. 257. — بل Cucumis indicus Bt I 168. Avic. 144. S. unt. Auch Gezzar hat alle drei: بل مثل فل

254.

اند مهنامحدی،

Plantago psyllium L. Flohsamen.

ma'ârif p. XXXIII. Nach Ibn al-Haššâ, Glossaire sur le Mançourî ist es éin Wort יֹלָנִפֿשׁלְנוֹ oder יִלָנְפֿשׁלְנוֹ und nicht arabisch. Dozy hält dafür, dass es persischen Ursprungs sei. — יילָנפֿשׁלָנוֹ (Pun. Verz. 66] - יילָנפֿשׁלָנוֹ II 209 יילָנפּשׁלָנוֹ auch sv יִלְנִפּשׁלְנוֹ Berggr. 871 Psyll. יילָנפֿשׁלָנוֹ השׁבּעָה, so exalphab. richtig, ist יילָנפּשׁלְנוֹ (Eselsohr) cynoglossum, plantago-Art, nach Anderen Pl. psyll. L. D hat κυνοκεφάλον, Plin. cynoides, יילָנפּשׁלִנוֹ wird ein echter, kein übersetzter Name sein. Aßaf 63 p 75 יילַנוֹ שׁנוֹ שׁנוֹ בּבּרוֹ בּבּר וֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר וֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּבּר בּרוֹ בּבּר בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּבּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּרוֹ בּבּר בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּרְיבּר בּר בּרוֹ בּרוֹ בּרוֹ בּרוֹ בּרוֹ בּרוֹ בּבּר בּרוֹ בּרוֹ

255.

حيلا.

C 700 rubus عرب BB 744 عرب وهو فيلا 144 BB عرب العرب وهو فيلا 144 C 663 noch حميم عرب PSm 1275 aus K zu

256.

פומנג.

Ar. Agg: بوذنج, فوذنج פותנק pers. אַניגיג Mentha pulegium Polei? Schabb. 109 על יועזר און. Hal. ged. Bezim פורנג וועזר פורנג מורגנג. Maim. ms. אַפּרנג של Mow. 184 ביליב פֿגיאן. Bt II 267 auch = אַאָרָעָט, das Vull. II 617 غليمين und غليمين wicht erkannte. S. Nr. 277.

257.

حملهزي.

φιλύρα Linde.

Geop. 23,1. 62,0 autil am abika kialea khale lies: autalea abika.

258.

مدنهم.

Trigonella Fænum graecum L.

= שבלילתא pers.: شَنْلِلَه.

D Uebers. D 601 κύτισος BB 832 عن المحمد عدم المحمد المح

שבלילתא שבלילתא Menach. 42° Raschi פינונרי. סנג"רא. הלתן. fenagrec Schabb. 110° Ab. z. 38° Gitt 69°. Ab z aO Ar כורא רשבלוליתא Ms Hochsch. מורא mit der Erklärung es heiße arabisch der Same.

Digitized by Google

רוכיא Schabb. 1096 Chul. 52a Kerit. 6a Hor. 12 Raschi תלתן; Ar. איז 9 schwankt zwischen Rebenzweigen und Leinsamen. ווירה in Verbindung mit רוביא weist auf תלתן, dessen Same so genannt werden konnte, da anderswo berichtet wird, "נירה Johannisbrodsamen diene zur Verfälschung von מתלתן.

Mischn. תלתן, punisch דודאω Verz. Nr. 80, Kil 2_5 Ter 6_6 Tos. 8_5 10_4 = T Machscheni 2_1 (R Schimsch zu 2_3): תלתן של תרומה [שחספה שחיסה] שחסה בה בת כהן את ראשה אין בת ישראל רשאה [רשיית רשאי] לחוף אחריה אבל מעננת [מענת מענלת מעננת λ 120 Farina [feni græci] porrigines capitis furfuresque cum vino et nitro celeriter tollit. — Ma'as 1_3 1_5 Mscheni 1_5 Nidd. 1_6 b 1_5 מימי 1_6 Fönugrecsaft brauchte man nach Geop 1_6 zum Besprengen von Samen vor der Aussaat. — Ter. 10_6 Schabb. 18_4 תלתן 1_6 Sanh. 18_6 Sanh. 18_6 Sanh. 18_6 Sanh. 18_6 Sanh. 18_6 Senabs 18_6 Sanh. 18_6 Sanh. 18_6 Senabs 18_6 Sanh. 18_6 Sanh.

259.

פופוא פלפלא. Riper, Rfeffer.

הגירה [גרה. גררה] בתלתן והחול בפול והחומץ בשמן.

 $Vgl.\ TBK\ 7\ TBB\ 6.$ — Sifra 25* Weiß und ארב"ר u. בארב"ל ב ארב"ל ב ארב"ל ב ב ביין מי בלקיא (בלבקיא ב בשמן מי בעוד ב באמן מי בלקיא (בלבקיא בלקיא ב ב ביין מי בלקיא (בלבקיא באום בשמן מי ביין מי בלקיא (בלבקיא מאוז ב מעריך: סעריך: סעריך: מעיין. אות אמת: מאום ב מעריך: סעריך: עלי בפנים (**בפילון חלב חמור בקמף קומום במור [(*חול בפול כמום במוך?] עלי גפנים (**בפילון בפוליון) מקרא בציר כרשינים [כרשנים] בפלפלין:

^{*)} D 80 Myrrhe wird verfälscht κόμμει βραχέντι σμύρνης ἀποβρέγματι καὶ μιγνυμένω. — **) Ar. מילון (φύλλον s. ob. Nr. 209) aus Sifre [l. Mech.]

ים das Gewicht kann auch nur von diesem Samen benannt sein.

^{*)} Mechilta Mischp. p 97 Weiß 89b₁₇ Friedm. Jalk. Mischp. 343 als Dieb bezeichnet wer mischt:

فلفل ابيض محب حاصفه علقك ماتبه ها و الماد الما

Benjamin of Tudela p. My Asher. Der Gebrauch des Pfeffers war allgemein: "Wie die Welt nicht ohne Salz und Pfeffer bestehen kann, so kann sie nicht ohne Bibel, Mischnah und Talmud bestehen". Man wusste aber sehr gut, dass Pfeffer spät eingewandert war. Antequam piper reperiretur, Plin. & 35, benutzten die Alten Myrtenbeeren, auch andere Samen, wie Schwarzkümmel, Kümmel und Koriander, die vor dem Auftreten des Pfeffers eine größere Rolle

^{1) &}quot;nurānā" ist auch die syr. Nachbildung des Namens I gnatius BHebr. chron. eccl. I 41. Sergius bei PSm 27 s. v. سارنی und Ass. B. or. III, I, 16 not. 4 bei PSm 28 penult und PSm 137: نارنی — Apoc. 9₁₇ = πύρινος. Ephr. III 635. BB zu "Ηφαιστος PSm 341.

[•]בַבַּלְבַּל (י

spielten. Hehn 135. "Die Alten, die keinen Pfeffer hatten" , הראשונים שלא היו להם פלפלין, "benutzten an seiner Stelle Raukensamen" נרניר Erub. 28b Nr. 66 Später wuchs er in Palästina Midr. Koh. 65b Amst. 152₁₉ Lpz כנסתי Jalk. Koh. 967 in נצחנה, (נצחייא) Neub. Géogr. 190 auch im Garten Salomo's M Koh. 151_{se} Lpz עשיתי לי ננות (Sukkah 35° u. Par.). Auch in Italien kam der Pfeffer noch fort Plin β 29 κ 136, erlangte aber nicht die nötige Schärfe und wurde daher aus Indien importirt id 58. Er war mit hohem Zoll belegt Tanch. לך לך 5 p 51.

Gebrauch in oinogaron TBezah 2, b 22° j 61° Οἰνόμελι Gitt. 69a Ab. z. 30 Schabb. 90a. Es ist talm. wie syr. fem. הכלפלא חריפתא. Plur.

260.

פסלקאות.

מסרקאות TDemai 1, neben מסיליא, מסליא das bei Kaftor wa-Ferach fehlt.?

261. مرزيمين

ВВ 775 حشيشة بردقياس Περδίκιον?

262.

פרח לבן.

מרחלבין, פרחלבין od. פרחלבילה TSchebiit $5_4\,$ j $37^{b}_{58}\,$ eine aromatische Pflanze, neben אורז das hier von zweifelhafter Bedtg. ist, da "Reis" kaum angeht.

263.

حذحكه.

Hypericum.

D 499 ἀνδρόσαιμον Uebersetzung PSm 257 κασακαίτων, richtig erkannt von PSm; aber D 498 ist ἀνδρόσαιμον Syn. von 319

Digitized by Google

άσχυρον, καὶ τοῦτο εἰδός ἐστι ὑπεριχοῦ, darauf bezieht sich BB's: حنات المعالمة المعالمة كالمعالمة كالمع

اسماء والمحدية نقرن عنون السماء والمحدية نقرن السماء والمحدية السماء والمحدية السماء والمحدية السماء والمحدية السماء والمحدية السماء والمحدية المحدية المحدي

Vull. I 782 دادى = هوفاريقون [Av. 158 Mow. 126 Meyer 3₂₇₆ ?] دادى = عنب الحتة Gezzâr بو] هيوفاريقون in Syrien جوجادو [ع Av. 162. Mow. 268 Bait II 578. = Berggr. 855 Hypericum 843 Coris cœrulea, Maritima 829 Androsæmum, Herba Siciliana. Dies noch القديسين حاشا .

Hypericum olympicum nach Fraas 111 πολεμώνιον D 511 daraus

264.

בָּבבּתיִנֹא פַּרְפַּחִינָא.

Portulaca oleracea L. Portulak.

arabisch فرفخ persisch برپهن

Schreibsehler] Schebiit 91. Nach dem talmudischen Berichte — Stellen S. 32028 — gehört das Wort zu den letzten Resten alten Sprachgutes, das in der samilia des Patriarchenhauses noch lebte; vielleicht auch nur in dem Munde der dort erwähnten Magd, die aus einer die alte Sprache treuer bewahrenden Gegend stammen mochte. Maim. أَمَا الْمُعَالَى (so in Aegypten noch heute)

Erklärungen. Aßaf porcacla = Maim. Uebers. zu Ukz. und Maim. Gifte 102₅₇ Bertinoro σιτρομό, Aruch zu κατά = Raschi Rh 26^b so l. Meg. 18^a für σιτρομό: Porcacla Salmas. hyl. 1^b Langk. 86 führt aus Aurelius de acutis passionibus an porcacla, das also nicht in portulaca zu ändern war. Nach Salmasius = Χοιροβότανον Lōw, Aram. Pfianzennamen.

ngr. Portagla des Plin. Valerianus IIc. 28 bei Meyer 2410 ist dasselbe. Raschi Sukkah 39b סולסיד sonst סולסיר, פולסיר, פולסיר, פולסיר, pourpier mlat. pullipes. Salmas. aO sagt, es müsste französisch poulpied heißen; doch ist פולסיד blos aus – verdorben.

Spanisch: verdolaga. Maim. Uebers. plur.: רירולאנש, וירדולאנש, וירדולאנש. Lonsano, Maarich וירדולאנאש. Maim. Gifte aO בורטוליינש. Deutsch Schilte ha Gibborim 87° סורטעילקראכט Burtzelkraut, wie Portulak auch jetzt heißt. In Fesân nach Nachtigal I 128: berdikalis nach dem Spanischen.

Many nur pluralisch.

D659 πεπλίς — ἀνδράχνη ἀγρία — πέπλιον — θάμνος ἀμφιλαφής όποῦ μεστὸς λευχοῦ, φύλλα ἔχων ὅμοια τῆ χηπαία ἀνδράχνη \cdot · ὁ καρπὸς . . πυρώδης τῆ γεύσει In der D Uebersetzung öfter für ἀνδράχνη ἀγρία.

D 445 παρωνυχία BB 718 באוא לבי איא הביא איא הביא האוא הוביא הכא: κביא הלביף אוא הוביף איא הביא הלביף הכא:

Φυάδας δὲ πολλὰς, ἄνθη μέλανα, μικρὰ, πολλά · BB 855 κκκιστωρ φυάδας δὲ πολλὰς, ἄνθη μέλανα, μικρὰ, πολλά · BB 855 κκκιστωρ [κκκιστωρ] به المعالمة المعالم

PSm 359 zu Δοκ (Gal. Κίσκ ἀχτῆ Sambucus nigra) steht, was PSm nicht bemerkt, die Uebers. aus D 666. Zum Schlusse κατὶ λια Σε ist daselbst etwas ausgefallen oder es sind zwei Glossen durcheinandergeraten. 322

265.

פרפריין.

פרסריין? P Bereschith rabba cap. 17 p2836 ed. Lpz 39a ed. Wilna.

266.

פשמינא .od פשישנא.

?? babyl. Schabbat 110b gegen Gelbsucht.

267

. مرحد نموح.

Heliotropium, Sonnenwende.

ويخة بهذك كاله حاصة حشية يسى صَامر يَوْمًا 715: وكالكالمة وي وقد وقد وقد وقد المحكم من ويحد موجد 116: وكالمانه كاله حديمة كالمحمد ويحدد [...] (ا)دواً يقال له صر يوما وهو اللاعية:

C 712 בים בים אלב Scheint παράλιος (τιθύμαλος) zu sein auf den κλιοσχόπιος folgt. Syrisch ist nach Bt II 160 f. בים בים אליים בים I 118. Vullers falsch בים שות יעם iI 118. Vullers falsch ויים שום שום שום שום שום il ויים שום in nach Sonth. Verz. 180 Heliotropium noch jetzt heißt. Nach der arab. Schreibung ist gegen BB's ישבר zu punct. ישבר לבים targ. f. מברל בים שום also wohl drehen. אים ברל שברל עורכור: מחרחר gurges "י)

Ebed Jeschu Ktâbâ de Pardêsâ ms. Berol. fol. 72° אלאים באלא BHebr. ms Peterm. 4° 14 Berol. p. 17° באלא בא של של "Daher באלי בא של ישני "Daher בלי ישני "der am Tage sich dreht" "Tagwende", Sonnenwende.

السنة السنة المان السنة المان السنة وهو المختلف السنة وهو المختلف السنة وهو المختلف السنة وهو المختلف السنة وهو المختلان السنة وهو المختلان السنة وهو المختلان الديون ١٤٥ و 150 و 150 و 153 و

268.

ىرھىم.

P مدرانا محل Plantæ genus id quod Ar. مدرانا محل

269.

צפר.

Lepidium sativum L.?

Aßaf 42 p 73° aram. עמר, gr. מרקיפגינא, röm. רומיקי. pers. אייטרג. pers. אייטרג. פרמיקי אייטרג. אייטרג אייטרג אייטרג. אייטר אייטרג אייטרג. אייטרג אייטרג אייטרג. אייטרג אייטרג אייטרג. אייטרא אייטרג ביון אייטרג איינון פרקיפאיינון פרקיפאיינון פרקיפאיינון פרקיפאיינון אייטרא

lepidium, nicht lapathum, wie Blau wollte, der die erstangeführte Stelle Aßaf's nach der Veröffentlichung durch Neubauer — Benfey Orient und Occident II 659 — in DMG 27 523 besprach. Am Rande der Handschrift steht zu "Rumex" (daher hat es Neubauer) womit ich nichts anzufangen weiß. Gezzär im 4. Grad شيطرج هو قشر عرق العصاب, röm. شيطرج هو قشر عرق العصاب). Siehe noch oben S. 37 f.

¹) Arân s. PSm sv 393. Κολος Geop. 3₁₁ 17₂₆ 18₁₁ Ezech. 17₇ Hex. Nach DMG 14, 680 Anmerk. übertr. Erdenkloß d. i. Mensch. BHebr. chron. 376₆. Der Ausdruck des BS erinnert an βώλος ἀρμενιακός C 802. 324

270.

אָקּרָא. צְהְרָא.

Satureia (Thymbra L. grosser) Saturei1).

ביי Elias Nis. 26,4. Das Verhältnis zu dem lat. satureia ist nicht klar; [etwa * צְּעָתְרֵיָא = צְּעָתְרֵיָא ? ? Nöld.] C 769 אוֹר falsch. אוֹר mit e unter dem בּ

¹⁾ Man wird bei Satureia keine genaue Bestimmung erwarten und das Schwanken des Sprachgebrauchs bei den nahestehenden Gattungen Origanum u. Thymus nicht auffallend finden, wenn man weiß, was Günther Ziergewächse 27 sagt: Zu den Majoranarten gehört auch der Saturei, der im Altertum mit vielen verwandten Pflanzen, namentlich mit der cunila und thymbra verwechselt wurde. Nach Plinius & 50 soll die thymbra mit satureia geradezu einerlei sein Einer ähnlichen, vielfachen Verwechslung waren die Thymianarten unterworfen ...

seiner Uebersetzung: θύμβρα BB 981 איל אבאמושא איים אולא אויים אולא ביא וויים אולא ביא וויים אולא וויים אולא

תבית Thymus Serpyllum oder verwandte Art Forsk. CXIV. Robinson Pal. I 180. 353: (פשנת הוגט heißen mehrere wohlriechende Labiaten, z. B. nach Ascherson auch Ocimum Basilicum vgl. ob. S. 152₁₅.] Talm. zu סיאה Dieses Ma'as. 3, TKil. 3₁₂ Ukz. 2, Tos. bei מיאה z St. TSchabb. 15₁₂ b 128° TSchebiit 5₁₀ j 37°₅₉ ב הידוג סידוג סידוג פֿרָבּיִּב Maim. איידוג סידוג סידוג פֿרָבּיִּב.

271.

مەحذى.

Matricaria Ghamomilla L Ghamille und Matricaria

Rarthenium L (Ryrethrum Rarthenium Willd.) Mutterkraut

pers. کوبل Kazwini I 272 zu کوبل BB 829:

pers. im arab. D بَابُونَه = ἄνθεμις Matr. Chamom. [so Berggr. 840 und Lane sv — (Delile: بعبونى Santolina 326

fragrantissima Forsk. Boiss. III 273) Sonth Verz. 271 Anthemis nobilis, Chamomilla] أَقْهُوان für παρθένιον Pyrethrum Parthenium. Doch werden beide, wie in den syr. Glossen, auch gleichgesetzt. Man wird mehrere Compositen darunter verstanden haben. (Nr. 332) C 774: "germen, flos".1) Sap. Sal. 2, Kaiaa Klasa Hex. Pesch. τάτος = ρόδων κάλυξι (PSm 1068 citirt aus Severi Rhet. κάτος καικα κλο κλοαμο) D 484 Ιπαρθένιον οι άμάρακον PSm " מבלא = אכל (Elias Nis. 24_{se}) corrpt. PSm 247 Ator so wohl irrig fem. Kain Klane = King Klane aweuk PSm 287 ausdur Galen, BB, aut Kene Jaines עבליבה (Verwechslung von chamæmelum u. chamelæa — Κορανα Κίραν Psm 247 zu ἀμάραντον Εχαμαίμηλον... μελαγχολικοῖς دهن البابونج محمد Elia Nisib. 35, Lag. Camomillae oleum. Nov. 195. ελξίνη = παρθένιον — περδίκιον So Nr. 100 f. — كُل بابونه Bt 130 nach Vull sv syr. = كُل بابونه Berggr. 841 Chrysanthemum اربيان, بهار Nr. 30 ist es nicht.

272.

.Kana

Geop 112_7 Kare antende ($\iota\eta$ 3_5). ?

273.

مەك7.

ممه حدمه الله ويسى بالموصل مع الله ويسى بالموصل مهنكه:

C 783 📞 linguâ Assyriacâ symphytum confricatum et cum sale commistum? Σύμφυτον, Beinwell ist nicht übersetzt BB

ا) P8m 540, citirt: ممان حکونکا حکی کانکا حکی ہے۔ 1) P8m 540 انکا حکی کانکا حکی ہے۔ 1) P8m 540 انکا حکی انکا حکی انکانکا انکانکا حکی انکانکا انکانکا حکی انکانکا

κίστως αιδιωίς σε κέσε αξαστω:

Το το το μέγα D 512.

Το το το μέγα D 512.

Το το κουρον [neugr. = κοιλόν] παχύν · κενόν ... φύλλα · ὑπομήκη, πρός τὰ τοῦ βουγλώσσου · · · κνησμόν ἐμποιοῦντα.

ΒΒ Δια πάμκ ωσισκά κίνο σὶ μκ αξασσαω ... κισιά εμποιοῦντα.

ΒΕ κίσιά είν ωσισκά κίνο σὶ μκ αξασσαω ... κισιά είνο σιν κισιά ... κισι

274.

مهنکهمه.

Geop. 101_{15} corrumpirt aus χνέωρον ($\varepsilon 2_{37}$).

275.

קונייתה.

Plural, jerusch. Ma'aseroth cap. V fol. 524, ?

276.

(80) areas

¹⁾ Κισμο ξυλωδής Galen Sachau Ined. 95₂.

277.

בסונשלא קורניתא.

BHebr. gr. I 246 قنية kennt Tanchum Jerusch. bei Gesen. Thes. I 57b neben anderen Namen von Origanum. Geop. 43,7 ὁρίγανον Δικ, dieselbe Stelle Land Anecd. IV 102, كالمناهم Basilius ὀρίγανον. Geop 119, ὀρίγ. Ἡρακλεωτικόν (ιε 8). PSm 95 "ὀρίγανον" καιίαα, خردنج بالماء والمناهم المناهم والمناهم والمن

¹⁾ Etwa an kor der Palme erinnernd? Oben S. 116.

⁹⁾ Gabriel PSm. 95 origanum montanum حبيلة العدس عند العدس العدس

D 383 καλαμίνθη ὀρεινοτέρα = ὀριγάνη γλήχων — ähnlich, ἀγρία γλήχων, daher PSm 722 BB

Mischn. קורנית Ma'as. 3, Ukz. 2, Ms Maim. u. A. s. Rabbinow.: קרנית kornîth. j Schebiit 376 = קורניתא = b Schabb. 128 קורניתא = Nr. 137 = Thymus? Danach scheint קורניתא in Babylon anderes zu bedeuten, als in Palæstina. — Es ist nicht "Coronis".

nach γλήχων Mentha Pulegium L, stinkender Polei; nach καλαμίνθη Calamintha officinalis Mnch. hoher Thymian. In Palästina wächst: C. incana Boiss. IV 578 bei welcher man für die Uebersetzung bleiben mag.

C 832 Khijan [Ferr.]. Falsch: Khijan, davon getrennt.

— S. noch ob. S. 16 Anm. c.

278.

مَلِمَظُم.

Gucumis Chate L und Gucumis sativus L Gurke.

¹) Pun. Verz. 56. Allgemein vgl. DMG 11, 522 u. Magnus, Ztschr. f. Ethnol. 1877 S. 303 f.

(اطلمه ها مهرسته: (اصلبه حتى الله على المسلم المسلم مع مهرسته و المسلم المسلم مع مهرسته: (اصلبه حسله الملم مع مهرسته ولمسلم الملم الملم الملم واقول الفقوس اصوب محمله الملم وفات مهرسته: 653 مسمه حتى صلمه ما محمله الملم الذي يوكل. محمله ما محمله ما الملم المل

Zu تعادله على S. Nr. 41 S. 66. Zu bemerken ist noch, dass Vull. app. zend. das Wort ebenfalls hat als خرنوه الربوسنا بيخار الربوسنا Justi Bundehesch 123 sv نبوسنا richtig: برجا سربوشا وبادرنال وبادرنال (الربوشا). Vullers hat es nicht erkannt. Dieselbe Erklärung hat er I 525 zu syr. المانا (المربوشا) و المانا (المربوشا) و المانا (المربوشا) عناد حدم مناويا المانا (المربوشا) عناد خرنو خرنو خرنو خرنو القناء ودوسانا الماناد ودرانال خرنو خرنو خرنو ودوسانا الماناد ودرانال خرنو خرنو ودوسانا الماناد ودوسانا ودوسا

D 278 Σίχυς ήμερος Gurke — "Melone" bei Sprengel ist falsch.
 Geop. σίχυς κίμε 35,3 95, 98, 110.

pers. C. sativus L Cl. Mullet Journ. as. aO 95 "cornichon" فقوص فقوس aus J Aww. فقوص فقوس فقوس الْعَثّاء الشامي

العنظل واخرون شم العنظل مهمت العنظل مهمت BB العنظل مهمت والعنظ المهمت والعنظل واخرون شم العنظل مهمت والعنفة محلة محمة والمعمدة والعمار في العمار في العمار في العمار في العمار والعمار والعما

¹⁾ Singularisch zu lesen.

 ⁽μηλο) πέπων.

المحدد من والطبع: معمومه محدد من والطبع: معمومه محدد من والطبع: معمومه محدد من والطبع والطبع والطبع والمحدد والطبع والمحدد وا

D 634 σίχυς ἄγριος ("Cucumis agrestis" Marcellus Empir. Langk. 25) 636 ἐλατήριον. Ecbalium Elaterium Rich (Momordica Elaterium L) Springgurke, Spritzgurke, Eselsgurke. Geop. σίχυς ἄγριος του 420 (β 1810) 1017 und του 430 458 9110.23 του 4317 4417.30 8 g του του 432 9729 9921. Von diesen Namen kommt nur του 10 nicht auch für Coloquinte vor.

D 669 χολοχυνθίς οἱ δὲ σιχύαν πικρὰν . · meint Gabriel, dh. Citrullus Colocynthis Schrad. Coloquinte : مُنظًا الْمُعَالِي Mit الْمُعَالِي Langk 25 σαμχαντὰλ erklæren die Lexicogrr. PSm 755 معاملي 709 معاملي 709 معاملي 300 محتبئ عدم معاملي (عدم محتبئ عدم معاملي) oder محتبئ عدم معاملي (عدم محتبئ محتبئ محتبئ محتبئ محتبئ المحتبئ محتبئ المحتبئ المح

^{) &#}x27; Oφιοστάφυλον? Syn. von ἄμπελος λευχή. Ob. 8. 90_{16} .

²⁾ S. DMG 3,414 Bernstein macht daraus "Eier". — Ob. S. 200,40.

⁵⁾ C 616 zu **Κπαρω** = σίχυς aus BB.

فأر الحمار Elias 2685 صلة محدة Ephr. I 530. D علم المحار

führt 1 Kön. 6_{18} 7₂₄ אומער אומין knauf- oder knäuelförmige Verzierung, Knäuel mischn. Kelim 10₄ neben פקעות של נמי: כדור Tos. bei RSchimsch. das. [Chag. 12 Chul. 138^b s. Ar. Sch ha Schir. r. 2^d Wilna 3₃ Lpz. Koh. r. cap 1₁₁ p 8^a Wilna 152₄₀ Lpz] Neg. 11_{8^a9} Knäuel aus dem Aufzugfaden, talm. dafür Ab. zara 17^b Hai G. z. d. Stellen und bei Ar. a r a m. קיבורא s. ob. Nr. 78 S. 119. Für dasselbe ist mit Hai zu halten מבורא בין Kelim 11₆ 17₁₂ Tos. Kel. Bm 8. Kel. 21₁ Kugelförmig nach Ohol. 4₄ Tos. 13 s Bechor. 22^a. Nega. 10₄ Para 12₈ TUkz. 2 bei צור בע 2₆. Danach bezeichnet העוסף die kugelrunde Frueht der Coloquinte oder der ihr ähnlichen Cucumis prophetarum L.

Mischn. niyipe liefern brennbares Oel Schabb. 22, werden durch Einlegen genießbar Ukz. 34 und haben breite Blätter TOhol. 13 bei RSchimsch 81.

Ohol. 8, ירוַקת חמור (Var. ירקת) Hai G. = פֿוֹ וּאַן קשואי חמורים Maim: שלתקם ואלתקם. Vielleicht blos aus dem "Esel" geraten.

"Eselsgurken" Donnolo 151₁₀₉ nach Steinschneider der einzige Name bei Donnolo, der auf arabische Terminologie weist, wenn nicht syrische aus einer Quelle wie Aßaf darin sich zeigt. Aßaf 47° קשואים של חמור הם גפן שדה 112° 114^b, קשואי חמורים [d. h. 333

בירוקת חמור – Aruch ירוקת חמור]. Vor den Arabern kommt cucumeris asinini fructus, ein in den älteren Officinen viel gebrauchtes Purgativum, nicht vor. קישואי חמורים kehren überall wieder. ZB. in der Phisica des cod Hmbg. (Steinschn. Cat 309) fol 35^b קישואי חמור, in des Menachem ben Techelet Uebersetzung des Cure von Petrocello cod Fischl jetzt Steinschn. fol. 186°, und sonst sehr oft.

מרוזא מרוזא (מריזא) Schabb. 109° eine Gurkenart (קשות). Ob בווא lange Gurke?

279.

(اصلا کردهرون

Arbutus Unedo L Erdbeerbaum.

BA Nr. 2958 ملك عمدة المحقة المحتفى المحقة المحتفى ال

י) Falsch C 791 "rubus." PSm 210 zu מולאר? — יולר ווא ist nach
Bt II 305 in Syrien = פֿישֿיע. — Seetzen Reison IV 13 Z 16 "פֿישֿיע. בוּשָּׁבּייּ בּייּשׁייי בּייּשׁיי בּייּשׁיי בּייּשׁיי בּייּשׁיי בּייּשׁיי בּייִשְּׁי בּייִשְּׁי בּייִשְּׁי בּייִשְּׁי בּייִשְּׁי וּשִׁי בּייִשְּׁי וּשִׁי וּשִׁי וּשִׁי וּשִּׁי וּשִּׁי בּייִשְּׁי וּשִׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִׁי וּשִׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי בּייִשְּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּיי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּיי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי בּיישׁי וּשִּׁי וּשִּׁי וּשִּׁי בּיישׁי בּיישׁי וּשִּׁי בּיישׁי בּיישׁיי בּיישׁי בּיישׁיי בּייי בּיישׁיי בּיישׁיי בּיישׁיי בּיישׁיי בּייי בּייישׁיי בּייישׁיי בּיייי בּייי בּייייי בּי

 ${f D}$ 154 κόμαρος δένδρον ἐστὶ παρόμοιον κυδωνία, ${f \lambda}$ επτό φυλλον, καρπόν ἔχον ώς κοκκομήλου μέγεθος, ἀπύρηνον, ${f b}$ μιμαίκυλα καλούμενον.

ist nach BB PSm aO wirksam gegen Neid und bösen Blick. كالمعامد BB's hat C905 aus unserer Stelle = "sycomorus", wie er auch ما المعامدة ا

280.

مُلِلا فِلْفَهِ

D 578: 'Απόχυνον Cynanchum. Uebersetzung PSm sv משמשה 197 שלאבי המה מיבה פודע וללעי C 765 מצואר פי פודע ולאבי P S. S. 175₃.

281.

קושנים pl.

Ma'as. 5₈ eine Hülsenfrucht. Bt kennt اقطِن = Phaseolus Mungo s. Nr. 183.

Es ist dasselbe Wort, das die Benennung für Hülsen fruch t geliefert hat: קמנית pl. קמנית führt Fleischer Ly TW II 5756 [schon der sel. Geiger hat mich hierüber eines Bessern belehrt Fl.] sammt dem dem Aram. entlehnten קימנא פימנא פימנא פימנא פימנא בעליט auf מימנא פימנא פימנא פימנא פימנא. Dagegen spricht dass קימנית mischnisch ist, also entlehnt sein müsste, da קיף die hebr. Form 336

des Wortes ist. איף ist mischnisch noch lebend. und sogar als סימיף) Schebiit 54, denom. איף, Kel. 246, 263 und sonst, vorhanden. Außerdem zeigt איף (וֹשׁבּי), eine Hülsenfrucht, dass wir es mit der איף (וֹשׁבּי) בי zu tun haben, und dass die Hülsenfrucht hebräisch von ihrer Kleinheit benannt ist — aramäisch ist מוֹבית nicht nachweisbar³) — wie syrisch: בי חוב חוב פאר פאר בי eher Zerstampftes, zur Graupe Gemachtes, wie solches Aussehendes bedeuten wird von ע איף שופ הנססיג p i sum zu ע p is, skr p is h zerreiben, zerstampfen Hehn 141 Curtius 277.

282.

من فلفه oder من ما

Atriplex hortensis L Gartenmelde.

BB 848 مرهم نحبه محدم شريع 447 مدم المعالم BB 848

1783₆₂. 634 zu "γαλίοψις" (?) κασάω κοίο.

Aβaf 45^b הקימוסים קרים ולחים 33^b אתרוסליקי – כרוסולכנון – קימוסין. 33^b אתרוסליקי – כרוסולכנון – קימוסין. 33^b אתרוסליקי – ב 261 ἀτράφαξις – χρυσολάχανον PSm 1815 = القطف od. C. des Diosc. am Rand hat dieses zu ἀτράφ. Χρυσολώχανον (so) Psellus u Simon Seth Meyer 3₃₄₄ Plinius Valerianus: Chrysolaginis (so) semen? Meyer 2₁₀₇. Noch jetzt heißt auf Kreta die Melde χρυσολάχανο, Heldreich Nutzpflanzen Griechenlands p 23, ngr Kaleb: מלנים צו כרישולכנו = armoles.

ים נאי (קיצונים pl יים נאי (קיצונים) סיים נאי (קיצונים) סיים נאי (קיצונים) יים נאי

²⁾ klein, schwach sein DMG 27 623. Pael klein machen Geop 1621. Theoph. I c. 50 schärfen Wright Catal. 1177* Ethp. Lag. Anal. 140.

י לימני (des Targum ist Hebraismus.

אריר ist j Kil 27° s. ob. S. 8 Bastard von אריר und הריר wandter Arten. אפיפולכנון Kil. 13 ob. S. 274 wird für Gartenmelde nah verwandter Arten. לעונים Kil. 13 ob. S. 274 wird für Gartenmelde gehalten, wegen der aO bezeichneten Verwandtschaft mit dem Mangold; wohl mit Recht. j erklärt es durch המעמץ?) (Or zar. I 73 לעונים P) Beide, das erklärte wie das erklärende, sind dunkel. — לעונים Schabb. 90° Nidd. 62°.

ת bibl. wird ἄλιμος wiedergegeben = ملوح, "auch die Syrer Malluch" Bt II 531, = قطف الجوى: Atriplex Halimus L Meldenstrauch. خدمت [ed. Urmia عنداً] Richt. 946 ist keine Pflanze s. Nr. 11^a. [Ein Kraut حدمت Martyr. I 282 cf Jer. 176 Hex. Nöld.]

Mischn. קּמָּ, (כְּיִ) ist Balsambaum בּּבּ וֹעוֹשׁנִי Maim. (Schabb. 23°) Schebiit 76 j Orla 61° Kerit. 6° — T Schebiit 512 ed. Zuckermandl. [Für den Lescr der Tosefta ist es angenehm, wenn offenbare Schreibfehler wie לקם ב' in die Anmerkung verwiesen werden, und אמף des ms ב und der Drucke im Texte steht; doch ist das unwesentlich. In der Anm. das l. Zeile 19 f. 18.] Eine Balsamod endron-Art heißt nach ihrem arab. Namen قَطَت Balsamod. Kataf Kunth. s. Forsk. 80. Vgl. LLöw Graph. Requ. I 232.

283.

ملامكر

¹⁾ Λειμώνιον, das Blätter hat wie der neben σ' als nächstverwandt bezeichnete Mangold, κρίζο, heißt nach Diosc. Syrisch μεούδα Nr. 217.

אמדמסמאדזה, bestätigt durch die entsprechende arab. Form בּלְּבִּיבֹא PSm 122644. Aruch sv פּלְבִּיבֹא — (קמרקמין Köcher Lag gA 80 DMG 27 623. "Baum" des BS wird aus HL 117 Hos. 149 geraten sein. C 795 (סלובא), כּלְוֹבֹא, וֹנִיבֹי ist צמדמפּאָא.

284.

مىلەنىكە.

BB 851 אבים לוצה הוכנים להולא האפרים בים אמחר הוכנים לוצה הוכנים הוביחים המעחניא ביאפים א

285.

קיראסיברא.

286.

مذننكم.

Ferula communis L gemeines Steckenkraut.

مهر محمد القنبيل: 858: على على على الياس . مهرصه مدين مهركم المثنيل: 858: على المثني الياس . مهركم مدين المثني المثنية المثني

steht in der zweiten Bedeutung: trockenes, dürres Gras, Spreu, Kaff, bei BB in der Nr. 227 angeführten Stelle 1). Gabriel gr. אלפאס. Nάρθηξ talm. in der übertr. Bdtg. Büchse, Behältnis גרתיק (Var. נשחיק) s Buber zur Pesikta 186°a. j Ber. 9°, und sonst. Der syrische Name ist umgekehrt vom (hohlen) Stengel gebildet V אלח קלח קלח קלח קלח אין. Gabriel schreibt s

י) Bar Hebr. zu Psalm 83₁₄ ed Lag. sagt zu ה' קלחלחא תשרייא: ה' קלחלחא תשרייא: שבי ה' קלחלחא מערגל לה während BB oben S. 282₂₅ es auf giglå desselben Psalmverses bezieht.

S. 163₁₀ 191₇. قاملاح, Syriasm. دخطح manipulus manubrium C 596 ist ungenau. [قاملاح BHebr. chron. eccl. I 387, Nöld.]

Trotz der lautlichen Schwierigkeit gehört אוֹב hieher. Es ist Ferula comm. (s. S. 163). JAww. II בלך 1888, אונעת הכלך 1886, אונעת הכלך 1866, אונעת הכלך 1866,

287.

קלעילין

eine Hülsenfrucht Meïla 13*.

288.

alainhean.

Καλάκανθος Geop 45₆ (ιγ 4₂) siehe Niclas zur Stelle.

289.

מבלינא הבראו.

290.

קינדול.

άσπάλαθος.

الاعتام مسمة Die syr. Umschrift zeigt: غان —.

قطفت القنديل الذي يستى القدر ويقال قنديل كبير 898 BB 898 .

Ueber دَارَشَيْعَان so Kamûs s Dozy, Gloss. des mots esp. etc. 371 = مندول Avic. 157 Bt I 408 ZfdK V77. Salmas hyl 116 Langk 2 ντερσισάν. Nach Fraas ist ἀσπάλαθος Genista acanthoclada DC. Stachelginster.

291.

مننع جنيه

Arundo (Donax L) Rohr.

Pesch Jes. 19₆ 35₇ und Targ. f. חַזָּף. Geop κάλαμος 4₁₇ 12₁
14₂ 17₁₅ 50₂₄ 55₈ 77₂ 112₂₄ (κη 13₃) אור אפסטא 109₁₅ —
12₇ = πτέρις የ የ Præf l. 23 ὁλόσχοινος (β 10₆). BB 819: מסטאלארה פֿישׁר וلفارس وقال جريل قصب الساج: 856: شائح منائح القصب الفارس وقال جريل قصب الساج: 818: אור המינא ה

D 111 φραγμίτης Arundo phragmites L gemeines Rohr. Das "persische Rohr" wird wohl Arundo Donax meinen, das jetzt "bûz fârisî" heißt. —

"Dr. Klunzinger führt in seinem Artikel über die Vegetation der ägyptisch-arabischen Wüste bei Koseir, am roten Meere, — Ztschr. der Ges. f. Erdkunde zu Berlin 1878 S. 456 — an, dass Juncus acutus Lmk und J. maritimus Lmk (= J. spinosus Forsk.) dort Kasba (فصم) oder Samar heißen. Ich hörte dafür stets letztern auch von Forskal p. LXV erwähnten Namen." Ascherson.

Digitized by Google

יקנה בּוּשֶּׁם. קני בּוּסְמָא בּנִיא הּבּאַמּבּי und Jer 620 f

الدهن والبغور كاه الذريع الذريع الدريع الدريع أمّ : «κάλαμος ἀρωματικός BB 818 عند الدريع أمّ : «بعمد عود البلسان زعم اظنه قصب الذريع أمّ : «بعمد عود البلسان زعم اظنه قصب الذريع أمّ : بعن قد جآء به: 868 : هند الجمعد شيء طب يطرح في الدهن والبغور كاهنده المحمد الدمن والبغور كاهنده الذريع الذريع عود الدريع وجدت قصّب الذريع الدريع عود اللسان:

Aßaf 15, 66° ביים ארוטוטיקון – קני בשמא – קנה בושם – Das הביי ולנינג – הולמן ארוטוטיקון – קני בשמא – אמיבן ביים ולביי. Das ist auch Sârîrâ im Henoch cap 31, von dem Dillmann dahingestellt lässt, ob es viell. aus στύραξ oder ערי entstellt ist. PSm 475 BA zu ברואם – BB אברואם (!) ביים של של של wohl das oben stehende בבוראם. Calam. arom. soll Acorus calamus L sein. Nr. 87. | Nöld. erinnert an בוריא

bibl. (فَيّا) Ueber die Wanderung des Wortes s. Hehn 211 f, der das gr. u. lat. צֹמִיאַר, canna mit ihren mannigfachen Ableitungen auf das semitische Wort zurückführt.

יוצר zunächst Arundo donax, das cultivirt wurde, wie in Italien und anderswo. Rohrfelder שרה קנים TDemai 7 Ende j VI 25° TSchebiit 12 j 33°. Eine solche Rohrpflanzung auf feuchtem oder sumpfigem Boden angelegt, heißt חישה הקנים od. חישה האישה od. חישה הקנים aram. אישה ist בייה nach Fleischer Ly TW I 425 "dichtes Strauch-, Rohr-, Binsengebüsch von באישה faulen". TSchebiit 319 — Agg. חיצה, nach j Schebi. 35°44 zu berichtigen. — חיצה קנים אין מציתין את האור Man darf im Sabbatjahre nicht die Rohrpflanzung [dh. die nach dem Abschneiden der aufgeschossenen Rohre übrig bleibenden Stöcke] anzünden¹), denn das ist die rechte Art ihrer Be-

י) Ly I 72 hat 'הצית אש כ' T Taan. 410 (biblisch) verkannt Rh 22. Ab. 342.

handlung [und die darf nicht in Anwendung gebracht werden]. Damit nemlich die Asche den Boden für die neuen Triebe dünge tut man dies noch jetzt. חישות (מ), in Babylon wie es scheint unbekannt, wird gern zu מויצת וואס הקנים. So, falsch, Bb. 46 מחיצת הקנים das als häufigeres¹) Wort sich einschob, wie Dr. Isr. Lewi im Programm der Hochschule f. d. Wissensch. d. Jud., Berlin 1876, S. 34 Anm., dargetan hat. Dort ist für מישות עפריים עפריים עישות אישות ביל קנה ביל המוישות של קנה הושים של קנה ביל הושים של הושים של הושים של קנה הווישת קנים ביל הושים של הווישת קנים ביל הווישת של הווישת קנים ביל בור ביל בורשת קנים ביל בור ביל בור ביל בור ביל בורשת קנים ביל בורשת קנים בורשת בורשת הישת בורשת בורש

Mit אִישָּה (אִישָּה – wird Vull. I 148 בוֹג silva nicht ar. Ursprungs sein?) scheint zusammen zu gehören: במג Jes 196 Hex הוא שניב אור ביי ביי אור ביי אור

- by Google

zar. את האור כאנם 314, TJoma 311 und übersetzt falsch: "Man zündet nicht das Feuer mit Dorngebüsch an."

¹⁾ Kil 44 Tos 32.3 u. ö. Erub 110 24 ff. BB 11 35 Neg 1312 Tahar 81 u sonst.

Schon biblisch das Rohr ein Bild der Schwachheit 1 Kön 14₁₅ Fest wie die Ceder und biegsam wie Rohr ist talmudisch beliebt. Einen Einwand obenhin, mit Scheinargumenten beseitigen nennt man: mit einem Rohre bei Seite schieben: לזה דחית בקנה j Schabb. 6au j Sanh. 19bo j Sota 19ao j Pes. 28dm (מרום) j Erub. 19c j Ber. 12d_{68.74}, 13a_{3.16}.

Aruch sv ממוניא ראנמא קניא שככה שמו וקרומיתו משונה וחדה באר פיים היי נאון סימוניא ראנמא קניא שככה שמו ובות הואנה. Ein Rohr das במה heißt. Ms der Hochschule במבא. Herr Dr. Kohut teilt mir aus seinem wertvollen Apparate zum Aruch mit: "מאכא ed. pr. u. mss Halberstamm und Leyden. – מאכא ms Wien 7; ms Wien 10, שובה ms Kohut." Erst im Aruch hakasor wurde daraus שכך "welches so heißt". באכא, so wird zu lesen sein, erinnert an בכיי Mark, die lockere Substanz im Rohre') Kel. 17,17. Das meint der Gaon nicht. Bxtf. hat מימוניא mit simonianum trifolium = acutum trifolium Col 5 17 combinirt. Ich erinnere an Sâmân: Edrîsî bei Meyer 3,298. "Bei der kleinen Stadt Baišân wächst auch die Pflanze, die man Sâmân nennt, und zwar nur da. Aus ihr werden die sogenannten Samanijjah-Matten geflochten." Eine Rohr- eher eine Binsenart? S. Dozy Suppl sv.

^{&#}x27;) Ly II 325 windet sich vergeblich um ,,κίκκος, ciccus Fruchthülse, Kerngehäuse" hier unterzubringen. 344

Als Pfeilrohr war nicht jedes Rohr zu gebrauchen. Plinius hebt das Kretische als besonders zu Pfeilen geeignet hervor 15 65. Auf die Vorzüge Palästina's stolz, sagt ein Midraschlehrer: "Selbst Rohr zu Pfeilen fehlte in Palästina nicht." Koh r כנסתי 75d Amst 152,0 Lpz אמילו קנים של חצים לא חסרה א"י Ly II 96b falsch: "Selbst Stangen zu Pfeilen (d. h. schlechte Hölzer, die als Stiele verwendet werden) fehlten in Palästina nicht."

Schreibrohr, קלמום קול מום ist in der talmudischen Literatur unter dem fremden Namen eingebürgert; der "Kalam" lebt im Oriente noch jetzt. S. L. Löw Graph. Requ. I 74.

قصب السكر, Zu erwähnen ist noch das Zuckerrohr, Saccharum offic. auch غاك Forsk. LX. Sonth Verz. 283, das aber nicht, wie man irrig annahm, schon in der Mischnah vorkömmt, oben Nr. 78. Sprengel Gd Bot I 185. Mahn, Etym. Forsch. 154 f sagt mit mehrfacher Ungenauigkeit: "Bei den Juden wird in der Mischnah Zucker erwähnt, der aber wohl erst nach der babylonischen Gefangenschaft oder noch später angepflanzt worden sein mag, mit dessen Kultur sie wahrscheinlich durch die Araber bekannt wurden." Diese Einführung des Zuckerrohrs durch die Araber in Syrien und Aegypten fällt, wie Mahn angiebt, in's neunte Jahrhundert. In den Hal. gedol. werden sie wohl zuerst als באב] קניא דשכר pers.] erwähnt Ber. VI und von da ab in halachischen Schriften oft, weil der Zuckersaft, den man, wie noch jetzt, aus dem Rohre sog, in eulogistischer Beziehung schwer zu qualificiren war. Maim. H. Ber. 8. u A. Zucker محلىصى لخم Lag gA 49. BB 823 طبرزد PSm ्वक्रमातः : क्रांक.

292.

مهنجه طوله

Rinde von Ginnamomum zeylanicum Nees Echter Zimmt.

Ex. 30₂₈ HL 4₁₄ Apoc 18₁₈ معمده Physiol. Land IV 58₁₂...

BB 853 aus D.76 κινναμώμινον ελαιον المعنده معمده معمده دمن بحد بالدارصني: 852 مسله حصوره حتى معتده معمده معنده بالدارصني المعنده والمدارصيني عمده والمدارصيني المعاده والمدارصيني والمدارصيني معتده معمده والمرارصيني والمدارصيني المعاده والدارصيني وكان تُخلط مع الدهن وتسع به الانبيا عليهم السلام واللوك: معدده معاده معادده معادم حصوره المداركة والدارصيني معاده والمداركة والدارصيني وكان تُخلط مع الدهن وتسع به الانبيا عليهم السلام واللوك: معدده معدده معادم ومدده ومدده ومدده والمداركة والداركة ومدده والمداركة والمدار

i) Ex. 2024.

293.

. مىنى

Isatis tinctoria L Waid.

Elia 27, عبد المحالات المحال

Mischn. סְמִים אִּסְמֵים אִּסְמֵים אִּסְמֵים (Ms Maim ar: אָסְמֵים אִּסְמֵים אִּסְמֵים (Ar. u. Bert. אַסמים (Lar. u. Bert. איב נילג בילג (Lar. u. Bert. בילע ניל (ביל בילג בילג בילג בילג (בריקו בו תכלת ספיחי אסמים וקוצה (אַנדיקו בו תכלת ספיחי אסמים וקוצה וורע בקיא (בין בו תכלת ספיחי אסמים וורע קוצה וורע בקיא בקיא (Rachab j 52° בי הואה (neben Granatapfelschalen und Nussleifeln Schabb. אסמים ופואה (neben Granatapfelschalen und Nussleifeln Schabb פרו"ג (ביי Raschi: ביי מוריקא הוריקא ביי מוריקא (ביי הוצה הוריקא).

Delitzsch DMG 17 681 skr. nîlâ, nîlî, pers. نيلج, نيله Indigofera
L. In Aegypt. u. d. Jordantale wird I. argentea gebaut. Die Araber geben
Isatis durch نيل wieder vgl. JAww II 125. 297. Die Mischnah meint

¹⁾ Die verbreitetste wilde Art in Syrien und Palästina: I. aleppica Scop.

 ²⁾ Lngk = χαληλέτζ. PSm 89 BB D 552 "ὑάχινθος" [auch PSm 988 — בול מכולא), wohl nur die Farbe gemeint. רבול מכולא PSm 591 aus
 Galen zu κνίδιος κόκκος (s. Nr. 193).

Isatis tinct., Waid, die Syrer wohl auch Indigofera. Doch heißt نيل برى = عظلم , وسمه Isatis domestica, glastum, pastel, guède Berggr. 855.

Zu نيخ ist zu bemerken, dass span. lilac, franz. lilas = Syringa von Dozy (Engelm. Gloss. 297) zu لين gestellt wird, das dieselbe Bedeutung hat und das nach Dozy's Vermutung ليلنگ ,ليلغ الماني الما

294.

منفح.

Cannabis sativa L Hanf.

s. Nr. 267 تَنْوم Forsk. LV. LXXV irrig Sjaranek-

295.

. Kine

Cassia, Rinde einer Form von Cinnamomum zeylanicum Var. cassia Nees. אביבים ist אמסניג" das aram. [אבסכנא] אווים heißt. רבים Pesch. u. Geop 52₃ (א 35) אמסנג BB 820 Rabban 348

سلبه حمله ملمه المحموم darüber wird gesagt: المحمود بنع حمله محمومه مطلع الله معنى المحمود ومن المحمود ومنه السلبة به محمود والمحمود والمحمود والمحمود والمحمود والمحمود والمحمود والمحمود المحمود ا

משלחתא דכסמא aram. אועה בכבלים את משלחתא דכסמא aram. משלחתא דכסמא gr. cassia fistula, arab. שליכא א מליכא - קסיא – קציעות ל-45°.

Langk 88 σελήχα, σιλίχα usw. — χιαρσάμβερ, γεασάμπαρ. خَيَارُجُنْبُ aus pers. خَيَارُجُنْبُ

קידה לכנה Kil. 1_8 ist ein Baum, man darf auf ihn darum keine Raute propfen.

שלפה Bechor 6º Maim. דרכאסה Mr. 63º. בֿה שובאה או דארכסה אור מורכסה. Ar. דרכאסה אורכסה אורכ

296. ·

פפהע קקולא.

Amomum Gardamomum, Gardamom.

שנה אם פולא הפררום בין פולא הפרום בין פולא הפררום בין פולא פולא פולא פולא 96° ביריאום בין פוקולה 96° ביריאום בין פוקולה BB 818 בכריאום בין פוקולה Paulos: שברה בילא BB 818 בכריאום בין פוקולה באביה בילא Paulos: שברה בילא אבירה בילא בין פוקולה בין אביר בין אבינה בין פוקולה בין אבינה בין פוקולה בין אבינה בין פוקולה בין פוקולה אבינה בין פוקולה בין פוקול

hinter القَاقِلَه الصَّغِيرَةُ = شمشير im ms: القَاقِلَه الصَّغِيرَةُ الصَّغِيرَةُ اللهِ 114 dasselbe zu مُدُل BB 943 حمدتناله BB 943 عمدتناله

j Erub 20d j Peah 21a, קכולין = פעפועין Raschi Erub. 28a "aram." פקולי. Cardamom?

Wegen κάγρυς schließe ich hieran:

BB: لمد المه جسم حدور المله المنافع المه المام المام

D 422 Λιβανωτὶς δισσὴ, ἡ μέν τις κάρπιμος ... καρπὸς κάγρυς²), ἡ δὲ ἐτέρα .. σπέρμα φέρει πλατὸ, μέλαν, ὡς σφονδύλιον. Die erste: Cachrys Libanotis L, die im Orient nicht vorkommt, die zweite eine Ferula-Art, die dritte ἡ λεγομένη ἄκαρπος, zweifelhaft. — D 424 λιβανωτὶς ·· ἐοςμαρίνουμ Rosmarinus offic. L Rosmarin, der Absud gegen ἴκτερος, Gelbsucht. Geop. 48, καίρο = κάχρυς — λιβανωτίς.

Auch die Pflanze selbst heißt κάχρυς.

^{1) ---- 1.}

Rosmarinus حصالبان البانوطس Berggr. 873. Im Mittelalter Dendrolibanum Meyer 3₈₇₃. Geop ια 16 δενδρολίβανον und Nicl. z St, auch neugr. so.

Ueber den Rosmarin Plin x8 59. 60 (Theophr. hpl \$11,0).

297.

פביאא קרא.

Gucurbita Lepo L Kürbis.

النرع عن المال ا

Mischn. אונית, רמוצה עו מצרית (בונית, רמוצה בו אונית, רמוצה אונית, רמוצה בו הונית, רמוצה בו הונית, אונית, רמוצה בונית, אונית, רמוצה בונית, אונית, רמוצה בונית, בונית, בונית, בונית, בונית, בונית בונית, אונית, הונית, הונית, הונית, הונית, הונית, בונית, בוני

בלבחנא מלפפונא.

Gucumis Melo L Zuckermelone.

بطيع = 188 ημηλοπέπων" Geop 95₁₀. Nov. 278 دادها

عصوم بطیع : عصوم محمد فیلیم البطیع : عصوم محمد عصوم بطیع : عصوم کانیم ک

Pesch. [PSm 509 אֲבָמֵּיחַ יִּשְׁבֵּשׁ ist aus arab. ישׁבָּשׁי] ist besonders Wassermelone, doch auch Melone allgemein = πέπων.

אכטית Mischn., (samar. bibl. במהיה, übers. במהיה pl.) Ter 3, Tos 4. Maas 1. Citrullus vulgaris Schrad. Wassermelone, neben מלוסטון Zuckermelone, die man also erst durch griechische Vermittelung kennen lernte. j Kil. z St 27. ff entstehen Wassermelonen aus Gurken, Melonen aus Wassermelonen. שלוסטון wird in μηλο-πέπων zerlegt und daraus schließt man, die Melone sei ein Bastard von Apfel und Wassermelone.

Die Schreibweise mit einem ק: מלסוניות TTer 1_{14} מלסוניות 4_{5} . Kil. 1_{2} Ter. 2_{6} 3_{1} 8_{6} Ma'as. 1_{4} Schebiit 5_{3} .

298.

(أ صدو كا.

Ricinus communis L. Ricinus.

ا) Demin. المرابع C 826 "prius simia" meint قري Vgl. noch المرابع بها المرابع المرابع

D 649 κίκι ').. σέσελι Κύπριον [Gabriel Κύπριοι] ... κρότων διὰ τὴν πρὸς τὸ ζῶον ἐμφέρειαν τοῦ σπέρματος. Κίκεως καρπός. PSm 1159 καὶν πὶ n i c h t κίκω. — καὶν ε΄ ε') ist das Tier, (Zecke) ricinus vermis, κρότων auf die Pflanze übertragen wie die gr.-lat. Bezeichnungen.

[Peterm. pers. "Kersek"? Reisen II 245] Gabriel übersetzt
b oben χρότων = die = die (ξ?).

Ricinus communis, Palma Christi Sonth Verz. 275 Forsk LXXV. Punisch "ceroa". Nach Aruch und Fleischer zu Ly I 280°: μισκ j Ma'as. 48^d28, aber zweifelhaft. Langk. 16 unter Ricinus = Pentadactilus, cataputia major; durch Pentaphyllon beirrt aber χήρουα, χεροῦα, cherua, kerua = c a t a p u t i a (DCge) unter Potentilla reptans. S. 7³)!

Aßaf 27 p 69 שמן קיק pentadaktilos D α 38 אנאגיסיי אומסיסיים באר אוא שמן איין אוא איי איין איין Schabb. 2_1 b 21^a Maim גאט אלעפט. Talmudisch schwankt

^{1) &}quot;Ricinus communis L wurde [im alten Aegypten] unter dem Namen Kiki [Diosc.] in ebenso ausgedehntem Maßstabe, wie heute, als Oelfrucht cultivirt. Die Abbildungen, welche Unger für diese Pflanze hält, lassen auch andere Deutungen zu. Die Samen sind indessen öfter in Gräbern gefunden worden und sehen z. Teil so wohlerhalten aus, dass Kunth zu einem natürlich vergeblichen Aussatversuche verleitet wurde. Das fette Oel ist in den antiken Samen noch von dem Pariser Chemiker Julia Fontenelle nachgewiesen worden. Die marmorirte Zeichnung der Ricinus-Samen ist noch jetzt sehr deutlich zu erkennen." Braun, Ztschr. f. Ethnologie IX (1877) 300.

²⁾ Daher: ابر قردان Ardea bubulcus ein kleiner weißer Reiher, steter Begleiter des weidenden Viehes, dessen schmarotzende Insekten er frisst, daher der Name "Zeckenvater" für Zeckenvertilger. Dr. Bilharz bei Fleischer, Seetzen Reise IV 440.

³⁾ Zur Benennung Palma Christi סלמא קרישמו hebr. Galen übers. d. Serachja b Isak cod Hbg. (Steinschn. Cat 309) p 1176 118a. — בُّ الْفَرُوع Razi in Reiske et Fabri Opuscula medica ex mon. arab. et ebr. ed. Gruner Halæ 1776 p 74.

Dieser Bericht wird durch folgende, von Cast. 757 misverständlich incurvatio, genuflexio (ברע!) übersetzte Glosse BB's bestätigt. BB 804:

مرله حلمه احدثه الغروع زعم معصمه مرلة لجمة الغروع معدد حصر الماتحبه محدد مله المعدد معدد المالم

usw.). Wie das Wort mit dem Pflanzennamen zusammenhängt kann ich nur vermuten, da ich "Palma Christi" nicht weiter verfolgen kann.

299.

קרמולין.

TSchebiit 4_{12} ישחליים וקרומלין j $34^{\rm b}_{\rm 1}$ j Nedar. $40^{\rm b}_{\rm 60}$ קיי, קרמולין אסיים א

300.

. אניצה

301:

مَدُعدم.

302.

مەنلكى.

2silbig Ephr. II 439 F. PSm 1516 BB τρίβολος καίαα, Το Αβαί 53^b αιταί, αταπ. κοίαα, καταία, ο Αβαί 53^b αιταία, αταπ. κοίαα, η hebr. דרדר κ PSm κυ = κιταία καίαα. Im syr. Galen τρίβολος καίαα PSm 1520 l. 12 inf. Ebed Jeschu, Ktâbâ d'Pardêsâ ms or. Berol.

Peterm. 14 fol. 70°: Klima Kalian erklärt: Lasi Kalian kalian kalian kalian kalian kalian

Pesch. Richt. $8_{7^{\circ}16}$ ברקנים, Jes. 34_{13} שושף, Mt 7_{16} τρίβολος — Hebr. 6_8 .

Wetzstein Dreschtafel 285 weist Gesenius' * ברקן Feuerstein, dann der damit besetzte Dreschschlitten, zurück und ist mit Recht für die jüdische, vom Syrer und Araber angenommene Erklärung Dorn عمان عند كلي Wetzstein sagt عمان عند المناس sei kein τρίβολος ist also nicht ganz dasselbe was عمان . Gesen.8 wird sv auf Wetzstein aO verwiesen, nur hätte erwähnt werden müssen, dass er die Gesen.'sche Etymologie widerlegt hat.

ברקנים, Targ. beibehalten ברקנייא, talm. in Verbindung mit Ly I 271*.

303.

מסוק ולאו.

304,

مدرحاله.

Urtica, Brennnessel³).

¹⁾ Nov. 289 مطب مصلا عمان (so) ed. Lag. 50.

^{*)} Am Gebräuchlichsten ist für Urtica in Aegypten حَرِيْق 8. ob. Nr. 113. C 808 ×١٤٥٠ مَرْيَّ i. q. Ar. عريض BB lies "قُرَيْس Forsk. LXXV Urtica pilulifera. Ibd. LXXIII قُرَيْس Senecio squalidus.

Einiges ist hier dunkel. ου. S. 334? Κόνυζα = (vgl. Nr. 135).

ist ἀντζηρά DCge app. "Cnidium" Langk 86 irrig zu Daphne Gnidium. — S. 359 penult.

305.

Kheao

Gostus speciosus Smith. Kostwurz.

wie פושם und בסבמא ('כשותא, כושת – בים קשם wie

¹⁾ Daher C 834 كاربون BB 868 ماربون BB المنابع granum thymelææ d. h. علمانه BB 868 ماربون BB المنابع المنابع

²⁾ Gezzar im 1. Grad sagt zu ווייל ולפסט, Manche für das arab. הייל ולפסט (so) syrisch: קרצינה halten. Mitgeteilt von Steinschneider, Deutsches Archiv f. Gesch. d. Medicin u. medic. Geographie II Sonderabdr. S. 7. אונים ist nach Steinschn. Gafiki S. 508 βουβώνιον. Farag hat nach Steinschneider daselbst S. 522 Nr. 15 aus Gezzar: "chald. carsihina".

¹⁾ I für p im Anlaut wie in quant mand. I S. Nöld. Gr. 89.

אלאבתה Wahrheit אמשין). אלאבתה Geop 87₈ = במלבתה. Novar. ebenso. BB:

κάλδη κετικ το μικη μαϊ κάλεσο δικαι αστασο : κίτα τος τος τος τος τος κόστος, ενδικός, ενδικός, συριακός.

Aßaf 13 p 65° קיסמים alle Sprachen. 54° קיסמים. Steinschneider Donn. 150.

עושם Ukz. 3₆ (Sifre II 107 p 96^b Kerit. 6^a) Maim. ב. Hai G. z St: talmudisch: בשרתא Berach. 43^a. — j Erub. 25^d₃ f j Chag. 79^c₂₂ in der Stelle aus Ukz. בושת.

Ucber den Costus s. Salmasius hyl 88 p 128. Theophr hpl 3 7 Plin β 12. — Flückiger: Die Pflanze, welche die Kostwurzel liefert wächst in den Alpen von Kaschmir, gehört zur Familie der Compositen und ist von Falconer als Aucklandia Costus beschrieben worden. Die Kostwurzel ist bei uns längst verschollen und höchstens in Sammlungen zu finden; im Orient wird sie immer noch geschätzt.

306.

.Kini

Oryza sativa L Reis.

אוֹרָז, אָרוֹזָא S. Hehn 368 Lag gA 24. Aus skr vrîhi iranisch brîzi.

kann aber nach den Lexicographen und dem Sprachgebrauch nur Kai gelten — Ez. 27₁₇ BH Chron 144₃ [Kal u Dmng 41₁₂ 102₂₁₋₂₃ 103₅ Sindban 10₃ 24. Nöld.] — PSm 93 zu Kaiak Honein uA. neben زُرُ. 1068 مناهم [l. Kuaia Fl.] "pers." d. h. neupers.

¹⁾ paläst. معالی Land Anecd. IV 104 — که der Syrer bezeugt Vull. sv قوستا "syr." lies: قوستا 358

Lag aO PSm 609 nicht crrpt aus Kinink wie PSm meinte.

אורז Mischn. Maim. überall الزز Peah 8_3 Bm 3_1 Tebul jom 1_1 . In Palästina gebaut Dem 1_1 j 22^5 . Gekocht j Ter 41^4_{26} oder mit Weizen zu Brod verbacken Chall. $3_{7\,10}$. — Fraglich ist אורז TSchebiit 5_7 j. 37^5_{28} .

307. بندخانات الأخامة. Bdellium.

والا كالم المالة حفول المالة ود 479: حكامة المالقون قال جبريل عن ديسقوريدس انه من اسماء المقل:

PSm 459 zu βδέλλιον. Aßaf 55⁶ אבריליון aram. אבריליון, arab. אומא דארעא. aram. אבריליון arab. Steinschn. Donn. 137₂₉ D 85 βδέλλιον = μάδελκον [auch: βόλχον od. βλόχον aus mukl?]

308. برنخم،

Malva, Malve.

בהלחבר איש לכן לחבות (" الخباز הכלאבר 300 אירות בהלוא בי לחבר מורות בהלוא בי שורות במורות "Genau so Abaf 79 p 78 אורות " gr.

¹⁾ Dafür ist das von BB 868 als verdächtig bezeichnete: الذك صلحت المنافقة المنافقة

ist D 493 άλκέα . . εἰδός ἐστιν ἀγρίας μαλάχης wiedergegeben PSm

vom Schleim, nach dem die Malven benannt sein könnten, noch verschieden ist.

Eine Nebenform ist nach BB خانی, wenn das richtig mit wiedergegeben ist PSm 399. PSm BB hat noch خازی = فازی بخآز بخآز بخآز بخآزی بخآزی بخآزی بخآزی Beht von der Brodform der Frucht aus, Baudissin zu dem arab. Job. 2424.

ه ملوخيا حملصک s. ob. S. 250 wurde nicht immer gehörig von μολόχη gesondert, und steht in der Galenübers. für dieses.

b. البلغة Land III 205, البلغة Land III 205, Nöld.]

¹⁾ Dem bibl. ητι στακτή erklärt, entspricht κόω, das Sergius für κόως gebrauchte. vgl. Pesch. Ex 30₃₄ Ges. de BA et BB II, 11. — κώς steht als gleichbedeutend mit κός pollen, für welches Sergius κος gebraucht unter letzterem Worte bei BA und BB PSm 784. Unter κός und γῦρις verzeichnen es aber die Lexicographen nicht. 360

Geop ἀλθαία κها = κκλικ 17_{20} (γ 6_6) 48_{21} (Palladius althea = hibiscus) 49_4 . Galen Sachau Ined. 97_5 κλθικ αλθαίας, περ ἀγρία τις εἶναι δοχεῖ μαλάχη. - "Ίβισχος" PSm 1005 خطبی بری ob. S. 199.

Vgl. Nr. 149 Anm. PSm sv κκλικ') — هطبي نطبي Elia عطبي الغطبي الغطبي الغطبي الفطبي الغطبي الغلبي ا

ist Althæa officinalis L und ficifolia Cav. Sonth Verz. 275 Forsk LXX. und oben S. 166, Bt I 373 = ورد الزوانى [auch JAww. Meyer 38] II 585 falsch ورد الزينة

جفة بلده متى مملى حائدهم متى على الكبر BA dasselbe und بل ١٩٤٩ [حد 1. 253] Bt الكبر الكبر PSm 527 ود الكبر الكبر Dozy DMG 23 185. —

⁴⁾ Vull. اليا ,اليا lies التا العمر محمل صحوائي = التا lies البا ,اليا .197 عمر المرج ,خطبي برى التا und عضرس und خطبي برى التيا .5 كالتيا .8 عضرس عضر برى عضر برى التيا .

بيض (عطبى الابيض (عطبى الابيض (عصب الابيض) PSm 999 مناهم BB 707 مناهم العطبى الابيض العطبى الابيض

309.

רכפה.

(Färberpflanze.)

Schebiit 72 TKil. 312 רכסא. Maim. בֿّ die Erklärung mit Recht zurück, weil dieses ausländische Holz nicht gemeint sein könne, und bringt aus Gauhari bei: رخف ضرب . Vgl. S. 307. شجرة مريم عدد (so) عدام . Vgl. S. 307.

פרנא. רוּמָנָא.

Punica Granatum L Granathaum.

a. Mand. רומָאנא Nöld Gr 123, bibl. ימון (בוון Tull. app zend. رورمنا und verschrieben رومنا. Etymologie dunkel. 155 f sagt: "Religiöser Verkehr hat in alter Zeit auch den herrlichen Granatbaum nach Europa gebracht, dessen purpurne Blüte im glänzenden Laube und rothwangige, kernreiche Frucht die Phantasie symbolisch denkender Völker Vorderasiens von Anbeginn lebhaft ergreifen musste. In der Odyssee sind unter den Früchten im Garten des Phæakenkönigs und unter denen, die den phrygischen Tantalus durch ihren Anblick quälen, auch Granatäpfel, poizi, welcher Name allein schon für die Herkunft des Gewächses aus semitischem Sprach- und Kulturkreise entscheidendes Zeugnis ablegt. S. 433. "Das m des semitischen rimmon ging" (nach Benfey) "durch eine sehr natürliche Umwandlung" in das

i) Hehn S. 160. "Der Name des Granatapfels und des Granatbaumes bei den Portugiesen ist noch heut zu Tage der arabische, roma, romeira; von demselben arabischen Wort stammt der ital. und franz. Name der Schnellwage, romano, romaine, da das Gegengewicht bei arab. Wagen in Form eines Granatapfels gebildet zu sein pflegte." 362

griechische Digamma über. Hesychius kennt noch für eine Sorte großer Granatäpfel den Namen ἡίμβαι.

Targ u. Pesch = |107|, ροιὰ Geop 10_{28} 11_3 17_{18} 22_3 49_{21} 58_{12} $59_{24\cdot26}$ 64_{29} 99_7 103_{24} 105_4 109_{24} 110_1 bes. 70_{25} ff. κάλλα κίναι : 118_3 : Für καὶ ροιὰς falsch καρύας κίναι 14_{28} (γ4₂). Κύτινος 98_{20} απιλίαι, für κύτισος, κίναι 102_{29} (ιζ 8_1) 104_{18} . 112_{24} 114_{13} 116_{12} . Κικράλια ob. S. 245_3 . Vgl. PSm 1690 penult

D 716 ροττης οἶνος BB 906 حدث אוֹם אוֹם Rabban. Das. ροὰ: المَان شَعِق الْمان الْعَق الْمان الْمَان الْمُعْلِي الْمَان الْمُلْمُ الْمُلْمِ الْمُلْمُ الْمُلْمُلْمُ الْمُلْمُلُمُ الْمُلْم

שרידה אחת Sifre I 108 p 30b פרידה אחת פרדה. Biblisch מרידה pl. und das biblische Nom. propr. פרידא אחת BB cod. Rom JAs 1872 XIX Anhang 11: ברא הוביא הוביא בליאים בליאים

الرمّان المحامض BB 604: سهم عبد الرمّان المحامض BB 604: سهم المحامث المحامث

שְלֵח הרפון des HL der Ritz, Spalt des bei völliger Reife berstenden Granatapfels, in dem die saftgeschwellten, glänzend roten Samen zum Vorschein kommen (Wetzst. zu Delitzsch HL u Koh.)

ist pars rei in longum fissæ.

- d. Blüte, לל $il_{i}=jl_{i}$ pers. [BA PSm 532 βαλαύστιον = κύτινος = κύτινος = κάις ο , syrisch: κάκα wahrscheinlich verschr aus א בסבא הארים. BB 431 ה א בסבא הארים וייסון וייסון וויסון בסבא בווע פאר הארים וויסון וויסון וויסון וויסון בסבא פארים ביש וועסון פוענור ועוויס בסבא וויסון וויסון וויסון וויסון בסבא בווע בסבא בוועסון פוענור ועוויס בסבא וויסון המדברי בישון המדברי 1785 fol. p 36b בארים וויסון המדברי בישון המדברי ביטון ביטון המדברי ביטון ביטון
- e. Mischn. רפון s Graph. Requ. I 89 f; die Besten, wie dort nachgewiesen, in Badan, einem Orte Tale? in Samaria: ברן

¹⁾ Hehn S. 433. "Von dem Namen der (Granaten-) Blüte βαλαύστιον (wohl auch ein orientalisches Fremdwort) stammt bekanntlich das italienische balaustro, balaustrata usw. und also auch unser Balustrade." Man ist versucht an wird, das vom Blühen der Pflanzen, (vom Granatapfel HL 6₁₀ 7₁₃) gebraucht wird, zu denken. — 364

(באדן od. באדן) Kel. 17, TKel Bm 6. Orla 3, Talm. טֿוֹנָ נֶרֶא s. Ar. sv. טֿוֹנָ נֶרֶא DMG 20 331 ἀνάρ Lngk. 19.

311. جنگریخ جنے:

Uebersetzung von ἐλαφόβοσκον D 416 PSm 1012 معمده عمامه aus Galen sv. ميا ديلا, BB رعيا ديلا. Bait. hat syr.: Steinschneider, Gåfiki 538.

312. . الأنماء الأنكاء

Verbena, Eisenkraut?

D 548 Περιστερεών . . ίερὰ βοτάνη [PSṃ: ΔΙΚΙΔΒΊΚΤΩΚ = ΚΑΝΣ gehört zu D 549 περιστ. ϋπτιος Blätter wie καιλού κοικότα δρυί.] πόα ἐστι ἔχουσα πέταλα . . ὑπόλευκα ἐκπερυκότα ἐκ τοῦ καυλοῦ μονόκλωνος ὡς τὸ πολὺ καὶ μονόρριζος εὐρίσκεται.

PSm sv. רביא המא (cod. M אבור).? Aßaf 71 p 76b ברכינא המאטה gr., קולומבארולא od. כרכינא röm. columbarula, verbena. — S. Pun. Verz. 3.

313.

ריתמא.

Retama rætam Webb. (Genista Rætam Forsk.)

Targ. = bibl. אים רחם wie ms. Diosc. Constntpl. am Rande arab. hat zu σπάρτος. Robinson Pal. I 336. Aßaf lässt 21 p 67 κάγκαμον aus, das bei D folgt, und hat an derselben Stelle: תותם gr. אים אים אים genista. Ein aram. Wort hat er ebensowenig wie die Uebers. zu D 644:

معکانلیم کابه او هکاردده کابله وحده و وراس وغیره ان رباط مدیش الکرم یسی بالیونانیة صعکانلهم حشیس قوی:

D: Σπάρτιον .. θάμνος ἐστὶν φέρων ράβδους ... αἰς τὰς ἀμπέλους δεσμεύουσι. — Kimchi WB: יינשתא prov. ginesto.

314.

بنجعفعه بمنجمعد

Nigella sativa L. Schwarzkümmel1).

Pesch. u Hex. Jes. 28₂₅₋₂₇ πμρ μελάνθιον = Geop 45₂₃ [= Land IV 101₁₂] 108₁₈ 113₂₃ (ιη 17₇). BB Nr.

¹⁾ Der Same des Schwarzkümmels wird im Orient als Gewürz in's Brod gebacken, wie bei uns der Kümmel. Er ist auch Arzneimittel, und wird auch in Deutschland hie und da im Großen angebaut.

366

D Uebers. PSm 1433 كالمحمد مها مها المحمد المهاد المهاد

קצחא (targ. קצחא) Edaj. 5_3 Tebul j 1_5 Hai שוניז — Maim., der noch: "Schwarzkorn". TTer 5_7 j Dem. 22° in Palästina. Mediz. Wirkung Mass. Kallah I p 3° Coronel. — קצחא j Pea 17°_{23} , eine crrpte Stelle. — Raschi מילא niele afrz. — nielle.

315.

بخد نمانی

Uebersetzung von ποταμογείτων,

سنه بند ملک محدد النهر Av. 154. Bt I 238 Berggr 871. BB: ملد میک مید مید کند محدد کا میداد ک

طندها نبح ملتعمه وخدع لوسلمه وحدمه حليل حع حدم سماه حريل جار النهر وايظ خار [ع] النهر: هملامحدلمامه مريد عدد نهناه جار النهر:

D 592 ποταμογείτων φύλλον ἐστὶν ὅμοιον σεύτλω · · καὶ ὀλίγων ὑπερκύπτον τοῦ ὑδατος. Der Anfang der syr. Stelle steht in dem von Sprengel aus cod. C u. N abgedruckten Capitel über ποταμογείτων ἔτερος: Φύεται ἐν λειμῶσι καὶ ἐνύδροις τόποις Var: ἐν ἐνύδροις καὶ ἐλώδεσι τόποις.

BB 757 حدادی و مراحمان و مدرده عدد الرای 828 عدد دست معدد عدد الرای 928 عدد دست عدد و مدرده عدد الرای و مدرده می بیال عدا الرای الروی عدد می مدرد و مدرد و

Nach κίπι το ist mit το ποταμογείτων gemeint. τ ? ? - S. Nr. 2 b.

316. איבלאא שוכלא. Warde.

י שייעל (י שייע) Uebers. von στάχυς? Bibl. עלדה νάρδος עלדה. Nach Fick Orient u. Occid. III 364 skr. nalad, woraus bei den Iraniern narada, narda werden musste. Dies r zeigt nach Fick, dass Narde und Pfeffer, skr pippali — πέπερι, über Persien gewandert sind.

²) Ueber das span. azumbar s. Dozy-Engelmann Glossaire 230. 368

¹⁾ feucht, doch kennt PSm 1513 sv κατί γ) auch das richtige κλιλά. Geop 6₂. BHebr. schreibt cod. Peterm. 19 p 67 κλαλλά. [Ebenso Luc 8₆ Schaaf u. Urmia. Nöld.]

Für عدود والم trifft dies nicht zu; eher für عدود والمرين درجين درجة المنابعة المن

تهدوه الله الله الطب: 300 عدله المنه حتى الله الطب: 300 عدله المهم المهموم المهموم المهموم المهموم المهموم المهموم المهموم المهموم وهي سنبل الطب 587 تهزوه المهموم المهموم حتى سنبل الطب محمد جريل سنبل العصافير: تهزوم المهموم المهموم الناردين وهو دهن السنبل. 618: فلاته ومهموم سنبل الطب : تهزوه معملهم المهموم ا

D 15: Νάρδος . . ἰνδική . . συριακή . . 17 κελτική . . 19 ὀρεινή = θυλακίτις so lies $^{\rm a}$ + $^{\rm b}$, νήρις $^{\rm c}$ P

Die indische Narde kommt von Nardostachys Jatamansi DC. (= Valeriana Jatamansi Jones), die celtische von Valeriana celtica L, die Gebirgsnarde von Valeriana tuberosa L. — سنبل الرومى s. Nr. 304 Anm. und S. 159 l. Z.

BB 618 فَدُوَمِ وَخُوْكُم حَتَى ذَ كَالْصُوْفِ اسارون: فَوَوَمِهِ وَحَوْكُمُ اللَّهِ وَلَا لَكُمُ لَكُمُ اللَّهِ وَفَاكُمُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّا اللّهُ اللّهُ

__ Digitaled by Google

D 19 "Ασαρον οι δε νάρδον άγρίαν καλούσι . . Γάλλοι βάκκαρ. PSm 72 άγριοναρδίτης κ**διάση κόλων που. 292 (πίκωκ — μπί** אברא, אביא, אבלא BA, אביז, BB ist Schreibf. Av 127 ושועפט, hebr. אזרא בקרא Plempius: Asarum und baccharis wurden verwechselt, daher der span. Name: asarabaccara. שכולת נרד Kerit. 6°, targ. נרדא. שחלת zu כרדא. Schabb. 87°. Ly TW irrt wenn er [so Ms Maim ar] zu שובל " rechnet "eigentlich spicæ, Gewürzrohr". Das ist: تىل ھەك مدخ [s. ob. S. 22610] — im paläst. Syr. كەلە salzen DMG 22, 517 = mischn. אָתֶבל würzen Ter. 10, Tos 9, Chull 111º Schabb 9, TPes 2,3 מתוכל שתוכל und Wortspiel mit שתוכל Welt: תחובלת MMischle 10. Denom. von חבלין pl. (חבל) Ter 10,2 Tos 9, M. scheni 2, Orla 2, 5,6 Schabb. 3, 9, Beza 1, 5, — תבלי מצוה TPes. 10, j 37d₁₀ b. 116a — Sebach. 10, Arach. 26 u sonst. בית תכלין Kel. 2, 5, التّوابل BA Nr. 1375 PSm zu التّوابل und 355 zu التّوابل [Justi Bundehesch S. 78 اوزارك Gewürze?] wohl unser اوزارك nicht von אָנ Kohut Aruch sv אבזר, obwohl j und entspr. syr. פי bedenklich sind.

317.

אָבָרָא. שֶׁבָּרָא.

Reganum Harmala L 1).

سرم فحدث ها عضر الله عند (٩) وعم ويكون حربًل BB 930 معضة BB 930 معتب المعتب ال

¹⁾ Eine sehr verbreitete Pflanze s. Boissier, Flora or. I 917. [مَوْمُلَة] kommt in der Heidenzeit als Mannesname vor. Nöld.]

^{*)} Gemeint ist من "Sprung" C 901 PSm 651, كان المن المنابع ال

D 394 πήγανον ἄγριον — μῶλυ, ἄρμαλα (PSm 391 Δλας), Σύροι βησασᾶ 395 μῶλυ..τὰ μὲν φύλλα ἔχει ἀγρώστει ὅμοια ἄνθη λευχοίοις.. ἤσσονα δὲ πρὸς τὰ τοῦ ἴου.. ἡ ῥίζα.. σφόδρα ἀγαθὴ πρὸς ὑστέρας ἀναστομώσεις. — κτις s. Nr. 41.

Peganum Harmala, πήγανον άγριον, nicht πήγανον Ruta [graveolens und Andere namentlich Chalepensis L.] [Raute, ruta, Nicand. Ther. 523 ροτή. Plin 3 37 rutam furtivam tantum provenire putant sicut apes furtivas pessume. Nachweise s. Günther Ziergewächse 24. — Da Ruta graveolens aus Syrien und Palästina nicht nachgewiesen ist, wird man in erster Reihe an R. Chalepensis L zu denken haben, die man bei Sidon, Samaria und Jericho gefunden hat. Boissier Flora or. I 921 f.] Ruta wird 24*

מינם Mischn. Kil. 1₈ Scheb. 9₈ Ukz. 1₂ Maim. מלסדאכ — אלסדאכ — אלסדאכ — אלסדאכ — מינו , ms Steinschn. מינו — מינן — רומה מינון — מינו — מינו — בינו — מינו — בינו — סינו — מינו — סינו — מינו — סינו — מינו — כינו — סינו — מינו — רומא

¹⁾ Gavaliki 111.

²⁾ Gavaliki: in Jemen arab. الْخُنْف Sachau z St verweist auf ZfdK VII 142 خَنْتُ. ["Sedeb" hörte ich im Garten der Synagoge in Alexandrien für die dort cultivirte R. Chalepensis. Ascherson.]

³⁾ S. ob. S. 80₁₂.

⁴⁾ S. Nr. 286.

⁵) S. S. 382 Nr. 328.

⁶⁾ S. die folgende Nummer.

318.

שכיתא שבהלא.

Anethum graveolens L Dill1).

Mischn. מבוט ולייבי) בילי לייבי, לייבי daraus arab. בילי לייבי אוני לייבי לי

Mischn. שבת Peah 3, Ma'as 5, TSchebiit 2, TKil 1, (ähnlich Ukz 3, Ab. z. 7^b. In כוסנן getan Niddah 51^b.

[אוֹשׁ כמך] Perles Monatschr. 19, 468), BB 676 zu אוֹשׁ כמך (C 628 בארב) neben של d. h. ענון Vull I 263 Frtg ו 158 בארא PSM 471 vinum hordeaceum. — BB 426 בארא לבי אליי לב אולי לב אולי לב לאיל לב אליי לב לאיל לב ל

י) Cod Leyd. Scal. 15 p 1 אנימו deutsch: סימא deutsch: ישני deutsch: ישני deutsch: אוילרא מיל wilde Dill (Til). Die Hs. stammt aus d. 14.—15. Jahrhundert. — Ungarisch heißt Dill: kapor [nach Dankovsky vom slavischen kopor], wie das Wörterbuch der ungarischen Akademie irrig annimmt, nach Kaper, capparis Nr. 201, die ung. kaporna heißt. Irreleitend ist aber, wenn das erwähnte Wörterbuch die Benennungen der Kaper in verschiedenen Sprachen bei kapor zusammenstellt, ohne auf die Verschiedenheit der Bedeutung aufmerksam zu machen.

²⁾ S. Sachau's Gaval. und Lag gA 82.

umgebildet aus dem türkischen Worte; s. Ly II 535, 452. Fl.]
Vull. II 707 verweist auf تربنه lies تربنه I 443 Art قاتق — PSm 68
(und 832 محمد) verwechselt nach K: اللبن mit اللبن اللبن ألب اللبن ألب اللبن اللبن ألب اللبن اللبن

319.

אינדא.

Amygdalus communis L Mandelbaum.

Aus שקד, k vor d ostsyrisch g gesprochen; gemeinaramäisch so in שקר Nöld. mand Gr. 39. — Targ. u. Pesch. שקר Geop. 13_{23} ($\gamma 1_4$) $19_{27\cdot 29}$ 22_9 25_5 66_{29} bes. 72_8 ff כול שינרא 47_{29} 109_{30} 113_{15} .

Gen. 43,1 das C 891 [aus Ferr] für terebinthus ausgiebt ist nach BB zweifelhaft, doch steht Geop 105,9 κατα από τερεβινθίνη. [Das i ist alter Schreibfehler, den schon Ceriani's Ausg. hat. Nöld.]

שקד bibl. mischn. süße und bittere TMaas 1, j 49°32 Maas 1, ; reifen in 21 Tagen Bechor 8° j Taan 68°55 (מלו) — Für ein Fremdwort hielt schon Gaval. 134 Z 6: למא bibl. u. mischn. למא

العبنة ۱۹ اله محنك مه مه مه مه مه مه مه مه الأروج (شيروازوج عبنة ۱۹ هـ محنك مه مه مه مه مه مه الأوج (الميروازوج عبنة ۱۹۹۵) العبنة ۱۹۹۵ الماله الماله

²⁾ Das arab. لوز hat sich in der Uebersetzung Amygdalæ, Mandeln als

אמחלפו Gen. 3037 Targ. Pesch = hebr. j Targ. auch sonst wie j Taan. aO, für דאש. אמט Geop. 1171, f 1182. — Der Ortsname BB 461 מלאלה מוֹשׁבּים איר [מל . . .] איר איר [מל . . .] איר איר ביים איר [מל . . .] איר איר ביים איר ביים איר ביים איר ביים איר ביים איר ביים איר איר ביים איר איר ביים איר איר ביים ביים איר ביים ביים איר ביים ביים איר ביים

320.

. بحننصع

Vitex Agnus castus L Keuschbaum.

a. Ἄγνος unübers. Galen Sachau Ined. 95₁₄. D Uebers. λυγώδης [λύγος = ἄγνος] PSm 337: Δαινάδης. PSm 29 Δαινά =
υ - s. unten aus Berggr., nicht wie PSm: glans unguentaria —

Benennung der Drüsen am Racheneingang in der Anatomie und in der deutschen Sprache erhalten. Hyrtl 253 ff. Wenn Hyrtl das. 255 Anm. 3 sagt: "Auffallend ist die Aehnlichkeit des arabischen Wortes für Mandel, lauz, mit dem hebräischen luz", so ist das auffallend, da Hyrtl sonst den Grad der Verwandtschaft beider Sprachen kennt.

"Die Mandel des Rückgrats" The der der der Semen resurrectionis, nach den bekannten midraschischen Stellen (s Ly sv) und führt darum nach dem lehrreichen Artikel Lus bei Hyrtl, das Arabische und Hebräische in der Anatomie S. 165 f. bei alten deutschen Anatomen den Namen "Judenknöchlein" (vgl. Nr. 135). Hyrtl sagt zum Schlusse des Artikels: "Die Anatomen konnten den mandelförmigen Wunderknochen in fine octodecim vertebrarum nimmermehr finden. Er wurde also anderswo gesucht. Zuerst am Kopfe.... Zu guter Letzt wurde das untere größere Sesambein am ersten Gelenk der großen Zehe, seiner wirklichen Härte und seiner Gestalt wegen (Samenkorn des Sesam um) zu Rang und Würde des Lus befördert. Dasselbe erfreut sich,

تشخفه الفقد منجفه (المحالة) = الفقد الفقد المنجفة (المحالة) | PSm recte المحالة المنجفة (المحالة) | PSm recte الفقد المنجفة (المحالة) | PSm recte الفقد المنجفة المنجفة المحالة المناج الفقد الفقد الفقد الفقد المناج المحالة المحالة المحالة المحالة المحالة المناج المحالة المحالة

αρος = άγνος genommen, daher schon nach griechischer Anschauung keuschheitfördernd, "castus" neben dem für lateinisch gehaltenen agnus "Keuschlamm".

b. Geop. 70, κλιτικ [etwa schon agnus, κιτικ?] das. 11 κίσο κίσο) ασος κ? 11912 άγνος: κίσο κασος κίσος (κίκος?) βοτάνην?) Pers. بنج انکنت Μοw. 48 = معنا دوب PSm 1313. Langk 7 φαντζαχούστ falsch unter Potentilla reptuns wegen pentaphyllon, pentadactylon. معنا المعادية ا

Verschieden ist D 356 πεντάφυλλον Rabban BB 724 מאברלוב. Aßaf 89 p 80 פינמאםילון.

321.

בסבנא שושמא.

Sesamum orientale L Sesam.

Mischn. שימש חעד pl היאה שומשטין, היאה Fleischer Ly TW ΓΙ 578°: Etym. dunkel. בסבר [Elia 49₁₈] Geop 117, σήσαμον (x 2_s)

aber nur noch in den Wörterbüchern, des Doppelnamens Albadaram s. Lus. Die Fabel ist vergessen und die Worte sind verklungen". S. HB 1879 S. 66.

¹⁾ PSm 20 hat BA u. BB diese arab. Wörter zu:

جابيج شكل مطاول. معمد الكبرة كالمخريل سيامويس الأكبر وجلبوج شكل مطاول. معمد الكبرة على الكبرة وجلبوج شكل مطاول. معمد الكبرة على الفريق الدى يسمى ايضا الغريق كالمغريق المسانى: — Man hält es für eine Reseda. Pers. وتفسيره السسانى: — Wilder Sesam, der orient. Sesam المنائلة — Im Maghreb المنائلة [Leclerc, Kachef er roumoûz p 97. Nöld.] nach Maim Tebul j 15 JAww. II منائلة المنافع على المنافع المنا

שומשתי Schebiit 2, Challah 1, Ned. 6, Machsch. 1, Tebul j. 15. Man sehe oben 102 f. Sesamoel in Babylon Schabb 2, Tos. 2, Herod α 193 Strabo ις 1. שושמא pl. שושמי so Ar. אריה ms Hochsch.

³) Auch ὀστέα σησαμοείδη kommen bei Galen vor; sie heißen noch jetzt Sesamoidea ossa, Hyrtl, Ar. u. Hebr. in d. Anat. S. 217.

zu Sotah 3^b. Auch Ber. 38^a Hal. gedol. und Aruch ebenfalls שושטי für der Agg u d. Ms M שומשטי. Ly übersetzt immer noch Mohn I 353^a18. II 190^b39.

Eine Speise aus Sesam erwähnt Kaftor wa-Ferach: מחינה farina sesami.

322.

אשְׂשׁ אבים בי.

Glycyrrhiza, Süssholz.

Eine Vermutung, wonach das Wort ursprünglich persisch wäre und شوش lautete, in der Bedeutung dem deutschen süß entsprechend, s. in Juynboll's Lex. geogr. مراصد الاطلاع, T. IV, p. 475 – 476 Fl.] Geop 4721 موم المحالات الالالات العام المحالات العام المحالات العام العام

אני בום - גליקוריזון aram., סום - גליקוריזון "alle Sprachen". אין פום - גליקוריזיון השורש אין אינוריזון $43^{\rm b}$ שושא $43^{\rm b}$ השורש המתוק השורש המתוק אנינוריזון השורש המתוק אניין שורא המתוק אניין השורש המתוק אניין שורא המתוק אניין שורא המתוק אניין שורא המתוק אניין שורא המתוק אניין אניין השורש המתוק אניין שורא המתוק אניין שורא המתוק אניין אניין המתוק אניין א

לבי וות ווענים (lat. Uebers. liquiritia) syr. איז ווענים (lat. Uebers. liquiritia) syr. איז ווענים (Langk. בבסבים ב". Man macht daraus בי ווענים (Langk. κούσους Span. rabazuz) syr. איז מיטי ל. א. איז ל. בבסבים — Ueber Süßholztrank, šrāb ork sus DMG 11 515. Spanisch orozuz, portg. alcaçuz Dozy Engelm. Glossaire 325. Talm. איז שישי שפפח des folgenden שווערי verschrieben in שווערי Alfasi (u eine Hs bei Rabbinow.). Man kann, da es ziemlich hoch wächst, damit die Laubhütte decken. Es wird in Babylon als Heizmaterial benutzt und wird 2—3 Ellen hoch. R. Is. Giath Scha'are Simchah I 76. — Glycyrrhiza glabra hat viele Varietæten; gemeint ist in der talmudischen Stelle zunächst jedenfalls Glycyrrhiza glabra β violacea Boiss., von welcher Boissier, Flora or. II 202 sagt: Habitat in Babylonia ad ripas Euphratis et Tigridis . . ., ubique in Assyria et Babylonia. — Boissier, Diagnoses plantar. or. Series 2. Nr. 2 p 23: in Babylonia frequentissima. Ritter, Asien XI 1028.

323.

אלא שושנטא איים בי

Lilium, Lilie.

Bibl. שנשנה Ueber die Lilie der Bibel Delitzsch zu Psalm 45, wo das altægyptische sesch ni — Lilie — angeführt wird. Er führt an: Jessen in Mohl's Botanischer Zeitung 1861 Nr. 12. Uebertragen bedeutet שושנה den Kopf des Nagels, Pesikta r. 3 p 3d Bam. r. 14 p 116d. Wilna. Targ. Pesch. — hebr. s. Ly TW. Pesch. 379

Luc 12_{27} Mt 6_{28} Diosc. Uebers. oft, zB. Nr. 148 k χρίνον = Geop 14_8 (γ 2_8) 42_7 45_{21} 65_{28} 96_{18} 105_9 . Και ίκα Κικάνον, χρίνον πορφυρά (ια 20_1) και καίς Sir. 39_{14} 50_8 χρίνον, Κικάνον, Μισκόν, καίς ταίς ταίς ταίς ταίς.

السوسن الابيض: عديمه عمعيه السوسن الأسمانجري 638 ممهميمه السوسن الابيض: عديمه اصل السوسن الاسمانجري 638 ممهميمه الدين الابيض: عديم المحتمد الدين السوسن الابيض: عمهميمه من اسماء السوسن حتى عمهميمه المباهدة السوسن حتى عمهميمه البرى [Mt 6₂₈]: عنه عبه حتى سوسن عممه و البرية وسوسن البرى: 944 عمعيه خديم حتى سوسن البرية وسوسن البري : 944 عمعيه خديم حتى سوسن اللك ١٠٨٨م عدمه شقائن النعمان سوسنة النيلوفر:

Die letzten Bedeutungen, Anemone und Seerose sind geraten; המלך war hebræischer, nicht auch syrischer Name. Kil. 58 Tos. 313 Maim z Sterklärt wie BS: שקאיק אלנעמאן Anemone. j z St: שירינמון wofür man אַבְּיִינְיִמוּן wofür man אָבְיִינְמוּן j Sukk III 534. —

Der himmelblaue sausan der Araber ist Iris בישו העול, bei Aßaf 1 p 59b נְּנְעָל, אושן ברא S. Nr. 21. בביא Galen PSm 1783 = ξιφίον, welches Honein unübersetzt beibehält. Nr. 216.

324.

שיחורין

jeruschalmi Moed katan I 80d74 P

¹⁾ Nr. 8 a. 21 a. PSm 682 steht es für

ع PSm 59 BB المحمد الم

^{*)} Für die Stelle Mt 6₂₈ angenommene allgemeinere Bdtg. — Für phrygisch erklärt σοῦσον eine gr. Glosse Fick, Kuhn Beitr. VII 374 Lag gA 227. 380

325. عنف وليلة لاغنو

BB: حب البارج Flor: الحارج የ C 900 Granum hieræ የ [Zu حمد عمد البارج ob. S. 1324 205 ult.]

326.

. بدنومع

Hyoscyamus, Bilsenkraut.

Pers.¹) Geop 12, (κωνείον የ የ) 91, 110, (ις 20, ύοσκύαμος) Lag gA 83 PSm 51 sv. ύοσκύαμος = 988 Gal. = 1160 בבר הוא [Elia 24,] = BB 951. Aßaf 107 p 84 שכרונא aram. = היסקימוס dioscyamus auch Ps Apuleius. Pers. u. arab. בנג 150° 106°: מיסקימוס איסקימוס פרון איסקימוס הוא Sonth Verz. 277 Forsk LXIII Hyoscyamus. شكران مسردון – בנג Berggr. 841 Bt II 111 dazu sp. شكران hennen شكران usw. Pott ZfdK V 80 Lag ao Vull. I 269 شج بنك Josef ibn Saddík olam katon 35 ed Jellinek خي beleño, iusquiamo. Jusquiamus hat schon Pallad. u. Veget. es ist nicht erst durch Macer Floridus verdorben wie Langk 52 meint.

geben die Syrer für عدم , und شُوكَان für Conium maculatum L = χωνεῖον Elia 24,1 Geop 13, معمد = καὶκτικο (γ 10γ). Unübersetzt blieb es Land Anecd. IV 82,4 83, معمد . C. 527 معمد [Elia 25,61 زبد القوارير] herba; al. oleum herbæ, quo utuntur tinctores BB" gehört vielleicht hieher. S. 258, wo Druckf. In der D Uebers. s. Nr. 185 steht καὶκτικο = σωνεῖον, wie denn Rabban BB 799: عهروا — عهروا

in der Bdtg. betäuben? cf unten 382, الْمُوقِد "Schlafmittel". Nöld.] Ephr. II 438 C.

Ob. S. 126.

BB حمد معدم محمدة اصل الصور C 670 lentisci radix, meint صرو Ob. S. 59_0 صرو Vull = شوکران انتخاب identisch mit تودریون Vull I 478 صهرو.

327.

[שֶׁמָיר]

Bibl. schon Celsius II 188 سر Forsk. LXV سر Juncus spinosus سُرُة Robins. Pal. II 441 — مُلي Gauhari: eine Art طلع DMG 27 486. Fleischer zu Ly II.

328.

אַמְרָא, בֹּבֹרֹא שְׁמְּרָא.

Fæniculum capillaceum Gil. (Anethum Fæniculum L) Fenchel.

in Syrien und Aegypten — رازیانج Bt II 108. Auch شمار شمار Die Nubier sprechen schemmår (Ascherson nach de Pruyssenære, Sitzungsber. d. Ges. naturforschender Freunde, Berlin, 15. Mai 1877 Sonderabdr. S. 9.) אוני בארבי Physiol. Land IV 393 Basilios μάραθρον. Geop 4827 בארבי שלא μάραθον³). 171, 4726 fæniculum (Pallad. « 14 p 1838 Bip). DUebers. S. 372 Das u der

¹⁾ Κονία?

²⁾ διουρητικά?

³⁾ Μάραθον Lag gA 173 Anm. Vull. مارثون und zu D 743 μαραθ(ρ)ίτης Honein حكات PSm 73. Ms C des D, nicht bei Sprengel, D 417 zweimal MAPAΘΟΝ daneben von späterer Hand μάραθρον. Die hebr. Beischrift des Bildes maratron, die arabische maraton. 382

و و الرابان الربان على المربط وهو الرازيان المربط المربط

عدد الرادياج صحمه جريل وهو الرادياج البرى يسى م 565: حدمانه حتى قد عدد كلا حدمانه بزر الرازياني:

' $l\pi\pi$ ομάραθρον = μάρ. ἄγριον D 418. PSm BB u. Gal. κίσεν κίσεν ακ κιωαων oder κίσεν so \αἰδικονανική und PSm sv \αισωνακ.

BB: nicht Fenchel sondern Senf s. ob. S. 178₃.

PSm sv. Geop. 98₁₈ 117₁ (χ 2₁ σινώπιδος). [Mösinger Mon. syr. II

720₁₆ Δημανική και Der im 6. Jh. schreibende

Bearbeiter dieser Localkirchengeschichte fand also diesen Ausdruck
in dem alten Martyrium vom Jahre 446. Seine Erklärung hat BB

wörtlich aufgenommen. Nöld.]

¹⁾ Anisum = P8m المحمدة (Gal. المحمد) Vull. I 138 = ازيانج روى arab. كالمحمدة (Gal. المحمد) Daraus span. bata-falva, batafaluga. Anisum = رازيانج روى JAww IIa 249 Avic 125. — Janisûn = Anis wird in Oberægypten, wo die Pflanze viel gebaut wird, oft in Jassûn contrahirt. — Zu šemrå Rauch ob. S. 123, ist nachzutragen šummårå P8m 1546 und šemrånaja P8m 292 sv ἀσβολή.

Mischn. נסנין, נוסנין) Dem. 1, TKil. 1, שכת והנוסנין Dill und Fenchel ähnlich aber heterogen. j Dem. 21⁴ מיירה l. mit Lonsano Ma'arich שוּמֶּרָה Etym. zerlegt in שׁוֹמֵר מָרָה, j Kil. 27° s. oben S. 8, Z. 2.

Aßaf 44° שטרים hebr. [44^{b} = מרתרון, מרתרון aram. סלטוציטינון השטר 67^{a} 87° שטר שטר $= 121^{a}$ שטרא $= 121^{a}$ שטרא השטרא Fæniculum, mlat. fenuclum, fenuclo, finocchio it.

D 427 πευκέδανον BB κλί τω αλ κακ ακταροπης κάνοι [Ν.Κ] ακταροπης κάνοις [Ν.Κ] ακταροπης κάνοις [Ν.Κ] ακταροπης κάνοις [Ν.Κ] ακταροπης ακταροπης ακταροπης (80) καναροπης (80) καναροπης (80) καναροπης (80) καναροπης του εκταροπης του εκταροπης του εκταροπης (80) καναροποροποία εκταροποία εκταροπο

Aßaf 51 p 73 συμφυτα alle Sprachen. Das vulgärab, bakdûnis Petroselinum hortense Hoffm, ist nicht aus πευκέδανον entstanden. S. S. 225₁₃.

329.

שנונית.

Tos. Tebul j 1 RSchimsch. 1, מין כושם Porsk. 85: Die alexandrinischen Sennesblätter kommen von Cassia acutifolia Del. und heißen in Aegypten

Mow 155 (Bt II 57). [So heißt in Aegypten auch die dort wildwachsende Cassia obovata Collad. Ascherson.]

¹⁾ S. Nr. 64 S. 86.

²) S. Nr. 207 S. 268.

⁸⁾ S. S. 371₁₅.

330.

خناله.

Moos.

BHebr. gr. I 246₁₆'). Pers. κίμι. Für βρύον D Uebers. BB: فمللم حتى فلك سادج كابه أحي سيمكم ودوم الماديكم نعما رمست عد بدعيد سيغيد رمسميد سنهن بدفيتها AM ECTED ANTEN ECT PROPERTY ENTERLY MERCY μαλάβαθρον Nr. 209 2) D 473 φύλλον · · ώςπερεὶ βρύον · · καρπόν μείζονα (μικρόν) ώςπερ μήκωνος · Τό δὲ · · ἔχει ὅμοιόν τι τῷ ἄρτι ἐζηνθηχυίας ἐλαίας βοτρυῶδες. — D 36 βρύον Uebers. PSm 607 κωίς das. Uebers. D 591 βρύον كمكمة أشنان verwechselt. [Nr. 11] hat es mit أشنان verwechselt. BB خلت = عدم ist Sergius' Sprachgebrauch Nr. 175. Nach Mow. 20 nennen die Syrer شئا: اشنه C 790: حكمك muscus βρύον. Dasselbe PSm 839 zu Van = Kale, Kale, Kale und 605 zu (acharais.

331.

عمد المتعد

Spinacia oleracea L Spinat.

Nov. bei C spinachium; auch PSm 1525 aus Elias Nisib. 50₃₅ Forsk. LXXXVIII سانخ Jetzt اسفاناج 4 dolgol Dietz بسانج اسفاع Hartm. 177 Berggr. 87 Spinacea oleracea, Spinat Sibanâch (Ascherson). Bt I 34 in cod. Hmbg. (Dietz) Avicenna 136 ms Berl., Mûgiz

^{1) [}BHebr. ad Ps. 90s: שנתא בפתח שין ובלץ נון ורוכך תו ה הבבא דבעגל יעא ויבש. ואסותא קרין כשמא הגא לקלפא רקיקא דאיך הבבא חורא יעין [על קלפא עביא דאילן בלומא וגוזא וזיתא. 385

und hebr. j, gegen Druck: جـ, Auf اسفائح gehn die rom. espinaca, spinace zurück, nicht auf spina wie Dietz Etym WB.1) angiebt.

332. (*جمدی ښرېږی.

Ficus Sycomorus L Maulbeer-Teigenbaum, Sykomore.

Bibl. אוס של (συκάμινον). Nabatæisch אוס של DMG 17 634. Pesch 1 Kön. 1027 Jes. 910 Amos 714 — Geop 676 — במריא = במריא במריא (80) [συκο] μορέα (ι 37). Luc. 194 συκομοραία κόσιου κόσιο — man dachte an μωρία Narrheit, das zwar 1 Kor. 118-21-23 214 Ephes. 54 κόσιου ϋ übersetzt ist, aber doch in der Ableitung μωραίνω Mt 513 Luc 1434 mit מוס של של Will. zu איס של keine wirklichen Benennungen der Sycomore, obwohl auch Honein איס של איס של של האיס של Berennungen der Sycomore, obwohl auch Honein איס של איס של איס של של איס של א

فى السنة : معمده معمده المجتنب الجمين السنة المجتنب متون المجتنب المجتنب المجتنب المجتنب المجتنب وهو التين الاسود : معده المجتنب وهو التين الاسود :

^{*)} Geop 8_{15} ἀποπνέω ($\beta 21_{3}$) 59, διαπνέω ($\beta 8_{5}$).

¹⁾ Den "Spinat" brachten erst die Araber nach Spanien, und weil er von da aus weiterwanderte, wurde aus isfånach bei den älteren Botanikern olus hispanicum, atriplex hispaniensis. Für Spinachia hielten Manche σευτλομόλοχον od. σευτλομαλάχη S. Niclas ad Geop τβ 14. B. Ehrhart, Arzt in Memmingen, (Schwaben) schreibt in der "Economischen Pflanzenhistorie" (1753) "Binetsch" für Spinat, den roman. Namen noch nah stehend: Heufler, Ein bot. Beitr. z. deutschen Sprachschatz. S. 17.

²) [Die Orientalen lesen šakma so ed. Urmia u. BHebr. I 237₂₄. Auch dies Wort ist den Syrern fremd. Nöld.]

ويهر والعنام بحتميز التين اخر عدان التين والعناب ١٠٠٢٨ دوصوفة فصم جير المستفل Flor.] منسب مسامة المستفل الم المعتد : المحتل المرابع المعتدد من المعتدد الم احديد حدة ما المات المال احداد المالم (1 Kön. 10₂₇) كالم المنابع المنابع

Die Bedeutung "unreife", nicht reifende Feigen usw. ist aus geraten und auf Lunz übertragen. S. noch unten Nr. 335.

Bibl. שלפה weitläufig behandelt von Warnekros, Neues Repert. XI 224 ff. XII 81 ff. — Mischn. Dem. 1, Kil. 1, 6, Schebiit 4, Bm 9, Bb 27.11 48.9 56 S. Dr. Isr. Lewy. Progr. d. Hochsch. 1876 S. 35. S. ob. S. 248. — בתולת שקמה noch nicht behauene opp. כהולת der Block. Nidd. 8. Schebiit 3,4 48.9 T Bb 3. Lebt 600 Jahre Ber. r. 12. Pesikta r. 2^b Bresl. — Als Aschêrâ verehrt T Ab. z. 7 (Kaft. wa Fer. X p 26b): [falsch שלש אשרות בארץ ישראל חרוב = جَمْر .שבכפר פמם [כו"כ: פמס] ושבכפר פגשה ושיקמה שבראני שבכרמל: ינט אפס Maim. zu מזיות Pes. 48 eine Stelle, deren Sinn sich nach Dr. Lewy aO aus T Men. 13 T Sebach, 11 ergiebt. T Ter. 57. עמוונייה. Lewy aO. — Erinnert sei noch an den Ortsnamen שקמונה Sykaminos Nr. 229ª Zunz Ges. Schrr. II 290. [Man identificirt es mit Recht mit Haifâ, so dass Sykaminon der gr. Name ist. Nöld.]

בהיכולא שנהניא שורכינא.

רביהיב") Pesch. ברוש 1 Kön 522 2 Kön 1923 Ps 10417 Jes. 37,4 Hex. — HL 2, רומלת ist beibehaltenes חכצלת

¹⁾ BB PSm 874 Baum Gottes" der Inder d. h. Pinus deodara ist ähnlich dem KLaiz. 387

113 m. Geop 19₂₈ καιμείατα κιάτε — 69₁₉ καιμείατε.
103₁₇. — 77₂₀ verschrieben καιμίατε. — κιατε 19₂₈
23₂ πεύχη (δ 15₉) 23₂₂. — 98₂₃ πίτυς (ε 2₇). 67₁ πίτυς (ε 10₃). — κιατε Lag Anal 156₂₆ das. auch κιείατε.

שוּרְבִּינָא (= אוּרְבִּינָא, auch im Targ. ist unbedenklich so zu lesen für אירבנא, da אירבנא, da אירבנא, da אירבנא, שוּרבנא, da אירבנא, שוּרבנא, da אירבנא, Bb 80° Gitt. 68 s Ar gesichert ist) אירבנא Junip. Oxycedrus. Fleischer Ly TW II 580° (איר איניט בּצּלאָרָסָּכָּ, nach BB ob. Nr. 32 ein Wort des syrischarabischen Dialektes, wie denn Fleischer šerbîn als offenbar aus der entsprechenden aram. Form entlehnt bezeichnet.

eine Cypresse, jetzt vulgär und nach Forsk. LXXV u. Ascherson Cupressus sempervirens L. Etymologisch sind beide angeblich verwandt u. nach Fleischer zu שנה gehörig, das Lag gA קין für pers. Lehnwort hält. Assyrisch survan s. ob. S. 83. BS hat uns noch erhalten: לשנה Cypresse (Bibl. אוֹרָנִיתָּא bält Delitzsch für Pinie; ich kann dieser Erklärung nicht beistimmen.)

شربین .ا شرهی Avic 260 (ا

334.

.Ki922

رنج بنام بن الغَضَّ المِنْ بَا بَانِي الغَضَّ الْمَانِي الْعَضَّ الْمَانِي الْعَضَّ الْمَانِي الْعَضَّ الْمَانِي ال

C 936 "Κίσι» germen recens ac tenerum [2 Κόπ. 4₈₉ Hex Glosse]. Κκίσι» ε palmes cucurbitæ F. [Geop 20₂ φύλλοις τῆς κολοκύνθης . . .]. Jon 4₆1) πετασίτης BB." Letzteres ist falsch. BB: Κόπω κισι» το κκίσι» ωκ ασιωκίσι» είναι κίσι» είναι ασιμακίσι» είναι είνα

¹⁾ Ephr. II 378 E: Kiniza Kanaa Kaia.

sagt. P8m 571. Dass n in بنصر epenthetisch ist, Fleischer zu Ly I 285°6, zeigt جزئا [Dieses steht zunächst für binserå, so dass die Frage von Neuem angeht. Nöld.] عنا عنا عنا عنا المعادة ال

335.

לאיקא האינפאי

Ficus carica L Feigenbaum.

Bibl. τως και και (¹και pl. κύκα Targ Pesch bibl. συκή und σῦκον Geop 14_{25'80} 18₂₈ 19₃₈ 22₃ 24, 60₂₈ 66₂₉ 105₄. και κάι 116₅ (ιδ 22₈ ἰσχάδας ξηράς.) 25₂₅ αστισω 54 ἰσχάδας, so zu l. και Sindban 14₁₂ pl. κάι 14₉ κίαι και χαμαισύκη PSm 1751. Thenath ficus Onomasticon 31₁ Lag.

אינחא Pes 1116 nach Rabbinow. j Schebiit 336 u sonst. —

BB סטואמ: רוואס בין שיי איי ארא בין בין אראס בין איי אראס בין אראס בין איי אראס בין ארא

ם אורכה שליך באלים באל

Für Feigenschoß אחר Kil 18 Orlah 19 Ukz 38 Ber. r 31. Tos Kel. 1 u 5. jerus. syrisch באסה PSm 1591 Stadien der Reife: - פנהל – פנהל – פנהל – פנהל – פנה

¹⁾ Der Baum von dessen Frucht Adam aß war auch nach dem syr. Testament Adam's Kaba J. As. 1853 Decbr. p 447 Z 3.

[bibl. sg ebenfalls só, trotz pl. masc.] b Nidd. 47 Tos Nidd.
6. Tos. Schabb 6 b 124b TZabim 4 Ukz 36 Schebiit 47 — TSchabb.
17 Pes. 24. Auch andere unreife Frucht. = جُ اللّٰهُ عَلَىٰ اللّٰهِ الللّٰهِ اللّٰهِ الللّٰهِ الللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ الللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ الللّٰهِ اللّٰهِ الللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ الللّٰهِ الللّٰهِ الللّٰهِ الللّٰهِ الللّٰهِ الللللّٰهِ اللّٰه

בוחל (denom. ביחל הבחיל s Ly sv), mit ביחל verwandt, ist syr. אבר אלא PSm 559. [אמר בבר 524 ist mir verdächtig] von בבר א איישל אייש אויישל אייש הבאלצניע Am. 9_{13} Hex בבר אויש s Field zu Zach. 11_8 nicht in בבר בע andern wie Bernst. u. PSm. S. noch בבר הייש frühreife Feige bibl. — Ter. 4_8 TUkz. 3. Bikk. 3_3 .

Dürfen nicht überreif werden j Ber 5°, Ber r 62 p 113 Lpz Koh. r 169. Sch. h. schir. r דורי ירך 5248 Lpz.

Caprificus ἐρινεός. Geop και 17,7 κινά ἐρινέα (γ θ₄). 103₃₀: κίδη και ἐρινεοῦ ὁλύνθους (ιζ 18). [Land IV (latine) 123 και hat BHebr. gr. I 214₁₃ 234₂₁ aber και wird richtig sein. Nöld.]

BB 978: [الحرائم المحالة المح

Die wilde Feige wird auf den zahmen Feigenbaum gehängt (Caprification). TSchebi. 1, אין חולין תחובין, Var. און הומין j 35%, עמר, הומין j 35%. Nach Maßgabe der volleren

ناد الم يبلغ : 771 BB عدم عدم التين اذا لم يبلغ : 771 BB عدم في التين اذا لم يبلغ : 8. هذه التين التي

und mischnisch Tos. aO. vorhandenen Form חחבין nicht von [infirmus, imbecillis Land Anecd. II 127₁₄ IV 81₁₀ Kal. u Damnag 20₂ B Hebr Chron 70₁₂ 375₁₀ DMG 13, 55 Lag. Anal. 25₁₂ Wright Catal. 1039^b 1138^b und sonst] sondern von יחבר infigere s. Bxtf sv. Im Arabischen wäre es danach aramäisches Lehnwort wie so viele andere landwirtschaftliche Ausdrücke.

من المالك و المالك

Getrocknete Feigen רות ברונרת pl. חרות Fleischer Ly I 437°, ff آבילה Oliven, die den höchsten Grad der Reife erreicht und dadurch alle Bitterkeit verloren haben. Feigenkuchen דבילה hibl., mischn. ארבילה Arten. Schwarze (blaue) u. weiße אחרה – לכנה TTer. 24 j Kil. 27° aufeinandergepfropft wie Geop : 53. Vgl. Theophr. hpl β 32 Meyer 2364. — Chull. 1366

בנות שוח Schebiit 5_1 reifen im dritten Jahre. j das. בנות פימיריה? — TPea. 1_7 Ab. z 1_5 מוכססים ובנות שוח 1_7 Ar.)? b 14^4 החיני חיורתא.

בנות שבע בנות בנות חיוורין אורין $\rm Bb~13^\circ_{51}-\rm Bb~13^\circ_{51}-\rm Scheb.$ בנות שבע Demai $\rm 1_1~j~z~St~21^\circ_{50}$ die unter den Blättern wachsen. j Schebiit $\rm 35^d_{49}$ הנובלות $\rm 708~4_{20}$ blos נובלות ?

Eine Feigenart. לכוסים Maas (2₈ j. לכוסים Mischn. — 50°44 (Vened. :'ב'] Aruch בלוססין הלוסים Ned. 49°50°. — Für dasselbe hält Maim zu Ukz 1₆ כליסים (so ms. ar.) Agg. מליסים wie j aO. RSchimschon verweist auf Raschi Chull 67° [vgl TTer 114 j 45°68] איר"ראש עור"רא עור"רא יעור"רא יעור"ראם יעור"רא יעור"ראם יעור"ראם

^{1) 238,} Peal [häufig in alten Schriften. Nöld.] BHebr Chron 155,0 238, Land IV 81,0 Carm. Nisib. gloss. Aphel ibd. — Khanada BHebr. Chron 401, PSm 1261,29.

²⁾ Mischn. Kil. 1₈ Schabb. 14₂ Pes. 7₁ Chull. 9₄ Kerit 3₆ Ohol. 1₃ 3₄ 16₂
Mikw. 10₆ Aruch liest 575.

⁸) Deblathaim Onomasticon 17₂₁ Lag. 392

ciceri? Hai G קליסין eine Birnenart (אגסים לאלע). Dieselbe Reihe wie Ukz aO Ter 114: תאינים יי גרוגרות יי כליסים יי חרובים — Neben תאינים יי גרוגרות דדר היי ליסים יי חרובים Ukz בלוסים (מולסים בלוסים בולסים (פולסים מולסים בולסים) בולכסים (פולסים בולסים) eine Art עכביות Unterschied zwischen Cedern- und Feigenholz, Saadjah Gaon הוקתי דעת זקנים.

336.

להבלא הוקא.

Allium sativum L Knoblauch.

Targ u. Pesch f מלים) Num 11₆ Carm. Nisib. 60₉₂ Geop σχόροδον 42₁₇₋₁₈ (ε 48₆) אווא 90₂₆ 108₂₀ 109₉ 111₆ 115₁₈ 117₇ 116₃₀ — 94₂₁ 103₂₂: ערבה ע. ארבה — 94₂₈ ארבה סֹפְוֹסֹסְגססְסֹסִי. Galen, Sachau Ined. 97₇ אבהם σχόροδα l. אבהם. PSm 82 οֹפְוֹסֹס σχορδον D 291 אברה אווא הברא הארבה.

وا معماده می النور النور مهاده می دودده ما مانی و النور مهاده النور مهاده النور مهاده النور مهاده النور مهاده النور مهاده می معماده می معماده می معماده می معماده می دور می اول اصل النور مهاده می دور می معماده می دور می معماده می دور می معماده می النور البری:

Bibl. عدم pun. (مال عدم عدم عدم عدم والله عدم عدم بيال عدم Vull Append. ترما

Schwerlich ist mit unserem Worte identisch: θύμος, eine Zwiebelart, in Athen Nahrung armer Leute. S. Schuch Gemüse u. Salate S. 67 der anführt: Aristoph. Plut. 253. Schol. ad 283 p 341 ed. Paris 1842. Athen α 43 [und Schweighæuser ad l.] β 56 Aristoph. Pac. 1169. Theophr. Char. 8, 1 Schn. Der [schlechten Nöld.] Schreibweise ist die [wertlose] Var. אומיםה Samarit. zu Num. 11, entsprechend, trotzdem ist verfehlt wenn Sachs I 24

s. Fürst sv., שהם Gen. 2₁₂ λίθος πράσινος dem hebr. שום in die Rechnung stellt: πράσον ist אברישה ברה על während שום σκόροδον ist.

אומא Gitt. 69' Schabb. 139b. Mischn. שום Erub 1,1 142 TSchabb 15 u s. בעלכני aus Ba'albek Ma'as 58 TMachsch. 32. Medicinische Wirkung Bk 82° Nidd. 17° Ket. 61 PdRha Kadosch 18° 16° 31b Schönblum. Am Freitag gegessen Bk 81° j Meg 75°. — Teile: Wurzelfasern שאינו מכוון. עמוד שהוא Schaft היממא לעוד שהוא בוויי עמוד שהוא הוא האוכל Kil 13 neben מומנית הוא j. בונד האוכל Kil 13 neben מומנית הוא j. בונד האוכל Knoblauchart.

337.

לפובבים הורמוקא.

Lupinus Termis, Forsk. Lupine, Feigbohne.

Mischn. σιστιπ "θέρμος" , vulg. , "Túrmus" in Aegypten, s. Seetzen, IV, S. 457, Tirmis bei Chartum Ascherson, Sudan 6. ngr. λούπινα. Θέρμος ist im Mutterlande vergessen, während es als του που noch lebt. Του του θέρμος Geop 526 1122 123 134 1523 17, 22, 4317 του 4413 του 4413 του 11228 του που άγριος 11511. Uebersetzungsfehler 11426 (δ 116) θέρους 1), vom Sinn gefordert, του του 11426 (δ 116) θέρους 1) vom Sinn gefordert, γelle Fehler in der arabischen aus dem Syrischen geflossenen Uebersetzung, die Ibn Awwâm IIb 251 anführt: "dans le paille ou des écorces de lupin."

همه حتى به همة حمي المحمد [-صهم التربس 977 BB 977 مها التربس به المحمد مهمة حمد 988. همة حمد مله التربس به المحمد مله التربي المحمد ال

Die "Getreideart" ترومَيْسًا، اثروميشا die ein "altbabylonischer König" aus dem Lande der Jonier importirte (Chwolson Altbabyl.

¹⁾ Kha anima BB.

Lit. 87 Anm) ist auch θέρμος. Mischn. Dinn. Kil 1₈ Tos 1₉ Machsch 4₆ Tebul j 1₄ TNidd 4 b 26° j Pes 29° j Ab z 41^d l. Z. Wert gering Ter 5₇ Tos 7₁₆, Speise der Armen Schabb 18₁. Ihre Bitterkeit zu nehmen, quellt man sie ein TMscheni 1₁₈ Beza 25° Ber. r 38° Ber. 11 (Tanch Ber. 7) Est. r 202₈₈ Lpz, 86° Amst. Sifre II 105, 95°₁₆ Rut r 70₃₀ Lpz. Es bildet den Hauptbestandteil von senur: (fem. sing.) * γάρισμα (Fleischer Ly I 437°) einer Art γάρον j Ber 10°₂₇₍₆₂₎. Lupinen mit Garum und Oxygarum gegessen Galen VI 534 K. Garum ist nicht neine Art Caviar° Ly I 358°.

Kil 1_3 התורמום והפלוםלום Tos. 1_2 (צי zu streichen) j z St. סרמועה, Or zarua פרמועה, RSchimsch. פרמועה? Es ist φασίολος in Form von חלוגלוג gebracht oder schon griechisch mit einer Liquida hinter φ , wie wahrscheinlich in der lat. Form, auf welche die romanfrisol, frisuelo, frejol zurückzuweisen scheinen. S. Dietz WB³ II 133.

338.

שהישא הנתא.

Morus, Maulbeerbaum.

Mischn. مَوْتُ (s. ob. S. 16 Z. 10). Verbreitung Ritter Erdk. XVII 481; Heimat am Euphrat gesucht. 485 "Tut" bis nach Indien gedrungen. DCge τοὺτ καὶ τία τὰ μόρα von Langk 92 übersehen. Semitisch?? — Vgl. Hehn 278 ff. [cf. كفر توثا in Mesopotamien und Palästina. Nöld.]

¹⁾ C 953. — Kanlanda C ibd. BHebr. Ps. 5 Anf. Lag. Rel. 102. Kalilag u. Damnag 120₁. Hoffmann. Glossar zu Arist. hermen. — Kanlanda PSm 1688.

אחת אות חותים לו Orlah II 60°. — חות Ma'as 1, halbreif rot, also M. nigra L, die schwarzblauen. TMikw 6 (RSchimsch. 95) TSchabb 7, b 67°: Ein Span davon befördert das Garwerden. Saft b 144°. Ber. 40°. Reifen in 52 Tagen Bechor 8°. Halten sich gepflückt kaum éinen Tag, TTer. 45. — Bibl. בכאים mehrfach für توت الدرض prov. morier. — Morus alba L ist nicht erwähnt. — BSira 7 Erdbeeren توت الدرض OMG 11, قوت المناج od. توت المناج DMG 11, 524 Wetzst. חותים הנרילים בסנה

339.

למבא מַחְלֵי.

Lepidium sativum L Gartenkresse.

الحرف اليض: 842 عائد ما المتلاع الحرف الكان المتلاع الحرف الكان الكان

PSm المرف D 294 κάρδαμον. Darauf folgt 295 θλάσπι (θλάσπεως) BB:

الروفرا هحتى طملك ضحفك بين اسماً الروفرا هحتى طملك ضحفك كلاست سفند: Φλάσπεως ist zweifellos auch PSm 537 Gabriel: محتمده البلي [سلسوس] حلصه هذه السفوس] سلسم المحتمد الشطريع المحتمد بالبلي السفوس المحتمد بالبلي السفوس السفير المحتمد بالبلي السفيس السفير السفيس السفير المحتمد بالبلي المحتمد بالبلي المحتمد بالبلي المحتمد بالبلي المحتمد بالبلي المحتمد بالبلي المحتمد بالمحتمد بالمح

الَّشَاد . od. الَّشَاد الله Rischâd Hartm. 178. Delile, Lane sv.

Lepidium sativum. سندان — حُرْف Vull. Kazw. I 278. سندان — حُرْف Vull. کوالین المتدائل معنوب الرشاد المتدائل المتد

Kάρδαμον Fraas: Erucaria aleppica Gærtn. (Sinapi græcum Tourn.) nach Boissier Flora or. I 365 bei Aleppo, Laodicea, in Palästina und Arab. petræa Erucaria alepp. β puberula Boiss. zwischen Jerusalem und Jericho; γ latifolia Boiss. bei Aleppo; δ polysperma Boiss. am Tigris. — ibd. p 366 E. microcarpa Boiss. in Arab. petr. an Judæa gränzend und am todten Meere.

vulgær قرشاد حرف سامان (d. h. جرف عام (d. h. رشاد عن) nasturzi, ngr. אבי κάρδαμα, häufiger als κάρδαμον: Plur. wie سامان Ma'arich رشاد رحوف nasturzi.

Mischn. שחלים pl. Ma'as. 45 TSchebiit 419 29 Erub. 28a. Zu Salat mit Essig und Oel TSchabb 15 b 140a; ein ungesundes, schweres Essen D: κακοστόμαγον Ber. 57b 44b Ab. z. 29a Joma 18a.

תחלי, יף 110 Bm 107° Ab. zar. 28° Ket. 60° Schabb. 113° חורתא חחלי, אחלי, פרישון Raschi überall ביש וلاييض cres-son, Kresse.

בסר (ישחליים bespricht Neubauer Géogr. 71 schlecht. Er citirt — nach Buxtf. — "Ma'as 4₅" "espèce de dattes"! Gitt. 57° j Ta'an. IV 69° Ma'arîch החלם hālt das Wort nicht für Kresse. j: Der Ort heißt so החלוםייא Ab. zar. 40° (בי הרון מרביין ביניהון באילין החלוםייא j Schabb.

¹⁾ So heißt die Pflanze selbst, gerade wie die Myrte in Syrien مب الأس

²⁾ aus Maim. zu Maas. aO חב אלשאר Bertinoro חב אלשאר lies חב אלרשאר

s) سعلين Dorf bei Askalon. Nöld.

14440 werden החלוםין in alten Wein getan, gegen eine Krankheit') אַ מברא בי א Aruch: Kolik ? [Aßaf פולום אַ מברא = אַ מברא [?]

¹) Ascherson, Sudan S. 9: "Lepidium sativum L = Reschâd. Die Cultur scheint — im ägyptischen Sudan — einheimisch zu sein; die Pflanze dient weniger als Gewürz wie als Arznei, besonders bei Krankheiten der Kameele".

القولنج P8m 1659 حكام القولنج P8m 1659

ANHANG.

Punische Pflanzennamen.

Punische Pflanzennamen.

Quellen.

- 1. Dioscorides, besonders cod. Constantinopolitanus der Wiener Bibliothek, wie bei Sprengel, præf. ad Diosc. p XVIII mit C bezeichnet und cod. Neapolitanus derselben Bibl. mit N bezeichnet.
- 2. Apulelus "Piatonicus", ein Schriftsteller, der vielleicht im fünften Jh., wahrscheinlich in Africa, geschrieben hat. Meyer Gd Botanik 2₃₁₆ ff.
- 3. Plinius hat éinen punischen Pflanzennamen. 47. Vielleicht auch 46.
 - 4. Hieronymus hat éinen: 55.
 - 5. Hesychius éinen: 2.
 - 6. Stephanus Byz. 29?

Hülfsmittel. 1)

- 1. B: Bochart, Phaleg et Canaan. Fft. aM. 1681 4°.
- 2. Blau: Abhandlung in DMG Band 27.
- 3. G: Gesenius, Monumenta.
- 4. Schröder, die phænicische Sprache.
- 5. Sprengel, Dioscorides = Commentar DII.

¹⁾ Es sind nur diejenigen Erklärungsversuche aufgenommen, die noch erwähnenswert zu sein schienen. Einfälle, die ohne Rücksicht auf die Sache, sich lediglich auf Lautähnlichkeit stützen wie τυπο Gesenius für λαναθ = περικλύμενον habe ich nicht wiederholt. Man vgl. übrigens ob. S. 28 f. Die in eckigen Klammern stehenden Zahlen [S. . .] bezeichnen die Seite, auf der die betreffenden Pflanzen oben behandelt sind.

1. αβιβλαβον, C αβαιβλαβον, N αβοιβλαβον D γ 106 I 451 κρίνον. Dasselbe C αββοιβλαβον DCge App αβλιβαβου Langk. 111 noch: αβιβαβου D γ 127 I 471 ήμεροκαλλίς = κρίνον ἄγριον. Der punische Name wird auf κρίνον hin übertragen sein, da er auf die gelbbühende ήμεροκαλλίς schlecht passt.

B 837 אָבִיב לָבָן besser אָבִיב לָבֹן. Des C éinmal vorkommendes $\beta\beta$ gewinnt durch אָבִיב לָבֹן einiges Gewicht und weist auf פֿבּיב - בּבֹּע אַבִּיב יִּבְּיב יִּב יִּבְּיב יִּב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּי יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּיב יִּבְּי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּי יִּבְּיי יִּבְיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּי יִּבְּיי יִבְּיי יִּבְיי יִבְּיי יִבְּיי יִּבְּיי יִּבְּייִי יִּייִי יִּבְייִב יְּבְיב יְבִּיב יְבְּב יִבְּיב יִבּיים יִּבּיי יִּבּי יִּבְּיים יִבּיי יִבְּיִב יְּבְּיב יּב יִבּיי יִּבְּיים יִבּיי יִּבְּיים יִּבְּיב יִּבְּיים יִּבְּיים יִּבּי יִבְּיים יִּב יִּבְּיב יְבְּב יּבְּיב יִּבְּי יִבּיי יִבּיי יִּבּי יִּבְּי יִבְּי יִּבְּי יִבּי יִּבּי יִּבְּיי יִּבְּי יִּבְּי יִּבְּי יִּבְיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּיי יִּבְּי יִּבְּיי יִּבּי יִּבְּייּי יִּבּי יִּבּי יִּבְייב יּבְּיב יּבְּיב יּבְיב יּבּיב יּבּי יּבְּיב יּב יִבּיב יּבְּיב יּב יּבּיב יּבּ

- 2. $\alpha \delta \alpha$ bei den Tyriern = $i\tau \acute{\epsilon}\alpha$ Hesych. G. 385 vergleicht mischn. 385 Nr. 6 S. 39.
- 3. azirgozol Apul. 66 Peristereon orthos . . . Punici Zimicum, alii exuperam [ἔζούπερχ D 549 not 10], alii Matricalem, Herculaniam, Azirgozol vocarunt. B 846 hat in dem letzten Synon. אָצִיר נּוּיָלָּ erkannt. Bei dem traurigen Texteszustande des Apulejus ist es nicht auffallend, wenn "Punici" anderswohin verschlagen wurde. Dann kann man aber zimicum fallen lassen. Des B שׁוֹבֶלָּא שׁוֹבֵלָּא ist wenigstens ebenso verfehlt wie des G הציר מקום; vom Taubenschlag zum Taubenkraut ist der Weg zu weit, trotz περιστερεών. הציר szir ist nicht unbedenklich; nach 14 erwartet man t.
- 4. αμουτιμ D β 140 I 257 λάπαθον NC zu όξυλάπαθον τὸ μέγα, und
- 4°. αμουζεγαραφ. Dibd nach Sprengel aus cod N. In CN steht es zu ὁζυλάπαθον [scil. τὸ μικρὸν wie N ausdr. hat] unterschieden vom Vorigen.

اض = הְּמוּצִים : Ganz richtig, da צ das = ماض = הְמוּצִים . Ganz richtig, da ב das = ض

ζεγαραφ muss =μικρὸν sein, also μυς (od. ντ ιω) Umschrift wie LXX Ζεγώρ für μυς. Hebr. αφ = αφ daher αφ = αφ ist schwierig, kann aber aus αφ = αφ entstanden sein. * γιμη kann ja trotz αφ = αφ, pl., fem. sein wie seine syr. Schwester.

- 5. ανσαναφ, C αλσουναλφ, N αλσουνααφ D δ 126 I 611 βούγλωσσον [S. 244] B 843 לשון אַלןן mit prosthetischem κ Schröder 90. Der nicht gesteigerten Form wegen vgl. 10 אָשָׁקָ Schr. ἀλσοῦν ἄλφ.
- 6. απολειουμ Langk 54 nomin. ος CN απουλειουμ D γ 30 I 377 γλήχων. B 844 "πολειούμ pro pulegio" ebenso Blau 526: Fremdwort. Dass es aus dem Lateinischen entlehnt sei, wird richtig sein.
- 7. αργαλλικου CN D δ 10 I 512 σύμφυτον άλλο [S. 327] Deutsch: Beinheil dh. Knochenheil. Das hat Blau 528 ein Bein gestellt, so dass er vom Bein zum Fuß gelangte und τες? combinirte! ?
 - 8. αρμας CN s. 12.
 - 9. ασιρ ρισοι CN 8. 23.
- 10. ασκαουκαυ, CN ασκαουκαου D γ 73 I 416 ἐλαφόβοσκον B 837 τρε τος. Form wie ηδε 5.
- 11. ασουμες CN D δ 188 I 682 λινόζωστις B 844 אושרים? Frucht quasi e binis testiculis conflata, daher testiculata Synon. bei D u Apul. Erinnert an במשטא. ?
- 12. ασουμεσ (λαβον) CN D δ 189 I 683 κυνία ἡ κυνοκράμβη Synon: λινόζωστις ἀγρία ἄρόην mit weißlichem Stengel: λαβον wie 1, der erste Teil wie 11. Ein anderes pun. Syn. ist Nr. 8.
- 13. ασουρικ, CN ασουρηκ d. h. î D β 169 I 282 εύζωμον B 835 אניר ירק אורר. Allen anderen Beispielen nach steckt hierin kein גרגיר. הדציר הדציר lässt sich schwer combiniren. [8. 29.]

14. αστηρτιφη D γ 144 I 483 ἀνθεμίς Syn. χαμαίμηλον [S. 326] daher B 837 πυτ ποιπ. Aber πυτ = ἀτῖρ (ἀτιερ) ist 7- oder 8mal bezeugt, daher schwerlich in tz 26 z 3, αστηρ hier und 15 (C αστειρ) αστιρ 16 zu suchen. Lautlich: γυνης γυνης η το γυνης γυνης το γυνης το

16. αστιρκοκ D δ 99 I 593 ποταμογείτων [S. 367] CN G 386 אייר רקק? Sprengel אויר כוח αστιρ s. 14. κοκ C auch 9. ??

17. מסדף בסעוטיוע, C מדוף סעוטיוע, Langk אין פּסטינע B א אייר D א פּשטוני D אין 365 סדף אין פּסטינע D אין D אין פּסטינע D אין פֿסטינע פּסטינע D אין פֿסטינע פֿטטינע פֿסטינע פֿסטינע פֿטטינע פֿסטינע פֿטטינע פֿטטינע פֿסטינע פֿטטינע פֿטט

18. αταδιν D α 119 Ι 114 ράμνος B 834 מסרים, s. Nr. 15, S. 44.

19. ατιειρκον C ατιειρ κοκ. Apul. artiercon [—eon?] D β 152 I 268 ἀρνόγλωσσον B 834 μυτ γ ατιειρ κον con (κοκ auch 16)?

20. ατιειρ νοιχλαμ C (Ν ατειρ νοιχλαμ) Nicht bei Sprengel. D β 196 I 309 δρακοντία [S. 238] [C δρακονταία in marg. — έα] [μικρά C] έτέρα. אייר + νοιχλαμ lautlich ב. נכְלָם = χ 83.

21. ἀτιερβερζια, C ατιερπερζοια N ατιερβερζοιλ D γ 109 I 455 πράσιον, das nach B 844 — B von G 386 übersehen, aber ebenso erklärt, — beibehalten ist. Auch arab. fråsiûn s. בי אוֹבא.
[8. 269] Schlecht Spr. D II 542 הציר ברכה.

22. ατιερβιτριε CN zu περδίκιον; nicht bei Sprengel. D 534 [έλξίνη ? ? [8. 142.]

24. ατιρσιπτη, CN ατιρσιττη D β 157 I 273 χορωνόπους [S. 222] Β 835 איר זפת Spren-104

Digitized by Google

- gel D II 466 הי סתו Blau 527 will es zu κρίθμον stellen und gleich ביה שבת setzen (? ?). ?
- 25. ατιρτοπουρις, C ατιρ τοπουρ ρις, N ατιρτοππουρις nicht bei Sprengel. D β 217 I 337 τηλέφιον [S.~161] Sprengel D II 489 νου von der Nagelform der Blätter =G 386. ?
- 26. Atzicurur Apul 10 בֿי קרורי + הציר B 762 und Boch. Hieroz. II 651 (= G 386): Froschkraut. Apul: ranunculus. [S. 258 danach etwa יציר א דעיר + דעיר ?]
- 27. αχοιοσιμ, C αχχιουειμ unter τράγος mit dem Syn. τράγον, aber Vulg D δ 50 I 543 τράγον ἄλλο Syn. τράγος, was übrigens auf dasselbe hinausläuft. G 386 באחר עוים (S. 44.)
 - 28. יחא יחא? siehe 27, nicht 86.
- 29. βηρουτί? Steph. Byz. PSm 608 sv = κλομο?? [Das angeführte Wort ist kein Pflanzenname sondern heißt nach einem Schriftsteller Istiaios bei den Phöniken ή ἰσχύς, wird also irgend ein aram. Abstractum auf η- sein. Danach ist oben S. 83 Zeile 3 "Phœn." zu streichen. Nöld. Nahe liegt: בריאותא
- 30. βοιββα CN nicht bei Sprengel D β 144 I 260 μαλάχη άγρία χερσαία. ? [S. 359] erinnert an chubbâz.
- 31. βοιδην CN βοιδιν D δ 154 I 614 δαψία B 843 בָּדִין Schröder: bidin f. biddim. ?
- 32. βουινεσαθ CN D δ 23 I 523 ἄγχουσα [S. 165] (B 757) G 388 אנישת + אבו ? ?
- 33. βουρχουμαθ $C \tau$ für θ D δ 55 I 545 χρυσοχόμη B 841 τως G 388 κει τριαιπ "bunt"? P DaO noch: δουβάθ B 841 τως I δ wie 76).
- 34. βουτνουμ D γ 75 I 418 ίππομάραθρον C unter μάραθον: [8. 382] βουγνουμ N βουγνουν Blau 527 hebr. במנים. Verfehlt. Es giebt ein pers. יולנוֹם.
- 35. butzutzim Apul 129. Aber Torinus' Text: Butzrutim. Crambe, Brassica. [S. 213] G 388 Schröder 175 אמנו צוצים ? ? 405

- 36. γαθουονημ. Ν zu σόγχος τραχύς: γαθουοννιμ, zu σόγχ. τρυφ. γαοονιμ, C γαοονινιμ D β 158 Ι 274 σόγχος [S. 253] τρυφερός Sprengel D II 466 κτιτ ψέα G 388 ψέα ξερί γε? ?
- 37. γιζαρ so CN Vulg. ζιγαρ D δ 122 I 609 βούνιον Blau 532 אָניר יְבֵר wegen βουνὸς collis. Es ist אָניר יְבֵר Nr. 64 S. 86.
- Meyer GdBot 3498 gingaralis in dem liber

 Dynamidiorum "scheint aus Gingan gebildet zu sein". S. Nr. 326.
 - 39. γοιδ D γ 64 I 410 κόριον hebr. גר Targ. צידא Nr. 155 S. 210.
 - 40. gudubbal Apul. 7; im liber Dynamidiorum gudubal Leontopodion, Pes leonis.
 - 41. γυμ μαθ CN D δ 137 I 619 αἰγίλωψ. CN ebenso aber auch unter ἀγίλωψ und βρόμος δ 138 I 620 Blau 530 κ. cæsaries; μερι Ich halte das Wort für κικά kunnâtâ = ζειά. Eine Verwechslung der zwei Getreidearten ist möglich. Nr. 72 S. 103.
 - 42. δουβαθ CN s. 33.
 - 43. ερβιαιαθουμ, C ερβιαραουθ nicht bei Sprengel N: ερβιαρλουθ D β 204 I 319 κάππαρις B 835 **Wahrscheinlich**. αου = δ 10? [S. 262.]
 - 44. ζεραφοις, CN ζεραφοιστ D β 125 I 244 λίνον τημή μη B 834. Siehe 90 und 47. [S. 232.]
 - 45. zimicum s. azirgozol.
 - 46. ζουορινσιπετ, C ζουορρινσοιπετ (Langk 97 ζουορινοίπετ?) Ν ζουορριμσοιετ D α 103 Ι 103 άρκευθος. C hat mit Minuskeln auch wie unser Text ζουορινσιπετ. Sprengel D II 386 ארי לפת P ?
 - 47. zura Plin κδ 71 Paliurus . . semen ejus Afri zuram vocant. Zuerst Blau 521 f. γγ wie 44.
 - 48. θαμακθ Dγ 145 I 484 παρθένιον .. ἀμάρακον CN .. ἀνθεμίς
 Β 837 θαμαναθ Sprengel D II 560 aus B κπππη? das soweit passt,
 406

als es Pflanzenname ist, aber etwas anderes bezeichnet. Plin xz 104 nach Sprengel mss: thamnacum, B 838 tamnacum haben die mss amnacum, daraus Salm.: amaracum.

49. θεψω, CN θεμψω D δ 122 I 609 βούνιον 8. 37: γιζαρ ? 50° θορπαθ, C θορφαθε, N θορφαθ D β 137 I 256 ραφανίς [C: χηπαία].

 $50^{\rm b}$ θορπαθσαδη, CN θορ φαθ σαδοι. B 843 Langk 28 DCge θορφάτ, θορφατσάδι D δ 174 I 668 ἄπιος = bei C unter ραφανὶς ἀγρία Langk 36 θορφάτ, θορφαγσάδιν auch zu Apium? DCge aus cod 1843 — einem arabischen Heilmittel enthaltenden — τάρπ = ραφανίς d. i. طرف das sicher auch in θορπαθ zu suchen ist. Nr. 248 S. 310. Anmerk, σαδη που s. 73 u. 82?

51. ιεβαλ D δ 30 I 528 ἄγρωστις das auch syr. so übersetzt wird. בלא יבל B 839 Nr. 141 S. 183.

52° ίεγκ Var. ίεσκ Das erste aus C und Ald. aber C zu γεράνιον. Ν ιεσκ D γ 121 I 466 γεράνιον έτερον.

52^b ιεσκε, CN ιεσκ aber zu γεράνιον έτερον D aO γεράνιον Synon. gruina عنقاء ? Sprengel D II 546 ענק G 391 פינקר ?

53. κακαβουμ, CN κακκαβουμ D δ 72 I 566 στρύχνον άλικάκαβον, [S. 297] [so C., nur dass άλικάκακρος steht] Blau 529 τος ? [Ich bezweifle sehr, dass dies Wort existirt; ich kenne blos Νöld.] Es ist άλι = κάκαβον, zunächst wohl als Fremdwort. Und dieses?

54. celthis? Plin ιγ 32 Eadem Africa, qua vergit ad nos, insignem arborem loton gignit, quam vocat celthim. Var. celtim. Celtis australis L s. حدمة. S. 250.

55. el keroa Hier. zu Jona $\mathbf{4}_6$ lingua syra et punica. Syr? s. S. 352.

56. κουσσιμεζαρ cussimezara so CN nicht bei Sprengelder: κουσιμεζαρ D δ 152 I 634 σίχυς ἄγριος Apul. elaterium B 843 קשא מווָר cucum. peregrinus? G 391 vergleicht talm. דלעת מצרי

- Schröder 133 קְשָׁיִּמְעֵּר. Es ist unbedenklich אוסססט, צי בּי בּישָׁימְעַר. בע schreiben [S. 330] D u Apul. sind nicht zwei Autoritäten μεζαρ?
- 58. λαβοθολαβαθ, C λαυαθ θαλβαθ (Langk 90 λαβατολαβάτ?) Ν λαυαθ θλαβατ D β 214 I 334 μυὸς ὧτα. [S. 40] B 835 אלמט Schröder 95 ממלכת konnte aus AΔN entstehen und so musste און wegen ז ב ז geschrieben werden. Wegen λαβ zweifelhaft.
- 59. λαναθ, CN λαυαθ D δ 14 I 515 περικλύμενον Vgl. lablab und lubia S. 234. 140.
- 60. λαουοθεν, C λαυωθεν [Langk. 25 λαοῦθεν] Ν λαουωθεν D δ 182 Ι 676 ἄμπελος μέλαινα C: βρυωνία μέλαινα. [S. 91]
- 61. λεπιδιν, λεπιδια Athen γ 88, 119 3 34, 385 neben κόττανα. Keine Pflanzennamen. Sprengel D II 484.
- 62. μοιμοιμ, C μοιμ μοιμ. Keines bei Sprengel. D δ 91 I 586 ἀείζωον ἔτερον [Ν΄ Β΄ 160] Syn.: ἀνδράχνη ἀγρία [S. 322] unter welchem C es hat, s. Sprengel zu I 265 Anm. 57 der diese Ueberschrift nur aus der Ald. u. Asulanus kennt. Das Capitel ist in diesen neben ἀνδράχνη gestellt, gegen die Autorität von Plin., Paul. Aeg., Serapion, was durch eine wie C alphabetisch geordnete Hs veranlasst sein kann, die das zweite Syn. voransetzte. Doch kann auch das Umgekehrte der Fall sein. Die LA μοιμοιμ hat Langk 21 aus DCge unter Portulaca oleracea dh. ἀνδράχνη. ?
- 63. ναρατ CN ναροτ D γ 146 I 485 βούρθαλμον [S. 290] B 838 נארת G 394 בלנ Syr. אים שלא umgestellt ?? Ar. בלנ Lane 266°? [Asteriscus graveolens DC = Buphtalmum graveolens Forsk. heißt in der arab. Wüste nach Schweinfurth nuggud. Ascherson.]
- 64. nesso esse sade Apul. 47 herba capillaris, cap. Veneris. Syr: شعر الجبار ,معدد [S. 278] Danach für sade zu 408

lesen sar: תַּצָּה אָשׁ שַּׂעֵר Haarblume. Zweifelhaft ist בּצה – nesso.

[Das klare Sade möchte ich nicht aufgeben. Vielleicht ist nesso: "Stirnlocke" (מֹשׁבֹּא הַצָּה "raufen, bei den Haaren packen).

Danach wäre es "Feldhaar" "Feldhaarstrang"? Nöld.]

- 65. νουκουβατ C D δ 162 I 655 ήλιοσκόπιος (tithymalus) Blau 530 נקבת Eine Vermutung s. S. 193 ?
- 66. ουαρ γουγουμ D δ 70 I 563 ψύλλιον (Langk 86 οὐάργουλος ? ?) B 842: בָּרָלְּבָּיִבְּׁא (syr. S. 314 בַּרָלָבָּיִא , פּרָּתִּיש , ns. פַּרְעִוּש , מַרְעִוּש , פּרָתִּיש , ns. אוֹנָלְבָּיִּבְּיִּא wie Sprengel D II 693 wollte. y בֹּי γ wie 4. Das zweite γ B: τ der für Verwechslung von γ u. τ auf Salm. in Sol. 708 [Exercitt. 498^b F] verweist. S. 76.
- 67. סט אחאסיי, C סט אס אסייי, Langk: סט א אסייי D א 33 I 530 סנארייני, B 839 בעג ייס אדירוני (ein specifisch arabisches Wort! Nöld.] ?
- 68. ροδοδάφνη CN D δ 82 I 579 νήριον. S. ηττη oben Seite 130 C s v ροδοδάφνη Fremdwort; aaO ist nachzutragen, dass schon Bochart Hieroz. I 608 δάφνη im arab. difla erkannt hat.

69 σιθιλεας D γ 65 Ι 411 Ιεράχιον.

- 69^b σιθιλεσαδε CN so auch für das Vorige so, nicht σιθιλεας
 D γ 66 N σιθιλαισαδε für τὸ μέγα, σιθιλεσαδε für τὸ μικρόν Schröder 140 שודה אויר ; besser B 83 سَتَل Adler የ σαδε שודה ?
- 70. σικκιρια CN D γ 60 I 406 ανηθον (Langk. σικκηρια) Blau 527: סנגבף σίκερα, was aber nicht hilft; šibitt S. 372 ist zu verschieden davon.
- 71. σιληνα CN nicht bei Sprengel D γ 67 I 411 σέλινον κηπαΐον.
 Das griechische Wort. [S. 222.]
- 73. σισσιμανσεσσαδε CN nicht bei Sprengel. D γ 100 I 447 λεοντοπέταλον אש שרה ? [S. 304.]

74. σιχαμ und

- 75. σιχκιριαμ aus C. CN σιχ χαμ οι δὲ σιχκιριαμ (Ν σικκιριαμ) κηπευτὸς σταφυλίνος [S. 86] D γ 52 I 402 Z 11 nicht bei Sprengel, der nur zu σταφυλίνος ἄγριος σιχαμ, wofür C σιχχαμ, hat D aO I 401 B 836 בבב האב schwarz, wegen der Wurzel. איים שידה ob S. 78 ist etwas anderes Für κιριαμ κηπευτὸς darf man wegen des häufigen איים שורה ἀγριος vielleicht an איים denken. ?
- 76. σουμαγδεβαλ CN nicht bei Sprengel λυκόσκορδον = ἀμπελόπρασον τική σοδ. עשום הואָע γ u T wie 50^{6} u. 34.66. כֹ ז δ wie 33.
- 77. συρις, N σοιρις, C σοιρς von viel späterer Hand corrigirt σοιρις D β 192 I 302 στρούθιον [S. 305] Aßaf für dasselbe κτικ.
- 78. Terdum Apul 60 asterium [D I 605] G derdum, aus B cherdun, 389.
- 79. τιρικτα, C τιρινταει, N τιρινται D β 166 I 281 γιγγίδιον [8. 38] Blau 523 אניר יקדתא ?
- 80. τιτλω C nicht bei Sprengel D β 124 I 243 τηλις Mischn. [S. 316.]
- 81. τουρπετ, τουρπίττη Langk 84 = ἄλυπον = τικό ist zwar arab. steht aber nicht D δ 177 I 671 und nicht C.
- 82. φυλλεσαδε, CN βιλλεσαδε, D α 127 I 119 ὑποχιστίς [S. 126] Sprengel D II 402 מלא שנה Schröder 113. 165 פורה פלא אש שורה 50.
- 83. χ αμαν C, nicht bei Sprengel D γ 61 I 407 αύμινον το τόμερον γίμερον γίμερον γίμερον γίμερον γίμερον 110. [S. 206.]
- 84/5. χερδαν, χιδα D γ 21 I 363 ἡρύγγιον Blau: פֿס֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖ das der arab. D hier hat. ארחבינה ob. S. 179. p ist allerdings 10. 56 x und nicht δ. Doch ist die Identität trotzdem höchst wahrscheinlich. χιδα Blau אַדָּאַ ? [S. 179.]
- 86. χουδουα D δ 52 I 544 σχοίνος C zu όξύσχοινος an letzter Stelle d. Synon χουδοδ. Die Volksnamen sind weggerissen. [S. 44] 410

Digitized by Google

N ausdrücklich 'Appol ניסטסס B 757 אָחו דין G 394 אַחו דוה frater fluxus ? Weder (הבכא) הוא geht an. [S. 168.]

87. χουλουμ, C χουλουμαλουμ (Fürst WB sv אחת falsch χουλούμ) Ν χουλουμ λουμ D δ 4 I 508 πολύγονον ἄρρεν [S. 34] B 838 = חוליות P? [μαλουμ lateinisch: ἄρρεν? Nöld.]

88. χουρζητα CN D δ 28 I 547 χρυσάνθεμον B 844 "chrysitis" G 395 richtig: חרציתא חרוץ golden. Sprengel D II 598 قُرُصَة "chamæmelum". ? ?

89. γουρμα D γ 46 I 395 πήγανον κηπαΐον und

89^b. γουρμασεμ μακεδ Νχουμμασεμμακεδ [" Αφροι" ist im ms weggerissen] D γ 161 I 497 ύπερικὸν aber C richtig zu πήγανον ἄγριον. B 836 הדמל (א) ש מקר und הדמל (א) ש מקר. Schröder S. 100 Beispiele für Wegfall von schließendem l. [S. 370 f.]

90. χουφ φοιστ so CN, nicht bei Sprengel, der χουφφοις hat. DCge χουφροις Langk 31 χούρφοις, im Index richtig wie DCge D β 207 I 323 ἀνεμώνη (φοινίκη) ? φοιστ πυσ wie 44 ? [S. 200 f]

Uebersicht.

Für wahrscheinlich: 1) אחו (צור (אחו עזים) 28. 2) 37. 31 (גור (פּוֹמֶת (84. 6) הַאַיר נֹזֶל (84. 6) הַאָּיר נֹזֶל (84. 6) פֿיסִיהֿגֿ (אַנְיְל (פּוֹמֶת (84. 6) אַבְיוֹנוֹת (7 (אַנֹן) עמלף (אַנוֹן) עמלף (פּוֹן (אַנוֹן) אַנוֹן (10. 10) אַבְיוֹנוֹת (10. 11) אַבּרא (צרא) (10. 11)

Für möglich: 1) אשמוני + חציר 17, + בֿל, + 16, + 10 מוח 14. 2) etwas wie באראר 57. 3) אשמא שער 64. 4) שושמא 72.

Digitized by Goodle

Für fremd: 1) ἀχίλλειος 15. 2) [ἀλι] κάκαβον 53. 3) πράσιον 21. 4) ροδοδάφνη 68. 5) σέλινον 71? 6) خِبْ 38? —

Man wird die handschriftliche Ueberlieferung und die von ihr abhängige Deutung der punischen Pflanzennamen für ziemlich befriedigend erklären, wenn man bedenkt, dass von 65 aus fremden (arab., pers., griech. und römischen) Quellen stammenden und oben an den betreffenden Stellen behandelten Pflanzennamen nur 32 richtig überliefert und gedeutet sind, während von den übrigen 33 einzelne trotz unserer Kenntnis der syrischen Pflanzennamen nicht gedeutet werden konnten, andere offenbar falsch überliefert sind, wieder andere nur irrtümlich als syrisch bezeichnet werden. So wird z. B. لوقيون Nr. 197 S. 25622 bei Vullers für syrisch ausgegeben. Ich lasse hier die Liste der Uebersichtlichkeit halber folgen. Von syrischen Glossen bei Griechen und Arabern ist außer den aufzuführenden Pflanzennamen behandelt worden Aŭzpz ob. S. 15321, دسوسی S. 42 Anm. 2, (vgl S. 385) خالفا Gezzâr vgl. S. 703).

Digitized by Google

¹) [Die Schreibweise deutet darauf hin, dass die Glossen ursprünglich in einem lateinischen Werke gestanden haben. Nöld.]

²⁾ Vgl. Nr. 169 S. 226.

³⁾ Erwähnt sei noch λαχμαν (Athen. γ 79 p 113° =) Bochart Phaleg p 806. (und Schweighäuser's Note zu Athen. aO) mamphula ibd 807 412

- 1. اناكبرا IBaitâr "nabatäisch" Nr. 8 S. 4016. Es ist nach Nöldeke genauer וט ואָלן ם אונא d. h. אורנא אונא אונ[א ד]אקנרא ווי ואָלן
- 2. انشأتا Vullers Nr. 64 S. 91 انشأتا انشائا انشأتا انشائا انشأتا انشأتا انشأتا انشأتا انشائا انشائ
- 3. ترهليان, برهليا (so) Vullers, Ibn Awwâm und Andere [Gezzâr: persisch] Nr. 328 S. 382 d. i. حذيك.
- 4. βησασα Dioscorides, Lulu Vullers Nr. 317 S. 371 Krrs.
- 5. دليا Gezzâr im ersten Grade, d. i. حملح، (Nr. 73 S. 107).
- 6. دراقن Gavâlîkî, Vullers Nr. 105 S. 14820 دراقن .
- 7. هنراما (80) Vullers Nr. 200 S. 289₂₂ منراما منراما
- 8. lij Nr. 11, S. 42.
- 10. احلب ديا (80) Vullers I 71 "vox Syriaca" Nr. 147 S. 193, d. i.
- ملح وحمد. 11. اعْمِيضًا IBaitâr, Vullers Nr. 126 S. 171, d. i. المحمدية [Elia 25₅₉. Neusyrisch nach PSm 1606 رمتوریا].
- 12. אלכיא Gezzâr Nr. 44 S. 70.
- 13. כורכמא Gezzâr Nr. 162 S. 215.
- 14. كزب المآء IBaitâr Nr. 253 S. 313 d. i. كزب المآء . Daselbst ist nachzutragen: کرنب کری BB ی محده ی Erklärung: الغديرى PSm 1579: scriptio corruptissima pro κράμβη. Es ist aber nur aus νυμφαία verschrieben "quod miror lexicographum non potuisse divinari" sagt Bochart in ähnlichem Falle.
- 15. לאריה Ġezzâr Nr. 79 S. 127, d. i. ברטא.
- 16. לכא Gezzâr im zweiten Grade = אנ
- 17. λουφα Dioscorides Nr. 176 S. 239₃ κωα).
- عدد حكاهدها (ماشيا) ماميثا Vullers Nr. 151 S. 205 ماشيا) ماميثا
- 19. نينا Vullers, مديع Gezzâr Nr. 200 S. 259 مديع العام الع

413

χαρμὶ οὐνώ τίας בֹּבֶ hebr. u. syr. aus Tzetzes ibd 829 Ἄφακα = περίλημμα Θήβα βοῦς ibd. 832 aus d. Etym. magn. "Syrus sermo" Hierom. Onom. 510 zu "dison" und "syrum est" 712 zu iauan.

- 20. σασα, σαλα Dioscorides (σοῦσον Lagarde, gesammelte Abhandlungen 227) σοῦσα Bochart Phaleg 833 (das. σουσία = Κιωθω) Nr. 323 S. 379
- 21. שנא רגלא העל , שבא רגלא (שובא וBaitâr, Gezzâr, Vullers Nr. 207 S. 268: בובא (Elia 24, vgl. Nr. 328 S. 383].
- 22. מוסנא Gezzâr Nr. 322 S. 378. Daselbst עסיר סוסנא יעסיר באבי
- 23. ישובל, וBaitâr Nr. 12 S. 44, במרכם האפרבה.
- 24. عين اغلى IBaitâr Nr. 232 S. 290.
- . بوجد مهدى Nr. 267 S. 323 مامر يوما .26
- 27. راقوثا Nr. 200 S. 262.
- 28. رعاديلا IBaitâr Nr. 311 S. 364 رعاديلا.
- 29. مطاط IBaitâr, Vullers Nr. 2 S. 3519 حلماء.
- 30. Lim Mowaffak Nr. 330 S 385 Khiz.
- عيم نام IBaitar Nr. 58 S. 8027 مواصل 31.
- 32. Thoreth Hieronymus Nr. 217 S. 273 תריד, mischnisch, aramäisch nicht nachgewiesen.
- 33° Zaita ייתא Ammianus Mare. 23, 5, [S. 136].

Schlecht überliefert beziehungsweise gar nicht syrisch sind folgende Wörter:

- 33. אבסופעלם (so) dezzâr im ersten Grad zu arab. אנזרות sarcocolla d. i. באל פוניש.
- 34. αδοριου Dioscorides Nr. 5 S. 3828 etwa κΔηκ?
- 35. اربيان Nr. 271 S. 327.
- 36. بارزد (pers.) Nr. 115 S. 163₂₀.

י) Daselbst ist zur Anmerkung über ביל denen gentspricht nachzutragen, dass auch das Wort היגלא היגלא Erwähnung verdient. Es wird in den Hechalot (s. Jellinek, Bet ha-Midrasch III p. XXIV) gebraucht, scheint aber blos manirirte Schreibweise zu sein. Aruch sv מכילתא מגילתא נימ״ל בכף מתחלפין כמו מכירותיך מנורותיך מנורותיך מנורותיך מנורותיך 414

- 37. لألحام Nr. 278 S. 33111.
- 38. خلاريه Gezzâr im vierten Grade (Steinschneider S. 19) جلتاريه Euphorbia, wohl nichts Anderes als حلب دبا d. i. Nr. 10 dieser Liste [trotz جلتاريه S. 364₁₅].
- 39. جنبد Vullers syr. = ورد نگل Vgl. S. 265_{25} 1). Meyer III 334 = Vull.
- 40. διαξυλον Nr. 290 S. 340.
- 41. دنار Nr. 171 S. 230.
- 42. elardia Nr. 200, 245 S. 307 das. florvia, αρχαρ.
- 43. المفنفا Nr. 195 S. 25428.
- 44. هرد Nr. 162 S. 220.
- 45. Hugadessi Apuleius Nr. 64 S. 90 ult. Etwa هزار جشان.
- 46. زريرا Nr. 264 S. 321₃.
- حندقوقاء Nr. 67 S. 94 wohl corrpt aus حاقا
- 48. كنتى Nr. 233 S. 291₁₉.
- 49. كثنان Gezzâr im ersten Grade zu مغيطا سيستان Nr. 43 S. 68.
- 50. λαλλαβιαρια 8. 26.
- 51. μεουδα Nr. 217 S. 273 Nr. 282 S. 338.
- **52.** μπαρτουλα S. 26.
- 53. مقلونيا Nr. 278 S. 331₁₃. Aehnlich مقلونيا Nr. 339 S. 396.
- 54. گهری Nr. 198 S. 257.
- 55. مثان Nr. 186 S. 247.
- nach Gafekî (Steinschn. Gafekî 546) species spinae.

¹) Meyer Geschichte der Botanik III 334 bespricht eine Gewürzart Ombergomphit, welche bei Moses von Chorene erwähnt ist und sagt: "Mich erinnert des ersten Wortes zweite Hälfte [gomphit] an das syrische Gonbid, was dem arabischen Szatar entspricht, und durch Origanum übersetzt zu werden pflegt". Bekanntlich wird Origanum syrisch durch Kurnitä wiedergegeben (s. ob. 8. 329), so dass ich nicht weiss, woher der Irrtum Meyer's stammt. Ueber Gomphit findet man eine gelehrte Zusammenstellung bei Steinschneider Donnolo S. 78 Nr. 35.

- 57. ساسار] بنات النار: Vullers: Nr. 113 S. 162 = Urtica. Wohl ساسار].
- 58. ωμωι Nr. 4 S. 3622 σεσέλεως.
- 59. سخنوس Νr. 141 S. 1871 σχοίνος.
- 60. احميعا , Nr. 218 S. 2756.
- 61. ppp (nicht dasselbe was حدى S. 73₁₀) Gezzâr im zweiten Grade = بلنجاسف مقسوم abrotonum Nr. 58.
- 62. ترصينه Nr. 304 Anm.
- 63. رُغُندا Nr. 92 S. 133₁₈.
- 64. شويلا Nr. 58 S. 7918.
- %.syr. ربرق Nr. 237 S. 296. Daselbst ثلثان "syr."

416

Nachträge und Berichtigungen.

2,41) Die jüdische Recension ist älter als die im Bundehisu, welche vermutlich absichtlich alle dunkeln Ausdrücke weglässt. Wenn Ben Sira in's 11. Jahrhundert gehört, so ist es beinahe so alt als das Bundehišu. Es müsste aber seltsam zugehen, wenn sich nicht auch noch arabische Recensionen fän-כל הנמצא תחת גלגל הירח לכל :Kaleb's Auseinandersetzung lautet אשר נתן להם כח בשמירת מינם וחקם לשני חלקים יוקם והם מיני הצמחי שתולי מים ומיני הבעלי חיים וכל אחר מבורך מצורו וקונו מששת ימי בראשית לשמור מינו ושלמותו רודף לבעליו בלתי סר מעליו ולכל מין ומין לממה בתחתוני שם לו מזל למעלה בעליונים ומתעלת הברכה העליונה תוצאות חיים אל הברכה התחתונה הידעת חקות שמים משמרו ישים בארץ חיים וכל כוכב וכוכב מושל באחר השיחים וממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים לכן אסרה התורה כלאי שלא ישתנו הנצחיים שהמשנה כח התולדת איבה ישית ומכחש במעשה בראשית וכופר בכל התורה כולה שרש חן חן לת והנה המרכיב מינים שנים מבשל חקות שמים ומערב כח הכוכביי וחקיהם אשר המביע להם קוניהם אשר יונק כל מין מנמצאי ממה והארץ מום התמופפה עם שהוא משנה כח כל מין ותולדתו מראה שהוא מוסיף בפעולתו בריות ומינים אחרים לא נבראו מיוצר הרים ויראה חסרון לפועל כל העולם כי דבר ממנו נעלם יתעלה מקל חסרון מבלעדיו אין אלהים ראשון ואחרון הלא תראה שהיוצאיי מהכלאיי לא באמת הם עושים (עשוים) ויצאו חגם לא ישמרו מינם כי עזרם ומגנם אינו ברשות קונם ולכן יוצר הכל גזר כגזר אמר את חקותי תשמורו בתמתך לא תרביע כלאים וגומר ולכן מיני כלאיי שהכתוב הזכירם וכר. 9.6 Ein hiehergehöriges interessantes Beispiel ist גונרלית. Aruch sv גנרל und RGA Scha'are Zedek Nr. 17 (von Kohut zum Aruch aO angeführt): R. Paltai Gaon erklärt die linke Hand heiße אמרליתא und der Gelinkte גונדליש. Das Wort ist nichts Anderes als: syr. מנודליש ambidexter PSm 691 (BA Nr. 2814 gurdmana?) nach BB ein dem Dialecte von Tirhan, der auch sonst dem Talmudischen nahe steht, angehöriges Wort. Vgl. PSm 698 נוולא und wie Karmsedinājā das Wort erklärt. Vgl. hebr. גרם. —22 PSm 28710 falsch אנחיקא. – אנחיקא Elia Nisib. 10 ווער כברא 10 וואר וואר Elia Nisib. 10 ווער בברא אבחיקא. Neusyrisch der Juden in Kurdistan, dass ich mit Sicherheit sagen kann, es sei in seinen Grundzügen der Dialect des Landes, den auch die Christen sprechen. Der Hauptunterschied besteht in einigen seltsamen Vocalveränderungen z. B. oi für a. Der jüdische Dialect hängt mit dem der jüdischen Schriften nicht zu-12, Chananjesu Bar Serðšewai od. Srðšôi (מַנוֹשָׁיִם) Bischof von Hirta hat uns viel gutes Syrisch erhalten. Es ist unrichtig wenn PSm 569 sagt: "quæ enim exponit BS pæne omnia sunt graeca vocabula". $-_{18}$ Gabriel ibn Bochtješů lebte um

¹⁾ Die Zahlen bezeichnen Seite und Zeile.

Low, Aram, Pflanzennamen,

850. 132 Honein ben Ishåk "el Abadi" s. Steinschneider Alfarabi S. 168 und Anm. das. 14 מודא ו und seine Ableitungen haben die Lexicographen bei PSm 1007 zu έξήγαγε, 1008 zu έξέλθοι, έξεπορεύετο, έξοίσει und مغرج ἔζοδος. 14 Anm. 3. Herr Prof. A. Müller bemerkt hiezu in DMG 34, 502: "Ich hebe dies ausdrücklich hervor, weil ich aus dem Beispiele I. Löw's sehe, dass selbst intelligente Leser dem, welchen sie mit ihrer Aufmerksamkeit beehren, nicht immer ganz gerecht werden. Löw sagt Aram. Pfl. 14 inf. "Auch ohne die syrische D.-Uebersetzung zu kennen, durfte Müller nicht daran zweifeln, dass Honein die mitgeteilte Erklärung so nicht gegeben haben kann; von dem arabischen Dioscorides, den Honein revidirt hat, kennt man genug, um zu wissen, dass diesem, den de Sacy (Abdall. p. 52) nicht umsonst als "célèbre" bezeichnet, nicht "Alles zuzutrauen" ist." Ich will mich hier auf eine Discussion über Honein's griechische Kenntnisse um so weniger einlassen, als ich nicht in der Lage bin zu beurtheilen, wie weit man bei ihm in dieser Beziehung Selbstständigkeit, wie weit Abhängigkeit von älterer syrischer Ueberlieferung vorauszusetzen hat. Grade aus diesem Grunde aber habe ich an der von Löw angezogenen Stelle nichts weiter gethan, als ein Dilemma gestellt, dessen beide Propositionen mir gleich unwahrscheinlich vorkamen, und eine Entscheidung direct abgelehnt, indem ich nur die Andeutung hinzufügte, "dass lebhafte Bedenken gegen die Richtigkeit selbst der älteren literarhistorischen Ueberlieferungen auf alle Fälle entstehen müssen"; d. h. ich habe mich, wenn für einen von beiden Sätzen des Dilemmas, für den erklärt, welcher dem Honein günstig war. Auch durfte Löw meine Aeußerung "mag in dem شجار ،شعار stecken oder etwas anderes" nicht citiren wie Aug. Müller wollte". In meinem Ausdruck lag grade, dass ich nichts "wollte". Das sind Kleinigkeiten; wer sich aber genau zu überlegen gewohnt ist, was er schreibt, wünscht auch bei Kleinigkeiten genau citirt zu werden, selbst wenn er sich in der Sache gern belehren lässt. 17, אממא z. B. S. 243, 326₁₇. — 18₅ Sergis schreiben die Syrer für Sergios wie Georgis גיורגים für Georgios PSm 178. — Vgl. S. 276g. Die Glosse ist wahrscheinlich von Honein. 18 Anm. 2. Steinschn. Deutsches Archiv f. G. d. Medic. (Recension von Leclerc) S. 444. 19, Vgl. Beer, Leben Abraham's S. 99 Anm. סי האיכרים. — Severus Rhetor erwähnt nach PSm 708, ein על נצתבא – כתבא גיורילקום. – BA γεωργία מולחנא דאכרא. — Hyrtl, Das Arab. u. Hebr. in d. Anatomie S. 213 irrt, wend er behauptet: "Die Araber lernten ihre Anatomie nicht aus den Schriften der Griechen, sondern aus hebräischen Uebersetzungen derselben, welche von syrischen Juden und Nestorianern schon lange veranstaltet waren. Auf Befehl der Chalifen wurden diese Handschriften in's Arabische übertragen". Die Araber übersetzten, soweit sie nicht unmittelbar zu den griechischen Originalen griffen, wohl aus dem Syrischen, nicht aber aus dem Hebräischen. An der grie-418

chischen Uebersetzertätigkeit haben "syrische Juden" schwerlich teilgenommen. 20 Anm. 1. Zu Sergius Sprachgebrauch vgl. S. 154 Anm. 2. S. 151_a. S. 360 penult. S. 357s. PSm 743 גנתא für קבריתא PSm 336 מסתלינותא f. מסתלינותא ἀποπληξία. S. 22 Anm. Weitere Beispiele, in denen Sergius griechische Wörter erklärt, sind : 8. 50, κορωνοπόδιον S. 222, Dazu aus P S m: 884 בילליא = 179 - 879 רחרין דפותי אורא א אורא דערטעסי בורי אורא אורא בארדין אורא בארדין אורא אורא אורא בארדין אורא אורא אורא בארדין אורא אורא אוראין אורא אוראין אוראיין אייין אוראיין אייין אוראיין אוראיין אוראיין אוראיין אוראיין אוראיין אוראיין אייין אוראיין אוראיין אייין אוראיין אייין אוראיין אייין אייין אוראיין אייין אוראיין אייין אייין אוראיין אייין אייין אייין איייין אייין איייין אייין אייין אייין אייין אייין איייין אייין איייין איייין אייייין איייין איייין איייין איייין אייין איייין איייין איייין אייייי הותם ממלא בניש מיא .989 – דהב מאם מחבכא יספדאא אוום ממלא הותם ממלא הותם ממלא הותם ממלא 282 מחברכנא בצצ בחברכנא בצא מחברכנא בצא מחברכנא בצא מחברכנא בצא מחברכנא בצא מחברכנא בצא מחברכנא בצא במותניא 265 – פולופוס bei BB zu פולופוס – 265 מצותניא באל בא bei BB בעו מצותניא סקובליותא דמקויא זבנא סגיאא 1009 — διάβολος – 1009 מפנא 174 σντίθεσις σομείνιη συσκ $ilde{f e}$ נעונא $ilde{f e}$ $ilde{f e}$ עותרנא $ilde{f e}$ עותרנא $ilde{f e}$ עותרנא $ilde{f e}$ עותרנא $ilde{f e}$ 23₂₃ BA bemerkt zu ὄχλος (כנשאו) PSm 181 "Die Syrer stehlen fortwährend Wörter von den Griechen und gebrauchen sie". 25, Steinschneider, Deutsches Archiv f. G. d. Medicin S. 446 Anm. sagt: "Ich kenne überhaupt keine hebr. Uebersetzung aus dem Syrischen". HB 1879 S. 37. 34, אבוב 36, Pers. ופניתן Vull. sv. Mow. 150 Nöld. — vulgär: hintith. 37, 1 אשתארגאנא I 346. -- Die Form mit א ist vorzuziehen, cf ادل scharf zusammenziehen. Elia 26, אדלא השלק 38, "Der Standort trifft für Lepid. lat. nicht zu". Nach Boiss. I 359 "palustria exsiccata"; ich fand es in Sardinien wild in einem Bachbette, sowie in vernachlässigten aber periodisch bewässerten Gärten in Cairo. In Mitteleuropa öfter verwildert. Ascherson. 40, Nr. 1 l. 149. -,, l. עוקברא **41**₁ Das ist auch מירנגש HB 1879 S. 118. טאממאסוכק. BOr. III 1, 493ь. $-_{24}$ ו. וֹכעאָט 🕰 BA PSm אווויבווה ברח אוחלא 180 $-_{24}$ אוויבווה ברח אוחלא 180 $-_{25}$ (וֹל 16 $_{1}$) Elia 504. – Anm. 1 s. S. 295 ام غيلان, الغيل הממא 3. α λη Ειία 50 und Nachtrag dazu. — بن شوكي — 46 opuntia Ficus indica heißt auch بنن شوكي. — 46. 1. Citrus medica a Cedra Hayne gewöhnlicher: C. medica Risso. - 4722 מרשנא, danach ist PSm 1631 zu corrigiren. — אבויא גווע שמיא בושנא, Elia Nisib. 93, und מוסן pa das. - 48, PSm 1784, 1786. 50, Ist leicht so zu deuten, dass sie auch in Syrien nur cultivirt ist, während sie dort wild wächst. Boiss. II 736. In Damascus heißt sie stets nur آس oder -- noch häufiger -- auch die Pflanze wie ja auch die Kressenpflanze בי الرشاد [Elia 2434 אסא (בנת אסא Elia 2434) حب الاس 339] heißt. Ascherson. 52 Anm. Die Verwandtschaft ist zweiselhaft. Nöld. 54,6 Elia Nisib. 26,7 הכשות ספרון. Die arab. Form קרמאס Theophan. III c. 40. 55% "Hex". auch Ceriani. 62% Elia Nisib 104 אשכתא אשכתא אוניבול , ולבשוט אוניבון und الصفن כיסא ראשכא (שבת Siehe Nr. 243. - 13 Elia Nisib. 3069. - 14 Elia Nisib. 30₇₀. — Anm. PSm 1676. — 64₃ Elia Nisib. 50₅₅. —₁₅ Aroer myrice Onomasticon 16_6 . 23_{26} Lag. $-25\cdot26$ l. Tectona grandis L fil. De Sacy Chrost, III l. 12. 65_3 auch Samaritanische Studien S. 71. - 13 Bei Forbes Watson Index (s. den Titel auf Seite 64 Anm.) finde ich S. 518 die مثيث genau entsprechende Schreibung shisham als in Banda, Central Indien gebräuchlichen Namen von Dalbergia

27*

419

Sissoo Roxb. angeführt, einer Leguminose, die ein sehr schönes und dauerhaftes Holz besitzt. Aus demselben in Aegypten cultivirten Baume war auf der Cölner Ausstellung 1875 ein Kästchen für die Kaiserin Augusta bestimmt. Ascherson. — Wie ich übrigens nachträglich sehe, steht die richtige Identificirung von sasam schon bei Bochart, Hierozoicon II 144! -, Kimchi WB ממרח span, tamariz. 6726 l. Nr. 278. 68 l. Z. Rosens Bemerkung ist wertlos. Wenn die Terebinthe im Alten Testamente אלה heißt, so wird במן in der Bibelsprache nicht die Terebinthe oder deren Frucht sein, sondern gewiss nur die Pistazie, und wenn die Araber Botum und Botm jetzt von [= 2??] der Terebinthe brauchen, so ist das eine Uebertragung des Namens vom Verwandten auf's Verwandte. Ebenso ist rîm im A. T. das prachtvolle weiße Wildrind (eine sehr große Antilopenart) und jetzt ist es der bibl. אבי, die ganz kleine weiße Edelgazelle. Die Zoologen ziehen auch Wolf u. Vulpes hieher; vergl. auch chôch (خوخ) was in Aegypten der Pfirsichbaum (mit Frucht) und in Syrien die Sommerpflaume ist. - Und warum soll die Pistazie kein "Landesprodukt" sein, wenn sie sich noch in vorzüglicher Qualität 8 Stunden nördlich von Damaskus in Malûlâ findet? Noch heute sind die größten Pistazien eine Lieblingsnäscherei der vornehmen Harems-Damen in Aegypten und Syrien. Dagegen ist die Frucht der Terebinthe nicht essbar, weil Niemand den erbsengroßen harten Kern knacken wird, um den linsengroßen Inhalt herauszuholen. Die Früchte der Terebinthe sind in Palästina wertlos; nur die ärmsten Bauern mahlen sie auf der Handmühle, um Brennöl gratis zu haben. Wetzstein. 69₁₆ l. Elia Nisib. 24₃₉. Same von Moringa arabica Pers. [In Aegypten und am todten Meere einheimisch, in Oberægypten nach Klunzinger Maj genannt. Die Samen werden in Aegypten mehr gebraucht als die von M. pterygosperma Gaertn. Nach Figari stud. scient. sopra l'Egitto II 383 Behennüsse: Hab el Ben, der Baum Yas âr. Ascherson]. — Anm. PSm 37 ארים — שותל — שותל - 71_{4.5} "PSm - Bxtf.?" ist zu streichen. 72₁₀ Dukes Blumenlese S. 91 aus Literaturblatt d. Or. 1849, 500. HB XIV, 1874 S. 58, 73, Quercus pseudococcifera gehört nach Boiss. zu Qu. coccifera L während Qu. Pseudosuber nur im westlichen Mittelmeergebiet vorkommt. Nach Boissier IV 1170 ist die große Eiche bei Hebron Quercus coccifera L Y Palästina Boiss. (= Qu. Palästina Kotschy) in Tintenrecepten Wright Catal. 581a. - 16 PSm 726. - Für PSm's Conjectur spricht Elias Nisib. 24, בופתלמון . Man sehe Nr. 232. 75, Wüstenzwiebel يصل الزيزى; zîza ist der felsige Boden, den die Mausezwiebel liebt. Wetzstein. — 1. TNedar 3. Wetzstein: Zwiebelbrut in Syrien قنار κωνάριον. שלפוחתא PSm 273 αμίς אנמים אנמים, PSm 868 sv διαβήτης: מאנא מקבלא מאנא מקבלא באסא רכשלפותתא – PSm 1666: כאסא רכשלפותתא. [Salpuhta 3silbig Ephr. II 316 E Harnblase. ארומים Geop 105, Martyr. II 806 ist davon zunächst zu trennen. Nöld.]. 77 Nr. 58. Boissier erwähnt III 374 von Artemisia persica 420

Boiss., dass diese sehr wohlriechende Pflanze unter dem Namen Bersalin gesammelt und nach Ostindien exportirt wird. Eine andere Art A. Haussknechtii Boiss. l. c. heißt Merhawar und wird ähnlich wie in unseren Alpen die Edelraute (Artemisia Mutellina Vill. - Boissier nennt als Vergleichsobject das Edelweiß) hoch geschätzt. A. caucasica Willd. var brachyphylla Boiss. 1. c. 375 wächst "in regione subalpina Cappadociae australis" also ungefähr der bei Dioscorides gemeinten Gegend, ist aber nicht mit A. maritima verwandt, sondern mit A. Absinthium. — Artemisia campestris L, vulgaris L und A. Absinthium L wachsen alle zunächst im Hochlande Armeniens oder Kleinasiens nicht im eigentlichen Syrien und den tieferen Euphratländern. A. "maritima" bei Wetzstein ist A. Herba alba Asso, die verbreiteste aus der Verwandtschaft in Syrien und Aegypten: Für A. monosperma Del., die Vertreterin der A. campestris in Syrien und Aegypten, führt Delile (Descr. Eg. Hist. Nat. II p 73) den arabischen Namen a'deh בספק ברכתא an. 78, Elia Nisib. 26, -- במרא Elia Nisib. 26, - בנאה PSm 952. Die 1. Hälfte شيح رطب דרמוגירגים " Len 952. Die 1. Hälfte " . . ירבווא ו אשינצו (Kimchi WB לענה span.: axenjos. —אשינצו – 18 šebah, Art. arborescens L, so genannt von der Farbe der Blätter: greisgrau. 😪 Zu מלגא HB 879 S. 65. מלגות רישא – PSm 1659 באב פלגא 155 PSm 1659 – מלגות רישא 1021: 156 ήμιτριταίος scil. πυρετός ברישאים ε ήμιόλια אינותרנא ήμίονος מלגות חמרא. [Vgl. Martyr. I 73 מלגות המרץ, der Engel wird dich auf die eine Hälfte schlagen" dann treten bei ihm die Symptome der Hemiplexie auf. Nöld.] 84, כורסינותא PSm 649 melissophyllum? 86 Nr. 64 s. Nr. 328. Forsk. LXIV. In Aegypten nach Ascherson eine Sorte mit purpurfarbner nicht gelbroter Wurzel. 87 Anm. רמורא PSm 422 vgl. באני planta. Entweder ist es gleich מורה oder crrpt aus חורש א אור. 88 Nr. 65 גופנא s. Mand. Gr. 173. — ברמניתא PSm sv., 397. 705. — τότην PSm 254 zu ἀναδενδράδες. 89, PSm 566,4. 588 בר מומיתא . - בר מומיתא סדמφύλωμα PSm 68 ult. - Anm. 2. Siehe 291 Anm. Pl, Das Synon, des D שווא sucht PSm 730 גלילטון. Viell, aus dem Syn. χελιδόνιον? 92, Lang. K. lies Langk. — Nr. 65. l. Gossypium vitifolium Lmk עמר גומנא scheint pluralisch richtig zu sein Assem. BOr III, 2, 901 obwohl BA aO Sing. hat, wie auch PSm 78325. 176238. Plur. s. oben 1242 19813 und BB in der 92,2 angeführten Stelle, deren Anfang ist: עמר גופנא דהו עמר כובא. - 11 l. לומי בובא ברני Jos. Styl. 45, ברמה 44 ult wie es כרמס בין Esther 1, ברמס בין איני בובא בין scheint. Nöld. — 14 βαμβακοειδής D 359 s. ob. S. 198. — 17 "C 849 κισικου hahat schon Boch. Hieroz. I præf so erklärt. — 18 S. 198 Nr. 148 h. PSm 1689. 9321 span. oruga. - בי Ein zusammengesetztes Wort ist nach den Glossographen auch אמזרחא. S. Nachtr. zu S. 274 : عندم. 94, PSm 1784 falsch τρίφυλλον. — Hendaquq heißen in Aegypten und Syrien sowohl wilde Trigonella- als Melilotus-Arten und zwar vorzugsweise Erstere. Letztere nach Forsk. rekrak. Von Melilotus-Arten

ist die häufigste indica All., demnächst messanensis Desf. und sukata Desf. Medic, sativa heißt in den südlichen Oasen Abede (wohl transponirt aus قديم). In der kleinen Oase und in Fesan: Gadab oder Gedab (قديم). Forak. CXVIII Kadb für Medicago "falcata". In Cairo heißt Luzerne bersim hegasi ist aber als Futterpflanze weder in Aegypten noch in Mittel- und Süd-Syrien von Wichtigkeit. Ascherson. 95, Benjamin of Tudela p مج Asher. 98, البق 1 لبق 1. 101, Daher دخان Rauchtabak, vulgär; ungarisch: dohány. 102, PSm 265 zu מכשולא אי בולנא מתעבר . 104, ובכלנא מתעבר . [Bei Hoffmann BA steht so mit n, sonst freilich von Alters her, auch in Ceriani's Ausgabe und in ed. Urmia von mit J. Gemeint ist Madain. So, Ktesiphon, erklärt es Ephraem und auch BA Nr. zusammen zu جاورس PSm 1849. Scheint mit כשורגו zusammen zu hängen. 105, Clément-Mullet führt in Journ, As. 1865 I 197 aus Ibn Awwam an, sei das, was die Nabatäer الله nannten und aus einer anderen Stelle, dass US eine dem Weizen ähnliche Art Gerste sei und im "Klima von Babylonien" gebaut werde. Nöld.]. 107 Nr. 73. Ritter, Erdkunde XI 511 ff. בנרל aus dem Arabischen beibehalten Sindban 22g. — Kimchi WB zu קלודקא PSm 455 אבלוג = סובל 16 אבלור - PSm 455 אברר 16 חבל - אחלות . - אחלות ιππουρις in der Galenübersetzung beibehalten PSm 1616. 112,0 Was Neubauer Géogr. 40 sagt, gehört nicht hieher. Wohl aber der Ortsname בי ציניתא Berach, 31ª Sota 46 (Neubauer 367 wieder in seiner ungenauen Art) und das Schloss الصنبن bei Hîrâ, das Jâkut sv gewiss mit Unrecht vocalisirt. Es ist eine andere Pluralform von sinnthâ. Nöld. 114, Gavâlîkî erklärt مسصاء für urspr. persisch. Sachau z. St. verweist auf das talmudische ישראיי. — lies شُشُو lies شُيس. Ste heißen nach Nachtigal I 124 die zwei verkümmerten Fruchtfächer der Palme. 115,6 BA Nr. 5912 מכנשתא. Elia Nisib. 39,8 מכנשתא. Occid., ב Orient; מכנישתא schwerlich richtig. אבישתא Kehricht Lag. Rel. 125, 10-16-— בא l. Blattbasen. — Anm. 1. מכשניתא (flabellum PSm 1840, ibd : מכשניתא (מנשניתא 116 בא 1840, ibd בא 1840, ibd בא מרשניתא (מנשניתא 1840, ibd בא 1840, ibd בא וויינא מנשניתא (מנשניתא 1840, ibd בא 1840, ibd בא וויינא ווי PSm 687 אשכל הכפר בי Ibn Esra zu אשכל הכפר. Kimchi sv. – Falsch bei Ly III אונבר אונד , wie er vocalisirt, von מכבר: "der dicke, schwere Ast der Palme"! Das Richtige hat schon Kimchi sv .ccr 121, 1. chîna. 123 Anm. Pesikta r. § ور – الراووق والتمصفي شلامه Abot de R. Nat. 35. **125**13 Elia Nisib. 3885 شلامه 10 p 15⁴... ماراووق والتمصفي تيج BB دردسه 1831 (الخرام, حلقة .ibd درسد المخرام درسده 1839 .1844 PSm المخرام درسه 1843 .1844 .1839 —₂₈ Elia Nisib. 24₂₅ אונדויחא חמרא חמרא חמרא 128₂ PSm 1748 סשרתא כלממים. 129, Dozy Suppl. I 804. - בפשת Dozy ibd. I 442 לפשת عدوصل , دوشر Anm. lies: sifan. 130 ومثل , دوشر 475 f ... wie man seit Bochart Hieroz. I 608. - Nr. 86. In Persien findet sich nach Boiss. IV 47. 48 nicht N. Oleander L., das er östlich nur bis Syrien, Cypern und Mesopotamien angibt, sondern N. odorum Sol. & Kotschyi Boiss. und das davon vielleicht nicht hinlänglich verschiedene N. Mascatense Alph DC. Ascherson. 131, lies גרדמום. 132, BS. רודמלי בע בע זוח. 133, Dozy Suppl. I 615b. 134. Niclas ad Geop. I 198. Stephan. Thesaur. sv. αίρα: denominatum a ραίω 422

significante φθείρω.. i. e. semen frumentaceum e frumenti corruptione proveniens quod lat. lolium. Suidæ est ή του σίτου διαρθορά . . . Porphyr. de abstin. Ι 30 Wakef: Γη πολλάκις πυρού το σπέρμα δεξαμένη αϊρας εγέννησεν. — Nr. 93 B Hebr. gr. I 19 4_{10} 21 4_{13} κατι $z\bar{o}\pi\dot{a}$; π beruht auf falscher Grācisirung. Elias Nisib. 25 مروفا باس سع الله على -. Zu Nr. 93 BB 447 aus der ברוסוקומי עסבא איתוהי דדמא עומה לרישא דוומא ועקרה מתתחשח: Dioscorides-Uebersetzung חמא דקסין ועווון D 545. PSm 1816. 136, ושל Angelus a St Josepho Gazophyl. p 439 Thymus. 137, l. בק עקראהו — Aus der D Uebersetzung : אולים בק עקראהו הדמין מרפוהי ודמין לדזיתא וועורין וקילוניא מחקרא. 138, s. D 133. 142 penult l. Convolvulaceen. 143 penult قدى vulg. قدى Fl. 144, l. Kaleb noch אייבא t ŭ r k. -20 Ly III 102 verwechselt μαλόμελι und μελίμηλα. 145, S. noch S. 335. Zu סדףסטט אות s. Nr. 245. — PSm 1842 BB: כושב פמק בק ע כושפשם צי כסו קמו Die Glosse kann ich nicht erklären; was PSm beibringt ist jedenfalls falsch. - Nr. 104: Das Wort hat Rukkach man BH zu Job 307. Jes. 5518 ed Urmia. Ueber by vgl. Leclerc zum Kachef erroumouz p 343. Nöld. 1464 l. Brennholz. Vocalisation worm BHgr I 2113. Ob mnorn ibid. 22, dazu gehört? Nöld. 147, BA Nr. 2647. 149, vgl. Nr. 229 S. 286. 155 Nr. 109 Thaffue malum Onomasticon 3025 2519 Lag. 1564 1. Aboda zarah. $-_{6}$ Ebenso sagt man syrisch אורי פכא Backen Elia Nisib. 8_{55} . $-_{19}$ Der Zusammenhang von win und ist um so weniger anzunehmen als letzteres eine ziemlich modern persische Bildung ist: chêz uran "stehe auf und bewege dich". Nöld. - 25 Forsk. LXXIV Centaurea Lippii. 157, 1. Nr. 229. -ות פורא א hat nur K PSm 820 sv וות לעוד שו für Weizen. Anm. וות פורא ו Elias Nisib. 49, Lag. Pes. de R. Kah. p פעון לכזכן עבורא wie die aO angeführte Glosse: לממר עכורא. 158₂₆ PSm 1666 כאפא רעונמא. 159₁₅ S. 260₅. 160 Nr. 112. אין יות als Gottesname Baruch 420'22'35 syr. אי העולם munk, More I p 321. 168 بيخ Honein gibt περσέα mit wieder De Sacy Abdallatif p. 52. — Albizzia Lebbek Bth. = Lebach Ascherson Sudan S. 5. 170, reward = glänzend, herrlich. 175, lies 280. 182, Diese Neigung haben die Ostsyrer immer, da sie in geschlossener Sylbe å als a sprechen. Nöld. -24 Pesikta r. XII p. 214 Breslau. 183₂₅ 1. الاذخر 187₁₁₋₁₂₋₁₃₋₁₄ 1. الهزار كشان Nr. 145. PSm hat auch die Vocalisation ירורא jarvara, welche dem pers. Wort besser entspricht. 193,0 Habb el melûk, Königskörner, könnte wohl auch Euphorbia Lathyris L sein, deren Samen auch bei uns officinell waren, die aber in der Flora Orientalis fehlt, doch könnte sie in Gärten vorkommen oder aus Europa importirt sein. Gewöhnlich versteht man unter Habb el melûk bei den Droguisten in Cairo die Samen von Croton Tiglium L und Jatropha Curcas L beides indische Euphorbiaceen. Ascherson. — יו לפי 1. 194 אוני 1953. 1953 פבותא 1966 Geop 94. 197, Çant schreibt auch Schweinfurth, Ascherson Sudan S. 5. 203, קרננא Ps. 68₅₂ Sym, Land. IV lat. 124. III 249₁₉ etc. Nöld. —₂₅ Trotz des stat. abs. רועא BH Carm. 150, ziehe ich es lieber zu ארעה נשל, was häufig ist, be-

423

weist das allerdings nicht. Nöld. 205, nor "Anspritzung, Fleck" Ephr. III 101 D Carm. Nisib. 2188 so im Jovianus-Roman, wo überall auch worn möglich. Nöld. 206₅ כמן salivit kennt auch PSm nicht. — 16 Neusyrisch heißt Kümmel nach PSm 1701 בומחיתא . **207₂₆** Καπνὸς ist auch סוסה, das Ġezzār zu מולת, gibt, nicht "fumus" woran Steinschn. Archiv f. Gesch. d. Med. II Sonderabdr. S. 8 dachte. 208 Nr. 153 ist zu vocalisiren zonen PSm sv. 216, Pesikta de R. Kahana p 38a. Aruch כרפה 5. 217, PSm 1842 ist der Artikel בושכא streichen. — מוקרא (das übrigens auch talmudisch ist Ly sv מוקרא transpon.", wie Ly III 58b meint. 221, אוֹ lies ווֹ ווֹ וֹב וֹנִיב וֹיִים וֹ 223, PSm 1813 دרובסהלינון 8. 266. Auch als Büchertitel vorhan-ושעעיא = ושעעיא א K PSm 1849: שעיניותא zu zu בע lutum. 241, D. Uebersetzung ob. 67₉. Γογγυλίς ist auch BB's σικτίνα nicht wie PSm sv meint καυκαλίς. 245₂₀ κουσο Bam. r. 14 p 116d Wilna irrig für identisch mit dem Pflanzennamen מתנות כהונה 8. מתנות כהונה 8. LLöw Lebensalter 8. 420 Anm. 12. 249₁₈ Elias Nisib. 41 שكازة برج: מורניתא اlies: Ich weiß nicht was für ein mandäisches Wort Norberg meint. Nöld. Zea Maye L kann in den mandäischen Schriften kaum vorkommen. 250 Nr. 189. Es gibt ein türkisches ursprüngl. pers. A. "Eiche". Fl. —9-10 [bis] zu streichen. 252, Elia Nisib. 492 mm: المخرامي والعبوثران. 256 Anm. المخرامي والعبوثران III p XLV 88 משוח עם Pes. de RK p 109b u. Buber z. St. 259 און 1879 Pes. de RK p 109b S. 67 aus Aßaf ורע ממיא הוא נכנואר lies: ארע ניניא. 261 Ein alter Fellah nannte mir das eben hervorsprießende Ammi majus L: Chilleh seitani; wahrscheinlich verstand er unter Chilleh ohne Beisatz Ammi Vienaga Lmk, das ebenfalls bei Cairo wächst. Ascherson. 269, 1. ליל BB ויתו שות und ביל PSm 1553 מדלא מדלא מדלא aber auch הולא מרלא neben שלם neben שלה Gazophylacium p 42 bieta, beta, de la porée (sic) Nöld. - Silk und bangar: Delile H. Nat. II 57: jenes die weißwurzlige, dieses die rotwurzlige Spielart (unsere rote Rübe). Ich hörte silq auch die wilde Beta vulgaris nennen, die in Aegypten sehr gewöhnlich ist und eine dünne, nicht essbare Wurzel hat. Ascherson. 274 Nr. 218 Da die Syrer die Gleichung م الاخوين عام als fest setzen, so lässt sich jenes wohl botanisch bestimmen, da die Bedeutung des arab. Ausdrucks bekannt ist. Dieser wird gleichgesetzt معند, welches die altarabischen Dichter (Moallakat des Zuhair 8 cf die Varr. Moall. d. 'Antara v. 42 Hamasa 166) als Name eines Gewächses setzen, das einen roten Saft ergießt und mit dem Blut einer frischen Wunde verglichen wird. Nach Anderen, s. A. Schol. zur Hamasa u. Zuhair, ist es = عندم بقم ist sicher eines der seltenen arabischen Composita: عين دم "Blutquell". Nöld. 275 Nr. 219 Rubus fruticosus L wird von den neueren Specialisten in einige hundert Arten geteilt, indess auch nach weniger 424

subtilen Anschauungen kommt der echte R. frut. in den arabischen Ländern nicht vor. Die verbreitetste Art in Syrien ist R. sanctus Schreb. - 18 l. Onom. 15, 14, 23, 30, - Beschreibung des סנה Schemoth r. 2. - Zu עינבי הסנה עינבי הסנה vgl. ענבי סניא Land Anecd. II 218 das wohl auf Luc. 6, beruht. Nöld. 276, 1. Zizyphus Lotus Lmk. — איגילנצייר Kimchi WB sv עקרב. Uard Nierini heißt nach Wetzstein eine in Damascus nur cultivirte, nicht wildwachsende Rose. Der Name kommt von einer persischen Stadt. Es ist nicht die, aus der dort Rosenwasser und Rosenöl bereitet wird; letztere ist die dort gewöhnliche R. damascena Mill. Ascherson. - 22 Sa'd hörte ich in Aegypten oft für alle kleineren wildwachsenden Cyperus (C. rotundus, C. longus und die wilde Form des esculentus), die alle kriechende Rhizome haben und lästige Unkräuter sind. Ascherson. 280 an Aristolochia baetica kommt im Orient nicht vor, wohl aber Ar. altissima Desf in Griechenland und Syrien. Bei Ar. Maurorum citirt Boiss. IV 1080 das Synon. Ar. Rhazut aus Rauwolf. Ascherson. — 22 Der Form nach šaflúlá ähnlich ist שפלולש Elias Nisib. 27,11 PSm sv בלבועיתא. — Anm. Schreibfehler s für ch S. 328₁₂. **282**₈ אמרשה hat auch Elias Nisib. 25₈₀. — mit Hülfsvocal איזרש, aveznájě. 283, l. Zizyphus Lotus Lmk. — In Syrien heißt die Frucht von Z. Sp. Chr. gewöhnlich Dam, welcher Name in Aeg. auf die Hyphæne thebaica übertragen wurde. - , Rh. l. Z. 286, Elia Nisib. 51, איים שישור . 287, lies ולשוֹט שישיף -288 Sarûr ist der allgemeine Name für Cratægus. Die Art, von der Wetzstein in seiner Vorrede zu C. Koch's Bäume und Sträucher Griechenland's (1879) spricht, ist jedenfalls nicht C. sinaica, sondern vermutlich C. monogyna, da er sie als schlechter als die deutschen Mehlfäßchen bezeichnet, was auf C. Azarolus wohl nicht passt. Ascherson. 290, l. שַעותא $-_7$ l. וכאודיתא. $-_8$ l. וקנכון. -, Zu βούφθαλμον PSm 1583 ביי ולהפת יוקנאלמון. — Deutsch heißt Chryeanthemum Leucanthemum L bei Ehrhart "Kalbsaug". 291,5 Der Asphodelus, aus dessen Wurzelknollen man Kleister machen kann ist A. microcarpus Viv. (= A. ramosus L ex p., in Syrien Aïrât bei Alexandrien 'Ansal) eine im ganzen Mittelmeergebiet verbreitete Art, aus der man in Algerien Branntwein brennt. Dagegon ist A. fistulosus Forsk. (= tenuifolius Cav., verschieden von A. fistulosus L) eine einjährige Pflanze mit dünnen, unbrauchbaren Wurzeln. In den Oasen nannte man sie uns Basal onsol od. Basal eš-Šeitāni. Herr Letourneux schrieb mir aus Aegypten von Kleister aus einer Pancratium-Zwiebel, der jedenfalls Asphodelus-Kleister sehr ähnlich sein dürfte und den wie letztern besonders die Schuster anwenden. 292 Anm. 2 PSm 997 אַסקות הפשורתא, C 743. 293, Silybum Marianum Gærtn. ist in Aegypten gemein, ich habe aber nie einen arabischen Namen gehört, höchstens so willkührlich gemachte, wie sõk ghazâl (Oase Dachel). Ascherson. 294, ופירוש רי האיי זיל עכבית הוא קוץ מכחוץ ומכפנים פרי נאכל ונקרא : ערער WB sv ופירוש רי האיי זיל עכבית הוא קוץ ערער = عكوت = בייה. — Erwähnung verdient die transponirte Form Chosuruf, die Schweinfurth für Atractylis flava Desf. und Carduncellus eriocephalus Boiss, zwei Wüstendisteln, von ægyptischen Beduinen hörte. Ascher-

שלוי מוסקי סיית ושבעלעט. עלוי צברא איתו מורא דין אף 695 BB אר. 235: BB פלוי מוסקי סיית וושבעלעט. עלוי צברא איתו תו דתתא איתו וכחין לאוכמותא ודמא לליבאנת 670: סקורסיאורון סקומריא לעשבפלת פאפ ולפיע Zur Anm. S. 45 und S. 295: Das Wort صبر ist seiner appellativen Bedeutung nach jeder bittere Pflanzensaft wie der der Aloë, des Wermut, des Oleander, des Opuntiencactus [dessen Saft fade ist]. صارة bezeichnet jede bittere Pflanze. In Syrien versteht man aber unter Sabbara nur den Opuntien-Cactus, welchen man anderwärts auch tina frengija, tina hindija oder collectiv tin-el-hind indische Feige, tîn-en-Nasârâ Christenfeige, in Marocco kermûs-en-Nasârâ und in Aegypten, wie im Text angegeben, tin es-sok Stachelfeige nennt. Dagegen versteht man in Tunis unter Sabbara nur die hochstämmige (hundertjährige) Aloe das heißt Agave, die in Marocco Karzejan heißt. Oestlich vom Jordan heißt die Opuntia auch Sabra und Sobeira, nicht Sabbara. Wetzstein. -. Das aus dem arab. übers. syr. Sindban konnte عود nicht wiedergeben und behielt es als my bei Sindban 26s. 297s באכנג PSm 1630. 298s., Letourneux, Étude botanique sur la Kabylie du Jurjura Paris 1871 p 51 hat agountes als kabylischen Namen von Anacyclus Pyrethrum DC, einer Pflanze die nur im nordwestlichen Afrika einheimisch ist, offenbar identisch mit dem berberischen חאגניסת des Gezzar, das nur noch den berber. Artikel hat. Ascherson. 303, lies TTer. Nov 283 Elia Nisib. 5040. 3065 كندس وردم Elia Nisib. 2692. 3074 رقف. In Cairo spricht man (ركف) rakaf nicht (رقف) ra'af und nennt so die Knollen von Leontice Leontopetalum L. Sie dienen als Arzneimittel sowie auch als Seifenwurzel. Ascherson. $-_{12\cdot 16}$ l. بغور $-_{12\cdot 15}$ l. مشأليخ 308. مشأليخ 309. Ich habe in Aegypten nichts von Rettigöl gehört. Jetzt cultivirt man Ölrettige in Japan. Ascherson. 31426 l. espagnols. 3156 PSm 1810 ברבחא nicht erkannt. $316_{10} \text{ PSm } 1750 \text{ antepen.} -_{21} 1$. אנוקיריאה און מוֹץ מוֹץ מֹצְנְבִּרִיקוּ $-_{22}$ מוֹץ מֹצְנְבִּרִיקוּ $-_{27}$ 1. fenugrec. 31726 Aruch sv גלבק. 318, Elia Nisib. 2536. סלפלא סגי Sindban 1214 וסוגאא דסלסלא ibd. 12_{17} . $-_{20}$ Soferim 15_8 . $-_{27}$ BH in Psalm pag. 100_{41} ed Lag. - ياراني الله Ibn Esra Exod. 1222. Kimchi alte Edd., ebenso, sonst אוירוגניו: סשבית. — Der Name Za'tar ist im Orient so verbreitet, dass Boissier, Flora Or. IV 561, eine zw. Thymus und Satureja stehende Gattung Zataria nennt. Dass Saturoia von zattar stammt ist wohl nicht zu bezweifeln. Thymus capitatus heißt bei Damascus nach Wetzstein s. Boiss. 1. c. 560, Za'tar Farisi; Za'tar pure ist dagegen nach demselben l. c. 553 Origanum Maru L. Auch für Thymus Bovei Benth. hat Schweinfurth Sa't er notirt. Ascherson. 327,6 Forsk. LXXIV Anthemis Erbæjan וربيان (so l.). 345 שכר syr. C 912. 351, Hassalban = Rosmarin. Ascherson. Heldreich Nutzpflanzen Griechenlands 33. Delile ungenau: וסבווט . 354, פקא ist wirklich Pelekan. Ephr. II 374. Tychsen Physiol. XX. Land IV 5527. 56. Nöld. 375 Anm. Die Mandel des Rückgrats HB 1879 S. 66. 377,5 Gelgelân Duveyrier, Les Tousreq du Nord I 149 : Matthiola livida R. Br. dagegen zeichnete Rohlfs, Quer durch Afrika II 280, in Fesan denselben Namen für Statice aphylla Forsk. auf. Ascherson. 381 Nr. 326 Sekerån 426

bedeutet in Aegypten bald Hyoscyamus muticus L. (H. Datora Forsk.) bald Withania somnifera Dun., die aber beide auch andere Namen haben. Es machte einen fast komischen Eindruck, von ægyptischen Bauern den Namen Datura — ganz wie der botanische — aussprechen zu hören, bei Alexandrien für Datura Stramonium L bei Cairo für Hyosc. muticus. Ascherson. 383, BB 526 γ κπίνο Σικανονίμα Ε. Επίλα Γο. Der König Šihôr zerstört das rebellische Susa und besäet es mit κινι Ι το. Δει κασύτας Theophr. C Pl. 2, 17, 3 τὸ Συριαχὸν βοτάνιον ὁ καλούμενος καδύτας. Daraus Hesychius κασύτας. Nöld. — Langk. S. 133.

Nachträge und Berichtigungen

von

Prof. P. Ascherson.

sind speciall Rhamnaceen, sondern ersteres ein allgemeiner Name namentlich für rankende und kriechende sowohl dornige und stachlige Gewächse z. B. Berberis S. 139, Rubus S. 275 oder Rosa S. 276 als auch nicht stachlige wie Convolvulus Forsk. CXIII. Letzteres ist mindestens in erster Linie Lycium europæum L u. L. arabicum Schwf (Forsk. LXIII) wofür es in Syrien und Aegypten sehr bekannt ist. Rhamnus sp. im Libanon: ajram. Schweinfurth. 50. Kedid, häufiger Keddad heißen in Aegypten die großen dornigen Astragalus-Arten leucacanthus Boiss., Forskalii Boiss., auch der nicht dornige Kahiricus DC. Aus قتاد könnte in Syrien, wo das noch weniger gehört wird als in Aegypten wohl das von Schweinfurth für Astragalus sp gehörte atit werden. Eine andere Art nennt er kabbatili. 57, Juniperus excelsa M. B. im Libanon: lezá'b. Schweinfurth. 67, Verbascum im Libanon heluan es-ssabbi. Schweinfurth. 73 Namen von Eichen-Arten im Libanon noch: ssofri und el-afs. Schweinf. Letzteres wohl besonders die Galläpfel liefernde Quercus infectoria Oliv. - Sindian heißt dort Q. Ilex L. Thiselton Dyer (Britten's Journ. of botany 1880 p 203) erwähnt eine Eichen-Art el-ez'r oder ozer (arz?) mit deren Holze der Latakia-Tabak geräuchert wird. 8022 ist zu lesen: Artemisia Absinthium L. Das Uebrige, sowie Zeile 23 ist zu streichen. 8720 Daucus Gingidium L wächst nicht im Orient sondern nur auf den Inseln Italiens. 92, Fraxinus am Libanon: derder Schweinfurth. Dérdar oder šôk sseifi Centaurea Calcitrapa L und verwandte. Das ist das von Petermann, ob. S. 10021 erwähnte derdar, das biblische דרדר. 1012 Paliurus heißt am Libanon auch ssidr. Schweinf. 109, Akrisch habe ich von ægyptischen Beduinen für ein anderes Stachelgras Aeluropus repens Parl. gehört. Ascherson. 12825 Eine wilde Avena bei Baalbek sufen. Schweinf. 1426 Convolvulus arvensis L am Libanon chiddeldi und muded (Schweinfurth); letzterer Name auch in der Oase Dachel. 152, am Libanon Ocimum Basilicum L Schweinf., in Aegypten Mentha silvestris L, so hörte ich im Fajum. Nach Delile Hist. Nat. II 65 habakbak حققق; ebenso die Composite Spharanthus suaveolens DC Forsk LXXII. 154. 158, 8. zu 356, 165, Vgl. Ac Lithospermum callosum Vahl nach Forsk. LXII Denselben Namen hörte ich in Aegypten für diese Pflanze, sowie für Heliotropium luteum Pers. Ascherson. — Anchusa italica Retz heißt am Libanon belghessûn. Schweinfurth. 179, zu צמת האבא : Eryngium glomeratum Lamk. im Libanon: šindeb, E. creticum: kurthani [d. i. das im Text erwähnte: kirsanna]. Schweinfurth. 184,0 In Syrien engtl محلاً Schweinfurth. 192 Anm. 2. Asclepias gigantea Forsk (non L.) = Calotropis procera R Br. ist einer der bekanntesten Pflanzennamen und kommt fast in allen Reisebeschreibungen aus den Nilländern etc. oft vor. 193, Im Libanon heißen große Euphorbia-Arten heleibe, bei Baalbek lo'ajeh [= ob. 1932] kleine arteis. Schweinfurth; in Aegypten nennt man mehrere Arten liben. Ascherson. 201, Šekeik, eigentlich Anemone hörte Schweinfurth im Libanon für Papaver. 241,4 Der Name kulkas ist im Libanon auf die Kartoffel (Solanum tuberosum L) übertragen. Schweinfurth. 250, ميس Cellis auch im Libanon. Schweinfurth. 251 Nr. 193 Origanum Maru am Libanon zuba'a. Schweinfurth. 254, Leontodon Taraxacum L = Taraxacum officinale Web. das allerdings in den Gebirgen Syriens vorkommt; in der Ebene T. gymnanthum Lk. Boiss. III 789. 267. Viscum am Libanon ast. Schweinfurth. 267 Nr. 204 Dipsacus s. zu S. 292 (Vgl. Nr. 234). Schweinfurth. 27324 bangar auch türkisch panchar und neugr. παντζάρι, Heldreich Nutzpflanzen Griechenlands S. 23. 280 Aristolochia im Libanon chiar-el-ghennem (Schafgurke) in Baalbek el attá. Schweinfurth. 284. Die wunderliche Angabe des Jeruschalmi, das prop ein Bastard von Oelbaum und Spina Christi sein soll, klärt sich jetzt ganz befriedigend durch Schweinfurth's Notiz auf, nach der in Syrien unter Seisafun auch Elacognus hortensis M. B. v. orientalis Schldl. verstanden wird. Dieser Baum, in Aegypten Delile II 54, mir in Sues kureis genannt, hat in der Tat Blätter, die an den Oelbaum erinnern, während die Frucht annahernd wie Zizyphus-Arten schmeckt. Nach von Heldreich, Nutzpfl. Griechenlands S. 25 heißt Elaeagnus: ἄγρια τζιτζυφιά 57 Zizyphus vulgaris: τζιτζυφιά. An den Dardanellen wo Elaeagnus schon Sibthorp als häufig auffiel heißt er blos τζιντζυφιά. — Ennebe = Cerasus prostrata Loisl. gehört wohl näher zu Ziz. vulg. als zu Traube. Der Name des Zizyphus wird im Libanon auch enneb ausgesprochen. 291, Schweinfurth notirte sirås im Libanon für eine gelbblühende Asphodelus-Art. 292 Nr. 234 Akûb ist nach Schweinfurth keine Dipsacee 428

sondern eine abnorme, distel- oder kardenähnliche Composite, Gundelia Tournefortii L, wie auch Boiss. III 421 angibt. Wetzstein's Angabe im Texte aO und der ganze Artikel 234 bezieht sich jedenfalls nur auf di ese Pflanze. 30113 arbit (wohl عرست) im Libanon Salio sp. Schweinf. od. بان nach Forsk. LXXVI u. 170 und Delile Hist. nat. II 77 Salix ægyptiaca L. Ich fand jetzt in Cairo Niemand, der die (in Delile's Herbar vorhandene) Pflanze oder auch nur die Namen gekannt hätte. Beide Namen führt Berggren für Vitex Agnus castus an (s. ob. S. 376), welche aber in Aegypten kaf marjam heißt. 307, Mit Cyclamen hederæfolium L dürfte wohl C. latifolium Sm (C. hederæfolium Sm. prodr. non Ait.) gemeint sein, das in Syrien verbreitet ist. 320, Hypericum crispum L. Im Libanon baragîti (vgl. oben 315, ?) in Baalbek arran. Schweinfurth. 332, Die Pflanze heißt bei Baalbek chiar-el-homar. Schweinf. 355, "Caryophyllus aromaticus L Dianthus Caryophyllus L" ist so zu verstehen, dass die beiden verschiedenen Dinge - Gewürznägelein und Gartennelke — arabisch nach Sontheimer's Verzeichnis karanful heißen. 356, Berkan nach Boiss. III 602 und nach Schweinfurth's ægypt. Beduinen Phaceopappus scoparius Boiss. (Centaureá scop. Sieber) eine Composite mit dornigen Köpfen. [Diese Angabe ist für das im Texte behandelte biblische sehr zu berücksichtigen.] —, Tribulus terrestris L heißt nach Schweinf, in Syrien derefs, wobei man wohl an die Dreschtafel luh-ed-derås denken könnte. Forsk. LXVI eddraejsi oder gatba. Trib. terr. ist übrigens in dem Artikel schwerlich gemeint. - Von den bei Wetzstein Dreschtafel p. 286 genannten Dornarten sind kotrub und hasak mir noch unbekannt. Sibrik [ob. S. 158] ist durch Schweinfurth jetzt als Ononis antiquorum L erkannt. In Aegypten ist der "orrefs" im Libanon für Urtica Schweinfurth. 373,4 Crithmum pyrenaicum Forsk (non L.) = Deverra tortuosa DC. für welche ich in der Gegend von Alexandrien (Mariût) den auch in Fesan gebräuchlichen Namen gessich (جفيخ) notirte, Schweinf. dagegen in der Wüste östlich von Cairo saggüs, Ehrenberg keraui (کاویا) Nr. 206b). 381, šukeran im Libanon Prangos asperula Boiss. Schweinfurth. Cicuta virosa fehlt im Orient. 388 Im Libanon heißt die Cypresse serbin. Schweinfurth. 395, Im Libanon heißt Vicia canescens Labell: termis. Turmus habe ich nie gehört. 422, Kabda ist der in Aegypten allgemein bekannte Name von Lotus arabicus L. Klunzinger, Ztschr. d. Ges. f. Erdkunde, XIII 444. 424, Der Name Ala, das aus den Zähnen Ausgestocherte, bezieht sich auf die in Griechenland noch jetzt gewöhnliche Anwendung der Frucht-Dolden von Ammi Vienaga Lmk als Zahnstocher. Vgl. Ascherson's Sitzungsber. d. naturforsch. den Forsk. nur علتي den Forsk. nur aus Büchern für Rubus kannte, ist im Libanon dafür gebräuchlich. Schweinf. 425 Nachtrag zu 288 C. monogyna im Libanon sarûr abiad. Schweinfurth.

رنه رس

Abkürzungen.

Ar. . Aruch s. Seite 7.

Aphr...The homilies of Aphraates the persian sage ed. by WWright. 1869.

Aßaf. . . s. Seite 24.

[Ascherson]...bezeichnet die schriftlichen Mitteilungen des Herrn Prof. Paul Ascherson.

Ascherson Sudan... Sitzungsbericht der Gesellschaft naturforschender Freunde vom 15. Mai 1877. Separatabdr. 21 SS. Enthält einen Vortrag von Prof. Paul Ascherson über den botanischen Nachlass des Afrikareisenden Eug. de Pruyssenære und eine Zusammenstellung der Culturpflanzen des ægyptischen Sudan bes. der Gärten von Chartum.

Avic(enna)... bezeichnet den Bd. I. der arab. Ausgabe Rom 1593 fol. Plemp. die lateinische Uebers. des Plempius: Abualj ibn Tsina.. Canon medicinal.. Lovanii 1658 fol.

Ms. Berlin..ist ms. or. fol. 89, das zweite Buch des Avicenna arabisch.

Mûgiz den موجز القانون v. Alî ibn Abi el Huzm the Karashite ibn el Nufîs, Calcutta 1828.

Avic. hebr., die edirte hebr. Uebersetzung größtenteils nach Natan Hamati.

b...der babylonische Talmud.

BA Nr... Syrisch-arabische Glossen. Erster Band. Autographie einer gothaischen Handschrift enthaltend Bar Ali's Lexikon von Alaf bis Mim. Herausgegeben von Georg Hoffmann. Kiel, Schwers'sche Buchhandlung 1874. 4°. Wo BA ohne "Nr" citirt wird, ist die Stelle bei PSm gemeint, in der BA's Glosse mitgeteilt ist.

BB. . . Bar Bahlul S. ob. S. 12.

Digitized by Google

Ben Chan...Ben Chananja (Monatschr. — dann Zeitschr. — und) Wochenblatt für jüdische Theologie. Szegedin von 1858 bis 1867, herausgegeben von Leop. Löw.

Ben Sira. . . s. S. 2 ff.

Berggr... Berggren, Guide français-arabe vulgaire. Upsal. 1844. 4°. Appendice premier: Droguier Arabe col. 825 ff.

Ber. r. . . Berešit rabba. Die Midrasch rabbot citire ich nach der ed. Amst. und ed. Leipzig 1864 8°. Während des Druckes habe ich die neue Wilnaer Ausgabe erhalten, die bei Wittwe und Brüdern Romm 1878 erschienen ist und sowohl der reichhaltigen Commentare und Stellennachweise als auch des trotz des schönen und correcten Druckes niedrigen Preises halber die weiteste Verbreitung und Beachtung verdient.

B Hebr. chron. . . . Bar Hebraei chronicon ed. Bruns & Kirsch Lps. 1799. 4°.

B Hebr. chron. eccl. . . . Gregorii Barhebraei chronicon ecclesiasticum syr. et lat. ed. Abbeloos & Lamy 3 voll. Lovan 1872—77.

gramm...ed. Abbé Martin.

in Psalmos. . . s. Lag. Prætermissa.

Boiss... Boissier, Flora orientalis Tom. I-IV.

B Or. . . . Assemani's Bibliotheca orientalis.

BS. . . Bar Serošewai s. S. 12.

C... Edmundi Castelli Lexicon Syriacum ex eius lexico heptaglotto seorsim typis describi curavit atque sua adnotata adjecit J. D. Michaelis. Gættingen 1788. 4°.

C, bisher das einzige syrische Wörterbuch, citire ich nicht überall, bitte aber immer anzunehmen, dass ich ihn eingesehen habe. Meist berichtige ich ihn stillschweigend. Wie nötig ein kurzgefasstes syrisches Glossar wäre, ersieht man aus dem Umstande, dass C in einem ant. Cataloge jüngst mit 45 Rmk. angesetzt war. Neben dem teuern, schwer vorwärtsschreitenden P Smith'schen Thesaurus würde sich ein gewissenhaft gearbeitetes Glossar in usum tironum einen Platz sichern und würde das Studium des Syrischen wesentlich erleichtern.

- Carm. Nisib. gloss....S. Ephræmi Syri Carmina Nisibena additis prolegomenis et supplemento lexicorum syriacorum primus edidit, vertit, explicavit Dr. Gustavus Bickell. Lps. Brockhaus 1866.
- Curtius 4. . . G. Curtius, Griechische Etymologie, 4. Auflage.
- D... Pedanii Dioscoridis Anazarbei de materia medica libri quinque rec. Curtius Sprengel [Medicorum græcorum opera quæ exstant. Editionem curavit D. Carolus Kühn Vol. XXV XXV] Tomus I. Lps. 1829. Tom. II Lps 1830 enthält auf p. 339—716 den Commentar Sprengel's zu Dioscorides,
- DII . . . ich bezeichne ihn mit: DII.
- D Uebers... Die syrische Dioscorides-Uebersetzung des Honein ben Ishâk, s. Seite 13 f.
- D Cange... Du Cange's griechisches Glossar, dessen Register der Pflanzennamen die Grundlage des Langkavel'schen Buches bildet, s ob. S. 28.
- De Sacy Abdallatif, s. ob. S. 27.
- Dietz... Analecta medica ex libris mss. primum edidit Fr. R. Dietz Fasc. 1 Lps. 1833. (S. 9—13 Ibn Golgol's Verzeichnis der von Dioscorides nicht erwähnten Heilmittel.)
- $\mathbf{D}\,\mathbf{M}\,\mathbf{G}$. . . Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Donnolo. . . s. Steinschn. Donnolo.

Dozy et Engelmann Glossaire des mots espagnols et portugais dérivés de l'arabe, 2. ed. Leyd. Brill 1869.

X Dozy Suppl. . . Supplément aux dictionn, arabes.

 $\left. \begin{array}{c} \mathbf{E} \, \mathbf{lia} \\ \mathbf{E} \, \mathbf{lia} \, \, \mathbf{Nisib} \end{array} \right\} \, \, \mathbf{s.} \, \, \mathbf{Lag} \, \, \mathbf{Pr}\mathbf{e} \mathbf{term}.$

- Fl... Bezeichnet die Berichtigungen und Zusätze des Herrn Prof. Fleischer. S. noch Ly. und Seetzen.
- Fleischer...de glossis Habichtianis in 4 priores tomos MI. noctium Lips. 1836.
- Forsk... Flora Aegyptiaco-Arabica sive descriptiones plantarum, quas per Aegyptum inferiorem et Arabiam felicem detexit, illustravit Petrus Forskål Prof. Haun. Post mortem auctoris edidit Carsten Niebuhr. Hauniæ 1775 4°. CXXVI und 219 Seiten.

- Fraas... Synopsis plantarum floræ classicæ. Uebersichtliche Darstellung der in den classischen Schriften der Griechen und Römer vorkommenden Pflanzen nach autoptischer Untersuchung im Florengebiete entworfen und nach Synonimen geordnet von C. Fraas. Zweite (Titel-) Ausgabe, Berlin 1870. Calvary.
 - von Steinschneider, Archiv f. pathologische Anatomie Band I. XXVI. S. 507—548 [Abu Gäfer Ahmed ben Muhammed el Gafiki lebte vielleicht um 1100].
 - Galen...citire ich nach der Ausgabe Kühn's. Für den syrischen Galen sehe man oben S. 18.
 - Gavâlîkî...Almuarrab, nach der Leyd. Hs. hrsg. v. E. Sachau Lpz. 1867.
 - Geop... Geoponicon in sermonem syriacum versorum quæ supersunt. — P. Lagardius edidirt. Formis Teubnerianis exemplaria facta CL. Lps. Teubner, Lond. Williams et Norgate 1860.

Die griechischen Geoponiker sind nach Buch und Capitel citirt. (Die Bücher sind mit griechischen Buchstaben bezeichnet. Für Stigma ist Sigma in Anwendung gebracht worden.)

ΓΕΩΠΟΝΙΚΑ Geoponicorum sive de re rustica libri XX. Rec. Jo. Nicol. Niclas Lipsiæ 1781.

- Gesen.⁸... W. Gesenius' hebräisches und chaldäisches Handwörterbuch über das alte Testament. Achte Auflage neu bearbeitet von F. Mühlau und W. Volck. Lpz. Vogel 1878.
- de zzâr كتاب الاعتماد في الطبّ von Abu Gäfer Achmed ibn Ibrahîm ibn abi Châlid ibn el Gezzâr (جزّر) starb um 1004? Es ist eine Bearbeitung der einfachen Heilmittel nach den 4 Graden geordnet. Ich benütze die mit hebr. Buchstaben geschriebene Hs. München, cod. hebr. 116, durch die Güte des Herrn Dr. Steinschneider, und die lat. Uebersetzung cod. Münch. lat. 253 von Stephanus de Cæsaraugusta civis Ilerdensis (aus Lerida) aus d. Jahre 1233. S. Steinschn. Virchow Archiv 42₁₀₅ Serapeum 1870 Nr. 19 S. 297. Steinschn. hat zuerst nachgewiesen, dass des Constantinus Africanus liber de gradibus quos vo-Lōw, Aram. Pāanzennamen.

cant simplicium liber (Opera Basel 1536 fol. p. 342—387) (in alphabetarischer Reihenfolge eingeschaltet in Pantegni) eine schlechte Uebersetzung aus Gezzar ist. Virchow Archiv 39₃₆₅₋₄₀₉ — 42₁₀₅. Steinschneider berichtet auch über cod. Medic. 256, der das Werk in arabischer Schrift enthält. Irrig verzeichnet Wüstenfeld (Uebersetzungen Arabischer Werke in das Lateinische seit dem XI. Jh. Göttingen 1877 S. 18.): "Des Ishak Liber de gradibus hat Constantinus in das Pantegni am Ende des 2. Bandes der Practica eingeschoben". Die Terminologie citire ich teils nach den erwähnten Hss., teils nach einem Aufsatze Steinschne den Medicin und medicinische Geographie Bd. II 22 Seiten.

Golgol . . . s. Dietz.

Hartmann. . . R, Naturgeschichtlich - medicinische Skizze der Nilländer, Berlin 1865.

HB. . . s. Steinschneider HB.

Hehn... Victor, Kulturpflanzen und Hausthiere in ihrem Uebergang aus Asien nach Griechenland und Italien sowie in das übrige Europa. Historisch-linguistische Skizzen. Berlin 1870, Bornträger.

Hoffm. herm. gloss... Hoffmann, G. Prof. Dr. De hermeneuticis apud Syros Aristoteleis scripsit adjectis textibus et glossariis. Lipsiæ 1869.

Husson . . . Sonth Verz.

JAs... Journal Asiatique.

JAww...Ibn al Awwâm, Livre de l'agriculture französisch von Clément-Mullet. I. II. 1864-7. 8°.

X I Bait. . . . Ibn Baitâr, Uebersetzt von Sontheimer 2 Bde. 1840 bis 1842. Stuttgart. S. oben S. 27.

Dozy DMG XXIII. 183 ff. Steinschneider in der Anzeige von Leclerc, Histoire de la médecine arabe in Deutsches Archiv für Geschichte der Medicin und medicinische Geographie I. S. 357. j... Jeruschalmi ed. Krotoschin. Die Ausgabe verdient vermöge der Reinheit ihres Druckes, ihrer Billigkeit und vermöge des Umstandes, dass sie nach der mit der ed. Venedig übereinstimmenden ed. Krakau gedruckt ist, beim Citiren nach Folio, Columne und Zeile als Grundlage benutzt zu werden. Diese Art des Citirens erleichtert die Controle eigener wie fremder Citate.

Kaleb. . . Siehe ob. Seite 5.

Kal. u. Dmng. . . Kalilag und Damnag herausgegeben von G. Bickell. Leipzig 1879 Brockhaus.

Kazwini. . . El-Cazwini, Kosmographie, herausgegeben von F. Wüstenfeld. Göttg. 1848 1849.

Lag. gA...Gesammelte Abhandlungen von Paul de Lagarde. Leipzig 1866. Brockhaus.

Lag. Onom... Onomastica sacra. Paulus de Lagarde edidit.

Lag. Præterm....Prætermissorum libri duo e recognitione Paul de Lagarde Göttingæ 1879 [Eliæ nisibeni interpres et Gregorii Abulfarag in librum Psalmorum adnotationes]. Das Buch habe ich der Güte des Herrn Prof. de Lagarde zu verdanken; ich habe es von ihm erhalten als Bogen 17 meines Buches bereits gedruckt war und konnte daher nur von da ab die Citate aus Novaria's Glossar daraus ergänzen.

Lag. prov. . . . Anmerkungen zur griechischen Uebersetzung der Proverbien von Paul de Lagarde Lpz. 1863.

Lag. rel. . . . Reliquiæ iuris ecclesiastici antiquissimi syriace 1856.

Lag. Semitica . . . Erstes Heft, Gött. 1878.

Lag. Symmicta. . . I. Gött. 1877.

Land...Anecdota Syriaca, Tom. I-IV Lugd. But. 1862-75.

Langk...Langkavel, Dr. Bernhard, Botanik der späteren Griechen vom dritten bis zum dreizehnten Jahrhundert. Berlin 1866. Berggold.

 $\begin{array}{c} \mathbf{L} \ \mathbf{L\"{o}w} \ \mathbf{graph.} \ \mathbf{Requ.} \\ \mathbf{Lebensalter} \end{array} \right\} \ \mathbf{s.} \ \mathbf{S.} \ \mathbf{9} \ \mathbf{Anm.} \ \mathbf{1}.$

Ly... Neuhebräisches und chaldäisches Wörterbuch über die Talmudim und Midraschim von Prof. Dr. Jakob Levy, Rab-

- biner. Nebst Beiträgen von Prof. Dr. Heinrich Leberecht Fleischer. Bd. I. 1876, II. 1879. Lpz., Brockhaus. Die Nachträge Fleischer's bezeichne ich: Fl. zu Ly.
- Ly TW... Chaldäisches Wörterbuch über die Targumim und einen großen Teil des rabbinischen Schriftthums von demselben. Bd. I. 1867, II. 1868. Lpz. Baumgärtner.
- Maimonides... Mischnahkommentar s. M. Maim. ar.
- Meyer G. d. Bot. . . . Geschichte der Botanik. Studien von Ernst H. F. Meyer I.—IV. Bnd. Königsberg 1854—1857 Bornträger.
 - Mösinger... Monumenta syr. ex romanis codd. collecta Oenip. 1876.
- Mow... Codex Vindobonensis sive medici Abu Mansur Muwaffak bin Ali Heratensis Liber Fundamentorum Pharmacologiæ ed. Dr. Franciscus Romeo Seligmann. Pars I. Prolegomena et textum continens. Vindobonae 1859. (Geschrieben um 978 n. Chr.)
 - Ms Maim. ar... Die arabischen Handschriften des Mischnahkommentars von Maimonides, welche die Berliner Königl. Bibliothek erworben hat. S. ob. S. 11. Hebr. Bibliographie 1879. S. 131.
- Nachtigal...Dr. G. Saharâ und Sûdân I. Ergebnisse sechsjähriger Reisen in Afrika. Berlin, Weidmann u. Wiegandt, Hempel u. Parey 1879.
 - Nöld. mand. Gr. . . . Nöldeke, Theodor, Mandäische Grammatik, Halle Waisenhaus 1875.
 - Nöld. ns. Gr. . . . Grammatik der neusyrischen Sprache am Urmiasee und in Kurdistan. Lpz. 1868.
 - Nöldeke, die ich teils seinen brieflichen Mitteilungen, teils seinen Bemerkungen zu den Correcturbogen verdanke.
 - Norberg. . . . Codex Nasaræus liber Adami appellatus ed. Norberg.
 - Paul. Aeg. . . Paulus Aegineta, Opera, lat. übers. v. Guinter Lugd. 1567, 8°.
 - Plinius...C. Plinii Secundi Naturalis Historia rec. D. Detlefsen. Berol. 1866—1873. Weidmann.

- PSm... Thesaurus Syriacus collegerunt St. M. Quatremère, G. H. Bernstein, G. W. Lorsbach, A. J. Arnoldi, C. M. Agrell, F. Field, Aemilius Rædiger, auxit digessit exposuit edidit R. Payne Smith, S. T. P. Ecclesiæ Christi Cathedralis Cantuariensis Decanus. Tomus I. Oxonii e typographeo Clarendoniano 1879. (1864 Columnen.) Dieser Band ist in fünf Heften ausgegeben worden, deren fünftes ich erst nach Druck des Bogens 21 erhielt.
- Ritter . . . C. Die Erdkunde von Asien.
- Robinson, Pal... Palästina und die südlich angrenzenden Länder v. Eduard Robinson, Halle 1841—1842. Waisenhaus. I.—III.
- Sachau Inedita syriaca. Halle 1870.
- X Salm. hyl. . . . Salmasius, de homonymis hyles iatrices.
 - Schem. r. . . . Schemoth rabba s. Ber. r.
 - Seetzen . . . Ulrich Jasper Seetzen, Reisen. Band IV. Commentare zu Seetzen's Reisen ausgearbeitet von . . . Kruse und . . . Fleischer.
 - Sindban . . . Sindban oder die sieben weisen Meister, syrisch und deutsch von Friedrich Baethgen. Lpz. 1878. Doctordissertation.
 - Sonth Verz... Husson, Essai de sinonymie botanique arabe. Anhang zu: Die zusammengesetzten Heilmittel der Araber. Nach dem fünften Buch des Canons von Ebn Sina aus dem Arab. übers. von Sontheimer, Frbg. i. Br. 1844. 8°.
 - Steinschn. Const. . . . Steinschneider, Constantinus Africanus und seine arabischen Quellen. Separatabdruck aus Virchow's Archiv für pathologische Anatomie und Physiologie und für klinische Medicin. Bd. XXXVII. S. 351—410.
 - Steinschn. Donn. . . . Donnolo Pharmacologische Fragmente aus dem X. Jahrhundert nebst Beiträgen zur Literatur der Salernitaner, hauptsächlich nach handschriftlichen hebräischen Quellen. Separatabdruck aus Virchow's Archiv Bd. XXXVII. bis XLII. 174 Seiten. Dazu gehört als Beilage: Donnolo, Fragment des ältesten medicinischen Werkes in hebräischer

Digitized by Google

Sprache . . . zum ersten Mal herausgegeben von M. Steinschneider. Berlin, Druck von Albert Lewent 1867. VI. Seiten. — Gifte und ihre Heilung von Moses Maimonides zum ersten Male deutsch von Mor. Steinschneider, nebst einem Anhange über die Familie Ibn Zohr. Sonderabdr. aus Virchow's Archiv Bd. LVII. S. 61—120. — [Traité des poisons de Maimonide (XIIe siècle) avec une table alphabétique des noms pharmaceutiques arabes et hébreux, d'après le traité des synonymies de M. Clément-Mullet, traduit par Dr. J. M. Rabbi no wicz, Paris Adrien Delahaye 1865 8° 70 pp. Eine unbedeutende, oberflächliche Arbeit.]

- Steinschn. HB... Hebräische Bibliographie. Blätter für neuere und ältere Literatur des Judenthums, nebst einer literarischen Beilage red. von M. Steinschneider. Band I—XIX (1879).
- Steinschn. toxic... Die toxicologischen Schriften der Araber bis Ende des XII. Jahrhunderts. Ein bibliographischer Versuch großentheils aus handschriftlichen Quellen. Von M. Steinschneider. Sonderabdr. aus Virchow's Archiv Bd. LII. 73 Seiten. S. noch Gezzär.
 - T... Tosefta, soweit sie vorlag nach der Ausgabe von Dr. M. S. Zuckermandel.
- XVullers...I. A. Lexicon persico-latinum. 2 Bde.
 - Wetzstein... bezeichnet schriftliche Mitteilungen, die ich Herrn Consul Wetzstein verdanke.
 - Wetzstein Dreschtafel . . . Zeitschrift für Ethnologie herausgeg. v. Bastian und Hartmann V. 1873. S. 270-301. Die syrische Dreschtafel.
 - Wright Catal. Der Catalog der syrischen Hss. des British-Museums.

I. Register der systematischen Pflanzennamen und der lateinischen Wörter¹).

Absinthium ponticum 78. Acacia nilotica Del. 197. " vera Willd, 197. Acetabulum Veneris 162. Achillea Ptarmica L. 306. Aconitum L. 174. Acorus 339 Calamus L. 131. 342. Adiantum Capillus Veneris L. 278. Aegilops L. 129. Aduropus repens Parl. 428. Agave americana L. 45. Agrimonia Eupatoria L. 33. Albizzia Lebbek Bth. 423. Alhagi Graecorum Boiss 147. manniferum Desf. 145. Maurorum DC. 145. Alisma Plantago L. 34. Alkanna tinctoria Tausch 165. Allium Cepa L. 74. Porrum L. 226. sativum L. 393. Aloe 83 vulgaris L. 45. 295. Althaea L. 360. ficifolia L. 165. officinalis L. 361. Ambidexter 417 Ambrosia maritima L. 80. Ammi copticum L. 259. 261. majus L. 207. 261. 424. Visnaga Lmk. 424, 429. Amomum L. 169. Cardamomum L 349. Amygdalus communis L. 374. persica L. 147. Anacyclus Pyrethrum DC. 298. 426. Anagallis arvensis L. 40, 404. Anchusa 361. italica Retz 428. tinctoria L. 165. Andropogon annulatus Forsk 129. laniger Desf. 188. ,, Schoenanthus L. 168. 188. Androsæmum 320.

Anethum graveolens L. 56. 207. 373. Anisum 383. Anthemis Erbaejan Forsk. 426 Pyrethrum L. 298. 426. Apium graveolens L. 222. 225. Aprisium 205. Aquilaria Agallocha Roxb. 295. Arbutus Andrachne L. 335. Unedo L. 334. Arctium Lappa L. 132. Argemone 33, 201. Arista 159. Aristolochia 280, 428, altissima Desf. 425. baetica L. 280. 425. ,, ,, ,, Clematitis L. 280. ,, ,, ,, ,, ,) ,, Maurorum L. 425. Artanita 305. Artemisia L. 77. 224. Abrotonum L. 78. 416. ,, ,, Absinthium L. 80. 421. 427. ,, ,, arborescens L. 81. 421. ,, campestris L. 421. ,, caucasica Willd. 421. Dracunculus L. 77. ,, fragrans Willd. 81. ,, Haussknechtii Boiss, 421. ,, Herba alba Asso. 421. ,, judaica L. 78. ,, maritima 78. 81. 421. monosperma Del. 421. ,, ,, Mutellina Vill. 421. ,, ,, persica Boiss, 420. ,, ,, pontica L. 78. 80. ,, vulgaris L. 80. 82. 421. Arum Arisarum L. 239. Colocasia L. 239. ,, Dracunculus L. 77. ,, maculatum L. 240. ,, orientale M. B. 240. Arundo 156. 166. Donax L. 341. Epigeios L. 143, 167. Phragmites L. 341. Asa foetida 36.

Asarabaccara 370.

Asarum 370.

Anemone coronaria L. 200. 201. 380. 428.

" " pusilla DC. 201.

Anethum Foeniculum L. 382.

¹⁾ Die Zahlen bezeichnen die Seiten.

Asclepias gigantea Forsk. 192. 428. Asparagus L. 51. 52. 53. albus L. 53. Asphodelus 290. 291. Asphodelus 428 fistulosus Forsk. 425. L. 425. microcarpus Viv. 425. •• ,, ramosus L. 425. ,, tenuifolius Cav. 425. Aspidium Filix mas Sw. 266. Asplenium L. 279. Asteriscus graveolens DC. 408. Astragalus 49. 427. Forskalii Boiss. 427. ,, Kahiricus DC 427. leucacanthus Boiss. 427. Tragacantha L. 50. Atractylis flava Desf. 425. Atriplex Halimus L. 166. 251. 338. hortensis L. 274. 337. Atzicurur 405. Aucklandia Costus Falc. 358. Avellana 45. Avena 129, 173, 428, Avicennia officinalis L. 202. Baccharis 370. Balsamodendron Kataf Kunth 71, 73, 246. 338. Myrrha Ehrenb. 246. Bdellium 359. Berberis L. 139, 257, 427, Beta rubra 71. Cicla L 273. ,, rapacea Koch. 273. silvestris 273. vulgaris L. 273, 424. Betonica 325. Bifora testiculata DC. 210. Blitum virgatum L. 189. Boletus luridus Pers. 180. Bombyx 92. Borago officinalis L. 244. Borassus flabelliformis L. 112. Brassica Napus Napobrassica 310. oleracea L. 213. ., botrytis L. 214. Rapa L. 241. Bruonia L. 90. Buphthalmum graveolens Forsk 408. Butzutzim 405. Buxus sempervirens L. 63. Cachrys Libanotis L. 350. Calamintha incana Boiss. et Heldr. 330. officinalis Mnch. 330. Calotropis procera RBr. 428. Calystegia sepium R. Br. 186. Camomilla 327. Cannabis 284 sativa L. 211, 324. Capparis \(\beta \) canescens Coss. 262. γ ægyptia Boiss. 262.

E parviflora Boiss. 262.

440 "

Capparis spinosa L. 262. 348. 373. Caprificus 391. Carbasus 225. Cardamomum 349. Carduncellus eriocephalus Boiss. 425. Carduus marianus L. 293. Cariota 111. Carthamus lanatus L. 217. tinctorius L. 199. 216. Carum Carvi L. 207. Caryophyllus aromaticus L. 213, 355. 429. Cassia L. 340. 348. acutifolia Del. 384. obovata Collad. 384. Cassyta 186. Castanea vesca Gaertn. 20. 70. 73. 107. Cataputia 353. Caulis 214. Celthis 407. Celtis australis L. 250, 428. Centaurea Calcitrapa L. 427. Centaurium L. 302. cyanus L. 254. ,, ,, Lippii L. 423. ,, scop. Sieber 429. ,, Centaurium 365. Centinodia 35. Cerasus prostrata Loisl 428. Ceratonia Siliqua L. 52, 176. Ceterach officinarum Willd. 108. Cheiranthus L. 199. Cheiri L. 200. ,, Chelidonium Glaucium L. 205. Chenopodium Botrys L. 80. Choiromyces Leonis Tulasne 304. Chondrilla juncea L. 253. Chrysanthemum 327. coronarium L. 292. ,, ,, Leucanthemum L. 290. Chrysolaginis semen 337. Cicer arietinum L. 171. Cichorium divaricatum Sch. 255. Endivia L. 253. 255. ,, ,, Intybus L. 153. 163. 253. Cicuta 381. 429. Ciminum syriacum 206. Cinnamomum 169. 345. Cinnamomum zeylanicum Var. Cassia Nees 346. 348. Cistanche lutea Lk. et Hfmg. 126. Cistus creticus L. 126. villosus L. 127. Citrullus Colocynthis Schrad 332. vulgaris Schrad 352. Citrus medica & Cedra Hayne. 46. 419. Risso 419. Cnicus 218. Cnidium 357. Coccus enidios 247. tinctilis 250. Colchicum L. 48, 174. Colocasia antiquorum Schott 240. 336.

Columbarula 366. Conium maeulatum L. 381. Convolvulus arvensis L. 142. 427. Hystrix Vahl 429. Scammonia L. 142. sepium L. 141. 427. Conyza Dioscoridis Desf. 56. Corallina 236. Corchorus olitorius L. 250. Cordia Myxa L. 68. Coriandrum sativum L. 94, 209, 210. Coris coerulea 320. Cornus mas L. 44. 248. Corylus Avellana I. 48. Costus speciosus Smith 127, 169, 233, 357. Crataegus Azarolus L. 288. 425. monogyna Jacq. 425. 429. sinaica Boiss. 288. 425. Cressa cretica L. 143. Crithmum maritimum L. 17. ., ,, pyrenaicum Forsk. 373. 429. Crocus 40 sativus All. 215. Croton Tiglium L. 170. 423. Crustuminum pirum 209. Cucumis agrestis 332. Cucumis Chate L. 330. 334. Melo L. 351. ,, ,, Prophetarum L. 333. sativus L. 330. Cucurbita Pepo L. 351, 389. Cuminum Cyminum L. 206. 424. Cunila 213. 325. Cupressus sempervirens L. 57, 82, 388, 429, Curcuma 216 longa L. 220. Cuscuta 146. 280. brevistyla ABr. 231. chinensis Lmk. 231. ciliaris Hohenacker 231. monogyna Vahl. 231. planiflora Ten. 230. 231. Cyclamen hederaefolium L. 307, 429. latifolium 8m. 429. Cydonia vulgaris Pers. 144. 305. Cyma 51. Cynanchum 336. Cynara 284 Cardunculus L. 292. Scolymus L. 294. syriaca Boiss. 292. Cynodon Dactylon Rich. 183. Cynoglossum 315. Cynomorium coccineum L. 126. Cynorrhodos 276. Cyperus L. 47. 269. 276. esculentus L. 276. 425. longus L. 425. ,, Papyrus L. 54. rotundus L. 277, 425. Cyprus 192, 212, Cytinus L. 126. Hypocistis L 126. Dalbergia Sissoo Roxb. 65. 419.

Daphne Gnidium L. 247.

Daphne oleoides Schreb.. 247. Datura Stramonium L. 427. Daucus Carota L. 86. Gingidium L. 87. 427. Dendrolibanum 351. Deverra tortuosa DC. 429. Dianthus Caryophyllus L. 355. 429. Dictamnum 329. Digitaria Dactylon Pers. 184. Dioscyamus 381. Dipsacus fullonum Mill. 35. 267. 428. laciniatus L. 267. silvester Mill. 35. 267. Dolichos 234. 245. Lablab L. 140. Lubia Forsk. 234. Nilotica Del. 234. Draba 178. Dracunculus esculentus 77. 239. vulgaris Schott 239. Dusiritis 246. Echalium Elaterium Rich. 332. Elardia 415. Eleagnus hortensis M. B. 428. " " orientalis Schldl. 428. Elettaria Cardamomum White 349. El-keroa 407. Epimedium 212. Equisetum 107. ramosissimum Desf. 34. Erica arborea L. 36. Eruca longirostris Uechtr. 93. Eruca sativa Link. 92. Erucaria 394. Ervilia 173. 228. Ervum 173. 316. Eryngium 179. 198. Barrelieri Boiss. 179. ,, Billardieri Laroch. 179. ,, ,, campestre L. 179. ,, creticum Lamk. 179. 428. ,, falcatum Laroch. 179. ,, glomeratum Lamk. 179. 428. ,, ,, Heldreichii Boiss. 179. Erysimum 164. Erythraea Centaurium Pers. 302. Eupatorium 82 cannabinum L. 33. Euphorbia 192. 428. Lathyris L. 423. Euphrasia 270. Faba vulgaris Mnch. 312. Fenuclum 384. Ferula 190. Asa foetida L. 36. communis L. 163, 339. Festuca (129) cæspitosa Desf. 109. Ficus Carica L. 390. Sycomorus L. 386. Filices 266. Filicula 268. Foeniculum 382. 384. capillaceum Gil. 382. 441

Fraxinus 248. 427. excelsior L. 99. Ornus L. 248. ,, oxyphylla MB. 248. Fumaria officinalis L. 208. Galbanum 163. Galla 217, 219. Genista 366. acanthoclada DC. 341. Roetam Forsk. 366. Gentiana L. 53. Germen 263. Gingam 406. Gladiolus 272. Glans unguentaria 69. 375. Glastum 348. Glaucium Aleppicum Boiss. 205. " corniculatum 205. leiocarpum Boiss. 205. luteum Scop. 205. Gluma 159. Glycyrrhiza 378. glabra \$\beta\ violacea Boiss. 379. Gossypium vitifolium Lamk. 92. 421. Gramen marinum 187. Granum hierae 381. Gudubbal 406. Gummi Dracontii 50. Gundelia Tournefortii L. 429. Hedera Helix L. 126. 140. Hedysarum Alhagi 145. Heliotropium 108, 323. luteum Pers. 428. Helleborus 128, 180, 306. Herba Absinthii 81. Herba lanaria 305. 306. pulicaria 82. Hermodactylus 174. Hibiscus 361. Hordeum (164) 277. Hugadessi 415. Humulus Lupulus L. 217. 232. Hydnora abyssinica ABr. 126. Hyoscyamus L. 381. 427. Hypericum 319, 320. crispum L. 429. olympicum L. 320. Hyphaene thebaica Mart. 425. Hyssopus 134. Jasminum 189. Jatropha Curcas L. 170. 423. Ignatius 318. Impatiens Noli me tangere L. 180. Indigofera L. 347. argentea L. 347. Inula Britanica & rupestris Grisob, 282. crithmoides L. 282. germanica L. 282. Helenium L. 282. salicina L. 282. Seidlitzii Boiss. 282.

442

Iris 47. Preudacorus L. 131. tuberosa L. 174. Isatis aleppica Scop. 347. tinctoria L. 346. Juglans regia L. 84. Juncus 47. 54. 55. 269. 277. acutus Lamk. 341. communis L. 55. maritimus Lamk. 341. odoratus 168. spinosus Forsk. 341. 382. Juniperus 63. 72. excelsa MB. 57. 427. Oxycedrus L. 57. 59. 64. 388. Sabina L. 64. Jusquiamus 387. Lactuca cretica Desf. 175. orientalis Boiss. 175. saligna L. 175. sativa L. 175. 181. scariola L. 175. tuberosa L. 175. virosa L. 176. Ladanum 126. Lapsana 178. Laserpitium 235. Siler L. 226. Lathyrus 312. Cicera L. 173. sativus L. 105. 172. 173. Lavandula Spica L 252. Stoechas L. 272. Laurus Malabathrum L. 269. nobilis L. 130. 299. Lawsonia alba Lam. 192, 212. Lemna 236. Lens esculenta Mnch. 182. Lenticula 182 palustris 236. Lentisci radix. Leontice Leontopetalum L. 304. 426. Leontodon Taraxacum L. 254. 428. Leonurus 270. Lepidium latifolium L. 37. 419. Lepidium sativum L. 324. 396. Leptochloa bipinnata 167. Leucoium 200. Lichen 154. Ligusticum 226. Lilium L. 379. 189. 265. silvestre 169. Lingua avis 244. Linum usitatissimum L. 232. Lithospermum 139. callosum Vahl 428. officinale L. 139. Lolium perenne L. 131. spec. L. 133. 291. Lotus arbor 99. arabicus L. 429. Lupinus 240. 394. silvestris 287.

Lychnis 200. Lycium 256. Lyeium arabicum Schwf. 427. europæum L. 427. Malum 155, 423, Malva 359. Mandragora officinarum L. 188. vernalis Bert. 188. Marrubium 33, 36, 87, 269. Alysson L. 270. 7 plicatum 270. Marum 252. Matricaria Chamomilla L. 326. Parthenium L. 326. Matthiola incana 199. 200. livida R. Br. 426. Medicago sativa L. 95. 422. Melilotus 94. 421. 422. Mclimelum 147. Melissa 46. 84. Melissophyllum 46, 83, 421. Memecylon tinctorum Willd. 132. Mentha 48 109, 259. aquatica L. 271. gentilis 271. Mentha Pulegium 315. silvestris L. 271. 428. Mespilus germanica L. 102. 145. 288. Milium 102. 291. Momordica Elaterium L. 332. Moringa arabica Pers. 69, 420. pterygosperma Gaertn 69. 420. Morus L. 395. Musa paradisiaca 336. Muscus 385. Muosotis 40. Myristica moschata L. 85. Myrobalanus 130. Myrrha 246. Myrtus communis L. 50. 189. Napus 241, 310. Narcissus 265. Nardostachys Jatamansi DC. 369. Nardus 368. Nasturtium 271. Nasturtium aquaticum 143. 224. Nelumbium speciosum Willd. 241. 313. Nerium mascatense Alph. DC. 422. Nerium odorum Sol. \$\beta\$ Kotschyi Boiss. 422. Oleander L. 130. 422. 426. Nigella sativa L. 366. Nux indica 85. Nymphaea 46 caerulea Sav. 313. Lotus L. 313. Nelumbo L. 313. Ocimum Basilicum L. 43. 151. 326. 428. Olea europea L. 136. Olus judaicum 276. Onobrychis 320. Ononis antiquorum L. 429.

Opium 204.

Opuntia Ficus indica Haw. 45. 419. 426. Orchis 62. Morio L. 62. Origanum 97. 130. 198. 329. 415. Majorana L. 41. 135. Maru L. 251. 426. 428. montanum 329. Ornithogalum 164. nutans L. 75. Orobanche crenata Forsk. 61. speciosa DC, 61. Oryza sativa L. 319. 358. Oxyacantha 257. Oxygala 374. Paeonia 132, 308. Paliurus 275 australis Gaertn. 101, 427. Palma Christi 353. 354. Panicum 101. 286. Dactylon L. 184. italicum L. 101. miliaceum L. 101. Papaver 428 Argemone L. 201. 202. clavatum Boiss. et Hausskn. 202. glaucum Boiss. et Hausskn. 202. hybridum L. 202. hyoscyamifolium Boiss. et Hausskn. 202. Rhoeas L. 202. spinosum 201. libanoticum Boiss. 202. umbonatum Boiss. 222. Papyrus nilotica et Aegypt. 54. Parietaria officinalis L. 142. Parnassia palustris L. 184. Pastinaca agrestis 86, 340. Peganum Harmala L. 67. 370. Penicillaria spicata Willd. 103. Petroselinum 164 hortense Hoffm. 225. 384. Phaceopappus scoparius Boiss. 429. Phaseolus 84, 234. Mungo L. 245. 336. radiatus L. 245. Phoenix dactylifera L 109. Phyllanthus Emblica L. 130. Physalis Alkekengi L. 180. 297. Phyteuma 306. Pimpinella Saxifraga L. 87. Pinus 83 Cedrus L. 56. Pinea L. 58. Piper 257. 317. aquaticum 318. Pirus communis L. 208. Pirus Malus L. 143. 155. Pistacia Lentiscus L. 70. 420. Palaestina Boiss. 68. vera L. 68. Plantago 242. Plantago asiatica L. 243. major L. 242. Psyllium L. 314. Platanus orientalis L. 107.

Opopanax 190.

Poa cynosuroides Retz. 167. Polium montanum 153. Pollen 360. Polygonatum 195. Polygonum aviculare L. 34. Polygonum 35. Polypodium 268. 270. vulgare L. 268, Populus 153. 300. alba L. 153. diversifolia Schrenk, 300. Euphratica Oliv. 300. nigra L. 154. Porcacla 321. Portulaca 251 oleracea L. 166. 320. 408. Poterium spinosum L. 168. Potamogeton 367. Potentilla reptans L. 353. 376. Prangos asperula Boiss. 429. Prosopis Stephaniana Spr. 194. Prunus 310 armeniaca L. 150. Cerasus L. 90. 95. 151. spinosa L. 149. Psilothrum 236. Pteris aquilina L. 167. 266. Pterocarpus santalinus L. 107. Ptychotis coptica DC. 261. Pulegium 315. 329. 403. Pulicaria 82. Pullipes 322. Punica Granatum L. 197. 284. 362. Pyrethrum Parthenium Willd. 326. coccifera L. 250. 420. ζ Palaestina Boiss. 420. Ilex L. 73. 427. Palaestina Kotschy 420. pseudococifera Desf. 73. 420. pseudosuber Santi 73. 420. asiaticus L. 258. calthaefolius Jord. 258. Cassius Boiss. 259. damascenus Boiss. 259. Hierosolymitanus Boiss. 258. sceleratus L. 259.

Quercus 72. 427. Radix graminis 184. Ranunculus 258. 405. Rapa 241. Raphanus sativus L. 309. Rapistrum 178. Reseda minor 306. 377. Retama Roetam Webb. 365. Rhabarbarum 171. Rhachis 159. Rhamnus infectorius L. 256. Lotus L. 276, 283. Nabeca Forsk. 283. oleoides L. 45. Rhamnus Paliurus L. 45. sp. 427. Žizyphus L. 285. Rhaponticum 170. 444

Rheum 170. Rheum palmatum L. 170. Ribes. Gron. 171. Rhinanthus Crista galli L. 264. Ricinus communis L. 352. 353. vermis 353. Rosa 131 canina L. 276. 427. Damascena Mill. 425. Eglanteria L. 230. foetens 201. Rosmarinus officinalis L. 168, 350, 426. Rhus L. 43. Rubia tinctorum L. 311. Rubus 315, 334. 427. 429. fruticosus L. 275. 424. sanctus Schreb. 230. 425. Rumex 169. Acetosa L. 170. Rula Chalepensis L. 371. 372. graveolens L. 371. Saccharum officinarum L. 345. Sagapenum 191. Salix 51, 83, 167, 300, ægyptiaca L. 429. Salix rosmarinifolia 168. 300. Salsola 43. Salvia 252. Sambucus nigra L. 322. Santalum album L, 107. Santolina fragrantissima Forsk. 80. 326. Saponaria officinalis L. 305. 306. Sarcocolla 414. Sárira 342. Sarothamnus scoparius Koch. 180. Satureia 39. 135. Thymbra L. 134, 325. Satyrium album 63. Saxifraga 139 sarmentosa L. fil. 180. Scandix 246. Schoenanthum 185. 187. 346. Scilla maritima L. 75. Scirpus 269, 308, Scolopendrium Hemionitis Sm. 108. vulgare Sm. 108. Sedum Cepaea L. 161. Semecarpus Anacardium L. 72. Sempervivum 135. 160. tectorum L. 161. Senecio squalidus Forsk. 356. vulgaris L. 41. Seraphinum 191. Serpyllum 271. Sesamum orientale L. 276, 375, 376, Seseli 226. Silphium 36. Silybum marianum Gaertn. 293. 425. Sinapis 177. incana L. 178. Siser 86. Sison Amomum L. 207. Sium lancifolium MB. 223. latifolium L, 225.

Smilax aspera L. 141. Smyrnium perfoliatum Mill. 223. 225. Solanum 203.

cordatum Forsk. 147. 188.

nigrum L. 296.

tuberosum L. 428.

villosum Lmk. 296.

Sonchus arvensis L. 253. oleraceus 165. 179. 253.

Sophoeph 280.

Sorbus domestica L. 285-289.

Spelta 291.

Sphæranthus suaveolens DC. 428.

Spicae 370.

Spina 194. 415.

regia 231.

Spinacia oleracea L. 385.

Spongia 279.

Statice aphylla Forsk. 426.

Struthium 305.

Suaeda baccata 43.

Strychnum 297.

Sycomorus 335. 386.

Symphytum 68. 327.

Syringa 188.

Tamariscus minor 36.

Tamarix L. 65.

articulata Vahl. 65.

nilotica Ehrb. 65.

Tamnacum 407.

Taraxacum officinale Web. 428.

gymnanthum Lk. 428.

Taxus 234.

Tectona grandis L. fil. 64.

Terebinthus 138. 374. 420.

Terfezia Tulasne 304.

Terminalia Bellerica Roxb. 130. chebula Retz 129. ,, ,,

Teucrium Polium L. 152.

Thalictrum 210.

Thoreth 414.

Thymus 136, 181, 426.

Bovei Benth. 426.

capitatus L. 426.

Serpyllum L. 326. 371.

Tilia L. 316.

Tordylium officinale L. 226.

Tragacanthum 50.

Tribulus terrestris L. 355. 429.

Trigonella spec. 94. 421.

Foenum Graecum L. 174. 233.

316.

Triticum 157.

repens L. 71. 184.

Spelta L. 103.

Tropaeolum majus L. 293.

Tuber 303.

Tubera esculenta 208.

Turia leloja Forsk. 236.

Typha 181.

Ulmus L. 97. 98. 284.

Umbilicus erectus DC. 162.

Ungues odorati 215.

Urospermum picroides Desf. 255.

Urtica 162, 194, 356, 416, 429. pilulifera 356.

urens L. 162.

Uva 88,

lupina 263.

Valeriana celtica L. 369.

Jatamansi Jones. 159. 369.

Phu 310.

tuberosa L. 369.

Veratrum album 306.

Verbascum 66, 307, 427.

Verbena 365.

Veronica Anagallis L. 224. Vicia canescens Labell 429.

Ervilia Lk. 228.

Faba L. 313.

Vicia sativa L. 229.

Vigna nilotica Hook. fil. 234.

Vilfa spicata P. B. 109.

Vinum hordeaceum 373.

Viola 251.

Viscum 231. 267. 428.

Vitex Agnus castus L. 375, 429.

Vitis silvestris L. 91.

vinifera L. 88.

Withania somnifera Dun. 427.

Zaita 136. 414.

Zataria Boiss. 426.

Zea Mays L. 249. 424.

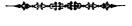
Zingiber officinale Rosc. 138.

Zerumbet Rosc. 139.

Zizyphus Lotus Lmk. 99. 276. 283. 425. 428.

Spina Christi Willd. 180, 283.

vulgaris Lamk. 180, 284, 285, 428.

II. Register der griechischen Wörter').

Αβαιβλαβον 402. αβαρυ 136. αβειρμιναια 246. αβιβαβου 402. αβιβλαβον 402. άβρότονον 78, 79, 136. άβρότονον ἄφρεν 78. άβρότονον χεχαυμένον άγάλλοχον 295. άγνος 52, 167, 375. αγουσατα 209. άγρία άσταφίς 91. άγριομυρίκη 64. άγριον λάγανον 237. άγριος ταφίδα 92. άγρωστις 90, 184, 187, 194, 371, 407. άγχουσα 165, 405. αδα 39, 402. * &δης 69. άδίαντον 279. αδοριου 26, 38, 414. ἀείζωον 160, 161, 408. ἀείγλωρος 263. αζαριτ 42. αίγειρος 23, 28, 151, 153. αίγίλωψ 129, 406. αίγόχερας 316, 426. αίμα πυρετοῦ 354. αίρα 133, 243, 422. άχαχαλίς 66. ἀκακία 198. άκαλήφη 356. ἄχανθα 45, 145, 194, 195. λευχή 195.

Αίγυπτία 197.

άχινος 152. άχόνιτον 174, 175, 263. άχορον 131. άxτῆ 322. * ἀλάβαστρον άλθαία 361. άλικάκαβον 297, 407, 411. αλιμος 37, 166, 338. * ž\iE 104. άλισυ.α 34. άλχέα 360. * ἀλχυόνιον 203. άλόη 295. άλσίνη αλσουναλφ 403. άλυπον 410. * ἄλφιτον 20, 240. άμάρακον 191, 327, 406. 23, 327. άμάραντος άμβροσία * ἀμίς 420. ăuui 259. * ἀμόργη 136. αιιουζεγαραφ αμουτιμ 402. άμπελόπρασον 226, 410. ἄμπελος 52, 88, 366. άγρία 91. λευχή 90, 184, 332. μέλαινα 91, 408. 209. αμρουτ * αμυλον 157. άμυρον 254. άμφιδέξιος

53.

αμωμίτης 235.

¹⁾ Die mit einem Stern * bezeichneten Wörter sind keine Pflanzennamen. Nichtgriechische Wörter sind durch Weglassung von Spiritus und Accent kenntlich gemacht. Die Zahlen bezeichnen die Seiten.

άναγαλλίς 40, 404. * ἀναδενδράδες 421. άνακάρδιον 72. αναρ 365. * ἀνάψυχις 224. ἀνδράγνη 161, 320, 408. άγρία 322. άνδρόσαιμον 319. ανεμώνη 200, 201, 411. ανηθον 161, 372, 373, 409. ανθεμίς 326, 404, 406. * ἀνθερίχη 159. άνθυλλίς 143. ανσαναφ 403. αντζηρα 357. * ἀντί 422. άντίβρυον 154. * ἀντίδοτος 298. * ἀντίθεσις 419. ἀντιπαθές 211. άντίρρινον 199. * ἀπαράλλακτος 419. άπαρίνη 293. ἀπιδιά 209. **ἄπιος 208, 309, 407.** άπόχυνον 336. απολειουμ 403. * ἀπολογία 22. * ἀποπληξία 419. * ἀπορία 102. απουλειουμ **ἄραχος 173.** αργαλλικου 403. άργεμώνη 33, 201, 205. άργιλλώδης 158. άρίσαρον 239. άριστολοχία 280. αριωθ 359. αρχαρα 307. άρχευθίς 58, 406. άρχευθος 63, 406. άρχτιον 67, 242. άρμαλα 371. αρμας 403. άρμενιαχόν 23. άρνόγλωσσον 242, 243, 404. ἄρον 77, 239. αρτανηθε 307. άρτεμισία 80, 96, 224.

***** ἀρτηρία 419. * ἀρτηριαχή 204. άρχέζωστις 90. **αρχρα 307.** άρωνία 288. ασιρρισοι 403. ασχαουχαου 403. άσχληπιάς 178. άσχυρον 320. ασουμες 403. ασουμεσλαβον 404. ασουρηχ 403. ἀσπάλαθος 340. ἀσπάραγος 51, 52. ἄσπληνον 108. άστηρ Αττικός 54. **"** χιλλοθ 404. αστηρτιφη 404. αστιρχοχ 404. αστιρχοιλλοθ 404. αστρεσμουνιμ 404. ἀσυρία 142. ἀσύρη 349. άσυφήμων 349. άσφάλτιον 94. ἀσφόδελος 23, 291, 408. αταδιν 44, 404. ατιειρχον 404. ατιειρ νοιχλαμ 404. ατιερβερζια 404. ατιερβιτριε 404. ατιερσισοει 404. ατιρσιπτη 404. ατιρτοπουρις 405. άτρακτυλίς 217. άτράφαξις 837. * ἀφρόνιτρον 203. * ἀφροσέληνος 203. * αύαρα 153. άφακα 413. άφάκη 229. * ἄφρακτα 85. * ἀφρώδης 203. άφυσήμων 349. άγίλλειος 275, 404, 412. αχοιοσιμ 405. άχράς 208. * ἄχυρα 160. άψίνθιον 81.

Βααρας 188. *βάϊνα 114. *βάϊον 114. βαχχαρ 370. * βακτηρία 217, 249. βάχγαρις 71. βαλάνινον έλαιον 69. βάλανος 72, 122. μυρεψική 69. *βαλαύστιον 197, 364. βαλλωτή 83. *βάλσαμον 73. βαμβακοειδής 198, 421. βάμβαξ 92. βαρδάνη 132. βάτος 52, 166, 196, 275. βατράγιον 258. *βδέλλα 22. βδέλλιον 359. βελουαχος 355. βερίχοχχα 150. βετονίκη 325. βηρουτι 405. βησασα 26, 371, 413. βήχιον 140, 204, 280. βίχιον 229. βιλλεσαδε 410. βλακτός 349. βλάστημα 263. βλαστός (52₁) 349 **βλητον** 190. βλίτον 189, 190. **βοιββα 405.** βοιδην 405. βολβοειδής 62. βολβός 48, 75, 303. , άγριος 48. *βόλχον 359. βοτάνη 157. βότρυς 80, 82, 385. * βου 286. **βουβώνιον** 54, 357. βούγλωσσον 244, 328, 403. βουινεσαθ 405. βουνιάς 178, 242. βούνιον 242, 406, 407. βουργουμαθ 405. * βοῦς 413. βουτνουμ 405.

βούτομος 54, 55. βούφθαλμον 73, 242, 290, 408. βρεφονια 82. βρόμος 173, 406. βρύον 91, 154, 236, 359, 385. , θαλάσσιον 385. βρυωνία 26, 78, 90, 91, 408. , λευχή 26. *βῶλος 324.

Γαβιρεα 246. γαθουονημ 406. γαλη 96. γαλίοψις 337. γαοονινιμ. 406. *γάρισμα 395. * γάρον 395. γαρουλεουμ 290. γαφετ 33. γεντιανή 53. γεράνιον 201, 407. γευσιρ 191. γεωργία 418. *γεωργικός 19, 418. * γεωργός 418. γιαφετ 33. γιγγίδιον 38, 87, 410. γιζαρ 406. γιζιρ 349. γλαύκιον 205, 257. γλήγων 207, 315, 329, 403. γλυχύρριζα 378. γλυχυσίδη 308. *γλωττάρια 162. γογγύλη 52, 67, 87. γογγυλίς 241, 424. γοιδ 210, 406. າບບຸບຸກປ_ີ 406.

Δαδί 98.
δαδίον 98.
* δάκρυον 137.
δαμασκηνά 149.
δαμασώνιον 34.
δαῦκος 86, 87.
, ἄγριος 87.
δάφνη 65, 299, 409.
δαφνόκοκκον 299.
δελφίνιον 299.

δενδρίτις 88. δενδρολίβανος 351. ₹δένδρον 35, 234. δηλία δάφνη 299. * διάβολος 419. διαβήτης 420. * διάμετρον 92. διαξυλον 26, 415. διαπισφαχ 268. * διατεσσάρων 391. διδάσχαλος 419. δίχταμνος 355. Δ ιὸς βάλανος 20. διουρητικά 292. * δίπτυχον 419. δίψαχος 35, 267. δορύχνιον 42. **δουβαθ 405, 406.** δράκανος 311. δρακονταία, δρακοντία 238, 239, 404. δρακόντιον 20. δρύϊνος 98. δρυόπτερις 167, 266. \bullet $\delta \rho \nu \pi \epsilon \tau \eta \varsigma$ 137. δρῦς 43, 67, 72, 98. δυσουρία 323. δωρακινά 147. Έβένινος 65. έγχύχλιον 419. * ἔγχελυς 97. * ἔχταξις 22. έλαία 91, 277, 385, 419. " ἀγρία 136. " **Αίδιοπική** 137. έλάτη 83, 107, 154, 234, 289.

* έγχούχλιον 419.

* έγχελυς 97.

* έχταξις 22.

ἐλαία 91, 277, 385, 419.

" ἀγρία 136.

" Αἰθιοπική 137.

ἐλάτη 83, 107, 154, 234, 289.

* ἐλατήριον 332.

ἐλαφόβοσκον 365, 403.

ἐλειος 53.

ἐλειοσέλινον 223.

ἐλειτίς 142.

ἐλελίσφαχος 23, 181.

ἐλίσσομαι 141.

ἐλλέβορος 24, 180.

" ἀντιχυρικός 377.

" λευχός 306.

ἐλξίνη 40, 142, 152, 230, 327, 424.

Ελυμος 101, 103, 173.

Löw, Aram. Pfianzennamen.

* ἐμετιχός 75. ένούλιον 24. ἐντύβια 27, 255. έξούπερα 402. * έξις 419. έξοδος 418. * ἐπίζεμα 203. * ἐπίλογος 419. έπιμήδιον 212. έπιμηλίς 53, 288. * ἐπιφυλλίς 89. έπτάπλευρον 243. έρβα πουλικαρια ερβιαιαθουμ 406. ἐρέβινθος 171, 183, 222. " ἄγριος 172. ***** ἐρεγμός 171. έρείκη 35, 66. ἐρινεός 391. έρμοδάκτυλος 174. ἔρπυλλος 4, 271, 287. άγριος 271. έρυθρόδανον 311. έρύσιμον 164. * ἐσχάρα 203. εύζωμον 93, 356, 403. εύπατώριον 33. εύφόρβιον 193. έφήμερον 48, 174. *****ἐχῖνος 96. Ζαναχ πουλχατ 107. ζαφαβαντι τζινη 170.

ζεγαραφ 403.
ζειά 103, 104, 406.
ζεραφοιστ 29, 406.
ζευσηρ 191.
ζιγιρ 349.
ζουορινσιπετ 406.
'Ηδύοσμος 183, 259.
ἡδύσαρον 183
* ἤλεκτρον 419.
ἡλιοσκόπιος 323, 409.
ἡλιοτρόπιον 108, 283, 323.
* ἡλιόσιον 291.
ἡμεροκαλλίς 402.
* ἡμικρανία 82.

ζατατζαου 220.

ζέα 103.

* ήμιολία 421.
ήμιονττις 108.
* ήμιονος 421.
* ήμιπληγία 82.
* ήμισυ 419, 421.
* ήμιτριταῖος 421.
ήρακλεία 142.
ἡριγέρων 41.
ἡρύγγιον 130, 179, 410.

Θάλιχτρον 210. **θαλλία** 262. θαμαχθ 406. * θαμνίσκος 141, 161. *θάμνος 66. θαψία 24, 372, 405. θέρμος 181, 392, 394. *θέρος 394. θεψω 407. θηλύπτερις 266. **θλάσπι 396.** θορπαθ 407. θορπαθσαδη 407. θορύβηθρον 304. **θρίδαξ** 175. θυλάκιον 203. θύμαλον 234. θύμβρα 181, 325. 🕶 θυμοξάλμη 🛮 181. θύμος 181, 325, 328, 393. ປົບລຸດໃນກ 61. * θυσάνια 124.

'Ιβίσχος 199, 361. ίδαζοι δάκτυλοι 308. ιεβαλ 29, 407. ιεγκ 407. ίερα βοτάνη 366. LETKE 407. ξεράχιον 409. ιννουλα 251. lov 199, 224, 251. *ίπποκρατής 419. ίππομανές 263. ίππομάραθρον 383, 405. ίπποσέλινον 223. ϊππουρις 77, 107, 126, **4**22. ίρις 47, 380. , ἀγρία 48, 174. 450

ἰσάτις 347.
ἰσάτις ἀγρία 347,
ἰσχάς 390.
* ἰσχίας 195.
* ἰσχύς 405.
ἰτέα 83, 301, 402.
* ἰτέῖνον 47.
* ἰτεών 307.
ἰωνίτης 263.

Κάγκαμον 16, 59, 366. * καδύτας * καθολικός 298. κάκαβον 412. κακαβουμ 407. χαχαλία 90. χαχουλε 349. καλακάνθη 24. χαλάχανθος 340. καλαμάγρωστις 184. **χαλάμη** 143, 339. χαλαμίνθη 271, 329. **κάλαμος** 166, 167, 341. " ἀρωματικός 342. * κανθαρίς 22. χάνναβις 348. **χαπνός 207, 424.** καππακοράνια 290. χάππαρις 262, 263, 406.χαπρία 262. κάπρος 263. καρδαμίνη 271. κάρδαμον 396. καρδάμωμον 172, 350, 396. χαρναβίτι 214. **χάρος** 207. καρποβάλσαμον 74. κάρυα βασιλικά 85. **χάρυον 28, 85, 123, 153. ,** ποντικόν 48, 49. καρυόφυλλον 355. καρυώτις 111. χάρφεα 346. κασσία 348. κάστανον 20. * καστρηνσιανός 22. χασύτας 427. * χατάθεσις 22. * χαταλαμβάνειν 334.

* xατανάγχη 222. * χαταφονική 249. **χαυχαλίς** 87, 208. κάγρυς 24. κάγρυον 349. κέγχρος 101, 103. **"** ເນີນແລ້ວ 102. κεδρόμηλα 46. χέδρος 41, 56, 388. κέδρωστις 90. κενταύριον 302. * χεράμιον 236. κερασέα 151. κεράτια 176. * κερατίτις 203. χερατωνία 176. **χέστρον** 247, 325. *****χεφάλια 245. κεραλωτός 227. *xnxis 73. **χηπαία** 161, 407. *χηπευτός 410. xixi 353. χινάρα 293. χιρχαία 322. χίρσιον 245. χίσθαρος 127. χίσθος 127. χίσσαρος 127. χίστος 88, 126, 140, 141, 200. **χίστος** 126. χισυνητζι 210. χίτρια 46. κιγώριον 253. **χλεωνία 281, 282. x**λήθρη 153. **λλημα** 34, 89. κληματίς 300. **χληματίτις** 280. * **χλινιχός** 38. χλινοπόδιον 221. κλύμενον 243. χνέωρος 24, 247. * χνησμός 328. χνίδη 162, 194, 247, 356. χνίχιον 94. **χνίχος** 217. " ἀγρία 217.

* χοιτών 22. χοχχόμηλον 335. κόκκος βαφική 250. " χνίδειος 247, 347. χοχχουνάρια 60. χοχχυμηλέα 149. χολίανδρον 211. χολοχάσιον 239. χολοχύνθη 351. κολοχυνθίς 332. χολοχύτι 351. χολοφωνία 57. χολυμβάς 138. **χολγιχόν 48, 174.** χόμαρος 335. χόναρος 283. **χονδρίλλη** 253, **2**55. κόνυζα 24, 29, 33, 82, 145, 326, 357. * χοπίσχος 235. χόρακος υ. ήλον 262. *χοράλλιον 211. χορίανον 209. χόριον 207, 210, 406. " ἔνυγρον 279. χόρις 66. χορωνοπόδιον 419. χορωνόπους 222, 404. χόστος 358. **χότινος** 136. * χόττανα 408. κοτυληδών 162. χουρδουμ 218. χουρχουμ 220. χουσβαρας 209. κουσσιμέζαρ 407. χουτζουβιον 378. * χόγλαξ 238. χράμβη 51, 213, 214, 413. χραμβίδιον 214. χρανέα 249. **χρανία 248.** κραταία 220. χραταιόγονος 101. ກຸວເອົາກ໌ 133, 183, 277. χρίθμον 16, 17, 405. χρίνον 26, 62, 198, 273, 380, 402. " ἄγριον 402. κριός 172. χρίσσιον 245.

χρόχινον έλαιον 215. χροχοδείλιον 128. **χρόχος 215. "** κωρύκιος 216. χρόμμυον 74. χρότων 353. **χύαμος** 84, 243, 312. * χυάνεον 40, 347. χυδωνία 144, 145, 335. χυχλάμινος 307. *χῦμα 51. * χύμβη 194. χύμινον 206, 410. **χυνία 403.** χυνόγλωσσον 243. χυνοχεφάλιον 315 χυνοχράμβη 403. χυνόμορον 276. χυνός βάτος 45, 52, 139, 262, 276. χυνός ὄρχις 62. χυπαρισσίας 193. χυπάρισσος 56, 57, 138, 388. χύπειρος 195, 277. χυπερίδι 181. χύπρινον έλαιον 212. **χύπρος** 212. χυρα 408. * χύριος 22. * xύστις 76. κύτισος 24, 316, 363. * χωβιόν 16, 17. * χώδεια 204. ** χωνάριον 420. χώνειον 175, 246, 381. χωνοπίδια 214. χῶνος 57, 214. χωρύχιος 215.

Λαβαθολαβαθ 408.
λαγώπους 221.
λαθυρίς 192.
λάθυρος 173.
λαλλαβιαρια 26, 415.
λαμψάνη 178.
λαναθ 401, 408.
λαουθεν 408.
λάπαθον 62, 108, 170, 402.
λαυαθ δαλβαθ 408.
λαγμαν 412.

λαψα 241. λάψανα 178. λειμών ἀσφόδελος 291. **λειμώνιον 273, 338.** λειγήν 154. λεοντοπέταλον 304, 409. λεοντοπόδιον 304, 406. λέοντος βοτάνη 61. λεπιδιν 408. λεπίδιον 37, 38, 397. * λέπρα 39. λεπτοχάρυον 48. λευκάκανθα 195, 198. * λευχάργιλλος 158. λεύχη 153. λεύχηθρον 304. λευχόζον 199, 371. λίβανος 235. λιβανωτός 24, 235, 350. λιγυστικόν 226. λιθόσπερμον 139. λινάριον 233. λινόζωστις 142, 152, 223, 403. λινοχαλάμη 232. λίνον 232, 247, 406. λινόσπερμον 232. λόβια 234. λογχίτις 108. λουπινα 394. λουφα 239, 413. λύγος 50, 299, 375. λύχιον 257. λυχόχτονος 174. λυκόσκορδον 410. λυσιμάχιον 301. λυχνίς 200. " ἀγρία 200. λυγνίτις 66. λωτάρια 283. λωτός 54, 166, 250, 283. " ήμερος 94.

Μαγύδαρις έτέρα 37. μάδελκον 359. μαΐδανο 164, 226. μακεδονίσι 164, 225, 226. μάκερ 86. μαλάβαθρον 269, 385. μαλάχη 250, 360, 405.

μαλόμελι 144, 423. μανδραγόρας 188. μάραθον 382, 405. μάραθρον 372, 382. μαρμαρίτης 207. μαρούλι 175. μαρούλιον 175. μαστίχη 235. μασχάλη 292. μαχαιρώνιον 273. μεζαρ 408. μελάμπυρον 101. μελάμφυλλον 196. μελάνθιον 151, 309, 366. μελία 16, 248, 289. μελίλωτος 96. μελίμηλον 144, 145, 423. μελίνη 101. μελισσόφυλλον 46, 83, 84. μεμηρεν 220. μεουδα 26, 273, 338, 415. μερδουχους 41. μέσπιλον 288. μεσριχουσιν 41. μετώπιον 163. μηδικά κεδρόμηλα 46. ມກູຽເ**ກ**ກ 95, 96. πηδιον 217. μήκων 201, 203, 385, 409. μήλα άρμενιακά 150. μηλέα 155. **περσική** 147. ແກ່ ໂພນດາ 372. μηλόμελι 145. μήλον 23, 62, 147, 155, 222. μηλοπέπων 351. μήλωθρον 421. μηνυανθές 94. μιλαξ 141. μιμαίχυλον 335. **ມ**ໂນປົກ 259. μοιμοιμ 408. μολόγη 250, 360. μολόχιον 250. μονόμοσχος 389. μόρον 395. μόσχος 389. μουρ 225. μπαρδάνη 132.

μπαρτουλα 26, 415. μπομβυξ 92. μύαγρος 311. μυάκανθος 146. μύχη 389. μυκητής 303. μυὸς ώτα 40, 408. μυρίκη 35, 64, 65, 300, 419. πηδιόφηγγολ 66. μυροβάλανος 69. μυρρίς 246. μυρσίνη 50. άγρία 50. μυρσινοειδής 300. μυρτοπέταλον 34. μυσχεαραμυστιρ 355. ແຜັλບ 371.

Νανουγα 259. νᾶπυ 177, 241. ναρατ 408. νάρδιον 369. νάρδος 368. άγρία 370. ναρδόσταχυς 369. νάρθηξ 163, 191, 339, 372. νάρχη 302. νάρχισσος 265. νάσχαφθον 16. ναύπλιον 298. * νέμομαι 141. νεροσέλινα 224. νηπενθές 204. νήριον 131, 409. νοχουβατ 193, 409.

Ξιφίον 272, 380. ξυλαλόη 295. ξυλοβάλσαμον 74. ξύλον έλαίου 138. * ξυλώδης 52. ξυρίς 48.

ντερσισαν 341.

νυμφαία 413.

*Οα 285. οθόννα 40. οἰνάνθη 89. * οἴσυπος 134.

όλιγόγ λωρον 263. όλόσγοινος 166, 187, 341. όλόφυτον 262. * ວັນບາປີດ; 391, 392. δλυρ**α** 104. ὄμφαξ 391. ονόβρυχις 320. ονόκλεια 165. όνόφυλλος 165. ονογειλές 165. * ονύχινον 215. όξυάκανθα 139, 257. * ὀξύβαφον 162. όξυλάπαθον 402. όξύσχοινος 410. όξύφυλλον 94. * οπισθοτονία 198. όποβάλσαμον 28, 74. οποπάναξ 191. όπός 36, 37. όρεοσέλινον 223. ορέστειον 281. όρίγανον 130, 135, 328, 329. **ὄρμινον** 165. όρνιθόγαλον 164. οροβάγχη 61. όροβάκχη 61. όροβος 42, 173, 217, 222, 228. ὄρυζα 103, 358. **ὄρχις 62.** " έτερος 62. * ὅσπριον 245. * ὀστέον 123. όσυρις 79. ^{*}ὀσφύς 193. οὖα 49, 285. ουαργουγουμ. 409. ουαργουλος 409. ουδηδονι 409. *ούρον 292. όφιόσχορδον 262, 393. όφιοστάφυλον 90, 332. * ὄχλος 419. Παγκράτιον 75.

Παγκράτιον 75. παιδέρως 196. παιονία 308. παλίουρος 101. πάνακες 191. πάνακες Ασκληπιόν 191. Ήρακλειον 191. Χειρώνιον 191. **παντζάρι 428.** παπαρούνα 201. πάπυρος 54. παράλιος 192. *παράλυσις 82. παρδαλιαγχές 175. παρθένιον 142, 152, 290, 327, 406. παρωνυχία 322. *πατοίχιος 22. πελεχίνος 183. * Πέλοψ 292. πεντάφυλλον 376. πεντόροβος 308. πέπερι 318, 368. πέπλιον 322. πεπλίς 322. πέπλον 390. πέπων 352. ***** πέρας 22. περδίχιον 142, 319, 327, 404. περικλύμενον 140, 401, 408. * περίλημμα 413. περιστερεών 365, 402. περσέα 147, 168. Περσεύς 279. περσικά 46. πεσπες 86. πετασίτης 389. πετραία 262. πετροσέλινον 223, 225. πευκέδανον 384. πεύχη 57, 388. πεύκινος 98. πήγανον 371, 411. άγριον 371, 411. χηπα.ov 411. όρεινόν 372. πηδάλιον 34. πιχρίς 253. πικρομαρούλι 175. π isos 173, 245, 337. πισσάριον 24, 245. πίσσος 24, 245. πιστάχια 69. πίτυς 57, 153, 307, 388. " κάρπιμος 58.

πλάτανος 107. πλατοχύμινον 207. πληροφορία 22. *πόα 80. πολεμώνιον 320. πόλιον 79, 152. πολύγαλον 182. πολυγόνατον 35, 195. πολύγονον 24, 35, 300, 411. ἄρρεν 34, 35, 411. მუბს 34, 35. πολύκαρπος 34. πολύχνημον 35. πολυπόδιον 268, 384. πολύσπερμος 268. πολύτριχον 279. ποταμογείτων 367, 404. ποτήριον 209. πράσιον 33, 36, 165, 269, 404, 412. πράσον 165, 226, 227, 394. πρίνος 72. προσωπίτις 132. *πρόσωπον 22. προύμνον 149. προφήτης 22. πταρμική 306. πτελέα 98, 307. πτέρις 167, 266, 341. πυχνόχομον 152, 356. πύξος 63. πύρεθρον 298. πυρός 157, 160, 200, 247. " ἄγριος 160, 220. " ຂັ**ງ**ທາ 247. Ραβαντιτζινη 170. ράμνος 45, 309, 404. ραφανίς 309, 407. ρίμβαι 363. ροδάχινον 147. ροδίδες 132. ρόδινον έλαιον 132. έοδοδάφνη 130, 131, 409, 412. ροδόδενδρον 131. ροδόμελι 132. ρόδον 132, 380. ροιά 204, 362. έοσμαρινουμ 350. ροῦς **4**3. η Συριακός 44.

ρουσους 379. όυτή 371. Σαγάπηνον 191. σαμχανταλ 332. σαμψοῦχον 41, 252. σάμψυχον 41, 135. σαναχ πουγχαϊ 107. σαντάλινον 65. * σαουνίζ 313, 367. * σαπών 419. σαρι 277. σασα 414. σασάμινα ξύλα 65. σατύριον 62. σεληγα 349. σέλινον 223, 225, 409, 412. σενουνιζ 313. σεραβιν 191. σεραπιάς 62. σεραπίων 191. σέρις 87, 217, 253. " ἀγρία 253. σέριφον 78, 81. σεσέλεως 416. σέσελι 36, 415. **"** κρητικόν 226. **"** χύπριον 353. σευτλομόλοχον 386. σεῦτλον 273, 368. σησαμοειδής 377. σήσαμον 103, 376. σητάνιος 288. σηχ 78. σιδηρίτις 142, 275, 409. σίδιον 363. σίζυ**ο**α 285. σιθιλεας 409. σιθιλεσαδε 409. σιζυφαία 285. σικβινιτζα 191. * σικέρα 125. σικκιρια 409. σίχυς 331, 407. σιχυώνια 328. σίληνα 409. σιλιχα σίλυβον 293. σίλφιον 36. σίνηπι 177, 396.

455

σίνηπι περσικόν 396. * σινιάζω 178. σινωπίς 178, 383. σίον 223, 271. σίσαρον 16. σισιμαχα 409. σισσιμανσεσσαδε 409. σισύμβριον 48, 224, 271. σίσων 207. σῖτος 157, 173. σίφων 129. σιφώνιον 129. σιχαμ 409. σιχχιριαμ 410. σχάνδυξ 16. σχίλλα 75, 174. σχίλλη 273. * σχολόπενδρα 269. σχολοπένδριον 108. σκόλυμος 292. σχόροδον 393, 394. σχορπιοειδής 108. σκορπίουρον 108, 283, 323. * σμαρίς 16, 17. *σμήγματα 42. σμίλαξ 140, 141, 160, 230, 234 σμιλευτός 235. σμύρνα 225, 246, 317. σμυρνίον 223, 225. σόγχος 28, 255, 406. σοϊρις 410. σουβιτης 186. σουχχαι 195. σουμ. 393. σουμαγδεβαλ 410. σουμαχι 44. σουσα 414. σουσον 26, 380, 414. σουχ 78. σοφοεφ 280. σπαργάνιον 272. σπαρτίον 366. σπάρτος 117, 366. * σπέρμα 139. σπλήνιον 108. * σπόγγος 279. * σπόδιον 18. * στακτή 58. σταφίς 91.

456

σταφύλη 87, 91. σταφυλίνος 86, 410. *σταφύλωμα 421. στάχυς 270, 368. στοιβή 127, 168. στοιχάς 272. στρατιώτης 161. στρόβιλος 57. * στρόγγυλος 235. στρούθιον 145, 305, 410. στρύχνον 79, 296, 322, 404, 407. στρύχνος χηπαΐος 296. * στυπτηρία 83. * στυπτικός 306. στυράχινος 215. * στύραξ 58, 215. * σύαγρος 235. συχάμινος 16, 386, 395. รบ**ม**ที 390. συχομοραία 386. σῦχον 390. συλεμ. 133. σύμφυτον 68, 327, 403. * σύνοδος 21. συρις 410. συχ 78. σφένδαμινος 291. σφονδύλιον 350. σγίνινον έλαιον 70, 187. σχίνος 70. σχοίνανθος 168. σχοίνος 44, 52, 168, 187, 275, 410, 416. έλεία 55, 187. Ταλα 112. τάξος 234. ταρου 102. ταρπ 407. ταργόν 77. τερέβινθος 68, 374. τέρμινθος 52, 68. τεύθριον 311. τεύχριον 367.

τεῦτλον 273.

τευττοφάκη 182.

τζαβουσηρ 191.

τζιτζυφιά 428.

τήγανον 372.

τζαβαρ σισχχιντι 102.

τηλέφιον 161, 405. ተሻእሩ 173, 316, 410. τια 395. τιθύμαλλος 193. τιθύμαλον 192, 323. τιρικτα 410. τιρινταει 410. τιτλω 29, 410. τορδύλιον 226. τουρπετ 410. TOUT 395. τραγάχανθα 49. τράγιον 212, 405. τραγοπώγων 126. τράγος 106, 212, 405. τρίβολος 356, (429). τρίχοχχον 288. τριπόλιον 347. τρίφυλλον 26, 62, 94, 95, 421. τριχομανές 263, 279. τρύχνον 296. τρωγοπώγων 126. τρώξιμον 255, 256. τύφη 181.

Τάκινθος 347.

* ὕδερος 419.

ὕδνον 303.

ὑδροπέπερι 318.

* ὑδρόσατον 132.

ὑοσκύαμος 381, 406.

ὑπέρικον 320, 411.

* ὑπνωτικόν 262.

ὑπόκιστις 126, 266, 410.

* ὑπομνήματα 419.

* ὑποστατικός 419.

ὕσσωπος 134.

Φαϊλαζαχαρατ 257.
φακή 173.
φακοειδής 390.
φακός 182, 236, 390.
φαλάγγιον 198.
* φάλαγξίτιον 198.
* φάλαγξ 65.
φαλαρίς 104.
φαντζακουστ 376.
φάσγανον 273.
φασίολος 234, 315, 395.

φεριπόνιον 26. φιλλυρέα 63. * φιλουαθής 22. * φιλοπάτωρ 22. φιλύρα 24, 316. οιτιλεά 67. φλόμος 66, 67, 307. ,, ίδαῖος 281. * φλυχταϊναι 76. φοινιχοβάλανος 122. * φοινικοῦν 40. φοίνιξ 133. φραγκόσυκα 45. * φρυγανον 160, 167, 194. * φρυγάνιον 79. * φρυχτός 68. φῦχος 18, 237. * φυλή 22. φυλλάμπελον 53. φυλλεσαδε 410. φυλλίτις 108. φύλλον 195, 269, 317, 369, 385, 389. φυλλοστάφυλον 262. φυσαλίς 297. φύτευμα 306. φῶς 22.

Χαβαρ 92. χαλβάνη 163. γαληλετζ 347. γαλτιθη 36. γαμαιδάφνη 88, 299. χαμαίδρυς 73, 367. γαμαίζηλος 88. γαμαίχισσος γαμαιλεύχη 193. χαμαιλέων 60, 128, 247. χαμαίμηλον 404. χαμαίπιτυς 193, 256. χαμαιράφανος 309. γαμαισύκη 390. χαμαν 29, 206, 410. γαμελαία 128, 247. γαμίτις 88. γαρμι ούνω 413. γαρουρας 92. χαρρουβα 176. γαυλεν 257. γεασαμπαρ 349.

γελευ 257. χελιδόνιον 160, 220, 421. γερδαν 179, 410. χερουα 353. γηρουα 353. χιαρσαμβερ 349. γοιροβότανον 321. χόνδρος 101, 103, 104, 164. χουβζελ κουκουρδ 307. χουβζελ χουροω γουδουα 410. γουλουμ 411. γουλπεν 316. χουμελι 125. γουρζητα 411. γουρμα 411. γουρμασειι μακεδ 411. χουρφ 397. χουφφοιστ 411. χρυσάνθεμον 411. χρυσελαία 284.

χρυσόγονον 67. χρυσοχόμη 405. χρυσολάχανον 337. χρυσολώχανον 337. χυδαΐος 111. *χυλάριον 238. *χυλός 219.

Ψευδοβούνιον 242. ψευδοκασσία 349. ψευδώνυμος¹) *ψίλωθρον 90, 236. ψύλλιον 314, 409. ψυχρότροφον 325. ψώμιον 22. *ψώρα 162.

΄Ωχιμοειδής 151. ὅχιμον 151, 356, 396. *ὅρα 419. ὧχρος 173.

¹) Gal. XIII 268 im Antidotos des Philo, der oben Seite 298 angeführt ist: Δραχμὴν καὶ ρίζης ψευδωνύμου, ἢν ἀνέθρεψε Χῶρος, ὁ τὸν Πίσση Ζῆνα λοχευσάμενος. Dazu Galen ibd. p 271, νάρδου δὲ καὶ αὐτῆς < ά. ἀξιοῖ βάλλειν, ἢ ψευδώνυμον εἴρηκε ρίζα, ἐπειδὴ στάχυς ὀνομάζεται νάρδου. Dies ψευδώνυμος ist im Citato das aus Galen oben Seite 318, angeführt ist mit τικά (das ist die richtige Lesart) gemeint. Aehulich heißt γνῶσις ψευδώνυμος και αὐτῆς PSm 821 penult.

Aramaisches Register').

ארשיך s Fw 61.

אבגר s Fw 33, 219, 270. אבו צוצים pun ?? 405. אכוב רעיא 8 34. אבוב רועה m 34. אבובתא s 159, 246 • 341. אבטית b m 334, 352. pun 402. אביונה b m 263, 265 pun ? 406. * אבלוג 8 422. s Fw ?? 376, אברשא s p Fw 35. אברתא s 55, 136, t p Fw 135, 260. мж т 146, 230. אגאפת s Fw 33. אגדנא s t 36. 303. אנהר s אנהר nam b m 3, 84. m 84. אנוטרי pl m ? 321. # אגורי m 138, 157. s gr ?? 42. אנמניא s gr ü 187. m 3, 208, 393. אגפתולא s c 281. אגר s c 33. ארינון s c ? 379. * ארולא в с 117. ארן m 39, 301, 402. ארני עוקברא s gr ü 40. אדל(א) m s t 37, 38, 419. ארנא דגומא s c 39. אררבוי s p 304. ארריון s p Fw 41. אררשירגן s p Fw 251. אדרא s ?? 1 t 41, 59.

אהיני t 121. m t 43. b 215. * אושלא t 106. nnin s gr 286. אובורון s gr c 254. pl m 91. אוג(א) m s 43, 151. אוחתא s ?? 380. * אוכמא s 91, 322, 326, 350. אולוג s p Fw 295. * אומא s t 374. אוסביד s p 314. אוםיון s t gr 204, 205. אוםל s c 314. * אופתא t 115. * אוצרא в р ? 370. * אורנקא s 363. * אורהי 8 329. אורות b 93, 359. אורן m 102, 319, 359. אורצנא s c 171. אזאדדרכת s p Fw 44. שווב b m 134, 325. m 135. אזגוורון 8 ?? 42. B ?? 42. אזמאזא m c 146. אוניות pl m ? 321. m 289. אחו b 1 t 44, 54, pun 405. אחוונא t Y 39, 44. אחוניתא t (3) 149. אחלא s 42. אטר m b s 44, 146 pun אטר s c 83. 404.

מממום s Fw 45. אטטא t (s) 44. אישן m 47. אטרוגא s t 46. אפרוגיא 8 46. איזייא ?? t 47. איזמא s t 36, 146, 194. איטיריא s gr 377. * אילא 8 234. אילסרא m s 48. איסמים m gr Fw 219, 347. איסמא 8 Fw 189. (א) אירוס m t gr Fw 47. אירושא s ?? 36. איריקא s gr c 65. אירסא s gr Fw 47, 174. * איתיקא 9, 417. אכימרא s gr c 204. * אכל s t 9. אכל יתה s (ū ?) 193. m 214. * אכרותא 8 19. אלא s ?? 55, 276. в с 38. t 121. אלברון s gr 180. m c 48. שלה b m 68. שלה b m 52, 68, 72, 420 t 65. אלוא t 60, 295. אלוג s c 63, 302. m t 37. אלון b 3 60 68 72. אלטין t gr Fw 83.

אלכסין t 49.

¹⁾ Dieses Register enthält die biblischen (b), mischnischen (un), talmudischen, targumischen (t), syrischen (s), mandäischen (mand) und punischen (perm) Pflanzennamen und andere, denselben Sprachen angehörige durch einen (2) kenntlich gemachte Wörter. Fremdwörter sind mit Fw bezeichnet, vorhergehendes gr (griechisch), lat (lateinisch), p (persisch) bezeichnet den Ursprung des Wortes. Wo auf gr. arab. oder p nicht Fw folgt, soll das Wort als blos syrisch transcribirtes griechisches, arabisches oder persisches Wort, das aber als Fremdwort keine Aufnahme gefunden hat, bezeichnet werden. e bedeutet corrupte Schreibung, ?? Zweifel an der Lesart oder an der Bedeutung, the bezeichnet wörtliche Uebersetzungen fremder Pflanzennamen.

אלמוג b t 60, 211. m 60. אלמי s c 307. אלמסיני s c 307. אילנא קרישא s gr 376. אילנא דמשחא в 138. אלסיני в gr 40. # אלשיטא s gr Fw 240. אלפשרא 90. אמגחא t 84. MDDIDM 8 ? 320. אסממטא ?? 26. אמינתא m c 261. אמיתא m 260. אמלתא t 169. אמקרא s c 285. # מאמרא B 318. אמרון 8 gr Fw 254. אטתומא 8 ? 281. * אנברומרא s gr c 373. * אנברא s Fw 117. אנגסמנדו ?? א 63. אנרנא t c 36. אינוליון s gr 282. אנטוביא s gr Fw 255. אנמובין t gr Fw 255. אנימאנום B gr c ?? 62. אניסון s gr 383. * אניצא m t 233. אניריקום s c ? 267. 8 49, אנקת אילא KDK s t mand 50, 59. אסא דברא-דבריא 8 50. метом в с 124. אסמפלין s gr Fw 86. אסמסגע t gr Fw 87. * אסמקמא s gr Fw 58, 163. איסמרובילין m gr Fw 3, 58, 60. אסמרותיא s gr 305. אסמורכא s gr Fw 58, 163, 346. * אסכמא s gr Fw 300. * אסכסתנותא 8 160. * אסכרא t 398. אסנא t ? 275. **MAIDON 8 279.** אספיד s p Fw 107, 371. אספידלום s gr 291. אספורטון s gr c 273. אספינדמון stgr Fw 59, 291. אסמול 8 אסמול 8 אסמול אכשיוש s p 314. אסטרגא s gr Fw 52. אספרגום m gr Fw 51. אספרגלא st p Fw 144, 289, 423. אספרידין s p Fw 152. אססרוא s p Fw 152, 189. KNODON s t p Fw 95. אספרטקא s t p Fw 152.

אספרקמא s t c 152. סחקסא s gr ?? 224. אסקסקרא 8 ? 81. אסקיל s gr Fw 75 174. 8 אַ אַסקוליא 8 ? 81. אסרון s gr 369. א א א מאניא s c gr 198. אמיראכסים s gr ?? 53. אסומלייא t ?? 53, 241. סוסוסא 8 ?? 42. s 303. אפייה t ? 53. nox m 172. אמסוליון s gr 315. rpmonut gr Fw 69. אממינחין s t gr Fw 81. אפסקימא t 118. אסצא s t 73, 143. * אסקתא t 114. **KATTON t c ? 205.** אפרסמא t 59. אפורסמא s t 73. אפרסקק m t gr Fw 3, 148. אמשתא 8 91. אמשתא דמורא в 91. * איצרא t 228. t 305. s gr c 68. אקקיא s t gr Fw 197, 198. * אראביא s 358, 393. * אראבאית s 335. אראני t 360. ארבא t 301. ארבנא 8 54, 110, 166, 327. ארבוביא 8 54. (א) אורבנ m t 54. * ארגונא s 217, 380. * ארגוניא B 200, 207, 245, 251. ארדא t (s) 303. ארדילא t 303. ארדםוי t c 131. ארווא s t 358, 359. 8 ?? 56. ארולא 8 ? 117, 254. ארז(א) b m t s mand 56, 98, 387. ארושתא t 205. אריא דגומא B 39, 61. אריא דעםרא s gr ü 61. אריא דארעא s gr ü 60. # ארכוכה m 89. ארכימרא s gr c 204. ארטלא в gr 371. ארטאיל s ? 268, 373. * ארמאית s 106. * ארמיא א 354. ארמניקא s gr Fw 150. ארניתא в 376. * ארסנא 8 106. ארענא в 360.

ארסמון s c 282. * ארשותא s 106. ארםלון s gr 281. ארקטיון 8 gr 242. 8 68. אשג אשר 6 81. אימותא t mand 60. אשינא 8 ? 365. * אשידות דמא א 154. 8 62, 419. 8 62. אשכי כלבא א תעלא B 62, 302. + אשכול b m 89. b 212. אשכול הכומר אשכר 8 ? 383. אשכרוע m 63. אשכרעא s t 63. אישל b 65. * אושלא t 106. m 305. אשתרגן 8 Fw 37. mand 37, 419. * אתור 8 304. * אתוריא 8 239, (352). אתכלי s ?? 133. 8 65. אתלא אתרוג m 3, 46, 143. אתרונגא t 46.

* בארא s c 196. в р 196. אידוניקא в c gr. 220. 8 c gr 349. * בארא א 196. B C 191. * בבליא 8 396. * בברא דעופרא 8 כ 147. * ברא א 196. 8 p 167. 8 ?? 214. מרינגאן s arab. Fw 188. s p 142. 8 p 66. בחמן 8 arab Fw 290. בהר ### ?? s 66. s p Fw 63. א בחיא B 74. изп⊇ в р ? 74. B ? 305. * בולהכסים s c 285. B c ?? 73. s gr Fw 75. * בונא в р 373. אין בונא ?? s 75. s gr Fw 49. אחסום B C ? 364. s t 66, 331. * בוצלנא t 55. * בורא t 67. s p ? 342. בוריאוד פיף א 74.

* בורית m 43. m ?? 71. א בוון תורהא в 302. s 68. בוי כלבא 8 74. בחלא * אבזערבא 8 246 302. • נורא t s 225, 315, 316. m 391. א במכתא a t 68, 72, 360, 374. m 68. pl b 3, 405, 420. * ברבריא s 86. s c 294. t 264. ביכיק s gr 140, 280. 8 t 71, 302. * ציסא 8 t ?? 71. s t gr Fw 229. א ביש מושך s p Fw 175. 8 gr c 280. s p 163. + בית מותבא \$ 42, 106, 387. + בית נמושה m 137. בכאים b 71, 209, 396. b m 391. s Fw 361. m ? 317. s c 72, 122. s t 3, 43, 60, 72, 156, 250, 325, 366, 385. gr ü s 73. בלום ארעא s gr ü 69. s gr นี 73 122. s gr ü 73. א בלום כולכא p ü 70, 73. s 163. s gr c 396. * בלץ s 327, 364. * בלצא 8 364. 8 p Fw 72. * בנת מריר 8 332. 8 347. 8 162, 357. m 392. מ בנות שבע m 392. t p Fw 268. 8 ? 286. x>>> s 73, 346. ## c 79. → pl s 346. (א) b t s 89, 120. 8 391. בעלא 89, 391. בעולתא b 167. * בציצא 135, 237, 339. (M) s b m t s 74, 240. m 76. • מבצרא פ 389. * בקא s t 97. t 245, 312.

s 76, 312. א בר בחא s c 190. 8 178, 383. בר גנתא 8 383. ברחליא t ? 135. בר הינג t ? 135. * בר פירא a c 79. 8 ? 183. s ? 268. 8 gr 90. ברואוניא א ברויא s ?? 77, 207. 8 286. 8 383. בר חליא s 190. * בריאותא s pun 405. 8 77, 78, 79, 421. **8 162.** בר נורא s p 359. א בר צובג p 52. s gr Fw 150. pl t 356. pl m 356. 8 c 191. b 59, 387. אושאן s gr p Fw 34. s p Fw 365. * ברותא s t 82, 59, 405. נין t 392. 8 419. 8 371. 8 p Fw 365. + בשל א 387. * בשילא 8 331. * בושלא 8 276. b 73. 8 52. מבר עבא R 270. 8 t 370. * גביא t 83. 8 304. א גגנא 8 46, 83 c 293. גר b 209. א גרגרניות m c 94. * גרד m 115. גרולא דלליתא 8 ? 279. נדילנמשה ? s 51. א גדירא s ?? 183, א גדמא s t 115. * גרריתא s 97. * m; s ?? 187, 258, 346. חסמכת s gr c 258. צ אומסלאום ? 8 36. s t arab 286. * גובלקיא ? m 317. א גובע s c 265. pl t 84. * גותרקא t p Fw 121. א trnx s ? 301. ma s 84, 153. рипа в р 244.

* גולב s p 132. t p Fw 60. גולנר в р 197, (364). ומא מצרייא в 313. גומא 8 171, 243, 312. אומבג s p Fw 265. * גונותא pl s 227. * na s p Fw 300, 375, 380. אונבג s p Fw 265. * אונסק B PW 62. * גוסה m 199. אין א 293. בוסגין pl m 373, 384. ארראח в р с 244. גורגלידא t gr Fw 241. א הורגיה s p Fw 187. אורגנום s p c 155. א גורוס s p 101. גורקא t p Fw 121. צורסטרא ?? s 51. גויר s gr 349. א בומוג s p 66. אזר s p Fw ? 86 pun 406. * גורתא 8 340. * גזירתא 8 340, 363. * גיגלא 8 282. א גירא , גרדא в t 81. * גידא 8 209. 8 172. s 143, 339. * גלבא 8 293. t 105. s p 377. t 105, 173. א גלגוניא Fw 182. א גלונגידיו s gr Fw 241. 8 פֿרַ 107. אַ גלוסקטא א בלוקיון s gr c 205, 257. אלידרוג в р Fw 266. * גלילא s 270, 299. B c ? 421. s ?? 331. * גלעינה m 122, 123. * גלעתא 8 123. נמא b m t 54, 55, 63, 343. pl m 387. t gr Fw 38. s p 157. * גנרלית t 417. א גנמיאנא s gr 53. s 222. א גנוסתא ⁴ s Fw 61. b 88. גפן שדה b 333. илда я 88, 125, 140, 160, 366. 8 אוכמא אוכמא 8 91. א גמתא דבריתא 8 91. 8 90, 94. מומגא חורא גושר b 41, 63. אומרא s mand 74, 75, 118, 119.

א גוצצא 8 ? 312. * געתא 8 154. 8 334. גרגירא m t s 92, 319, 356, 403. * גרגר m 93. א גרגרינג в Fw 324.

גרגרניות pl m 3, 94. א גרגורינא в 94. הרוגרת m 392.

 גרדיתא 8 96. * גרידא s 224.

* גורדמיא א 417. נירה b m 317.

• גרומא в 123, 335.

* גרום m 245. • גרים s m 312.

s gr c 332. * גוריתא t 97.

* גריומתא t gr Fw 395. ארמיא s ? 276.

* א גרמכא א 360.

* גורניוא s 10. * גרניתא 97.

* גרניתא דנהרא s 96.

* גרוציתא א 154. * גריצתא 81.

8 184, 187. גשניך s p Fw 210.

8 gr 286. ארשירגן в р 199, 252. דברבניות pl m 90. דבילה , דבלתא m s t 392. * מדבצנא 8 322. 8 267. א דבקא s e 97, 99. * (א) דבש(א) b m t 124. * דגלא s gr ü 349. א דגל בכוניה s gr ü 318, 458. s t 98. * דררוקא в с 99. t c 98. в 98. * דהכניא א 301, 326. דהובת pun ?? 405. 8 p 299. ם דודאים b 188, 269. * דורדיא t 90. B 55, 101. א ביספרמטן s gr e 296. א דועתא s 36, 37, 197, 203,

293, 384 * אחד 8 374. t 101.

* דור m 125. s p 304. דוריות p t 121.

דורמסקניות pl m t grFw 3,149. א דורקינא s gr Fw 148.

Km 8 42.

רחן b 101. в с 181.

* ריאקודא s gr 204. • דיליתא pl s 375.

* דילנאית s 363. זיברר s Fw 387.

• דיקולא t 125. • דיקורא t 125.

* דכרא 8 391.

* דלא s 88, 324. s t 60 107. b m s 88. דלית(א)

דלעת m 334, 351. * דלריא m gr Fw 199.

ארוו s Fw 252. 8 כ 259. א דמינתל m 107.

ות pl m 90. א פר נגב סוסיא s gr ü 107.

א פר עקרבא s gr ü 108 323. א דנדלא s 108, 269. m 109.

דנרציניא s Fw 170. в р 159.

* רסתנא s p 55. * דמא pl s 338.

א דמני s gr Fw 299. דמנידין s gr Fw 64, 88, 299.

א דפרנא 8 64. א דקא s 55, 61, 104, 337.

m s t 109. m 109. א דעוא דעוא s gr ü 126.

א דקנא דתישא s gr ü 126. (א) דרדר b 194, 195, 294, 355 яр 98.

א ררדא s c 98. א דרישתא s 127, 256. א דרמיגירגימא s Fw 421. א דרמנג s p Fw 78.

m 143. 149. ארמק s p 252.

דרצין t p Fw 346. פרשק s c ? 256.

א דשרא s t 128. א דושרא s 129.

8 ?? 152. ארביד * הכבא s 198, 199, 207. 217, 218, 221, 258, 301, 322, 327, 356. 363, 371, 372, 402.

m 146. * הדמא s 200. b 51, 59. * הרראה t 278. t 129.

א הודרותרון s c ? 361. מה s Fw 129. אים אומיתא ?? s 160. * MDIT 8 282.

* הומכא 8 282. t 116.

* הוצן m 233. א don s 45, 356, 419.

ארגתא t 145. מחמא m s t 146, 230, 423.

t 309.

t 169. t 212. t 229.

s gr 101. מהלום 8 ? 258.

s gr c 392. א הלמנא s c 258. ולים s gr Fw 52.

א הלילקא s p Fw 129. s c ? 254.

s ?? 236. t 255.

* הנדויא 8 314, 369, 375. א t 94. מנדקוקא

* הני ריחא s 325, 326. s c 199. א הקלושא s ? 253.

t 360. t 130.

א הרדוף s t 130, 408. t 131, 258.

t 205. א הרומא s ? c 182, 259.

* הרכבה m 120. א הרכג s ?? 152. ארנוה s arab m ? 295.

א הרקלושא ? 253. • השלא s 106.

nn s gr 49. on s ? 134. р з Fw 68, 131. ורדא m s t 131, 132, 146,

215, 289. ורדא דברא s 201. א ורדא דהמרא פ 290. ורדא כריא 8 201. א ורוניא в р с 358. א ורשא s 132. ורתן 8 132.

אטאיי s 162. זבליגא t 60. זבורא pl s 181. * אובורתא א 162. יגידורנא פ 132. א דקום s Fw 85. א זהרא s 174. * זהרניתא א 174. זהרשירגן s p ? 25%. אבריג s p 296. MDNT 8 283, 285. זונגרא פ 224. ונין m 133.

זונייא t 133. nt s Fw 290. MD17 s t 134, 286, 423. B 136, 396. אסריד s p Fw 136. אחרא s ?? 244. * זחוריתא 8 250. кот в с 194. mm s 133, 183, 356. или s t b 3, (43,) 136, 222, 267, 339, 385, 419. זיתוניתא דארעא в 277. א זיתא דברא 8 247. 8 55. * ולבריא א 97. ו 181 פ זמבורא א זנגבילא s t Fw 138, 169. זעםרנא t 215. זראונד s p Fw 171. ארבוזא 189, 421. דרבונא pl s ?? 181, א זרגא 8 215. זרגון t 87, 89. ארוג s p Fw 150. ארדין pl m 289. t 289. א זרדקא s p Fw 219. זרונבד s p 139. זרונד s p 280. ирти в с 286. זריף s c 222. זרנב в Fw 222. זרע pun 406. ארע כיפא s gr ü 139. זרע פורתענא 8 314. ארע קמונא 8 314. * ארםא 8 c ? 205. ארשק s p Fw 139, 256. * KINT 217. Mn 8 t 42.

жркп s t 310. 8 120. ארא s ?? 157. * חבבא 8 328. * חבובא s 159. * חבובניא 8 221, 311. * חבלא B 188. 8 140, 142, 354. 8 143. א הבושא s t 143 156. m 287. * מרביש 8 272. • חביצא s t 124. הבצלת b 174, 265, 387. אר אבקא ?? s 94. * חברא s arab ? 197. * * mam s 143, 159. 8 t 145, 194. s 338. מ הגא רומיא * דגניא s 357.

א מדבא 8 153, 217, 253, 255. א חלבלבא ו 8 140, 180. * חרנאית א 341. חדק h t 147. א חדר לשמשא s gr ü 323. * חרניא s 365. * חרתאית s 385. 7mm s arab 257. pl m 143. מרחוד s arab 256 חחרה s 289. (x)mm b s t 147, 150, 198. אייות s c 150. אוכא a 43, 150, 151, 356. s 198, 315. א חוניא s c 150. в 163. * אירו א 116. יא פומטריא ?? t 34. דורא t s 151, 153, * 316, 317, 322, 326, 327, 372, 390, 392, 397 u. s. * חורותא s 365. 8 153. * חווית m 155. אחויתא s t 154. m s 143, 155, 222. 150. חזורא ארמיא אור ברא s 189, 288. א חזורא מדיא s 46. א חזורא מרסיא s 143, 148. * אמא s 125. חזרת m 174, 176. жпп s 149. s 149. חמה b 157. אחשתא s t 104, 157, 178, 182, 200. א דבריתא s 160, 220. א חמרתא s 34. * חשרא a 198. * חומרא s 237. רעיא s t 34, 368. * (א) m s 90. * חיבוצא t 124. ארא t 156. חימן t m 47. א דימא s t 168. חי לעלם в 160, (423). t 104. א חיות נצבתא в 279. t 140. חימא t 309. t 121. * איצא s m 233, 342. * חישה m t 342. א חככא s 162, 194. * אלא א 328. * חלבא s 203, 322, 390. * מחלבא B 349. א חלב דבא s 192. א חלבלובא 193.

s gr @ 163. שלבנה b in 127, 163. s t 163. s 383. חלבא דשמרא m s t 164. pl m 320. ?? 173. ולחל:חין pl m ?? 164. * מחלמא 391. * מהחלם s 346, 382, (181). א חלשיתא s ? 36, 164. א חלינא s ?? 164. א מרית ריחא s gr ü ? 308. אריתא s ?? 164, 253. • 55n m 123. * חליל א 328. א פילא s ?? 164. m 166, 361. 8 165, 361. • אלסלסא s 159. תלף m 167. א חלפא s 166. 266. חלמא ולפא 166. דילפא t 167. * חילתו 8 242. m 218. חלת חריע s t m 36, 258. חמיתה m 260. א 168. חומכא ?? א 168. (א) חממ(א m s t 169. א חמעא s 363. 8 169. א חמועיתא в 109. א חמועתא 166, 169, 403 • 363. א חמעיד s c 363. א המצא s t 171, 182, 183, 222, 312. pl pun 403. א חמוצתא s 170. א ממיצא в с 170. א חמצליתא 174. ∗ חמרא в 363. * חומרא 8 193. א חומרתא s t 159, 232. в 297. s 139. s gr ü 308, 376. s gr ü 308. חמש מרדוהי חמישיות m ? 144, 287. חומשניות ? m 3 287. ז הומתי t ? 260. m s 120, 212. t 94. * ND3m 8 356. א מנק דאכא s gr ü 174. אנק נמרא s gr ü 175. Nom s t 175, 181. א דדברא s 253. 8 165. א חם חמר

אררא s 254. MDIDT 8 ? 166. אשטת t 143. • אחורא 87, 421. אחריתא t ?? 176. אצח פף 225. חצב m 109. m 186. תצדא m t 111. * חוצן m 233. • ארצרא 8 9, 417. חציר b m 226, 228. חציר pun 402, 403, 404, מומי s gr 181. 405, 410. pun ? 402. ירקין ?? pun 404. pun ?? 405. חרוב m 3, 146, 176, 289, 387, 393. s t 176. m t 177. * חריבא s 343. א חורבכנא a 128, 180. אורבכנא חורא 8 306. ארבקקא s 177. m ts 177, 241, 383. ארדלונא в 178. 8 287. * חרדנא s 128. m 130, 179. ארמומנא 172. א חורלא s t 173. שרול b 162, 173. חרמל pun ? arab 371, 411. א חורמשא 8 287. דרנוגא t 147. * ארוסא א 141. * א חרועא s 80, 217, 372. חרוע m 218. * חורםא s 87, 421. * אריםא s 372. א הורפסא 86. דרציתא pun ? 411. א חרצנא 164. * חרוקא s 110. m t 343. א חורשא s 149. חרות m 114. mm s t 135, 181, 330. * חשה s 61, 195, 290, 384. דשו t 135, 181, 330. * חושלא t 106. חשימה m 47, 55. יחשק אקן ? pun 403. א חשקיקל s Fw 86. m 124. תחם m 124. 8 124. * אחומא s 243.

8 gr c 49.

464

אלון s c gr 304. 8 p Fw 54. s p 254. pl m ?? 248. vam s arab 352. 8 p 345. א מודריג s p Fw 164. s p Fw 106. s gr c 226. * מומיתא 89. * מושליתא t 89. Dan t gr ? Fw 343. מורא t P 191. * מוריא 8 369. א ממראקתינא s c 68. מיגנא t gr Fw 372. * איאיא s 256. * אים 8 212. * מיאית s 107. * חיאים 8 t 70, 81, 346, 387. א מלכשקוק s p 253. t 288. s t 61, 173, 182, 236, 312, 390. 8 183. מלמחונא מלפחון מיא s 236, 279. s Fw 182. א מנבול s Fw 58. * מעויא 8 374. m 172. * מפרא 8 215. מראתית s Fw 126. s c 255. s c ? 267. מרגים t gr Fw 106. 8 46. מרחא t ? 334. מרוקסימון t gr Fw 255, 259. א מורשבא в с ? 355. * מירהן 8 211, 324, 417. א מרימא s p Fw 208. 8 gr Fw 255. א מריכמום s gr o 262. * מרכינא א 106. s p 253. s gr c 255. s ?? 361. םרפת שרה pun ?? 407. * מרפתא s 360. מרשקוק s p Fw 253, 365. * טרשא 8 72. אמבנא s c 367.

יאיראון s gr c 50.

s p 218.

407. s 357.

ובלא דימא 8 187.

m 186. 8 t 188. אורגה s p c 187. * ידידא 8 269. 8 ? 26. א מקנאלמון s gr e 425. יחנון m ? 213. יחור m s 390. א פר אא gr 301. ייכומא ? 26. * ילישוא 8 285. יסיחלי t ? 256. 89. פ יסמא יסמין s t Fw 152, 189. א מועיתא s 108, 160, 266. יועזר m 279, 315. * יעיתא c 168, 190, 193, 198, 201, 222, 301, 322, 328, 337, 384. אינטיצא 8 171. * יערא א 150, 194. א יקרור**א** в с 191. ירבח(א) m t 189, 190, 338. * ירודא t c 95. * ירורא s t 190, 423. ירענה m ? 191. ירקא b m t s 210, 237. ארקא s 80, 135, 235, 236. ירוקה m 236. ירקא דדהבא s gr ü 337. ירוקת חמור m 333. ירקא דקוליא t 43. ירקא דתחלי в 396. * ירקנא א 350. * ירקונא s pl 16. * מאריתא s 90. * מירת t 90. א יתמא s c 193. א יתועא s 192.

אכנג s (p) 426. * כאמן א c 373. א כאשגניון s gr c 272. * מכבר m 119, 422. t 120. * כבריתא 8 t 43. t 121. פ א כגוסת ? א 63. * בודחא s 373. * כדור m 49. * כהניא 8 366. * כהרבא s p Fw 128. א כובא s t 194 346. 8 146. 8 195. מכובא חורא א כוכא חריםא 8 139. 8 בובא מצריא 196. יבל(א) pun s t 168, 183, בובא דתושא s gr û 49. 8 194, 209, 245. פרגולים gr c 424. * Mm3 8 246.

B c 80. 8 c 196. s gr c 253. * אישוא s 47, 206. פור (עקר) כורהן ? 298. ורארוליון s gr c 273. s 207, 209. 8 70. s arab. 303. * כימוס s gr Fw 292. t 232. s p 199. פיריג s p Fw 40, 199 371. s p 359. s p 331. * ככלתא 8 132. s gr 163. pl m 137. * כליא 104, 422. מלך arab 340. s t 96. * כלכידא t 200. * כלנא 104, 422. s t 200. 8 201. pl m 392. 8 201. pl m 303. 8 c 299. * כמלאא s gr 215, 247. * 100 s 206, 424. למונ(א) b m s t pun 156, 206, 348, 410. 8 206. 8 207. ממונתא דברא ו פ פנישונא 89. ns 424. s 208, 424. כנגר s t p Fw 71, 292. דערר p Fw 292. * כוניא B 318, 458. נעה t c 260. 233. נננתא ? 8 s t 94, 99, 283, 151, ברא s 226. 335. * כנרת b m 284. * כנישתא t 115. * מכנשתא s 115, 422. s t 102, 103, 291, 400, 406. 8 gr ü 209. m s t 209, 259, 279. s t 75. s ? 212. מסיון s gr c 424. t 60. סממת b m 104, 229. * כסנא 8 211. 8 211. מלכא * כמסתא s 193.

* KDD3 8 t 71. א כמא דדברא 8 212. s 180. * כפיסה m 125. * כפיפא 8 203. pl m 116, 118. * בותבת bm t s 118, 212, מותבת m 123. 263. * כפר שחליים m 397. * השה s t 232. + #חמתא s 363, 364. m ? 213. 8 ? 213. * כרא s 182. s t (115), 213, 375. א כרבא דימא 8 313. s c 426. t 213. st 207, 348, 350, 260. s t 286, 287. s gr 337. כרוע pun 407. א p Fw 130. 8 gr Fw 54. * מתכרך s 141, 282, 300, 419. 8 p 314. כורכמא (bm) s t 128, 132, 215. 8 p 219. B ?? 216. כרמ(א) b s t 83, 88, 119. 8 332. s 336. s 232, 8 421. s ? 320. פרעי ארנבא в gr ü 221. א כרע ערסא s gr ü 221. s ü ? 222. כרע קרונא gr ü s 222. t ?? 313. s m 77, 222, 259. 8 271. מ כרפסא דעל מיא m 144, 226. s 128, 226. א דברא דברא 8 226. כרשינה m (43) 105, 228, 317. * כרתא 8 389. t s 226, 259, 394, 408, 424. s 281. * כרתן m 228. 8 424. פטק פטק ?? א 423. א כשובא 8 216. m s t 119, 142, 146, 155, 230, 259. s arab 201. t ? 259. א כושנא s 42, 173, 217, 222, מאוז m פר 317. 228, 419.

* כשר 8 349. 8 104, 422. t 128, 357. m 169, 357. * כתבא דאכרותא s 19, 58, 61. * כתבא דמאמרא s 38, (458). * כותה t 373. א כתנא s t 198, 232, 421. t 237. ניתן דמיי * כחש m 137. 8 gr 127, 195. * ≥ b m 117. 8 116. לכא דדקלא s 157. * לבותא pl s 116, 340. b 153. t s 123, 235, m 392. * לבוש m 159. * לגנא t 127, 221, 293. s 127. s t 140, 143, 230, 234, 313, t 127. n5 b m s 49, 69, 374. m 375. מוז של שדרה 8 t 84, 338. א gr Fw 283. 8 c 174. m 114. s 235. s t m 20, 39, 108, 135, 238, 309. m 109. לוף השומה s gr c 104. 8 242, 243. b 70, 127. m s t 70. א פיטא s ?? 70. • מ לכש m 98. * לממר 8 157, 423. 8 174. לענה b 81, 401, 421. pl m 192, 274, 337. m 178. * לפסינא s c 20. m st 52, 67, 87, 177, 241, 310. 8 242. m ?? 242. pun 403. אמרא s gr ü ? 242. לשן כלבא 8 gr ti 243, 314. א לשן צפרא 8 244. א מישן חורא s gr ü 244, 328. s c 361. 8 Fw 326. s Fw מאום s gr c 259.

s t 378.

8 205. * מאמרא s pl 38, 298, 318. מאקיר s gr 86. מארם s gr c 259. 8 פכויגין 8 פכויגין מגא 8 Fw 245. * מגביא t 83. m 55. s ? Fw 378. * מדריא B 210. 8 gr 248. mm (t * 75) s Fw 336. * מולא B 246. 8 gr 371. מולו * 1010 8 ?? 369. 8 gr 303. מוקימא מור(א) b m t s 69, 246, 317. מראן s arab 249. s gr c 50. s t 199, 217, 218, 424. 8 gr 66. * מורניתא s t 217, 249, 424. * מוג m s 90. * מוגתא א 162. * מזידא (so) א 14, 418. פוריון 8 Fw 247. * מחילא s 237, 339. כחיצנא c ? 224. 8 126, 270. * מטללא s 161, 372. 8 166. מיותג s p Fw 91. מילא m t gr Fw 218. מילותא t ? 173. מילימלה t gr Fw 145. מינתי s gr 259, 261. * מיסורא s 56. מיצא mand ?? 249. מיקונא в 103, 201, 203, 385. 8 21. m 250. 8 (91,) 250. s p 160. t m 392. ?? א 50. מכשספור שלוח(א) b s 42, 129, 427. s 166, 231, 250. B 250, 360. מלוססון m gr Fw 334, 352. א מלך ירקונא p ü 208. m 159. m t gr Fw 331, 351. ממירן s Fw 219. s 205. * ממללא s 329, 346, 364. מנישכא s p Fw 199, 251. 371. # מנתא # 102. * ממא s 117, 238.

* מסיותא 8 269. t ?? 241. * מסתוריתא t 56. * מסתלינותא 8 419. א מעודא s ?? 338. מעויין t ? 338. מעלה עשן m ? 251. * מוצל s 262. * מצעיא B 290. s 359. 8 פקלוניא 8 מקלוניא 8 92, 421. s Fw ? 365. מרדגוש s p Fw 41. * מרדכא א 170. * מרהצן 8 252. מרח s t 251, 350, 424. א מרוא חוורא s t 135, 252. 8 כ 253. * מרון B 340. s p Fw 53. mand s Fw 252. 8 207. * מרנאית 8 363. t ?? 252. * מרק 8 142. טרור b m s 176. מרירתא t c 258. 8 253. s t 81, 253. מרריתא t 253. s 331, 332. 8 256. 8 256. * מרתא 8 174, 326. מרתן s gr ? 382. 8 ?? 257. * אחחושט 8 264. * משחא 8 47, 56, 69, 70, * משחא 8 377. s 377. משחא חליא 8 משחא דקונמא 8 346. s 352. 8 309. משחא רשבבונא משחא רשושנא в 380. * משחונא א 258. * משחקוניא s 258, 381. ארמשיר a p 355. * משך לב m 209. * משכבתא 221. א משכבהר s p 161. א משלחתא דבסמא 8 348. ns 150. א מושעא в 86. * משר m t 221. * משריותא в 82. t 118. + מתוק m 333. נארגים mand 265.

* נכנא א 389.

* נבדומרא s c 373. + נבלת b 124, 332, 392. * נבע א Aph s 375. 8 288. נבקא s t 117. t c 260. * 573 m t 269. * נדלא 8 424. b pl 145. 8 239. .8 ?? 172 מרהג s gr 302. * נורבא s 389. t 258. נורנא s gr ü 318. s 258. * נחת 292. ממף b 360. א במסתא s 166, 360. # נמירא в 351. * ניבא א 320. * נייך m t 55, א נילופר B Fw 214, 313. ניניא s t 259, 424. 8 ?? 249. ניקא ניקלכם m gr Fw 109. s gr c 363. s Fw 313. נכאת b 49. 8 p Fw 259. s p 259. 8 t 259. t 120. * ניסניא s 237. yaya m t 259. נעצוץ b 145. DID m Fw 309. 8 171. א נפעא 74, 78, 92, 132, 138, * מנמצניתא 8 300. 151, 187, 189, 212, 326. במק א 135, 365. * נצכתא 8 89, 132. * ניצא t pun 265, 409. מץ חלב m 164. נץ ההלב m 225. * מצבתא 8 343. * נציבניא B 290. צעא m s 262. 8 c 288. * נקיבא B 306. נרא t p Fw 365. 8 183. א נרגילא s t Fw 85, 118. א פרגניא s gr ü 183. ט נרד b 216, 368. s 74, 318, 368. 8 369. נרדין דברא 8 א נרדטום 8 פירטום 8 פירטום נרסין דארוג B Fw 34. s t gr Fw 140, 265. * נרחיק t gr Fw 339. 8 167, 266.

* מסמיג פ 286.

מכמיכן s t 70.

млолэ в с ? 360. * נתר 8 119. * נתרא 8 203. 8 267. א נתרא דויתא m 135. שמל s ind. 268. אסינון s c 288. NADNO 8 288. א סביסק s p Fw 188. * מסתבר s 196, 361. * ממבראנאית s 299. ארא s c 276. סגדי ? s 349. אד לשמשא 8 323. DIAD 8 Fw 53. * NNJID 8 365. אט זרעא s gr ü 268. א סגי רגלא s gr ti 108, 268, | * סגי רגלא s 89. 270, 384. st 89, 119, 141, 212. 8 t 269. * סגולקני s 385. s p c 68. 8 ? 272. m c 321. סרג s Fw 269. סרן m 73, 387. 8 269 מדן ארעא s 73. NAID 8 154. s ?? 270. * סוכתא 80, 114, 141, 152, 198, 200, 245, 248, 299, 300, 320, 328, 365, 390. 8 c ? 270. מוסאמבאר mand gr Fw 272. 88. פועא * KDID 8 54. * סורייא 86, 236, (365 ?), 369, 393. סורנגן 8 Fw 174. + ⊓D m 256. RDD 8 ?? 270. 8 271. אטטאטטא א? 54. 8 gr Fw 272. ממים s ?? 70. סמים m gr Fw 347. * סמר s 69, 86. מיב(א) m t 118, 309. * סיגא 8 341. מידנא s gr e 363. MIND 8 78. t 344. מימוניא דאגמא ♦ סתי b s 275. סיסנבר s arab gr Fw 271. roo t 207. 200 sam 65. מיסנא t s' 119. אססים s o ? 286. * אם מפרון 8 274, tp Fw 156. פפרון 9? s 81.

אסים s gr ü 272. מכינון s gr ? 289. * סוכלא s c 114. s ?? 50. מכרצל א פכרצל פרצל t s 150. * סלורא s gr 200. * סליל m 56. * סלק א 88, 391. 8 t 241, 273, 338, 368. 8 235, 385. מילחא * * * * * * 174, 226, 297, 306, 374 pl 328. s 53, 365. * סמסיריא s ? 363. * סמדר b m s 89. א ממטריא s ? 273. * סממניא 8 223. א ממסרא c 271. 8 274, 424. א ממיעא s c ?? 275. s 43. * עשלא (86, 77, 86, 91, 8166, 275. 141, 166, 182, 299, * May s t 343. 300, 301, 326, 327, 337. 8 237, 238. מומקתא 8 Fw 58. arab 3. m ? 321. s 72. סגדר s p Fw 107. B C ? 371. סנה bm 146, 275, 289, 396. א מניא s t 127, 141, 275. 8 276. מכיא דכלכא * סנסן b 119. אנייטסס א כ ? 275. מעדא s 181, 195, 269, 276. s 277, מערא דמרגא 8 c 277. פער גנברא s 34, 278, 408. מערתא s t 125, 133, 181, 182, 240, 277. s p 178. m 279. א מפודלון s gr e 89, 291. s c 298. * NOIDD 8 270. * סיפלא s 28. s ?? 154, 282. s ? 281. א מפלולא 280. B c 280. B ?? 154, 282. ספיר m ? 245, 312. * ספירא t 424. דעל Fw 3.

8 Fw 152. 8 c 332. מקורדיון s gr Fw 393. סקילא s gr Fw 75, 175, 273. ENTO 8 arab 266. * סרגים s 18. * סריא s 292. * סריותא s 292, סריוד B Fw 286. B p 238. * סורנגא a 297. 81. s gr 81. א סרוא s p Fw 388. s e ?? 371. + סרושוי 417. * סרעיפתא 80, 152, 277, 322, 390. סרפר b 326. 88 a DAN 8 אוכמתא אוכמתא 8 91.

8 90. מתא הורתא * סתויא 8 91. א עבובנא в с 367. * עכימא s t 7, 276, 322. 388. א עבורא s t 157, 423. עובשים m pl 143. עוגם m 208. 8 281. 8 280 s עגרשא ערל(אי m t (s) 38. עדריא 8 ? 247, 305, 426. ערשה b m 182. עוד s arab Fw 426. א אווניא s 146, 282, 425. * Mbly 8 53, 81, 115. * עופיא s (t) 53, 159. * עוצא mand 116. א arab 216, 219. * אנישא א 343. ארתא s 157. * איחיא 8 295. עזרד m 157, 289. עוזרר m 3, 208, 287. א עזררתא s 283, 287, 334. עמלפת pun ?? 408. * עישרנא א 56. א עומרפן s ?? 289. * מעמשנא s 306. עידית m ? 289. עיזונא s c ? 290. עין עגלא s + 242, 290. עין תורא s gr ü 290. אירונא s 290, 408. עירית m ?? 289. עירניתא t? 39. א עכובא s t 292, 428, עכביתא (m) t 292.

30*

* עכור m 90. מלואיא mand 215. יולע m s t 295, 426. צלסי שרה ?? 35. עולשה m 87, 208, 255. עולתא t 255. * עמוד m 394. *** עמיצותא** 8 371. א עממר s c 157. עמירא 8 159, 160, 194. * עמרא s 157, 184, 194, 375. א עמר גושנא s t 92, 124, 198, 421. צמרא דימא s 238. עמר כובא 8 92, 421. * עמרניתא t 39. * אמר עזא א 92. ענב(א) b m s t 89, 389. שנבי ארעא в 189. 8 296. מעבי חויא צנבי סניא в 425. א ענבי תעלא s t 296. * ענקא B 89. * ענקוקלות m 89. * עסבא s 61, 80, 84, 108, 109, 133, 136, 141, 142, 151, 152, 159, 160, 162, 182, 187, 207, 210, 211, 221, 222, 237. א עסבא כהניא s gr ü 366. מסוום t ? 191. עססית m ? 297. אוסקא 8 ? 315. אעסע s t 73, 219. עוצכא 8 א פוצכא 8 אוצכא 8 אוצכא עצבונית m 294. עצוצא א ? 173, 312. שבים m 297. עץ שמן m t 59, 98, 138. * מתעצר s t 125. א עצרא s t 58, 69, 197, 198, 228, 250, 253, 332, 378. עצר שושא 379. צצרא דתותא в 396. עצר חריטן в 33. * עקום m 113. א עוקסא פ ? 315. * עקסקסא s 239. עוקץ עקרב m t 283. * עקרא (mt) 61, 62, (64), 67, 72, 75, 77, 81, 107, 128, 146, 159, 161, 171, 178, 182, 187, 188, 190, 219, 227, 314, 319, 339, 355, 357, 371, 372, 376. א עקרא דאכגר Fw 33. עקרא רארם s 365. עקרא דאריא 8 61. א עקרא דדברא s 340. א עקרא דורע קטונא 8 314. א עקרא הורא s 306.

8 298. עקר כורהן אקר כורכמא s 219. עקרא דמרירתא t c ? 58. צקר נטפתא в 361. א עקרא דסגי גונותא s gr ü 35. עקרא דערריא в 247. א עקרא דעירונא в 290. צקר קונוהן в 382. אקר קרחא s 77, 298. א נקרא דרומנא חליא sgr ü 308. א עקרא רשושא s 378. * עקרבא s 108. עקרביא s gr ü 108. עקרבנין pl m 109. ארא s 35, 65, 300. ערא s t 60, 65, 299. ערא חורא s 376. צרא דנהרא в 376. ערבתא (b) s t 52, 83, 167, 307. ערבת ורדא в 132. ארכח s p Fw 302. * מתערגלא 8 282. ערדא s (t) 303. * ערדא א 303. ערורא s c 288. ארטניתא s 304. א ערמיא דנהרא в с ? 376. ערמון b m 3, 60, 107. * ערמתא א 156. * ערים m 89. * ערסנא t 106. ערער b 64, 425. ערם תא s 307. ערערינא в ? 320. ערקא s 56, 63. * ערש b 89, 221. * ערשותא s 18. * עתידא א 387. אגום s gr ?? 368. אוניא s gr Fw 308. 8 gr c 152. אליורון s p ? 323. s gr c 262. s pl 227. טגה b m 123, 332. в 213, 391. s t 39, 309. t ? 310. אנעניא B ? 281. א p ? 254. t ?? 395. s gr c 58. * מהלוםים 8 292. 10 s Fw 310. m 219, 308, 311, 347. | * מסיגה m 89, 114. א פוגא s ?? 312. arab 326. מומנג t p Fw 315. # מווקא # 21.

שול (א) b m t 245, 312, 317. מולא מצריא t m 177, 313. s gr 369. מולום מוליא s gr 308, 329. לומריכון t gr Fw 279. s gr 269, 385. * מומא a 364. מוקום m gr Fw 237. מוקסינון t gr Fw 59, 64. אחש s t 311. 8 331, 352. ממיחא s gr 98. מטילא 5mp 8 ? 315. * DDD 8 18. א מישרוסילינון s t gr Fw 225. m pl 303. s t pl 303, 389. סיגם m gr Fw 372. פיגנא s gr Fw 371. s 371. в 372. * מיטמא m 394. * פילוניא s gr 298. s p 238. # מילון m gr Fw 317. B gr 63, 316. בספב t p Fw 268. ∗ מיקה m 120, 333. t s 60. ≠ מכיהא 8 386. 55 s Fw 314. א s gr Fw c 269. s p Fw 92. * פלגא s t 82, 421. 81. א פלגין 81. א פלגנן 81. * סלגות רישא 8 82. 8 א פלגנא 8 א פלגנא 8 פלגנא t ?? 241. 8 gr 67. m gr Fw 395. * חלת b 264, 364. א מלטרימון 8 ? 210. 8 173, 203, 316. 8 ? 153. א פר מלימיא s gr c 192. t 76. מלפל(תא) m s t 2, 3, 317, 369, 426. 8 ? 329. s dddt # מלתנאית B 38, 318. פמסובלום gr c 92. b 101. s p 376. s t 48. * מניד s Fw 345. t? 148. m ? 319. t 313. s gr 236. א מסיליא s ? 253.

m ? 319. t p Fw 96. s p 286. פחק m gr Fw 3, 49, 68, משרתא s ? 422. 69, 286. s 69. מסתקא דשיול עםיעין m pl 350. s c 280. פסירון s gr Fw 54, 63, 348, 419. לייא t pl 124. * yyo m 138. * סצעיל m 124. א מקועא s b m 81, 200, 332. 333, 391. מקסינת t gr Fw 59, 64. t 333. מקעא * מקעת m 120, 333. m s 101, 204. * פרוגא א 102, 161. א p ? 227. * סרד m 363. s t m 58, 146, 247. 357, 363. * פרידא t 289. ≠ פרדיסא 8 65, 291. s ? 319. א מרוקשים s gr ?? 68. иппр s t 262, 264. m ? 319. * פרט b 267. s p Fw 208. * פרטתא t̄ 363. t ?? 395. ארנגמושך в р 355. m ? 392. * פרסא s 56. s gr 147, 168. s t mand 73, 74. מרסק m gr Fw 49, 148. א פרסיקא s gr Fw 148. * סרע א Aph 89, 385. * פרעא s 52, 263, 319, 375, 390. שרעושי pun ? 409. t s Fw ? 161, 320. t? 323. 8 Fw 342. * סרי s m 90. * פרצנתא s 90, 189, 364. * מרצופא \$ 22. * סרקא s 233. * פריקא s 198. m 105, 172. מריש m 2, 144, 156, 208, 287. 8 ?? 281. m? 64. * מרתך Ethp. 102. * פרתכא s 102.

* מרתוכא s 102.

* פורתכא s 102.

א פורתענא 8 314.

s 173. t 245. t ?? 323. 8 91. פשר שתין ם b 232 pun 406. * # #DB 8 226, 350. m 67 (8?77). צאלים b pl 275. куку s ?? 125. צאקיו 8 ?? 336. צאקשו 8 336. * צובעא s 290. צכרא 8 295, 426. צבתא t 55. צדרא t 306. א מהונא s gr ü 267. א 59, 381. s 59, 381. צוא s ? 154. 8 ? 383. s צונדא צוגדר в с 273. צוצרא s 80, 223, 224. * צוציתא 8 166. * צורא t 118. * צחחא s 16, 68. * ציבא s t 52, 118. * ציבחד t 95. צירגר ?? s c 370. צימרק s p Fw 38. צינדרג s p 346. ש אכוש s ?? 336. * צלא 8 86, 365. * צלא בלא 8 354. * צלובא 8 356. * צלבחא t 97. צולבנא 8 378. * צלול m 90. א t 354. א t 354. * צלף 8 264. m s 262, 364. + צמוק m 90. * צמרא 8 323. צמר גפן m 92. צמר יומא s 323. ∗ צמרמרא s t 323. * צמרתא s 323. אנדל s p 422. צנדר s p Fw 107. ענון m 39, 309. s arab 60. * צונטא t 158. צנר s p Fw 107. * צפורין m 245. צפין в ?? 324. שמעםה b m 301. צפר א צפר 324. * צצא א 227.

צורבא 8 36.

צרי b 342.

צרוא s 58, 85, 86.

* צירחא דליבא t 260.

* מצרפנא s 328. # מצרפניתא s 168. * צרםוקא s 250. צררא в 305. א צרתא s c 325. צתרא s t 135, 325. אכרו s gr 349. s gr 262. א קובלא p Fw ? 326. א קבלעא s 304. פבליקין 8 ? 345. * קברא s 120, 333. ליבורא t 119, 333. ליבורא t s gr c 255. * קובררא 8 118. סידה b 295, 340. m 349. * קרמאית s 364. s ? 327. * קובא s c 194. s gr 203, s c ? 304. * קוחא s 61, 91, 104, 109, 182, 210, 243, 246, 272, 273, 301, 325, 328, 365. s gr c 363. 8 327. פוודא s gr c 29, 145, (357_a). * קולום t Fw 398. קולמום m gr Fw 345. * קולון s Fw 398. קולם m gr Fw 214. m t Fw 240, 241. ∗ קולתא (139), 236. * קומום m t gr Fw 197, 317. s p c 297. s gr 357. s gr 381. s t Fw 346. s gr o ? 328. א קוסינון s gr c ? 328. * קועא pl 263. * קומא t 96, 263. s gr 277. קולן b m 129, 146, 194, 198. קרץ b m 128, 146, 198. m 198, 219, 311, 347. * (א) מור m t s 116. א קורדמנא s gr Fw 306, 350. * קורואא s gr c 204. קורייםי t gr Fw 111. * קורת רוחא s t 224. א קותיא s gr c 220. t 92. * קטוליקא s gr 298.

* צרנופא s 250.

* צריפה m 308.

s t 171, 230, 330.

* קטיא אריכא 8 67,

א קמות דברא 8 331.

8 331. ממות חויא s 331. קמי חמר 8 127. מ קטולא דארנון 8 334, 357. מכל אבוהי אכא s gr ü 174. s gr ü 175, 336. * קמלב s gr Fw 334. * קומלכא gr Fw 334. * קממא s 382. * קממניא s 207. * קמן א 337. * קמינא s 55, 301, 302, 306, 423. m pl 336. m 336. 8 ?? 46. קמף m 317, 338. 8 108, 274, 337. * קמר s 87. * קמרא s t 159, 260. 8 gr 46. * קמרכא s gr 339. s 338. 8 385. א קידיקא s gr c 363. קירום s t gr Fw 57. א קיירום s ?? 286. * קימא s 336, 394. s gr 340. t pl 337. א קילוניא s gr c ? 339, 423. ★ קיליקיא 8 369. 8 gr 293. פינרארא s p Fw 99, 267. s Fw 340. * קיניא в 139. פינרם s t gr Fw 45, 294. * קיסא s 56, 63, 74, 98, 136, 138, 139, 170, 308. 8 295. קיסא דבסמא א דחויא в р ü 52. 8 340. א רשישג s p ti 340. קיסוס m t gr Fw 140, 186. א קיסות s ? 211. א קיסמון s gr c 230. ∗ קיםניא в 328. s gr 88. * קיץ b m 337. s arab 79. m 353. פיקי s gr 352. סיקיון b 354. s ? 339. קירונטון t gr c ? 380. א קיתרום s gr c 127. * קלודקא א 422 (107₂₁). m gr Fw 137. * מו קלח mi 339. ש קלחלחא в 163, 191, 282, קלחלחא m gr Fw 262. 339, 354, 372. * קלימיא s gr Fw 369.

* קליל א 311, 368. 8 ? 282. א קלמוני הגדויתא s ? 281. 8 gr c 282. 8 gr 329. מלמינתא 8 gr 271. * קולעא 8 324. קלעילין t pl ? 340. פלעי דארן в 324. א קלפא s m 128, 349. * קלפתא s 58, 86, 159, 263. 316, 346, 349, 363. א קלפתא דבסמא 8 346. 8 ?? 237. s gr 340. 198. פמח א קמחא s 423 * 171 * 316. א קמצא דברא 8 340. b 194, 356. s gr c 145. s 242, 347. * קונאותא s 154, 347. m gr Fw 207, 348. s 178. 8 Fw ? 306. * קנונאית s 351. סנה b m 45, 146, 341. פניא 87, 160, 166, 188, 237, 341. s t 150, 342. 8 341. 8 55. פ קניא קטינא לניא דשכר t 345. t?? 328. א קנירחא gr Fw 247, 357. s gr 356. s gr 359. 8 gr c 262. * קניקלא B 122. * קנכנון B Fw 290. סנמון b 295, 346. s ?? 172. 8 347. 8 347. 8 347. אס א gr Fw 348. .58 فنروج a p קנרוג DIDD m gr Fw 142, 186. * MDDP 8 gr Fw 162. א קסטון s gr c 282. א קסמניא s gr Fw 73. א קסיא gr Fw 348. * קומר * 96. א קפלומא s t gr Fw 227. * אםוםא 8 22. 8 gr Fw 262. קמר * ספרא 3 263. s 263. 8 181. מפושא (א) א קצח b m t 366.

סציעות b pl 349. * קצצין t pl 313. * קצרא (42), 159. ★ オララ 8 354, 426. * קקבא s ?? 407. 8 407. s t p 349, 350. s p 297. t s 67, 351, 389. אנגר s p 350. m ? 207. s 352. * קורדחנא 8 18. קרולין t gr Fw 211. 8 gr 211. s pl ? 172. פרטא s gr Fw 197. * קרטא s pl ? 227. פורמבא s 45, 217, 218, 355. s 293, קורמבת חקלא פורטבת כלבא \$ 293. s t 218, 357. * קריונא в 100. * קורייא s c ? 365 (s gr c 142). * קרימיא s c 369. * קרכרנא 8 gr Fw 290. m ? pl 202. m 201. * קרומית m 344. 8 ? 331. 8 א קרמכו 8 פרמכו m ? 354. s 206. פרכניא [†] 8 355. * קרנא 18. * קרננא 5 203, 423. m s t 96, 135, 181, 228, 229, 329. קרומשומילין mt lat. Fw 3, 208, 209. פרסיא gr Fw 151. לא קרסולא t? 357. קרסולכנון t gr Fw 338. קרפלון s gr Fw 355. * קרוצא 8 227. 8 145, 162. s t 356. קרצען pun 410. s ? 357. פרציפתא 356. ל קרקוזאי t 351. * קרק**פ**תא 8 22. (אם קש(א) b m st 47, 160. s t 110, 124. שואה b 330 pun 407. m arab ü 333. m 357. 8 127. m 230, 231, 232. s 127, 357. א כשותא s c ? 230.

שרק

* משותא s t 123, 124. א קשותא s ?? 230. * מחרא ? 341. קתרא t 41, 57. s gr c 270.

8 c 149. אסך s c 282. b 194, 205. m 85. * r 77, 141, 162, 372, u. s. t 317. * רבלא א 117. * רבן א 13. * רגא 8 237. * רגיא 8 237, 389, 396. m 321. רגלא דאריא s gr ü 304. * רהל א Ethp. 20. ורדד פני s pun gr Fw 131, 409. s t Fw 102, 358. s gr 311, 361, 363. ומא דארעא 8 359. * דוע א 360. * רועא 8 236, 423. * רועתא 203. s 199, 308. * רושא 8 106. * רושנא 8 106. א רותא в с 42. א דאשג 8 Fw 142. * רובון s 89. * KDT 8 203, 205, 423. * רחישותא t 343. * רחשושתא 8 74. * רומכ t 122. * רמיכא s 58, 122, 134. s Fw 171. ריון s Fw 170. וריתן s arab 152. רישן s arab 281. * רישניא s gr ü 227. ריש עגלא 8 242. פריש עבא s 41, 100. * ריתא t 118. * ריכבא t 120. m ? 362. חסת b m 3, 284, 362. א רומנא s 150, * 245, 362. 8 365. s gr ü 308. רומנא דשעלא s 203. * רמוצה m 351. רסן s arab Fw (39), 281. * רערא s 389. רעיא דאילא s gr ü 365. רעיא דיונא s gr ü 254, 365. * רסיותא B 154. * רפוקא t 185.

B 261.

* א רקנא ה 10. רקנא ה 10. א רקנא ה 262, 307. רקנא ה 160. רקיק ה 162. רושטר ה 141. רשף ה 132, 215, 216. רושן ה 136. רושטר ה 136. רושטר ה 1366.

NJME t 59, 64. s p Fw 152. NINT 8 286. אחידא s 236. s ? 68. שאפים m c 287. s gr ü 367. 8 151, 309, 366. 8 309, 366. שבובנא אבמא s * 35, 238, 239. א שכשכשא 34, 142, 354. א שכמבמא רומיא 8 368. * שובכא 402. * שבלא 8 87, 325. (b) m 159. שכלחא s t 133, 160, 368. א שבלתא דברא 8 369. m 370. שבולת נרד שבלתא דגרדין s 318, 369. t 129. שבולת שועל שכלילתא t p Fw 316. שבעא אלעין gr ü 243. s gr ü 247. * שבוקא s 311, 249, 349. 366. * שבוקניא 8 367. s t 67, 370. s p Fw 152. * שבשתא s 89, 299, 300. א gr ü 280. m s t p Fw 166, 161, 372, 373, 405. в t 59, 63, 64. s t 374. s m 156. * שיגרא t 124. שיגרא s c 166, 374. א שורבינא 8 387. 8 282, 425. * שרה pun 407, 409. * שררה m 114, 159. א דעות s Fw 85. א א דונג s p Fw 211. s p 208.

s p Fw 142, 153.

8 p c 56.

* אוחא 8 264.

m 394.

t 135.

b 393.

* mg s 266, 300.

pun 410.

| * שועא א 154, 322, 225. * שועיא 8 225, 328. * WIND 8 18. s t 80, 379. * שוריקא s 363. * שורנקא s 203, 363. 8 t 378. t 264. * שיורה t 114, 159. s ? 335. * 5mb t 186. * שחלא s 422. * שיהלא t 122, 125, t pl 260, 397. * שוחלפא s 237. אסחש ? s 335. m 157. * שוחרא s 18. t? 380. s pl 189. m 55, 96. * שחתא s 223, 236, 292. * שהתיתא s 240, 278, 286. שמה b 59, 197, 388. * שמיותא 8 386. א s ? 81. # שייל א 69. שיוא 8 425. שיופין m 3, 148, 284, 285. s 286. מים b s 78, 224. שינגר s arab 116. שיסקי t 286. * שיפא s 205. שיםא דלילותא 8 381. שימה m ?? 47, 55. m 128. שיק t m 114, 202. שיצניתא t 202. * שור אמלג s p Fw 130. * שיר דרוג в с 374. * שישורא 8 t 125. 8 55. שישנא שית b 67, 194. m t 392. שכה b 194. * שכיח s 192, 263. * שכר b t s 125, 231. **≠ שכר 381.** * שכר 8 t 345, 426. 8 381. s Fw 314. 241. s 133. 8 133. שילומא * שלפוחתא s t 76, 420. * שלקא 8 394. m 242. * שמהא pl 17, 91, 125, 192, 326, 418. א שמכא s t 75.

ת-ש

* שומליא s 160. * שמן א 282. 8 157. שומנא דחמתא s 58. שומנא רמורא שמיר b 382. * שמר 8 123. * שמרים pl b m 90. * שמרא s 123. 8 372. שמרא דמורא в 383. s t 382. שמרקעין m 303. m 102, 376. א שמשרא s 63, 64. s 50, 375. שונאנא t 43. # שניא 8 296. * שניותא s 296. m ? 384. s ?? 289. * שננא רשבלא 8 159. * שנתא 296. אנתא s 236, 385. s 179, 329. * שעלא s 203. * שיעול t 203. שעם m 156. * שעיעא s 141, 183. א דימא דימא s 183, 238. m ? 313. שעורה b 123, 277. * שעתא s 290. s p 148. * שמלולא 8 425. * שמעה m 115. * NDDW 8 88, 299. s 385. * שקיא 8 145. שקד b 3, 49, 209, 374. שיקמא b m s t 176, 386, 391. * שקמונה m 284, 387. * 15, 102, 233. * משרר s 128, (171), 188. * שרור s t 158, 369. א שורבינא s t 56, 59, 64, 83. s 289, 375.

ארוינא s 56, 83, 387.

* שרורא s 389. 8 ?? 153. s 173. * שוריא s 108, 266, 389. * שרפא s 20 s 288. * שרש m s 394. א שושם דאכא 8 276. אטשטא s t 376, 409. 8 217. א שושכנא s 349. s 349. שושנתא b s 47, 62, 85, 189, * מושנתא в 338. 198, 273, 379. אבא s 276, 380. 8 380. א שושנת מלכא 8 380. m 380. 8 387. שושנת שרוינא * שתיתא t 240, 286. * שתקא א 419. * משתחק s 311. s 160. * מתחשים 8 311. * תאראא 8 160, 237. m 258. תאלא t Fw 112. אלים s gr 262. תאינה b m 3, 390. אינתא s t 125, 390. א מכיהתא a 386, 391. אנא דדברא s 386. אנא חרשתא s 392. mand 152. האשור b 59, 65, 388. 8 390. a תאתא * תבל m s 370. א חבלא פתיא s 226. * תובליא t 124. b s t 160. תרהר b 41, 59, 153, 249. * אות b 273. א תובא s t (?? 99), 387, 391. | * תרכינא s 106. s p 165. * תויותא 8 395. א מומא s t 393. א מומא דדברא s 393.

s 393. t 394. תור m 118. (א) m s t 313, 394. (א) m t s 3, 395. * תותא s 395. 1318. א תומר * מחב s m 391, 392. * תחובא s 392. אחחלא s t 178, 396. * תוחלא t 122. t 397. * תמירא א 90. m 258. * תייכת m 116. מישנא s gr ū 106. * תלילא s 368. sam 1, 44. * תלמידותא 8 22. א מרפא מרפא s gr ü ? 23. m ? 316. 8 ?? 297. m pun 317, 400. * תמיהאית 8 244. תמכה m t 87, 179, 406. חמר b m 3, 109, 122, 264. א תמרתא s 107, 110, 179. תומרא t 123. s 125. * מני 8 369. הנום 8 156, 217, 324. 8 324. תמוח b m 3, 155, 404. א חמנסא s ?? 107. * תפשורתא s 292. * מתחקן \$ 256, 297, 332. תרבתור m 214. תריד m t 338. ארידא s c 175, 274. תרדין m t 32, 175, 273, 274. ∗ תרינא в 125. * תורן b 388. א תורניתא s t ? 59, 388. t 46.

תשרייא s 339.

IV. Register der arabischen und persischen Wörter.

.136 ايار .65 انبس ابهل 82. .353 ابو قردان * .144 آبي 46. اترج .394 أثر ومشأ اكل 65, 71, 420. احاص 149, 208, 335. 187. احامي .218 احريض ديا د احلت ديا 25, 168, 187, 346, 411. 42, 128, 304. .41 اذرگون اذريون 41, 804. 307. اذن الارنب .243 اذان الحدى .40 اذان العراذ .40 اذان الغار .238 اذان الغيل .881 اربحنا ارسان 327, 426.

* 278. ارد

252 اردشران

.252 اردشردار .324 ارديون 59. ارز 102. ارزن .106 ارسان * 251. ارغواني * m 268. ارماك 208. ارمود 288. ارون .44 ازاددرخت ؛ 427 أزر .50, 419 أس 369. اسارون 96. اسست 315. استغول 871. اسند .814 أستنوس .61 اسد العدس 202 اسرار 885. اسفاناخ 279. اسفنج .81 اسفنط 314. اسفيوش .426 اسقوطری

75, 175. اسقيل

berb. 53. 47, 55. + اسمانحونی p 40, 47, 380. اشب 194. .37 اشترغال ه اشتلابون و 340. 68. اشج .266, 290 اشراس **لشل** 47. 42, 885. عنشا 286, 385. ع 365 اشنا .86 اصطفلن 262. اصف اصلمان 426. اطد علم 45. اطماط اطن اطن 109. اغافت 83, 219. اغونتس 426. .28, 154 اغبرس .172 افان 81, 421. افسنتين .294 ? افوان المقلوب 203. افيون

197. اقاقيا 190, 290, 326. .142 اقسىن 245, 336. » و يلاسمون ب p c 28. .181 اگر وایگر 323. اكمار .86 أكليل الملك 295. النعوج وج الري .108 ام اربعة واربعين 196, 419. ام غيلان علم 25, 130. ه د 140، 189 مامير باريس 254. اميرون 208. امروت .40 أناخرا ع365 أنار .204 انار كُما انب 188. * انبار انبار .208 انبرو .208 انحاص 36. أنحدة نعدان 36, 258, 292. .226 انجدان رومي انجرة 162. 356. 357. 359. لنحل 428. .91 ه انشاثا و 27. 255. انطونيد

201. ه انقون

474

انگور 88. 296. انگور 121. اهان 121. اهان 129. اهلياء 129. اورس p 35 Nr. 3. 419. اورس 370. اوزارك 314. اوسيد p 28. 142. ايرسا 343.

.93 ايهقان

152. 326. بابونج 142. بادشقان .46 ماذرنجوية 43. 61. 151. 195. 196. باذاورد .188 ماذنحان عارج عارج 296. .52 ارجوبه 163. بارزد عارشن ؛ 225. باقلى 42. 171. 245. 312. نان 69. 875. 376. 429. ُ .121 با**ھ**ين 최초 321. .305 بخور مريم .167 يده بر 157. 423. 226. براصه .320 يريهن

.141 بر بوسيوس

.819 بردقیاس . 54. 55. 63. 167 بردى p 34. م برسیان داروا 34. 278. برسياوشان • برشك ع .315. 409 برغوثي .429 أ برغني 429. برقان . 29. 149. 151 مرقوق .359 برنيح .80 ورنيج اسف .56 برنوف 833. مرهلياً 136. پوهنج .291 برواق .82 ه بروتا .314 بزر قطونا .85 بسباس 8 371. .384 بساليم .151 بستان افروز .211 سد .120 بسر .268 بسفايج .365 بشددتج 73. بشام 71 بشم .314 بشنين 74. 75. بصل البرى ۽ الذئب 75. .75. 420 " الريزي

.425 بصل الشطاني عنصل پر 425. ا .75. 175 الفار 8 Fw 34. يطرشل 225. طم 68. 70. 138. 420. عليخ 831. 351. يغدونس 223. * 5 97. 284. 97. 98. شعرة التق .225 ىقدونس .64 بقس .46 بقلة اترجة پوی پ .220 مقلة الخطاطف 320. 321. " 337. ةنيّا معالم " 321. , 42. الملك **208.** يمانية " 189. يهودية " 179. 276. .227 بقول الفعص .245 مقلي . 362. 424 ر کا ل 314. 861. 25. 72. للانر 78. بلام

120. 391 بلح 72. بلغند 281. بلدى * 74. 338. 342. 79. 80. 416. 3 43. 68. 72. 250. 325. .164 علياق .p 25. 130 بليلج . 71. 373 * س 162. 416. بنات النار 381. 406. . 71. 273. 428 سنجر 45. 49. مندق هندی 3. 48. 70. .389 ننصر .25. 251 بنفسے 46. ترنج /.73 ما 161. 290. 827 بهار 420. بهار .331 بوجنا 66. 175. بوحا 181. يودنه * بوريا 62. بوزیدان .67 بوصير .67 بوصين .367 (80) بوغنج .81 بوق 74. يىاز 142. پييال .879 بيخ مهك .175 بيش

[112 זוر] .berb 426 تاغندست berb 193. تاكوب ال 112. .396 ه تالسقير .370 تىل * .160 تىن عنم سندان عنم سندان 397. ترو .810 ترب .410 تربد .87 ترخر .77 ترخون ترمس 181. 313. 894. 429. .374 ه ترنيا berb 33. ترهلان 413. 382. ترهلان .394 ترومسا .33 ه تريامان .143. 155 تفاح .288 تفاح بر*ی* .262 تفاحة آلغراب .207 تقرده <u> 254. تلخ چکوګ</u> 44. تمتم . 119. 124. .125. 422 تم هندي على 87. 58. تنبل

340. جراد * المحادة على المحادث المحا .391 توب 16. 395. توت .396 توت العلىق 396. السياج .164 تودري 181. أ تومع .390 تىن .386 تىن احمق 386. " الاسود پرى " 387. 391. .890 تين شاهنجر 419. 426. تىن شوكى 426. تين النصارا 45. 426. تنة فرنجية 426. هندية

.124 تجير * .378 ثفل ب 297. ثلثان .236 ثور الماء .393 ثوم 393. ثوم برى تيحا " 262. 44. 71. 150. 167. 183. 371.

.367 حار النهر .190 جاور .102. 422 جاورس .190 جاوشي * المحد *

.190 جربوز عرجير 92. 93. 224. 403. جرجير 34. .335 جرجنس .97 حريث * . 17 Anm. 86. 384. 406. 429. 80. 152. 308. جعدة 61. جعقىل .424 چغندر .136 جفت افريذ .119 جفرى * .88 جفن 273. حقندر * جلاب 132. 422. الجل جمعا الجل جمعا 104. 217. جوضعيص ما 104. 105. 172. 173. جلمان 377. جلبهيج 377. 426. اثاماء 331. .364 جلنار .415 جلنارية .877 جلنبو**ج** 139. جلنجبين .182 جلنجويه 48. 49. .116 جمار عمان جمان ۽ عمان

جمر 386.

.107 جنار 415. جنبد 217. جنجل .324 جنعلان 107. حندل .157 جندم 52. 53. .104 جمعندم .52 حوبه .305 جويك اشنان .320 جوجا**د**و عوز 3. 84. 86. 153. 374. .85 جوز ہوا .155 جوز جندم . 69. 85. 86. .85 ي الهند * مابول * حاج 36. 145. 194. 423. عدالم 428. 8 Fw 181. 320. 397. 419. حب الاس المان پر 420. علمة علم 383. وه. 68. 69. 70. 91. حب الراس .419 " الرشاد ي السنة " 217. 324. .367 حة السوداء

396 حب الشيطرج 376. الطاهر .276 " العزيز الفقد _ 376. قلقل , 177. 365. المرك , 90. 193. اليارج , 1 381. " المحارج ? 381. * حص 196. 197. اقلح 94. . 152. 428 حق 428. حقيق .79 حتق الراعي 252. حق الشيوخ .140 حىل الماكن 75. 147. 188. * حديدي عديد عديد ع * ما م اء * * مَا يحوي الله * حرش * 194. 343. 150. 164. 226. 293. 294. 425. . 178. 396 حرف .396 حرف ماملي .173 حرلي عرمل 370. 371. 411. ج نق 154. حزازة * مزام 125. 422. .156 حزر .212 حزمة البرى

.66 حزنىل ا . 194. 355. 356. 429. .108 حششة الدودية إ الرجاج , 142. الطحال , 108. " القديسين 320. " الكلب 270. عصالان ا .256 حضض هندی 421. * 261. Tula 174. 233. 316. 8 Fw 140. 8 Fw 192. علىث 36. 258. علماء 44. 54. 143. 150. 167. 194. * حلقة 383. حلوة .427 حلوان الصّي . 124 خسص * | 166. 169. 170. 408 حماض 169. حماما 67. 243. 244. .304 حمرة الحِمّار .172 حمص .322 حمقاء برية ا 168 ؛ حمل المحمر المحمل المحمل 165. 238. حمرا 170. حمضا

اند 192. 212. 212. 213. c ? 34. 37. s Fw 94. 250. 102. 107. 157. 219. حطة رية . 81. 253, 331 حظل .153 حور * حوران * .104 ? حوشاكي ا 151 حوك .160. 162 حي العالم الكانكة 85. 165. خالوما .174 خانق الذئب .61 خانق الكرسنة .174 خانق الكلب . 175 و النمي غآز 360. ختر 360. 199. 359. 360 خَيَّازِي .307 خنر القرود .307 خبر المشايخ .81 خترق .872 ختف .81 خثرق .428 ? خديدي

. 180. 305. 377 خوىق .331 خر بوجنا * خرج ناط. 418. 177. خردل .396 خردل فارسی ر 130. خرزهره 294. خرشوف .294 خرشف 178. 174. خرطمان 352. 407. .217. 218 خريع .87 خرف * خرفة 321. 315. خركوشك .145. 176 خرنوب .252. 424 خرامي ن د ؟ 162. خس خ. 75. 175. 181. بر*ي* بري بري .165 خس الحمار 203. خشخاش 278 خشكار 278. خشك آرد 110. خصة 62. 302. خصى الثعلب 62. خص الكلب 236. خضرة * 335. خط الاديب .427 داتورا .361 .199 .41. خطبي عفت 372.

120. خلال خلة 429. 169. 346. حارصني ال.376. 376. 301. 369. 346. .164 خلىصىص 164. حلبص فلر خلر 173. .174 خبرة .372 خنتف 104. 290. 291. 292. خشى 125. .293 خنجر * .293 ابو خنجر .81 خنمان .104 خندروس * عضر عنصر Anm. 389. .146 خنگو .118 خوص .148. 420 خوخ .301 خونجة د ؛ 162. 257. خولان 232. 331. خيار .429 خار ا^{لع}مار .849 خارشنس 428. خيار الغنم . 130. 300 دفلي الحجري 40. 199. 200. 252 خبري 156. 423. غسة 342. 233. خط *

320. دادي

.98 دا*ذي* 199. 340. 341. دارششغان .318 دارفلفل .86 دار کسه 252 دارمك 159. داس * 88. دالة .68. 267 دېق .269 دخال الاذن * ا . 123. 422. دخان + ا .102 دخن ا 98. 100. .194 دغل .101. 102 درة ا .148 دراقن .90 درد * 98. 99. دردار .100 دردر .194. 427 دردر 85. 86. درقسة .p 78. 421 درمنه .64 دفران .109 دقل 107. دلب .273 دلوث ا .351 دلاع .274. 424 دم الاخوين

عدد الله المدال المدال

102. ذرية 342. ذريرة 107. أدب الخيل 107. 126. الفرس 107. 126. أو الخمس حيات 308.

* المنتج * عدد المنتج * عدد المنتج * عدد المنتج * عدد المنت عدد المنت عدد المنتج المنتج عدد المنتج عدد المنتج عدد المنتج المنتج

97. رتبلاء * 320. رحلة 221. رجل الارنب .222 رجل الغراب 222 رجل العراد .222 رجل العقعق .158 رخام * .362 رخف غ 358. رز 178. 396. رشاد .224 رشاد الماء .216 رشق * 122. رطب .134 (زوفا) رطب 95. طة .365 رعى العمام رعا **ديلا** عاديلا 203. رغوة * 183. رغدا * رقان Anm. 307. 426. .307. 426 کف 3 Anm. 362. .204 رمان السعال .307 رميح 363. رناس .300 رند * رندج 10 Anm. 417. ا 171 ريباس 151. 252.

.54. 167 ریش * ريما p 26. Uj s Fw 42. .84 ژاژومك 243. زبان بره 203. 381. زىد * . 90. 91. 364 زىب وباع برباع علام 171. 280. زراوند .150 زردالو 220. زردجونه نرجون 325. .219 زر*د*ق 249. مزراق * 139. (257). 222. زرنب 139. زرناد 288. زر^{نی}خ نريرا زريرا 321. .326. 426 زعتر 25. 286. 288. 429. .215 زعفران * نغب 232. .252 زغير .55 زل .34 زمارة الراعي 265. زنبق .224 زنحار 25. 138. .282 زنجميل شامي

عجسنبویه عاد نخجلان الارت الارتج عاد المناب عاد المناب

139. زيرك

286. زيزفون

اليزج 63. 64. هايزج 63. 64. هايزج 66. 84. هاد 269. 385. هاساس 65. هامان 344. هامان 268. هالي 385. هي 371. هي 315. هي 371. هي 371. هي 397. هي 38.

849. سعدى

480

.257 سجسنبويد المنحل سنحل المنحل عداب ا 371. ي 283. 428 سدر .200 سراج قطرب .266. 428 سراش .p 34 سرخ مرد 337. سرمح .238 سر^نج .83. 388 سرو .87 سریس 8 9 275. .272 سطوخودوس .269. 276 سعد * معفة + 114. 119. .203 سعل * ا * لف 159. 378. سوسى .335. 144. 314. 335. سفرحل .152 سفوم 396. سفند 143. سقمونيا .268 سقى رغلا عد 378. .296 سأن انگور 191. سكبينج * سکر 125. .268 سكى رغلا .150 سلاء

422. سلت

.240. 273. 424 سلق .130 سم الحمار 346. 349. .303 سماروغ .43 سماق .382 سمر .135 سمسق 376. سمسم .18 سين * 275. سمعا .384 سنا مكي * سنان سنان سنىل (58) 159. 368. 357. سنبل رومي 257. 422. سندل 73. 427. سندبان 196. 197. سنط .48. 174 سورنحان .47. 219. 379 سوسن .380 سوسن بري 380. سوسن الملك 367. سوندر .286 سويق .91 سياه دارو 367. ساه دانه . 143. 156 سب ٢٢ 75. 48. 271. 272. .273 سيف الغراب

381. 426. 129. .56 شابانج .415 شاماهي ind. 268. شاطيل 85. شاكهز .96 شاه افسر .209 شاه امرود 70. 73. شاهلوط 38. 208. 424. شاهترج 211. 324. شاهدانج 151. 152. شاهسفرم .390 شاهنصر .193 شاهودانه \$3. شب * .34 شابة الراعي 67. 373. 403. * شش 269. 67. شي .158. 429 شبرق 193. شيرم .300 شبشت الكرم

* المجادة على المجادة المجادة

* مشخل مشخل .290 شراسي 377. شهشال 8 Fw 56. 83. 388. شربين 429. 286. شرزدك .161 شرطيّ .192 شومي . 363 شرناق * .91 ششندان .215. 216 شعر ر 148. شعر .279. 408 شعر الحِمّار .279 " الغول . 107. 207. 277 شعير .164 شعير رومي .329 شعير العدس 148. شفتلو .264 شفلے .428 شقائق 201. 380. شقائق النعمان .201 شقر .201 شقرة * مقشماهي م 17 Anm. 205. شقىق اقرن 195. شكاع 345. شكر 314. شل 241. 242. شلجم 173. شلطث 382 شمار

119. 212.

. 17 Anm شمرة بحوية .83 شهشار 316. شنلىلە هنثا ه 385. 165. شنعار c 114. 35 Anm. شهبلوط .348 شهدانج 80. s Fw المواصرا .53 شونق * فرز شوز 373. 202 شورة .849 شوشمبر 129. شوفان .428 شوفين . 145. 150. 176. 194. شوك . 195. 196. 198. 294. .179 شُوكَة ابراهيم الحمال **293**. ۽ الغار 282. پهودية " 179. * کوش عاد. .293 ارضی شوکی بری 59. 380. 429. شوكران 273. شوندر شوننز 309. 367. 379. شوننز 79. شويلاء .205 شياف * .81 شىة 78. 81. 96. 410. 481

421. شيح رطب * مسرة 36. 130. 157. 374. شير 426. .877 شيرج * .286 شنزگون .114 شيش 65. 419. .114. 202 شص 152. صعترى العام 38. 324. 396. 419. شطرح 133. شلم ٩ 428 شنديب * صلت 158. .97 صلّور * .90 صلىف * .196 صمغ العربي .107 صنّار 107. 271. 422. 371. صندل دانه 197. 3. 56. 57. 58. 60. 70. 235. 246. 381. 279. صوف البيعر * .39 صوفية * .306 صوف * .158 صوّان * .114 صص 422. صنصاء 305. صابون .174 اصابع هرس 8 Fw 323. صامر يوما .295. 426 صبر

482

45. 295. 426. * II 15. 16. 223, 224. صدى * 239. صراخة ا 58. 59. 70. 382. عتر 136. 325. 329. 426. صعتر ,34 صفارة الراعي 301. صفصاف .419 صفن * * مصغی 422. 275. ضأل .308 ضرف . 58. 70. 382 ضرو ا 258. ضفادع .279 ضفائر الغول 152. ضمران .182 طالسفر عماق عماق .54 طماشس عدم 352. 345. طبرزد 235. 236. 237. 378. طعينه 126. طراتث .72 طراش * .106 طراغس .254. 254 طرخشقوق 77. طرخون

.298 طرخون جبلي .226 طرذيلون 254. 365. طرشقوق 310. 407. طرف .65 طرفاء 157. 423. .254 طلغشقوق 119. طلع .44 طمطم 254. طهليدج - 253. 254. طهليرج .215 اظفار الطب عاقبل 36. 145. 146. 194. 297. .424 عبوثران 421. عدس عدس 173. 182. 276. 236. عدس الماء .66 عذبة * عَذَق * 119. 212. .302 عريز عوار 408. عربت ؟ 429. 304. 305. 306. 307. عرطنثا .64 عرع 236. عرمض .195 عرق النسا .154 عرن .220 عروق الصاغين

.219 عروق الصغر .89 عريش 283. 288. غزرور (119). 305. عسلم 367. عشب فضي .192, 428 عشر .252 عشر ق 140. عشقة .368 عصاة الراعي berb 38, 324. * عصب 302. * عصبي 273. 217. 218. 347. عصفر .361 عضرسي .267 عطشانة 348. عَظلم * عفص عفص عفص عفص عفص 33. 196. 197. 217. .365 عقار آدم .s Fw 298 عاقر قرحا .298 عقار كرهان * عقد 159. 108. 109. عقر بان .90 عكر * . 109. 194. 293. 428 عكرش 292. 425. 428. علث 255. .103 علس

.71 علف *

علقم 332.

.70 علك *

276. 396, 427, 429. .223 غريدا. |.285 .387 .286 عنّاب عنب 89. عند الثعلب 296. . 262, 296. الذئب _ 296, 393. 421. 424. عندم .75 عنصلان 75. عنصل .407 عنقاء * 428. عنب .282 عهن 295. 426. عود .308 عود الصلب .298 عود القرح الحبلي 35. 44. 45. 101. 127. 275. 282. 288. 315. 347. 427. 107. عيثم .289 عنرران عين اغلي اغلي اغلي اغلي ا " الثور 290. 425. البقر 290. .149 عيون النقر * غاب 343. اد 64. 65. 299. 43. غاسول 127. غرة 33. غافت فسرا 69. 285. 286. 288. اغثاء عثاء .183 غدير

عليق 45. 127. 139. 275. غرب 83. 167. 300. 301. * غضّ 389. .121 غوره .194. 419 غىل .303 غرد s Fw 90. .91 فاشر شتين s Fw 82. .308 فاوانيا 387. 391. فيح .309 فعلان . 76. 309. 310 فحل . 93. 227 محصى * .270. 275 فراسون .148 فرسك .89 فرصيد .89 فرصين .320 أ فرع .320 فرفع .355 فرنجمشال 149. فرنية .69 فستق .303 فطر gr il 367. فقاح الاسود .376 فقد .171 فقس * .303 فقع .232. 331 فقوس .314 فل

علفل 239. 317. 369. .329 فلفلي 153. و فلنعة .299 فنعكثت .376 فنعنعشت .310 فو قوة 311. 249. قرانيا . 179. 181. 262. 315 فوذنج 326. 327. 329. 8 Fw 173. \$ 21 Anm. 173. 312. 371. 372. فيجن 238. 239. فيلموش .256 فيلزهرج عاتل اسم 384. 385. 856. 175. 336. قاتل الكلب * قاتم ع 373. عاقله 349. türk. 163. قاصني .262 قبّار 351. قىاق 429 قىدة .277 قىرص .305 قىلعى 50. 427. قتاد 67. 330. .332 331 قثّاء الحمار * قدى 143. 427. قداد

484

422. قدية 162. قدح مريم .341 قدر* .181 قدوح . 223. 224. 271 قرة العين * 352. 353. قراد .151 قراسا .225 قراوز .298 قرح .96 قرد * .350 قردمان 350. قردمانا 426. قرزيان .149 قرصة .179 قرصعنة .179. 410 قرصنة .416 قرصنة 227. قبط .370 قرط * .54. 419 قرطاس .356 قرطب 217. قرطم .172 قرطمان 179. 196. 197. قرظ .320. 351 قرع 58. 86. 346. .202 قرم .250 قرمز * 207. 348. قرنباد

.350 قريغار 213. 346. 355. 429. قربفل s Fw 329. وننت . 162. 356. 357. 429 قريص 127. قريطة .356 قريس .17 و قريمن ا 367. قرحة .181 قروح .110 قىت 357. 358. قبط * ,5 160. 255. قشنيج .341 قطن .54 قصب الردى . الذريرة , 342 ، 341. السياج .55 ۾ الشيمتي , 345. الشكر الطب ، 342. . الغارسي 341 ي النطي " 55. . 248 " الرماح .157 ورق القصب * قصر * 159. .60 قضم قريش .56 قطران * 356. 429. قطرب 337. 338. قطف

334. قطلب

* قطلب على 384.

92. 124. 198. 233.

315. 336. قطنية

314. قطونا

.277 قطىقة

.304 قعبل

.212 قفر

.370 قفز *

.115 قفص *

227. قفلوط

ه 163. 191. 340.

القلم 177. 365.

. 239. 240. 313. 428 قامان

.43 قلم

.164 ? قلياق

.140 قماش

.35 قور • *

.60 قبل قرش

.163 قنّة

342. قنَّا

.178 قنابري

420. قنار

293. 294. قنارية

.163 قناوشق

211. 348.

* الله عنار

214. قسط

عندل 339.

.306 قندس

.340 قندول

* قنديل

.p 58 قنروج

.302 قنطريون

. 119. قنو

.154 قو باء *

c 358.

o 306. وطوما

* 354. قوق *

.398 قوانج *

78. 79. 416.

.209 كاس *

.163. 253 كاستى

.253 كاسنى صحراي 128. 226. 235.

.55 كاغد *

.298 کاکہ

297. 426. كاكنبح

. 373 كامخ *

.290 کاوچشم

243. 244. كاوز مان

194. کت

* كَيَّة 120. 233.

119. 120.

.262 کس

.361 ؟ كس

258. كيكم 258. كتان 92. 232. 247.

* كتغ 373. * كترجت 339.

c ۲ 45.

. .104 كتيب

415 كثنان

.49 كثراء

.268 كشر الارجل

.195 كثير الركب

. .85 كشر العقد

226. 408. كراث

228. كراتي

350. 429. كاديا

.115 کرب

.84. 105. 228 كسنة

.222 كرفس

298. کرکرهان

رکم کرکم

88. 89. 91. 226. 283. 366.

.247 كرمدانه

.213. 214 كنت

.313 كونب الماء

. 207. 348 کرویا

.378 كزب

209. كزيرة

.279 كنربوة السير

.66 كزمازج

. 69. 378 كست *

209. كسرة

422. كىتىج

.236 كشة العروس

162. کشت

* كشك 106. 171. 239.

.228 کشنہ

.210 كشنيز 125. 146. 230. 424. 305. كف الاسد 429. كف مريم 422 كفرا 212. كغرة 258. كفيكج .174 کل نوروزية 105. 422. 340. كلخ 214. كلم .60 كلمسريٰ **ک** 50. 303 كأت 117. كميل 208. 393. کثری 59. 206. کټون .367 كمون الاسود .283 کنا، .294 كنار وس .117. 118 كنار 377. كنعد .292. 293. 294 كنجي 292. 293. كنع.د 293. کنعیزد .285 کند . 305. 306. 426. كندس .62 كندسان 202 كندلا

486

157. كندم .164 ما 104 كندم رومي lia: 5 227. * مكنسة 244. کنکر بری .104 كنيث * كنسة .154 كهريا * 326. كويل 187. گورگا 236. كورلىنا 70. کټ 267. كىل دارو 127. 195. لادن العنة 84. 193. 323. 428. * النغل النغ 235. ' 168. 423. لبخ لين **428**. 192. لسنة 40. 140. 152. لغا 293. 126. لحمة التسر .427 ۽ لڙي . 244 لسان الثور المحمل المحمل المحمل المحمل .244 لسان العصافير الكل " 243.

262. * لعاب 233. .174 لعبة البربرية .188 لقاح . 241. 242 لفت * لك 413. لهما 84. 143. 234. 69. 338. 374. 375. 236. لوع 135. لوفا 238. 239. لوف * لنف 117. 118. 309. 3 Anm. .52 مارجوبه .53 مارسونج 127. 192. 247. 357. مازريون ماش 173. 245. للا 248. 205. 256. مامثا 160. 219. ماميران 192. 193. ماهودانه عل عدرانا عل 27 مدرانا عل * مَالَة * 76. 247. مثنان .37 محروث 68. 489. 428. مديد . 246 .256 موارة الحجير مرآن 248. 249. .170 مرتك *

» p 26. مرتوما * مرجان عاد مرجان .170 مرد اسنگ . 41. مردكوش .41 مرزنکوش 41. 50. مرسن .92. 421 مرغزًا* 97. 252. مرماحوز .96 96 مرماهي * . 153. 251. 350 مرو .255 مرورية .218 مريق .34 مزمار الراعي 80. مسك المحن * مسكمة • مشارة ع و مشعوثا و 257. 355. مشك طرامشي .35 مشط الراعي 150. 151. 335. اشمشه 150. .70. 235 مصطكي عاث 33. 365. عغد 188. .164. 225 مقدونس * مَشْمَ 115. 359. مقل الهود 331. مقلونيا 397.

42.

338. ملوح 250. 359. ملوضاً 173. ملك .200 منثور منفشه 251. .305 مهد .189 مهرکیا 317. 335. 336. gr 371. 91. 250. 428. 489. 424. 489. .160 مشغبهار 70. 163. 346. .140 ميويزه .91 ميويزج نار 865. .318 ناراني 85. 118. نارجل .259 نانخواه . 191 منات البحر 99. 150. 267. 283. 284. يبق 288. .124 نبيذ * .428 نحده .183 نجم .p 40 نحوان .184 نجير ليح 184. .83 نحل لخذ 109.

172. نخود

198. نذاف* | 148. نداوة * ندّال 424. ندع 329. ُ 265. نرجس نردين 369. ه نرسان داروا مرسان داروا .266 نسى .276 نسر بن * نشا * *267 نشارة 48. 109. 224. 259. .271 نعنع الماء .370 نقب* 49. نكأة .271 نمام .258 نوار 239. نوب .258 نورة .314 نوفي .847 نىل 214. 313. 380. نىلوفى .347 نميلنج c 313. .314 نينوفر 259. 413. .305 هيد .51 هدس 220. هرد

. 172. 173. أوط مان عرطمان	p c 62.	هم عدم عدم عدم العدم العدم العدم العدم ا
253. هرقلوس	259. هيرزاما	.131 وص
295. هرنوة	* 146. هيرم	.194 وعر
815. هروتوم	عيل بواً 849.	188. وغد
173. هرول		
.183 هزارکشان		العمين 189. ياسمين
.146 هزمي	25. 131. 302. 350.	Fw 188
* هشل شلل المشل	107 100 016 264	ه ۱۵۵۰ یکروح
. 143. 159 هشيم	73. 290. الحمار	(•"
عليه 316.	.361 ورد الرواني	.192 يتّوع
الفيفاء 254.	ي السباخ ي 276.	يذقه يذقه
الله 129.	پ پ عربی پ عربی	.189 يربوز
p 25.	ي الكبر ي 263.	يغضيد 254. 255.
p 25. مليلج 52. هليون	منتن " 201.	8 Fw 171.
161. همیشه بهار	النيل " 347.	يرنّا (يرنّا
. 161 هميشه جوان		يسار 420.
87. 168. 196. 2 58 255.	. 184. وزب	36. 145. 194. 857. ينبوت

Berichtigungen v. Prof. Fleischer.

3 Anm. Z. 7. ital. melaranci. Fl. 53, l. καρπόν. ist nach dem بلام 68, 1. کميطا Fl. 73 Nr. 52 64 penult. l. products. Kamus die allgemeine Benennung der frischen und grünen -Pflanzen, wahrscheinlich von dem Begriffe des Schwellens, der in mehreren Derivaten des Stammes بلم liegt. Fl. 7515 l. والعنصل . 78 Anm. l. Stabwurz. 80 Anm. Z. Z. 5 vu l. عذق. Fl. 121, geröstete l. gekochte s. Muhit al-Muhit s. الطيخ . – Zu Anm. 1 s. d. türk. Kâmûs zu الباهين . Fl. 1262, l. diese. 158 s. Kam. turc. sv قاصني . 163 Anm, 1. Kassnih d. h. türk hat derselbe dort يرْزَد Fl. 164, يمرْزَد hat derselbe dort القنَّة. Erweckung (siehe Seite 226,) von: مَقْدُنُوس od. مَقْدُنُوس Fl. 167 vorl. Z. 1. πτέρις, 1. Z. 1. δρυόπτερις. 180 Z. 8 vu 1. έλλέβορος. 188 Z 5 vu 1. Glycas. 191, 1. قلعلاح . 192, 1. يزا . 192, 1. المجاء . 193, 1. ΒΑ. 201, 1. μήκωνι. 203, 1. عَمْ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهِ عَلَيْهِ . \$20. اللَّهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ اللَّهِ عَلَيْهِ عَلِيهِ عَلَيْهِ عَلَيْ 2245 l. Sium, berle. 2304 l. كُسُوتِي. 23645 l. كَاللهِ عَلَى اللهِ 23645 l. Sium, berle. 2304 l. كُسُوتِي اللهِ 246 Z. 8 vu l. الرائعة 427, l. ανίδειος. 250 Nr. 189 und 42420: Der Zürgelbaum Celtis, ist von der Eiche zu scheiden. Wenn die Lexicographen beide hier erwähnen, so beruht das auf Vermengung des semitischen Anm. 414 Anm. Lekach tob ed. Buber 1 Mos. 49, u. Anm. 290, 1. ألوچشم عام المحدد المحدد على المحدد 1. كلك bis. 309، لحلك Fl. 315, vu. 1. حمامه. 326، הما المحلك المناه المحلك المناه الم חאים. 328 1. Z. ξυλώδης. 337, f. أقطن 1 أقطن 366, 366, Σπαρτίον. 367, قِرْح وَقَرْحة وَقَرْحة وَقَرْحة 1. Fl. - بوغنج p. بوغنج السَّوْكَ آه السَّوْكَ آه السَّوْكَ اللهِ Fl. 37712 - im Index e conj. مجلنبوج wahrscheinlich richtiger. Wie es scheint zusammengesetzt aus جل und dem pers. وأَنْبُومُ noupers. أَنْبُوهُ. Vgl. S. 139, لحم بالمجال. 378, lies منعة. - vu. f. IV l. VI. 383 Anm. Z. 1 l. 489

LANE MEDICAL LIBRARY

To avoid fine, this book should be returned on or before the date last stamped below.

